

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנגד

לש"ס דף היומי

מסכת בבא מציעא

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
ללמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר ויקרא כרך ה' וספר במדבר כרך ו'
לפי ספר הזוהר 10 כרכים (70-79 כרכים) עמרים ח"ה תש עד ח"ו עו
[מפרשת קדושים דף פג: עד פרשת נשא דף קלח. (ארך רבא)]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד
דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי חז"ל
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרה"ו לעץ חיים), ובזה יזכה להכנס
לגן עדן העליון (זוהר חדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק,
והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בעו"ם הבא (פסבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הקדו, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום. וזוהי חובה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי
זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם
ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשות בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, פי הם מארזים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה.

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

זהר:

אֲלֹ תִפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֵלֵהי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ
 לָכֶם. (ויקרא ט) רַבִּי חֲזִיא פְתַח, (דברים ט) אֶל
 תִּפְנוּ אֶל קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְגו'. אֶל תִּפְנוּ. וְכִי מֵאֵן
 הוּא דִימָא לְמַלְכָּא, אֶל תִּפְנוּ. וְהָא כְּתִיב (איוב
 לד) כִּי עֵינָיו עַל דְּרָכֵי אִישׁ. וְכְתִיב (ירמיה כג) אִם
 יִסְתַּר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם יי',
 וְהָא בְּכֹלָא אֲשַׁגַּח קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכֹל עוֹבְדֵין
 מְסֻתְפָּל, וְעֵייל בְּדִינָא עַל כְּלָהוּ, אִם טַב וְאִם
 בִּישׁ, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (קהלת יב) הָאֱלֹהִים יִבְיֵא
 בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע. וּמִשָּׂה
 אָמַר אֶל תִּפְנוּ.

אֲרָא, כְּמָה כְּעֵי בַר נָשׁ לְאִסְתְּמָרָא מְחֻבּוּי,
 בְּגִין דְּלֹא יַחֲטִי קָמִי מְלָכָא קְדִישָׁא. תָּא
 חֲזִי, בַר נָשׁ דְּעַבִּיד מַצְוָה, הֵהִיא מַצְוָה סְלִקָּא,
 וְקִימָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָמְרָה אֲנָא
 מְפֻלְגֵינִיא דְעַבֵּד לִי. וְקִוְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנִי
 לָהּ קָמִיָּה, לְאֲשַׁגְחָא בְּהָא כָּל יוֹמָא לְאוֹטְבָא
 לִיָּה בְּגִינָה. עֵבֵר עַל פְּתַגְמֵי אוֹרִייתָא, הֵהִיא
 עֵבִירָה סְלִקָּא קָמִיָּה, וְאָמְרָה אֲנָא מְפֻלְגֵינִיא
 דְעַבֵּד לִי, וְקִוְדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְנִי לָהּ, וְקִימָא
 תִּמְן לְאֲשַׁגְחָא בְּהָא, לְשִׁיזְעָאָה לִיָּה. הָדָא הוּא
 דְכְּתִיב, (דברים לב) וַיֵּרָא יי' וַיִּנְאֹץ מִכַּעַס בְּנֵיו
 וּבְנוֹתֵיו. מַהוּ וַיֵּרָא. הֵהוּא דְקִימָא קָמִיָּה.

תָּב בַּתְּשׁוּבָה, מַה כְּתִיב. (שמואל ב יב) גַּם יי' הָעֵבִיר
 חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת. דְּאֵעָפֵר הֵהוּא חוֹבָא
 מִקָּמִיָּה, בְּגִין דְּלֹא יִסְתְּפֵל בֵּיהּ. לְאוֹטְבָא לִיָּה.
 וְעַל דָּא אֶל תִּפְנוּ אֶל קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְאֶל רִשְׁעוֹ
 וְאֶל חֲטָאתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכֵן מְהִכָּא מְשֻׁמַּע,
 דְכְּתִיב, (ירמיה ב) נִכְתָּם עֲוֹנֵךְ לְפָנַי.

רַבִּי יוֹסִי זְעִירָא, עָאֵל קָמִיָּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן יוֹמָא
 חַד, אֲשַׁכְחִיָּה דְהָהּ יְתִיב וְקִאָרִי, פְּתִיב,

זהר:

אֲלֹ תִפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֵלֵהי
 מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם. רַבִּי חֲזִיא
 פְתַח, (דברים ט) אֶל תִּפְנוּ אֶל קִשֵׁי
 הָעַם הַזֶּה וְגו'. אֶל תִּפְנוּ, וְכִי מִי
 שִׂיאֵמַר לְמַלְכָּא אֶל תִּפְנוּ? וְהָרִי
 כְּתוּב (איוב לד) כִּי עֵינָיו עַל דְּרָכֵי
 אִישׁ. וְכְתוּב (ירמיה כד) אִם יִסְתַּר
 אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ
 נְאֻם ה', וְהָרִי כְּפֹל מְשַׁגִּיחַ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּמְסֻתְפָּל עַל כָּל
 הַמַּעֲשִׂים, וּמְכַנֵּס בְּדִין עַל כָּלֵם,
 אִם טוֹב וְאִם רָע, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
 (קהלת יב) הָאֱלֹהִים יִבְאֵ בְּמִשְׁפָּט עַל
 כָּל נַעֲלָם אִם טוֹב וְאִם רָע, וּמִשָּׂה
 אָמַר אֶל תִּפְנוּ! ?

אֲרָא צְרִיךְ אָדָם לְהַשְׁמַר
 מִחֲטָאוֹ כְּדִי שְׁלֵא יַחֲטֵא לְפָנֵי
 הַמְּלִיךְ הַקְּדוֹשׁ. בֵּא רְאָה, בֵּן אָדָם
 שְׁעוֹשֵׂה מַצְוָה, אוֹתָהּ מַצְוָה עוֹלָה
 וְעוֹמְדָת לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וְאוֹמְרָת: אֲנִי מְפֻלְגֵינִי שְׁעֵשָׂה
 אוֹתִי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹנֵה
 אוֹתָהּ לְפָנָיו, לְהַשְׁגִּיחַ בְּהָא כָּל יוֹם,
 לְהִיטִיב לוֹ בְּשִׁבְלֵהּ. עֵבֵר עַל
 דְּבִרֵי תוֹרָה - אוֹתָהּ עֵבִירָה עוֹלָה
 לְפָנָיו וְאוֹמְרָת: אֲנִי מְפֻלְגֵינִי
 שְׁעֵשָׂה אוֹתִי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מוֹנֵה אוֹתָהּ, וְעוֹמְדָת שָׁם
 לְהַשְׁגִּיחַ בְּהָא, לְכַלּוֹת אוֹתוֹ. זְהוּ
 שְׁפָתוּב (דברים לב) וַיֵּרָא ה' וַיִּנְאֹץ
 מִכַּעַס בְּנֵיו וּבְנוֹתֵיו. מַה זֶה וַיֵּרָא?
 אוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד לְפָנָיו.

שָׁב בַּתְּשׁוּבָה - מַה פְּתוּב?
 (שמואל ב יב) גַּם ה' הָעֵבִיר חֲטָאתְךָ
 לֹא תָמוּת. שְׁהֵעִבִיר אוֹתוֹ הַחֲטָא
 מִלְּפָנָיו כְּדִי שְׁלֵא יִסְתְּפֵל בּוֹ,
 לְהִיטִיב לוֹ. וְעַל כֵּן, אֶל תִּפְנוּ אֶל
 קִשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְאֶל רִשְׁעוֹ וְאֶל
 חֲטָאתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכֵן מְכַאֵן
 מְשֻׁמַּע, שְׁפָתוּב (ירמיה ב) נִכְתָּם
 עֲוֹנֵךְ לְפָנַי.

רַבִּי יוֹסִי הֶקְטָן נִכְנַס לְפָנֵי רַבִּי
 שְׁמַעוֹן יוֹם אַחַד, מִצָּא אוֹתוֹ שְׁהֵיָה יוֹשֵׁב וְקוֹרָא, פְּתוּב (בראשית ב) וַיֵּאמֶר הָאָדָם הָאֵשֶׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה

(בראשית ג) וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי
 היא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל. מִשְׁמַע דְּאָדָם
 וְחָוָה כִּחְדָּא אֲתַבְרִיאוּ, וּבְגוּפָא חָדָא. דְּכְתִיב
 אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי, וְלֹא כְתִיב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי, אָמַר
 לִי, אִי הָכִי, וְהַכְּתִיב (שמואל א א) אָנֹכִי הָאִשָּׁה
 הַנִּצָּבֶת עִמָּכָה בְּזָה. וְלֹא כְתִיב הַנִּצָּבֶת לְפָנַי.
 אָמַר לִי, אִי כְתִיב הַנִּתְנַתְּ עִמָּךְ, הָוָה אָמִינָא
 הָכִי, כְּדִכְתִּיב אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי, אֲבָל הַנִּצָּבֶת
 כְּתִיב.

עִמָּדִי היא נְתָנָה לִי מִן הָעֵץ וְאוֹכֵל.
 מִשְׁמַע שְׂאָדָם וְחָוָה נִבְרְאוּ כְּאֶחָד
 וּבְגוּף אֶחָד, שְׁכַתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה
 עִמָּדִי, וְלֹא כְתוּב אֲשֶׁר נָתַתְּ לִי.
 אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, וְהָרִי כְתוּב
 (שמואל-א א א) אָנֹכִי הָאִשָּׁה הַנִּצָּבֶת
 עִמָּכָה בְּזָה, וְלֹא כְתוּב הַנִּצָּבֶת
 לְפָנַי. אָמַר לוֹ, אִם כְּתוּב הַנִּתְנַתְּ
 עִמָּךְ - הֵייתִי אוֹמֵר כֵּן, כְּמוֹ
 שְׁכַתוּב אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי, אֲבָל
 הַנִּצָּבֶת כְּתוּב.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְתוּב (בראשית ב)
 וַיֹּאמֶר ה' אֱלֹהִים לֹא טוֹב הָיִיתָ
 הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ.
 אֲעֲשֶׂה לוֹ עֲכָשׁוּ. אָמַר לוֹ, כֵּן הוּא
 וְדָאִי, שְׂאָדָם הָיָה לְבַדּוֹ, שְׁלֹא הָיָה
 לוֹ סִמָּךְ מִנְקַבְתּוֹ, מִשּׁוּם שְׁהִיתָה
 בְּצַדּוֹ כְּפִי שְׁבַאֲרָנּוּ. וּמָה שְׂאָמַר
 אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר - כֵּן הוּא, שְׁלֹא
 כְתוּב אֶבְרָא לוֹ עֵזֶר, מִשּׁוּם
 שְׁכַתוּב (שם ה) וַיִּכְרַ וַיִּנְקְבָה בְּרָאָם.
 אֲבָל כְּתוּב אֲעֲשֶׂה. וּמָה הוּא
 אֲעֲשֶׂה? אֲתַקֵּן. מִשְׁמַע שְׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נִטְלָ אוֹתָהּ מִצַּדּוֹ, וְתַקֵּן
 אוֹתָהּ בְּתַקוּן, וְהִבִּיא אוֹתָהּ לְפָנָיו.
 וְאֵז הַשְׁתַּמֵּשׁ אָדָם בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיָה
 לוֹ סִמָּךְ.

וְשִׁנְיָנוּ, יִפְיוּ שֶׁל אָדָם כְּפִסָּא שֶׁל
 הַקָּשֶׁר הַעֲלִיּוֹן, מִהִזְהַר הַמַּאִיר.
 יִפְיָה שֶׁל חָוָה, שְׁלֹא הָיוּ יְכוּלִים
 כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ. וְאִפְלוּ
 אָדָם הִרְאִשׁוֹן לֹא הָיָה מִסְתַּכֵּל
 בָּהּ, עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁחֲטָאוּ,
 וְהוֹסֵר (וְהַקָּשׁוּ) הַיִּפִּי שְׁלָהֶם. אֵז
 הַסְתַּכֵּל בָּהּ אָדָם וְהַפִּיר בָּהּ
 לְשִׁמְשׁ עִמָּה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שם ד)
 וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֵת אִשְׁתּוֹ. וַיֵּדַע
 - בְּכָל. וַיֵּדַע - בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע -
 שְׁהַפִּיר בָּהּ וְהִסְתַּכֵּל בָּהּ.

וְשִׁנְיָנוּ, אִסּוּר לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל
 בְּיָפִיָּה שֶׁל אִשָּׁה, כְּדִי שְׁלֹא יִבֵּא
 לְהַרְהוֹר רַע, וַיַּעֲקֹר לְדַבְּרֵי אַחֵר.

אָמַר לִי, וְהָא כְתִיב (בראשית ב) וַיֹּאמֶר יי' אֱלֹהִים
 לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר
 כְּנֶגְדּוֹ. אֲעֲשֶׂה לוֹ הַשְׁתָּא. אָמַר לִי הָכִי הוּא
 וְדָאִי, דְּאָדָם לְבַדּוֹ הָוָה, דְּלֹא הָוָה לִי סִמָּךְ
 מִנְוִקְבִיָּה, בְּגִין דְּהוֹת בְּסִטְרוֹי כְּמָה דְּאוֹקִימָנָא.
 וּמָה דְּאָמַר אֲעֲשֶׂה לוֹ עֵזֶר, הָכִי הוּא, דְּלֹא
 כְתִיב אֶבְרָא לוֹ עֵזֶר, בְּגִין דְּכְתִיב, (בראשית ה) וַיִּכְרַ
 וַיִּנְקְבָה בְּרָאָם. אֲבָל אֲעֲשֶׂה כְתִיב. וּמָהוּ אֲעֲשֶׂה.
 אֲתַקֵּן. מִשְׁמַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִטְיִל לָהּ
 מִסִּטְרוֹי, וְתַקִּין לָהּ בְּתַקוּנָא, וְאִייתִי לָהּ קַמִּיָּה.
 וְכַדִּין אֲשַׁתְּמֵשׁ אָדָם בְּאִנְתְּתִיָּה, וְהָוָה לִי
 סִמָּךְ.

וְתַנְיָנוּ, שְׁפִירוּ דְּאָדָם קְדִיתְרָא דְּקִיטְרָא עֲלָאָה,
 מִזִּיְהִרָא דִּנְהִרָא. שְׁפִירוּ דְּחָוָה, דְּלֹא
 הָווּ יְכַלִּין כָּל בְּרִיִּין לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ. וְאִפְלוּ
 אָדָם לֹא הָוָה אִסְתַּכֵּל בָּהּ, עַד הֵהוּא זְמַנָּא
 דְּחָאבוּ, וְאֲעֲדִיאַת (ס"א וְאוֹעִירַת) שְׁפִירוּ דְּלָהוֹן.
 כְּדִין אִסְתַּכֵּל בָּהּ אָדָם, וְאִשְׁתַּמּוּדַע בָּהּ
 לְשִׁמְשָׁא בָּהּ. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית ד) וַיֵּדַע
 אָדָם עוֹד אֵת אִשְׁתּוֹ. וַיֵּדַע: בְּכָלָא. וַיֵּדַע:
 בְּתַשְׁמִישׁ. וַיֵּדַע: דְּאִשְׁתַּמּוּדַע בָּהּ וְאִסְתַּכֵּל בָּהּ.
 וְתַנְיָנוּ, אִסּוּר לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְאִסְתַּכְּלָא בְּשְׁפִירוּ
 דְּאִנְתְּתָא, בְּגִין דְּלֹא יִיתִי בְּהַרְהוֹרָא
 בִּישָׂא, וַיִּתְעַקֵּר (דף ט"ז ע"א) לְמַלְאָ אַחֲרָא. וְכַן הָוָה רַבִּי שְׁמַעוֹן עֲבִיד, כְּדִי

וכך היה רבי שמעון עושה - כשהיה הולך בעיר והיו החברים הולכים אחריו וראה נשים יפות, השפיל את עיניו, והיה אומר לחברים: אל תפנו.

וכך מי שמסתכל ביפי של אשה ביום, בא להרהור בלילה. ואם עולה אותו הרהור רע עליו, עובר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ועוד, אם שמש עם אשתו בזמן שעולה בו אותו הרהור הרע, אותם בנים שמולידים נקראים אלהי מסכה. ועל זה כתוב אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי אבא אמר, אסור לו לאדם להסתכל באלילי עבודה זרה, ובנשות העמים, ולא להנות מהן, ולא להתרפא בהן. שאסור לו לאדם להסתכל במקום שלא צריך.

רבי אבא פתח, (תהלים פ) פנה אלי וחנוני תנה עזך לעבדך, פנה אלי וחנוני, וכי לא היה לו לקדוש ברוך הוא בעולם יפה כבוד, שהוא אומר פנה אלי וחנוני? אלא כך שנינו, דוד אחר יש לקדוש ברוך הוא, והוא ממנה על כמה אוכלוסים עליונים ומחנות. וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לרחם על העולם, מסתכל בדוד הזה, ומאיר לו פנים, והוא מאיר לעולמות וחס על העולם.

ויפיו של הדוד הזה מאיר לכל העולמות, ראשו גלגלת זהב שנקמה בשבעה תכשיטי מינים של זהב, והרי פרשוה. וחיבתו של הקדוש ברוך הוא כנגדו, ומרב אהבתו אליו אמר לקדוש ברוך הוא שיחזיר עיניו כנגדו ויסתכל בו, משום שהם יפים בכל, כמו שנאמר (שיר ו) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי, שבשעה שהעינים הללו

היה אזיל במתא, והווי חבריאי אזלין אבתריה, וחקא לאינתו שפיראן, מאיך עיניה, והוה אמר לחבריאי אל תפנו.

וכך מאן דיסתפל בשפירו דאנתתא ביממא, אתי להרהורי בליליא. ואי סליק ההוא הרהורא בישא עלויה, אעבר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. תו, אי שמש באנתתיה בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא, אינון בנין דאולידו אלהי מסכה אקרון. ועל דא פתיב, (ויקרא יט) אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי אבא אמר, אסיר ליה לבר נש לאסתפלא באלילי עבודה זרה, ובנשי דעמין, ולא לאתהנייא מנייהו, ולא לאתרפאה בהו, דאסיר ליה לבר נש לאסתפלא באתר דלא אצטריך.

רבי אבא פתח, (תהלים פ) פנה אלי וחנוני תנה עזך לעבדך, פנה אלי וחנוני, וכי לא היה ליה לקודשא בריך הוא בעלמא שפירא כדוד, דאיהו אמר פנה אלי וחנוני. אלא הכי תנינן, דוד אחרא אית ליה לקודשא בריך הוא, והוא ממנא על כמה אוכלוסין עלאין ומשריין. וכד בעי קדשא בריך הוא לרחמא על עלמא, אסתפל בהאי דוד, ונהיר ליה אנפין, והוא נהיר לעלמין, וחיס עלמא.

ושפירו דהאי דוד, נהיר לעלמין פלהו, רישיה גולגלתא דדהבא, אתרקימת בשבעה תכשיטי זינין דדהבא. והא אוקמוה. וחיבותא דקודשא בריך הוא לקבליה, ומסגיאות רחימותא דיליה גביה, אמר ליה לקודשא בריך הוא, דיהדר עינוי לקבליה, ויסתכל ביה. בגין דאינון שפירן בכלא, כמה דאת אמר, (שיר השירים ו) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאלין עיינין

מסתפלות בו בקדוש ברוך הוא, אז מתעוררים בלבו חצי בליסטראות באהבה עליונה, ומגדל השלהבת של האהבה העליונה אליו, אמר הסבי עיניך מנגדי, סוכבי עיניך לצד אחר ממני, שהם שורפים אותי בשלהבות אהבה. ועל כן כתוב בדרד, (שמואל א טז) והוא אדמני עם יפה עינים וטוב ראי. ובשכיל אותו דוד עליון הנאה, אהבתו ותשוקתו של הקדוש ברוך הוא להדבק עמו, אמר דוד פנה אלי וחנוני.

במו זה, (בראשית כז) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. משמע שנכנס עם יעקב גן עדן, שהוא שדה התפוחים הקדושים. וכי איך יכול גן עדן להכניס עמו, שהרי גן עדן פמה הוא גדול ברחב ובארץ, פמה מינים של פתים עליונים קדושים, דרגות על דרגות, מדורים על מדורים יש שם?

אָרָא גן אחר עליון קדוש יש לקדוש ברוך הוא, ואותו הגן הוא אהבתו, ונדבק בו, ואינו שמור אלא לקדוש ברוך הוא לבדו, שהוא נכנס בו. וזה הוריש הקדוש ברוך הוא להמצא תמיד עם הצדיקים, וכל שפן להמצא בו עם יעקב, וזה מה שזמן לו הקדוש ברוך הוא להכניס עמו לסייע לו.

במו כן, (שם כח) אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. שנינו, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, שהיא ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה, איך נעקרה ממקומה ושבה תחתיו? אלא ארץ אחרת עליונה קדושה יש לקדוש ברוך הוא, ונקראת ארץ ישראל. והיא פחת דרגת יעקב

מסתפלות ביה בקודשא בריך הוא, כדין מתערין בלביה קסטין דבלסטראי, ברחימותא עלאה, ובסגיאנות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה, אמר הסבי עיניך מנגדי, אסחר עיניך לסטר אחרא מני, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא. ועל דא כתיב ביה בדרד, (שמואל א טז) והוא אדמני עם יפה עינים וטוב ראי. ובגין ההוא דוד עלאה שפירא, רחימנא ותיאובתא דקודשא בריך הוא לאדבקא ביה. אמר דוד פנה אלי וחנוני.

בגוונא דא, (בראשית כז) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי'. משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן, דאיהו שדה תפוחין קדישין. וכי היך יכול גנתא דעדן לאעלא עמיה, דהא גנתא דעדן פמה רב הוא בפותיא ובארפא. פמה זינין דבייתין עלאין קדישין, דרגין על דרגין, מדורין על מדורין אית תמן.

אָרָא גנתא אחרא עלאה קדישא אית ליה לקודשא בריך הוא, וההוא גנתא רחימותא דיליה, ואתדבק ביה, ולא אתנטיר אלא לקודשא בריך הוא בלחודוי, דהוא עייל ביה. ודא אחסין קדשא בריך הוא לאשתכחא תדיר עמהון דצדיקיא. וכל שפן לאשתכחא ביה בייעקב, ודא זמין ליה קדשא בריך הוא לאעלאה עמיה לסייעא ליה.

בגוונא דא, (בראשית כח) אני יי' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. תנן, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, דאיהי ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה, היך אתעקרת מאתרה, ויתבא תחותי. אלא ארץ אחרא עלאה קדישא אית לקודשא בריך הוא, וארץ ישראל אקרי. והיא תחות

שְׁעוּמַד עֲלֶיהָ, וְהוֹרִישׁ אוֹתָהּ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִישְׂרָאֵל
בְּשִׁבִיל אֲהַבְתָּם, לְדוֹר עִמָּם
וּלְהִנְהִיג אוֹתָם וּלְהַגִּן עֲלֵיהֶם
מִהַפֵּל, וְנִקְרְאת אַרְץ חַיִּים.

בֵּא רָאה, אָסוּר לוֹ לְאָדָם
לְהִסְתַּפֵּל בְּמִקּוֹם שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מוֹאֵס בּוֹ וְנִפְשׁוּ רְחוּקָה
מִמֶּנּוּ. וּמָה בְּמָה שְׂאוֹהֵב הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אָסוּר לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ -
בְּמָה שְׂרָחוּק עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.
שְׂבֵא רָאה, אָסוּר לוֹ לְאָדָם
לְהִסְתַּפֵּל בְּקִשְׁתּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיא
מִרְאֵה שֶׁל דְּיוּקָן עֲלִיוֹן. אָסוּר לוֹ
לְאָדָם לְהִסְתַּפֵּל בְּאוֹת הַבְּרִית
שֶׁלוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רוֹמֵז לְצַדִּיק
שֶׁל עוֹלָם. אָסוּר לוֹ לְאָדָם
לְהִסְתַּפֵּל בְּאַצְבָּעוֹת הַפְּתָנִים
בְּשַׁעַת שְׁפוּרְשֵׁים יְדֵיהֶם, מִשּׁוּם
שֶׁשֵּׁם שְׂרוּי כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיוֹן.
וּמָה בְּמִקּוֹם קְדוֹשׁ עֲלִיוֹן אָסוּר
לְהִסְתַּפֵּל - בְּמִקּוֹם טְמֵא רְחוּק לֹא
כָּל שֶׁפֶן. מִשּׁוּם כֶּף, אֵל תִּפְנּוּ אֶל
הָאֱלִילִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וּמָה
לְהִסְתַּפֵּל בָּהֶם אָסוּר - לְעַבֵּד
אוֹתָם אוֹ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם עַל אַחַת
כְּמָה וְכְמָה.

וּמִשּׁוּם כֶּף, אֵל תִּפְנּוּ אֶל
הָאֱלִילִים. כֵּן בֵּא לְהַזְהִיר אֶת
יִשְׂרָאֵל כְּבִרְאשׁוֹנָה, כְּנִגְדַּי (שְׁמוֹת כ)
לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל
פְּנֵי. וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם,
כְּנִגְדַּי לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל אֲנִי ה'
אֱלֹהֵיכֶם. כְּנִגְדַּי אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ -
אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. כְּנִגְדַּי כְּפִד
אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. וְאֶת שְׁבִתוֹתֵי
תִּשְׁמְרוּ, זְכוֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבִת
לְקַדְּשׁוֹ. לֹא תִשְׁבְּעוּ בִשְׁמֵי לְשִׁקָּר
- לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ
לְשׁוֹא. לֹא תִגְנוּבוּ - לֹא תִגְנוּבוּ. וְלֹא
תִכְחָשׁוּ - וְלֹא תִשְׁקְרוּ אִישׁ
בְּעַמִּיתוֹ, לֹא תַעֲנֶה בְרַעְפֵּךְ עַד
שִׁקָּר. מוֹת יוֹמַת הַנוֹאֵף וְהַנוֹאֶפֶת, לֹא תִנְאֹף.
לֹא תַעֲמוּד עַל דָּם רַעַף, לֹא תִרְצַח. וְהָא

דִּרְגָא דִּינְעֻקֵב דְקָאִים עֲלָהּ, וְאֲחִסִּין לָהּ קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לִישְׂרָאֵל בְּגִין רְחִימוּתָא דְלִהוֹן,
לְדִיִּירָא עִמָּהוֹן, וְלְדִבְרָא לִהוֹן, וְלֹאֲגָנָא לִהוֹן
מִכְּלָא, וְאֲקָרִי אַרְץ חַיִּים.

תָּא חֲזִי, אָסוּר לִיה לְבַר נֶשׁ, לְאִסְתַּפְּלָא בְּאַתְר
דְּקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאִיס בֵּיה, וְרַחֲמִיקָא
בֵּיה נִפְשִׁיהּ. וּמָה בְּמָה דְרַחֲמִים קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, אָסוּר לְאִסְתַּפְּלָא בֵּיה, בְּמָה דְרַחֲמִיקָא עַל
אַחַת כְּמָה וְכְמָה. דְתָא חֲזִי, אָסוּר לִיה לְבַר
נֶשׁ לְאִסְתַּפְּלָא בְּקִשְׁתּוֹ, בְּגִין דְאִיהוּ חִיזוּ
דְּדִיוּקָנָא עֲלָאָה. אָסוּר לִיה לְבַר נֶשׁ לְאִסְתַּפְּלָא
בְּאֵת קְיִימָא דִּילִיהּ, בְּגִין דְהוּא רְמִיז לְצַדִּיקָא
דְעֻלְמָא. אָסוּר לִיה לְבַר נֶשׁ לְאִסְתַּפְּלָא,
בְּאַצְבָּעוֹן דְכַהֲנֵי, בְּשַׁעַתָּא דְפְרָסֵי יְדֵיהוּ, בְּגִין
דְתַמְן שְׂרִיא יְקָרָא דְמִלְכָא עֲלָאָה. וּמָה בְּאַתְר
קְדִישָׁא עֲלָאָה אָסוּר (דף פ"ד ע"ב) לְאִסְתַּפְּלָא,
בְּאַתְר מְסֻאָבָא רַחֲמִיקָא לֹא כָּל שֶׁפֶן. בְּגִינֵי כֶּף,
אֵל תִּפְנּוּ אֶל הָאֱלִילִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וּמָה
לְאִסְתַּפְּלָא בְּהוּ אָסוּר, לְמַפְלַח לִהוּ, אוֹ לְמַעַבְד
לִהוּ, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

וּבְגִינֵי כֶּף, אֵל תִּפְנּוּ אֶל הָאֱלִילִים. הֲכֵא אָתָּא
לְאַזְהָרָא לִהוּ לִישְׂרָאֵל כְּקְדָמִיתָא.
לְקַבִּיל (שְׁמוֹת כ) לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל
פְּנֵי. וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם, לְקַבִּיל לֹא
תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל אֲנִי יי' אֱלֹהֵיכֶם. לְקַבִּיל אֲנִי
יי' אֱלֹהֶיךָ, אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. לְקַבִּיל כְּפִד
אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. וְאֶת שְׁבִתוֹתֵי תִשְׁמְרוּ,
זְכוֹר אֶת יוֹם הַשְּׁבִת לְקַדְּשׁוֹ. לֹא תִשְׁבְּעוּ בִשְׁמֵי
לְשִׁקָּר. לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יי' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא.
לֹא תִגְנוּבוּ, לֹא תִגְנוּבוּ. וְלֹא תִכְחָשׁוּ, וְלֹא
תִשְׁקְרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ. לֹא תַעֲנֶה בְרַעְפֵּךְ עַד
שִׁקָּר. מוֹת יוֹמַת הַנוֹאֵף וְהַנוֹאֶפֶת, לֹא תִנְאֹף.
לֹא תַעֲמוּד עַל דָּם רַעַף, לֹא תִרְצַח. וְהָא

אוקמוה, ועל דא כללא דאורייתא, בפרשתא דא.

אמר רבי חייא, בקדמיתא, אנכי יי' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. בלישנא יחידאי. והכא, אני יי' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלישנא דסגיאין. אלא תא חזי, מיומא דהווי ישראל שכיחין בעלמא, לא אשתכחו קמי קדשא בריהו הוא, בלפא חד, וברעותא חדא, פמה בההוא יומא דקיימו בטורא דסיני. ועל דא כלא אתמר בלשון יחידאי. לבתר בלישנא דסגיאין, דהא לא אשתכחו כל פה בההוא רעותא.

רבי אלעזר הוה אזיל למחמי לרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי, והווי עמיה רבי חייא ורבי יוסי, פד מטו חד בי חקל, יתבו תחות אילנא חדא. אמר רבי אלעזר, כל חד לימא מלה דאורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, (הושע יג) ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אנכי הי' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים הוה להם למלך, ולא מקדם לכן? והרי כתוב (בראשית לה) ויאמר יעקב אל בניו הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, וכתוב (בראשית לה) ונקומה ונעלה בית אל, ואת אמרת מארץ מצרים.

ארא, מן יומא דהווי ישראל בעלמא, לא אשתמודעו יקרא דקודשא בריהו הוא. פר בארעא דמצרים, דהווי בההוא פולחנא קשיא, וצווחו לקבליה, ולא אשתנו מנימוסא דלהון לעלמין. ותמן אתפחינו אבהתנא, פדהבא מגו שפכה. (ס"א כהתובא ודהבא מגו ספסא) ועוד, דהווי חמאן בכל יומא,

- לא תרצח. והרי פרשה, ועל כן כלל התורה בפרשה הזו. אמר רבי חייא, בראשונה - אנכי הי' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנוב. בלשון יחיד. וכאן - אני הי' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלשון רבים. אלא בא ראה, מיום שהיו ישראל מצויים בעולם, לא נמצאו לפני הקדוש ברוך הוא בלב אחד וברצון אחד כמו באותו יום שעמדו בהר סיני, ועל כן הכל נאמר בלשון יחיד. אחר בלשון רבים, שהרי לא נמצאו כל כף באותו הרצון.

רבי אלעזר הוה הולך לראות את רבי יוסי בן לקוניא בן שמעון בן לקוניא חמוי, והיו עמו רבי חייא ורבי יוסי. כשהגיעו לשדה אחת, ישבו תחת אילן אחד. אמר רבי אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח רבי אלעזר ואמר, (הושע יג) ואנכי הי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אנכי הי' אלהיך מארץ מצרים. וכי מארץ מצרים הוה להם למלך, ולא מקדם לכן? והרי כתוב (בראשית לה) ויאמר יעקב אל בניו הסרו את אלהי הנכר אשר בתכם, וכתוב ונקומה ונעלה בית אל, ואתה אמרת מארץ מצרים!?

ארא, מיום שהיו ישראל בעולם, לא הכירו את כבוד הקדוש ברוך הוא, רק בארץ מצרים, שהיו באותה עבודה קשה וצווחו כנגדו, ולא שנו מנימוסייהם לעולמים. ושם נבחנו האבות, כזהב מתוך הפסלת (כהתוף הוהב

מתוך השלחבת). ועוד, שְׁהִיו רוֹאִים בכל יום כְּמָה כְּשָׁפִים, כְּמָה מִינִים רְעִים, לְהַטְעוֹת אֶת בְּנֵי הָאָדָם, וְלֹא סָטוּ מִן הַדְּרֹךְ לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. וְאָף עַל גַּב שְׂאֵל הָיוּ מְפִירִים כָּל כֶּף בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲלֵא הָיוּ הוֹלְכִים אַחַר מְנַהֲגֵי אֲבוֹתֵיהֶם.

וְאַחַר כֵּן רָאוּ כְּמָה נְסִים וְכְמָה גְבוּרוֹת, וְלָקַח אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעַבּוֹדָתוֹ. וּמִשׁוּם שֶׁכֵּלֶם רָאוּ כְּמָה נְסִים וְאוֹתוֹת בְּעִינֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם נְסִים וּגְבוּרוֹת, אָמַר וְאָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם. שֶׁשֵּׁם הָיָה כְּבוֹדוֹ בְּהַתְגַּלוּת. וְהַתְגַּלָּה עֲלֵיהֶם עַל הַיָּם, וְרָאוּ אֶת זֵיו הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן פְּנִים בְּפָנִים. שְׂאֵל תֹּאמְרוּ שְׂאֵלוֹהָ אַחַר הוּא שֶׁדָּבַר עִמָּנוּ, אֲלֵא אֲנִי הוּא שֶׁרְאִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי הוּא שֶׁהֲרַגְתִּי אֶת שׁוֹנְאֵיכֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, אֲנִי הוּא שֶׁעֲשִׂיתִי כָל אוֹתוֹ עִשׂוֹר מִכּוֹת בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וּמִשׁוּם כֵּן, וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא תִדְעַ, שְׂאֵל תֹּאמַר שְׂאֵל הָיָה, אֲלֵא אֲנִי הוּא הַכֹּל.

עוֹד פְּתַח, לֹא תַעֲשֶׂק אֶת רַעַף וְלֹא תִגְזֹל וְלֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר עַד בְּקָר. לְמָה לֹא תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר? אֲלֵא מִכְּתוּב אַחַר נִשְׁמַע, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כ"ד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, הַזְהָר שֶׁלֹּא תִתְכַּנֵּס בְּגִלְלוֹ מִן הָעוֹלָם טָרֵם יִגְיעַ זְמַנְךָ לְהַתְכַּנֵּס, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קְהֵלֶת י"ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשֵּׁף הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מִהֲכָא אֲוִלִּיפְנָא מְלָה אַחֲרָא, מָאן דְּאֲשֵׁלִים לְנַפְשָׁא דְּמִסְפְּנָא. אֲפִילוּ (דף פ"ה ע"א) דְּמָטוּ יוֹמוֹי לְאִסְתַּלְקָא מְעַלְמָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֵׁלִים לְנַפְשֵׁיהּ, וְיִהִיב לִיהּ חִיּוּן יְתִיר.

כְּמָה חֲרָשִׁין, כְּמָה זִינִין בִּישִׁין, לְאִטְעָאָה לֹון לְבְנֵי נֶשָׂא, וְלֹא סָטוּ מֵאֲרָחָא לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְאָף עַל גַּב דְּלֹא הָווּ יְדַעֵי כָל כֶּף בִּיקְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲלֵא הָווּ אֲזֵלִין בְּתַר נִימוּסֵי אֲבֹהֵתְהוֹן.

וְלִבְתַּר, חֲמוּ כְמָה נְסִין, וְכְמָה גְבוּרָאן, וְנָטַל לֹון קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפּוֹלְחָנֵיהּ. וּבְגִין דְּכִלְהוּ חֲמוּ כְמָה נְסִין וְאִתִּין בְּעִינֵיהוֹן, וְכָל אֵינוֹן אִתִּין וּגְבוּרוֹן. אָמַר וְאָנֹכִי יי' אֱלֹהֶיךָ מֵאֲרֶץ מִצְרַיִם. דְּתַמֵּן הוּא בְּאִתְגַּלְיָא יְקָרָא דִּילֵיהּ. וְאִתְגַּלִּי עֲלֵייהוּ עַל יַמָּא, וְחֲמוּ זֵיו יְקָרָא עֲלָאָה דִּילֵיהּ אֲפִין בְּאֲפִין. דְּלֹא תִימְרוּן אֲלֵהָא אַחֲרָא הוּא דְּמַלִּיל עִמָּנָא, אֲלֵא אֲנָא הוּא דְּחִמִּיתוֹן בְּאֲרַעָא דְּמִצְרַיִם, אֲנָא הוּא דְּקִטְלָנָא סְנְאִיכוֹן בְּאֲרַעָא דְּמִצְרַיִם. אֲנָא הוּא דְּעַבְדָּנָא כָּל אֵינוֹן עִשְׂרֵי מְחָאָן בְּאֲרַעָא דְּמִצְרַיִם. וּבְגִינֵי כֵן, וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא תִדְעַ, דְּלֹא תִימָא דְּאַחֲרָא הוּא, אֲלֵא אֲנָא הוּא כֵּלָא.

הַזֶּה פְּתַח, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוֹק אֶת רַעַף וְלֹא תִגְזֹל לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֶתְּךָ עַד בְּקָר. לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר אֲמָאִי. אֲלֵא מִקְרָא אַחֲרָא אֲשֶׁתַּמַּע, דְּכִתִּיב, (דְּבָרִים כ"ד) בְּיוֹמוֹ תִתֵּן שְׂכָרוֹ וְלֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ כִּי עֲנִי הוּא וְאֵלָיו הוּא נִשְׂא אֶת נַפְשׁוֹ. לֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ, אֲזִדְהָר דְּלֹא תִתְכַּנֵּשׂ בְּגִינֵי מְעַלְמָא, עַד לֹא יִמְטִי זְמַנְךָ לְאִתְכַּנְשָׁא. כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר, (קְהֵלֶת י"ב) עַד אֲשֶׁר לֹא תִחַשֵּׁף הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. מִהֲכָא אֲוִלִּיפְנָא מְלָה אַחֲרָא, מָאן דְּאֲשֵׁלִים לְנַפְשָׁא דְּמִסְפְּנָא. אֲפִילוּ (דף פ"ה ע"א) דְּמָטוּ יוֹמוֹי לְאִסְתַּלְקָא מְעַלְמָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֵׁלִים לְנַפְשֵׁיהּ, וְיִהִיב לִיהּ חִיּוּן יְתִיר.

לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר, תָּא חֲזִי, מָאן דְּנָטַל

לֹא תִלִּין פְּעוּלַת שְׂכִיר. בֹּא רֵאָה, מִי שֶׁנֹּטַל אֶת שְׂכָר הָעֲנִי, כִּאֲלוֹ נֹטַל אֶת נַפְשׁוֹ וְאֵת שֶׁל אֲנָשִׁי

ביתו. הוא הקטין את נפשם - הקדוש ברוך הוא מקטין את ימיו ומקטין את נפשו מאותו העולם. שהרי כל אותם ההבלים שיוצאים מפיו כל אותו היום, כלם עולים לפני הקדוש ברוך הוא ועומדים לפניו, אחר כך עולה נפשו ונפשות בני ביתו, ועומדים עם אותם ההבלים של פיו. ואז, אפלו נגזר על אותו האיש כמה ימים וכמה טובות, כלם נצקרים ממנו ומסתלקים ממנו.

ולא עוד, אלא שנפשו אינה עולה למעלה, והינו מה שאמר רבי אבא: הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם. ופרשוהו, אפלו שהוא עשיר, ואליו הוא נשא את נפשו דוקא, אפלו מפל אדם גם כן, וכל שפן עני. והינו מה שהיה עושה רב המנונא, כשהיה אותו שכיר מסתלק מעבודתו, היה נותן לו שכרו ואומר לו: טל את נפשך שהפקדת בידי, טל את פקדונך.

ואפילו אמר יהי בידיך, שאני (לא) רוצה לותר על שכרי - לא היה רוצה. אמר: פקדון של גופך לא ראוי להיות מפקד בידי, כל שפן פקדון הנפש, שהרי פקדון הנפש לא נתן אלא לקדוש ברוך הוא, שפנתוב (תהלים לא) בידיך אפקיד רוחי. אמר רבי חייא, וכי אחר מתר. אמר לו, אפלו בידו, אחר שנתן.

כתוב לא תלין פעולת שכיר, וכתוב ולא תבוא עליו השמש. אלא הרי פרשוהו, אבל בא ראה, אין לך יום שיום שלא שולט בו יום אחר עליו. ואם הוא אינו נותן לו את נפשו באותו יום, כמי שפוגם את אותו יום עליו.

להווא יומא עלאה. ובגיני כן ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש.

אגרא דמספנא, פאילו נטיל נפשיה, ודאנשי ביתיה. הוא אזהר נפשיהו, קדשא בריה הוא אזהר יומי, ואזהר נפשיה, מהווא עלמא. דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה, כל ההוא יומא, פלהו סלקין קמיה דקודשא בריה הוא, וקיימין קמיה, לבתר סלקא נפשיה, ונפשיהו דאנשי ביתיה, וקיימין, באינון הבלים דפומיה. וכדין, אפילו אתגזר על ההוא בר נש כמה יומין, וכמה טבאן, פלהו מתעקראן מניה, ומסתלקי מניה.

ולא עוד, אלא דנפשא דיליה לא סלקא לעילא, והינו דאמר רבי אבא, רחמנא לשזבינן מנייהו, ומעלבונייהו. ואוקמוה אפילו עשיר הוא, ואליו הוא נושא את נפשו דייקא, אפילו מפל בר נש נמי, ופל שפן מספנא. והינו דהוה רב המנונא עביד, פד הוה ההוא אגיר מסתלק מעבידתיה, הוה יהיב ליה אגריה, ואמר ליה, טול נפשך דאפקידת בידי, טול פקדונך.

ואפילו אמר יהא בידיך, דאנא (לא) בעינא לסלקא אגרי. לא הוה בעי. אמר פקדונא דגופך, לא אתחזי לאתפקדא בידי, כל שפן פקדונא דנפשא. דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת, אלא לקודשא בריה הוא. דכתיב, (תהלים לא) בידיך אפקיד רוחי, אמר רבי חייא, וכי אחר דאתרא שארי. אמר ליה, אפילו בידיה, בתר דיהיב.

בתיב לא תלין פעולת שכיר, וכתיב ולא תבא עליו השמש. אלא הא אוקמוהו, אבל תא חזי לית לך יומא ויומא, דלא שלטא ביה יומא עלאה אתרא. ואי איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה בהווא יומא, כמאן דפגים להווא יומא עלאה.

ומשום כף ביאמו תתן שְׁכָרוֹ וְלֹא תִבּוֹא עָלָיו הַשְּׂמֶשׁ. וְזֶה שְׁנֵאמַר לֹא תִלִּין, מְשׁוּם שֶׁנִּפְשׁוֹ לֹא עוֹלָה, וְעוֹלָה אוֹתָהּ נִפְשׁוֹ הַעֲנִי וְשֵׁל אֲנָשֵׁי בֵיתוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאֵר.

רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח וְאָמַר פְּסוּק אַחֲרָיו, לֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עוֹר וְגו'. פְּסוּק זֶה כְּמִשְׁמְעוֹ, אֲבָל מִפְּרֻשָּׁה זוֹ כְּלָה לְמַדְנֵי מִמֶּנָּה דְבָרִים אַחֲרִים, וְכֻלָּם תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה. בֵּא רָאָה, מִי שֶׁמְקַלֵּל אֶת חֲבֵרוֹ, וְהוּא לִפְנֵי, וּמְבִישׁ אוֹתוֹ, כְּאִלוֹ שֶׁפָּךְ אֶת דָּמוֹ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. וּפְסוּק זֶה כְּשֶׁאֵין חֲבֵרוֹ עִמּוֹ, וְהוּא קָלֵל אוֹתוֹ, אוֹתוֹ הַדְּבוּר עוֹלָה.

שְׂאִין לָךְ דְּבוּר וְדְבוּר שְׂוֹצֵא מִפִּי שְׂאִין לוֹ קוֹל. אוֹתוֹ קוֹל עוֹלָה לְמַעְלָה, וְכַמָּה מְלֶאכִי חֲבֵלָה מִתְחַבְּרִים לְאוֹתוֹ הַקוֹל, עַד שְׁעוֹלָה וּמַעִיר אֶת הַתְּהוֹם הַגְּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְיָה, וְכַמָּה הֵם שֶׁמִּתְעוֹרְרִים עַל הָאֵדָם. אוֹי לְמִי שֶׁמוֹצִיא דְבָר רַע מִפִּי, וְהָרִי פְּרֻשָּׁה.

וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוֹל, כְּמִשְׁמְעוֹ. וּפְרֻשָּׁה, בְּמִי שֶׁגוֹרֵם לְאַחַר לְחֵטָא. וְכֵן מִי שֶׁמִּפְּקָה אֶת בְּנוֹ הַגְּדוֹל. וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן וְגו', בְּמִי שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה

וּמוֹרָה, (כְּמוֹ שְׁנֵאמַר) שֶׁכְּתוּב (משלי ז) כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפְלִיחַ וְעַצְמִים כָּל הַרְגִיחַ. וְזֶה עֵבֶר, מְשׁוּם וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוֹל, מְשׁוּם שֶׁהַכְּשִׁיל אֶת חֲבֵרוֹ לְעוֹלָם הֵבֵא. שְׁשֻׁנְנוֹ, מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל בַּתּוֹרָה וּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה כְּרְאוּי, יֵשׁ לוֹ תְּמִיד חֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם הֵבֵא. שְׁאוֹתוֹ דְּבַר הַתּוֹרָה שֶׁהוֹצִיא מִפִּי, הוֹלֵךְ וּמְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם, וְעוֹלָה לְמַעְלָה. וְכַמָּה עֲלִיּוֹנִים קְדוֹשִׁים מִתְחַבְּרִים עִם אוֹתוֹ הַדְּבָר, וְעוֹלָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וּמִתְעַטֵּר בְּעֵטְרָה קְדוֹשָׁה, וְרוֹחֵץ הַנְּהַר שֶׁל הָעוֹלָם הֵבֵא, שׁוֹפֵעַ

וְהָא דְאִתְמַר לֹא תִלִּין, בְּגִין דְּנִפְשִׁיהָ לֹא סְלִיק, וְסְלִיק הֵהוּא נִפְשָׁא דְמִסְכְּנָא, וְדִאֲנָשֵׁי בֵיתֵיהּ, כְּמָה דְאִתְמַר.

רַבִּי חֲזִיָּא פְתַח וְאָמַר קָרָא אֲבַתְרִיָּה, (ויקרא ט) לֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עוֹר וְגו', הָאִי קָרָא כְּמִשְׁמְעוֹ. אֲבָל פְּרֻשָּׁתָא דָּא, כְּלָא אוֹלִיפְנָא מִינָּה מְלִין אַחֲרֵנִין, וְכֻלְהוּ תְּלִיין דָּא בְּדָא. תָּא חֲזִי, מָאן דְּלִיט לְחֲבֵרִיהּ, וְאִיהוּ קָמִיָּה, וְאִכְסִיף לִיהּ, כְּאִלוֹ אוֹשִׁיד דְּמִיָּה, וְהָא אוֹקִימְנָא. וְהָאִי קָרָא, דְּלָאו חֲבֵרִיהּ עִמִּיָּה, וְהוּא לִיט לִיהּ, הֵהִיא מְלָה סְלֶקָא.

דְּרִית לָךְ מְלָה וּמְלָה דְנִפְיָק מִפּוּמִיָּה, דְּלָא אִית לִיהּ קָלָא, הֵהוּא קָלָא סְלִיק לְעִילָא, וְכַמָּה קְסֻטְרִין מִתְחַבְּרִין עִמִּיָּה דִּהְהוּא קָלָא, עַד דְּסְלֶקָא וְאִתְעַר אֶתְר דִּתְהוּמָא רַבָּא, כְּמָה דְאוֹקִימְנָה וְכַמָּה מִתְעַרִּין עֲלִיהּ דִּהְהוּא בַר נֶשׁ. וְוִי לְמָאן דְּאִפְיָק מְלָה בִישָׁא מִפּוּמִיָּה, וְהָא אוֹקִימְנָה.

וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוֹל, כְּמִשְׁמְעוֹ. וְאוֹקִימְנָה, בְּמָאן דְּגָרִים לְאַחֲרָא לְמַחֲטִי. וְכֵן מָאן דְּמַחֵי לְבֵרִיָּה רַבָּא. וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן וְגו', בְּמָאן דְּלָא מְטָא לְהוֹרָאָה וְאוֹרִי, (כְּמָה דְאִתְ אָמַר) דְּכְתִיב, (משלי ז) כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפְלִיחַ וְעַצְמִים כָּל הַרְגִיחַ. וְהָא אֲעַבְר, מְשׁוּם וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מְכָשׁוֹל, בְּגִין דְּאִכְשִׁיל לִיהּ לְחֲבֵרִיהּ לְעִלְמָא דְאִתִּי.

דְּתַנִּין מָאן דְּאִזִּיל בְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל בְּאוֹרֵיָּתָא, וּמָאן דְּאִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵיָּתָא כְּדָקָא יָאוֹת, אִית לִיהּ חוּלְקָא טָבָא תְּדִיר לְעִלְמָא דְאִתִּי. דִּהְהִיא מְלָה דְאוֹרֵיָּתָא דְאִפְיָק מִפּוּמִיָּה, אֲזִלָּא וְשֶׁאֲטָא בְּעִלְמָא, וְסְלֶקָא לְעִילָא. וְכַמָּה עֲלִיּוֹן קְדִישִׁין מִתְחַבְּרָאן בְּהִיא מְלָה, וְסְלֶקָא בְּאוֹרַח מִיִּשְׂרָאֵל, וְאִתְעַטֵּר בְּעֵטְרָא קְדִישָׁא,

ויוצא מעדן, ומתקבל בו ונשאב לתוכו, ומתענג (ונטע) סביב אותו הנדר, העץ העליון. ואז שופע ויוצא אור עליון ומתעטר עם אותו אדם כל יום, כמו שנתבאר. ומי שעוסק (שלומד) בתורה ולא משתדל בה בדרך אמת ובדרך ישרה, אותו הדבר עולה וסוטה בדרכים, ואין מי שיתחבר עמו, והכל דוחים אותו החוצה, והולך ומשוטט בעולם ולא ימצא מקום. מי גרם לו את זה? אותו שהסטה אותו מדרך הישר. זהו שפתוב ולפני עור לא תתן מכשול. ומשום כך פתוב, ויראת מאלהיך אני ה'.

ומי שתשוקתו לעסק בתורה ולא מוצא מי שילמד אותו, והוא באהבת התורה לומד אותה, ומגמגם בה בגמגום שאינו יודע - כל דבור ודבור עולה, והקדוש ברוך הוא שמח באותו דבור ומקבל אותו, ונוטע אותו סביב אותו הנחל, וננעשים מאותם דבורים עצים גדולים, ונקראים ערבי נחל. זהו שפתוב (משלי ה) באהבתה תשגה תמיד.

ודוד המלך אמר, (תהלים טו) הורני ה' דרך אהלך באמתך. וכתוב (שם כז) ונחני בארח מישור למען שוררי. אשרי אותם שיודעים את דרכי התורה ומשתדלים בה בדרך ישרה, שהם נוטעים עצים חיים למעלה, שפלים רפואה. ומשום כך פתוב, (מלאכי ב) תורת אמת היתה בפיהו. וכי יש תורה שאינה אמת? כן, כמו שאמרנו, שמורה מי שלא יודע, ואינו אמת, ואותו שלומד ממנו, לומד דבר שאינו אמת. ומשום כך פתוב, תורת אמת היתה בפיהו.

ויהו קשוח ויהו דאולף מלה מיניה, אולף מלה דלאו איהו אמת. ובגיני כך פתיב, תורת אמת היתה בפיהו.

ואסתחי בנהרא דעלמא דאתי, דנגיד ונפיק מעדן, ואתקבל ביה, ואשתאב בגויה, ואתענג (ס"א ואתנמע) סותרניה דהווא נהרא, אילנא עלאה. וכדין נגיד ונפיק נהורא עלאה ואתעטר ביה בהווא בר נש כל יומא, כמה דאתמר.

ומאן דלעי (נ"א דלית) באורייתא, ולא אשתדל בה באורח קשוח, (דף פ"ה ע"ב) ובאורח מישור. ההוא מלה סלקא, וסטי אורחין, ולית מאן דיתחבר בה, וכלא דחייין לה לבר, ואזיל ושאט בעלמא ולא ישפח אתר. מאן גרים ליה האי. ההוא דסאטי ליה מאורח מישור, הדא הוא דכתיב ולפני עור לא תתן מכשול. ובגיני כך פתיב, ויראת מאלהיך אני יי'.

ומאן דתיאובתיה למלעי באורייתא, ולא אשפח מאן דיולף ליה, והוא ברחימותא דאורייתא, לעי בה, ומגמגם בה, בגמגומא דלא ידע. כל מלה ומלה סלקא, וקודשא ברוך הוא חדי בההיא מלה, וקביל לה, ונטע לה סותרניה דהווא נחלא, ואתעבידו מאלין מלין אילנין רברבין, ואקרין ערבי נחל, הדא הוא דכתיב, (משלי ה) באהבתה תשגה תמיד.

ודוד מלכא אמר, (תהלים טו) הורני יי' דרך אהלך באמתך. וכתוב (תהלים כז) ונחני בארח מישור למען שוררי. זפאין אינון דינדעין אורחוי דאורייתא, ומשתדלי בה בארח מישור, דאינון נטעין אילנין דחייין לעילא, דכלהו אסותא. ובגין כך פתיב, (מלאכי ב) תורת אמת היתה בפיהו. וכי אית תורה דלאו איהו אמת. אין פגוונא דאמרן, דאורי מאן דלא ידע, ולא איהו קשוח ויהו דאולף מלה מיניה, אולף מלה דלאו איהו אמת. ובגיני כך פתיב, תורת אמת היתה בפיהו.

ועם כל זה, צריך אדם ללמד דברי תורה מכל אדם, אפלו ממי שאינו יודע. משום שעל פני תעורר בתורה, ויבא ללמד ממי שיודע, ואחר כך נמצא שהולך בתורה בדרך אמת. בא ראה, ישתדל אדם בעולם בתורה ובמצוותיה אפלו שאין עושה לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

רבי יוסי פתח בפסוק אחריו ואמר, לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הרי נאמר, שבפרשה הזו יש בה דברים עליונים ונכבדים במצוות התורה. מסוף הפסוק הזה משמע, שכתוב בצדק תשפט עמיתך. בא ראה, שתי דרגות הן כאן - משפט וצדק. מה בין זה לזה? אלא אחד רחמים ואחד דין, וזה מתבשר עם זה.

בשמתעורר צדק, הוא דן דין את הכל כאחד, שאין בו רחמים ולא ותרנות. כשמתעורר משפט, יש בו רחמים. יכול יהיה הכל במשפט? בא הכתוב ואומר, בצדק תשפט עמיתך. מה הטעם? משום שצדק לא דן את זה ועוזב את זה, אלא כלם כאחד במשקל אחד. כמו כן, לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלם במשקל אחד, בצדק. יכול יהיה הכל בצדק בלבד? בא הכתוב ואמר תשפט, שצריך לחבר אותם כאחד שלא ימצא זה בלי זה, וזוהי שלמות הדין. וכך כך למה? משום שהקדוש ברוך הוא מצוי שם. ומשום כך צריך להשלים את הדין. כמו שהוא עושה למטה, כמו שלו ממש עושה למעלה. ובא ראה, הקדוש ברוך הוא שם כסא של דין בשעה שיושבים הדינים, וזהו שכתוב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו. ומשם נתקן כסאו של

ועם כל זה, מיבעי ליה לבר נש למילף מלי דאורייתא מכל בר נש, אפילו ממאן דלא ידע. בגין דעל דא יתער באורייתא, וייתי למילף ממאן דידע, ולבתר אשתכח, דאזיל בה באורייתא בארז קשוט. תא חזי, ישתדל בר נש בעלמא באורייתא ופקודוי, אפילו דלא עביד לשמה, דמתוך שלא לשמה בא לשמה. רבי יוסי פתח קרא אבתריה ואמר, (ויקרא יט) לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הא אתמר, דפרשתא דא מלין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא. האי קרא מסופיה קא משמע, דכתיב בצדק תשפוט עמיתך. תא חזי, תרי דרגין אינון הכא: משפט, וצדק. מה בין האי להאי. אלא חד רחמי, וחד דינא, ודא אתבסם בדא. בר אתער צדק, דאין דינא לכלא כחדא, דלית ביה רחמי, ולא ותרנותא. פד אתער משפט, אית ביה רחמי. יכול יהא כלא במשפט. אתא קרא ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מאי טעמא. בגין דצדק לאו דאין לדא ושביק לדא, אלא כלהו כחדא בשקולא חדא. כגוונא דא לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלהו בשקולא חדא, בצדק. יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודוי. אתא קרא ואמר תשפוט, דבעי לחברא להו כחדא, דלא ישתכח דא בלא דא, והאי שלימו דדינא.

וכך כך למה. בגין דקודשא בריך הוא שכיח תמן. ובגיני כך בעי לאשלמא דינא. כגוונא דאיהו עביד לתתא, כגוונא דיליה ממש עביד לעילא. ותא חזי, קדשא בריך הוא שוי כורסייא דדינא, בשעתא דדייני נתבין, הדא הוא דכתיב, (תהלים ט) כונן למשפט כסאו.

דין בשעה שיושבים הדינים, וזהו שכתוב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו. ומשם נתקן כסאו של

הקדוש ברוך הוא. ומי הוא הפסא? אלו הם צדק ומשפט. זהו שכתוב (שם פט) צדק ומשפט מכון כסאך. ומי שדן דין, צריך לדון (לשבת) בכסא המלך. ואם פוגם אחד מהם, כאלו פגם את כסא המלך. ואז הקדוש ברוך הוא מסתלק מבין הדיינים, ולא עומד בדיניהם. ומה אומר? (שם יב) עתה אקום יאמר ה' וגו'. ורוח הקדש אומרת, (שם נז) רומה על השמים אלהים.

רעיא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו'. מצוה זו להוכיח את אותו שחטא להראות לו אהבה רבה, שאהב אותו, כדי שהוא לא יענש. שהרי כתוב בקדוש ברוך הוא, כי את אשר יאהב ה' יוכיח. וכמו שעושה הקדוש ברוך הוא ומוכיח את מי שאהב אותו, כך ילמד אדם מאותה הדרך יוכיח את חברו. במה מוכיח הקדוש ברוך הוא את האדם? הוא מוכיחו באהבה בסתר. אם יקבל אותו - יפה. ואם לא מוכיחו בין אוהביו, אם יקבל - יפה, ואם לא - מוכיחו בגלוי לעין כל. אם יקבל - יפה. ואם לא - מניח אותו ולא מוכיח אותו, ועוזב אותו שילך ויעשה את רצונו.

בראשונה מודיעה לו בסתר, כדי להוכיח אותו ולעזר אותו, שלא יכיר בו בן אדם. וזה הוא בינו לבינו. אם מקבל - טוב, ואם לא - מודיע לו בין אוהביו. בזמן שהכהן הגדול היה בעולם, נתן לו מחלה במשחו, וכאו אוהביו של הקדוש ברוך הוא, ומודיעים לו, שאם יש בו חובה שישוּב ממנה ויעזב בדבריו. אם מקבל -

ומתמן אתתקן פורסיה דקודשא בריך הוא. ומאן איהו פורסיה. אלין אינון צדק ומשפט. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך. ומאן דדאין דינא, בעי למידן (ס"א למיתב) בכורסיה דמלכא. ואי פגים חד מנייהו, כאלו פגים לכורסיה דמלכא. וכדין קדשא בריך הוא אסתלק מביניהו דדייני, ולא קאים בדיניהו. ומאי אמר. (תהלים יב) עתה אקום יאמר יי' וגו'. ורוחא דקודשא אמר, (תהלים נז) רומה על השמים אלהים.

רעיא מהימנא

לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך (ויקרא ט) וגו'. פקודא דא, לאוכחא לההוא דחטי, למחזי ליה רחימו סגיא, דרחים ליה, בגין דלא יתענש איהו. דהא בקודשא בריך הוא כתיב, (משלי ג) כי את אשר יאהב יי' יוכיח. וכמה דקודשא בריך הוא עביד ואוכח למאן דרחים ליה, הכי יוליף בר נש מההוא ארחא, ויוכח לחבריה. קדשא בריך הוא כמאי אוכח לבר נש. אוכח ליה ברחימו בסתרא, אי יקבל ליה יאות. ואי לא, אוכח ליה בין רחימוי. אי יקבל יאות. ואי לא, אוכח ליה באתגלויא לעיניהון דכלא. אי יקבל יאות. ואי לאו, שרי ליה, ולא אוכח ליה, ושביק (דף פ"ו ע"א) ליה ייזיל ויעביד רעותיה.

בן דמיתא אודע ליה בסתרא, בגין לאוכחא ליה, ולא תערא ליה, דלא ינדע ביה בר נש. ודא איהו ביניה לביניה. אי מקבל יאות. ואי לאו, אודע ליה בין רחימוי, בזמנא דכהנא רבא הוה בעלמא, יהיב ליה מרעין בערסיה, ואתו רחימוי דקודשא בריך הוא, ואודען ליה, אי אית ביה חוכא דייטוב מניה, ולעיינ במליה. אי מקבל יאות, ואי לאו אוכח ליה באתגלויא, בממוניה, בכנוי, דכלא מלחשן עליה, וייתון לגביה. אי מקבל מוטב, ואם לא - מוכיח אותו בגלוי, בממונו, בכנוי, שכלם

מקבל - מוטב, ואם לא - מתיר לו קונו לעשות רצונו, ולא מחזיק בו לעולמים. כגון זה צריך לו להוכיח לחברו בראשונה בסתר, ואחר כך בין אוהביו, ולבסוף בגלוי. מכאן ולהלאה יעזב לו ויעשה כרצונו.

וע"ז זה כתוב הוכח תוכיח. הוכח - בסתר, שלא ידע בו בן אדם. תוכיח - בין חבריו ואוהביו. את עמיתך - בגלוי. ועל כן לא כתוב בראשונה תוכיח, אלא הוכח. ועוד הוכח - אם הוא אדם שיתביש, לא יאמר לו ולא יוכיח אותו אפלו בסתר, אלא יאמר לפניו כמי שמספר בדברים אחרים. ובתוך אותם דברים יזכיר מי שעושה אותו החטא הוא כך וכך, כדי שהוא ידע בעצמו ויעזב את אותו החטא. ועל כן הוכח. ואם לא - תוכיח. ואחר כך את עמיתך - בגלוי. מכאן ולהלאה - ולא תשא עליו חטא.

דבר אחר ולא תשא עליו חטא - שהרי בין שאדם מוכיח את חברו ומזדמן להוכיחו בגלוי, לא יעלה לפניו אותו חטא שעשה, שאסור לו ודאי, אלא יאמר סתם, ולא יעלה עליו אותו חטא בגלוי, ולא ירשם עליו חטא. שהקדוש ברוך הוא חס על כבודו של אדם אפלו ברשעים. (עד כאן רעיא מהימנא). פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וגו'. ויהי קול השופר, כאן נחלקו ספרי הקדמונים וכו', עד שבאו רבי אבא ורבי יהודה, והודו לרבי אחא.

קמו. עד שהיו הולכים, אמר רבי אלעזר, לא תלך רכיל בעמיה, לא תשנא את אחיך, לא תקם ולא תטר. הרי בארנו אותם, וכלם התעוררו עליהם החברים. אבל נאמר דבר בפרשה הזו. כתוב את חקתי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד כלאים

יאות. ואי לאו שארי ליה מאריה למעבד רעותיה, ולא נתקיף ביה לעלמין. כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחבריה בקדמיתא בסתרא. לבתר בין רחימוי. לבתר באתגלייא. מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותיה. ועל דא כתיב הוכח תוכיח. הוכח: בסתרא, דלא ינדע ביה בר נש. תוכיח: בין חברי ורחימוי. את עמיתך: באתגלייא. ועל דא לא כתיב בקדמיתא תוכיח, אלא הוכח. תו הוכח, אי איהו בר נש דיקסוף, לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו בסתרא, אלא יימא קמיה, כמאן דמשטעי במלין אתרנין. ובגו אינון מלין, ידבר מאן דעבד תהוא חובא הוא כף וכף, כגין דאיהו ידע בגרמיה, וישתביק מההוא חובא. ועל דא הוכח. ואם לאו, תוכיח. ולבתר את עמיתך באתגלייא. מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא.

דבר אחר ולא תשא עליו חטא, דהא כיון דבר נש אוכח לחבריה, ואזדמן לאוכחא ליה באתגלייא, לא יסלק קמיה ההוא חובה דעביד, דאסיר ליה ודאי, אלא יימא סתם, ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגלייא, ולא ירשים עלוי חובא, דקודשא בריך הוא חס על יקרא דבר נש, אפילו בחייבנא. (ע"כ רעיא מהימנא).

פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וגו'. ויהי קול השופר, הקא אתפליגו ספרי קדמאי וכו', עד דאתו רבי אבא ורבי יהודה, ואודו ליה לרבי אחא.

קמו, עד דהוו אזלי, אמר רבי אלעזר לא תלך רכיל בעמך לא תשנא את אחיך לא תקום ולא תטר. הא אוקימנא לון, וכלהו אתערו עלייהו חברייא, אבל גימא מלה בפרשתא דא, פתיב, את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך.

התעוררו עליהם החברים. אבל נאמר דבר בפרשה הזו. כתוב את חקתי תשמרו, בהמתך לא תרביע כלאים, שדך לא תזרע כלאים, ובגד כלאים

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַתֶּם עַדִּי נֹאֵם
נֹאֵם ה' וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ
תִּדְעוּ וּתְאָמִינוּ וְגו'. אַתֶּם עַדִּי,
אֱלוֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְיִשְׂרָאֵל. וְשִׁנִּינוּ, אֱלוֹהֵי
שָׁמַיִם וְאָרֶץ, שְׁכָתוּב (דברים ד)
הַעִידוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם
וְאֶת הָאָרֶץ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל הֵם עַדִּים
אֱלוֹהֵי עַל אֱלוֹהֵי, וְשָׁמַיִם וְאָרֶץ וְהַכֹּל
עַדִּים עֲלֵיהֶם. וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי
זֶה יַעֲקֹב, שְׁכָתוּב (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאֵר, וְכָתוּב אֵל תִּירָא
עַבְדִּי יַעֲקֹב. וַיֵּשׁ אֲמָרִים, זֶה דָּוִד.
וְנִקְרָא דָּוִד עַבְדִּי, שְׁכָתוּב (שם לו)
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר
בְּחַרְתִּי, זֶה דָּוִד הַעֲלִיּוֹן.

לְמַעַן תִּדְעוּ וּתְאָמִינוּ לִי וְתַבִּינוּ
כִּי אֲנִי הוּא (ישעיה מג). מַה זֶה כִּי
אֲנִי הוּא? שֶׁהַתְּרַצִּיתִי בְּאוֹתוֹ דָּוִד
וּבְאוֹתוֹ יַעֲקֹב, אֲנִי הוּא הֵם מִמֶּשׁ.
לְפָנַי לֹא נֹצֵר אֵל, שְׁשִׁנִּינוּ, קָרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב אֵל,
שְׁכָתוּב (בראשית לו) וַיִּקְרָא אֵל אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא
לְיַעֲקֹב אֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב לְפָנַי לֹא
נֹצֵר אֵל וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה. וּמִשּׁוּם
כֶּף אֲנִי הוּא, הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר.
וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה, שֶׁהָרִי דָּוִד נִקְרָא
כֶּף, וְאֵין אַחֲרָיו אַחֵר.

בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, תִּקְּן כָּל דְּבַר
וְדַבָּר, כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּצִדּוֹ, וּמִנְה
עֲלֵיהֶם כַּחוֹת עֲלִיוֹנִים. וְאֵין לָךְ
אֶפְלוּ עֹשֵׁב קִטְן בְּאָרֶץ שְׂאִין לוֹ
כַּח עֲלִיּוֹן לְמַעְלָה. וְכֹל מַה
שְׁעוֹשִׂים עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, (שתי
נוסחאות) וְכֹל מַה שֶּׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד
עוֹשֶׂה, הַכֹּל הוּא בְּחֻזֵּק שֶׁל אוֹתוֹ
הַכַּח הַעֲלִיּוֹן שְׁמִמְנָה עֲלָיו
מִלְּמַעְלָה. וְכֹל הַהֲנַהֲגוֹת גְּזוּרוֹת
מִן הַדִּין, עַל דִּין הֵם נוֹסְעִים, וְעַל
הַדִּין הֵם עוֹמְדִים. אֵין מִי שִׁיּוּצָא
מִמְקוֹמוֹ הַחוּצָה.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה מג) אַתֶּם עַדִּי נֹאֵם
יְי' וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לְמַעַן תִּדְעוּ
וּתְאָמִינוּ וְגו'. אַתֶּם עַדִּי, אֱלִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל.
וְתַנִּינָן, אֱלִין אֵינוֹן שְׁמִיָּא וְאַרְעָא, דְּכַתִּיב (דברים
ל) הַעִידוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.
אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֵינוֹן סְהַדִּין אֱלִין עַל אֱלִין,
וְשְׁמִיָּא וְאַרְעָא וְכֹלָא, סְהַדִּין עֲלֵיהֶוּ. וְעַבְדִּי
אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, דָּא יַעֲקֹב, דְּכַתִּיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר
לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר, וְכַתִּיב,
(ירמיה ל) וְאֶתָּה אֵל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב. וְאֵית דְּאִמְרֵי
דָּא דָּוִד. וְדָוִד עַבְדִּי אִקְרִי, דְּכַתִּיב, (ישעיה לו)
לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי, דָּא דָּוִד
עַלְאָה.

לְמַעַן תִּדְעוּ וּתְאָמִינוּ לִי וְתַבִּינוּ כִּי אֲנִי הוּא.
מַאי כִּי אֲנִי הוּא. דְּאֶתְרַעִיתִי בְּהֵוָה
דָּוִד, וּבְהֵוָה יַעֲקֹב. אֲנָא, הוּא אֵינוֹן מִמֶּשׁ.
לְפָנַי לֹא נֹצֵר אֵל, דְּתַנִּינָן, קָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְיַעֲקֹב אֵל, דְּכַתִּיב, (בראשית לג) וַיִּקְרָא לוֹ אֵל
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לְיַעֲקֹב
אֵל. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, לְפָנַי לֹא נֹצֵר אֵל וְאַחֲרָי
לֹא יִהְיֶה. וּבְגִין כֶּף, אֲנִי הוּא. כֹּלָא כְּמַה
דְּאֶתְמַר. וְאַחֲרָי לֹא יִהְיֶה, דְּהָא דָּוִד הָכִי אִקְרִי,
וְלֹאוּ אֵית בְּתַרְיָה אַחֲרָא.

תָּא חֲזִי, כִּד בְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלִמָּא,
אֶתְקִין כָּל מְלָה וּמְלָה, כָּל חַד וְחַד
בְּסִטְרוּי. וּמְנִי עֲלֵיהֶוּ חִילִין עֲלֵאִין. וְלִית לָךְ
אֶפְלוּ עֹשֵׁב זְעִירָא בְּאַרְעָא, דְּלִית לִיה חִילָא
עֲלָאָה לְעִילָא. וְכֹל מַה דְּעַבְדִּין בְּכָל חַד וְחַד,
(תרי נוסחי) וְכֹל מַה דְּכָל חַד וְחַד עַבְדִּי, כֹּלָא הוּא
בְּתַקִּיפּוֹ דְּהֵוָה חִילָא עֲלָאָה, דְּמִמְנָא עֲלֵיה
לְעִילָא. וְכֹלָהוּ נְמוּסִין גְּזִירִין מְדִינָא, עַל דִּינָא
נְטִלִין, וְעַל דִּינָא קְיִימִין. לִית מָאן דְּנִפְיֵק (דף
91 ע"ב) מִן קְיִוְמִיָּה לְבַר.

וְכִדְּהוּ מִמְּנוֹן, מִן יוֹמָא דְאַתְּבְּרִי עֲלֵמָא,
מִתְּפַקְדָן שְׁלִטוֹנִין עַל כָּל מְלָה וּמְלָה.
וְכִלְהוּ נְטִלִין עַל נִימוּסָא אַחְרָא עֲלָאָה, דְּנִטְלִין
כָּל חַד וְחַד. כְּמָה דְכִתְיב, (משלי לא) וְתַקֵּם בְּעוֹד
לֵילָה וּתְתֵן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. כִּיּוֹן
דְּנִטְלִין הֵהוּא חַק, כְּלָהוּ אֶקְרוּן חֲקוֹת, וְהֵהוּא
חַק דְּאַתְיִיחֵיב לָהּ, מִן שְׂמֵיָא קָא אָתִי, וְכִדְּיִן
אַתְקְרוּן חֲקוֹת שְׁמַיִם. וּמְנַלָן דְּמֵן שְׁמַיִם קָא
אַתְיִין. דְּכִתְיב (תהלים פא) כִּי חַק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.
הוּא.

וְעַל כֵּן כְּתוּב אֵת חֲקוֹתֵי תְּשֻׁמוֹ,
מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִמֶּנּוּ עַל
דְּבַר יְדוּעַ בְּעוֹלָם, בְּאוֹתוֹ חֲחַק.
מִשּׁוּם כִּף אֲסוּר לְהַחֲלִיף מִיָּנִים
וּלְהַכְנִיס מִיָּן בְּמִין אַחֵר, מִשּׁוּם
שְׁעוֹקֵר אֵת כָּל כַּח וְכַח מִמְקוֹמוֹ,
(וּמִכְחִישׁ פְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה) וּמִכְחִישׁ אֵת
פְּרוֹסוּם הַמְּלָךְ.

כְּלָאִים, מַהוּ כְּלָאִים? כְּמִי שְׁנוֹתָן
מִיִּשְׁהוּ אַחֵר בְּבֵית הָאֲסוּרִים, כְּמוֹ
שְׁנֵאֲמַר (ירמיה לו) אֵל בֵּית הַכְּלָא,
כְּדִי לֹא לַעֲשׂוֹת דְּבַר. כְּלָאִים -
מְנִיעָה, שְׂמוֹנֵעַ אֵת כָּל אוֹתָם
הַפְּחוֹת מִן הַמַּעֲשֶׂה שְׁלָהֶם.
כְּלָאִים - עֲרֻבּוּבָיָהּ, שְׁעוֹשָׂה
עֲרֻבּוּבָיָהּ בְּכַח שְׁלִמְעָלָה וּמִכְחִישׁ
אֵת פְּרוֹסוּם הַמְּלָךְ, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר
וּבְגֵד כְּלָאִים שְׁעֻטְגוּ לֹא יַעֲלֶה
עֲלֶיךָ.

בֹּא רְאֵה, כְּתוּב (בראשית ב) וַיִּמְעַץ
הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ מוֹת
כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.
וְהָרִי נִתְבָּאָר, שֶׁשְׁנֵיהֶם מְצוֹת הַמְּלָךְ,
וְהַחֲלִיף עֵץ חַיִּים, שְׁבוּ הַשְּׂתֵלֵם
הַכֹּל וְבוּ תְלוּיָהּ הָאֲמוּנָה, וְנִדְבַק
בְּמִקוֹם אַחֵר. וְהָרִי שְׁנִינּוּ, בְּכָל
צְרִיף אָדָם לְהִרְאוֹת מַעֲשֶׂה כְּמוֹ
שְׁלִמְעָלָה וְלַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה כְּמוֹ
שְׁצַרְיָה. וְאִם שְׁנֵיהֶם בְּדָבָר אַחֵר,
הוּא מְשַׁפֵּיעַ לְהַשְׁרוֹת בּוֹ דְּבַר
אַחֵר שְׁלֵא צְרִיף.

וְכִדְּהוּ מִמְּנוֹן, מִן יוֹמָא דְאַתְּבְּרִי עֲלֵמָא,
מִתְּפַקְדָן שְׁלִטוֹנִין עַל כָּל מְלָה וּמְלָה.
וְכִלְהוּ נְטִלִין עַל נִימוּסָא אַחְרָא עֲלָאָה, דְּנִטְלִין
כָּל חַד וְחַד. כְּמָה דְכִתְיב, (משלי לא) וְתַקֵּם בְּעוֹד
לֵילָה וּתְתֵן טָרֵף לְבֵיתָהּ וְחַק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. כִּיּוֹן
דְּנִטְלִין הֵהוּא חַק, כְּלָהוּ אֶקְרוּן חֲקוֹת, וְהֵהוּא
חַק דְּאַתְיִיחֵיב לָהּ, מִן שְׂמֵיָא קָא אָתִי, וְכִדְּיִן
אַתְקְרוּן חֲקוֹת שְׁמַיִם. וּמְנַלָן דְּמֵן שְׁמַיִם קָא
אַתְיִין. דְּכִתְיב (תהלים פא) כִּי חַק לְיִשְׂרָאֵל הוּא.
וְעַל דָּא כְּתִיב, אֵת חֲקוֹתֵי תְּשֻׁמוֹרוֹ בְּגִין דְּכָל
חַד וְחַד מִמֶּנּוּ עַל מְלָה יְדִיעָא בְּעֵלְמָא,
כְּהֵהוּא חַק. בְּגִין כִּף אֲסוּר לְמַחֲלַף זִינִין,
וְלֹאֲעֲלָא זִינָא בְּזִינָא אַחְרָא. בְּגִין דְּאַעְקֵר לְכָל
חִילָא וְחִילָא מֵאַתְרֵיהוּ, (וּמִכְחִישׁ פְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה)
וּמִכְחִישׁ פּוּמְבִי דְּמִלְכָּא.

כְּלָאִים, מַהוּ כְּלָאִים. כְּמָאן דִּיהֵיב אַחְרָא בְּבִי
מִטְרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ירמיה לו) אֵל בֵּית
הַכְּלָא, בְּגִין דְּלֹא לְמַעַבְד מִיָּדִי. כְּלָאִים:
מְנִיעוּתָא, דְּמִנֵּעַ לְכָל אֵינוֹן חִילִין מְעַבְדְּתָא
דְּלָהוֹן. כְּלָאִים: עֲרֻבּוּבָיָא, דְּעַבִּיד עֲרֻבּוּבָיָא
בְּחִילָא דְלַעֲלִילָא, וּמִכְחִישׁ פּוּמְבִי דְּמִלְכָּא, כְּמָה
דְּאַתְמַר, (ובגין כף) וּבְגֵד כְּלָאִים שְׁעֻטְגוּ לֹא יַעֲלֶה
עֲלֶיךָ.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (בראשית ב) וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע
לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת
תָּמוּת. וְהָא אַתְמַר, דְּשְׁנֵי פְקוּדוֹי דְּמִלְכָּא,
וְאַחֲלַף עֵץ חַיִּים, דְּבִיָּה אֲשֵׁתִלִּים כְּלָא, וְבִיָּה
תְּלִיא מְהִימְנוּתָא, וְאַתְדְּבַק בְּאַתְרַּא אַחְרָא. וְהָא
תְּגִינָן, בְּכָלָא כְּעִי בַר נֶשׁ לְאַחְזָא עוּבְדָא
כְּגוֹוָנָא דְלַעֲלִילָא, וְלְמַעַבְד עוּבְדָא כְּמָה
דְּאַצְטְרִיף. וְאִי אֲשֵׁתֵי בְּמְלָה אַחְרָא, הוּא
אַנְגִּיד עֲלֵיהּ לְשַׁרְיָא בִּיָּה מְלָה אַחְרָא דְלֹא
אַצְטְרִיף.

ובא ראה, בשעה שאדם מראה למטה בדרך ישרה כמו שצריך, שופעת ויוצאת ושוורה עליו רוח קדושה עליונה. ובשעה שהוא מראה מעשה למטה בדרך עקמה, שאינה דרך ישרה, אז שופעת ויוצאת ושוורה עליו רוח אחרת, שלא צריכה, שמסטה את האדם לצד רע. מי מושך עליו אותה הרוח? הוה אומר, אותו מעשה שהראה בצד אחר.

בתוב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה? שמבקשת ודורשת על צמר ופשתים, מי שמחבר אותם כצמד. ואם תאמר למה בציצית מתר? הרי פרושה. אבל שם הוא אותו לבוש בתקונו, בהשלמת המעשה כראוי.

(וזה עוד, דרשה צמר ופשתים - לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחד. אבל מתי שורה? בשעה שהוא בשלמות, שכתוב ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הרי בארנו ששם באותו הכלל של השלמות נמצא, ולא עושה דבר. אבל בשעה שלא נמצא בשלמות, מי שפא לחפרם יחד, מעורר עליו רוח שאינה צריכה.

מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים, שזה בא מצד אחד, וזה בא מצד אחר, ומשום כך איננו צריכים לחפרם יחד. (מי מוכיח דבר זה? קין והבל מוכיחים) וקרננו של קין התרחק מלפני קרננו של הבל. ועל כן, ובגד פלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוח אחרת לשלט בך. וצריך לו לאדם להראות מעשה פשוט כמו שראוי, ובאותו מעשה שורה עליו רוח קדושה, רוח עליונה, להתקדש בו. בא

ותא חזי, בשעתא דבר נש אחזי עובדא לתתא בארץ מישר, כמה דאצטריך, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח קדישא עלאה. ובשעתא דאיהו אחזי עובדא לתתא באורחא עקימא, דלית איהו אורח מישר, פדין נגיד ונפיק ושרי עלוי רוח אחרא, דלא אצטריך, דסטי ליה לבר נש לסטר ביש. מאן משיך עליה ההוא רוחא. הוי אומר, ההוא עובדא דאחזי בסטר אחרא.

בתיב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה. דבעיא ודריש על צמר ופשתים, מאן דמחבר לון פחדא, ואי תימא בציצית אמאי שרי. הא אוקמוה. אבל התם הוא ההוא לבושא בתקונו, בפאשלמות עובדא פדקא חזי.

(כ"א ודא) תו, דרשה צמר ופשתים, למעבד נוקמא במאן דמחבר לון פחדא. אבל אימתי שריא. בשעתא דאיהו פאשלמותא, דכתיב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הא אוקימנא דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכח, ולא עביד מדי. אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא, מאן דאתי לחברא לון פחדא, אתער עליה רוחא דלא אצטריך.

מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן. דדא אתי מסטרא חד, ודא אתי מסטרא אחרא. ובגין כך לא לבעי לן לחברא לון פחדא. (ס"א ל"ג מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן) וקרננו דקין, אתרחק מקמי קרננו דהבל.

ועל דא ובגד פלאים שעטנו לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם, לא יעלה עליך רוחא אחרא לשלטא בך. ואצטריך ליה לבר נש לאחזאה עובדא דכשרא כמה דיאות, ובההוא עובדא שריא עליה רוח קדישא, רוח עלאה, לאתקדשא ביה, אתא

להתקדש - מקדשים אותו, שכתוב והתקדשתם והייתם קדשים פי קדוש אני ה'.

כתוב ומעץ הדעת טוב ורע. ומה על זה גרס אדם מיתה בעולם - מי שמראה מעשה אחר שלא צריך על אחת כמה וכמה. שור וחמור מוכיחים. מצד זה נקרא שור, ומצד זה נקרא חמור. ועל פן כתוב, (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמור יחדו. אל תעשה ערבוביה יחד, משום שמתעורר להתחבר הצד האחר כאחד להרע לעולם. ומי שמפריד, מרבה שלום בעולם. אף כאן מי שמפריד אותם באותו גון כמו שאמרו, שלא נמצא שוע טווי ונוז כאחד, זה אדם שמרבה שלום עליו ועל כל העולם.

קרננו של קין הנה פשטים, וקרננו של הבל היו צמר, לא זה כזה, ולא זה כזה. סוד הדבר - קין הנה פלאים, ערבוביה שאינה נצרכת. הצד האחר, שאינו מינס של אדם וחוה, וקרננו מאותו הצד הוא בא. הבל מצד אחד של אדם וחוה. ובמעיה של חוה התחברו שני הצדדים הללו. ומשום שהתחברו כאחד, לא באה מהם תועלת לעולם ונאבדו. ועד היום הנה הצד שלהם קיים. ומי שמראה את עצמו במעשה של החבור הנה, מעורר עליו את אותם הצדדים כאחד, ויכול להנזק, ושורה עליו רוח אחרת שאינה צריכה. וישראל צריכים לעורר עליהם רוח קדשה להיות קדושים, להמצא בשלום בעולם הנה ובעולם הבא.

כתוב (ויקרא ו) ולבש הפהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו, (שם טז) ובאבנט בד יחגור. למה נקרא בד, יחיד? משום שלא צריך לחבר את הפשטים הנה עם אחר, ועל

להתקדש מקדשין ליה, דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים פי קדוש אני יי'.

כתיב ומעץ הדעת טוב ורע, ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא, מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריך, על אחת כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מסטרא דא אקרי שור, ומסטרא דא אקרי חמור, ועל דא כתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. לא תעביד ערבובייתא כחדא, בגין דאתער לאתחברא סטרא אחרא כחדא, לאבאשא עלמא. ומאן דפריש לון, אסגי שלמא בעלמא. אוף הכא, מאן דפריש לון בההוא גוונא כמה דאמרו, דלא אשתכח שוע (דף פ"ו ע"א) טווי ונוז כחדא, האי בר נש אסגי שלמא עליה, ועל כל עלמא. קרננא דקין הנה פשטים, וקרננא דהבל הנה צמר, לאו דא כדא, ולא דא כדא.

רזא דמלה, קין פלאים הנה, ערבובייתא דלא אצטריך, סטרא אחרא, דלא זינא דחוה ואדם. וקורבניה מההוא סטרא קא אתיא. הבל מזינא חדא דאדם וחוה. ובמעיה דחוה אתחברו אלין תרין סטריין. ובגין דאתחברו כחדא, לא אתיא מנייהו תועלתא לעלמא, ואתאבידו.

ועד יומא דין, סטרא דלהון קיימא. ומאן דאחזי גרמיה בעובדא דחבורא דא, אתער עליה אינון סטריין כחדא, ויכיל לאתזקא, ושארי עלוי רוחא אחרא, דלא אצטריך. וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוחא קדישא למהוי קדישין, לאשתכחא בשלמא, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

כתיב (ויקרא ו) ולבש הפהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור אמאי אקרי בד, יחידאי. בגין דלא בעי לחברא להאי פשטים באחרא, ועל דא

כֵּן לֹא כְּתוּב מִדּוּ פְּשָׁתִים, אֲלֵא
בֵּד, יְחִידִי.

וְכִמָּה הִכְהֵן צְרִיף לְהִרְאוֹת בְּזֶה?
אֲלֵא לְבוּשֵׁי הַבֵּד הִלְלוּ צְרִיף
לְהִרְאוֹת בְּהֵם עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה,
כִּשְׁהִיָּה מִפְּנֵה אֶת הַדִּשָּׁן (הַאִפֶּר) שֶׁל
דִּשָּׁן הָעוֹלָה, שֶׁהָרִי הָעוֹלָה בָּאָה
מֵהֶצֶד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה וְהִרְהוּר
רַע. וּמִשּׁוּם כֵּן צְרִיף לְהִרְאוֹת
בְּהֵם בְּלִבְדָם, וְלֹא בְּעֶרְבוּכֵיהֶם כְּפִי
שְׁאֲמַרְנוּ, כְּדִי שִׁיתְּכַפְּרוּ לְאָדָם כֹּל
אוֹתָם חֲטָאִים שְׂפָאִים מֵאוֹתוֹ
הַצֵּד.

וּכְשֶׁנִּכְנַם לְמִקְדָּשׁ, הַמְּקוֹם שֶׁשָּׁם
נִמְצְאוֹת הַשְּׁלֵמוֹת וְכֹל אוֹתָן
עֲבוּדוֹת הַשְּׁלֵמוֹת, אָף עַל גִּב
שֶׁהִתְחַבְּרוּ, אֵין לָנוּ בְּזֶה עֲגִין, כְּמוֹ
שְׁאֲמַרְנוּ בְּצִיצִית, מִשּׁוּם שֶׁשָּׁם
נִמְצְאוּ וְהִתְחַבְּרוּ כֹּל אוֹתָם
הַמֵּינִים שֶׁלְמַעְלָה, וְכֹל אוֹתָם כְּלִי
הַמִּקְדָּשׁ, נִמְצְאִים בּוֹ כְּמָה מֵינִים
שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, וְכֹלָם נִכְלְלוּ שָׁם
כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא נִתֵּן לָהֶם
תּוֹרַת אֶמֶת, תּוֹרָה שֶׁל אֲמוּנָה,
וְאֵהֵב אוֹתָם מִכָּל שְׁאָר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁכְּתוּב (מִלֵּאכִי
א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'.

פֶּתַח רִבִּי חֵיָא אֲבַתְרִיָּה וְאָמַר, כִּי תִבְאוּ אֶל
הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ מֵאֲכָל וְגו'.

וּבִשְׁנֵה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלָיִם
לַיְי'. כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, הָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא,
אָבֵל תָּא חֲזִי, דְּהָא אֵילָנָא לֹא עֵבִיד פִּירִין,
אֲלֵא בְּאַרְעָא. וְאַרְעָא אֵפִיק לְהוֹן, וְאַחֲזִי הֵהוּא
אֵיבָא לְעֵלְמָא. וְאַרְעָא לֹא עֵבִיד פִּירִין אֲלֵא
מִגּוֹ חֵילָא אַחְרָא דְעָלָה. כְּמָה דְנוֹקְבָא לֹא
עֵבִיד פִּירִין, אֲלֵא מִגּוֹ חֵילָא דְדִכּוּרָא.

וְהָהוּא אֵיבָא, לֹא אֲשַׁתְּלִים בְּאֲשַׁלְמוּתָא, עַד
תֵּלַת שָׁנִין. וְחֵילָא לֹא אֲתַפְקֵדָא עָלֶיהָ
לְעֵילָא עַד דְּאֲשַׁתְּלִים. בְּתַר דְּאֲשַׁתְּלִים

עָלֶיהָ לְמַעְלָה עַד שְׁנַשְׁתַּלְּמִים. אַחַר שֶׁשְׁתַּלְּמִים, נִפְקֵד עָלֶיהָ הַכֹּהֵן, וְהָאָרֶץ מִתְתַּקְּנָת בּוֹ. שֶׁהָרִי עַד

לֹא כְּתוּב מִדּוּ פְּשָׁתִים, אֲלֵא בֵּד יְחִידָאָה.
וְכִהֵנָּה אֲמַאי אִיהוּ בְּעֵי לְאֲתַחֲזָאָה בְּהַאי. אֲלֵא
אֵלִין מָאֲנִי בֵּד, בְּעֵי לְאֲתַחֲזָאָה בְּהוּ עַל

מִזְבַּח הָעוֹלָה, כִּד הוּא מִפְּנֵי קִטְרָא (ס"א קטמא)
דְּדִשָּׁנָא דְעוֹלָה, דְּהָא עוֹלָה מִסְטֵרָא דְעֲבוּדָה
זָרָה וְהִרְהוּרָא בִישָׂא קָא אֲתֵיא. וּבְגִין כֵּן, בְּעֵי
לְאֲתַחֲזָאָה בְּהוּ בְּלַחֲדֵייהוּ, וְלֹא בְּעֶרְבוּכֵיא
כְּמָה דְאַמְרוּן, בְּגִין דִּיתְפַּכְּרֵי לִיהַ לְבַר נֶשׁ כָּל
אֵינוֹן חוֹבִין דְּאֲתֵיִין מֵהָהוּא סִטְרָא.

וְכִד עֵיִל לְמִקְדָּשָׁא, אֲתַר דְשְׁלִימוֹ אֲשַׁתְּכַח,
וְכֹל אֵינוֹן פּוֹלְחֵי דְשְׁלִימוּתָא, אָף עַל גִּב
דְּאֲתַחֲבְרוּ, לִית לָן בְּהַ, כְּמָה דְאַמְרוּן בְּצִיצִית,
בְּגִין דְתַמָּן אֲשַׁתְּכַחוּ וְאֲתַחֲבְרוּ כֹּל אֵינוֹן זַיִינִין
דְלְעֵילָא, וְכֹל אֵינוֹן מָאֲנִי מִקְדָּשָׁא, מִשְׁתַּפְּחִין
בֵּיהַ כְּמָה זַיִינִין מִשְׁנֵיִין דָּא מִן דָּא, וְכִלְהוּ
אֲתַפְּלִילוּ תַמָּן כְּגוֹוֹנָא דְלְעֵילָא. וְכֵאִין אֵינוֹן
יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא יְהִיב לְהוּ אוֹרֵייתָא
דְקִשׁוּט, אוֹרֵייתָא דְמֵהִימְנוּתָא, וְרִיחָם לְהוּ
מִכָּל שְׁאָר עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, דְכְּתוּב,
(מִלֵּאכִי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי'.

פֶּתַח רִבִּי חֵיָא אֲבַתְרִיָּה וְאָמַר, כִּי תִבְאוּ אֶל
הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ מֵאֲכָל וְגו'.

וּבִשְׁנֵה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלָיִם
לַיְי'. כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, הָא אוֹקְמוּהָ חֲבַרְיָא,
אָבֵל תָּא חֲזִי, דְּהָא אֵילָנָא לֹא עֵבִיד פִּירִין,
אֲלֵא בְּאַרְעָא. וְאַרְעָא אֵפִיק לְהוֹן, וְאַחֲזִי הֵהוּא
אֵיבָא לְעֵלְמָא. וְאַרְעָא לֹא עֵבִיד פִּירִין אֲלֵא
מִגּוֹ חֵילָא אַחְרָא דְעָלָה. כְּמָה דְנוֹקְבָא לֹא
עֵבִיד פִּירִין, אֲלֵא מִגּוֹ חֵילָא דְדִכּוּרָא.

וְהָהוּא אֵיבָא, לֹא אֲשַׁתְּלִים בְּאֲשַׁלְמוּתָא, עַד
תֵּלַת שָׁנִין. וְחֵילָא לֹא אֲתַפְקֵדָא עָלֶיהָ
לְעֵילָא עַד דְּאֲשַׁתְּלִים. בְּתַר דְּאֲשַׁתְּלִים
עָלֶיהָ לְמַעְלָה עַד שְׁנַשְׁתַּלְּמִים. אַחַר שֶׁשְׁתַּלְּמִים, נִפְקֵד עָלֶיהָ הַכֹּהֵן, וְהָאָרֶץ מִתְתַּקְּנָת בּוֹ. שֶׁהָרִי עַד

ש'לש שנים אין הארץ מתתקנת ביה. דהא עד תלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה ולא (אשתכחת) (כ"א אתבסמת) (ג"א אסתכמת) עמיה. ב'תר דאשתלים ואתתקנו כחדא כדין הוא שלימותא.

ב'א ראה, הנקבה, עד שמתעברת שלש פעמים, פרי מעיה לא נש'לם. אחר שלשה הריונות הנקבה מתתקנת באותו הפרי, ומסכימים כ'אחד. אזי אותו הפרי הוא שלמות הכל והיפי של הכל. אחר שיצא, עד שלש שנים אין לו פח למעלה, שהרי אז היא הבשלתו. לוי נרצה מהכל, שלישי לאמו, שהתקנה בו והסכימה (והתבשמה) עמו.

א'חר שלש שנים התמנה עליו (התמנה עליה) פח עליון למעלה, ובשנה הרביעית יהיה כל פ'ריו קדש הלולים. מהו קדש הלולים? תשבחות לשבח את הקדוש ברוך הוא. עד כ'אן. מ'כ'אן ואילך סוד הדבר, שבשנה הרביעית מזדווגת כ'נסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא, והלילה אחת נמצאת, שכתוב קדש הלולים, הלילה ושמחה בפעם (בזווג) אחת.

מ'ה זה השנה (הרביעית)? זה הקדוש ברוך הוא. ושינינו, שנה הרביעית זו כ'נסת ישראל, שהיא עמוד רביעי לפסא, והכל אחד, שהרי אז מזדווג הקדוש ברוך הוא עם כ'נסת ישראל, ואז היא קדש, ונמצאת הלילה קדושה, (הקדוש ברוך הוא מזדווג עמה) ואז החלות מתמנים על העולם, על כל דבר ודבר כ'ראוי לו. מ'כ'אן והלאה כלם מתברכים ומתרים למאכל, שהרי כלם בשלמות הכל, בשלמות של מעלה ומטה.

אתתקדא עליה חילא וארעא אתתקנת ביה. דהא עד תלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה ולא (אשתכחת) (כ"א אתבסמת) (ג"א אסתכמת) עמיה. ב'תר דאשתלים ואתתקנו כחדא כדין הוא שלימותא.

ת'א חזי, נוקבא, עד תלת זמנין דאתעברא, איבא דמע'הא לא אשתלים. ב'תר ג' עידואן, נוקבא אתתקנת בההוא איבא, ואסתפמו כחדא. כ'דין ההוא איבא שלימו דכלא, ושפירו דכלא. ב'תר דנפק, עד ג' שנין לא אית ליה חילא לעילא, דהא כ'דין אשתלים בשולא דיליה. לוי אתרעי מפלא, תליתאה לאמיה, דאתתקנת ביה, ואסתכמת (כ"א ואתבסמת) בהדיה.

ב'תר ג' שנין, אתתקדת עליה (כ"א אתתקד עליה) חילא עלאה לעילא. ובשנה הרביעית, יהיה כל פ'ריו קדש הלולים. מ'אי קדש הלולים. תשב'חן, לשבחא ליה לקודשא בריך הוא. עד ה'כא. מ'כ'אן ואילך ר'זא דמלה, דבשנה (ד' פ"ו ע"א) הרביעית מזדווגת כ'נסת ישראל לקודשא בריך הוא, והלילה חד אשתכח. דכתוב קדש הלולים, הלולא וחדוה בזמנא (כ"א בזווגא) חדא.

מ'אי שנה (הרביעית) דא קדשא בריך הוא. ותנינן, שנה הרביעית, דא כ'נסת ישראל דאיהי קיימא רביעאה לכורסייא, וכלא חד, דהא כ'דין קדשא בריך הוא מזדווג בה בפ'נסת ישראל, וכ'דין היא קדש, והלולא קדישא אשתכח, (וקודשא בריך הוא אדווג בהדיה) וכ'דין חזילין אתמנן על עלמא, על כל מלה ומלה כדקא חזי ליה מ'כ'אן ולהלאה מתברכאן פלהו, וש'ארי למיכל, דהא פלהו בשלימותא דכלא, בשלימותא דעילא ותתא.

ועד שלא נשלם בכל ממשטה וממעלה, אסור לאכל ממנו. ומי שאוכל ממנו, כמי שאין לו חלק בקדוש ברנף הוא ובכנסת ישראל, שהרי אותו הפרי עומד בלי רשות עליונה קדושה, שאינה שורה עליו עד שישתלם. ובלי רשות תחתונה, שהרי לא הספימה (התבשמה) כח הארץ בו. ואותו שאכל ממנו, מראה את עצמו שאין לו חלק למעלה ולמטה, ואם ברנף עליו, זו ברכה לבטלה, שהרי הקדוש ברנף הוא עד עכשו לא שורה עליו, ואין בו חלק. הרחמן יצילנו מאותם שאינם משגיחים לכבוד רבונם. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם פתוב (משלי) וְאַרְבַּח צְדִיקִים כְּאֹר נֹגַהּ. משום שבאותו זמן יסתלק הנחש, ששרה עם הנקבה בראשונה, ויבא הזכר לשרות במקומו כבראשונה, והכל יהיה שלם. למדנו, בזמן שצדיק שורה בעולם וכו', עד צדיק פתמר יפרח.

רבי יוסי פתח קרא ואמר, לא תאכלו על הדם. הרי בכמה מקומות פרשה החברים, וכל הפסוקים הללו אחרי, וכל אחד ואחד בגלוי. אבל יש להתעורר בפסוק הזה, שפתוב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, שיכלה של התורה סתם. תקום, מפני שצריך אדם לעמד בעמדו (מכאן שצריך אדם לעמד) מלפני ספר תורה, וכן רב המנונא (ייסא) סבא, כשהיה רואה ספר תורה, היה קם מלפניו ואומר: מפני שיבה תקום. (כשהיה רואה חמש של התורה, היה עומד מלפניו) (עושה לו הדור) והיה אומר: והדרת פני זקן) כמו כן צריך אדם לעמד במקומו מלפני תלמיד חכם, משום שהוא עומד במקום

ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומעילא, אסיר למיכל מניה. ומאן דאכיל מניה, כמאן דלית ליה חולקא בקודשא ברנף הוא ובכנסת ישראל, דהא ההוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא, דלא שארי עליה עד דישתלים. ובלא רשותא. תתאה, דהא לא אסתפמת (כ"א אהבסמת) חילא דארעא ביה. וההוא דאכיל מניה, אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא, ואי ברנף עליה, ברכה לבטלה הוא. דהא קדשא ברנף הוא עד כען לא שריא עלוי, ולית ביה חולקא. רחמנא לישזבינן מאינון דלא משגיחין ליקרא דמאריהון.

זבאין אינון צדיקייא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (משלי ד) וְאַרְבַּח צְדִיקִים כְּאֹר נֹגַהּ. בגין דבההוא זמנא, יסתלק חויה דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה פד בקדמיתא, וכלא יהא שלים. תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא וכו' עד צדיק פתמר יפרח.

רבי יוסי פתח קרא ואמר, (ויקרא יט) לא תאכלו על הדם. הא בכמה אתר אוקמוהו חברייא, וכל הני קראי אבתריה. וכל חד וחד באתגלויא. אבל האי קרא אית לאתערא ביה, דכתיב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, שיבה דאורייתא סתם. תקום, דבעי בר נש למיקם בקיומא (מכאן דבעי בר נש למיקם) מקמי ספר תורה, והכי רב המנונא (כ"א ייסא) סבא, פד הוה חמי ספר תורה, הוה קם מקמיה, ואמר מפני שיבה תקום. (פד הוה חמי חוקש דאורייתא הוא קם מקמיה) (כ"א עבד ליה הדורא) (נמוי אמר והדרת פני זקן) פגוונא דא, בעי בר נש למיקם בקיומיה לקמיה דתלמיד חכם, בגין דאיהו קאים בקיומא (נ"א ברייקנא) קדישא עלאה. ורמז לכהנא עלאה (כ"א והבא רמז לעתיקא)

קדישא עלאה, דכתיב והדרת פני זקן, דאיהו בעלמא. אמר רבי שמעון, מפאן רמז לתורה שבכתב ורמז לתורה שבעל פה.

ותו תנינן, האי קרא לדרשא הוא דאתא, מפני שיבה תקום, פמה דאתערו ביה חבריאי, מפני שיבה תקום, אזהר ליה לבר נש, עד לא יסתלק בסיבותא, דיקום בקיומא טבא בעלמא, בגין דדין הוא הדורא ליה, אבל לסוף יומוי לית שבחא ליה לבר נש כל פה, פד איהו סיב ולא יכיל למהוי ביש. אלא שבחא דיליה, פד איהו בתוקפיה, ואיהו טב. ושלמה מלפא צווח ואמר, (משלי כ) גם במעלליו יתנפר נער וגו'. פגוונא דא כתיב, (קהלת יב) וזכור את פוראף בימי בחורותיה. אמר רבי אלעזר, ודאי (תבי הוא) אורחא דא מתקנא קמן, והאי אורחא דקודשא בריה הוא.

פתח ואמר, (תהלים א) פי יודע יי דרף צדיקים ודרף רשעים תאבד. מאי כי יודע יי. אלא, קדשא בריה הוא יודע ואשגח בארחא דצדיקייא, לאוטבא להו, ולאגנא להו, והוא אזיל קמיייהו לנטרא להו. ובגין פה, מאן דנפיק לארחא בעי דלהוי ההיא ארחא דקודשא בריה הוא, וישתתף ליה בהדייהו. ובגין פה פתיב, פי יודע יי דרף צדיקים ודרף רשעים תאבד. היא מגרמה, בגין דקודשא בריה הוא לא (דף פ"ח ע"א) אשתמודע ליה לההוא ארחא דלהון, ולא אזיל בהדייהו.

בתיב דרף, וכתיב ארח, מה בין האי להאי. אלא, דרף: דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה. ארח: דאיהו אתפתח מן זמנא זעירא (דא ארח כמה דאת אמר (איוב ל"ד) וארח לחברה עם פעלי און) ועל ארחא דא כתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור און, ועל הארח הנה פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה

(בדיקון) קדוש עליון. ורמז לפהן העליון (וכאן רמז לעתיק) הקדוש העליון, שפתיב והדרת פני זקן, שהוא בעולם. אמר רבי שמעון, מפאן רמז לתורה שבכתב, ורמז לתורה שבעל פה.

ועוד שנינו, הפסוק הזה בא לדרשה. מפני שיבה תקום, כמו שהעירו בו החברים, מפני שיבה תקום, הזהיר את האדם טרם שיעלה לשיבה שיעמד בקיום טוב בעולם, משום שגהו ההדור שלו. אבל לסוף ימיו אין לאדם שבח כל פה, כשהוא זקן, ואינו יכול לעשות רע. אלא השבח שלו כשהוא בכחו, והוא טוב. ושלמה המלך צווח ואמר, (שם ב) גם במעלליו יתנפר נער וגו'. כמו כן פתיב, (קהלת יב) וזכור את פוראף בימי בחורותיה. אמר רבי אלעזר, ודאי (פה הוא) שהדרף הזו מתקנת לפנינו, וזוהי דרכו של הקדוש ברוף הוא.

פתח ואמר, (תהלים א) פי יודע ה' דרף צדיקים ודרף רשעים תאבד. מה זה פי יודע ה'? אלא הקדוש ברוף הוא יודע ומשגיח על דרכי הצדיקים להיטיב להם ולהגן עליהם, והוא הולף לפניהם לשמר אותם. ומשום פה, מי שיוצא לדרף, צריך שאותה הדרף תהיה דרכו של הקדוש ברוף הוא, וישתף אותו עמו. ומשום פה פתיב, פי יודע ה' דרף צדיקים ודרף רשעים תאבד. היא מעצמה, משום שאין הקדוש ברוף הוא מפיר באותה דרף שלחם, ואינו הולף עמם.

בתיב דרף, וכתוב ארח. מה בין זה לזה? אלא, דרף - ששאר קרסלי בני אדם הלכו בה. ארח - שהוא נפתח מזמן מועט (וחא ארח כמו שנאמר (איוב לד) וארח לחברה עם פעלי און, ועל הארח הנה פתיב, (משלי ד) וארח צדיקים פאור נגה

יהי רצון. ברוך יי' לעולם אמן
ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן
ואמן.

פְּרִשְׁת אָמַר

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה אָמַר אֶל
הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם
לִנְפֹשׁ לֹא יִשְׁמָא בְּעַמּוּי. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, מָה הַטַּעַם זֶה כַּנֶּגֶד זֶה,
שֶׁפְּתוּב לְמַעְלָה, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה
כִּי יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֻנֵי מוֹת
יוֹמָתוֹ, וְסָמוּךְ לוֹ אָמַר אֶל
הַכֹּהֲנִים? אֲלֹא (מִשְׁמַע) כִּי
שֶׁהַזְּהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אוֹתָם
בְּכָל, הַזְּהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים לְקַדֵּשׁ
אוֹתָם, וְכֵן אֶת הַלְוִיִּם. לְכַהֲנִים
מִנֵּיין? שֶׁפְּתוּב אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים.
וּמִנֵּיין לְלוֹיִם? שֶׁפְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר יֵא)
וְאֵל הַלְוִיִּם תִּדְבֹּר וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם.
כְּדֵי שִׁמְצָאוּ כָלֶם צְדִיקִים
קְדוּשִׁים טְהוּרִים.

אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן. מָה
הַטַּעַם כָּאֵן בְּנֵי אֶהֱרֹן? וְכִי לֹא
יִדְעֻנוּ שֶׁהֵם בְּנֵי אֶהֱרֹן? אֲלֹא בְּנֵי
אֶהֱרֹן וְלֹא בְּנֵי לְוִי, שֶׁאֶהֱרֹן הוּא
רֵאשִׁיתָם שֶׁל כָּל הַכֹּהֲנִים שֶׁל
הָעוֹלָם, שֶׁבּוֹ הִתְרַצָּה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִהַפֵּל כְּדֵי לַעֲשׂוֹת
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּמִשׁוּם שֶׁאֶהֱרֹן,
דְּרָכּוֹ הָעֵלְוֹ אוֹתוֹ לְזֶה, שֶׁכָּל יָמָיו
שֶׁל אֶהֱרֹן הָיָה מִשְׁתַּדֵּל לְהַרְבּוֹת
שְׁלוֹם בְּעוֹלָם. וּמִשׁוּם שֶׁדְּרָכּוֹ
כֶּף, הָעֵלָה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְזֶה, לְהַכְנִיֵס שְׁלוֹם בְּפִמְלִיא
שֶׁל מַעְלָה, וּמִשׁוּם כֶּף - אָמַר אֵל
הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן.

אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן
וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח,
(תְּהִלִּים לֵא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנָתָ
לִירֵאִיךָ וְגו'. מָה רַב טוֹבָךְ, כִּמָּה
עֲלִיּוֹן וְנִכְבָּד אוֹתוֹ הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן
שֶׁנִּקְרָא טוֹב, שֶׁפְּתוּב וִירָא אֲלֵהֶם
אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וְזֶה הוּא הָאוֹר
הַגָּנוּז, שֶׁבּוֹ עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹב בְּעוֹלָם, וְלֹא מוֹנֵעַ

נִגְהַ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. אָמֵן כֵּן יִהְיֶה
רְצוֹן. בְּרוּךְ יֵי' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלוֹךְ יֵי'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת אָמַר

וַיֹּאמֶר יי' אֵל מֹשֶׁה אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי
אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִשְׁמָא
בְּעַמּוּי. (וַיִּקְרָא כ"א) אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָאִי טַעְמָא דָּא
לְקַבֵּל דָּא, דְּכִתְיִב לְעֵילָא, וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי
יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֻנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ, וְסָמוּךְ
לִיָּה אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים. אֲלֹא (מִשְׁמַע) כִּי
דָּא זְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים. אֲזַהֵר לְהוֹ
לְכַהֲנֵי לְקַדֵּשׁ לֹוֹן, וְכֵן לְלוֹיִם. לְכַהֲנֵי מִנֵּיין.
דְּכִתְיִב אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים. לְלוֹאֵי מִנֵּיין. דְּכִתְיִב,
(בַּמְדַּבֵּר יח) וְאֵל הַלְוִיִּם תִּדְבֹּר וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם. בְּגִין
דִּישְׁתַּפְּחוּן כְּלָהוּ זַפְּאִין קְדִישִׁין דְּכִיּוּן.

אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן, מָאִי טַעְמָא הֵכָא
בְּנֵי אֶהֱרֹן, וְכִי לֹא יִדְעֻנָּא דְּכִי אֶהֱרֹן
נִינְהוּ. אֲלֹא בְּנֵי אֶהֱרֹן, וְלֹא בְּנֵי לְוִי, דְּאֶהֱרֹן
דְּהוּא שִׁירוּתָא דְּכָל כְּהֵנִי דְּעֵלְמָא, דְּבִיָּה אֶתְרַעֵי
קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא מִפְּלָא, בְּגִין לְמַעְבַּד שְׁלָמָא
בְּעֵלְמָא, וּבְגִין דְּאֶהֱרֹן אֶרְחוּי סְלִיקוּ לִיָּה לְהֵאִי,
דְּכָל יוֹמוֹי דְּאֶהֱרֹן הָוָה מִשְׁתַּדֵּל לְאַסְגָּאָה
שְׁלָמָא בְּעֵלְמָא. וּבְגִין דְּאוֹרְחוּי כְּהָ, סְלִיק לִיָּה
קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהֵאִי, לְמִיעַל שְׁלָמָא
בְּפִמְלִיא דְּלְעֵילָא, וּבְגִין כֶּף אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים
בְּנֵי אֶהֱרֹן.

אָמַר אֵל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם.
רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (תְּהִלִּים לֵא) מָה רַב טוֹבָךְ
אֲשֶׁר צִפְנָתָ לִירֵאִיךָ וְגו'. מָה רַב טוֹבָךְ, כִּמָּה
עֲלִיּוֹן וְנִקְרָא, הֵהוּא נְהוּרָא עֲלֵאָה דְּאֶקְרִי
טוֹב, דְּכִתְיִב וִירָא אֲלֵהֶם אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

הַגָּנוּז, שֶׁבּוֹ עוֹשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא טוֹב בְּעוֹלָם, וְלֹא מוֹנֵעַ

העולם ועומד עליו. אשר צפנת ליראיך, ששנינו, אור עליון עשה הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם, וגנז אותו לצדיקים לעתיד לבא. זהו שכתוב אשר צפנת ליראיך.

פעלת לחוסים בך. פעלת, בזמן שנברא העולם אותו האור היה עומד ומאיר מראש העולם לסופי העולם. כשהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם הרשעים שעתידים לעמד, גנז את אותו האור, שכתוב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. ועתיד להאיר לצדיקים לעולם הבא, וזה הוא אשר צפנת ליראיך, וכתוב (מלאכי א) וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

בא ראה, בשעה שפן אדם עומד ללכת לאותו העולם והוא בבית חליו, באים עליו שלשה שלוחים, ורואה שם מה שלא יכול לראות אדם כשהוא בעולם הזה. ואותו היום הוא יום הדין העליון, שמבקש המלך את פקדונו. אשרי האיש שמישב למלך את פקדונו, כמו שנתן לו בתוכו. אם אותו הפקדון התטנף בטנופי הגוף, מה יאמר לבעל הפקדון?

מרים עיניו, ורואה את מלאך המות עומד לפניו, וחרבו שלופה בידו, קושר בקשרים במאסר של אותו האיש. ואין לנפש קשי בכל ספרדטה מן הגוף. ואדם לא מת עד שרואה את השכינה, ומתוף גדל התשוקה לשכינה, הנפש יוצאת לקבל את השכינה.

אחר שיצאה, מי הנפש שנדבקת בה (ותתקבל) ויקבל בגוף (לתוכה)? והרי בארנו את הדברים האלה. אחר שיצאה הנפש מן הגוף

ודא הוא אור הגנוז, דביה עביד קדשא בריך הוא טב בעלמא, ולא מנע ליה בכל יומא, בגין דביה מתקיים עלמא, וקאים עליה. אשר צפנת ליראיך, דתנן, נהורא עלאה עבד קדשא בריך הוא כד ברא עלמא, וגניז ליה לצדיקאי לזמנא דאתי. דא הוא דכתיב, אשר צפנת ליראיך.

פעלת לחוסים בך. פעלת, בזמנא דאתברי עלמא, ההוא נהורא הוה קאים ונהיר מרישא דעלמא לסייפי דעלמא. כד אסתפל קדשא בריך הוא, לאינון חייבין דזמינין לקיימא בעלמא, גניז ליה לההוא נהורא, דכתיב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וזמין לאנהרא לצדיקייא לעלמא דאתי, ודא הוא אשר צפנת ליראיך, וכתוב (מלאכי א) וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

תא חזי, בשעתא דבר נש קאים למיהך לההוא עלמא, והוא כבי מרעיה, אתיין עליה ג' שלוחין, וחקמי תמן, מה דלא יכיל בר נש למחמי כד איהו בהאי עלמא. וההוא יומא, יומא דדינא עלאה הוא, דמלפא בעי פקדונא דיליה. זכאה ההוא בר נש, דפקדוניה אתיב למלפא כמה דאתייהיב ליה בגויה. אי ההוא פקדונא אתטנף בטנופי גופא, מה יימא למארי פקדונא.

זקף עינוי, וחקמי למלאך המות קאים קמיה, וסייפיה שליפא בידיה, קסטור בקטריין, בקומטא דההוא בר נש. ולית לה לנפשא קשיו בכלא, כפרישו דילה מן גופא. ובר נש לא מית, עד דחקמי לשכינתא, ומגו סגיאות תיאובתא דשכינתא, נפשא נפקת (דף פ"ח ע"ב) לקבלא לשכינתא.

בתר דנפקא, מאן איהי נפשא דאתדבק בה (ס"א ותתקבל) ויקבל בגופא (ס"א

בגוה) וְהָא אוקמוהּ לְהַנִּי מְלִי. בְּתַר דְּנַפְקָא נַפְשָׁא מִן גּוּפָא, וְאַשְׁתָּאֵר גּוּפָא בְּלֹא רוּחָא, אָסִיר לְמַשְׁבַּק לִיה בְּלֹא קְבוּרָתָא, דְּכֹתִיב, (דברים כא) לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קְבוּר תִּקְבְּרֵנוּ בַּיּוֹם הַהוּא. מִשּׁוּם שְׁמַת שִׁישְׁתָּהּ כ"ד שְׁעוֹת, שְׁהִים יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּלִי קְבוּרָה, נוֹתֵן חֲלָשָׁה בְּאִיכְרֵי הַמְּרַכְבָּה, וּמַעֲכָב אֶת מַעֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַהֲעֵשׂוֹת, שְׁאִפְשֵׁר שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר עָלָיו כְּדִי לְבַא בְּגִלְגּוּל אַחַר מִיד בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁנַפְטֵר לְהִיטִיב לוֹ, וְכָל זְמַן שֶׁלֹּא נִקְבֵר הַגּוּף, הַנְּשֻׁמָּה לֹא נִכְנָסֶת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יְכוּלָה לְהִיּוֹת בְּגוּף אַחַר עַד שֶׁיִּקְבֵר הָרֵאשׁוֹן. וְזֶה דוּמָה לְאָדָם שְׁמַתָּה אֲשֶׁתּוֹ, לֹא רְאוּי לוֹ לִשָּׂא אִשָּׁה אַחֲרַת עַד שֶׁקּוֹבֵר אֶת הָרֵאשׁוֹנָה, וּמִשּׁוּם כִּף אֲמָרָה תוֹרָה, לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ.

דְּבַר אַחַר - כְּשֶׁנִּפְרַדְתָּ הַנְּשֻׁמָּה מִן הַגּוּף וְרוּחָהּ לְלַכֵּת לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, לֹא תִכְנַס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם עַד שְׁנוֹתַנִּים לָהּ גּוּף אַחַר מְאוּר, וְאַחַר כִּף יְכוּלָה לְהִכְנַס. וּמֵאֵלֶיהוּ תִדַּע, שֶׁהִיוּ לוֹ שְׁנֵי גוּפִים, אֶחָד שָׁבוּ נִרְאָה לְמַטָּה לְבָנֵי אָדָם, וְאֶחָד שָׁבוּ נִרְאָה לְמַעְלָה בֵּין מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים. וְכָל עוֹד שֶׁהַגּוּף לֹא נִקְבֵר, זֶהוּ צֵעַר לְנֻשְׁמָה, וְרוּחַ טְמֵאָה מְזַדְּמֶנֶת לְשֵׁרוֹת עָלָיו וְלִטְמָא אֶת אוֹתוֹ הַגּוּף.

וּמִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ רוּחַ הַטְּמֵאָה מְזַדְּמֶנֶת, לֹא צָרִיךְ לְאִישׁ לְהִלִּין אֶת אוֹתוֹ הַגּוּף לִילָה אֶחָד, כִּי רוּחַ טְמֵאָה נִמְצָאת בְּלִילָה וּמִשְׁתַּטַּחַת בְּכָל הָאָרֶץ לְמִצָּא גּוּף בְּלִי נֶפֶשׁ לְטֵמָא אוֹתָהּ, וְנִטְמָא יוֹתֵר, וְעַל כֵּן הַזְּהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים וְאֶמֶר, לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּי. מִשּׁוּם

וְהָא אוקמוהּ לְהַנִּי מְלִי. בְּתַר דְּנַפְקָא נַפְשָׁא מִן גּוּפָא, וְאַשְׁתָּאֵר גּוּפָא בְּלֹא רוּחָא, אָסִיר לְמַשְׁבַּק לִיה בְּלֹא קְבוּרָתָא, דְּכֹתִיב, (דברים כא) לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ כִּי קְבוּר תִּקְבְּרֵנוּ בַּיּוֹם הַהוּא. בְּגִין דְּמִיתָא דִּישְׁתָּהּ כ"ד שְׁעוֹת, דְּאִינוּן יוֹמָם וְלַיְלָה, בְּלֹא קְבוּרָתָא, יְהִיב חֲלִישׁוֹתָא בְּשִׁיפוּי דְרִיתִיכָא, וּמַעֲכָב עֲבִידָתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְלַמְעַבַּד דְאַפְשֵׁר דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא גָזַר עָלֵיהּ, בְּגִין לְמִיתִיה בְּגִלְגּוּלָא אַחֲרָא, מִיד בְּהַהוּא יוֹמָא דְאַתְפֹּטֵר, לְאוֹטְבָא לִיה. וְכָל זְמַנָּא דְלֹא אֲתִקְבֵר גּוּפָא, נִשְׁמַתָּא לָאו עֲאֲלַת קָמִי קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְלֹא יִכְלָא לְמַהוּי בְּגוּפָא אַחֲרָא, בְּגִלְגּוּלָא תַנְיִינָא, דְלֹא יְהִיבִין לְנֻשְׁמַתָּא גּוּפָא אַחֲרָא, עַד דִּיתִקְבֵר קְדָמָא. וְדָא דְמִי לְבַר נֶשׁ דְּמִיתַת אֲתִתִּיהּ, לֹא אֲתַחֲזִי לִיה, לְמִיִּסַּב אֲתַתָּא אַחֲרָא, עַד דְקִבֵּר לְקְדָמִיתָא, וּבְגִין דָּא אֲמָרָה אוֹרִייתָא, לֹא תִלִּין נִבְלָתוֹ עַל הָעֵץ.

דְּבַר אַחַר, כִּד אֲתַפְרָשָׁא נִשְׁמַתָּא מִן גּוּפָא, וּבְעֵינָא לְמִיזַל לְהַהוּא עֲלָמָא, לֹא תִיעוּל לְהַהוּא עֲלָמָא, עַד דִּיהִיבִין לָהּ גּוּפָא אַחֲרָא מִנְהוּרָא, וְיִלְבַּתֵּר יִכְלָא לְמִיעֵל. וּמֵאֵלֶיהוּ תִנְדַּע, דִּהוּ לִיה תְּרִין גּוּפִין, חַד דְּבִיה אֲתַחֲזִי לְתַתָּא לְבָנֵי נָשָׂא, וְחַד דְּבִיה אֲתַחֲזִי לְעִילָא, בֵּין מְלֹאכִין עֲלָאִין קְדִישִׁין. וְכָל כְּפָה דְגוּפָא לֹא אֲתִקְבֵר, צֵעֵרָא הוּא לְנֻשְׁמַתָּא, וְרוּחַ מְסֻאָבָא אֲזַדְּמֵן לְשִׁרְיָא עֲלוּי, וְלִסְאָבָא לְהַהוּא גּוּפָא. וּבְגִין דִּיהוּא רוּחַ מְסֻאָבָא, אֲזַדְּמֵן, לֹא לְבַעֵי לִיה לְאִינִישׁ, לְמִיבַת הַהוּא גּוּפָא לִילִיאַ חַד, בְּגִין דְרוּחַ מְסֻאָבָא אֲשִׁתְּכַח בְּלִילִיאַ, וְאַשְׁתַּטַּח בְּכָל אַרְעָא, לְאַשְׁכַּחַא גּוּפָא בְּלֹא נַפְשָׁא, לְסֻאָבָא לִיה, וְאַסְתָּאב יְתִיר, וְעַל דָּא אֲזַהֵר לְכַהֲנֵי וְאֶמֶר, לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמּוּי, בְּגִין דְּאִינוּן קְדִישִׁין לֹא יִשְׁרִי

שְׁהֵם קְדוּשִׁים, לֹא תִשְׁרֶה עֲלֵיהֶם רִיחַ טַמְאָה, וְלֹא יִטְמְאוּ.

אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, בְּלַחֲשׁ כִּמּוֹ שְׂכַל מַעֲשֵׂי הַכֹּהֲנִים בְּלַחֲשׁ, כִּי אֲמִירְתֶּם בְּלַחֲשׁ. אָמַר וְאִמְרַתְּ - פַּעַם אַחַת וּפְעָמִים, לְהִזְהִיר אוֹתָם עַל קְדוּשָׁתָם כִּדִּי שְׁלֹא יִטְמְאוּ. שְׂמִי שְׂמִשְׁמֵשׁ בְּאַתֵּר קְדוֹשׁ, צְרִיף שְׂיִמְצֵא קְדוֹשׁ בְּכַל לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא, כִּמּוֹ שְׂבִאֲרָנוּ, שְׂגוּף בְּלִי רִיחַ טַמָּא הוּא, וְשׁוֹרֶה עָלוּ רִיחַ טַמְאָה, שְׁהֵרִי תִשׁוּקְתֶּם שֶׁל הַרוּחֹת הַטְּמְאוֹת הֵיא אֶל גּוֹפּוֹת יִשְׂרָאֵל, מִכִּיּוֹן שֶׁהִתְרוֹקְנָה מֵהֶם הַרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה, וְעַם כְּלֵי שֶׁל קֹדֶשׁ הֵם בָּאִים לְהִתְחַבֵּר. וְהַכֹּהֲנִים, שְׁהֵם קְדוּשִׁים קְדוּשָׁה עַל קְדוּשָׁה, לֹא צְרִיכִים כְּלָל לְהִטְמָא, כִּי כְּתוּב כִּי נִזְר אֱלֹהֵיו עַל רֹאשׁוֹ. וְכְתוּב כִּי שָׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אֲנִי ה'.

וְהוּא כִּמּוֹ שְׁלִמְעֵלָה עוֹמֵד לְמִטָּה, שְׂכַתוֹב (תְּהִלִּים קלג) כְּשָׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל הַזָּקֵן וְזָקֵן אֶהְרֵן שִׁירֵד עַל פִּי מְדוּתָיו. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֲרָנוּ. אָבֵל כְּשָׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ, זֶהוּ שָׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ הַעֲלִיּוֹן, שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִמְּקוֹם הַנְּהַר הַעֲמֵק שֶׁל הַכֹּל. דְּבַר אַחֵר, שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרֹאשִׁים, הַנִּסְתָּר שֶׁל כָּל הַנִּסְתָּרִים. עַל הָרֹאשׁ, וְדַאי עַל הָרֹאשׁ, רֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם הָרֹאשׁוֹן. יֵרֵד עַל הַזָּקֵן - זֶה הַזָּקֵן הַנִּכְבֵּד, כִּמּוֹ שְׂבִאֲרָה. זָקֵן אֶהְרֵן - זֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שְׁלִמְעֵלָה, וְהֵרִי פִּרְשׁוּהָ. וְאוֹתוֹ שָׁמֶן יֵרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, שְׂמֵאוֹתֵן הַמְּדוּת שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְיֵרֵד לַתְּחֻמוֹנִים. וְכִמּוֹ זֶה שׁוֹפֵעַ וּמִתְעַטֵּר הַכֹּהֵן הַתְּחֻמוֹן כְּשָׁמֶן מִשְׁחָה לְמִטָּה.

הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין רֹאשׁוֹ סוּפוֹ, וְאֵין סוּפוֹ רֹאשׁוֹ. כְּתוּב אָמַר אֶל

עֲלֵיהֶם רִיחַ מְסֻאָבָא, וְלֹא יִסְתַּאֲבוּן. אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, (ויקרא כ"א) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים, בְּלַחֲשׁוֹ. כְּמָה דְכָל עוֹבְדֵיהוֹן דְּכֹהֲנֵי בְּלַחֲשׁוֹ, כִּי אֲמִירָה דְּלֵהוֹן בְּלַחֲשׁוֹ. אָמַר וְאִמְרַתְּ: זְמָנָא חַד, וְתִרְיִן זְמָנִין, לֹא זִהְרָא לְהוּ עַל קְדוּשִׁיהוּ, בְּגִין דְּלֹא יִסְתַּאֲבוּן. דְּמֵאֵן דְּמִשְׁמֵשׁ בְּאַתֵּר קְדִישָׁא, בְּעֵיא דִישְׁתַּכַּח קְדִישָׁא בְּכָלֵא. לְנֶפֶשׁ לֹא יִטְמָא, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא, דְּגוּפָא בְּלֹא רִיחַ, מְסֻאָבָא הוּא, וְשִׂאֲרֵי עֲלֵיהּ רִיחַ מְסֻאָבָא. זֵהָא תִּיאוּבְתָא דְּרוּחֵי מְסֻאָבֵי לְגַבֵּי גּוֹפֵיהוֹן דִּישְׂרָאֵל אִיהוּ, בְּגִין דְּאַתְרָק מְנִיְהוּ רִיחָא קְדִישָׁא, וּבְמָנָא דְּקוּדְשָׁא, אֲתִיִּין לְאַתְחַבְרָא. וְכֹהֲנֵי דְּאִינוּן קְדִישִׁין, קְדוּשָׁתָא עַל קְדוּשָׁתָא, לֹא בְּעִיִּין לְאַסְתַּאֲבָא כְּלָל, בְּגִין דְּכְתִיב, (במדבר ו) כִּי נִזְר אֱלֹהֵיו עַל רֹאשׁוֹ. וְכְתִיב כִּי שָׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אֲנִי יי'.

וְהוּא כְּגוֹנוּא דְּלַעִילָא קָאִים לְתַתָּא, דְּכְתִיב, (תהלים קלג) כְּשָׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ יֵרֵד עַל הַזָּקֵן וְזָקֵן אֶהְרֵן שִׁירֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, הֵיא קְרָא אוּקְמוּהָ, אָבֵל כְּשָׁמֶן הַטוֹב עַל הָרֹאשׁ, דָּא מִשְׁחָ רְבוּת קְדִישָׁא עֲלָא, דְּנָגִיד וְנָפִיק מֵאַתֵּר דְּנִהְרָא עֲמִיקָא דְּכָלֵא. דְּבַר אַחֵר, דְּנָגִיד וְנָפִיק מִרִישָׁא דְּכָל רִישִׁין, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין. עַל הָרֹאשׁ, עַל הָרֹאשׁ וְדַאי, רִישָׁא דְּאָדָם קְדִמָּאָה.

יֵרֵד עַל הַזָּקֵן, דָּא דִּיקְנָא יִקְרָא, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ. זָקֵן אֶהְרֵן, דָּא כְּהֵן גָּדוֹל דְּלַעִילָא, וְהֵיא אוּקְמוּהָ. וְהוּא שָׁמֶן, (דף ט"ו א') יֵרֵד עַל פִּי מְדוּתָיו, דְּמֵאִינוּן מְשִׁיחֵן, נָגִיד וְנָפִיק וְנִחִית לְתַתָּא, וּכְגוֹנוּא דָּא נָגִיד וְאַתְעֵטֵר כְּהֵנָּא תַתָּאָה, בְּמִשְׁחָ רְבוּת לְתַתָּא.

הֵיא קְרָא, לָאו רִישִׁיהָ סִיפִיהָ, וְלָאו סִיפִיהָ

הפּהָנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאַמְרַת אֲלֵהֶם
לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא. לֹא יִטְמָאוּ הִזְיָה
צָרִיף לְהַיּוֹת! מַה זֶה לֹא יִטְמָא?
אֲלֹא עַל אוֹתוֹ הִכְהֵן הָעֲלִיּוֹן
מִכָּלֶם הוּא אָמַר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
וְהַרִי כְּתוּב וְהִכְהֵן הַגְּדוֹל מֵאַחֲיוּ?
אֲלֹא וְדַאי כֶּף הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִכְהֵן שְׁעוּמָד
לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, בְּקִדְשָׁה
הוּא צָרִיף לְהַמְצִיא יוֹתֵר מֵהַפֵּל,
כְּמוֹ שֶׁנֶּחְבָּאָר.

רַעִיָא מְהִימְנָא

מִצְוָה זוֹ, שֶׁיִּסְדֵּר הִכְהֵן בְּכָל יוֹם
גֵּרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַרִי בְּאַרְנוֹ
בְּסוּד הַמְּנוּרָה. וְהוּא סוּד כְּמוֹ
שְׁלֹמְעֵלָה, מְשׁוּם שֶׁהָאוֹר הָעֲלִיּוֹן
בְּשִׁמְן מִשְׁחָה יוֹרֵד עַל רֹאשׁ הִכְהֵן
בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֶּף הוּא מְדֻלֵּק
וּמְאִיר אֶת כָּל הַנְּרוֹת, שֶׁכְּתוּב
כְּשִׁמְן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגו' ,
וְכְתוּב כִּי שִׁמְן מִשְׁחַת אֲלֵהֶיו
עָלָיו וְגו' . וְעַל כֵּן נִתְּנָה רְשׁוּת
לְכַהֵן לְבַדּוֹ לְסַדֵּר אֶת הַנְּרוֹת
וּלְהַדְלִיק אוֹתָם בְּכָל יוֹם פְּעָמִים,
כְּגַד אֹר הַיְחוד פְּעָמִים, קֶרֶן
בְּכָל יוֹם פְּעָמִים, וְהַפֵּל צָרִיף.

וְעַד יְדֵי הִכְהֵן מְאִירִים הַנְּרוֹת
בְּכָל, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, לְשִׁמְחָה
בְּשִׁמְחָה וּלְהַמְצִיא שְׁמִחָה בְּכָל
הַצְּדָדִים בְּהַדְלֵקַת הַנְּרוֹת, שֶׁהַרִי
שְׁנֵי אֵלֶּה עַל יְדֵי הִכְהֵן, לְהַמְצִיא
שְׁמִחָה בְּכָל הַצְּדָדִים, וְאֵלֶּה הֵם
הַדְּלֵקַת הַנְּרוֹת וְהַקְטָרֶת, וְהַרִי
בְּאַרְנוֹ שִׁמְן וְקִטְרֶת יִשְׁמַח לֵב. (עד

כאן רעיא מהימנא.)

וְרֵאָחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו
וְגו' . מַה כְּתוּב לְמַעַלָּה? כִּי אִם
לְשִׁאֲרוֹ הַקְּרוֹב אֵלָיו וְגו' . רַבִּי אֲבָא
פְּתַח, (ישעיה סג) מִי זֶה בָּא מֵאֲדוּם
חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו' . מִי זֶה
בָּא מֵאֲדוּם? עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי נִקְמָה עַל אֲדוּם,
שֶׁהַחֲרִיבוּ אֶת בֵּיתוֹ וְשָׂרְפוּ אֶת
הַיְכָלוֹ, וְהִגְלוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם נִקְמָת עוֹלָמִים, עַד שֶׁיִּמְצְאוּ כָּל הַקְּרִיִּים

רִישֵׁיהָ. פְּתִיב אָמַר אֶל הַכְּהֵנִים בְּנֵי אַהֲרֹן
וְאַמְרַת אֲלֵיהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא. לֹא יִטְמָאוּ
מִיבְעֵי לֵיהּ, מַהוּ לֹא יִטְמָא. אֲלֹא, עַל הֵהוּא
כִּהֵן עֲלָאָה מִכְּלֵהוּ קָאָמַר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
וְהָא פְּתִיב וְהִכְהֵן הַגְּדוֹל מֵאַחֲיוּ. (כאן חסר) אֲלֹא
וְדַאי הָכִי הוּא כְּמָה דְאַתְמַר, וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק,
כְּהֵנָּא דְקָאִים לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא,
בְּקִדְוִשָׁה אֲצִטְרִיף לְאַשְׁתַּפְּחָא יְתִיר מִכְּלָא,
כְּמָה דְאַתְמַר.

רעיא מהימנא

פְּקוּרָא דָא, לְסַדְרָא כְּהֵנָּא בְּכָל יוֹמָא בּוֹצִינִין בְּבֵי
מִקְדָּשָׁא, וְהָא אוּקְיָמְנָא בְּרִזָּא דְמְנוּרָה. וְאִיהוּ
רִזָּא כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא, בְּגִין דְנִהִירוּ עֲלָאָה בְּמִשְׁחָ רְבוּ,
נְחִית עַל רִישָׁא דְכְּהֵנָּא בְּקִדְמִיתָא לְבַתֵּר אִיהוּ אֲדֻלִּיק
וְאַנְהִיר כָּל בּוֹצִינִין. דְכְּתִיב כְּשִׁמְן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ וְגו' ,
וְכְתִיב כִּי שִׁמְן מִשְׁחַת אֲלֵהֶיו עָלָיו וְגו' . וְעַל דָּא אֲתִיְהִיב
רְשׁוּ לְכְּהֵנָּא בְּלַחֲדוּי, לְסַדְרָא בּוֹצִינִין, וּלְאַדְלֵקָא לְהוֹן
בְּכָל יוֹמָא תְּרִין זְמָנִין, לְקַבֵּל נִהִירוּ דִּיחֻדָּא תְּרִין זְמָנִין,
קֶרֶבְנָא בְּכָל יוֹמָא, תְּרִין זְמָנִין, וְכֵלָּא אֲצִטְרִיף.

וְעַל יְדֵי דְכְּהֵנָּא נִהִרִין בּוֹצִינִין בְּכֵלָּא, עֵילָא וְתַתָּא לְמַחְדוּ
חִדּוּ, וּלְאַשְׁפְּחָא חִידּוּ בְּכָל סְטְרִין. בְּאַדְלֵקוּתָא
דְּבוֹצִינִין, דְּהָא תְּרִין אֵלִין עַל יְדֵי דְכְּהֵנָּא, לְאַשְׁתַּפְּחָא
חִידּוּ בְּכָל סְטְרִין, וְאֵלִין אֵינּוּן אֲדֻלֵּקוּתָא דְּבוֹצִינִין וְקִטְרֶת.
וְהָא אוּקְיָמְנָא (משלי כז) שִׁמְן וְקִטְרֶת יִשְׁמַח לֵב, (ע"כ רעיא
מדהימנא).

וְרֵאָחוֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו וְגו' . (ויקרא כ"א)
מַה כְּתִיב לְעִילָא, כִּי אִם לְשִׁאֲרוֹ
הַקְּרוֹב אֵלָיו וְגו' . רַבִּי אֲבָא פְּתַח, (ישעיה סג) מִי
זֶה בָּא מֵאֲדוּם חֲמוּץ בְּגָדִים מִבְּצָרָה וְגו' , מִי
זֶה בָּא מֵאֲדוּם, זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְלַבֵּשׁ
לְבוּשֵׁי נּוֹקְמָא עַל אֲדוּם, דְּאַחֲרִיבוּ בֵּיתֵיהָ,
הַיְכָלוֹ, וְהִגְלוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַמִּים, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם נִקְמָת עוֹלָמִים, עַד שֶׁיִּמְצְאוּ כָּל הַקְּרִיִּים

מהרי העולם מלאים מהרוגי העמים, ולקרא לכל עוף השמים עליהם, וכל חיות הבר יזונו מהם שנים עשר חדשים, ועוף השמים שבע שנים, עד שלא תסבל הארץ את הנוול שלהם. זהו שכתוב (שם לד) כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום, עד שאותם לבושים יטמאו. זהו שכתוב (שם טו) וכל מלבושי אגאלתי.

חמוץ בגדים מבצרה, משום שממנה יצאו אוכלוסי העולם לצבא על ירושלים, והם התחילו לשרף את ההיכל, ובני אדום מהרסים את החומות, ועקרו את אבני היסוד. זהו שכתוב (תהלים קלז) זכר ה' לבני אדום וגו', האמרים ערו ערו עד היסוד בה. זה הדור בלבשו, באותם לבושי הנקמה שעתיד ללבש. צעה ברב כחו, מה זה צעה? משבר, כמו שכתוב (תהלים מה) עמים תחתיך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיה, מי הוא זה שיעשה כל כך? פתח ואמר, (ישעיה טו) אני מדבר בצדקה, אותו שהיא רב להושיע, אותו שכתוב בו (תהלים לג) אהב צדקה ומשפט. והוא צדקה ממש, והוא רב להושיע.

וכר כף למה? משום שגרמו לכנסת ישראל להיות שוככת לעפר בגלות ולנפל לארץ, כמו שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ומשום כף הקדוש ברופ הוא ילבש לבושי נקמה עליהם לטמא אותם ברב ההרוגים, שכתוב וכל מלבושי אגאלתי.

וכר כף למה? שכתוב ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש. שאינה חלקו של

ואוקידו היכליה, וגלו לכנסת ישראל ביני עממא. ולמעבד להון נקמת עלמין, עד דישתכחון כל טורין מטורי עלמא, מליין מקטולי עמין, ולמקרי לכל עופא דשמיא עלייהו, וכל חיות ברא יתזנון מנייהו תריסר ירחי, ועופא דשמיא שבע שנים, עד דלא תסבל ארעא ניוולא דידהו. הךא הוא דכתיב, (ישעיה לד) כי זבח לי' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום, עד דאינון לבושין יסתאבון, הךא הוא דכתיב, (ישעיה טו) וכל מלבושי אגאלתי.

חמוץ בגדים מבצרה, בגין דמינה נפקו אוכלוסין דעלמא, לחיילא על ירושלים, ואינון שרו לאוקדא היכלא, ובני אדום מפגרין שורין, ורמו אבני יסודא, הךא הוא דכתיב (תהלים קלז) זכור יי' לבני אדום וגו', האומרים ערו ערו עד היסוד בה.

זה הדור בלבשו, באינון לבושי דנוקמא דזמין לאלבשא. צועה ברוב כחו, מהו צועה. מתבר. כמה דכתיב, (תהלים מה) עמים תחתיך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיה, מאן הוא דין דיעביד כל כך? פתח ואמר, (ישעיה טו) אני מדבר בצדקה, ההוא דאיהו רב להושיע, ההוא דכתיב ביה, (תהלים לג) אהב צדקה ומשפט. ואיהו צדקה ממש, ואיהו רב להושיע.

וכר כף למה. בגין דגרמו לכנסת ישראל למהוי שכיבת לעפרא בגלותא, ולמנפל לארעא, כמה דכתיב, (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ובגין כך, קדשא ברין הוא ילבש לבושי נוקמא עלייהו, לסאבא לון בסגיא דקטוליא, דכתיב וכל מלבושי אגאלתי.

וכר כף למה, דכתיב ולאחתו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה

עשו, ולא היתה בגורלו של אותו שכתוב בו (בראשית כה) איש ידע ציד איש שדה. לה יטמא, באותם לבושי נקמה, שעתיד להטמא בין אותם ההמונים, שכתוב בו לה יטמא, בשבילה, משום שהיא שוכבת לעפר, והוא רוצה להקים אותה. זהו שכתוב (ישעיה ט) קומי אורי כי בא אורך. (עמוס ט) ביום ההוא

אקים את סבת דויד הנפלת).

לא יקרחה קרחה בראשם. רבי יוסי אמר, לא יקרחה בה"א, מה הטעם? אלא, אותו שמן עליון, שהוא שמן משחת קדש, שמשלים את כל שבעת הימים כמו שנאמר, שכתוב (ויקרא ח) כי שבעת ימים ימלא את ידכם, אותו שמן עליון הוסר ממנו ונקרח, אם הוא פגם את ראשו. משום שראשו של הכהן העליון הנו אותו שמן עליון, ועל פן לא צריך לכהן שלמטה להראות בעצמו פגם כלל, והרי זה נאמר. ומשום כך כתוב בה"א.

פתח ואמר, (תהלים קכו) בשוב ה' את שיבת ציון היינו פחלמים. בשוב ה' את שיבת, זה נאמר בגלות בבל, שלא נמצאו יותר בגלות אלא שבעים שנים, שכתוב (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם. וכתוב היינו פחלמים, מה זה פחלמים? אלא הרי התעוררו החברים, שיש שבעים שנים פחלום.

ובא ראה, פתוב כי שבעת ימים ימלא את ידכם. מי שבעת הימים? הרי נתבאר, אותו מקום עליון שהוא כלל של כל ששת האחרים נקרא שבעת ימים, ונקרא תשובה. שנינו, מי שיושב בתענית בשבת, קורעים לו גזר

מלפא, דאפילו אסתכמו

לאיש. דלאו חולקיה דעשו, ולא הוות בעדיה דההוא דכתיב ביה (בראשית כה) איש ידע ציד איש שדה, לה יטמא, באינון לבושין דנוקמא, דזמין לאסתאבא בין אינון אוכלוסין, דכתיב ביה לה יטמא, בגינה, בגין דאיהי שכיבת לעפרא, והוא בעי לאקמא לה, הדא הוא דכתיב, (ישעיה ט) קומי אורי כי בא אורך. (עמוס ט) ביום ההוא אקים את סבת דויד הנפלת).

לא יקרחה קרחה בראשם. (ויקרא כ"א) רבי יוסי אמר, לא יקרחה בה"א מאי טעמא. אלא, ההוא שמן עלאה, דאיהו משח רבות קדשא, דאשלים לכל שבעה יומין כמה דאתמר, דכתיב, (ויקרא ח) כי שבעת ימים ימלא את ידכם, ההוא שמן עלאה אתעדי מניה ואתקרח, אי איהו אפגים רישיה. בגין דרישא דכהנא עלאה, ההוא שמן עלאה הוי, ועל דא לא ליבעי ליה לכהנא דלתתא, לאחזאה ביה בגרמיה פגימו כלל, והא אתמר. ובגין כך פתיב בה"א.

פתח ואמר, (תהלים קכו) בשוב יי' את שיבת ציון היינו פחלמים. בשוב יי' את שיבת, דא בגלות בבל אתמר. דלא אשתכחו יתיר בגלותא אלא שבעין שנין. דכתיב, (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. וכתיב היינו כחולמים, מאי כחולמים. אלא הא אתערו חברייא, דאיכא שבעין (דף פ"ט ע"ב) שנין פחלמא.

ותא חזי, פתיב כי שבעת ימים ימלא את ידכם. מאן שבעת ימים. הא אתמר, ההוא אתר עלאה, דהוא כללא דכל שיתא אחרנין, אקרי שבעת ימים, ואקרי תשובה. תנינן, מאן דיתב בתעניתא בשבתא, קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, ושבעין שנה אינון שבע אנפי

דינו של שבועים שנה, ושבועים שנה הם שבע פני המלך, שאפלו הספימו כלם עליו (הכל) לרע, נקרע אותו גזר הדין. מה הטעם? משום שאחז באותו היום בכלל של כלם, שנקרא שבועה, ונקרא תשובה, ומשום כך בכלם הוא אחז, וחזר בתשובה, ונקרע גזר הדין בכלם. ועל כן שבועים שנה יש בחלום.

כמו כן הכהן מתעטר בשבועה, שנקרא שבעת ימים. אם פגם את ראשו, אותו שבועה שהוא כלל של כלם, מקריח ממנו כל אותה קדשה של כלם ששורה עליו. ועל כן הזהירו שלא יקרחה קרחה בראשם, וימצאו פגומים מהכל. ומשום כך הכהן צריך להמצא בשלמות יותר מהכל, כל שפן אותו שהוא עליון מכלם.

אמר רבי אבא, פאן בה"א תחתונה, פאן בה"א עליונה. כהן גדול, שהוא עליון מכלם, בה"א עליונה, שכתוב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא את ידו, שכתוב שבעת ימים ימלא את ידכם. כהן אחר בה' תחתונה, שכתוב לא יקרחה קרחה בראשם, וכתוב אחריו, ולא יחללו שם אלהיהם. והשם הזה הנו ידוע. ומשום כך כתוב, והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבש את הבגדים, כמו שאמרנו. ומשום שהוא קדוש כמו שלמעלה, כתוב ומן המקדש לא יצא.

רבי אבא פתח ואמר, (דניאל ט) לך ה' הצדקה ולנו בשרת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה ולישבי ירושלים. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם מכל העמים עובדי עבודה זרה, ומתוך אהבתם נמן להם תורת אמת, לדעת את דרך המלך הקדוש. שכל מי שמשפדל בתורה,

עליה (כלא) לביש, ההוא גזר דינא אתקרע. מאי טעמא. בגין דאחיד ביה בההוא יומא, בכללא דכלהו, דאקרי שבועה, ואקרי תשובה, בגין כף בכלהו אחיד, ואהדר בתשובה, ואתקרע גזר דינא בכלהו. ועל דא ודאי שבועין שנין איפא בחלמא.

בגוונא דא, כהנא אתעטר בשבע, דאקרי שבעת ימים, אי פגים רישיה, ההוא שבועה דאיהו פללא דכלהו, אקרח מניה כל ההוא קדושא דכלהו, דשריא עליה. ועל דא אזדהרו דלא יקרחה קרחה בראשם, וישתכחו פגימין מפלא. ובגין כף כהנא בעי לאשתפחא בשלימו יתיר מפלא, כל שפן ההוא דאיהו עלאה מפלהו.

אמר רבי אבא, פאן בה"א תתאה, פאן בה"א עלאה. כהן גדול דאיהו עלאה מפלהו, בה"א עלאה. דכתיב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא ידו דכתיב שבעת ימים ימלא את ידכם. כהנא אחרא בה' תתאה, דכתיב, לא יקרחה קרחה בראשם, וכתיב בתריה, ולא יחללו שם אלהיהם. והאי שם הא ידיעא איהו. ובגין כף פתיב, והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים, כמה דאמרן. ובגין דאיהו קדישא כגוונא דלעילא, כתיב ומן המקדש לא יצא.

רבי אבא פתח ואמר, (דניאל ט) לך יי' הצדקה ולנו בושרת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלים. זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, מפל עמין עובדי עבודה זרה, ומגו רחימותא דלהון, יתב ומתוך אהבתם נמן להם תורת אמת, לדעת את דרך המלך הקדוש. שכל מי שמשפדל בתורה,

כאלו השתדל בקדוש ברוך הוא, שבתורה פלה שמו של הקדוש ברוך הוא היא. ומשום כך, מי שמתעסק בתורה, מתעסק בשמו, ומי שמתרחק מן התורה, הוא רחוק מהקדוש ברוך הוא. **בא ראה, לך ה' הצדקה, כמו שנאמר** (דברי הימים א-בט) **לך ה' הגדלה והגבורה. מי הצדקה? המקום שכל הפנים המאירות אחוזים בו, והוא אחוז בכלם ובו נמצאים. ולנו בשת הפנים, המקום שכל הפנים המאירות מתרחקים ממנו. צדקה, אמת קשוט, ואור הכל, ואור של פנים שמחת הכל. בשת, בוששה והרחוק של האמת מי שמתבייש, משום שהאמת, שהיא צדקה, התרחקה ממנו רחוק של פנים מאירות.**

בא ראה, הפהן העליון צריך להראות ביפי הפנים, בהארת הפנים, בשמחה יותר מהכל, ולא צריך להראות בו עצבות ורגז, אלא הכל כמו שלמעלה. אשרי חלקו, שעליו כתוב אני חלקך ונחלתך. וכתוב (דברים יח) הוא נחלתו. ועל פן צריך להראות שלם בכל, בעצמו, בלבושו, שלא יפגם עצמו כלל, כמו שנתבאר.

והוא אשה בבתוליה יקח. רבי שמעון פתח, (שם כב) והנה הוא שם עלילת דברים וגו'. וכתוב וענשו אתו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל. וכי בתולת ישראל היא? בתולת אביה או בתולת בעלה היא. מה זה בתולת ישראל פאן? זהו שכתוב (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אף כאן הפהן שעומד כמו שלמעלה, כתוב

להו אורייתא דקשוט, למנדע ארחא דמלפא קדישא. וכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל ביה בקודשא ברוך הוא, דאורייתא כללא שמייה דקודשא ברוך הוא הוי. ובגין כך מאן דאתעסק באורייתא, אתעסק ביה בשמייה, ומאן דאתרחק מאורייתא, רחיקא הוא מקודשא ברוך הוא.

תא חזי, לך יי' הצדקה, כמה דאת אמר, (דברי הימים א כט) **לך יי' הגדולה והגבורה. מאן צדקה. אתר דכל אנפין נהירין אחידן ביה, והוא אחיד בכלהו, וביה אשתכחו. ולנו בוששה הפנים אתר דכל אנפין נהירין אתרחקן מגייה. צדקה, אמת קשוט, ונהורא דכללא, ונהורא דאנפין חידו דכללא. בוששה, פסופא רחיקו דקשוט מאן דאכסיה, בגין דאמת דאיהו צדקה, אתרחק מגייה. רחיקו דאנפין נהירין. תא חזי, פהנא עלאה בעי לאתחזאה בשפירו דאנפין, בנהירו דאנפין, בחידו יתיר מפלא. ולא בעי לאתחזאה ביה עציבו ורוגזא, אלא כללא כגוונא דלעילא. זפאה חולקיה, דעליה פתיב, (במדבר יח) אני חלקך ונחלתך. וכתוב (דברים יח) יי' הוא נחלתו. ועל דא בעי לאתחזאה שלים בכללא, בגרמיה, בלבושייה, דלא יפגים גרמיה כלל, כמה דאתמר.**

והוא אשה בבתוליה יקח. רבי שמעון פתח, (דברים כב) והנה הוא שם עלילות דברים וגו'. וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', פי הוציא שם רע על בתולת ישראל, וכי בתולת ישראל היא, בתולת אביה, או בתולת בעלה היא, מהו (ד' ז' ע"א) בתולת ישראל הכא. הדא הוא דכתיב, (דברים לב) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אוף הכא כהנא דקאים כגוונא דלעילא, פתיב והוא אשה בבתוליה יקח, הכי נמי בבתוליה, דלא

תפוק מפקא דחצרה מזמנא לבר, והא אתמר. רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, פתח רעיא מהימנא ואמר, פקודא דא, למיסב פהנא רבא בתולתא, הדא הוא דכתיב אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח פי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ולא יפס אלא בתולתא בלא פגימו. אלא, אתתא איהי כוס דברכה, טעמו פגמו. וכהנא דקריב קרבנא קדם יי', פעי דלהוי איהו שלים, בלא פגימו, שלים באברוי בלא פגימו, דמומין פסלין בכהנא. שלים בגופיה, שלים בנוקביה, לקיימא ביה, (שיר השירים ד) כלף יפה רעיתי ומום אין בך.

דקרנא מנחה איהו, וצריכין ישראל למשלח מנחתא דלהון למלכא, בגבר (בגוף) שלים. דאינון בהפוכא דסטרא אחרא, דהא ביד איש עתי פגים, הוו שלחין ליה דורנא, דכתיב (ויקרא טז) גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל. דאלהים אחרים פלהו פגימין מסטרא דצפון והכי רופא דכתי עבודה זרה הם פגימין, בנוקבא דלהון, חורבא, לילית, פגימותא וכו'.

(ס"א רעיא מהימנא) איהו ו' מלא ואיהו בסדורא דא הי"ו. ה' בתרא, כוס מלא ברפת ה', מסטרא דימנא ומסטרא דגבורה דאיהו דינא, שכינתא אתקריאת הוי"ה, הדא הוא דכתיב, (שמות ט) הנה י"ד יהו"ה הויה במקנף אשר בשדה. קם רעיא מהימנא, ואשתטח קמיה. ואמר זבאה חולקי דמארי דמטרוניתא (ומטרוניתא) אינהו בעזרי.

(ע"ב רעיא מהימנא). רבי שמעון הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי יהודה ורבי יוסי ורבי חזקיה. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיא) טרף נתן ליראיו יזפור לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו, אליו אינון זכאין, אינון דחלי דקודשא בריך הוא,

רבי שמעון מעמיו יקח אשה, פתח רעיא מהימנא ואמר, פתח הרועה הנאמן ואמר, מצוה זו שישא כהן גדול בתולה, זהו שכתוב אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח פי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ולמה צריכים שלא ישא אלא בתולה בלי פגם? אלא אשה היא כוס של ברכה. טעמו - פגמו. וכהן שמקריב קרבן לפני ה', צריך שהוא יהיה שלם בלי פגם, שלם באברוי בלי פגם, פוסלים בכהנים. שלם בגופו, שלם בנקבתו, לקים בה (שיר ד) כלף יפה רעיתי ומום אין בך. שקרבן הוא מנחה, וצריכים ישראל לשלח את מנחתם לפלף עם איש (בגוף) שלם, שהם בהפך של הצד האחר, שהרי ביד איש עתי פגום היו שולחים לו דורן, שכתוב (ויקרא טז) גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. שאלהים אחרים פלם פגומים מצד הצפון, וכן רב פתי העבודה זרה הם פגומים בנקבה שלהם, חרבה, לילית, פגומה וכו'.

(ורועה הנאמן) הוא ו' מלא, והוא בסדור זה הי"ו. ה' אחרונה, כוס מלא ברפת ה', מצד הימין ומצד הגבורה שהוא דין, השכינה נקראת הוי"ה, זהו שכתוב (שמות ט) הנה י"ד יהו"ה הויה במקנף אשר בשדה. קם רועה הנאמן והשתטח לפניו, ואמר: אשרי חלקי שבעלי הגבירה (הגבירה) הם בעזרי. (עד כאן רעיא מהימנא).

רבי שמעון הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי יהודה ורבי יוסי ורבי חזקיה. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים קיא) טרף נתן ליראיו יזפור לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו - אליו הם הצדיקים, אותם יראי הקדוש ברוך הוא. שכל מי שירא ממנו נקרא מאנשי בית

המלך, ועליו כתוב (שם קיב) אשרי
איש ירא את ה'.

מהו טרף נתן ליראיו? אלא כמז
שכתוב, (משלי לא) ותקם בעוד
לילה ותתן טרף לביתה. מכאן
למדנו, שכל אדם שעוסק בתורה
בלילה, וקם בחצות הלילה,
בשעה שפנסת ישראל מתעוררת
להתקין בית למלך - זה משתתף
עמה, וזה נקרא מבית המלך,
ונותנים לו כל יום מאותם תקוני
הבית. זהו שכתוב ותתן טרף
לביתה וחק לנערתיה. מי זה
ביתה? כל אותם שמשתתפים
עמה בלילה נקראים ביתה, בני
ביתה. ומשום כך, טרף נתן
ליראיו.

מה זה טרף? טרף ממש, שהיא
נוטלת ממקום רחוק עליון,
שכתוב (משלי לא) ממרחק תביא
לחמה. ומי זוכה לטרף הזה? סוף
הכתוב מוכיח, שכתוב (תהלים קיא)
יזכר לעולם בריתו. מי שמתבונן
(שמשתדל) בתורה להשתתף עמה
בלילה. ולא עוד, אלא שצדיק
אחד עליון יש לו לקדוש ברוך
הוא, והוא משתתף עמו,
ויורשים שניהם את פנסת
ישראל, שכתוב (ישעיה ס) צדיקים
לעולם יירשו ארץ.

עוד פתח ואמר, ולא יחלל זרעו
בעמיו כי אני ה' מקדשו. בא
ראה, כל מי שמוציא זרע
לבטלה, לא זוכה לראות פני
שכינה, ונקרא רע, שכתוב (תהלים
ה) כי לא אל חפץ רשע אֵתה לא
יגדף רע. זה מי שמוציא אותו
בירו, או באשה אחרת שאינה
בשרה. ואם תאמר שמוציא אותו
באשה שאינה מתעברת, כך גם?
לא. אלא כמו שאמרנו.

ועל כן בקש אדם מהקדוש ברוך

דכל מאן דדחיל ליה, אתקרי מאינשי דביתא
דמלפא, ועליה כתיב, (תהלים קיב) אשרי איש ירא
את יי'.

מהו טרף נתן ליראיו. אלא כמה דכתיב, (משלי
לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.
מהכא אולפינא, דכל בר נש דלעי באורייתא
בליליא, וקם בפלגות ליליא, בשעתא דכנסת
ישראל אתערת לאתקנא ביתא למלפא, האי
אשתתף בהדה, והאי אקרי מבי מלפא, ויהבין
ליה כל יומא מאינון תיקוני ביתא, הדא הוא
דכתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערוותיה. מאן
ביתה. כל אינון דמשתתפי בהדה בליליא,
אקרון ביתה, בני ביתה. ובגין כך טרף נתן
ליראיו.

מהו טרף. טרף ממש, דאיהי נטלא מאתר
רחיקא עלאה, דכתיב (משלי לא) ממרחק
תביא לחמה. ומאן זכי להאי טרף, סופיה
דקרא אוכח, דכתיב, (תהלים קיא) יזכור לעולם
בריתו. מאן דאסתפל (ס"א דאשתדל) באורייתא,
לאשתתפא בהדה בליליא. ולא עוד, אלא
דצדיק חד עלאה אית ליה לקודשא בריך הוא,
והוא אשתתף בהדיה, וירתין תרווייהו
לכנישתא דישראל, דכתיב, (ישעיה ס) צדיקים
לעולם יירשו ארץ.

הו פתח ואמר, (ויקרא כא) ולא יחלל זרעו בעמיו
כי אני יי' מקדשו. תא חזי, כל מאן דאפיק
זרע לבטלה, לא זכי למחמי אפי שכנינתא,
ואקרי רע, דכתיב (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע
אֵתה לא יגדף רע. האי מאן דאפיק ליה
בידיה, או באנתו אחרא דלא כשרא. ואי תימא
דאפיק ליה באנתו דלא מתעברא, הכי נמי.
לא. אלא כמה דאמרנו.

ועל דא יבעי בר נש מקודשא בריך הוא, דיזמין ליה מאנא דכשרא, דלא

הוא שִׁזְמִין לוֹ כְּלֵי כֶּשֶׁר, שְׁלֹא יִפְגַּם וְרָעוּ. מִי שִׁמּוֹצִיא זֶרַע בְּכֵלֵי שְׁלֹא כֶּשֶׁר, פּוֹגֵם אֶת זֶרַעוֹ. אוֹי לְמִי שִׁפּוֹגֵם אֶת זֶרַעוֹ. וּמָה בִּשְׂאֵר בְּנֵי אָדָם כֶּף - בִּכְהֵן שְׁעוֹמֵד לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה בְּקִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּעַמּוּי, מָה זֶה בְּעַמּוּי? שְׁהָרִי כְּתוּב לְמַעְלָה, אֲלֻמְנָה וּגְרוּשָׁה וְחֻלְלָה זֹנָה אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְכַתּוּב וְלֹא יִחַלֵּל זֶרַעוֹ בְּעַמּוּי. בָּהֶם הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת, מָה זֶה בְּעַמּוּי? אֲלֹא דְבָר זֶה קְלוֹן בְּעַמּוּי, פֶּגַם בְּעַמּוּי, וְעַל כֵּן כְּתוּב, כִּי אִם בְּתוּלָה מִעַמּוּי יִקַּח אִשָּׁה, מִעַמּוּי וְדָאִי, הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה. כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ, מָה זֶה מְקַדְּשׁוֹ? אֲלֹא אֲנִי הוּא אוֹתוֹ שֶׁמְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בְּכֹל יוֹם, וּמִשׁוּם כֶּף לֹא יִפְגַּם זֶרַעוֹ וְלֹא יִמְצָא בּוֹ פֶּגַם. (וּמִשׁוּם זֶה) שְׁהָרִי אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ, שְׁאֲנִי רוֹצֵה לְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְיִמְצָא קְדוּשׁ בְּכֹל, שֶׁקְדוּשׁ יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי קְדוּשׁ.

בֵּא רָאָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי הַכְּהֵן, וְיִמְצָא קְדוּשׁ כְּשָׂבֵא לְשִׁמְשׁ, וּמִשׁוּם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי הַכְּהֵן שֶׁהוּא קְדוּשׁ, הַכְּהֵן יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי טְהוֹר, שֶׁהַתְּקַדֵּשׁ בְּטְהוֹרָתוֹ, וּמִי הוּא? זֶה לׁוֹי. אָדָם (כַּהֵן) אַחֵר יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי קְדוּשׁ אַחֵר, כְּדִי שְׁכֹלֵם יִמְצָאוּ בְּקִדְשָׁה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁעֲלֵיהֶם כְּתוּב (ויקרא ב) וְאֲבָדֵל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי. כַּמָּה פְּרוּשִׁים הֵם יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁה לְשִׁמְשׁ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, זֶהוּ שְׁכַתּוּב (סו) וְהַתְּקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים א) לְה' יִשְׁוֹעָה עַל עַמְּךָ בְּרַכְתֶּךָ סֵלָה.

יִפְגַּם זֶרַעִיהָ, מָאן דְּאִפִּיק זֶרַעָא בְּמֵאנָא דְלֹא כְּשָׂרָא, פְּגָמִים לִיהָ לְזֶרַעִיהָ, וְוִי לְמֵאן דְּפָגַם זֶרַעִיהָ. וּמָה בְּשָׂאֵר בְּנֵי נָשָׂא כֶּף, בְּכַהֲנָא דְקֹאִים לְתַתָּא כְּגוֹוֹנָא דְלְעִילָא בְּקִדְוִשָׁה עֲלֵאָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּעַמּוּי, מָהוּ בְּעַמּוּי. דְּהָא כְּתוּב לְעִילָא, אֲלֻמְנָה וּגְרוּשָׁה וְחֻלְלָה זֹנָה אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְכַתּוּב וְלֹא יִחַלֵּל זֶרַעוֹ בְּעַמּוּי. בָּהֶם מִיבְעִי לִיהָ, מָהוּ בְּעַמּוּי. אֲלֹא מְלָה דָּא קְלָנָא בְּעַמּוּי, פְּגִימוֹ בְּעַמּוּי, וְעַל דָּא כְּתוּב, כִּי אִם בְּתוּלָה מִעַמּוּי יִקַּח אִשָּׁה, מִעַמּוּי וְדָאִי, כֹּלָא כְּגוֹוֹנָא דְלְעִילָא, כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ, מָהוּ מְקַדְּשׁוֹ. אֲלֹא אֲנָא הוּא הַהוּא, דְּאִיהוּ מְקַדֵּשׁ לִיהָ בְּכֹל יוֹמָא, וּבְגִין כֶּף לֹא יִפְגַּם זֶרַעִיהָ, וְלֹא יִשְׁתַּכַּח בִּיהָ פְּגִימוֹ. (ס"א וּבְגִין דָּא) דְּהָא אֲנִי יי' מְקַדְּשׁוֹ דְאֲנָא בְּעִינָא לְקַדֵּשׁ לִיהָ וְיִשְׁתַּכַּח קַדִּישָׁא בְּכֹלָא, דְּקַדִּישָׁא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְקַדִּישָׁא.

תָּא חֲזִי, קְדוּשָׁא בְּרִיף הוּא (דף צ' ע"ב) יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְכַהֲנָא, וְיִשְׁתַּכַּח קַדִּישָׁא כַּד אָתִי לְשִׁמְשָׁא, וּבְגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְכַהֲנָא דְאִיהוּ קַדִּישָׁא, כַּהֲנָא יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְדְכָאִי, דְּאִתְקַדֵּשׁ בְּדְכִוְתִיהָ, וּמֵאִי אִיהוּ. לִיּוֹאִי. בַּר נָשׁ (כַּהֲנָא) אַחֲרָא, יִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי דְקַדִּישָׁא אַחֲרָא, בְּגִין דְּיִשְׁתַּכַּחוּן כֹּלָא בְּקִדְוִשָׁא, לְשִׁמְשָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. זַכָּאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, דְּעֲלֵייהוּ כְּתוּב, (ויקרא כ) וְאֲבָדֵל אֶתְכֶם מִן הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי. כַּמָּה פְּרִישָׁן יִשְׂרָאֵל מְכֹלָא, בְּקִדְוִשָׁה, לְשִׁמְשָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הָדָא הוּא דְכְּתוּב, (ויקרא כ) וְהַתְּקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי אֲנִי יי' אֱלֹהֵיכֶם.

תוֹ פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים ג) לִיְי' הִישׁוּעָה עַל עַמְּךָ בְּרַכְתֶּךָ סֵלָה. לִיְי' הִישׁוּעָה. הִכִּי תַנְיִנָן,

זכאין אינון ישראל, דבכל אתר דאתגלו, שכינתא אתגלייא בהדייהו. פד יפקון ישראל מגלותא, פורקנא למאן, לישראל או לקודשא בריך הוא. אלא הא אוקמוה בכמה קראי, והכא, ליי' הישועה ודאי, אימתי. על עמך ברכתך סלה. בשעתא דקודשא בריך הוא ישגח בברכאן עלייהו דישראל, לאפקא לון מן גלותא, ולאוטבא להו, כדין ליי' הישועה ודאי. ועל דא תנינן, דקודשא בריך הוא ייתוב עמהון דישראל מן גלותא, הדא הוא דכתיב, (דברים ל) ושב יי' אלהיך את שבותך ורחמך.

איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום. (ויקרא כא) רבי יצחק אמר, בגין דאיהו פגים, ומאן דאיהו פגים, לא אתחזי לשמשא בקודשא. והא אוקמוה, דבר נש דאשתכח פגים, לית ביה מהימנותא, וההוא פגימו אסהיד עליה, כל שפן פהנא, דבעיא לאשתכחא שלים, מאריה דמהימנותא, יתיר מכלא, והא אוקמוה.

רבי אלעזר הוה יתיב בקסטרא דבי חמוי, והוא הוה אמר, זילגא דבקסטרא בעיטא שכיח. אדהכי, אעבר חד בר נש, פגים מעיניה חד. אמר חמוי, נשאל להאי. אמר, פגים הוא, ולא מהימנא. אמר, נשאל בהדיה. אתו שאילו ליה. אמר ליה, טופקא מאן הוא בעלמא. אמר עתירא, אבל דישליף, בהדיה אנא מפלהו. (ס"א עתירא, אבל דישליף, ווי על דא, בהדיה אנא מפלהו) אמר רבי אלעזר, במלוי אשתמע, דלאו מהימנותא גביה, ולא בר מהימנא הוא. תא חזי, קדשא בריך הוא אמר כל איש אשר בו מום לא יקרב, דהא קדושא דלעילא, לא שריא באתר פגים.

פתח ואמר, (ישעיה ח) לתורה ולתעודה אם לא

לה' הישועה - כף שנינו, אשריהם ישראל, שלכל מקום שגלו, שכינה גלתה עמהם. כשיצאו ישראל מהגלות, למי הגאלה - לישראל או לקדוש ברוך הוא? אלא הרי פרושה בכמה כתובים, וכאן - לה' הישועה ודאי. מתי? על עמך ברכתך סלה. בשעה שהקדוש ברוך הוא ישגח בברכות על ישראל להוציא אותם מן הגלות ולהיטיב להם, אזי - לה' הישועה ודאי. ועל כן שנינו שהקדוש ברוך הוא ישוב עם ישראל מן הגלות. זהו שכתוב, (דברים ד) ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך. איש מזרעך לדורתם אשר יהיה בו מום. רבי יצחק אמר, משום שהוא פגום, ומי שהוא פגום לא ראוי לשמש בקדש. והרי פרושה, שאדם שנמצא פגום אין בו אמונה, ואותו הפגם מעיד עליו, כל שכן כהן, שצריך להמצא שלם, בעל האמונה, יותר מהכל, והרי פרושה.

רבי אלעזר היה יושב בהיכל של בית חמיו, והוא היה אומר, לזליגת הדמעות שבהיכל יש עצה למצא. בין כף עבר איש אחד פגום בעין אחת. אמר חמיו, נשאל את זה. אמר, הוא פגום ולא נאמן. אמר, נשאל אותו. באו ושאלו אותו. אמר לו, מיהו המאשר שבעולם? אמר, העשיר, אבל אם ינתק, עמו אני מפלם. (העשיר, אבל אם ינתק, אוי על זה, עמו אני מפלם) אמר רבי אלעזר, מדבריו נשמע שאין בו אמונה, ולא בן אמונה הוא. בא ראה, הקדוש ברוך הוא אמר, כל איש אשר בו מום לא יקרב, שהרי הקדשה שלמעלה אינה שורה במקום פגום.

פתח ואמר, (ישעיה ח) לתורה

וְלַתְעוּדָה אִם לֹא יֹאמְרוּ כַּדְבָר הַזֶּה. לְתוֹרָה וְלַתְעוּדָה, מֵאֵן הוּא תוֹרָה, וּמֵאֵן הוּא תְעוּדָה. אֶלֶּא תוֹרָה, דְּאֵת תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. תְּעוּדָה שְׂבַעַל פֶּה. תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה לֹא שְׂרִיא בְּאֵתֵר פְּגִים, דְּהֵא מִתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב אֲתַבְּנִי. כְּתִיב צוּר תְּעוּדָה חֲתוּם תוֹרָה בְּלִמּוּדֵי, צוּר תְּעוּדָה, דְּאֵת תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה, בְּגִין דְּתַמְזַן אֲתַצֵּר צְרוּרָא דְחַיִּי, וּבִתְעוּדָה אֲתַקְשֵׁר קִשְׂרָא דְחַיִּי (נ"א קִשְׂרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא) דְּלַעֲיִלָּא, לְמַהוּ כְּלָא חֵד.

וּמִתַּמְזַן לְתַתָּא אֲתַפְרָשֵׁן אוֹרְחִין וּשְׂבִילִין, וּמִתַּמְזַן מִתַּפְרָשֵׁין אוֹרְחִין בְּעַלְמִין כְּלָהוּ הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ב) וּמִשֵּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים.

חֲתוּם תוֹרָה, חֲתִימָה דְאוֹרְחֵי תַא, דְּאֵי הִי תוֹרָה שְׂבַכְתָּב בְּאֵן אֲתֵר. בְּלִמּוּדֵי, אֵלִין נְבִיאֵי, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (מַלְכִים א ז) וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְכִין וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יִקְּם וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ בַעַז. וּמִשֵּׁם נִפְרְדוּת הַדְּרָכִים לְנְבִיאִים הַנְּאֻמִּים. וְאַלְהָ עוֹמְדִים בְּקִיּוּם לְגוּף, לְשֵׁשֶׁת הָאוֹרוֹת, זְהוּ שְׂכָתוּב (שִׁיר) שׁוֹקִיּוֹ עוֹמְדֵי שֵׁשׁ. וְהַכֹּל לֹא עוֹמֵד אֶלֶּא בְשֵׁלְמוֹת, וְלֹא שׁוֹרָה כְּשִׁמְתַחֲבָרִים זֶה עִם זֶה, הַכֹּל הוּא שְׁלָם, הַכֹּל הוּא אֶחָד, לֹא נִפְגַּם הַמְּקוּם. וְלִכְּן נִקְרָאת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלָם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמֵר (בְּרַאשִׁית ד) וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֹךְ שְׁלָם, (תְּחִלִּים ע) וַיְהִי בְשֵׁלָם סָכוּ.

וּבְגִין כִּי לֹא שְׂרִיא כְּלָא, אֶלֶּא בְּאֵתֵר שְׁלָם. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב. כְּגוֹוְנָא דָּא קְרַבְנָא דְבִיָּה מוּמָא לֹא יִתְקַרֵּב. מֵאֵי טַעְמָא. דְּכְתִיב כִּי לֹא לְרִצּוֹן יְהִיָּה לָכֶם. וְאֵי תִימָא הָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא שְׂאֲרֵי אֶלֶּא חֲקוּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹרָה אֶלֶּא בְּמִקּוּם שְׂבוּר, בְּכִלֵּי שְׂבוּר, שְׂכָתוּב (יִשְׁעִיָּה נב) וְאֵת דְּכָא וּשְׂפַל

יֹאמְרוּ כַּדְבָר הַזֶּה. לְתוֹרָה וְלַתְעוּדָה. מֵאֵן הוּא תוֹרָה, וּמֵאֵן הוּא תְעוּדָה. אֶלֶּא תוֹרָה, דְּאֵת תוֹרָה שְׂבַכְתָּב. תְּעוּדָה, דְּאֵת תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה. תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה לֹא שְׂרִיא בְּאֵתֵר פְּגִים, דְּהֵא מִתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב אֲתַבְּנִי. כְּתִיב צוּר תְּעוּדָה חֲתוּם תוֹרָה בְּלִמּוּדֵי, צוּר תְּעוּדָה, דְּאֵת תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה, בְּגִין דְּתַמְזַן אֲתַצֵּר צְרוּרָא דְחַיִּי, וּבִתְעוּדָה אֲתַקְשֵׁר קִשְׂרָא דְחַיִּי (נ"א קִשְׂרָא דְמַהֲיִמְנוּתָא) דְּלַעֲיִלָּא, לְמַהוּ כְּלָא חֵד.

וּמִתַּמְזַן לְתַתָּא אֲתַפְרָשֵׁן אוֹרְחִין וּשְׂבִילִין, וּמִתַּמְזַן מִתַּפְרָשֵׁין אוֹרְחִין בְּעַלְמִין כְּלָהוּ הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ב) וּמִשֵּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים.

חֲתוּם תוֹרָה, חֲתִימָה דְאוֹרְחֵי תַא, דְּאֵי הִי תוֹרָה שְׂבַכְתָּב בְּאֵן אֲתֵר. בְּלִמּוּדֵי, אֵלִין נְבִיאֵי, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (מַלְכִים א ז) וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְכִין וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יִקְּם וַיִּקְּם אֶת הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ בַעַז. וּמִשֵּׁם נִפְרְדוּת הַדְּרָכִים לְנְבִיאֵי מְהִימְנֵי, וְקִיּוּמֵי אֵלִין בְּקִיּוּמָא לְגוּפָא, לְשֵׁיט טְהִירִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) שׁוֹקִיּוֹ עוֹמְדֵי שֵׁשׁ. וְכֹלֶּא לֹא קִיּוּמָא אֶלֶּא בְשֵׁלְמוֹ, וְלֹא שְׂרִיא קְדָשָׁה דְכְּלָא, אֶלֶּא בְשֵׁלְמוֹ, כִּד מִתְחַבְּרָן דָּא בְּדָא, כְּלָא הוּא שְׁלָם, כְּלָא הוּא חֵד, לֹא אֲתַפְּגִים אֲתֵר. וְעַל דָּא אֶקְרִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁלָם, כְּמָה דְאֵת אָמֵר (בְּרַאשִׁית יד) וּמִלְכֵי צָדֵק מְלֹךְ שְׁלָם (תְּחִלִּים ע) וַיְהִי בְשֵׁלָם סָכוּ.

וּבְגִין כִּי לֹא שְׂרִיא כְּלָא, אֶלֶּא בְּאֵתֵר שְׁלָם. וְעַל דָּא כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב. כְּגוֹוְנָא דָּא קְרַבְנָא דְבִיָּה מוּמָא לֹא יִתְקַרֵּב. מֵאֵי טַעְמָא. דְּכְתִיב כִּי לֹא לְרִצּוֹן יְהִיָּה לָכֶם. וְאֵי תִימָא הָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא שְׂאֲרֵי אֶלֶּא חֲקוּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא שׁוֹרָה אֶלֶּא בְּמִקּוּם שְׂבוּר, בְּכִלֵּי שְׂבוּר, שְׂכָתוּב (יִשְׁעִיָּה נב) וְאֵת דְּכָא וּשְׂפַל

באתר תבירא, במאנא תבירא, דכתיב, (ישעיה נז)
 ואת דפא ושפל רוח. האי אתר שלים יתיר
 הוא מפלא, (דכתיב, ישעיה נז) ואת דפא ושפל רוח) בגין
 דמאיך גרמיה למשרי עליה גאותא דכלא,
 גאותא עלאה, ודא הוא שלים. אבל לא כתיב,
 ואת (ד' צ"א ו"א) עור ושבור וחרום ושרוע. אלא
 ואת דפא ושפל רוח, מאן דמאיך גרמיה,
 קדשא ברין הוא זקיף ליה.

ובגיני פך, פהנא דקאים לתתא כגוונא
 דלעילא, פעי למהוי שלים יתיר
 מפלא, ולא יתחזי פגים, ועל דא אזהר להו
 לכהני, דכתיב איש מזרעך לדרתם אשר יהיה
 בו מום.

הו פתח ואמר, (מלאכי א) וכי תגישון עור לזבוח
 אין רע, וכי תגישו פסח וחולה אין רע,
 וכי קדשא ברין הוא אמר אין רע, אי הכי
 טוב הוא. אלא סופיה דקרא אוכח, דישראל
 באינון יומין הוו ממןן פהני מארי דמומין,
 על גבי מדבחה, ולשמשא על מקדשא, ואמרי
 מאי אכפת ליה לקודשא ברין הוא דא, או
 אחרא. ואינון הוו דאמרי אין רע. וקודשא
 ברין הוא אתיב להון ההיא מלה דהו אמרי.
 אמר: ישראל אתון אמרי כד מקרבי מארי
 דמומין על פולחני אין רע, מאי אכפת ליה
 לקודשא ברין הוא.

סופיה דקרא מה כתיב, הקריבהו נא לפחתך
 הירצה או הישא פניך. בר נש מנייכו,
 אי בעיתו לשלומי למלפא, ולקרבא קמיה
 דורונא, אתון משדרין ליה בפגימא, או לא.
 הירצה או הישא פניך בההוא דורונא, כל שפן
 וכל שפן דאתון מקרבין קמאי בר נש פגים
 לקרבא דורונא, הא דורונא דלכון לכלפא
 אתמסר, דודאי בר נש דאיהו פגים, פגים

רוח. המקום הזה הוא שלם יותר
 מהכל, (שכתוב ישעיה נז) ואת דפא ושפל
 רוח) משום שמנמיך עצמו
 להשרות עליו את גאות הכל,
 הגאות שלמעלה, וזהו שלם.
 אבל לא כתוב, ואת עור ושבור
 וחרום ושרוע, אלא ואת דפא
 ושפל רוח. מי שמנמיך עצמו,
 הקדוש ברוך הוא זוקף אותו.

ומשום פך, הפהן שעומד למטה
 כמו שלמעלה צריך להיות שלם
 יותר מהכל, ולא יראא פגום, ועל
 פן הזהיר את הפהנים, שכתוב
 איש מזרעך לדרתם אשר יהיה
 בו מום.

עוד פתח ואמר, (מלאכי א) וכי
 תגישון עור לזבוח אין רע וכי
 תגישו פסח וחולה אין רע. וכי
 הקדוש ברוך הוא אמר אין רע?
 אם פך טוב הוא! אלא סוף
 הכתוב מוכיח, שישראל באותם
 הימים היו ממנים פהנים בעלי
 מומים על גבי המזבח ולשמש
 על המקדש, ואומרים: מה אכפת
 לקדוש ברוך הוא זה או אחר.
 והם היו שאומרים אין רע.
 והקדוש ברוך הוא השיב להם
 אותו דבר שהיו אומרים. אמר:
 ישראל, אתם אומרים
 כשמקריבים בעלי מומים
 לעבודתי אין רע, מה אכפת לו
 לקדוש ברוך הוא.

בסוף הפסוק מה כתוב?
 הקריבהו נא לפחתך הירצה או
 הישא פניך. אדם מכם, אם תרצו
 לשלם למלך ולהקריב לפניו
 דורון, אתם שולחים לו עם פגם
 או לא? ! הירצה או הישא פניך
 באותו הדורון? ! כל שפן וכל
 שפן כשאתם מקריבים לפני אדם
 פגום להקריב דורון, הרי הדורון
 שלכם נמסר לכלב, שודאי אדם

הוא מפלא, פגים הוא

מהימנותא. ועל דא כל איש אשר בו מום לא יקרב.

אמר רבי יוסי, זמין קדשא בריה הוא לאשלמא להו לישראל, ולאשתכחא שלימין בכלא, דלא יהא בהון מארי דמומין כלל, בגין דיהון תקונא דעלמא, פאלין מאני ולבושא דבר נש דאינון תקונא דגופא, הדא הוא דכתיב (איוב לח) ויתיצבו כמו לבוש.

(ס"א דבר אחר) תא חזי, פד יתערוך מעפרא, כמה דעאלו, הכי יקומו, חגרין או סומין עאלו, חגרין וסומין יקומו, בההוא לבושא, דלא יימרון דאחרא הוא דאתער. ולבתר, קדשא בריה הוא ייסי לון, וישתכחון שלימין קמיה, וכדין יהא עלמא שלים בכלא, כדין (זכריה יד) פיום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד.

שור או כשב או עז פי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו'. (ויקרא כ"ב) רבי יוסי פתח, (תהלים לו) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי. האי קרא אית לאסתפלא ביה, אבל תא חזי, צדק: פתרא קדישא עלאה. כהררי אל: פאינון טורין עלאין קדישין, דאקרון טורי דאפרסמונא דכיא. ובגין דאיהי סלקא לאתקשרא בהו לעילא, פל דינהא בשקולא חדא לכלא, דלית בההוא דינא רחמי. משפטיך תהום רבה. משפט דאיהו רחמי, נחית לתתא לההוא דרגא לתקנא עלמין, וחיים על פלא, ועביד דינא ברחמי לבסמא עלמא.

ובגין דאיהו רחמי, אדם ובהמה תושיע יי. לכלא בשקולא חדא. אדם ובהמה, הא אוקמוה, מאן דהוא אדם, ושוי לגרמיה פבהמה. אדם ובהמה: דין אדם, ודין בהמה, פבהמה. אדם ובהמה - דין אדם ודין בהמה אחד הוא. אדם

שהוא פגום, פגום הוא מהפל, פגום הוא באמונה. ועל כן כל איש אשר בו מום לא יקרב. אמר רבי יוסי, עתיד הקדוש ברוך הוא להשלים עם ישראל ושימצאו שלמים בכל, שהרי לא יהיו בהם כלל בעלי מומים, משום שיהיו תקונו של עולם, כמו הפלים הללו ולבושו של אדם שהם תקונו הגוף. זהו שכתוב (איוב לח) ויתיצבו כמו לבוש.

(דבר אחר) בא ראה, כשיתעוררו מהעפר, כמו שנכנסו כף יקומו, חגרים או סומים נכנסו, חגרים וסומים - יקומו, באותו לבוש. שלא יאמרו שאחר הוא שהתעורר. ואחר כף הקדוש ברוך הוא ירפא אותם וימצאו שלמים לפניו, ואז יהיה העולם שלם בכל, אז - (זכריה יד) פיום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. שור או כשב או עז פי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו'. רבי יוסי פתח, (תהלים לו) צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה'. בפסוק הזה יש להתבונן בו, אבל בא ראה, צדק - פתר קדוש עליון. כהררי אל - כמו אותם הרים עליונים קדושים שנקראים הרי אפרסמון נך. ומשום שהיא עולה להתקשר בהם למעלה, פל דיניה במשקל אחד לכל, שאין באותו הדין רחמים. משפטיך תהום רבה - משפט שהוא רחמים יורד למטה לאותה הדרגה לתקן עולמות, וחס על העולם, ועושה דין ברחמים לבשם את העולם.

ומשום שהוא רחמים - אדם ובהמה תושיע ה'. לכל במשקל אחד. אדם ובהמה, הרי פרשוה, מי שהוא אדם ושם את עצמו - (בראשית יז) ובן שמנת ימים ימול

לכם כל זכר. בהמה - והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה, כפי שתעבר עליהם שבת אחת, והרי פרושה.

רבי חייא פתח, (שופטים ה) ה' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. בא ראה, אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם, והם נדבקים בו ונקראים קדושים, עם קדוש. וכן עד שהעלה אותם לדרגה עליונה שנקראת קדש, שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. כמו שבארנו, שהרי ישראל משמונה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ. והעממים לא נדבקים בו ולא הולכים בהנהגותיו, והרשם הקדוש נעדר מהם, עד שהם נדבקים לצד האחר שאינו קדוש. ובא ראה, בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, הזמין אותה לבני עשו. אמר להם: רוצים אתם לקבל תורה? באותה שעה רגזה הארץ הקדושה, ורצתה להכנס לנקב תהום רבה. אמרה לפניו: רבון העולם, שעשועי השמחה (של העולם) אלפים שנים טרם שנברא העולם, יזדמנו לפניו (יזדמנו תוף) (יזדמן לפני) צרלים שאינם רשומים בכריתך?!

אמר לה הקדוש ברוך הוא: כסא כסא, יאבדו אלף אמות פמותם, וברית התורה לא תזדמן לפניהם. זהו שכתוב ה' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה. ודאי משום שהתורה לא נתנה

חד הוא. אדם: (בראשית יז) ובן שמנת ימים ימל לכם כל זכר. בהמה: והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי, בגין דיעבר עלייהו שבת חד, והא אוקמוה.

רבי חייא פתח (שופטים ה) יי' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. תא חזי, זפאין אינון ישראל בעלמא דין, ובעלמא דאתי, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, ואינון מתדבקין ביה, ואקרון קדישין, עם קדוש. וכן עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדש, דכתיב, (ירמיה ב) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה. כמה דאוקימנא, דהא ישראל מתמנא יומין מתדבקין ביה בשמיה, ורשימין בשמיה, ואינון דיליה. כמה דאת אמר, (שמואל ב ז) ומי כעמך פישראל גוי אחד בארץ. ועממין לא מתדבקין ביה, ולא אזלין בנימוסיה, ורשימא קדישא אעדיאו מנייהו, עד (דף צ"א ע"ב) דאינון מתדבקן בסטרא אחרא דלאו קדישא.

ותא חזי, בשעתא דבעא קדשא בריך הוא למיהב אורייתא לישראל, זמין בה לבני עשו, אמר לון, בעאן אתון לקבלא אורייתא. בההיא שעתא אתרגיזת ארעא קדישא, ובעאת לאעלא לנוקבא דתהומא רבה. אמרה קמיה, מארי דעלמא, פסטירא דחדוה (ס"א דעלמא) תרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא, קלטינא קמיה (נ"א קלימנא גו) (נ"א אודמן קמי) צרלין דלא רשימן בקיומך.

אמר לה קדשא בריך הוא, פורסייא כורסייא, ייבדון אלף אומין פוותיהו, וקיימא דאורייתא לא יזדמן קמיהו, הדא הוא דכתיב

יי' בצאתך משעיר בצעדה משדה אדום ארץ רעשה. ודאי בגין דאורייתא

(משום שהיא ברית קדושה) אלא למי שיש בו ברית קדש. ומי שמלמד תורה למי שלא נמול, משקר בשתי בריתות - משקר בברית התורה, ומשקר בברית של צדיק וכנסת ישראל, שהתורה נתנה למקום הזה, ולא לאחר.

רבי אבא אמר, משקר בשלשה מקומות עליונים - משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה, שכתוב (דברים ד) וזאת התורה וגו'. משקר בנביאים, שכתוב (ישעיה נד) וכל בניך למודי ה'. הם למודי ה' ולא אחר, וכתוב (שם ח) חתום תורה בלמדי, הם ולא אחר. משקר בכתובים, שכתוב (תהלים עח) ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וכתוב (שם קא) אף צדיקים יודו לשמך. מי הצדיקים? זה צדיק וכנסת ישראל. שמי שלא נמול ולא נכנס לברית שלהם, לא יודו לשמו הקדוש, שהיא התורה. אמר רבי חייא, כיון שהתגלה הקדוש ברופך הוא על הר סיני לתת תורה לישראל, שככה הארץ ושבה למנוחה. זהו שכתוב (שם עו) ארץ יראה ושקטה.

בא ראה, אדם שנולד לא התמנה עליו הכח שלמעלה עד שנמול. כיון שנמול, מתעוררת עליו (רוח) התעוררות של רוח של מעלה. זוכה להתעסק בתורה - מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה ועושה מצוות התורה, מתעוררת עליו התעוררות יתרה. זוכה ונושא - זוכה ומוליד בנים ומלמד אותם את דרכי המלך הקדוש, הרי אז הוא אדם שלם, שלם בכל.

אבר בהמה שנולדה, באותה שעה שנולדה, אותו כח שיש לה

לא אתייהיבת (בגין דאיהו קיימא קדישא) אלא למאן דאית ביה קיימא קדישא. ומאן דיליף אורייתא למאן דלא אתגזר, משקר בתרי קיימי, משקר בקיימא דאורייתא, ומשקר בקיימא דצדיק וכנסת ישראל. דאורייתא להאי אתר אתייהיבת, ולא לאחרא.

רבי אבא אמר, משקר בתלת דוכתי עלאי, משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה, דכתיב, (דברים ד) וזאת התורה וגו'. משקר בנביאים דכתיב, (ישעיה נד) וכל בניך למודי יי'. אינון למודי יי', ולא אחרא, וכתיב (ישעיה ח) חתום תורה בלמודי, אינון, ולא אחרא. משקר בכתובים, דכתיב, (תהלים עח) ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וכתיב (תהלים קא) אף צדיקים יודו לשמך. מאן צדיקים. דא צדיק וכנסת ישראל. דמאן דלא אתגזר, ולא עאל בקיומא דלהון, לא יודון לשמיה קדישא, דהיא אורייתא. אמר רבי חייא כיון דאתגלי קדשא בריך הוא על טורא דסיני, למיהב אורייתא לישראל, שכיבת ארעא, ותבת בניחא, הדא הוא דכתיב, (שם עו) ארץ יראה ושקטה.

תא חזי, בר נש דאתיליד לא אתמנא עליה חילא דלעילא, עד דאתגזר. כיון דאתגזר, אתער עליה (רוחא) אתערותא דרוחא דלעילא. זכי לאתעסקא באורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ועביד פקודי אורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ואתנסיב, זכי ואוליד בגין, ואוליף לון אורחוי דמלכא קדישא, הא כדן הוא אדם שלם. שלים בכלא.

אבר בהמה דאתילידת, בההיא שעתא דאתילידת, ההוא חילא דאית לה בסופה, אית לה בההיא שעתא

דאתילידת, ההוא חילא דאית לה בסופה, אית לה בההיא שעתא

בסופה יש לה באותה שעה שנוקדה, והתמנה עליה. ומשום כך כתוב, שור או כשב או עז פי יולד. עגל או טלה או שעיר או גדי לא נאמר, אלא שור או כשב או עז. אותו שיש לו לסוף - יש לו בשעה שנוקד.

והיה שבעת ימים תחת אמו, כדי לישב בו אותו כח ומתקיים בו. ובמה יתקיים בו? כשתשרה עליו שבת אחת, ואם לא - לא יתקיים. (ועוד, שיתבשר מזהמת אמו) ואחר שיתקיים בו אותו הפח, כתוב ירצה לקרפן אשה לה, בקיום של שבת אחת שעברה עליו.

ובן אדם, בקיום של שבת אחת מתקיימת בו התעוררות של העולם הזה והכח שלו. אחר שנמול, מתעוררת עליו התעוררות של רוח עליונה, וכנסת ישראל עוברת עליו ורואה אותו ברשם קדוש, ומתעוררת עליו ושרה עליו הרוח של אותו עולם קדוש, כמו שנאמר (יחזקאל טו) ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמין וגו'. בדמין - בשנים.

ואם תאמר, שם כשיצאו ישראל ממצרים, שהיו מצויי ביניהם דם פסח ודם מילה, אזי כתוב בדמין חיי, כאן מה זה בדמין? אלא שנים - אחד של מילה ואחד של פריעה. אחד של מילה של כנסת ישראל, ואחד של פריעה בצדיק יסוד עולם. ואלו שני דמים שאדם עומד בשבילם בקיום של העולם הבא. זהו שכתוב בדמין חיי.

רבי שמעון אמר, (תהלים כה) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם. סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. סוד ה' ליראיו - זו כנסת ישראל. ובריתו להודיעם - זה צדיק יסוד עולם, בקשר אחד.

ויד, שלש אותיות, השלמות של הכל. י ראשית הכל. י עליונה

דאתילידת, ואתמנא עליה. ובגין כך פתיב, שור או כשב או עז פי יולד. עגל או טלה, או שעיר או גדי לא אתמר, אלא שור או כשב או עז, והוא דאית ליה לסופא, אית ליה בשעתא דאתיליד.

והיה שבעת ימים תחת אמו, בגין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה. ובמה יתקיים ביה. כד ישרי עליה שבת חד, ואי לא, לא יתקיים. (ועוד דאתיבש מוהמא דאמיה) ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא, פתיב ירצה לקרפן אשה ליי, בקיומא דשבת חד, דאעבר עליה. ובר נש, בקיומא דשבת חד, אתקיים ביה אתערוותא דהאי עלמא, וחילא דיליה. פתר דאתגזר, אתער עליה אתערוותא דרוחא עלאה, וכנסת ישראל אעבר עליה, ורחמא ליה, ברשימא קדישא, ואתערת עליה, ושריא עליה רוחא דההוא עלמא קדישא, כמה דאת אמר, (יחזקאל טו) ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמין וגו'. בדמין: בתרי.

ואי תימא, התם כד נפקו ישראל ממצרים, דשכיח בינייהו דם פסח ודם מילה, כדין פתיב בדמין חיי, הכא מאי בדמין. אלא תרין, חד דמילה, וחד דפריעה. חד דגזירו, דכנסת ישראל. וחד דפריעה, בצדיק יסוד עולם. ואלין תרין דמין דבר נש קאים בגינייהו בקיומא דעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב בדמין חיי.

רבי שמעון אמר, (תהלים כה) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם. סוד יי' ליראיו, דא כנסת ישראל. ובריתו להודיעם, דא צדיק יסוד עולם, (דף צ"ב ע"א) בקשורא חדא.

ויד, תלת אתוון, שלימותא דכלא. י ראשיתא דכלא. י עלאה דכלא. וא"ו אמצעיתא,

שֶׁל הַפֶּל, וְאִי אֲמַצֵּעַ, שְׁלֵמוֹתָם
שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים, מַעֲבִיר אֶת כָּל
הַרוּחֹת, בּו תְּלוּיָהּ הָאֲמוּנָה.
דְּלִ"ת, הֵגֶן, צְרוּר הַחַיִּים. הָאוֹת
הַזֹּז קֹטְנָה, שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַפֶּל.
הָאוֹת הַזֹּז סְתוּמָה שֶׁל כָּל
הַצְּדָדִים. כְּשִׁיּוֹצֵאת, יוֹצֵאת כְּמוֹ
מֶלֶךְ עִם חֵילוֹתָיו. שְׁבָה (יִשְׁבַּח)
אַחַר כֶּף י' לְבָדָה, בְּהַ גִּסְתָּר הַדְּבָר,
בְּהַ יוֹצֵא, סוּגָר וּפּוֹתַח. (שׁוֹפֵעַ יוֹצֵא
וּפּוֹתַח).

ה"א (10) הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַפֶּל,
לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וְהָרִי נִתְבָּאָר,
ה"א ה', הָרִי יְדוּעָה. א' הִיא יוֹ"ד,
שְׁלֵמוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתוֹת שֶׁהֵן
בְּרֵאשׁ, שְׁסֻתוֹמוֹת (בְּיוֹ"ד, וְהָרִי פְּרִשְׁוֹה)
בּו ו' עַל גְּבִי א' (שֵׁא' הָא), וְהָרִי
פְּרִשְׁוֹה (בִּי, וְהָרִי פְּרִשְׁוֹה), וְהַפֶּל הוּא
דְּבָר אֶחָד, שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ,
הוּא שְׁלֵמוֹת שֶׁל מַעַלָּה (מִמַּטָּה).
מִשּׁוּם כֶּף לְפַעְמִים ה"א נוֹטְלַת
א', בְּזִמְן שֶׁהִיא מִתְעַטְרַת
בְּעַטְרוֹתָיו.

בֵּא רְאָה, בְּכָל אוֹת וְאוֹת שֶׁל
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִרְאִית הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל
כָּל הַשֵּׁם. יוֹ"ד הָרִי נִתְבָּאָר
שְׁלֵמוֹת הַפֶּל. ה' שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַפֶּל,
וְאָף עַל גַּב שְׂאִינָה בְּאֶלֶף, ה'
בְּלְבָדָה, הָרִי נִתְבָּאָר בְּדִיוֹקָן (10 א'
הִיא וְכוּ') ה"י (הִיא) (10 ה'). הוּא שְׁלֵמוֹת
הַפֶּל. ו' בֵּין בְּצַד זֶה בֵּין בְּצַד
אַחֵר, שְׁלֵמוֹת הוּא שֶׁל הַפֶּל. ו"ה
הִיא שְׁלֵמוֹת תְּרָה, לְעֵטָר אֶת
הַפֶּל זֶה שֶׁהַפֶּל אֶחָד, וְהָרִי
הַתְּעוֹרְרוּ בּו הַחֲבָרִים.

בֵּא רְאָה, וְהִיָּה שְׁבַעַת יָמִים וְגו'.
יוֹ"ד ה"א וְאִי ה"א (וְאִי ה"א יוֹ"ד
ה"א) - נִחְקָקוּ אוֹתוֹת (וְהִיָּה). ו' ה',
הָרִי שְׁבַעַת יָמִים נִכְלָלוּ כְּאַחַד. י'
ה', שְׁבַעַת יָמִים. י' אֶחָד, הַפֶּלֶל
שֶׁל הַפֶּל. ה' שְׁלֹשָׁה, הִיא וְשְׁנֵי
בְּנִים. וְכֵן אֶחָד, שְׁנֵי אָבוֹת
(שִׁשָּׁה). נִשְׁמַע שֶׁה' עֲלִינוּנָה כָּלֵל שֶׁל

שְׁלֵמוֹתָא דְכָל סְטָרִין. מַעֲבַר לְכָל רוּחִין, בִּיָּה
תְּלִיָּא מְהִימְנוּתָא. דְּלִ"ת, גִּנְתָּא, צְרוּרָא דְחַיִּי.
אֶת דָּא זַעֲרָא, שְׁלִימָא דְכָלָא.

אֶת דָּא סְתִימָא דְכָל סְטָרִין. כַּד נִפְיָק, נִפְיָק
כְּמִלְכָּא עִם חֵילוֹי. תָּב (נ"א יָתִיב) לְבָתָר, י'
בְּלַחֲדוּי, בִּיָּה אֲסֵתִים מְלָה, בִּיָּה נִפְיָק, סְגִיר
וּפְתַח. (נ"א נְגִיד וְנִפְיָק וּפְתַח).

ה"א (נ"א דָּא) שְׁלֵמוֹתָא דְכָלָא, לְעִילָא וּלְתַתָּא.
וְהָא אֲתָמַר, ה"א ה', הָא יְדִיעָא. א' הוּא
יו"ד, שְׁלִימוֹ דְתַלְת אַתְוון, דְּאִינוּן בְּרִישָׁא,
דְּסְתִימִין (ס"א בְּיוֹ"ד וְהָא אוּקְמוּה) בִּיָּה ו' עַל גְּבִי א'
(ס"א דָּא' הָא) וְהָא אוּקְמוּהָ (בִּי וְהָא אוּקְמוּה), וְכָלָא חַד
מְלָה הוּא, שְׁלִימוֹ דְשִׁמָּא קְדִישָׁא, הוּא שְׁלִימוֹ
דְעִילָא (וּתְתָא). בְּגִין כַּד, לְזִמְנִין ה"א נְטִיל א',
בְּזִמְנָא דְהִיא מִתְעַטְרָא בְּעַטְרוֹי.

תָּא חֲזִי, כָּל אֶת וְאֶת דְשִׁמָּא קְדִישָׁא, אֲתַחֲזִי
בִיָּה שְׁלִימוֹ דְכָלָא שְׁמָא. יו"ד הָא אֲתָמַר
שְׁלִימוֹ דְכָלָא. ה' שְׁלִימוֹ דְכָלָא וְאָף עַל גַּב
דְּלָאו אִיהוּ בְּאֶלֶף, ה' בְּלַחֲדוּי, הָא אֲתָמַר
בְּדִיוֹקְנָא (ס"א דָּא א' הוּא וְכוּ') ה"י (ס"א אִיהוּ) (דָּא ה'). הוּא
שְׁלֵמוֹתָא דְכָלָא. ו' בֵּין בְּסֻטְרָא דָּא, בֵּין
בְּסֻטְרָא אַחְרָא, שְׁלִימוֹ הוּא דְכָלָא. וְאוּ הָא
הוּא שְׁלִימוֹ יְתִיר, לְאַעֲטְרָא לְכָלָא הָא דְכָלָא
חַד, וְהָא אֲתַעְרוּ בִיָּה חֲבָרִיָּא.

תָּא חֲזִי, וְהִיָּה שְׁבַעַת יָמִים וְגו'. יו"ד ה"א
וְאִי ה"א (נ"א וְאִי ה"א יוֹ"ד ה"א) אֲתַגְּלִיפוּ אַתְוון
(וְהִיָּה). ו' ה', הָא שְׁבַעַת יוֹמִין אֲתַכְּלִילוּ בְּחַד.
י' ה', שְׁבַעַת יוֹמִין. י' חַד, כָּלֵל דְכָלָא. ה'
תַּלְת, הִיא וְתָרִין בְּנִין. וְכֵרָא חַד, תָּרִין אַבְהֵן
בִּיָּה כָּלִילָן, הָא שִׁיתָא (תְּמַשָּׁא). בְּרֵתָא נוּקְבָא חַד,
הָא שְׁבַעַה (שִׁתָּא), אֲשַׁתְּמַע דְה' עֲלָאָה כָּלֵלָא
כְּלוּלִים בּו - הָרִי שִׁשָּׁה (תְּמַשָּׁה). בַּת נִקְבָּה אַחַת - הָרִי שְׁבַעַה

דְּשִׁיתָא. י"ה הָא שְׁבַעָה. הֵינּוּ דְכֶתִיב, (מלכים א
 ח) שְׁבַעַת יָמִים וְשְׁבַעַת יָמִים אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם.
 וְהָיָה שְׁבַעַת יָמִים פִּתַח אָמוֹ. פִּתַח
 אָמוֹ, הִתְעַטְרוּ שְׁבַעַת יָמִים,
 שְׁפָתוֹב (הברי הימים-א כט) לָךְ ה' ה'
 הַגְדִּלָה וְהַגְבוּרָה וְגו'. וְעַל פֶּן
 שְׁבַעַת יָמִים לְמִטָּה לְכַבּוֹד הָאֵם
 הָעֲלִינָהּ. פִּתַח אָמוֹ לְמִטָּה,
 שְׁפָתוֹב (שמואל-א ב) עַד עֲקָרָה יִלְדָה
 שְׁבַעָה וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה. הַעֲקָר
 שָׁל כָּל הַבֵּית, יִלְדָה שְׁבַעָה, אֵלוֹ
 שְׁבַעַת הַיָּמִים שָׁל חַג הַסְּכּוֹת.
 וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה - אֵלוֹ קְרַבְנֹת
 הַחַג שְׁיִוְרָדִים בְּכָל יוֹם מִן הַמִּנְיָן.
 וְבֹא רָאָה, אֵלוֹ עוֹלִים לְמַעְלָה
 לְמַעְלָה, וְאֵלוֹ יוֹרְדִים לְמִטָּה
 לְמִטָּה, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (עובדיה א) אֵם
 תַּגְבִּיָּה כְּנֶשֶׁר וְאֵם בֵּין כּוֹכְבִים
 שִׁים קִנְף מִשָּׁם אוֹרִידֶךָ נָאֵם ה'.
 וַיִּשְׂרָאֵל עוֹלִים מִמִּטָּה לְמַעְלָה,
 שְׁפָתוֹב (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ
 כְּעֶפְר הָאָרֶץ, וְכִתּוֹב (שם כו)
 וְהִרְבִּיתִי אֶת זֶרְעֶךָ כְּכוֹכְבֵי
 הַשָּׁמַיִם. וְאַחַר כֵּךְ עוֹלִים עַל הַכֵּל
 וְנִדְבָקִים בְּמִקּוֹם עֲלִיֹן עַל הַכֵּל.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברים ד) וְאַתֶּם
 הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

וְשׁוֹר אוֹ שָׁה אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, כְּתַרְגוּמוֹ: אוֹתָהּ וְאֵת
 בְּנָהּ. שְׁעָקָר הָאֵם לְדַעַת אֵת בְּנָהּ,
 וְהוּא הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ, וְלֹא הוֹלֵךְ
 אַחַר אָבִיו, וְאֵנּוּ לֹא יוֹדְעִים מִי
 הוּא? לֹא תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה הַטַּעַם? אִם
 תֹּאמַר מִשּׁוּם עֲגַמַת נֶפֶשׁ שָׁל
 הַבְּהֵמָה, אִזְ נִשְׁחַט אֵת זֶה בְּבֵית
 אֶחָד וְאֵת הַהוּא בְּבֵית אַחֵר, אוֹ
 אֵת זֶה עֲכָשׁוּ וְאֵת זֶה אַחַר כֵּךְ.
 אָמַר לוֹ, יֵשׁ מִי שְׁמַתִּיר, וְלֹא כֵךְ,
 אֲלֹא בְיוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ.

בֹּא רָאָה, יִפָּה תַעֲנִית לְחֵלוֹם
 כְּאֵשׁ לְנַעֲרַת. וְעָקָר הַתַּעֲנִית הִיא
 בְּאוֹתוֹ יוֹם מִמֶּשׁ, וְלֹא בְיוֹם אַחֵר.

לָךְ יִי הַגְּדוּלָּה וְהַגְּבוּרָה וְגו'. וְעַל דָּא
 שְׁבַעַת יָמִים לְתַתָּא, לִיקְרָא דְאִימָא עֲלָאָה.
 פִּתַח אָמוֹ לְתַתָּא. דְכֶתִיב, (שמואל א ב) עַד עֲקָרָה
 יִלְדָה שְׁבַעָה וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה. עֲקָרָא דְכָל
 בֵּיתָא, יִלְדָה שְׁבַעָה, אֲלִין שְׁבַעַת יוֹמִין דִּחַג
 הַסּוֹפּוֹת. וְרַבַּת בָּנִים אֲמַלְלָה, אֲלִין קְרַבְנִין
 דִּחַג, דְּנַחְתִּין בְּכָל יוֹמָא מִן מִנְיָנָא.

וְתָא חֲזִי אֲלִין סְלָקִין לְעִילָא לְעִילָא, וְאֲלִין
 נַחְתִּין לְתַתָּא לְתַתָּא, כְּמָה דְאֵתָא אָמַר (עובדיה
 א) אֵם תַּגְבִּיָּה כְּנֶשֶׁר וְאֵם בֵּין כּוֹכְבִים שִׁים קִנְף
 מִשָּׁם אוֹרִידֶךָ נָאֵם יי'. וַיִּשְׂרָאֵל סְלָקִין מִתַּתָּא
 לְעִילָא, דְכֶתִיב, (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּעֶפְר
 הָאָרֶץ, וְכִתּוֹב (בראשית כו) וְהִרְבִּיתִי אֶת זֶרְעֶךָ
 כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, וְלִכְתָּר סְלָקִין עַל כָּלָא,
 וּמִתְדַבְּקוֹן בְּאֵתָר עֲלָאָה עַל כָּלָא, הָדָא הוּא
 דְכֶתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם
 וְגו'.

וְשׁוֹר אוֹ שָׁה אוֹתוֹ וְאֵת בְּנוֹ. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, כְּתַרְגוּמוֹ לָהּ וְלִבְרָהּ. דְעֲקָרָא
 דְאִימָא לְמַנְדַּע בְּרָהּ, וְאֲזִיל בְּתָרָהּ, וְלֹא אֲזִיל
 בְּתַר אָבוּהָ, וְאֵנּוּ לֹא יוֹדְעִין מֵאֵן הוּא. לֹא
 תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָאִי טַעְמָא. אִי תִימָא מִשּׁוּם
 עֲגַמַת נֶפֶשׁ דְּבַעֲרָא, גִּיכּוּס לְהֵאִי בְּבֵיתָא
 חַד, וְלְהֵאִי בְּבֵיתָא אַחֲרָא. אוֹ לְהֵאִי הַשְׁתָּא,
 וְלְהֵאִי לְבַתָּר. אָמַר לִיה, אֵית מָאֵן דְּשָׂרִי, וְלֹאוּ
 הָכִי, אֲלֹא בְיוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ.

תָּא חֲזִי תַנִּינָן יִפָּה תַעֲנִית לְחֵלוֹם, כְּאֵשׁ
 לְנַעֲוֶרַת. וְעֲקָרָא דְתַעֲנִיתָא בְּהוּא יוֹמָא

ממש, ולאו ביומא אחרא. מאי טעמא. בגין דלית לך יום לתתא, דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה. וכד איהו שארי בתעניתא דחלמא, אוליפנא דההוא יומא לא אתעדדי, עד דאתבטל ההוא גזרה. ואי דחי ליה ליומא אחרא, הא שולטנא דיומא אחרא הוא, ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה. פהאי גוונא, לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא. ובעי בר נש לאסתמרא, דלא יעביד פגימו בההוא יומא, ולא יתפגים קמי שאר יומין אחרנין.

מה הטעם? משום שאין לך יום למטה שלא שולט בו יום אחר עליון. וכשהוא שרוי בתענית חלום, למדנו שאותו יום לא מוסר, עד שמתבטלת אותה גזרה. ואם דוחה אותה ליום אחר, הרי שלטונו של היום האחר הוא, ולא נכנס יום ביום אחר של חברו. כמו זה, אין לך יום שלא התמנה עליו יום עליון למעלה. וצריך אדם להשמר שלא יעשה פגם באותו היום, ולא יפגם לפני שאר הימים האחרים.

ותנינן, בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא. אי בר נש עביד עובדא לתתא כדקא (דף צ"ב ע"ב) גאות, הכי אתער חילא כדקא גאות לעילא, עביד בר נש חסד בעלמא, אתער חסד לעילא, ושארי בההוא יומא, ואתעטר ביה בגיניה. ואי אתדבר בר נש לרחמי לתתא, אתער רחמי על ההוא יומא, ואתעטר ברחמי בגיניה. וכדין ההוא יומא קאים עליה למהוי אפוטרופא בגיניה, בשעתא דאצטריך ליה.

ושנינו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה. אם אדם עושה מעשה למטה כראוי, כך מתעורר כח כראוי למעלה. עושה אדם חסד בעולם - מתעורר חסד למעלה, ושורה באותו היום, ומתעטר בו בשבילו. ואם נוהג אדם ברחמים למטה - מעורר רחמים על אותו יום, ומתעטר ברחמים בשבילו. ואז אותו היום עומד עליו להיות אפוטרופוס עליו בשעה שיצטרף אותו.

בגוונא דא, בהפוכא דדא. (ועל בלא) אי עביד בר נש עובדא דאכזרי, הכי אתער בההוא יומא, ופגים ליה, ולבתר קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא. בההיא מדה דבר נש מודד, בה מודדין ליה.

כמו זה בהפך של זה. (ועל הכל) אם עושה אדם מעשה אכזרי, כך מעורר באותו יום ופגם אותו, ואחר כך עומד עליו כמו אכזרי לכלותו מן העולם. באותה מדה שאדם מודד - בה מודדין לו. שנינו, שישאל נמנעה מהם אכזריות מכל שאר העמים, ולא ייראו מהם מעשה בעולם. שהרי כמה פעלי עינים עומדים על האדם באותו המעשה. אשרי מי שמראה מעשה פשר למטה, שהרי במעשה תלוי הדבר בכל, לעורר דבר אחר.

תנן, דישראל אכזריות אתמנע מניהו, מפל שאר עמין, ולא יתחזון מניה עובדא בעלמא. דהא כמה מארי דעיינין קיימין עליה דבר נש בההוא עובדא, ופאה מאן דאחזי עובדא דכשרא לתתא, דהא בעובדא תלייא מלתא בכלא, לאתערא מלה אחרא.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב פי יש שבר במצרים.

רבי שמעון פתח, (בראשית מב) וירא יעקב פי יש שבר במצרים, האי קרא

בפסוק זה יש סוד של חכמה, ויש לנו להתבונן בו, שאין סופו ראשו ואין ראשו סופו.

אָרָא בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם ברעב, אינו נותן דבר זה לידי הפרוז, שהרי כל הדינים האחרים של העולם, הפרוז מכריז עליהם טרם שיבאו לעולם, והדין הזה לא נתן לפרוז, אלא הקדוש ברוך הוא מכריז עליו וקורא. זהו שכתוב (מלכים ב ח) פי קרא ה' לרעב. מאותה שעה נפקדים על העולם ממנים אחרים בפקידת הרעב (של השערים).

ואסור לאדם שיש לו שבע להראות בעצמו שבע, שהרי מראה פגם למעלה ומכחיש את דבר המלך, וכביכול העביר את הממנים של המלך ממקומם. ועל כן אמר יעקב לבניו למה תתראו, למה תעשו פגם למעלה ולמטה ולהכחיש את דבר המלך וכל אותם הממנים בפרזיה שלו.

אָבֵר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ותמן אחזיאו גרמייכו בשבעא, ולא תכחישו פמליא דלעילא הכא. ותא חזי, יעקב פמה תבואה הות ליה, ולא בעי לשבור אלא בתוך הבאים בגין שלא ימצא פגם במעשהו.

השלמה מהחשמטות סימן ג

אמר רבי רחומאי, מהו שכתוב וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד, והרי כבר ירד? אלא וירד מעשת החטאת והעלה, ואחר כך וישא אהרן את ידו אל העם! נשיאות זו למה? לפי שהקריב קרבן ונתרצה לפני אביהם שבשמים. כמו שאמר, צריך אותו שמקרבם לעליונים ומיחדם, ליחד בכללם אלו. ומהו

רזא דחכמתא אית ביה, ואית לן לאסתתפלא ביה, דלאו סיפיה רישיה, ולא רישיה סיפיה.

אָרָא תא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא בעי למידן עלמא בכפנא, לא יהיב מלה דא לידא דכרוזא, דהא כל דינין אחרנין דעלמא, פרוזא כריז עלוהי עד לא ייתון לעלמא, ודינא דא לא אתיהיב לכרוזא, אלא קדשא בריך הוא אכריז עליה וקארי. הדא הוא דכתיב, (מלכים ב ח) פי קרא יי' לרעב. מההיא שעתא אתפקדן על עלמא ממנן אחרנין, בפקידו דרעב. (דתרעין).

ואסור ליה לבר נש דאית ליה שבעא, לאחזאה בגרמיה שבעא, דהא אחזי פגיימו לעילא, ואכחיש מלה דמלפא, וכביכול פאלו אעבר ממנן דמלפא מאתרייהו. ועל דא אמר יעקב לבנוי, למה תתראו, למה תעבידו פגיימו לעילא ולתתא, ולאכחשא מלה דמלפא, וכל אינון ממנן בכריזו דיליה.

אָבֵר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ותמן אחזיאו גרמייכו בשבעא, ולא תכחישו פמליא דלעילא הכא. ותא חזי, יעקב פמה תבואה הות ליה, ולא בעי לשבור אלא בתוך הבאים בגין דלא אשתפח פגיימו בעובדא דיליה.

השלמה מהחשמטות (סימן ג)

אמר רבי רחומאי מהו דכתיב וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם וירד, והא כבר ירד. אלא וירד מעשות החטאת והעולה ואחר כך וישא אהרן את ידו אל העם. נשיאות זו למה, לפי שהקריב קרבן ונתרצה לפני אביהם שבשמים. כדאמר צריך אותו שמקרבן לעליונים ומיחדן לייחד בכללן אלו. ומהו אל העם, בעבור העם. ומאי טעמא בנשיאות

לברוך להון בברכה, אלא

אל העם? בעבור העם. ומה הטעם בנשיאות לברך אותם בברכה? אלא משום שיש באדם עשר אצבעות, רמז לעשר ספירות שנתתמו בהן שמים

וארץ: (ע"כ מזהה שמות).

עוד פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ושנינו, ידו כתיב, שרצה לזקף ימין על שמאל. ולמה? להראות מעשה למטה, כדי שיתעורר מעשה למעלה.

כתוב (שם כה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו'. למה שופר תרועה? אלא שופר שמשבר שלשלאות, שמשבר את השלטון מכל העבדים. וצריך להראות שופר שהוא פשוט, ולא כפוף, להראות חרות לכל, שהרי היום גורם. ובכל צריך להראות מעשה, ועל פן שופר ולא קרן, כדי להראות מיהו המקום שנקרא שופר.

אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יודעים להדבק במלך הקדוש, ולעורר כח שלמעלה, ולהמשיך את קדשת רבונם עליהם. משום כך כתוב, (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך וגו'. (שם ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

הקדמת רעיא מהימנא

ושמרתם מצותי ועשיתם אתם וגו'. מצותיו של רבון העולם, הרי שנינו, שפתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אתם. אי שמירה הם צריכים, למה מעשה? ועוד, כל מצוות התורה הם בשני גוונים שהם אחד, זכור ושמור. זכור לזכר, ושמור לנקה, וכלם כלל אחד. אם שמור לנקה, למה כתוב ושמרתם (את כל) מצותי?

א"ר הכל בפסוק הזה. ושמרתם - זה שמור. ועשיתם - זה זכור, שהכל סוד אחד. זכירה זוהי עשייה. שהרי מי שמזכיר הדבר

משום דיש באדם עשר אצבעות רמז לי ספירות שנתתמו בהן שמים וארץ. (עד כאן מזהה שמות).

הו פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו אל העם ויברכם. ותנינן ידו כתיב, דבעי לזקפא ימינא על שמאלא. ואמאי. לאחזאה עובדא לתתא, בגין דיתער עובדא לעילא.

כתיב (ויקרא כ"ה) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי וגו', שופר תרועה אמאי. אלא שופר, דמתבר שלשלאין, דמתבר שולטנותא מכל עבדין. ובעיא לאחזאה שופר דאיהו פשיט, ולא כפוף, לאחזאה חירו לכלא, דהא יומא גרים. ובכלא בעי לאחזאה עובדא, ועל דא שופר, ולא קרן, בגין לאחזאה מאן הוא אתר דאקרי שופר.

זבאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאינון ידעין לאתדבקא במלכא קדישא, ולא תערא חילא דלעילא, ולא משכא קדשה דמאריהון עלייהו, בגין כך כתיב (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך וגו'. (דברים ד) ואתם הדבקים בני' אלהיכם חיים כלכם היום.

הקדמת רעיא מהימנא

ושמרתם מצותי ועשיתם אתם וגו'. (ויקרא כב) פקודין דמארי עלמא, הא תנינן. דכתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אתם. אי נטורי קא בעינן, עבידא למה. תו, כל פקודי אורייתא אינון בתרין גוונין דאינון חד, זכור ושמור, זכור לזכורא, ושמור לנוקבא. וכלהו כללא חדא, אי שמור לנוקבא אמאי כתיב ושמרתם (את כל) מצותי.

אלא כלא בהאי קרא, ושמרתם: דא שמור. ועשיתם: דא זכור, דכלא רזא חדא. זכירה דא איהי עשייה,

- זה שמור. ועשיתם - זה זכור, שהכל סוד אחד. זכירה זוהי עשייה. שהרי מי שמזכיר הדבר

למטה, מתקין (עושים משם לאותו סוד שלמעלה, וכל מי שעושה דבר למטה) ונעשה אותו הסוד שלמעלה. מצוות התורה אלו הן שש מאות ושלש עשרה מצוות, שהן כלל של זכר ונקבה, והכל סוד אחד.

רעיא מהימנא

וְרֵא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. מצוה זו לקדש אותו בכל יום להעלות קדשתו ממטה למעלה, כמו שהוא קדוש למעלה, עד שעולה קדשתו לאבות ובנים. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל, מעלה ומטה. מעלה בשלש דרגות, למטה בשלש דרגות.

קדשה זו הרי בארנו בכמה מקומות, אבל כמו שיש קדשה למעלה על הכל, כך יש קדשה באמצע, קדשה למטה. והכל בסוד שלמטה (בשלשה), קדשה שלמעלה למעלה, בסוד אחד. קדשה באמצע ולמטה, שלש דרגות שהן אחת.

קדוש הוא צד עליון, שנמצא ראשית לכל הדרגות. ואף על גב שהוא צד טמיר ונקרא קדש, משם התפשטה התפשטות, שמאירה בשביל אחד דק ונסתר תוך האמצע. כיון שמאירה האמצעית, אז נרשמת ו' אחת שמאירה בתוך הקדש הזה, ונקראת קדוש. מהאור הזה מתפשטת התפשטות למטה, הסוף של כל הדרגות. כיון שמאירה בסוף, אז נרשמת באור ה' אחת, ונקראת קדשה, והרי בארנוה.

ומה שנקרא קדוש קדוש קדוש, שהרי קדש צריך לו, הסוד של ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא, ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו' ?

אלא הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשים למטה כמו שהמלאכים העליונים למעלה, שכתוב

וְרֵא מֵאֵן דְּאִדְכֵר מְלָה לְתַתָּא, אֲתַקִּין (עבירו מתפון להווא רזא דלעילא, וכל מאן דעביר מלה לתתא) וְאֲתַעְבִּיד הוּא רְזָא דְלַעִילָא. פְּקוּדֵי אֲרִיִּיתָא אֲלִין אֵינּוֹן שִׁית מָאָה וּתְלִיסָר פְּקוּדִין, דְּאֵינּוֹן כֻּלָּא דְדַכְר וְנוֹקְבָא, וְכֻלָּא רְזָא חֲדָא. (דף צ"ג ע"א).

רעיא מהימנא

וְלֵא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. (ויקרא כב) פקודא דא, לקדשא ליה בכל יומא, לסלקא קדושתיה מתתא לעילא, כמה דאיהו קדישא לעילא, עד דסליק קדושתיה לאבקהו ובנין. ורזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל, עילא ותתא. עילא בג' דרגין. לתתא בג' דרגין.

קדשה, הא אוקימנא בכמה דוכתי, אבל כמה דאית קדושה לעילא על פלא, הכי אית קדשה באמצעיתא, קדשה לתתא. וכלא ברזא דלתתא (ס"א בתתא), קדשה דלעילא לעילא, ברזא חדא. קדשה באמצעיתא ולתתא תלת דרגין דאינון חד.

קדוש, איהו סטר עלאה, דאשתכח ראשיתא לכל דרגין. ואף על גב דאיהו סטר טמירא, ואקרי קדש.

מתפון אתפשט פשיטו, דנהיר בחד שבילא דקיקא טמירא, גו אמצעיתא. כיון דאתנהיר גו אמצעיתא, כדיון אתרשים חד ו', דנהיר גו האי קדש, ואקרי קדוש. מהאי נהירו אתפשט פשיטו לתתא, סופא דכל דרגין. כיון דאתנהיר בסופא, כדיון אתרשים בנהירו, חד ה', ואקרי קדשה, והא אוקימנא.

ומה דאקרי קדוש קדוש קדוש, דהא קדש מיבעי ליה, רזא דראשיתא (ס"א דאיהו ראשיתא) דכלא, הואיל ומתפון אשתכח, ואי הכי אמאי אקרי לעילא קדוש, דהא תפון ו' לא אשתכח.

אלא רזא הכי הוא ודאי, וישראל מקדשי לתתא, כגוונא

ראשית (שהוא ראשית) הכל, הואיל ומשם נמצא, ואם כך, למה נקרא למעלה קדוש, שהרי שם לא נמצאת ו' ?

אלא הסוד כך הוא ודאי, וישראל מקדשים למטה כמו שהמלאכים העליונים למעלה, שכתוב

דמלאכי עלאי לעילא, דכתיב בהו, (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר זה ואמר קדוש. וכיון דישיראל קא מקדשי, סלקי מתתא לעילא וקרא עלאה, עד דאסתלק ו' רזא דשמים עלאין לעילא. פיון דאינון שמים אסתלקו לעילא, נהיר ההוא קדש בהו, וכדין אקרי לעילא קדוש. ולבתר נהיר ההוא נהירו עלאה, על פורסיא דאיהו שמים. ואינון שמים תייבין לדוכתייהו, ומתיישבו ביה בההוא נהירו, וכדין אקרי קדוש. לבתר נחית ההוא נהירו, עד דנטיל כלא חד צדיק עלאה, דרגא וקרא לקדשא כלא לתתא. פיון דאיהו נטיל כלא, פדין אקרי קדוש. ודא איהו רזא דכלא.

ומאן דשוי רעותיה בהאי, שפיר קא עביד. ומאן דשוי רעותיה, בתלת דרגין דאבהן בכללא חדא, לחדא לון גו קדושתא דא, אי לא זכיל לשוואה רעותיה יתיר, שפיר קא עביד. וכלא לנחתא מגו קדושתא דלעילא לתתא, לקדשא כל חד גרמיה בהאי קדשה, וילנטרא ליה, למפרש פרישו דקדושתא על גביה. ורזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמיתא, ולבתר אני יי' מקדשכם.

באן אתר יקדש בר נש גרמיה גו קדושתא דא, לאכללא גרמיה בה. פד מטי בר נש, לשמא קדישא יי' צבאות. ורזא דא אני יי' מקדשכם. דא אשפתנא ברזא דספרי קדמאי. ואנן לא עבדינן הכי, אלא לבתר יי' צבאות בלחודוי. ולבתר פד מטי בר נש למלא כל הארץ כבודו, פדין יכלול גרמיה בההוא קדשה, לאתקדשא לתתא, גו ההוא כבוד דלתתא, ורזא דא ונקדש בכבודי. ולבתר יעביד אורח פרט, לאתקדשא כלא. פמה דאנן עבדין לעמתם דמלאכי עלאי, דאמרי ברוך כבוד יי' ממקומו, דא כבוד עלאה. ולבתר ימלוך יי' לעולם וכו'.

דא כבוד דלתתא.

בהם (ישעיהו) וקרא זה אל זה ואמר קדוש. וכיון דישיראל מקדשים, הם מעלים ממטה למעלה את הכבוד העליון, עד שמתעלית ו' שהיא סוד של השמים העליונים למעלה. פיון שאותם השמים התעלו למעלה, מאיר בהם אותו הקדש, ואז נקרא למעלה קדוש. ואחר כך מאיר אותו אור עליון על הכסא, שהוא שמים. ואותם שמים שבים למקומם, והתיישבו בו באותו האור, ואז נקרא קדוש. אחר כך יורד אותו האור, עד שנטיל הכל צדיק עליון אחד, הדרגה הנכבדה לקדש הכל למטה. פיון שהוא נטיל את הכל, אז נקרא קדוש, וזהו הסוד של הכל.

ומי ששם רצונו בזה, עושה יפה. ומי ששם רצונו בשלש הדרגות של האבות בכלל אחד, ליחד אותם בתוך הקדשה הזו, אם אינו יכול לשם רצונו יותר, הוא עושה יפה, והכל להוריד מתוך הקדשה שלמעלה למטה. שכל אחד יקדש את עצמו בקדשה הזו ולשמר אותה, לפרש את פרישת הקדשה עליו. וסוד זה, ונקדשתי בתוך בני ישראל - בראשונה, ואחר כך - אני ה' מקדשכם.

באיזה מקום יקדש אדם את עצמו בתוך הקדשה הזו להכליל את עצמו בה? כשמגיע אדם לשם הקדוש ה' צבאות, וסוד זה - אני ה' מקדשכם. זה מצאנו בסוד של ספרי הקדמונים, ואנו לא עושים כך, אלא אחר ה' צבאות לבדו. ואחר כך כשמגיע אדם למלא כל הארץ כבודו, אז יכלל את עצמו באותה קדשה,

להתקדש למטה בתוך אותו הכבוד שלמטה, וסוד זה - (שמות כט) ונקדש בכבודי. ואחר כך יעשה בדרך פרט, שיתקדש הכל. כמו שאנו עושים לעמתם של המלאכים העליונים, שאומרים (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו, זה כבוד עליון. ואחר כך, (תהילים קמו) ימלך ה' לעולם וכו', זה הכבוד שלמטה.

ובספרו של רב יבא סבא, קדוש קדוש קדוש וכו', דא קדוש קדוש קדוש וכו' - זוהי הקדשה שתתקדש תורה שבכתב בכלל אחד. ואחר כך לעמתם ברוף פבוד ה' - אלו נביאים. ואחר כך ימלוך ה' לעולם. סוד זה אנו צריכים בקדשה זו, שתמצא שם קדשה וברכה ומלכות שימצא הכל כאחד. קדשה, כמו שנאמר קדוש. ברכה, ברוף פבוד ה' ממקומו. מלכות, ימלוך ה' לעולם. ועל פן אנו צריכים להשלים את הכל, ועל פן יבון אדם וישים את רצונו בכל יום.

(ע"כ ריעא מוהימנא).

זהר

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי. רבי יצחק פתח, (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום וגו'. שנינו, האור שהיה בראשונה היה מאיר מסוף העולם עד סוף העולם, כשהסתפל הקדוש ברוף הוא ברשעים שעתידים לעמד בעולם, גנו אותו לצדיקים לעולם הבא. זהו שכתוב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וכתוב (תהלים צ) אור זרע לצדיק.

בא ראה, ויקרא אלהים לאור יום ולחשף קרא לילה. הרי שנינו, יהי אור, אור שפבר היה. וכאן, אם תאמר אור שהוא יום בלבדו, חזר ואמר, ולחשף קרא לילה. אם תאמר פל אחד לבדו - חזר ואמר, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. שאין לילה בלי יום, ואין יום בלי לילה. ולא נקרא אחד אלא בזוג אחד, והקדוש ברוף הוא וכנסת ישראל אקרי אחד. וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראה, משום שכנסת ישראל עכשו בגלות, כפיכול לא נקרא אחד. ומתי נקרא אחד? בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל למקומה להזדוג

ובספרא דרב ייסא סבא, קדוש קדוש קדוש וכו', דא איהי קדשה לאתקדשא תורה שבכתב בכלל אחד. ולבתר לעמתם ברוף פבוד יי', אלין נביאים. ולבתר ימלוך יי' לעולם. רזא דא, אגן צריכין בקדושתא דא, לאשתפחא תמן קדשה וברכה ומלכות, לאשתפחא כלא כחדא. קדשה, כמה דאתמר קדוש. ברכה, ברוף פבוד יי' ממקומו. מלכות, ימלוך יי' לעולם. ועל דא כלא אגן צריכין לאשלקא, ועל דא יבויין בר נש, וישוי רעותיה בכל יומא. (ע"כ ריעא מוהימנא).

זהר:

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אלה מועדי יי' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי. (ויקרא כ"ג) רבי יצחק פתח, (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום וגו'. תנינן, אור דהוה בקדמיתא, הוה נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא, פד אסתפל קדשא ברוף הוא לחייבין דזמינן למיקם בעלמא, גניז ליה לצדיקיא לעלמא דאתי, הדא הוא דכתיב, (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וכתיב (תהלים צ) אור זרוע לצדיק.

תא חזי, ויקרא אלהים לאור יום ולחשף קרא לילה, תא תנינן, יהי אור, אור דכבר הוה. והכא, אי תימא אור דאיהו יום בלחודוי, הדר ואמר ולחשף קרא לילה. אי תימא כל חד בלחודוי, (דף צ"ג ע"ב) הדר ואמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. דלילה לית בלא יום, ולית יום בלא לילה, ולא אקרי אחד, אלא בזווגא חד, וקודשא ברוף הוא וכנסת ישראל אקרי אחד, ודא בלא דא לא אקרי אחד.

תא חזי, בגין דכנסת ישראל השתא בגלותא, כפיכול לא אקרי אחד. ואימתי אקרי

אחד. ומתי נקרא אחד? בשעה שיצאו ישראל מן הגלות, וכנסת ישראל למקומה להזדוג

עם הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. (משום כך יהי ערב ויהי בקר יום אחד) וזה בלי זה לא נקרא אחד.

בא ראה, מועדי ה' אשר תקראו אתם וגו'. לזמן את הכל למקום אחד ושימצא הכל בשלמות בסוד של אחד, ולהיות ישראל (בזווג אחד) למטה גוי אחד בארץ. נניח שהקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל שנקרא אחד - ישראל למטה שהם מזמנים כמו שלמעלה, במה יהיו נקראים אחד?

אלה בירושלים של מטה יקראו ישראל אחד. מנין לנו? שכתוב (שמואל ב-ז) גוי אחד בארץ. ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה הם נקראים אחד, ואינם לבדם. שהרי ומי כעמך ישראל גוי אחד מספיק לו, אבל לא נקראו אחד אלא בארץ, בזווג של הארץ הזו כמו שלמעלה. ומשום כך הכל קשור זה עם זה בזווג אחד. אשרי חלקם של ישראל. ששת ימים תעשה מלאכה נאמר, והרי פרשה.

אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדים. רבי יצחק פתח, (תהלים כז) לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש. את הפסוק הזה בארו החברים בכמה מקומות, אבל הפסוק הזה כך נאמר, לך אמר לבי, דוד המלך אמר את זה בשביל כנסת ישראל כנגד המלך הקדוש. ומה אמר? לך אמר לבי, בשבילך אמר לבי לבני העולם, והזהיר אותם לבי, שהוא אחוז בו, שאת זה בשביל המלך העליון הוא אמר. בקשו פני, אלו עטרות המלך שהוא

אחד. בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא, וכנסת ישראל אהדרת לאתרהא, לאזדווגא ביה בקודשא בריך הוא, קדא הוא דכתיב, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. (בגין כך ויהי ערב ויהי בקר יום אחד) ודא בלא דא לא אקרי אחד.

תא חזי, מועדי יי' אשר תקראו וגו'. לזמנא כלא לאתר חד, ולאשתפחא כלא בשלימו, ברזא דאחד. ולמהוי ישראל (בזווגא חדא) לתתא גוי אחד בארץ. תינח קדשא בריך הוא בכנסת ישראל דאקרי אחד, ישראל לתתא דאינון זמינין פגוונא דלעילא, במה יקרון אחד.

אלה בירושלים דלתתא, יקרון ישראל אחד. מנא לן. דכתיב, (שמואל ב ז) גוי אחד בארץ. ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה אקרון אחד, ולא אינון בלחודדיהו. דהא ומי כעמך ישראל גוי אחד סגי ליה, אבל לא אקרון אחד, אלא בארץ, בזווגא דהאי ארץ פגוונא דלעילא. ובגין כך, בלא קשיר דא בדא בזווגא חדא, זכאה חולקיהון דישראל. ששת ימים תעשה מלאכה אתמר, והא אוקמוה.

אלה מועדי יי' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדים. (ויקרא כ"ג) רבי יצחק פתח, (תהלים כז) לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי' אבקש. האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר, אבל האי קרא הכי אתמר, לך אמר לבי, דוד מלפא אמר דא בגין כנסת ישראל, לקבל מלפא קדישא. ומאי אמר. לך אמר לבי, בגינך אמר לבי לבני עלמא, ואזהר לון לבי. דאיהו אחיד ביה, דדא בגין מלפא עלאה אמר. בקשו פני, אליו עטרי מלפא, דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה. אינון שמייה, ואיהו ושמייה, מלך

חדא הוא. בגין כך אמר

דוד את פניך יי' אבקש, כמה דאת אמר, (תהלים קה) דרשו יי' ועזו בקשו פניו תמיד.

תא חזי, יאות הוא דוד מלפא למימר שירתא בגין פנסת ישראל, יתיר מפל בני עלמא, ולמימר מלי דכנסת ישראל למלפא, בגין דאיהו אחיד בה.

דבר אחר לך אמר לפי בקשו פני. בגינה אמר לפי לבני עלמא, בקשו פני (ס"א את פניך יי' אבקש) אליו זמניא וחגיגיא דכלהו זמין להון לאתר דאקרי קדש, בגין לעטרא לון, כל חד וחד ביומיה, כל חד וחד בזמניה, וישאבון פלהו מההוא עמיקא דעמיקתא, דנחלין ומבועין נפקין מניה, בגין פך פתיב מקראי קדש, זמינין אינון לההוא אתר דאקרי קדש, לאתעטרא ביה, ולאשתאבא ביה, בגין דיתקדשון פלהון פחדא, וישתכח בהו חדוותא.

רבי אבא אמר, מקראי קדש: זמינין דקדש. וכד מהאי זמינין, זמינין מן נחלא דנגיד ונפיק. למלפא דזמין בני נשא לסעודתיה, אעטר קמיהו מפל זיני מיכלא דעלמא, אפתח להו גרבי חמרא, שפיר בריחא, שפיר למשתייא. דהכי אתחזי, מאן דזמין למיכלא ולמשתייא זמין. פך מקראי קדש, פיון דאינון זמינין לסעודתא דמלפא, זמינין אינון לחמרא טוב ושפיר דמוטרא. (כמה דאת אמר (שיר השירים א) כי טובים הדיך מיון) ועל דא מקראי קדש פתיב.

אשר תקראו אתם במועדם, פתיב (שמות כב) ואנשי קדש תהיון לי, ישראל לתתא אקרוין אנשי קדש. פיון דזמינין אינון מקדש דלעילא אתון אנשי קדש לתתא זמינא להו,

למטה הזמינו אותם, אז התקינו סעודה ושמחו, שהרי לכם

אחוזו בהן, והם בו. הם שמו, והוא ושמו דבר אחד הוא. משום כך אמר דוד, את פניך ה' אבקש, כמו שנאמר (שם קה) דרשו ה' ועזו בקשו פניו תמיד.

בא ראה, ראוי הוא דוד המלך לומר שירה בשביל פנסת ישראל יותר מפל בני העולם, ולומר דברים של פנסת ישראל למלך, משום שהוא אחוז בה.

דבר אחר לך אמר לפי בקשו פני - בשבילך אמר לפי לבני העולם בקשו פני, (את פניך ה' אבקש) אלו זמנים וחגיגים שפלים הזמין להם למקום שנקרא קדש, כדי לעטר אותם כל אחד ואחד ביומו, כל אחד ואחד בזמנו, וישאבו כלם מאותו עמק העמקים שהנחלים והמעיינות יוצאים משם. משום כך פתיב מקראי קדש, זמנים הם לאותו מקום שנקרא קדש, להתעטר בו ולהשאב בו, כדי שיתקדשו כלם כאחד, ותמצא בהם שמחה.

רבי אבא אמר, מקראי קדש - זמנים של קדש. וכשמזה הם מזמנים, הם מזמנים מן הנחל ששופע ויוצא. למלך שהזמין בני אדם לסעודתו, עטר לפניהם בכל מיני מאכלים שבעולם, פתח להם חבית יין, יפה בריח ויפה למשתה. שפך ראוי, מי שמזמין - למאכל ולמשתה הוא מזמין. פך מקראי קדש - פיון שהם מזמנים לסעודת המלך, מזמנים הם ליון טוב ויפה שמשמר. (כמו שנאמר (שיר השירים א) כי טובים הדיך מיון)

ועל פן פתוב מקראי קדש. אשר תקראו אתם במועדם, פתיב (שמות כב) ואנשי קדש תהיון לי. ישראל למטה נקראים אנשי קדש. פיון שהם מזמנים מקדש שלמעלה, אתם אנשי קדש משום שאתם נקראים

אנשי קדש, ויהיו כלם מזמנים בכל הצדדים של קדש למעלה ולמטה.

דבר אחר אלה מועדי ה', מה זה מועדי ה'? רבי שמעון אמר, הם מה', שבו נקשרו ממטה למעלה וממעלה למטה. כלם קשורים בו, וכלם מתעטרים (ומזמנים) (ומתאחדים) להקשר קשר אחד בקשר של המלך. מה הטעם? כמו שמלך יורש את האב והאם, ואחיו באותו קדש ומתעטר בהם. (בשביל) כף כל אותם שאחוזים במלך צריכים להזדמן לאותו מקום עליון שנקרא קדש, כדי שכלם יתאחדו כאחד (למלך). ועל כן נקרא מועדי ה', ואחר כף מקראי קדש, שהרי בהם מתעטר במלך.

אשר תקראו אותם במועדם, שני חלקים יש לישראל בהם. אם מצד המלך - יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב (דברים ו) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו', (שם לב) כי חלק ה' עמו. ואם מצד העליון של קדש - יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב ואנשי קדש תהיון לי, וכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה'. ועל כן ראוי לכם לזמן אותם ולתקן לכהנים שמחה וסעודה ולשמח בהם.

וכי שמומן לאחר (לאורח), צריך להראות לו שמחה ופנים מאירות לעטר (לשמח) את אורחו של אותו האורח. למלך שהזמין אורח יקר, אמר לבני היכלו: כל שאר הימים הייתם כל אחד בביתו, זה עושה עבודתו, וזה הולך עם סחורתו, וזה הולך בשדהו. פרט לאותו יום שלי, שכלם מתעוררים (מזמנים) לשמחתי. עכשו הזמנתי אורח עליון ויקר,

בדין אתקיננו סעודתא, וחדו, דהא לכו אתחזי, בגין דאתון אתקרוין אנשי קדש, ויהוין בלהו (דף צ"ג ע"א) זמינין בכל סטריין דקדש לעילא ותתא.

דבר אחר (ויקרא כ"ג) אלה מועדי יי'. מהו מועדי יי'. רבי שמעון אמר, מיי' אינון. דביה אתקשרו מתתא לעילא, ומעילא לתתא, בלהו ביה מתקשרין, ומתעטרין (כ"א ומתעטרין) (כ"א ומתאחדו) בלהו, לאתקשרא קשרא חד בקשרא דמלפא. מאי טעמא. כמה דמלפא ירית לאפא ולאימא, ואחיד בההוא קדש, ואתעטר בהו. (בגין) כף כל אינון דאחידין ביה במלפא, פעיין לאזדמנא בההוא אתר עלאה דאקרי קדש, בגין דיתאחדו בלהו כחדא (למלפא). ועל דא מועדי יי' אקרי, ולבתר מקראי קדש, דהא בהו אתעטר במלפא.

אשר תקראו אותם במועדם, תריין חולקין אית לישראל בהו אי מסטרא דמלפא, חולקא עלאה אית לישראל ביה, דכתוב (דברים ו) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו', (דברים לב) כי חלק יי' עמו. ואי מסטרא עלאה דקדש, חולקא עלאה אית לישראל ביה, דכתוב ואנשי קדש תהיון לי, וכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל ליי'. ועל דא לכו אתחזי לזמנא להו, ולתקנא קמייהו חדוותא וסעודתא ולמחדי בהו.

ומאן דזמין לאתרא (כ"א לאתרא), בעי לאחזאה ליה חידו, ואנפין נהירין לעטרא (כ"א לנפרא) אורחיה דההוא אושפיזא. למלפא דזמין אושפיזא ויקרא, אמר לבני היכליה, כל שאר יומין הויתון כל חד וחד בביתיה, דא עביד עבידתיה, ודא אזיל בסחורתיה, ודא אזיל בחקליה. בר ההוא יומא דילי, דכלכוון מתערין (כ"א מתעטרין) בחדוותא דילי, השתא זמינית אושפיזא עלאה ויקרא,

איני רוצה שתשפדלון בעבודה,
ולא בסחורה, ולא במדבריות,
אלא כלם הזדמנו, כמו שאותו
יום שלי, והתקינו עצמכם לקבל
את אותו אורח בפנים מאירות,
בשמחה ובתשפחת. התקינו לו
סעודה נכבדה כדי שיהיה מזדמן
אלי בכל הצדדים.

כך אמר הקדוש ברוך הוא
לישראל: בני, כל שאר הימים
אתם משפדלים בעבודה
ובסחורה, פרט לאותו יום שלי.
עכשו אורח עליון ונקר הזמנתי,
אתם קבלו אותו בפנים מאירות,
הזמינו אותו, תקנו לו סעודות
עליונות, שלחנות ערוכים, כמו
שאותו היום שלי. משום כך,
תקראו אתם במועדים.

בא ראה, בשעה שישראל למטה
שמחים במועדים הללו
ומשפחים שבח לקדוש ברוך
הוא, עורכים שלחנות, מתקנים
עצמם בכלי נכבדים, המלאכים
העליונים אומרים: מה טיבם של
ישראל בכך? אומר הקדוש ברוך
הוא, אורח עליון יש להם ביום
הזה. אומרים: ולא שלך הוא,
מאותו מקום שנקרא קדש?
אומר להם: וכי ישראל אינם
קדש, ונקראים קדש? ! להם ראוי
להזמין את האורח שלי, אחד
מהצד שלי, שהרי הם דבקים בי,
ואחד מצד של קדש, שכתוב
(ירמיה ב) קדש ישראל לה'. הואיל
וישראל נקראים קדש, ודאי
שהוא אורח שלהם, משום
שהזמנת האורח הזה היא מקדש,
שכתוב מקראי קדש. פתחו כלם
ואמרו: (תהלים קמד) אשרי העם
שפכה לו.

שלישה הם מזמנים מקדש, ולא
יותר: חג המצות, וחג השבועות,
וחג הסוכות. אמר לו רבי אבא,
- שהוא ודאי נקרא קדש, שכתוב

לא בעינא דתשפדלון בעבידתא, ולא
בסחורתא, ולא במדברי, אלא כלכו אזדמנו,
בגוונא דההוא יומא דילי, ואתקינו גרמייכו
לקבלא לההוא אושפיזא, באנפין נהירין,
בחדוותא בתושפחתא. אתקינו ליה סעודתא
יקירא, בגין דיהא זמיני דילי בכל סטרין.

כך אמר קדשא בריך הוא לישראל, בני, כל
שאר יומין אתון משפדלי בעבידתא
בסחורתא, בר ההוא יומא דילי. השתא
אושפיזא עלאה ונקירא זמינית, אתון קבילו
ליה, באנפין נהירין, זמינו ליה, אתקינו ליה
סעודתי עלאי, פתורי מסדרן, בגוונא דההוא
יומא דילי. בגין כך תקראו אותם במועדים.

תא חזי, בשעתא דישראל לתתא חדאן בהני
מועדיא, ומשפחין שבחא לקודשא בריך
הוא, מסדרין פתורי, מתקני גרמייהו במאני
יקר, מלאכי עלאי אמרין, מה טיבן דישראל
בכך. קדשא בריך הוא אמר, אושפיזא עלאה
אית לון יומא דא. אמרי ולא דילך הוא,
מההוא אתר דאקרי קדש. אמר לון וכי ישראל
לאו קדש נינהו, ואקרון קדש, לון אתחזי
לזמנא אושפיזא דילי, חד מסטרא דילי, דהא
אינון דבקים בי. וחד מסטרא דקדש, דכתיב
(ירמיה ב) קדש ישראל ליני, הואיל וישראל אקרון
קדש, אושפיזא דלהון הוא ודאי, בגין דזמינו
דהאי אושפיזא מקדש הוא, דכתיב מקראי
קדש. פתחו כלהו ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם
שפכה לו.

תלחא אינון זמינין מקדש, ולא יותר. חג
המצות. וחג השבועות. וחג הסוכות.
אמר ליה רבי אבא, וכי שבת לאו מקדש הוא
זמין. אמר ליה לאו, בתרי סטרין, חד, דהוא
וכי שבת אינה מקדש מזמנת? אמר לו, לא, בשני צדדים, אחד

(שמות לא) ושמרתם את השבת פי קדש היא לכם. ואחד - ששבת אינה זמינה, שהרי ירשתו היא ודאי. ירשה של קדש הוא יורש ואינו מזמן, ועל כן כלם מזמנים בקדש, ומתקשרים בשבת ומתעטרים בו. בו. בזה היום השביעי מתעטר בו, ועל כן שבת אינה מזמנת.

לבן שונכנס לבית אביו ואמו ואכל ושתה בשעה שהוא רוצה. למלך שהיה לו בן יחיד, חביב נפשו, נתן לו שושבין לשמר אותו ולהתחבר עמו. אמר המלך, נאה הוא להזמין את השושבינים הללו של בני ולהראות את הכבוד והחביבות שלי עמם. הזמין את השושבינים הללו. הבן לא ראוי לזמן, אלא להקנס ולאכל ולשתות בבית אביו בשעה שהוא רוצה. זהו שכתוב (שם טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש. נאדר בקדש ודאי, כבן שהתתקן (שהתחזק) באביו נאדר בקדש, ולא מזמן מהקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה. ששת ימים מה מעשיהם? אמר רבי יוסי, כתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא כתוב בששת, והרי פרשוה, וכל יום ויום עושה מעשהו, ונקראים ימי מלאכה.

אמר רבי יצחק, אם כן, למה נקראו ששת ימי חל? למה חל? אמר רבי יוסי, עכשו מתנהג העולם על ידי השלוחים שלקחם, משום כן נקראים ימי חל.

רבי חייא אמר, משום שמתר לעשות בהם עבודה, ומשום כן לא נקראים קדש, ומי שלא נקראים קדש, נקראים חל, ועל כן התקינו החברים בהבדלה, בין קדש לחל. מה ההבדלה כאן?

ודאי קדש אקרי, דכתיב, (שמות לא) ושמרתם את השבת פי קדש היא לכם. וחד, דשבת לאו זמין הוא, דהא ירותא דיליה הוא ודאי. ירותא דקדש הוא ירית, ולא זמיני. ועל דא כלהוין זמינין בקדש, ומתקשרין בשבת, ומתעטרין ביה. בהאי, יומא שביעאה אתעטר ביה, ועל דא שבת לאו זמין הוא.

לברא דעאל לביתא דאבוי ואמיה, ואכל ושתי, בשעתא דהוא בעי. למלכא דהוה ליה ברא יחידאי, חביבא דנפשיה, יהב ליה שושבינא לנטרא ליה, ולא תחברא בהו. אמר מלכא, יאות הוא לזמנא לאלין שושבינין דברי, ולא חזאה יקרא וחביבותא דילי בהו, זמין לון להני שושבינין. ברא לא אתחזי לזמנא, אלא למיעל ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי, בשעתא דאיהו בעי. הדא הוא דכתיב, (שמות טו) מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש, (דף צ"ד ע"ב) נאדר בקדש ודאי, כבר דאתתקן (ס"א דאתתקן) באבוי, נאדר בקדש, ולא זמין מקדש.

ששת ימים תעשה מלאכה, ששת ימים מאי עבידתיהו. אמר רבי יוסי, כתיב פי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ, ולא כתיב בששת. והא אוקמוה, וכל יומא ויומא עביד עבידתיה, ואקרוין יומי מלאכה. אמר רבי יצחק אי הכי אמאי אקרוין ששת ימי חול, אמאי חול. אמר רבי יוסי, השתא אתנהיג עלמא על ידא דשלוחיהו, בגין כן יומי חול אקרוין.

רבי חייא אמר, בגין דשרי למעבד בהוין עבידתא, ובגין דא לא אקרוין קדש. ומאן דלאו אקרוין קדש, חול אקרוין. ועל דא אתקיניו חבריאי בהבדלה, בין קדש לחול. מאי ההבדלה

הָכָא. אֵלָא קִדְשׁ מְלָה בְגַרְמִיהּ הוּא, וְשִׂאֲרָא מַנְיָה אֲתֵינָן. וְעַל דָּא אֵלִין לְעוֹבְדָא, וְאֵלִין לְנִטְרָא. וְאִימְתִי אֲשֶׁתְכֹחַ נְטִירוֹ בְּהוּ. בְּד זְמִינִין מִקְדָּשׁ.

אֵלָא קִדְשׁ הוּא דְכָר בְּעִצְמוֹ, וּמִתְחִילוֹת מִמְנוּ הָאוֹתִיּוֹת. וְעַל כֵּן אֵלוֹ לְמַעֲשֵׂה, וְאֵלוֹ לְשֹׁמֵר. וּמִתִּי נִמְצְאוֹת בְּהֵם שְׁמִירָה? כְּשִׁמְזֻמָּנִים מִקְדָּשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַשְּׂמִחָה וְהַשְּׁמִירָה שֶׁל יוֹם הַשְּׂבִיט הֵם עַל הַכֹּל, וּמִשׁוּם שֶׁהַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטֵּר בְּאַבָּא וּבִאֲמָא, וְנוֹסֶפֶת קִדְשָׁה עַל קִדְשָׁתוֹ, מֵה שְׂאִין כֵּן בְּשֶׁאֵר הַיָּמִים, שֶׁהָרִי הוּא קִדְשׁ וּמִתְעַטֵּר בְּקִדְשׁ, וּמוֹסִיף קִדְשָׁה עַל קִדְשָׁתוֹ, מִשׁוּם כֵּן הַיּוֹם הַזֶּה הוּא שְׂמִחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחֻתּוֹנִים, כֻּלָּם שְׂמִחִים בּוֹ, מִמְּלֵא בְּרֻכּוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כֻּלָּם נִתְקְנוּ (נוֹנִי) מִמְנוּ. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת עֲלִיּוֹנִים וְתְחֻתּוֹנִים. בַּיּוֹם הַזֶּה מְנוּחַת הַרְשָׁעִים בְּגִיהֶנָם.

לְמַלְךָ שֶׁעָשָׂה הַלּוּלָא לְבָנוּ הַיְחִידִי, עֵטֶר אוֹתוֹ בְּעֵטְרָה עֲלִיּוֹנָה, מִנָּה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ עַל הַכֹּל. בַּיּוֹם הַזֶּה שְׂמִחַת הַכֹּל. שׁוֹטֵר אַחַד שֶׁהִיָּה מִפְּקֹד עַל דִּינָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם, הָיָו בִּידוֹ גְּבָרִים שְׂצָרִיכִים הַרִיגָה, וּגְבָרִים שֶׁהָיוּ צָרִיכִים לְהַלְקָאָה. בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁל שְׂמִחַת הַמֶּלֶךְ עוֹזֵב אֶת דִּינָיו, וְשׁוֹמֵר אֶת שְׂמִחַת הַמֶּלֶךְ.

כֵּן אוֹתוֹ הַיּוֹם, הַלּוּלָא הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה, שְׂמִחַת הָאָב וְהָאֵם עֲלָיו, שְׂמִחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחֻתּוֹנִים. בְּשְׂמִחַת הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם שְׂמִחִים, וְלֹא יִצְטָעֵרוּ בּוֹ. עַל זֶה כְּתוּב (ישעיה נח) וְקִרְאתָ לְשִׁבְת עֲנָג. מֵה זֶה עֲנָג? עֲנָג לֹא נִמְצָא אֵלָא בְּמִקּוֹם שְׁשׁוּרָה הַקִּדְשׁ הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה'. שֶׁהָרִי עֲנָג הוּא עַל ה'. וְהַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהוּא הַלּוּלָא הַמֶּלֶךְ, מִתְעַטֵּר בְּאוֹתָהּ עֵטְרָה שֶׁל עֲנָג. זֶהוּ שְׂכֻתוֹב וְקִרְאתָ לְשִׁבְת עֲנָג, מֵה שְׂאִין נִמְצָא כֵּן בְּשֶׁאֵר הַיָּמִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַדְּוּוֹתָא וּנְטִירוֹתָא דְיוֹמָא דְשִׁבְתָא עַל כֻּלָּא הוּא, וּבְגִין דְהָאִי יוֹמָא אֲתֵעַטֵר בְּאַבָּא וְאִימָא, וְאֲתוּסֵף קִדְשָׁה עַל קִדְוִשְׁתִּיהּ, מֵה דְלֹא אֲשֶׁתְכֹחַ הָכִי בְּשֶׁאֵר יוֹמִי, דְהָא הוּא קִדְשׁ, וְאֲתֵעַטֵר בְּקִדְשׁ, וְאוּסִיף קִדְוִשָׁה עַל קִדְוִשְׁתִּיהּ. בְּגִין כֵּן הָאִי יוֹמָא הַדְּוּוֹתָא דְעֲלָאִי וְתַתְּאִי, כֻּלָּא חֲדָאֵן בִּיהּ. מְלִי בְּרַכָּאֵן בְּכֻלְהוּ עֲלִמִין. כֻּלְהוּ מַנְיָה אֲתִקְנוּ (נ"א אֲתִקְנוּ), בְּהָאִי יוֹמָא נִיחָא דְעֲלָאִי וְתַתְּאִי. בְּהָאִי יוֹמָא נִיחָא דְחִיבִיא דְגִיְהֶנָם.

לְמַלְכָא דְעַבְד הַלּוּלָא לְבָרִיהּ יְחִידָאִי, אֲעֵטֵר לִיהּ בְּעֵטְרָא עֲלָאָה, מְנִי לִיהּ מְלֻכָא עַל כֻּלָּא. בְּהָאִי יוֹמָא הַדְּוּוֹתָא לְכֻלָּא. חַד סַנְטִירָא דְאֲתַפְקֵד עַל דִּינָא דְבְּנֵי נְשָׂא, הוּוּ בִידִיהּ גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין קְטוּלָא, גּוֹבְרִין דְּבַעֲיִין לְאֵלְקָאָה. בְּגִין יְקָרָא דְהָאִי יוֹמָא דְחַדְוּוֹתָא דְמַלְכָא, שְׂבִיק דִּינּוּי, וְנִטְר לְחַדְוּוֹתָא דְמַלְכָא. כֵּן הֵהוּא יוֹמָא, הַלּוּלָא דְמַלְכָא בְּמִטְרוֹנִיתָא, חַדְוּוֹתָא דְאַבָּא וְאִימָא עֲלִיהּ, חַדְוּוֹתָא דְעֲלָאִין וְתַתְּאִין. בְּחַדְוּוֹתָא דְמַלְכָא, כֻּלְהוּ חֲדָאֵן, וְלֹא יִצְטָעֵרוּן בִּיהּ. עַל דָּא כְּתוּב (ישעיה נח) וְקִרְאתָ לְשִׁבְת עֲנָג. מָאִי עֲנָג לֹא אֲשֶׁתְכֹחַ אֵלָא לְעִילָא בְּאַתֵּר דְקִדְשׁ עֲלָאָה שְׂאִרִי. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ישעיה נח) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל יִי'. דְהָאִי עֲנָג עַל יִי' הוּא. וְהָאִי יוֹמָא דְהוּא הַלּוּלָא דְמַלְכָא, אֲתֵעַטֵר בְּהֵהוּא עֵטְרָא דְעֲנָג הַדָּא הוּא דְכְּתוּב וְקִרְאתָ לְשִׁבְת עֲנָג. מֵה דְלֹא אֲשֶׁתְכֹחַ הָכִי בְּשֶׁאֵר יוֹמִין.

ביום הזה שלש סעודות צריכים בני המלך לזמן ולערף שלחנות בשביל כבוד המלך, כמו שבארנו, וכשמזדמן בו חג או זמן, לא יסדר אדם שני שלחנות בכל סעודה, אחד לשבת ואחד לאורח, משום שכתוב (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ההנאה היא בשלחן המלך לאותו האורח שבא אליו. ועל פן צריך אדם לערף שלחן שלם למלך, והוא נתן ממנו לאורח.

אמר רבי אלעזר, הסעודה השלישית של שבת, כשנקרה בה אורח, האם עוזבים אותה או לא עוזבים אותה? אם לא עוזבים אותה, נמצא האורח דחוי משלחן המלך. ואם עוזבים אותה, נמצא פגם בשלחן המלך. אמר לו רבי שמעון אביו, למלך שנקרה לו אורח, ולקח מאכל מלפניו והעלהו לאורח. נמצא, אף על גב שהמלך לא אכל עמו - ממאכל המלך הוא אוכל, והמלך נתן לו לאכל. וכל זה משום שהוא אורח המלך. וכבית רב המנונא סבא לא חוששים לאורח בפעוה זו, ואחר כך עורכים שלחן לאורח.

ביום הזה אסור דבור, וזהו שכתוב (ישעיה נח) ממצא חפצך ודבר דבר. ושנינו, חפצך כתוב, משום שביום זה נקשרת בו כל האמונה. אמר לו רבי אלעזר, ואיך אנו עושים שלא לערף (לסלק) סעודת המלך לאורח, שהרי ארבעה עשר שחל להיות בשבת, עולה סעודת המלך לפסח, אף על גב שאינו האורח שלו.

אמר לו, כך אני אומר, שאם הוא האורח שלו - (כל אותו יום) יכול להעלות אותו, ואם לא - אינו

בהאי יומא, תלת סעודתאן בעיין בני מלפא, לזמנא, ולסדרא פתורי. בגין יקרא דמלפא, כמה דאוקימנא. וכד אזדמן ביה חגא, או זמנא, לא יסדר בר נש תרי פתורי בכל סעודתא, חד לשבת, וחד לאושפיזא, בגין דכתיב, (שמואל ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל, ספוקא הוא בפתורא דמלפא, לההוא אושפיזא דאתיא ליה. ועל דא בעי בר נש לסדורי פתורא שלימא למלפא, והוא יהיב מיניה לאושפיזא.

אמר רבי אלעזר, סעודתא תליתאה דשבת, כד אערע ביה אושפיזא, שבקין ליה או לא שבקין ליה, אי לא שבקין ליה, אשתכח אושפיזא דחייא מפתורא דמלפא, אי שבקין ליה, אשתכח פגימו בסעודתא דמלפא.

אמר ליה רבי שמעון אבוי, למלפא דאיערע ביה אושפיזא, ונטיל מיכלא מקמיה, וסלקא לאושפיזיה, אשתכח אף על גב דמלפא לא אכל עמיה, ממיכלא דמלפא קא אכיל, ומלפא יהיב ליה למיכל. וכל דא, בגין דהוא אושפיזיה דמלפא. ובבי רב המנונא סבא, לא חיישי לאושפיזא בשעתא דא, ולבתר מסדרי פתורא לאושפיזא.

בהאי יומא מלווא אסיר, הדא הוא דכתיב, (ישעיה נח) ממצוא חפצך ודבר דבר, ותנן חפצך פתיב, בגין דהאי יומא כל מהימנותא אתקשר ביה.

אמר ליה רבי אלעזר, והיך עבידנא דלא לסדרא (פ"א לסלקא) סעודתא דמלפא לאושפיזא, דהא ארביסר דחל להיות בשבת, סלקא סעודתא דמלפא לפסחא, אף על גב דלאו איהו אושפיזיה.

אמר ליה הכי אמנא דאי הוא אושפיזיה, (כל שהוא יומא) יכלא לסלקא ליה,

מַעֲלָה אוֹתוֹ. וְאִם נֹאמַר שִׁי"ד שָׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, נִדְחִית סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ מִלְפָּנֵי סְעוּדַת הַפֶּסַח - שׁוֹנֵה הַפֶּסַח, שְׁסְעוּדַת שַׁבַּת נִדְחִית מִכַּמָּה גְּנוּיִם: אֶחָד בְּשִׁבְלֵי מִצּוֹת וּמְרוֹרִים, שְׁצָרִיף שְׁאָדָם יִהְיֶה תָּאֵב. וְאֶחָד מִשׁוּם פֶּסַח. וְהָרִי לֶחֶם אֵינוֹ נִמְצָא מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּמַעֲלָה, שְׁעָרִיכַת הַשְּׁלֶחֶן בְּלֵי לֶחֶם אֵינָה עָרִיכָה.

וְאִם תֹּאמַר בֵּינָן - בֵּינָן מִתָּר, מִשׁוּם שֶׁהֵלֵב תָּאֵב (שְׁגוּרָה ס"א שְׁגוּרָה). אֲבָל מִימֵי הַשְּׁתַדְלָתִי שְׁלֹא בְּטַלְתִּי סְעוּדַת שַׁבָּת, אֶפְלוּ אוֹתָם יָמִים שֶׁנִּמְצָא בּוֹ. בַּיּוֹם הַזֶּה שָׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים מִתְּבַרֵךְ, וּמִתְּבַרְכִים עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַיּוֹם הַזֶּה הוּא הַקְּשׁוּר שֶׁל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כִּף הִזָּה עוֹשֶׂה רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּזִמְנָן שְׁעָלְתָה סְעוּדַת שַׁבָּת, עוֹרֵף שְׁלַחְנֵנוּ וּמִשְׁתַּדֵּל בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה, וְהִזָּה אוֹמֵר: הָרִי סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ שְׁיָבֵא לְאָכֹל אֲצִלִּי. מִשׁוּם כִּף נִמְצָאת שַׁבַּת עֲדִיפָה בְּכָל מְכָל הַזְּמַנִּים וְהַחֲגִים, וְנִקְרָאת קֹדֶשׁ וְלֹא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל הַמוֹעֲדִים קוֹרְאִים בָּהֶם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. אֲבָל יוֹצְאִים רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם כְּפוּר שְׁלֹא נִמְצָאת בָּהֶם שְׁמִחָה, שֶׁהָרִי הֵם דִּין הֵם, אֲבָל אֱלוֹ הַשְּׁלֵשָׁה מְזַמְּנִים מִהַקְּדֹשׁ לְשִׂמְחַת הַכֹּל, לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בָּהֶם בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכִתוּב (דְּבָרִים יב) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם, וְכָתוּב (שִׁם כו) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ. בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה נִשְׁכַּח כָּל הַצָּעֵר וְכָל הַרְגוֹז וְכָל הַדַּחֲק מִכָּל הָעוֹלָם, מִשׁוּם שֶׁהוּא יוֹם הַלּוּלָת הַמֶּלֶךְ, שֶׁנִּשְׁמַח מִתּוֹסְפוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הֵבֵא. אָמַר רַבִּי יֶצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה,

וְאִי לָאוּ לֹא סִלְקָא לִיה. וְאִי נִימָא דִּי"ד דְּחַל (דף צ"ה ע"א) לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, אֲתַדְחִיָּיא סְעוּדַתָּא דְּמִלְפָּא מִקְמֵי סְעוּדַתָּא דְּפֶסַחָא. שְׁאֵנִי פֶּסַח, דְּסְעוּדַתָּא דְּשַׁבָּת אֲתַדְחִיָּיא בְּכַמָּה גְּוּוּנִין. חַד, בְּגִין מִצּוֹת וּמְרוֹרִים, דְּבַעֲי בַר נָשׁ דִּישְׁתַּכַּח תְּאִיבָא. וְחַד, בְּגִין פֶּסַח וְהָא נְהָמָא לֹא אֲשַׁתַּכַּח מוֹ' שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָה, דְּסְדוּרָא דְּפַתּוּרָא בְּלֹא נְהָמָא, לָאוּ הוּא סְדוּרָא.

וְאִי תִימָא בְּחַמְרָא, חַמְרָא שְׁאֵרִי, בְּגִין דְּתִאִיב (ס"א דְּנִירִי ס"א דְּנִירִי) לְבָא. אֲבָל מִיּוֹמֵי אֲשַׁתְּדַלְנָא דְּלֹא בְּטִילְנָא סְעוּדַתָּא דְּשַׁבָּת, אֶפְילוּ אֵינוֹן יוֹמֵי, דְּאֲשַׁתַּכַּח בֵּיה. בְּהָאֵי יוֹמָא חֲקַל דְּתַפּוּחִין קְדִישִׁין אֲתַבְּרֵךְ, וּמִתְּבַרְכֵן עֲלֵאִין וְתַתָּאִין, וְהָאֵי יוֹמָא קְשׁוּרָא הוּא דְּאוּרִייתָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, הָכִי הִזָּה עָבִיד רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּזִמְנָא דְּאִסְתַּלַּק סְעוּדַתָּא דְּשַׁבָּתָא, מְסִידֵר פַּתּוּרִיה וְאֲשַׁתְּדֵל בְּמַעֲשֵׂה מְרַכְּבָה, וְהִזָּה אָמַר הָא סְעוּדַתָּא דְּמִלְפָּא דִּיִּיתִי לְמִיכַל גְּבָאֵי. בְּגִינֵי כִף, שַׁבָּת, אֲשַׁתַּכַּח בְּכֹלָא עֲדִיף מִכָּל זְמַנִּין וְחַגִּין, וְאִקְרִי קֹדֶשׁ וְלֹא מִקְרָא קֹדֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּלֵהוּ מוֹעֲדִים מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ קְרִינָן בְּהוּ. אֲבָל נִפְקֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְיוֹמָא דְּכַפּוּרָא דְּלֹא אֲשַׁתַּכַּח בְּהוּ חִדּוּתָא, דְּהָא אֵינוֹן דִּינָא הוּוּ, אֲבָל אֲלִין תְּלַתָּא, זְמִינִין מְקֹדֶשׁ, לְחִדּוּתָא לְכֹלָא, לְאֲשַׁתַּעֲשֵׂא בְּהוּ בְּקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים יב) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֵיכֶם, וְכַתִּיב (דְּבָרִים כו) וּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֵיךָ. בְּהָאֵי יוֹמָא דְּשַׁבָּתָא, אֲתַנְשִׁי כָּל צַעְרָא וְכָל רוּגְזָא וְכָל דוּחְקָא מִכָּל עֲלָמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ יוֹמָא דְּהִילּוּלָא דְּמִלְפָּא, דְּנִשְׁמַחְתִּין אֲתוֹסְפֵן, כְּגוּוּנָא דְּעֲלָמָא דְּאֲתִי.

אָמַר רַבִּי יֶצְחָק לְרַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) זְכוֹר

כתוב (שמות כ) זכור את יום השבת לקדשו, ושנינו, זכרהו על היין. למה על היין? אמר לו, משום שיין הוא שמחת התורה, וינה של תורה הוא שמחת הכל. והיין הזה מעטר את המלך בעטרותיו. זהו שכתוב (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ושנינו, בכל צריך להראות אדם מעשה. שלא נמצאת קדשה אלא ביין, כמו שנאמר (שיר א) כי טובים דדיך מיין, מיין הם טובים, נזכרה דדיך מיין. ועל פן קדשה של שבת ביין, והרי פרשה, והרי נתבאר.

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. רבי חייא פתח, (שם) אני ישנה ולפי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה - בגלות מצרים, שהיו בני בשעבוד של קשי. ולפי ער - לשמר אותם שלא יכלו בגלות. קול דודי דופק - זה הקדוש ברוך הוא, שאמר (שמות א) ואזכר את בריתי.

פתחי לי פתח כפתחו של מחט, ואני אפתח לכם שערים עליונים. פתחי לי אחתי, שהרי הפתח להכניס אותי הוא כף, שלא יכנסו אצלי בני אלא כף, אתה הוא הפתח להכניס אותי (כף). אם את לא תפתחי פתחך, הרי אני סגור, שלא ימצאו אותי. משום כף פתחי לי. פתחי לי ודאי. ועל פן אמר דוד, כשרצה להכניס למלך, אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא כם אודה יי. זה השער לה' למצא אותו ולהדבק בו, ועל פן פתחי לי אחתי רעיתי שראשי וגו'. כדי להזדווג עמך, ולהיות עמך בשלום לעולמים.

את יום השבת לקדשו, ותנינן זכרהו על היין, אמאי על היין. אמר ליה, בגין דיין חדותא דאורייתא, וינא דאורייתא, חדותא הוא דכלא. והאי יין חדי למלכא, והאי יין מעטרא למלכא בעטרוי, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ותנינן בכלא בעייתא לאחזאה בר נש עובדא. דלא אשתכח קדשה אלא ביין, כמה דאת אמר (שיר השירים א) כי טובים דדיך מיין, מיין אינון טבאן, נזכרה דדיך מיין. ועל דא קדושה דשבת ביין, והא אוקמוה, והא אתמר.

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. (ויקרא כג) רבי חייא פתח, (שיר השירים ה) אני ישנה ולפי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה בגלותא דמצרים, דהוו בני בשעבודא דקשיו. ולפי ער, לנטרא להו דלא ישתיצון בגלותא. קול דודי דופק, דא קדשא בריך הוא, דאמר (שמות ו) ואזכר את בריתי.

פתחי לי פתח כחדודא דמחטא, ואנא אפתח לך תרעין עלאין. פתחי לי אחתי, דהא פתחא לאעלא לי, כף הוא, דלא ייעלון לגבאי בני אלא כף, אנת הוא פתחא לאעלא לי (כף), אי אנת לא תפתח פתחך, הא אנא סגיר. דלא ישפחון לי. בגין כף, פתחי לי. פתחי לי ודאי. ועל דא אמר דוד, כד בעא לאעלא למלכא, אמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, אבא כם אודה יי. זה השער ליי, דא הוא פתחא ודאי לאעלא למלכא. זה השער ליי, לאשכחא ליה, ולא תדבקא ביה, ועל דא פתחי לי אחתי רעיתי שראשי וגו'. בגין לאזדווגא עמך, ולמהוי עמך בשלם דעלמין.

בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא היה הורג את בכורי מצרים, כל אותם שהרג בחצות הלילה והוריד דרגות ממעלה למטה, באותה שעה נכנסו ישראל בקיום של האות הקדוש, נמולו והשתתפו עם כנסת ישראל, ונאחזו בה. אז אותו הדם הראוי אותו על הפתח. ושני דמים היו אחד של הפסח, ואחד הדם שנמולו. והיה רשום על הפתח רשם האמונה, אחד כאן ואחד כאן ואחד ביניהם, והרי נאמר (שמות יב), ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, כדי להראות אמונה.

ובארבעה (ובחמשה) עשר, הרי נאמר, שהרי אז מבטלים חמץ ושאר, והתעלו ישראל מרשות האחרת, ונעקרו ממנה ונאחזו במצה, הקשר הקדוש. אחר שנמולו נכנסו בה, עד שנפרעו והתגלה הרשם שלהם, ואז נתן להם קשר במקום עליון, בקשר של האמונה, במקום שכתוב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דוקא, והרי פרושה.

בא ראה, בארבעה (בחמשה) עשר, בשעה שזווג הלבנה נמצא בשלמות עם השמש, והפטרם התחתונים לא נמצאים כל כך בעולם, שהרי בחודש הלבנה נמצאים מינים רעים, ומתעוררים להתפשט בעולם. ובשעה שזווג של הלבנה נמצא באור השמש בשלמות, כלם מתפנסים למקום אחד, והקדשות של המלך מתעוררות. אז כתוב, (שם יב) ליל שמרים הוא לה, שהרי הזווג הקדוש נמצא, והוא שמורים בכל.

רבי אחא אמר, משום כך תקון של הכל (של הכלה) הוא באותו יום,

תא חזי, בשעתא דקודשא בריך הוא הוה קטיל לבוכרי דמצראי, כל אינון דקטל בפלגות ליליא, ואחית דרגין מעילא לתתא. ביה שעתא עאלו ישראל בקיומא דאת קדישא, אתגזרו ואשתתפו בכנסת ישראל, ואתאחדו בה. פדין ההוא דמא אחזיאו ליה על פתחא. ותרין דמי הוו, חד דפסחא, וחד דמא דאתגזרו. והוה רשים על פתחא, רשימא דמהימנותא, חד הכא וחד הכא וחד ביניהו, והא אתמר, (שמות יב) ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, בגין לאחזאה מהימנותא.

ובארבעה (נ"א ובחמשה) עשר, הא אתמר, דהא כדין מבטלין חמץ ושאר, ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא, ואתעקרו מגייה, ואתאחדו במצה, (דף צ"ה ע"ב) קשורא קדישא. פתר דאתגזרו, עאלו בה, עד דאתפרעו, ואתגלייא רשימא דלהון, וכדין ירב להון קשורא, באתר עלאה, בקשורא דמהימנותא, באתר דכתיב, (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דייקא, והא אוקמויה.

תא חזי, בארביסר (נ"א בחמיסר) בשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בשלימו עם שמשא, וכתרין תתאין לא משתפחין כל פך בעלמא, דהא בחדותי דסיהרא, זינין בישין משתפחין, ומתערי לאתפשטא בעלמא. ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בנהירו דשמשא בשלימו, מתפנשי כלהו לאתר חד, וקדושי מלפא אתערו. פדין פתיב (שמות יב) ליל שמורים הוא ליי, דהא זווגא קדישא אשתכח, והוא שמורים בכלא.

רבי אחא אמר, בגין פך תקונא דכלא (נ"א דכלה) בההוא יומא, ובלייליא אשתכח ישובא

ובלילה נמצא הישוב של הבית. אוי לאותם שאינם מבני הבית, כשפאים להזדווג התורה (האריזות) יחד. אוי לאותם שלא נודעים אצלם. משום כך ישאל הקדושים מתקנים להם הבית כל אותו היום, ועל ידם נכנסים מי שנכנסים, והם שמחים ומזמרים שניהם. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

אמר רבי יוסי, למה לנו להטריח כל זה, מקרא שלם הוא, שהרי בלילה הזה הזווג העליון הקדוש מתעורר ונמצא. זהו שכתוב הוא הלילה הזה לה' שמרים. מה זה שמרים? שנים, הזווג של הלבנה עם השמש. לכל בני ישראל לדרתם, שהרי מכאן והלאה נתאחדו ונקשרו בקשר של השם הקדוש ויצאו מרשות אחרת. משום כך בארבעה עשר מתקנים את עצמם, ומבערים חמץ מביניהם ונכנסים לרשות הקדושה, ואז מתעטרים חתן וכלה בעטרות האם העליונה, וצריך אדם להראות את עצמו בן חורין.

אמר רבי יוסי, ארבע הפוסות הללו של אותו הלילה למה? אמר רבי אבא, הרי פרושה החברים, כנגד ארבע גאלות. אבל יפה הוא בספרו של רב ייסא סבא, שאמר, הואיל והזווג הקדוש נמצא בלילה הזה בכל הצדדים, והזווג הוא בארבעה קשרים, שהם ארבע דרגות, ולא נפרדים זה מזה, כשהזווג הזה נמצא, ואנו בשמחתם מתעוררים, משום שהרי זכינו בהם, שמי שאוחז בזה - זוכה בכל. ועל פני השתנה הלילה הזה מפל שאר הלילות, וצריכים לעשות שם בכל ולשמח בלילה הזה, משום ששמחה היא למעלה ולמטה.

דביתא, ווי לאינון דלאו מפני ביתא נינהו, פד אפתאן לאזדווגא אורייתא (ס"א אריותא) כחדא, ווי לאינון דלא אשתמודען גבייהו. בגין כן ישראל קדישין מתקנין לון ביתא, כל ההוא יומא, ועל ידיהו, עיילי מאן דעיילי, ואינון חדאן וזמרון תרוייהו זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אמר רבי יוסי למה לן לאטרחא כולי האי, קרא שלים הוא, דהא בהאי ליליא, זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח, הדא הוא דכתיב, (שמות יב) הוא הלילה הזה ליני שמורים, מאי שמורים. תרי, זווגא דסיהרא בשמשא. לכל בני ישראל לדורתם, דהא מפאן ולהלאה, אתאחדו ואתקשרו בקשווא דשמא קדישא, ונפקו מרשותא אחרא. בגיני כן בארבעה עשר, מתקני גרמייהו, ומבערי חמץ מביניהו, ועיילי ברשותא קדישא, וכדין מתעטרי חתן וכלה, בעטרוי דאימא עלאה, ובעי בר נש לאחזאה גרמיה דאיהו בר חורין. אמר רבי יוסי, הני ארבע פסי דההוא ליליא אמאי. אמר רבי אבא, הא אוקמוהו חברייא, לקביל ד' גאלות. אבל שפיר הוא בספרא דרב ייסא סבא, דקאמר הואיל וזווגא קדישא אשתכח בהאי ליליא בכל סטרין, וזווגא הוא בארבע קשרין, דאינון ד' דרגין, ולא מתפרשי דא מן דא, פד זווגא דא אשתכח, ואנן בחדוותא דלהון אתערנא, בגין דהא זכינא בהו, דמאן דאחיד בדא, זכי בכלא. ועל דא אשתני ליליא דא מפל שאר ליליון, ובעינן למעבד שמא בכלא, ולמחדי בהאי ליליא, בגין דחדוותא הוא לעילא ותתא.

לעשות שם בכל ולשמח בלילה הזה, משום ששמחה היא למעלה ולמטה.

ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מאי טעמא. בגין דהאי דרגא בתרא, גואל אתקרי, (בראשית מח) המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא באלין תרין (כ"א באיניו דרגיו) דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו.

רבי יהודה שאל לרבי אבא, הא כתיב (כ"א האי דכתיב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, וחדוותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בפסות, דאשתכח ח' יומין הלילא, בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

אמר לו, יפה אמרת, אבל ידוע הוא, שהרי פאן לא נקשרו ישראל כל כך בכל כמו שנקשרו אחר כך. משום כך בלילה הזה, שזווג נמצא (בכל אותו דרגות עליונות) ושמתת הכל נמצאת, וישראל נקשרו באותה שמחה, עושים שלמות, וההלל נשלם. (אבל באותן דרגות עליונות) אחר כך, אף על גב שפלים נמצאים, עד פעת ישראל לא נקשרו בהם, ולא נפרעו לגלות את הרשם הקדוש, ולא קבלו תורה, ולא נכנסו במה שנכנסו אחר כך.

משום כך בפסות שלמות הכל נמצאת בו ושמחה של הכל יותר, אבל פאן עד עכשו לא זכו, ולא נמצאת בו שלמות כל כך, אף על גב שנמצאים כל השבעה אינו בהתגלות, וישראל טרם נקשרו בהם כראוי.

וער פן שמתת הכל ושלמות ההלל בלילה הזה, משום אותו החלק שנקשרו בו. מה הטעם? שפינן שנמצא באותו הלילה זווג, כל הקשר של הכל נמצא

ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינן להו. מאי טעמא. בגין דהאי דרגא בתרא, גואל אתקרי, (בראשית מח) המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא באלין תרין (כ"א באיניו דרגיו) דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו.

רבי יהודה שאל לרבי אבא, הא כתיב (כ"א האי דכתיב) שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, וחדוותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בפסות, דאשתכח ח' יומין הלילא, בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

אמר ליה שפיר קאמרת, אבל ידיעא הוא, דהא הכא לא אתקשרו ישראל כל כך בכלא, כמה דאתקשרו לבתר. בגין כך בהאי ליליא, דזווגא אשתכח (בכל איניו דרגין עלאיז) וחדוותא דכלא אשתכח, וישראל אתקשרו בההוא חדוותא, עבידנא שלימו, והלילא אשתלים. (אבל באיניו דרגין עלאיז) לבתר אף על גב דכלהו משתכחי, עד פען ישראל לא אתקשרו בהו, ולא אתפרעו לאתגלייא רשימא קדישא, ולא קבילו אורייתא, ולא עאלו במה דעאלו לבתר.

בגין כך בפסות שלימו דכלא אשתכח ביה, וחדוותא דכלא יתיר, אבל הכא עד פען לא זכו, ולא אשתכח שלימו ביה כל כך, אף על גב דאשתכחו כל ז', לאו הוא באתגלייא, וישראל עד לא אתקשרו בהו פדקא חזי.

וער דא חדוותא דכלא ושלימו דהלילא בהאי ליליא, בגין ההוא חולקא דאתקשרו ביה. מאי טעמא. דכיזון דבההוא ליליא זווגא

בצד של הווג, ולא בצד של ישראל. שכפאשר זווג נמצא בה, נמצאות שתי (שלש) הדרגות הללו שעומדות עליה. וכפאלה נמצאות, הרי כל הגוף נמצא בהם, ואז שלמות הכל, ושמה מן הכל, וההלל נשלם, שהרי אז מתעטרת הלכנה בכל, אבל לא אחר כך, שכל יום ויום נמצאים, וישראל טרם זכו בהם, הרי אין ההלל שלם כמו בזמנים אחרים. אמר לו רבי יהודה, יפה הוא, וכך הוא ודאי, והרי פעם אחרת שמעתי אותו בגון הזה, ושכחתי את הדברים. עכשו דבר אחר אני רוצה לדעת, הרי ראינו בפסח ז' ובסכות ז', ושלמות השמחה ביום אחר. בשבועות למה נמצאו בו ז' ימים, והרי כאן ראויים יותר מהכל?

פתח ואמר, (שמואל ב ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. וכי מה שונה כאן שישראל נקראו אחד יותר ממקום אחר? אלא פיון שהשבח של ישראל בא לפרש, קרא להם אחד, שהרי בכל מקום השבח של ישראל הוא אחד. מה הטעם? משום שכל הקשר של עליונים ותחתונים נמצא במקום הזה שנקרא ישראל. שנקשר במה שלמעלה, ונקשר במה שלמטה, ונקשר בכנסת ישראל. ועל פן הכל נקרא אחד. ובמקום הזה נודעת האמונה, והקשר השלם, והיחוד העליון הקדוש. ועל פן היום הזה הוא קשר האמונה, הקשר של הכל. וכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה, עץ הוא שנקרא אחד. ועל פן, משום שהם נקשרים במקום הזה, נקרא כך. ועץ חיים הוא ודאי אחד נקרא, משום שהכל

אשתכח, כל קשורא דכלא אשתכח בסטרא דזווגא, ולא בסטרא דישראל, דכד זווגא אשתכח בה משתפחי אלין תרין (דף צ"ז ע"א) (כ"א תלת) דרגין דקיימין עליה. וכד אלין משתפחי, הא כל גופא אשתכח בהו, וכדין שלימו דכלא, וחדוותא מכלא, והלילא אשתלים, דהא כדין אתעטרת סיהרא בכלא. אבל לא לבתר, דכל יומא ויומא אשתכחי, וישראל עד לא זכו בהו, הא לאו הלילא שלימא, כמו בזמנין אחרנין.

אמר ליה רבי יהודה, שפיר הוא, והכי הוא ודאי. והאי זמנא אחרא שמענא ליה בהאי גוונא, ואנשינא מלי. השתא מלה אחרא בעינא למנדע, הא חזינא בפסח ז', ובסכות ז', ושלימו דחדוותא ביומא אחרא. בשבועות, אמאי לא אשתכחו ביה ז' ימים, והא הכא אתחזון יתיר מכלא.

פתח ואמר, (שמואל ב ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. וכי מאי שנא הכא דאקרוין ישראל אחד, יתיר מאתר אחרא. אלא, פיון דשבחא דישראל, אתייא לפרשא, קרא לון אחד, דהא בכל אתר שבחא דישראל אחד הוא. מאי טעמא. בגין דכל קשירו דעלאי ותתאי, בהאי אתר דאקרי ישראל אשתכח. (ועוד) דאתקשר במה דלעילא, ואתקשר במה דלתתא, ואתקשר בכנסת ישראל. ועל דא אקרי כלא אחד. ובאתר דא אשתמודעא מהימנותא, וקשורא שלימא, ויחודא עלאה קדישא.

ועל דא, יומא דא, קשורא דמהימנותא הוא, קשורא דכלא. וכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה אילנא הוא דאקרי אחד. ועל דא בגין דאינון מתקשרי באתר דא, אקרי הכי.

ועץ חיים אחד הוא ודאי

אָקְרִי, בְּגִין דְּכֻלָּא בִּיה אֲתַקְשֵׁר, וְיֹוֹמָא (כ"א וּשְׁמָא) דִּילֵיהּ, אֶחָד וּדְאִי, קִשְׁוֵרָא דְכֻלָּא, וְאִמְצָעִיתָא דְכֻלָּא.

נְקֻשֵׁר בּוּ, וְהַיּוֹם (וְהַשָּׁם) שְׁלוֹ וְדְאִי אֶחָד, קִשְׁרָא שֶׁל הַכֵּל וְאִמְצָעָא שֶׁל הַכֵּל.

זֶהוּ שְׁכַתּוּב (בראשית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן, בְּתוֹךְ מַמֶּשׁ, בְּאִמְצָע, וְאֲחֻזוֹ בְּכָל הַצְּדָדִים וְנִקְשֵׁר בּוּ. וְעַל כֵּן פֶּסַח וְסִפּוֹת, וְהוּא בְּאִמְצָע. מִשּׁוּם שֶׁהוּא הָאִמְצָעָא שֶׁל הַכֵּל, וְזֶהוּ הַשֵּׁבַח שֶׁל הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. שֵׁבַח הָאִמּוֹנָה וְקִשְׁרָא שֶׁל הַכֵּל. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁשְׂאֵלֹתַי וְזִכְרֵי לְדַבְרֵים הֵלְלוּ.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ב) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן, בְּתוֹךְ מַמֶּשׁ, בְּמִצְיֵעוֹת, וְאֶחָד בְּכָל סְטָרִין, וְאֲתַקְשֵׁר בִּיה. וְעַל דָּא פֶּסַח וְסִפּוֹת, וְהוּא בְּאִמְצָעִיתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ אִמְצָעִיתָא דְכֻלָּא, וְדָא הוּא שְׁבַחָא דְאֹרִייתָא בְּהַאי יוֹמָא, וְלֹא יוֹתֵר, שְׁבַחָא דְמַהִימְנוּתָא, וְקִשְׁוֵרָא דְכֻלָּא. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּרִיךְ רַחֲמֵנָא דְשְׂאֵלֵנָא, וְזִכְיֵנָא לְהַנִּי מִלִּי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁמַחָה וְשִׁירָה עֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַשֵּׁבַח שֶׁשְּׁבַחִים יִשְׂרָאֵל בְּלֵיל הַפֶּסַח, שְׁפָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְקַדְּשֶׁת בְּקִדְשַׁת הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה) הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הַתְּקַדֵּשׁ חֵג. כְּלֵיל הַתְּקַדֵּשׁ חֵג דְּוִקָא. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, חֲדוּתָא וְשִׁירָתָא, זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּהַאי שְׁבַחָא דְמִשְׁבַּחֵי יִשְׂרָאֵל בְּלֵילָא דְפֶסַחָא, דְּפִנְסֶת יִשְׂרָאֵל אֲתַקְדֶּשֶׁת בְּקִדּוּשָׁה דְמִלְפָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ל) הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הַתְּקַדֵּשׁ חֵג דִּיִּיקָא. בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

וּבַיּוֹם הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַה' בְּשַׁבְעַתִּיכֶם מִקְרָא קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְגו' (במדבר כח). רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח, (דברי הימים א טז) אֲזִי יִרְנְנוּ עַצֵּי הַיַּעַר הַיַּעַר מִלְּפָנֵי ה' כִּי בָא לְשַׁפּוּט שֶׁל אוֹתָם הַמִּשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה יוֹמֵם וְלַיְלָה, שִׁיּוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנֶאֱחָזִים בְּשִׁמוֹ (כל יום). אוֹי לְאוֹתָם שֶׁלֹּא מִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה, שְׁהֵרִי אֵין לָהֶם חֵלֶק בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, וְלֹא נֶאֱחָזִים בּוּ, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. מִי שֶׁזּוֹכֵה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זּוֹכֵה בְּעוֹלָם הַבָּא. שְׁכָף שְׁנִינּוּ, (שיר ז) דוֹכֵב שְׁפֹתַי יִשְׁנִים, אֶף עַל גֵּב שְׁהֵם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שְׁפֹתוֹתֵיהֶם מְרַחֲשׁוֹת שֵׁם תּוֹרָה. בָּא רָאָה, עַד עַכְשָׁו הַקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל תְּבוּאֹת הָאֶרֶץ, תְּבוּאֹת

וּבַיּוֹם (במדבר כח) הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ בְּשַׁבְעַתִּיכֶם מִקְרָא קִדְשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח, (דברי הימים א טז) אֲזִי יִרְנְנוּ עַצֵּי הַיַּעַר הַיַּעַר מִלְּפָנֵי יְיָ כִּי בָא לְשַׁפּוּט אֶת הָאֶרֶץ. זְפָאָה חוּלְקֵיהוֹן דְּאִינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא יִמָּא וְלֵילֵי, דִּידְעִין אֶרְחוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲתַאֲחָדִין בְּשִׁמְיָה (כל יוֹמָא). וְוִי לְאִינוֹן דְּלֹא מִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרֵייתָא, דְּהָא לִית לוֹן חוּלְקָא בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא, וְלֹא אֲתַאֲחָדִין בִּיה, לֹא בְּהַאי עֲלָמָא, וְלֹא בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. מֵאֵן דְּזָכִי בְּהַאי עֲלָמָא, זָכִי בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. דְּהַכִּי תְּגִינֵן, (שיר השירים ז) דוֹכֵב שְׁפֹתַי יִשְׁנִים, אֶף עַל גֵּב דְּאִינוֹן בְּהַהוּא עֲלָמָא, שְׁפּוֹתוֹתֵיהוּ מְרַחֲשֵׁן תַּמָּן אוֹרֵייתָא.

תָּא חֲזִי, עַד הַשְׁתָּא אֶקְרִיבוּ יִשְׂרָאֵל תְּבוּאֹת הָאֶרֶץ, תְּבוּאֹת הָאֶרֶץ וּדְאִי.

הָאֲרֵץ וּדְאִי, וְהִתְעַסְקוּ בָּהּ וּנְקִשְׁרוּ בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר. וְאִף עַל גַּב שְׁהֵדִין נִמְצָא, נִמְצָא בּוֹ דִין בְּשֵׁלוֹם (שְׁהוּלָם הִתְנַהֵג בּוֹ). וְהִקְרִיבוּ שְׁעוּרִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא רֵאשׁוֹן מִכָּל שְׁאָר הַתְּבוּאָה, וּמְקַרְבִּים מִהֲרֵאשׁוֹן וְלֹא מֵאוֹתוֹ שְׁמֵתֶאֱחָר, שְׁהֵרִי הָאֲחִיזָה הֲרֵאשׁוֹנָה שִׁישְׂרָאֵל נֶאֱחָזוּ בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא כְּפֶאֱן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי נִתְתִּי לָכֶם מִן בְּמִדְבָּר מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שְׁפִתּוֹב (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאַתֶּם מְקַרְבִּים לְפָנַי שְׁעוּרִים.

וְסוּד הַדְּבָר - זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאָת, חֶסֶר. אֲזַהֲרָה לְנִשְׁוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יִסְטוּ תַּחַת בְּעֲלִיָּהֶן. וְאִם לֹא, אֲזַי קִמַּח שְׁעָרִים עֲתִיד לְהִקְרַב. וּמִהַדְּבָר הַזֶּה נֹדַע דְּבָר אַחֵר. אֲשֶׁרִי חִלַּקְתֶּם לְיִשְׂרָאֵל, שְׁהֵרִי כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לֹא מִשְׁקֶרֶת בְּמִלְךָ הַקְּדוֹשׁ לְעוֹלָמִים. כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל תִּמְקָה, (בְּמִדְבָּר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה! מִשּׁוּם כִּף דִּין הָאִשָּׁה הַזֹּאת מִמְקוֹמָהּ הִיא בָּאָה. וּמִי הוּא מְקוֹמָהּ? אוֹתָהּ שְׁפִתּוֹב בָּהּ (מִשְׁלִי לֹא) אִשָּׁת חֵיל מִי? מִצָּא וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכָרָה. (שם) אִשָּׁת חֵיל עֲטָרַת בְּעֵלָה.

וְאוֹתוֹ קִמַּח שְׁעוּרִים שְׁמִבִּיאָה אוֹתָהּ אִשָּׁה, נִקְרָא מְנַחַת קְנָאָת, חֶסֶר. כִּף נִקְרָאָת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּפִנְחָס, תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאַלְהֵיו, שְׁקָנָהּ כְּפֶאֱן נֶאֱחָזוֹת. שְׁמִי שְׁמִשְׁקֶר בְּבִרְיַת הַזֶּה, מִתְעוֹרְרַת עֲלָיו קְנָאָה, וְלִכְּן קְנָאִים פּוֹגְעִים בּוֹ. בֹּא רֵאָה, קִמַּח שְׁעָרִים, הַעֲמֵר הַזֶּה, שְׁפִינֵן שְׁהֵרִי מְגִיעַ לְרַחֵם שֶׁל גְּרוֹסוֹת, מִפִּיקִים מִמֶּנּוּ עֲשָׂרוֹן מְנַפֵּה בְּשֵׁל עֲשָׂרָה נְפָה.

וְזֶה שְׁבַע שְׁבִתוֹת תְּמִימוֹת. אַחֵר כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְנִתְנָה הַתּוֹרָה. וְאֲזַי

וְאַתְעַסְקוּ בִּיה, וְאַתְקִשְׁרוּ בַּהּ הוּא קְשׁוּרָא. וְאִף עַל גַּב דְּדִינָא אֲשֶׁתְּכַח, דִּינָא בְּשֵׁלָמָא אֲשֶׁתְּכַח בִּיה. (ס"א דְּעֵלְמָא אֲתַנְהִיג בִּיה) וְאַקְרִיבוּ שְׁעוּרִים, בְּגִין דְּאִיהוּ קְדָמָא מִכָּל שְׁאָר תְּבוּאָה, וּמִן קְדָמָא מִתְקַרְבָּא, וְלֹא מִהֲהוּא דְּמֵתֶאֱחָר, דְּהָא אֲחִידוּ קְדָמָא, דִּישְׂרָאֵל אֲתַאֲחָדוּ בִּיה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הִכָּא הוּא. אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא יְהִבִית לָכוּ מִן בְּמִדְבָּרָא, מִהֲהוּא אֲתֵר דְּאַקְרִי שָׁמַיִם, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת טו) הַנְּנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם, וְאַתּוֹן מְקַרְבִּין קְמָאִי שְׁעוּרִים.

וְרָזָא דְּמִלָּה, זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאָת, חֶסֶר. אֲזַהֲרִיתָ לְנִשְׁוִי עֲלָמָא, דְּלֹא יִשְׁטוּן תַּחַת בְּעֲלִיָּהוֹן. וְאִי לֹאוּ, קִמַּח שְׁעוּרִים זְמִינָא לְקַרְבָּא. וּמִמִּלָּה קְדָא, אֲשֶׁתְּמוּדַע מִלָּה אֲחָרָא. וְכַפָּא חוּלְקִיָּהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּהָא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לֹא שְׁקֶרֶת בְּמִלְכָּא קְדִישָׁא לְעֲלָמִין. כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל תּוֹוֹהַת, (בְּמִדְבָּר ה) אֲשֶׁר תִּשְׁטָה אִשָּׁה תַּחַת אִשָּׁה, בְּגִין כִּף דִּינָא דְּהָאִי אֲתַתָּא (ד' ט"ז ע"ב)

מֵאֲתַרְהָא קָא אֲתַיָּא. וּמֵאֵן הוּא אֲתַרְהָא הוּא דְּכְתִיב בָּהּ (מִשְׁלִי לֹא) אִשָּׁת חֵיל מִי יִמְצָא וְרַחֵק מִפְּנִינִים מְכָרָה. (מִשְׁלִי יב) אִשָּׁת חֵיל עֲטָרַת בְּעֵלָה. וְהוּא קִמַּח שְׁעוּרִים, דְּאִיִּיתִית הִיא אֲתַתָּא, מְנַחַת קְנָאָת אֲתַקְרִי, חֶסֶר, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הִכִּי אֲקִרִי. וְעַל דָּא, בְּפִנְחָס כְּתִיב, (בְּמִדְבָּר כה) תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאַלְהֵיו, דְּקְנָאָה הִכָּא אֲתַאֲחָד, דְּמֵאֵן דְּמִשְׁקֶר בְּהָאִי בְּרִית, קְנָאָה אֲתַעֲרַת עֲלֵיה, וְעַל דָּא קְנָאִין פּוֹגְעִין בּוֹ. תָּא חֲזִי, קִמַּח שְׁעוּרִים, הָאִי עוֹמֵר, דְּכִיּוֹן דְּהוּא מְטָא לְרִיחִין דְּגְרוֹסוֹת, מְפִיקִין מְנִיָּה עֲשָׂרוֹן מְנוּפָה בִּי"ג נְפָה.

וְדָא שְׁבַע שְׁבִתוֹת תְּמִימוֹת, לְבִתֵּר דְּסִלְקִין שְׁבַע שְׁבִתוֹת אֵלִין, אֲתָא מִלְכָּא קְדִישָׁא

שְׁעוֹלוֹת שְׁבַע הַשְּׁבִתוֹת הֵלְלוּ, בֹּא הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ לְהַזְדַּג עִם

התעטר המלך ביהוד שלם, ונמצא אחד למעלה ולמטה. וכשמתעורר המלך הקדוש ומגיע זמן התורה, כל אותם האילנות שמבכרים את הפרות שלהם, מעלים שירה. ומה הם אומרים בשעה שלוקטים אותם? פותחים ואומרים, (תהלים קג) ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. (שם לו) ה' בהשמים חסדך. וכתוב (ישעיה נה) וכל עצי השדה ימחאו כף.

עוד פתח ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו לה' שיר חדש פי נפלאות עשה. שיר חדש הוא נקרא. משום כך בהקריבכם מנחה חדשה. שם מנחת קנאת, כאן מנחה חדשה. חדשה, שחדוש הפל (הפלה) לש כאן. קשר של הפל של מעלה ומטה, קשר האמונה, ולכן יעקב השלם התעטר בעטרותיו, ונתנה התורה.

וכשמגיעים הבכורים לפה, היה צריך אדם לומר ולפרש דברים על אותו העץ שבארץ, שגשלים כמו שלמעלה בשנים עשר תחומים, בשבעים ענפים, וצריך לאבד את לכן הארמי, שבגללו נפגם העולם. והקדוש ברוך הוא הציל אותו והתעטר בדיניו (בבבוי), כמו שבארנו. משום שאותו העץ, שפל קשר האמונה תלוי בו, ועל פן נקרא מנחה חדשה. מה הטעם? משום שהיא שמחת העליונים והתחתונים ושמחת הלבנה. ובכל זמן של הלבנה, הוא קשר האמונה ושמחתה (של הלבנה).

למך שהיו לו בנים ובת אחת, התקין סעודה לכל הבנים, לא נמצאה אותה הבת על השלחן. כשבאה, אמרה למלך: אדוני, את כל אחי הזמנת ונתת לכל אחד פלים ידועים, ולי לא נתת

לאזדווגא בה בפנסת ישראל, ואורייתא אתייהיבת. וכדין אתעטר מלכא ביהודא שלים, ואשתכח אחד לעילא ותתא. וכד אתער מלכא קדישא, ומטא זמנא דאורייתא. כל אינון אילנין דמבכרי אביהו, סלקין שירתא. ומאי אמרי בשעתא דמלקטי להון, פתחי ואמרי, (תהלים קג) יי' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. (תהלים לו) יי' בהשמים חסדך. וכתבי, (ישעיה נה) וכל עצי השדה ימחאו כף.

הז פתח ואמר, (תהלים צח) מזמור שירו ליי' שיר חדש פי נפלאות עשה. שיר חדש אקרי. בגין כך בהקריבכם מנחה חדשה. התם מנחת קנאות, הכא מנחה חדשה. חדשה דחדושא דכלא (ס"א דבלה) הכא. קשורא דכלא דעילא ותתא, קשורא דמהימנותא. ועל דא יעקב שלימא אתעטר בעטרוי, ואורייתא אתייהיבת. וכד מטון בפורים לגבי כהנא, הוה בעי בר נש למימר ולפרשא מלין, על ההוא אילנא דארעא, דאשתלים פגוונא דלעילא, בתריסר תחומין, בשבעין ענפין, ובכא לאובדא ליה לכן ארמאה, דאתפגים עלמא בגיניה. וקודשא בריך הוא שזיב ליה, ואתעטר בדינוי (ס"א בבבוי) כמה דאוקימנא. בגין ההוא אילנא, דכל קשרא דמהימנותא, ביה תלייא. ועל דא מנחה חדשה אתקרי. מאי טעמא. בגין דחדווא דעלאי ותתאי הוא, וחדווא דסיהרא. ובכל זמנא חדותי דסיהרא, קשרא דמהימנותא הוא, וחדווא דילה. (דסיהרא).

למלכא דהווי ליה בנין, וברתא חדא, אתקין סעודתא לכלהו בנין, לא אשתכחת ההיא ברתא על פתורא. כד אתאת, אמרת למלכא, מארי, לכל אחי זמינת ויהבת לכל

חלק ביניהם. אמר לה: חזינו בתי, הפלי שלף למצא על אחד פי שנים, הרי כלם יתנו לך מחלקם. נמצא לאחר בידיה חלקים, על כל אחד פי שנים מהכל. כך פנסת ישראל, מהכל נטלה חלקים, ועל פן נקראת פלה פלולה, ככלה שכלם מזמינים לה פלים וחלקים ותכשיטים. כך היא פנסת ישראל, החדוש שלה (שמחתה) בכל, וכלם נותנים לה חלקים וכלים.

בא ראה, בשעה שהמלך הקדוש נמצא בעטרותיו, זו שמחתה של פנסת ישראל. וכשתורה נתנה, התעטרה פנסת ישראל בעטרות עליונות, ומשום שכל קשר האמונה נקשר בעץ הזה, נקרא יום אחד, שפתוב (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע לה. יום אחד ודאי, שפנסת ישראל יום אחד בקשר שלמעלה.

הקשר שלמעלה - הראש והגלגלת והמחין. קשר אחר - שתי זרועות וגוף, שאחוזים מהפח שבראש. ובארה רב המנונא, (בשני) בשלשת קשרי האבות (קשר אחר). שני צמודים (פליות שלמטה) שנמשכו בשמן משחה (בקיום) בשתי דרגות, שני נחלים לכנס את הזרע, להוציא לדרגה אחרת, כפי האמה. העץ הזה הוא גוף האמצע, שאוחז את כל אלה, וכלם מקשרים בו, והוא בהם, ועל פן הפל אחד. וכשמזדווגת עמו הגבירה, אזי הוא אחד, והרי בארנו את הדברים.

בא ראה, פתוב ביום השמיני עצרת. מי העצרת? אלא באותו מקום שהפל נקשרים כאחד נקרא עצרת. מה זה עצרת?

ואי תימא הכא דאקרי עצרת, מאי טעמא. אלא בכל אינון יומין,

חד מאנין ידיען, ולי לא יתבת חולקא ביניהו. אמר ליה, חזינו ברתי, מנא דילך ישתכח על חד תרין. הא כלא יתנון לך מחולקיהון. אשתכח לבתר בידהא חולקין, על חד תרין מפלא. כך פנסת ישראל, מפלא נטלא חולקין, ועל דא אתקרי כלה, פלולא. ככלה דכלהו מזמנין לה מאנין וחולקין ותכשיטין, כך היא פנסת ישראל, חדתותי (נ"א חדוותא) דילה בכלא, וכלא יתבין לה חולקין ומאנין.

תא חזי, בשעתא דמלפא קדישא אשתכח בעטרוי, חדוותא דפנסת ישראל הוא. וכד אורייתא אתיהיבת, אתעטרת פנסת ישראל בעטרין עלאין, ובגין דכל קשרא דמהימנותא, אתקשר בהאי אילנא, אקרי יום אחד. דכתיב, (זכריה יד) והיה יום אחד הוא יודע ליי. יום אחד ודאי, דפנסת ישראל יום אחד, בקשורא דלעילא.

קשורא דלעילא, רישא וגולגלתא ומוחי. קשורא אחרא, תרין דרועין וגופא. דאחידן, מחילא דרישא. ואוקמא רב המנונא, (ס"א בתרין) בתלת קשירין דאבהתא (קשורא אחרא). תרין קימיין (נ"א כוליון דלתתא) דאתמשכו במשח רבות, (בקיפא) בתרין דרגין, תרין נחלין, לאכנשא זרעא, לאפקא בדרגא אחרא, בפום אמה. אילנא דא, הוא גופא דאמצעיתא, דאחיד לכל הני, וכלא מתקשרן ביה, והוא בהון, ועל דא כלא חד. וכד אזדווגת ביה מטרוניתא, פדין הוא אחד, והא אוקימנא מלי.

תא חזי, פתיב ביום השמיני עצרת. מאן עצרת. אלא בהוא אתר, דכלא מתקשרן פחדא, אקרי עצרת, מאי עצרת, (ס"א כנפלא כנישו)

יומי סעודתי דענפי אילנא (דף צ"ז ע"א) הווי. ועל דא, שבועים פרים אינון. לבתר, חדוותא (דגופא) דאילנא ממש, וחדוותא דאורייתא. ובגנייה הוא יומא חד עצרת. חדוותא דאורייתא, חדוותא דאילנא, דהוא גופא.

ועל דא לית חולקא בהאי יומא, אלא לקודשא בריהוה הוא וכנסת ישראל. בגין כן, עצרת תהיה לכם, לקם, ולא לאחרא. (ס"א לבתר חדוותא דאילנא ממש ובגנייה הוא יומא חד ולית חולקא בהאי יומא אלא לקודשא בריהוה הוא וכנסת ישראל ועל דא כתיב עצרת תהיה לכם. אוף הכי בהאי יומא חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא וכלא אשתכח ביה) דהא בשעתא דמלפא אשתכח, כלא אשתכח ביה. ועל דא תנינו, בעצרת על פרות האילן, והא אוקמוהו בגין כן אחד אקרי, אחד ודאי, כמה דאמרן.

תא חזי, מה כתיב, ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהיינה חמץ תאפינה. מאי שנא הכא חמץ (בכנסת ישראל), אלא בגין דכלא אחידן ביה (וכו) באילנא, דהא באילנא אחידן ענפין, באילנא אחידן עלין, קליפין, דינין סגיאין בכל סטרין, כלא אשתכח ביה. ובגין דהאי אילנא, מכפר על יצר הרע, דהוא בכי מותביה דבר נש.

אמר רבי אלעזר, מהאי אילנא אתזנו כל שאר אילנין לתתא. והוא אשתרשא על חד נהרא עמיקא, דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. עליה כתיב (ירמיה יז) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל דא אקרי אורייתא, (משלי ג) עץ חיים היא וגו'. ומאי ותומכיה מאושר. הא אוקמוהו, אבל ותומכיה מאושר, כמה דאת אמר (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות.

הרי פרשוהו, אבל ותומכיה מאשר, כמו שנאמר

(בנופיה) התכנסות. ואם תאמר, כאן שנקרא עצרת מה הטעם? אלא בכל אותם ימים, ימי הסעודות של ענפי האילן היו. ועל כן שבועים פרים הם. אחר כך שמחת (הגוף) האילן ממש ושמחת התורה. ובגללו הוא יום אחד עצרת. שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא הגוף.

ועל כן אין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל. משום כן עצרת תהיה לכם, לקם ולא לאחר. (אחר כך שמחת האילן ממש, ובגללו הוא יום אחד, ואין חלק ביום הזה אלא לקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, ולכן כתוב עצרת תהיה לכם. אף כאן ביום הזה שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא גוף, והכל נמצא בו) שהרי בשעה שהמלך נמצא, הפל נמצא בו. ועל כן שנינו, בעצרת על פרות האילן, והרי פרשוהו, משום כן נקרא אחד, אחד ודאי, כמו שאמרנו.

בא ראה, מה כתוב? ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהיינה חמץ תאפינה. מה שונה כאן חמץ (בכנסת ישראל)? אלא משום שהכל אחוים בו (וכו) באילן, שהרי באילן אחוים ענפים, באילן אחוים עלים, קלפות, דינים רבים בכל הצדדים, הפל נמצא בו. ומשום שהאילן הזה מכפר על יצר הרע, שהוא בבית מושב האדם.

אמר רבי אלעזר, מהאילן הזה גזונים כל שאר האילנות למטה, והוא השתרש על נהר אחד עמק ששופע ויוצא, ואין פוסקים מימיו לעולמים. עליו כתוב (ירמיה יז) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל כן נקראת תורה (משלי ג) עץ חיים היא וגו'. ומה זה ותומכיה מאשר? (בראשית ל) באשרי כי אשרוני בנות.

רעיא מהימנא

רעיא מהימנא

(ויקרא כג) והניף את העמר וגו'. פקודא דא, לקרבא קרבן העמר, קרבנא דא, פלא איהו בדבקותא עילא ותתא, מטרוניתא ובנהא כחדא אזלין. עמר דא, מקרבין ישראל בדכיותא דלהון, וההוא קרבנא איהו מן שעורים, ודא אתקריבו, למיעל רחימו בין אתתא ובעלה.

והניף את העמר וגו'. מצוה זו להקריב קרבן העמר. הקרבן הזה הוא פלו בדבקות מעלה ומטה, הגביה וכוונה הולכים באחד. העמר הזה מקריבים ישראל בטרתם, ואותו הקרבן הוא משעורים, וזה הקריבו, להכניס אהבה בין אשה ובעלה.

אשת זנונים, אתרחקת גרמה מביניהו, דלא יכילת למיקם על גבה. אשת חיל קריבת גרמה לקרבא לגבי כהנא רבא, ודאי טהורה היא, (במדבר ה) ונקתה ונזרעה זרע, ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה. אשת זנונים ערקת מן מקדשא, דלא למקרב לגביה, דאלמלא כההוא זמנא דאשת חיל אבדיקת גרמה, איהי אתקריבת לגבה, אתאבידת מעלמא. ועל דא לא בעיא לקרבא למקדשא, וערקת מגיה, ואשתארו ישראל זכאין, פלא ערבוביא אתרא, לגבי רזא דמהימנותא.

אשת זנונים הרחיקה עצמה מביניהם, שלא יכולה לעמד על גבה. אשת חיל הקריבה עצמה להתקרב לכהן הגדול, ודאי היא טהורה, (במדבר ה) ונקתה ונזרעה זרע, ומוסיפה כח ואהבה לבעלה. אשת זנונים בורחת מהמקדש, שלא להתקרב אליו, שאלמלא באותו זמן שאשת חיל בורקת עצמה, היא מתקרבת אליה, היתה אובדת מן העולם. ועל פן לא רוצה להתקרב למקדש, ובורחת ממנו, ונשארים ישראל זכאים, בלי ערבוב אחר, אל סוד האמונה.

רזא דסתרא דא, תרתין אחתן. וכד ארחת דא לגבי דא, בבדיקו דילה, צבתה בטנה ונפלה ירכה. דהא בדיקו דאשת חיל, סמא דמותא לאשת זנונים. ודא איהו עיטא, דיהב קדשא בריף הוא לבנוי, לקרבא קרבנא דא בגין אשת חיל, דתערוק אשת זנונים מגיה. ואשתארו ישראל פלא ערבוביא אתרא, זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי. (ע"כ רעיא מהימנא).

סוד הסתר הזה שתי אחיות. וכשהריח זו את זו בבדיקה שלה, צבתה בטנה ונפלה ירכה. שהרי בדיקת אשת חיל הוא סם המות לאשת זנונים. וזוהי העצה שנתן הקדוש ברוך הוא לבנוי להקריב קרבן זה בשביל אשת חיל, שתברח ממנה אשת זנונים, ונשארים ישראל בלי ערבוביא אחרת. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי אבא ורבי חייא הוו אזלי באורחא, אמר רבי חייא, פתיב, (ויקרא כ"ג) וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מאי קא מיירי. אמר ליה, הא אוקמוה חבריאי.

ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהימנא). רבי אבא ורבי חייא היו הולכים בדרך. אמר רבי חייא, פתיב וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מה זה אומר? אמר לו, הרי פרשוה החברים.

אבא תא חזי, ישראל פד הוו במצרים, הוו ברשותא אתרא, והוו אחידן במסאבותא, פאתתא דא, פד היא יתבא ביומי

אבא בא ראה, פשהיו ישראל במצרים, היו ברשות אחרת, והיו אוחזים בטמאה כאשה הזו פשהיא יושבת בימי טמאתה. אחר שנמלו, נכנסו בחלק הקדוש, שנקרא ברית. פיון שנאחזו בו, פסקה מהם הטמאה, כאשה

הזו שפוסקים ממנה דמי טמא אתה. אחר שפסקו ממנה, מה כתוב? (ויקרא טו) וספרה לה שבעת ימים. אף כאן, פיון שנכנסו בחלק הקדוש, פסקה מהם טמאה, ואמר הקדוש ברוך הוא: מפאן והלאה חשבון לטהרה. וספרתם לכם, לכם דוקא, כמו שנאמר וספרה לה שבעת ימים. לה - לעצמה. אף כאן לכם - לעצמכם. ולמה? כדי להטהר במים קדושים עליונים, ואחר כך להתחבר עם המלך ולקבל תורה. שם וספרה לה שבעת ימים, כאן שבע שבתות. למה שבע שבתות? כדי לזכות להטהר במים של אותו נהר ששופע ויוצא, ונקרא מים חיים. ואותו הנהר, שבע שבתות יצאו ממנו. ועל פן שבע שבתות ודאי, כדי לזכות בו, כמו שאשה טהרה בלילה לשמש עם בעלה.

כך כתוב, ובגדת הטל על המחנה לילה. על המחנה כתוב, ולא כתוב ובגדת הטל לילה, אלא על המחנה, משום שיורד מאותה נקדה על אותם הימים שנקראו מחנה, ומתחברת עם המלך הקדוש. ומתי יורד הטל הזה? כשקרבו ישראל להר סיני, אז ירד אותו הטל בשלמות, ונטהרו ופסקו זממם מהם, והתחברו עם המלך ועם כנסת ישראל וקבלו תורה, וקרי בארנו. ובאותו זמן, ודאי כל הנחלים הלכים אל הים, להטהר ולרחץ, והכל נקשרו (התקדשו) והתחברו עם המלך הקדוש.

ובההוא זמנא, ודאי כל הנחלים הולכים אל הים, לאתדכאה ולאסתחאה, וכלא אתקשרו (ס"א אתקדשו) ואתחברו ביה במלפא קדישא.

דמסאבותא. פתר דאתגזרו, עאלו בחולקא קדישא, דאקרי ברית. פיון (ד"צ"ע"ב) דאתאחדו ביה, פסק מסאבותא מנייהו, כדא אתתא כד פסקו מנה דמי מסאבותא. פתר דאתפסקו מנה, מה כתיב. (ויקרא טו) וספרה לה שבעת ימים. אוף הכא, פיון דעאלו בחולקא קדישא, פסקא מסאבו מנייהו, ואמר קדשא ברוך הוא, מפאן ולהלאה חשבונא לדכיותא.

וספרתם לכם, לכם דייקא, כמה דאת אמר וספרה לה שבעת ימים, לה: לעצמה. אוף הכא לכם: לעצמכם. ולמה. בגין לאתדכאה במיין עלאין קדישין, ולבתר למיתי לאתחברא ביה במלפא, ולקבלא אורייתיה.

התם וספרה לה שבעת ימים, הכא שבע שבתות, אמאי שבע שבתות. בגין למזפי לאתדכאה במיין, דההוא נהר דנגיד ונפיק. ואקרי מים חיים. וההוא נהר, שבע שבתות נפקו מניה. ועל דא שבע שבתות ודאי, בגין למזפי ביה, כמה דאתתא, דכיו דילה בליליא, לאשתמשא בבעלה.

כך פתיב ובגדת הטל על המחנה לילה. על המחנה כתיב, ולא כתיב ובגדת הטל לילה. אלא על המחנה, בגין דיורד מההוא נקודה, על אינון יומין דאתקריאו מחנה. ומתחברת במלפא קדישא, ואימתי נחת האי טלא. כד קריבו ישראל לטורא דסיני, פדין נחת ההוא טלא בשלימו, ואדפי, ואתפסקת זוהמתן מנייהו, ואתחברו ביה במלפא וכנסת ישראל, וקבילו אורייתא, והא אוקימנא.

בא ראה, כל אדם שאינו מונה חשבון זה, אותן שבע שבתות תמימות, לזכות לטהרה הזו, לא נקרא טהור, ואינו בכלל של טהור, ואינו כדאי להיות לו חלק בתורה. ומי שמגיע טהור ליום הזה והחשבון לא נאכד ממנו, כשמגיע ללילה הזה צריך לו לעסק בתורה, ולהתחבר עמה, ולשמר טהרה עליונה שמגיעה עליו באותו הלילה, ונטהר.

ולמדנו, שהתורה שצריך לו לעסק בלילה הזה - תורה שבעל פה, כדי שיטהרו (שיתדבק) כאחד ממעין הנחל העמק. אחר כך ביום הזה תבא תורה שבכתב, ויתחבר (בהם) עמה, וימצאו כאחד בזווג אחד למעלה. אז מכריזים עליו ואומרים: (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'.

ועל פן חסידים הראשונים לא היו יושנים בלילה הזה, והיו עוסקים בתורה ואומרים: נביא את הירשה הקדושה לנו ולבנינו בשני עולמות. ואותו הלילה מתעטרת כנסת ישראל עליהם, ובאה להזדווג עם המלך, וישניהם מתעטרים על ראשם של אותם שזוכים לזה. רבי שמעון כף אמר, בשעה שמתפנסים החברים בלילה הזה אליו, נבא לתקן את תכשיטי הכלה, כדי שתמצא למחר בתכשיטיה ובתקונייה אל המלך כראוי. אשרי חלקם של החברים כשיבקש המלך את הגבירה, מי תקן תכשיטיה והאיר את העטרת שלה ושם את תקונייה. ואין לה בעולם מי שיודע לתקן את תכשיטי הכלה, אלא החברים. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

ואמרי, גיתי לאחסנא ירותא קדישא, לן, ולבנן, בתרין עלמין. והוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו, ואתייא לאזדווגא ביה במלפא, ותרווייהו מתעטרי על רישיהו, דאינון דזפאן להכי.

רבי שמעון הכי אמר, בשעתא דמתפנשי חברייא בהאי ליליא לגביה, גיתי לתקנא תכשיטי כלה, בגין דתשתכח למחר בתכשיטה, ותקונהא, לגבי מלפא כדקא יאות. זפאה חולקיהון דחברייא, כד יתבע מלפא למטרוניתא, מאן תקין תכשיטה, ואנהיר עטרהא, ושוי תקונהא. ולית לה בעלמא, מאן דיבע לתקנא תכשיטי כלה, אלא חברייא, זפאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

תא חזי, כל פר נש דלא מני חושבנא דא, אינון שבע שבתות תמימות, למזפי לדכיותא דא. לא אקרי טהור, ולאו בכללא דטהור הוא. ולאו הוא כדאי למהוי ליה חולקא באורייתא, ומאן דמטי טהור להאי יומא, וחושבנא לא אתאביד מניה, כד מטי להאי ליליא, לבעי ליה למלעי באורייתא, ולא תחברא בה, ולנטרא דכיו עלאה, דמטי עליה בההוא ליליא, ואתדכי.

ואוריפנא, (דף צ"ז ע"א) דאורייתא דבעי ליה למלעי בהאי ליליא, אורייתא דבעל פה, בגין דיתדכון (ס"א דתדבק) כחדא, ממבועא דנחלא עמיקא. לבתר, בהאי יומא, ליתי תורה שבכתב, ויתחבר (ס"א בהו) בה, וישתכחון כחדא בזווגא חד לעילא. כדין מכריזי עליה ואמרי, (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם אמר יי' רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיך וגו'.

ועל דא, חסידי קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליא, והוו לעאן באורייתא,

בא ראה, החברים מתקנים
 בלילה הזה את התכשיטים
 לפלה, ומעטרים אותה בעטרה
 שלה אל המלך. ומי מתקין למלך
 בלילה הזה להמצא עם הפלה,
 להזדווג עם הגבירה? הנזהר
 הקדוש העמק של כל הנזירות,
 האם העליונה. זהו שכתוב (שיר א)
 צאינה וראינה בנות ציון במלך
 שלמה וגו'. אחר שהתקינה את
 המלך ועטרה אותו, היא באה
 לטהר את הגבירה ואת אותם
 שנמצאים עמה.

למלך שהיה לו בן יחיד, בא
 לזוג אותו עם הגבירה העליונה.
 מה עשתה אמו כל אותו הלילה?
 נכנסה לבית גנזיה, הוציאה
 עטרה עליונה עם שבעים אבנים
 יקרות סביבה ועטרה אותו.
 הוציאה פלי מילת והלבישה
 אותו, ותקנה אותו בתקוני
 מלכים.

אחר כך נכנסה לבית הפלה,
 ראתה את עלמותיה שמתקנות
 את העטרה שלה ואת לבושיה
 ואת תכשיטיה לתקן אותה.
 אמרה להן: הרי התקנתי בית
 טבילה, מקום שמים נובעים, וכל
 הריחות והבשמים סביב אותם
 המים לטהר את פלתי, שתבא
 פלתי, הגבירה של בני,
 ועלמותיה, ויטהרו באותו מקום
 שהתקנתי באותו בית הטבילה
 של המים הנובעים שעמי. אחר
 כך תקנו אותה בתכשיטיה,
 הלבישו אותה את לבושיה, עטרו
 אותה בעטרה שלה. למחר
 כשיבא בני להזדווג עם הגבירה,
 יתקן היכל לכלם, וימצא את
 מדורו עמכם כאחד.

כך המלך הקדוש והגבירה
 והחברים כמו זה, והאם העליונה
 שמתקנת את הכל. נמצא שהמלך
 העליון והגבירה והחברים, מדורם כאחד, ואין נפרדים לעולמים. זהו שכתוב, ה' מי יגור באהלך

תא חזי, חברייא מתקני בהאי ליליא
 תכשיטה לכלה, ומעטרי לה
 בעטרהא, לגבי מלכא. ומאן מתקין ליה
 למלכא, בהאי ליליא, לאשתפחא בה בכלה,
 לאזדווגא בה במטרוניתא. נהרא קדישא
 עמיקא דכל נהרין, אימא עלאה. הדא הוא
 דכתיב, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון
 במלך שלמה וגו'. לבתר דאתקינת ליה
 למלכא, ואעטרת ליה, אתיית לדפאה לה
 למטרוניתא, ולאינון דמשתפחי גבה.

למלכא דהוה ליה בר יחידאי, אתא לזווגא
 ליה במטרוניתא עלאה, מאי עבדת
 אמיה כל ההוא ליליא, עאלת לבי גניזאה,
 אפיקת עטרא עלאה, בשבעין (דף צ"ח ע"ב) אבני
 יקר סחרנהא, ואעטרת ליה. אפיקת לבושין
 דמילת ואלבישת ליה, ואתקנת ליה בתקוני
 דמלכין.

דבחר עאלת לבי כלה, חמאת עולימתהא,
 דקא מתקני עטרהא, ולבושהא,
 ותכשיטהא, לתקנא לה. אמרה לון, הא
 אתקינת בי טבילה, אתר דמיין נבעין, וכל
 ריחין ובוסמין סוחרני אינון מיין, לדפאה
 לכלתי, לייתי כלתי, מטרוניתא דברי,
 ועולימתהא, ויתדכון בההוא אתר דאתקינת
 בההוא בי טבילה, דמיין נבעין דעמי. לבתר
 תקינו לה בתכשיטהא, אלבישו לה לבושהא,
 אעטרו לה בעטרהא. למחר פד ייתי ברי
 לאזדווגא במטרוניתא, יתקין היכלא לכלהו,
 וישתפח מדוריה פכו כחדא.

בך מלכא קדישא ומטרוניתא, וחברייא, פהאי
 גוונא. ואימא עלאה דמתקנת פלא.
 אשתכח דמלכא עלאה, ומטרוניתא,
 העליון והגבירה והחברים, מדורם כאחד, ואין נפרדים לעולמים.

וגו', הולך תמים ופועל צדק. מי הוא פועל צדק? אלא אלו שמתקנים את הגבירה עם תכשיטיה, בלבושיה, ובעטרה שלה. וכל אחד נקרא פועל צדק. אמר רבי חייא, אלמלא לא זכיתי בעולם אלא לשמע את הדברים הללו - די לי. אשרי חלקם של אותם שמשתדלים בתורה ויודעים את דרכי המלך הקדוש, שרצונם בתורה, עליהם כתוב (תהלים צא) כי בי חשק ואפלטוהו. וכתוב אחלצהו ואכבדהו.

רעיא מהימנא

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. מצוה זו לספור ספירת העמר הרי בארנו. וסוד זה - ישראל, אף על גב שנטהרו לעשות פסח ויצאו מן הטמאה, לא היו שלמים וטהורים כראוי. ועל פן אין הלל גמור בימי הפסח, שעד עכשו לא השתלמו כראוי.

במו אשה שיוצאת מטמאה, וכיון שייצאה, משם והלאה, וספירה לה. אף כאן ישראל כשיצאו ממצרים, יצאו מטמאה, ועשו פסח לאכל בשלחן אביהם, ומשם והלאה יעשו חשבון לקרב אשה לבעלה, להתחבר עמו, ואותם חמשים ימים של טהרה להפגס לסוד העולם הבא, ולקבל תורה, ולקרב אשה לבעלה. ומשום שהימים הללו ימים של עולם הזכר, לא נמסר חשבון זה אלא לגברים לבדם. ולכן חשבון זה הוא בעמידה, ודברי העולם המתחתון בישיבה, ולא בעמידה. וסוד זה, תפלת העמידה ותפלה של מישב.

והחמשים הללו הם ארבעים ותשע, כלל הפנים של התורה, שהרי ביום החמשים הוא סוד

וחברייה, מדוריהון פחדא, ולא מתפרשין לעלמין. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (תהלים טו) יי' מי יגור באהלך וגו', הולך תמים ופועל צדק. מאן הוא פועל צדק. אלא, אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטה, בלבושהא, בעטרהא. וכל חד, פועל צדק אקרי.

אמר רבי חייא, אלמלא לא זכינא בעלמא, אלא למשמע מלין אלין דיי. זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דמלפא קדישא, דרעותא דלהון באורייתא, עלייהו כתיב (תהלים צא) כי בי חשק ואפלטוהו. וכתוב אחלצהו ואכבדהו.

רעיא מהימנא

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. (ויקרא כ"ג) פקודא דא, לספור ספירת העמר, הא אוקימנא, ורזא דא, ישראל, אף על גב דאתדכו למעבד פסחא, ונפקו ממסאבו, לא הוו שלמין ודכניין בדקא חזי. ועל דא, לאו הלל גמור ביומי דפסחא, דעד כען לא אשתלימו בדקא יאות.

באתתא דנפקא ממסאבו, וכיון דנפקא, מתמן ולהלאה, וספירה לה. אוף הכא ישראל, כד נפקו ממצרים, נפקו ממסאבו, ועבדו פסח, למיכל בפתורא דאבוהון, ומתמן ולהלאה זעבדון חושבנא, למקרב אתתא לבעלה, לאתחברא בהדיה, ואינון חמשין יומין דדכיו, לאעלא לרזא דעלמא דאתי, ולקבלא אורייתא, ולמקרב אתתא לבעלה. ובגין דאלין יומין, יומין דעלמא דדכורא, לא אתמסר חשבנא דא אלא לגברי בלחודדיהו. ועל דא חשבנא דא, בעמידה איהו, ומלין דעלמא תתאה, בישיבה, ולא בעמידה. ורזא דא, צלותא דעמידה, וצלותא מיושב.

ואלין חמשין, תשע וארבעין אינון, כלל אנפי אורייתא, דהא ביומא דחמשין, איהו רזא דאורייתא ממש.

ואלין אינון חמשין יומין, דביה

תורה ממש. ואלו הם חמשים ימים שבו שמיטה ויובל. ואם תאמר, חמשים? הרי הם ארבעים ותשע! אחד הוא טמיר, והעולם נסמך עליו. ובאותו יום החמשים התגלה הטמיר והתכסה (ונמצא) בו, כמו מלך שפא לבית שושבינו ונמצא שם, אף כאן יום החמשים, והרי בארנו את הסוד הזה.

המצוה (א"ל) שאחר זו, לעשות חג שבועות, שכתוב (דברים טז) ועשית חג שבועות לה' אלהיך. שבועות - על שנכנסו ישראל לסוד חמשים הימים, שהם שבעה שבועות, ובקרבן העמר התבטל יצר הרע, שבורח מאשת חיל. וכששם לא נקרב, מתדבקים ישראל עם הקדוש ברוך הוא, ומתבטל ממעלה וממטה.

ומשום כך נקרא בגון זה עצרת, שיש בו בטול יצר הרע, ועל פן לא כתוב בו חטאת כמו שאר הזמנים שכתוב בהם חטאת (לה). ואז כל האורות מתפנסים לאשת חיל, ומשום כך עצרת.

שבועות, ולא כתוב כמה הם. אלא בכל מקום שנאמר סתם, השם גורם שהם מן שבע. וכתוב (ש) שבעה שבעת תספור לך, למה כתוב שבעת לבדו? אלא כך צריך שבועות סתם, להכליל מעלה ומטה, שהרי בכל מקום שאלו מתעוררים, אף אלה מתעוררים עמם. טרם שהיה שלמה, לא היו מתגלים. כיון שפא שלמה, עשה מהם פרט, שכתוב שבעת ימים ושבעת ימים. זהו פרט.

בזמן אחר בכלל, שבועות סתם. ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט, חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות, עד שפא שלמה, ואז עמדה הלכנה בהשלמתה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים, ולא האירו כמו היום של שלמה.

שמיטה ויובלא. ואי תימא, חמשים, תשע וארבעין אינון. חד טמירא איהו, ועלמא אסתמיה עליה. ובההוא יומא דחמשים, אתגלגא טמירא, ואתפסא (ג"א ואשתכח) ביה. כמלכא דאתי לבי שושביניה, ואשתכח תמן, אוף הכא יומא דחמשים, והא אוקימנא רזא דא.

פקודא (ל"ג) בטר דא, למעבד חג שבועות, דכתיב ועשית חג שבועות ליי' אלהיך. שבועות: על דעאלו ישראל לרזא דחמשים יומין, דאינון שבעה שבועות, ובקרבנא דעמר, אתבטל יצר הרע, דערקת מאשת חיל. וכד תמן לא אתקריב, מתדבקין ישראל בקודשא ברין הוא, ואתבטל מעילא ומתתא.

ובגין כך אקרי בגוונא דא עצרת, דאית ביה בטול יצר הרע. ועל דא לא פתיב ביה חטאת, כשאר זמנין, דכתיב בהו חטאת (ל"ג). וכדין כל נהורין אתפנשו לאשת חיל, ובגין כך עצרת.

שבועות, ולא כתיב כמה אינון. אלא בכל אתר דאתמר סתם, שמא גרים דאינון מן שבע. וכתוב שבעה שבועות תספור לך, אמאי כתיב שבועות בלחודוי. אלא הכי אצטריך שבעת סתם, לאכללא עילא ותתא, דהא בכל אתר דאלין מתערי, אלין אוף הכי מתערי עמהון. עד לא הוה שלמה, לא הוה אתגלגין, כיון דאתא שלמה, עבד מנייהו פרט. דכתיב, (מלכים א ח) שבעת ימים ושבעת ימים, דא איהו פרט.

בזמנא אחרא בכלל, שבועות סתם. ולא אצטריך לבר נש אחרא למעבד מנהון פרט, בר שלמה. בגין דאינון שבעת ימים דלתתא, לא נהירו בשלימו, עד דאתא שלמה, וכדין קיימא סיהרא באשלמותא, באינון שבעת יומין. והכא חג שבועות סתם, בגין דאתכללו תתאי בעלאי, ולא אנהירו כיומא דשלמה.

ולא צריך לאדם אחר לעשות מהם פרט, חוץ משלמה, משום שהם שבעת ימים שלמטה, לא מאירים בשלמות, עד שפא שלמה, ואז עמדה הלכנה בהשלמתה באותם שבעת הימים. וכאן חג שבועות סתם, משום שנכללו תחתונים בעליונים, ולא האירו כמו היום של שלמה.

מִצְוָה (ל"ד) אחר זו - להקריב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. הרי בארנו, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם - שְׁתֵּי שְׂכִינֹת, עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, וְהַתְּחַבְּרוּ כְּאֶחָד. לְגַבִּיהֶם, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשֶׁבֶת, שֶׁהוּא מְזוּן שֶׁל אֶחָד שְׁנַיִם שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה. וְעַל זֶה כְּתוּב, שְׁנֵי הָעֶמֶר לְאֶחָד. לְאֶחָד וְדָאֵי, לְהַתְּחַבֵּד בְּמִקּוּם אֶחָד אֶל אוֹתוֹ שֶׁנֶּקְרָא אֶחָד. וּמִי הוּא? הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ מַעְלָה וּמַטָּה שְׁנֵי לַחֲמִים כְּאֶחָד. וּמִשּׁוּם שֶׁשֶּׁבֶת הוּא סוּד שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה, וְהַכֹּל הוּא שֶׁבֶת, (נֶקְרָא) שְׁנֵי לַחֲמִים. (עד כאן)

מִצְוָה אחר זו - לְהַסְדִּיר לַחֵם וּלְבֹנָה, לְהַקְרִיב עֶמֶר. דְּכֶתִיב וְעִשְׂתֶּם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעֶמֶר כְּבֶשֶׂת תָּמִים לְעוֹלָה. וְכֵן בְּשָׁבוּעוֹת לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְהָכִי כָּכָל יוֹמִין טְבִיין, לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן דְּמוֹסְפִין. אֲלֵא וְדָאֵי כָּכָל יוֹמָא דְּמוֹעֲדֵי צְרִיף לְקַרְבָּא קֶרֶבֶנָא דִּלְיָה. צְרִיף לְקַרְבָּא עֲלִיָּה תּוֹסֶפֶת דָּאִית לִיָּה, כְּגוֹן תּוֹסֶפֶת כְּתוּבָתָא וּמַתְּנָתָא, דְּאוֹסִיף חֲתָן לְכֻלָּהּ. וְשֶׁבֶת מְלֻבָּתָא, דָּאִיָּה כֻלָּהּ, בְּשֶׁבֶתוֹת וּבְכָל יוֹמִין טְבִיין, צְרִיכָה תּוֹסֶפֶת, דְּאִינוּן מוֹסְפִין דְּקֶרֶבֶנִין, וּמַתְּנָתָא, דְּאִינוּן מַתְּנוֹת כְּהוֹנָה.

וּבְשָׁבוּעוֹת דָּאִיָּהוּ מִתַּן תּוֹרָה, דְּאֶתְיָהִיבוּ תְרִין לוֹחִין דְּאוֹרֵיָתָא, מִסְטָרָא דְּאִלְנָא דְּחַיִּי, צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּיָּהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם דְּאִינוּן ה"ה דְּתְרִין יוֹמִין דְּשָׁבוּעוֹת אִינוּן י"ו צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּיָּהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מְאִינוּן ה"ה דְּהָא אִיָּהוּ נְהֻמָּא דְּאוֹרֵיָתָא, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (משלי ט) לָכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמֵי ה"ה, מִן הַמוֹצֵיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ.

וְהָאֵי אִיָּהוּ מְאָכְל אָדָם, דָּאִיָּהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לֵיָּי. עוֹמֵר שְׁעוּרִין, מְאָכְל בְּעֵרִין, דְּאִינוּן חִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, דְּמַנְהוּן צְרִיף לְקַרְבָּא, הָדָא הוּא דְּכֶתִיב, (ויקרא א) מִן הַבְּהֵמָה. אֵלִים: מְנַגְחִים בְּמַתְנִיתִין, בְּאֵלִין וְזָחוּ מְאָכְל אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לָהּ. עֶמֶר שְׁעוּרִים, מְאָכְל בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵן חִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, שְׁמָהֶם צְרִיף לְהַקְרִיב, זֶהוּ שְׂכִינֹת מִן הַבְּהֵמָה. אֵלִים - מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה, בְּאֵלֵי הַפְּשָׁטִים. מִן הַבָּקָר - פָּרִים מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה,

שְׁתֵּי הַלֶּחֶם (ל"ד) בְּתֵר דָּא, לְקַרְבָּא שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. הָא אוֹקִימָנָא, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם: תְּרֵינִי שְׂכִינֵינִי, עֵילָא וְתַמָּא, וְאֶתְחַבְּרִין כְּתַמָּא. לְגַבִּיהוּן, תְּרִין נְהֻמֵי בְּשֶׁבֶת, מְזוּנָא דְּחַד תְּרִין, דְּעֵילָא וְתַמָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שמות טו) שְׁנֵי הָעֶמֶר לְאֶחָד. לְאֶחָד וְדָאֵי, לְאֶתְיָחַדָּא בְּאֶתֶר חַד. לְהַהוּא דְּאֶקְרִי אֶחָד. וּמֵאֵן אִיָּהוּ. הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב, דָּאִיָּהוּ יְרִית עֵילָא וְתַמָּא, תְּרִין נְהֻמֵי כְּתַמָּא. וּבְגִין דְּשֶׁבֶת אִיָּהוּ רְזָא דְּעֵילָא וְתַמָּא, וְכֻלָּא אִיָּהוּ שֶׁבֶת, (אתקריבו) תְּרִין נְהֻמֵי. ע"ב.

שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּתֵר דָּא לְהַסְדִּיר לַחֵם וּלְבֹנָה, לְהַקְרִיב עֶמֶר. דְּכֶתִיב וְעִשְׂתֶּם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת הָעֶמֶר כְּבֶשֶׂת תָּמִים לְעוֹלָה. וְכֵן בְּשָׁבוּעוֹת לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְהָכִי כָּכָל יוֹמִין טְבִיין, לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן דְּמוֹסְפִין. אֲלֵא וְדָאֵי כָּכָל יוֹמָא דְּמוֹעֲדֵי צְרִיף לְקַרְבָּא קֶרֶבֶנָא דִּלְיָה. צְרִיף לְקַרְבָּא עֲלִיָּה תּוֹסֶפֶת דָּאִית לִיָּה, כְּגוֹן תּוֹסֶפֶת כְּתוּבָתָא וּמַתְּנָתָא, דְּאוֹסִיף חֲתָן לְכֻלָּהּ. וְשֶׁבֶת מְלֻבָּתָא, דָּאִיָּה כֻלָּהּ, בְּשֶׁבֶתוֹת וּבְכָל יוֹמִין טְבִיין, צְרִיכָה תּוֹסֶפֶת, דְּאִינוּן מוֹסְפִין דְּקֶרֶבֶנִין, וּמַתְּנָתָא, דְּאִינוּן מַתְּנוֹת כְּהוֹנָה.

וּבְשָׁבוּעוֹת דָּאִיָּהוּ מִתַּן תּוֹרָה, דְּאֶתְיָהִיבוּ תְרִין לוֹחִין דְּאוֹרֵיָתָא, מִסְטָרָא דְּאִלְנָא דְּחַיִּי, צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּיָּהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם דְּאִינוּן ה"ה דְּתְרִין יוֹמִין דְּשָׁבוּעוֹת אִינוּן י"ו צְרִיף לְקַרְבָּא לְגַבִּיָּהוּ, שְׁתֵּי הַלֶּחֶם מְאִינוּן ה"ה דְּהָא אִיָּהוּ נְהֻמָּא דְּאוֹרֵיָתָא, דְּאֶתְמַר בֵּיהּ (משלי ט) לָכוּ לַחֲמוּ בְּלַחְמֵי ה"ה, מִן הַמוֹצֵיא לַחֵם מִן הָאָרֶץ.

וְהָאֵי אִיָּהוּ מְאָכְל אָדָם, דָּאִיָּהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לֵיָּי. עוֹמֵר שְׁעוּרִין, מְאָכְל בְּעֵרִין, דְּאִינוּן חִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, דְּמַנְהוּן צְרִיף לְקַרְבָּא, הָדָא הוּא דְּכֶתִיב, (ויקרא א) מִן הַבְּהֵמָה. אֵלִים: מְנַגְחִים בְּמַתְנִיתִין, בְּאֵלִין

וְזָחוּ מְאָכְל אָדָם, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם. (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לָהּ. עֶמֶר שְׁעוּרִים, מְאָכְל בְּהֵמוֹת, שֶׁהֵן חִיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, שְׁמָהֶם צְרִיף לְהַקְרִיב, זֶהוּ שְׂכִינֹת מִן הַבְּהֵמָה. אֵלִים - מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה, בְּאֵלֵי הַפְּשָׁטִים. מִן הַבָּקָר - פָּרִים מְנַגְחִים בְּמַשְׁנָה,

בְּחֶזֶק יָתֵר. וּמִן הַצֵּאֵן - שְׁאֵר
הָעֵם, הַקֶּרְבֵּן שֶׁלָּהֶם תַּפְלוֹת,
וְעַלֵיָּהֶם נֶאֱמַר (יחזקאל לד) וְאַתָּן
צִאֲנֵי צֵאֵן מִרְעִיתֵי אָדָם אַתֶּם.

שְׁבַעֲלֵי קִבְלָהּ וּבְעַלֵי מִדּוֹת הֵם
מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. שְׁאֵר הָעֵם
מִהֲצַד שֶׁל עֵץ טוֹב וְרַע, אֲסוּר
וְהֵתֵר. וּמִשּׁוּם כֶּף מִן הַבְּהֵמָה,
מֵאֵכֶל שֶׁלָּהֶם עֹמֵר, לְחֵם שְׁעוּרִים.
וְיָמַד שֵׁשׁ שְׁעוּרִים וְיִשֵּׁת עָלֶיהָ -
תּוֹרָה שְׁבַעֲלֵי פֶה שֶׁל שֵׁשׁ סֻדְרֵי
מִשְׁנָה. אֲכַל אֱלוֹי שֶׁל עֵץ הַחַיִּים,
שֶׁהֵם אָדָם, הַתּוֹרָה שֶׁלָּהֶם הִיא
לְחֻמּוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (משלי ט) לִכְוֹ לְחֻמּוֹ בְּלֶחֶמִי,
וְהִינֵנו שְׁתֵּי הַלְּחָם. שְׁמַחוּ כָּל
הַתְּנַאֲיִים וְהֶאֱמֹרְאִים וְאֶמְרוּ: מִי

עוֹמֵד לִפְנֵי סִינִי? (ע"כ רעיא מהימנא).

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ, (ויקרא כ"ג)
יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר
בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגֻנּוֹ. זִכָּאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל,
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, מִן כָּל
אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְאַתְרַעֵי בְּהוּ, וּמֵאַתֵּר
רְחִיקָא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב,
(יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנְּהַר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם. לְאַחַזְזָא, דְּהָא מֵאַתֵּר רְחִיקָא אֲתַרְעִי
בְּהוּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, וְכַתִּיב, (יהושע כד) וְאַקְחָה
אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֶבֶר הַנְּהַר וְגו'. הֲנִי
קָרִיאִי אֵית לְאַסְתְּפְּלָא בְּהוּ, וְכִי כָּל יִשְׂרָאֵל לָא
הוּוּ יַדְעֵי דָא, וְכָל שְׁפָן יְהוֹשֻׁעַ.

פְּשׁוּטִין. מִן הַבְּקָר: פָּרִים מְנֻגָּחִים בְּמִתְנִיתִין, בְּתוֹקְפָא
זֵתִיר. וּמִן הַצֵּאֵן: שְׁאֵר עֲמָא, קֶרְבְּנָא דְלֵהוֹן צְלוֹתִין,
וְעַלֵיָּהוּ אַתְמַר, (יחזקאל לד) וְאַתָּן צִאֲנֵי צֵאֵן מִרְעִיתֵי אָדָם
אַתֶּם.

דְּמֵאֲרֵי קִבְלָהּ, וּמֵאֲרֵי מִדּוֹת, אֵינּוֹן מִסְטֵר דְּאֵילְנָא דְחַיִּי.
שְׁאֵר עֲמָא מִסְטֵרָא דְּאֵילְנָא טוֹב וְרַע, אֲסוּר
וְהֵתֵר. וּבְגִין דָּא, מִן הַבְּהֵמָה, מֵאֵכֶל דְלֵהוֹן, עֹמֵר לְחֵם
שְׁעוּרִים, (רות ג) וְיָמַד שֵׁשׁ שְׁעוּרִים. וְיִשֵּׁת עָלֶיהָ, אוּרְיִיתָא
דְּבַעֲלֵי פֶה, דְּשִׁית סֻדְרֵי מִשְׁנָה. אֲכַל אֱלִין דְּאֵילְנָא דְחַיִּי,
דְּאֵינּוֹן אָדָם אוּרְיִיתָא דְלֵהוֹן, נְהֵמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (משלי ט) לִכְוֹ לְחֻמּוֹ בְּלֶחֶמִי וְהִינֵנו שְׁתֵּי
הַלְּחָם. חֲדוּ בְּלֵהוּ תְנַאֲין וְאֶמְוֹרְאִין, וְאֶמְרוּ מֵאֵן קָאִים
קָמִי סִינִי. (ע"כ רעיא מהימנא).

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ, (ויקרא כ"ג)
יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר
בַּכֶּסֶה לְיוֹם חֲגֻנּוֹ. זִכָּאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל,
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, מִן כָּל
אוּמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְאַתְרַעֵי בְּהוּ, וּמֵאַתֵּר
רְחִיקָא קָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב,
(יהושע כד) וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל כָּל הָעָם כֹּה אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶבֶר הַנְּהַר יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם. לְאַחַזְזָא, דְּהָא מֵאַתֵּר רְחִיקָא אֲתַרְעִי
בְּהוּ, וְקָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, וְכַתִּיב, (יהושע כד) וְאַקְחָה
אֶת אֲבִיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֶבֶר הַנְּהַר וְגו'. הֲנִי
קָרִיאִי אֵית לְאַסְתְּפְּלָא בְּהוּ, וְכִי כָּל יִשְׂרָאֵל לָא
הוּוּ יַדְעֵי דָא, וְכָל שְׁפָן יְהוֹשֻׁעַ.

אַדָּא אוּרְיִיתָא כּוּלָּהּ סְתִים וּגְלִיא, כְּמָה דְשִׁמָּא
קְדִישָׁא סְתִים וּגְלִיא, בְּגִין דְּאוּרְיִיתָא
כּוּלָּהּ שְׁמָא קְדִישָׁא הִיא, וְעַל דָּא אֵיחֵי סְתִים
וּגְלִיא. אִי יִשְׂרָאֵל (דף צ"ט ע"א) וְיְהוֹשֻׁעַ הוּוּ יַדְעֵי,
אַמְאֵי כְּתִיב כֹּה אָמַר יי'. אֶלָּא וְדָאֵי סְתִימָא
דְּמִלָּה, טִיבּוּ סְגִי עֲבַד קְדִישָׁא בְּרִיךְ בִּישְׂרָאֵל,
דְּאַתְרַעֵי בְּהוּ בְּאַבְהֵתָא, וְעֲבִיד לוֹן רְתִיכָא

קדישא עלאה ליקריה, ואפיק לון מגזי נהרא
 עלאה יקירא קדישא, בוצינא דכל בוצינין,
 בגין דיתעטר בהו. הדיא הוא דכתיב, פה אמר
 יי בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם. הנהר:
 ההוא נהר דאשתמודע, ואתידע.

מעולם, מאי קא בעי הכא. אלא לאחזאה
 חכמתא. מעבר הנהר מעולם, אלא
 ההוא נהר עולם אקרי. ועל דא, בעבר הנהר
 ישבו אבותיכם מעולם, לאחזאה טיבו וקשוט
 דעבד קדשא ברין הוא לישראל. ואקח את
 אביכם את אברהם מעבר הנהר מאי קא מיירי.
 אלא אברהם לא אתדבק ביה בההוא נהר,
 כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא.
 תא חזי, האי נהר, אף על גב דלאו איהו
 דינא, דינין נפקי מסטריה, ואתתקפו

ביה. וכד יצחק אתתקף (בדיניו) בבנוי, כדין
 עלאין ותתאין מתכנפי לדינא, וכורסייא
 דדינא אתתקן, ומלפא קדישא יתיב על
 פורסייא דדינא, ודאין עלמא, כדין, תקעו
 בחדש שופר בכסה ליום חגנו. זכאין אינון
 ישראל, דיידעין לסלקא כורסייא דדינא,
 ולתקנא כורסייא דרחמי. ובמה. בשופר.

רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר
 ליה, הא זמנין סגי אין שאילנא על האי
 שופר, מאי קא מיירי, ועד פאן לא אתיישבנא
 ביה. אמר ליה, ודאי האי הוא ברירא דמלה,
 דישראל בעיין ביומא דדינא (נ"א דא), שופר,
 ולא קרן. בגין דקרן הא אתיידע באן אתר
 איהו, ולאתדבקא דינא לא בעינא. אבל הא
 תנינן, במלין ובעובדא, בעינן לאחזאה
 ולאתערא מלין סתימין.

תא חזי, פד ההוא שופר עלאה, דנהירו דכלא
 ביה, אסתלק ולא נהיר לבנין, כדין דינא

ועשה אותם מרפכה קדושה
 עליונה לכבודו, והוציא אותם
 מתוך נהר עליון נכבד קדוש,
 מאור כל המאורות, כדי שיתעטר
 בהם. זהו שפתוב, פה אמר ה'
 בעבר הנהר ישבו אבותיכם
 מעולם. הנהר - אותו הנהר
 שמכר ונודע.

מעולם - מה הוא רוצה פאן?
 אלא להראות חכמה. מעבר הנהר
 מעולם, אלא אותו נהר נקרא
 עולם, ועל פן בעבר הנהר ישבו
 אבותיכם מעולם, להראות הטוב
 והאמת שעשה הקדוש ברוך הוא
 עם ישראל. ואקח את אביכם את
 אברהם מעבר הנהר. מה זה
 אומר? אלא אברהם לא נדבק
 באותו נהר כמו יצחק שנדבק בו
 בצדו להתחזק.

בא ראה, הנהר הזה, אף על גב
 שאינו דין, יוצאים דינים מצדו
 ומתחזקים בו. וכשיצחק מתחזק
 (בדיניו) בבניו, אזי העליונים
 והתחתונים מתכנסים לדין, וכסא
 הדין מתתקן, והמלך הקדוש
 יושב על כסא דין ודן את העולם.
 אז, תקעו בחדש שופר בכסה
 ליום חגנו. אשריהם ישראל
 שיודעים לסלק כסא הדין ולתקן
 כסא של רחמים, ובמה? בשופר.
 רבי אבא היה יושב לפני רבי
 שמעון. אמר לו, הרי פעמים
 רבות שאלתי על השופר הזה מה
 זה אומר, ועד פאן לא התיישבתי
 בו. אמר לו, הרי ודאי זהו ברור
 הדבר, שישראל צריכים ביום
 הדין (תה) שופר ולא קרן, משום
 שקרן הרי נודע באיזה מקום
 היא, ולהדבק בדין איננו רוצים.
 אבל הרי שנינו, בדברים
 ובמעשים צריכים להראות
 ולהעיר דברים נסתרים.

בא ראה, כשאותו שופר עליון,
 שבו האור של הכל, מסתלק ולא

מאיר לפנים, אזי מתעורר הדין, והפסאות מתקנים לבית הדין, וזה השופר, נקרא אילו של יצחק, תקפו של יצחק, תשבחת האבות, כשמתעלה אותו שופר גדול שאין מיניק את הבנים, אזי יצחק מתחזק, ומתקן לדון את העולם.

ובשמתעורר השופר הזה וכשבני אדם שבים מחטאיהם, צריכים להשפיע קול שופר ממטה, ואותו קול עולה למעלה, אזי מתעורר שופר אחר עליון, ומעורר רחמים ומסתלק הדין. וצריכים להראות מעשה בשופר, לעורר שופר אחר, ולהוציא בשופר הזה למטה אותם קולות, להראות שכל אותם קולות שלמעלה, שכלם כלולים באותו שופר עליון, יתעוררו לצאת.

ובקולות הללו שלמטה נותנים ישראל כח (לרחמים מלמטה, ומתעורר השופר הגדול) למעלה, ועל כן צריכים לזמן שופר ביום הזה ולערף קולות, לכונן בו פדי לעורר שופר אחר, שבו כלולים הקולות למעלה (ולסדר קולות בשופר).

סדרה ראשונה - יוצא קול ומתעטר למעלה, עולה רקיעים, ונבקע בין הרים רמים, ומגיע לאברהם ושורה בראשו ומתעטר, והוא מתעורר ומתקין את הפסא. ובספר האגדה שנינו, בשעה שאותו קול ראשון עולה, מתעורר ומתעטר אברהם, ומתקין את הפסא, ופוקד עליו (אבא ואמא) אבא.

בינתיים עולה השני, התקיף (לחבר) לשבר את הדינים הקשים. וזה הסדר השני, אותו הקול שובר בכחו. ואז עולה, וכל הדינים שמתעוררים (שנקרים) לפניו נשברים, עד שעולה למקומו של יצחק. פיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הפסא לעמד לפניו. אז נכנע, שובר

אתער, וכרסון אתתקנו לבי דינא, ודא שופר, אילו דיצחק אקרי, תוקפיה (דף צ"ט ע"ב) דיצחק, תושבחתיה דאבהן, פד אסתלק ההוא שופר גדול, דלא ינקא לבניו, פדין יצחק אתתקף, ואתתקן לדינא בעלמא.

וכד אתער האי שופר וכד בני נשא תיביין מחטאיהון, בעיין לנגדא קול שופר מתתא, וההוא קלא סליק לעילא, פדין אתער שופרא אתרא עלאה, ואתער רחמי, ואסתלק דינא. ובעינן לאחזאה עובדא בשופר, לאתערא שופרא אחרא, ולאפקא בהאי שופר לתתא, אינון קלי, לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא, דכלילין פלהו בההוא שופר עלאה, יתערוין לנפקא.

ובהני קלין דלתתא, יתבין ישראל חילא (לרחמי מתתא ואתער שופר גדול) לעילא, ועל דא בעינן לזמנא שופר ביומא דא, ולסדרא קלין, לכיונא ביה פגין לאתערא שופר אחרא, דביה כלילין קלי לעילא. (ולסדרא קלין בשופר).

סדרא קדמאה, קלא נפיק, ומתעטר לעילא, סליק רקיעין, ואתבקע בין טורי רמאי, ומטי לגביה דאברהם, ושריא ברישיה, ואתעטר, ואתער הוא, ואתקין לכורסייא. ובספרא דאגדתא תנינן, בשעתא דההוא קלא קדמאה סליק, אתער ואתעטר אברהם, ואתקן לכורסייא, פקדין עליה (ס"א אבא ואמא) אבא.

אדהבו, סלקא תננינא, תקיפא (לחברא) לתברא תוקפי רגיון. ודא סדרא תננינא, ההוא קלא תבירא בתוקפו. וכדין סלקא, וכל דינין דאתערוין (ס"א דאתערעו) קמיה אתברו, עד דסליק לאתריה דיצחק. פיון דיצחק אתער, ורחמי לאברהם מתקן לכורסייא לקיימא יצחק. פיון שמתעורר יצחק ורואה את אברהם, מתקן את הפסא לעמד לפניו. אז נכנע, שובר

את התקף הקשה. ובזה צריך מי שתוקע לכונן הלב והרצון, כדי לשבר הכח והתקף של הדין הקשה. זהו שכתוב (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרה שלישית - יוצא קול ועולה, ובוקע כל אותם רקיעים, ומתעוררים רחמים, ומגיע אותו קול לראשו של יעקב, ויעקב מתעורר ורואה את אברהם מתפקן בצד האחר. אזי אוחזים שניהם ביצחק, זה מצד זה וזה מצד זה, ולא יכולים התקף שלו לצאת החוצה, ושלו הסדרות הללו הן סדרה אחת.

סדרה אחרת - קול יוצא ועולה, ונוטל את אברהם ממקומו, ומשפיע אותו למטה, למקום שהגבורות של יצחק שורים שם, ומקמים את אברהם בתוכם.

סדרה שניה - יוצא קול שבור, לא חזק כמו הראשון. לא שחלש אותו קול שפקע, אלא שאותו קול אינו אצל יצחק כבראשונה, ששם שורה התקף הפקיר, אלא רק לאותם בית דין של מעלה שהם יותר רפים, וככלם רואים את אברהם אצלם, ונכנעים לפניו.

ביתים סדרה שלישית - יוצא קול ועולה, ומתעטר בראשו של יעקב, ומשפיע אותו לאותו מקום שאותן הגבורות שורות, ועומד פנגדן, אברהם מצד זה ויעקב מצד זה, והם באמצע, ואז כלם נכנעים ונמצאים (ושוככים) במקומם. ואלו כלם סדר אחר שני.

סדרה אחרונה - שצריך להעלותם למקומם ולישב (ולישב) ביניהם את יצחק במקדם, משום שאותו צריך לישב במקומו,

קמיה, פדין אתפפא, ותבר תוקפא קשא. ובהאי, בעי מאן דתקע, לכוננא לבא ורעותא, בגין לתברא חילא ותוקפא דדינא קשא, הדא הוא דכתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ובקע כל אינון רקיעין, ורחמי מתערין, ומטי ההוא קלא לרישיה דיעקב (דף ק' ע"א) ויעקב אתער, ורחמי לאברהם מתפקן בגיסא אחרא, פדין אחידן תרווייהו ביה ביצחק, דא מהאי סטרא, ודא, מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר. והני תלתא סדרין, פלהו סדרא חד.

סדרא אחרא, קלא נפיק, וסליק, ונטיל לאברהם מאתריה, ונגיד ליה לתתא, לאתר דתוקפיהון דיעחק שריין וקיימן ליה לאברהם בגווייהו.

סדרא תניינא, נפיק קלא תבירא, לא תקיפא פקדמאה, לא דחליש ההוא קלא דתקע, אלא דההוא קלא לאו איהו לגבי יצחק בקדמיתא, דתמן תוקפא תקיפא שריא, אלא לגבי אינון בי דינא דלתתא, דאינון רפויין יתיר, וכלהו חמאן לאברהם לגבייהו, ואתפפין קמיה.

אדרהבי, סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ואתעטר ברישיה דיעקב, ונגיד ליה לתתא לההוא אתר דאינון גבוראן שריין, וקאים לקבליהו, אברהם מהאי סטרא, ויעקב מהאי סטרא, ואינון באמצעיתא. פדין אתפפין פלהו, ומשתכחין (ס"א ומשתכחי)

באתרייהו. והני כלהו סדרא אחרא תניינא, סדרא בתראה, דבעינא לסלקא לון לאתרייהו,

וליישבא (ס"א ולישבא) ביניהו ליצחק פמלקדמין. בגין דהאי בעי

וְלֹא יֵצֵא בְּבוֹרוֹתָיו הַחוּצָה, אִזּוֹ כָּל הַדֵּינִים נִכְנָעִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים.

עַל פֶּן צָרִיף לְכוֹן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן בְּקוֹלוֹת הַלֵּלוֹ, וְלַחְזוֹר בְּתִשְׁבּוּחַ לְפָנָיו רְבוּנִים. אִזּוֹ כְּשִׁישְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים וּמְסַדְרִים קוֹלוֹת בְּרָצוֹן הַלֵּב כְּרֵאוֹי בְּשׁוֹפֵר הִזָּה, חוֹזֵר אוֹתוֹ שׁוֹפֵר עֲלֵיוֹן. וּכְשִׁחוֹזֵר, מְעַטֵּר אֶת יַעֲקֹב, וְהַכֵּל נִתְקַן. וְכִסָּא אַחֵר עוֹלָה, וְאִזּוֹ נִמְצָאת שְׂמִיחָה בְּכָל, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּדְעִים לְהַנְהִיג וְלִמְשֹׁךְ אֶת רְבוּנֵם מִדֵּין לְרַחֲמִים, וְלִתְקַן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת עַל יְדֵיהֶם.

בֵּא רֵאָה, כְּנִגְדָה זֶה נִפְתָּחִים שְׁלֹשָׁה סְפָרִים בְּיוֹם זֶה, וּכְמוֹ שְׂרַחֲמִים מִתְעוֹרְרִים וְהַדֵּינִים הַקְּשִׁים נִכְנָעִים וְנִכְנָסִים לְמִקּוֹמָם - כִּי הוּא לְמִטָּה כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, הַדֵּינִים הַקְּשִׁים נִכְנָעִים וּמִעֲבָרִים מִן הָעוֹלָם. וּמִי הֵם? אֵלוֹ אוֹתָם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁהֵם דֵּינִים קְשִׁים שֶׁנִּכְנָעוּ וְהִעֲבָרוּ מִן הָעוֹלָם. וְעַל כֵּן נִכְתָּבִים וְנִחַתְּמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְדַאי זְהוּ בְּרוּךְ הַדְּבָר. בְּרוּךְ הַרַחֲמָן שֶׁשְּׂאֵלְתִי וְהַרְחַחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב זְכוּרֹן תְּרוּעָה, עוֹשִׂים זְכוּרֹן, לְכוֹן אֶת הַלֵּב וְהַרְצוֹן. יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים זְכוּרֹן לְמִטָּה, בְּמָה? בְּמַעֲשֵׂה, כְּדֵי שִׁיתְעוֹרֵר דְּבַר בְּאוֹתוֹ גּוֹן שְׁלִמְעֵלָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (תהלים פא) בְּכִסֵּה לְיוֹם חֲגִנּוֹ, שְׂמִתְכַּפֶּסֶה בּוֹ הַלְּבָנָה. וְאִיךָ מִתְכַּפֶּסֶה? אֵלֹא כְּשֶׁעוֹמֵד עָנָן וְהַשֶּׁמֶשׁ אֵינּוּ מֵאִיר, אִזּוֹ הַלְּבָנָה מִתְכַּפֶּסֶה וְלֹא מֵאִירָה. וְעַל כֵּן מִלְּפָנָיו עָנָן הַשֶּׁמֶשׁ אֵינָה וְעַל כֵּן בְּכִסֵּה לְיוֹם חֲגִנּוֹ, בְּהֵ"א, שְׂמִתְכַּפֶּסֶה

לְיִשְׂרָאֵל לִיּה בְּאַתְרֵיהּ, וְלֹא יִפּוּק בְּתוֹקְפוֹי לְבָר, כְּדֵין דֵּינִין כְּלָהּוּ אֶתְכַּפְּיִין, וְרַחֲמִין אֶתְעָרוּ.

עַל דָּא בְּעֵי לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא בְּהַנִּי קְלִי, וְלִמְהַדָּר בְּתִיּוּבְתָא קָמִי מֵאִרְיָהוּן. כְּדֵין כְּדֵין יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּי וּמְסַדְרֵי קְלִין בְּרַעוּתָא דְלְבָא כְּדָקָא יָאוּת, בְּשׁוֹפְרָא דָא, אַהֲדָר הַהוּא שׁוֹפֵר עֲלָאָה, וְכַד אַהֲדָר, מְעַטֵּרָא לִיּה לְיַעֲקֹב, וְאַתְתְּקֵן כְּלָא. וְכוּרְסֵיָא אַחֲרָא רְמִיו, וְכְדֵין חִידּוֹ אֲשֶׁתְּכַח בְּכָלָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא מְרַחֵם עַל עֲלָמָא. זְכָאָה חוּלְקִיָהוּן דִּישְׂרָאֵל, דִּידְעִין לְנִגְדָא וְלֵאמֹשְׁכָא (דף ק' ע"ב) לְמֵאִרְיָהוּן, מִדֵּינָא לְרַחֲמִי, וְלִתְקַנָּא כְּלָהּוּ עֲלָמִין עַל יְדֵיהוּ.

תָּא חֲזִי, לְקַבֵּל דָּא, תְּלִתָא סְפָרִין פְּתִיחִין בְּיוֹמָא דָּא, וְכַמָּה דְרַחֲמִין מִתְעָרִין, וְדֵינִין קְשִׁיִּין אֶתְכַּפְּיִין וְעֵאֲלִין לְדוּכְתִּיָּהוּ. כִּי הוּא לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיָלָא, דֵּינִין קְשִׁיִּין אֶתְכַּפְּיִין וְאַתְעָבְרוּ מְעֲלָמָא. וּמֵאֵן אֵינּוּן. אֲלִין אֵינּוּן רְשָׁעִים גְּמוּרִים, דְּאֵינּוּן דֵּינִין קְשִׁיִּין דְּאַתְכַּפְּיִין וְאַתְעָבְרוּ מְעֲלָמָא. וְעַל דָּא נִכְתָּבִים וְנִחַתְּמִים וְכוּ'. אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְדַאי דָּא הוּא בְּרִירָא דְמִלָּה, בְּרִיף רַחֲמָנָא דְשְׂאִילָנָא וְרוּחָנָא בְּהַנִּי מִיָּלִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב זְכוּרֹן תְּרוּעָה, זְכוּרֹן עֲבָדִינָן, לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא, יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין זְכוּרֹן לְתַתָּא, בְּמָה. בְּעוּבְדָא, בְּגִין דִּיתְעָר מְלָה כְּהוּא גּוּוֹנָא לְעֵילָא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (תהלים פא) בְּכִסֵּה לְיוֹם חֲגִנּוֹ דְאַתְכַּפְּיָא בֵּיה סִיְהָרָא. וְהִיךְ אֶתְכַּפְּיָא. אֵלֹא, כְּדֵי קִימָא עֵיבָא, וְשִׁמְשָׁא לָא נְהִיר, כְּדֵין סִיְהָרָא אֶתְכַּפְּיָא, וְלֹא נְהִיר. וְעַל דָּא, מִקָּמִי עֵיבָא שִׁמְשָׁא לָא נְהִיר, כָּל שְׁכָן מֵאִירָה, כָּל שְׁכָן הַלְּבָנָה שְׂמִתְכַּפֶּסֶה וְאֵינָה מֵאִירָה. וְעַל כֵּן בְּכִסֵּה לְיוֹם חֲגִנּוֹ, בְּהֵ"א, שְׂמִתְכַּפֶּסֶה

הלכנה. ובמה מאירה? הפל בתשובה, ובקול שופר, שכתוב אשרי העם יודעי תרועה. אז - ה' באור פניך יהלכון.

רעיא מהימנא

בחדש השביעי באחד לחדש וגו'. מצוה זו לתקע שופר בראש השנה, שהוא יום הדין לעולם, כמו שבארנו. והרי פרשוק, שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. והרי נתבאר. שזהו יום שבו מתפסה הלכנה, והעולם עומד בדין. משום שאותו המקטרג חופה ומכסה ונועל את הפתח על המלך, המקום שהדין שורה לתבוע דין על העולם.

ואם תאמר, איך נתנת רשות לאותו המקטרג לכסות ולתבוע דין? אלא ודאי ביד המקטרג הזה שם הקדוש ברוך הוא לתבוע דין על כל העולם, ושם לו יום ידוע לתבוע לפניו את כל דיני העולם, שהרי הקדוש ברוך הוא עשה אותו ושם אותו לפניו, שתהיה יראת הקדוש ברוך הוא עולה ושורה על הכל. וסוד זה - (קהלת א והאלהים עשה שיראו מלפניו. מה עשה? עשה את המקטרג הזה והתקין אותו לפניו להיות חרב שנונה על כל העולם, וכל זה כדי שיראו כלם מלפני הקדוש ברוך הוא. וזהו השוטר שתובע את חטאי בני האדם, ותובע דין, ותופס בני אדם והורג אותם, ומלכה אותם, הפל כפי שיוצא מן הדין.

כמו אותו הממנה של בית הדין שלמטה, שנתנה לו רשות להזכיר לפני בית הדין: פלוני עשה כן, ופלוני עבר על כן. ולתבוע עליהם דין. ושנינו, נתנה רשות לאותו ממנה בית דין לנעל על בית הדין את הפתח עד שיגזרו דין על כל מה שהוא תובע, ואין רשות לבית הדין לדחות אותו, משום (ישעיה סא) כי אני

סיהרא דאתפסיא ולא נהירא. ועל דא בכסה ליום חגנו, בה"א, דאתפסיא סיהרא. ובמה נהיר. פלא בתיובתא, ובקל שופרא, דכתיב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה כדין יי' באור פניך יהלכון.

רעיא מהימנא

בחדש השביעי באחד לחדש וגו'. (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ב) דא, לתקוע שופר בראש השנה, דהוא יומא דדינא לעלמא, כמה דאוקימנא. והא אוקמוה דכתיב, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. והא אתמר. דהאי איהו יומא דסיהרא אתפסי ביה, וקאים עלמא דדינא. בגין, דההוא מקטרגא, חפי וכסי ואנעל פתחא על מלכא, אתר דדינא שריא, למתבע דינא על עלמא.

ואי תימא, איך אתייהיב ליה רשו לההוא מקטרגא לחפאה ולמתבע דינא. אלא ודאי בינא דהאי מקטרגא, שוי קדשא בריה הוא למתבע דינא על כל עלמא, ושוי ליה יומא ידיעא, למתבע קמיה כל דינין דעלמא, דהא קדשא בריה הוא עבד ליה ושוי ליה קמיה, למיהוי דחילו דקודשא בריה הוא סלקא, ושריא על פלא. ורזא דא, (קהלת א) והאלהים עשה שיראו מלפניו. מאי עשה. עשה להאי מקטרגא, ואתקין ליה קמיה, למיהוי סיפא שונא על כל עלמא. וכל דא (דף ט"ז ע"ב) בגין דידחלון מקמי קדשא בריה הוא כלא. ודא איהו סנטירא, דתבע חובי בני נשא, ותבע דינא, ותפיס בני נשא וקטיל לון ואלקי לון, פלא כמה דנפיק מן דינא.

בגוונא דההוא ממונה בית דין דלתתא, דאתייהיב ליה רשו לאדפרא קמי בי דינא, פלוני עבד כן, ופלוני עבר על כן, ולמתבע עליהו דינא. ותנן, רשו אתייהיב לההוא ממונה בית דין, לאנעלא על בי דינא פתחא, עד דיגזרון דינא על כל מה דאיהו תבע, ולית רשו לבית דין לדחייא ליה. בגין (ישעיה סא) כי אני

ה' אוהב משפט. ואיהו בעי דעלמא יתקנים בדינא, ולמנדע דאית דין ואית דיין.

כהאי גוונא שוי קדשא בריה הוא קמיה להאי, דאיהו תבע דינא קמי מלפא, על כל בני עלמא. ובהאי יומא אתייהיב ליה רשו, לכסאה פתחא דמלפא, וסיהרא אתחפייא לגו, עד דיתגזר דינא על כל בני עלמא. ואף על גב דכלא אתגלי קמי קדשא בריה הוא, לא בעי אלא בדינא.

בלא כגוונא חדא עילא ותתא, אתקין כורסא דדינא כהאי יומא, וסנטירא אתא, ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא, כל חד וחד פפום ארחוי, וכפום מה דעבד. וסהדין אתיין וסהדי על כל עובדי בני עלמא. ואלין אינון עיני יי, דאינון משטטי בכל עלמא. וכמה אינון עיני יי, דלית לון חשבנא, דקא אזלי ומשטטי בכל עלמא, וחקאן כל עובדי בני עלמא.

ווי לאינון דלא משגיחין ולא מסתפלין בעובדיהון, דהא לגבייהו קיימין אליו סהדי מלפא, ומשגיחין וחקאן כל מה דאינון עבדין, וקאמרי, דהא אינון סלקי וסהדי קמי מלפא. והאי סנטירא קאים קמי מלפא, ותבע דינא, פלוני עבר דינא, פלוני עבד כף. והא הכא סהדי. ועד דקודשא בריה הוא לא שאיל לון, לית לון רשו לסהדא.

בדין אינון סהדי סהדותא.

ובלא אכתיב קמי מלפא בפתקא. בבי מלפא אית חד היכלא. היכלא דא מליא אשא חוורא, והאי אשא מתגלגלא בפלקא, ולהיט שביבין והאי לא פסיק לעלמין. לגו האי היכלא, אית היכלא אוחרא, מליא אשא אוכמא, דלא פסיק לעלמין. תרין סופרין קיימין תדיר קמיה מלפא. בשעתא דדינא, סהדין כל סהדי קמי מלפא. אינון סהדין (נ"א סופרין) נטלין מההוא פלקא דאשא חוורא, וכתיב עליה כההוא אשא אוכמא.

והאש הזו מתגלגלת בעגול, והשביבים לוחטים, וזה לא פוסק לעולמים. בתוף ההיכל הזה יש היכל אחר מלא אש שחוורה, שלא פוסקת לעולמים. שני סופרים עומדים תמיד לפני המלך. בשעת הדין מעידים כל העדים לפני המלך. אותם עדים (נ"א סופרים) נטלים מאותו עגול של אש לבנה, וכותבים עליו באותה האש השחרה.

ואז המלך מעכב את הדין עד זמן ידוע, אויל בין כך ובין כך יחזרו בתשובה. אם יחזרו - נקרעים הפתקים, ואם לא - המלך יושב, וכל אותם של בית הזכות עומדים לפניו, הפרוז קם ומכריז: פלוני עשה כך, מי ילמד עליו זכות? אם יש מי שילמד עליו זכות - יפה. ואם לא - הוא נמסר לשוטר.

והב"ר יודע הקדוש ברוך הוא למה צריך את כל זה? שלא כפי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם, אלא להראות שהכל עושה בדרך אמת, ונוח לפניו מי שנצל מן הדין. ואם תאמר, מנין לנו? זה נמסר לחכמים. ואפלו למי שאין יודעים, מי שרוצה להסתפל, ישגיח במה שהוא בנגלה, וידע מה שהוא בנסתר, שהרי הכל בגון אחד. כל מה שמונה הקדוש ברוך הוא בארץ, הכל הוא כמו שלמעלה.

היום של ראש השנה הוא יום הדין, והמלך יושב בכסא הדין, השוטר בא ומכסה את פתח המלך ותובע דין. ואף על גב שהקדוש ברוך הוא אוהב את הדין, כמו שנאמר (ישעיה סא) כי אני ה' אוהב משפט, מנצחת אהבת בניו את אהבת הדין. ובשעה שהשוטר קם לטען דברים עליהם, הוא מצוה לתקע בשופר, כפי לעורר רחמים מלמטה למעלה באותו שופר.

אותו הקול עולה, כלול באש רוח ומים, ונעשה מהם קול אחד, ומתעורר קול אחר למעלה. כשאותו הקול מתעורר ממעלה וממטה, אזי כל הטענות שטוען אותו מקטרג מתערבבות.

ביום של ראש השנה יוצא יצחק לבדו, וקורא לעשו, להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה (בראשית כז) ותכהין עיניו מראות, שפיץ ממנו מי שהחשיף את פני הבריות, ונפרד, ושוכב

ובדין מלפא אחמיץ דינא, עד זמנא ידיעא, דלמא בין כך ובין כך יתדרון בתשובה. אי יתדרון, פתקין נקרעין. ואי לאו, מלפא יתיב, וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה, פרוזא קם וכריז, פלוני עבד כך, מאן יוליף עליה זכות, אי אית מאן דיוליף עליה זכות, יאות. ואי לאו, הא אתמסר לסנטירא.

ובלא ידע קדשא בריך הוא, אמאי אצטריך לכל דא. אלא בגין דלא יהא פטרא דפומא לבני עלמא. אלא לאחזאה דכלא עביד בארץ קשוט, וניחא קמיה מאן דאשתזיב מן דיניה. ואי תימא מנלן. האי, אתמסר לחכימי, ואפילו למאן דלא ידעי, מאן דבעי לאסתכלא, ישגח במה דאיהו באתגליא, וידע במה דאיהו בסתרא, דהא כלא פגוונא חדא, כל מה דפקיד קדשא בריך הוא בארעא, כלא איהו כגוונא דלעילא.

יומא דראש השנה, איהו יומא דינא, ומלפא יתיב בכורסייא דינא, סנטירא קא אתי וחיפי פתחא דמלפא, ותבע דינא. ואף על גב דקודשא בריך הוא רחים ליה לדינא, במה דאת אמר, (ישעיה סא) פי אני יי' אוהב משפט. נצח רחימו דבנוי, לרחימו דינא. ובשעתא דסנטירא קם למטען מלין עליהו, פקיד למתקע בשופר, בגין לאתערא רחמי מתתא לעילא, בההוא שופר.

סלקא ההוא קלא, פלילא באשא ורוחא ומיא, ואתעביד מניהו קלא חדא, ואתער קלא אחרא לעילא, פד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא, פדין כל טענות דקא טעין ההוא מקטרגא מתערבבי.

ביומא דראש השנה, נפיק יצחק בלחודוי, וקרי לעשו, לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא, כל חד כפום אורחוי, דהא בההיא שעתא (בראשית כז) ותכהין עיניו מראות, דנפיק מגיה מאן דאחשון אפי ברין, ואתפרש,

לבדו, וקורא לעשו, להטעים אותו תבשילים של כל העולם, כל אחד כפי דרכו, שהרי באותה השעה (בראשית כז) ותכהין עיניו מראות, שפיץ ממנו מי שהחשיף את פני הבריות, ונפרד, ושוכב

על מטת הדין, וקורא לעשו
ואומר, וצודה לי צידה ועשה לי
מטעמים, והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה,
אהוב נפשה, הבן האהוב שנמסר
לה מיום שנברא העולם, ומצוה
אותו שהוא יתעורר באותם
מטעמים שלו. ויעקב מתעורר
מלמטה, מלבש בתפלות
ובבקשות, והקל קול יעקב
באותו שופר שעולה, ומתעורר
יעקב אליו, ונקרב עמו, ויגש לו
ויאכל, ונכללים זה עם זה. פיון
שנכלל עמו, ויבא לו יין, זה יין
המשמר, היין שהוא שמחת הלב,
הסוד של העולם הבא. אז - וירח
את ריח בגדיו, התפלות שעולות
והבקשות. ויברכהו, נח הרגז
ושמח הלב, והפל הוא רחמים.
ביון שנכלל ביעקב, פל אותם
חילות וגבורות שהיו מזמנים
התפזור, ולא נמצאו שם. וישראל
יוצאים מן הדין בשמחה
ובברכות. ויהי אף יצא יעקב
מאת פגי יצחק אביו, ביום הזה,
בשמחה ובברכות עליונות, ועשו
אחיו בא מצידו, טוען טענות
ממעשי העולם, ויעש גם הוא
מטעמים, לשונו חדה לטען
טענות. מסדר עדים, ויבא לאביו
ויאמר יקם אביו, יתעורר עם
דיניו, ויאכל כמה מעשים רעים
של כל העולם שמצאתי.

ויחרר יצחק חרדה גדלה עד
מאד, שהרי אינו יכול להפריד
מכלל של יעקב, שהוא בשמחה.
ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד,
בכמה תפלות ובקשות, ואכל
מכל בטרם תבוא ואברכהו גם
ברוך יהיה. פשמע עשו את דברי
(יצחק) אביו ויצעק צעקה גדלה

וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום. עד לאחר שאמר לו, הנה משמני הארץ וגו', אלו התזקים
וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהכל. וישטם עשו את יעקב, ללכת אחריו ולהתגרות
בו תמיד.

ושכיב על ערסיה דדינא, וקרי לעשו, ואמר וצודה לי
צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי.

ורבקה אמרה אל יעקב בנה, רחימא דנפשה, בנה
רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא.
ופקידת ליה, לאתערא איהו באינון מטעמים דיליה.
ויעקב אתער מתתא, מתלבש בצלותין ובעותין, והקול
קול יעקב בההוא שופר דקא סליק, ואתער יעקב לגביה,
ואתקריב בהדיה, ויגש לו ויאכל, ואתפליל דא בדא.
ביון דאתפליל בהדיה, ויבא לו יין, דא יין דמנטרא, יין
דהוא חידו דלבא, רזא דעלמא דאתי, פדין וירח את ריח
בגדיו, צלותין דסלקין ובעותין. ויברכהו, נח רוגזא,
וחדו לבא, וכלא איהו רחמי.

ביון דאיהו אתפליל ביעקב, פל אינון חיילין ותוקפין
ורוגזין דהוו זמינין, אתפדרו, ולא אשתכחו תמן.
וישראל נפקין מן דינא, בחדוה ובברפאן. ויהי אף יצא
יעקב מאת פגי יצחק אביו, ביומא דא, בחדוה,
ובברפאן עלאין, ועשו אחיו בא מצידו, טעין טועני
מעובדי דעלמא, ויעש גם הוא מטעמים, חדיד לישניה
למטען טענות. אתקין סהדי, ויבא לאביו ויאמר יקום
אביו, יתער דינו, ויאכל כמה עובדין בישין דכל עלמא
דקא אשפחנא.

ויחרר יצחק חרדה גדולה עד מאד, דהא לא יכיל
לאתפרשא מפלגא דיעקב, דאיהו בחדוה.
ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד, בכמה צלותין ובעותין,
ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו גם ברוך יהיה. פשמוע
עשו את דברי (יצחק) אביו ויצעק צעקה וגו'. דחמי דהא
צידו לא הוה כלום. עד לבתר דאמר ליה, הנה משמני
הארץ וגו'. אליו תקיפין ואוכלוסיין דשאר עמין ודא
קשיא ליה מפלא. וישטום עשו את יעקב, למיזל
אבתריה, ולקטרגא ליה תדיר.

וגו', שראה שהרי צידו לא היה כלום. עד לאחר שאמר לו, הנה משמני הארץ וגו', אלו התזקים
וההמונים של שאר העמים, וזה קשה לו מהכל. וישטם עשו את יעקב, ללכת אחריו ולהתגרות
בו תמיד.

ויעקב אזיל באינזון יומין דבין ראש השנה ליום
 הפפורים, עריק לאשתזבא מניה. תב בתיובתא,
 שוי גרמיה בתעניתא, עד דאתי ראש השנה ויום
 הפפורים, כדין גדעי ישראל דעשו בא, ועמו ארבע מאות
 איש, פלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון, מיד ויירא יעקב
 מאד וייצר לו ואסגי בצלותין ובעותין. (בראשית לב) ויאמר
 יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו'. עד דנטיל עיטא
 ואמר, פי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ויקח
 מן הפא בידו מנחה וגו', עזים מאתים ותישים עשרים
 רחלים מאתים וגו'.

גמלים וגו', כף הוא סטרא דיליה. גמלים הוא נחש,
 כמין גמל, בשעתא דפתי סמא"ל לאדם, ארפיב
 על נחש כמין גמל. תנינן, מאן דחמי גמל בחלמיה,
 מיתה נקנסה עליה מלמעלה, ואשתזיב מניה. וכלא חד.
 וכרין, אהדר עשו אפטורפוסא דיעקב, ויעקב לא בעא
 דובשיה ועוקציה. יעבר נא אדוני לפני עבדו.
 כדין וישב ביום ההוא עשו לדרכו. אימתי. בשעת נעילה,
 דהא אתפרש מעמא קדישא. וקודשא בריך הוא שביק
 לחוביהון, וכפר עליהו. פיון דההוא מקטרגא אזל
 בההוא דורונא, ואתפרש מניהו, בעי קדשא בריך הוא
 למחדי בכנוי, מה כתיב, ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית
 וגו'. על כן קרא שם המקום סוכות, פיון דיתבי בסכות,
 הא אשתזיבו מן מקטרגא, וקודשא בריך הוא חדי בכנוי.
 זבאה חולקיהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי. (ע"כ רעיא
 מהדימנא).

תא חזי, בהאי יומא אתפסייא סיהרא, ולא
 נהיר עד בעשור לחדש, דישראל תייבין
 פלהו בתיובתא שלימתא, ואימא עלאה תאבת

ויעקב הלך באותם ימים שבין
 ראש השנה ליום הפפורים, ברח
 להנצל ממנו. שב בתשובה, ושם
 עצמו בתענית, עד שבא ראש
 השנה ויום הפפורים, אז יודעים
 ישראל שעשו בא, ועמו ארבע
 מאות איש, כלם מקטרגים
 מזמנים לקטרג להם. מיד - ויירא
 יעקב מאד ויצר לו, והרבה
 בתפלות ובקשות. (בראשית לב)
 ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם
 ואלהי אבי וגו'. עד שנטל עצה
 ואמר, כי אמר אכפרה פניו
 במנחה ההולכת לפני. ויקח מן
 הפא בידו מנחה וגו', עזים
 מאתים ותישים עשרים רחלים
 מאתים וגו'.

גמלים וגו', כף הוא הצד שלו.
 גמלים הוא נחש, כמין גמל.
 בשעה שפתה סמא"ל את אדם,
 רכב על נחש כמין גמל. שנינו,
 מי שרואה גמל בחלומו, מיתה
 נקנסה עליו מלמעלה ונצול
 ממנה. והכל אחד.

ואז חזר עשו לאפטורפוס של
 יעקב, ויעקב לא רצה דבשו
 ועקצו. יעבר נא אדני לפני עבדו.
 אז - וישב ביום ההוא עשו
 לדרכו. מתי? בשעת נעילה,
 שהרי נפרד מן העם הקדוש.
 והקדוש ברוך הוא עוזב את
 חטאיהם ומכפר עליהם. פיון
 שאותו המקטרג הולך עם אותו
 דורון ונפרד מהם, רוצה הקדוש
 ברוך הוא לשמח עם בניו. מה
 כתוב? ויעקב נסע סכתה ויבן לו
 בית וגו'. על כן קרא שם המקום
 סכות. פיון שישבים בסכות, הרי
 נצולו מן המקטרג, והקדוש ברוך

הוא שמח עם בניו. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהדימנא).
 בא ראה, ביום הזה מתפסה הלכנה, ולא מאירה עד בעשור לחדש, כשכל ישראל שבים
 בתשובה, והאם העליונה שבה ומאירה לה. והיום הזה את אור האם נוטל, ונמצאת שמחה
 בכל. ועל כן כתוב, יום הפפורים הוא. יום פפור הנה צריך להיות! מה זה יום הפפורים? אלא

משום ששני מאורות מאירים כאחד. המאור העליון מאיר למאור התחתון, וביום הזה מאיר מהאור העליון, ולא מאור השמש, ומשום כך כתוב בכסה ליום חגנו.

רבי אבא שלח לרבי שמעון. אמר, מתי הזווג של פנסת ישראל עם המלך הקדוש? שלח לו, (בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי ותהי לי לאשה. התרגש רבי אבא, הרים קולו, בכה ואמר, רבי רבי מנורה הקדושה, אוי ואבוי לעולם כשתצא ממנו! אוי לדור שיהיו בעולם כשתסתלק מהם וישארו יתומים ממך! אמר לו רבי חייא לרבי אבא, זה ששלח לעמתך, מה אמר?

אמר, ודאי שאין זווג המלך עם הגבירה אלא בזמן שמאיר מהאב העליון, וכשנאור ממנו, קוראים לו קדש, שהרי מבית אבא זה נוטל, ואז מזדווגים כאחד, משום שהמלך נקרא קדש, שכתוב (ירמיה כ) קדש ישראל לה, שנוטל ממקום שנקרא קדש. אזי אחתי בת אבי הוא אף לא בת אמי, שהרי מבית אבא השם הזה, ולא מבית אבא. ועל כן ותהי לי לאשה, להזדווג כאחד, בזמן הזה ולא בזמן אחר, בזמן שנוטלים מבית אבא, ולא בזמן שנוטלים מבית אבא. ויום הפפורים מוכיח, שמשמיש המטה אסור, משום שאין נמצא זווג, שהרי מבית אבא נוטל, ולא מבית אבא. אמר רבי חייא, ודאי אשרי הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו. אשרי אותם שעומדים לפניו כל יום.

ונהרת לה. והאי יומא נהירו דאימא נטלא, ואשתכח חידו בכלא. ועל דא פתיב, יום הפפורים הוא. יום פפור מיבעי ליה, מאן יום הפפורים. אלא בגין דתרי נהורין נהרין בחד. בוצינא עלאה, נהיר לבוצינא תתאה. ובהאי יומא מנהורא עלאה נהיר. ולא מנהורא דשמשא ובגין כך בפסה ליום חגנו כתיב.

רבי אבא שלח ליה לרבי שמעון, אמר, אימתי זווגא דכנסת ישראל במלכא קדישא. שלח ליה, (בראשית כ) וגם אמנה אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי ותהי לי לאשה. אתרגיש רבי אבא, ארים קליה, בכה ואמר, רבי רבי בוצינא קדישא, ווי, ווי לעלמא כד תפוק מניה, ווי לדרא דיהון בעלמא כד תסתלק מנהון וישתארו יתמין מנה. אמר ליה רבי חייא לרבי אבא, האי דשלח לקבלך. מאי קאמר.

אמר ודאי לאו זווגא דמלכא במטרוניתא, אלא בזמנא דנהרא מאבא עלאה, וכד אתנהרא מניה, קרינן לה קדש דהא מבי אבא נטלא האי. וכדין מזדווגי פחדא, בגין דמלכא קדש אקרי, דכתיב, (ירמיה כ) קדש ישראל ליי, דנטיל מאתר דאקרי קדש. פדין אחתי בת אבי היא אף לא בת אמי, דהא מבי אבא שמא דא, ולא מבי אימא, ועל דא ותהי לי לאשה, לאזדווגא כחדא, בזמנא דא, ולא בזמנא אחרא, בזמנא דנטלא מבי אבא, ולא בזמנא דנטלא מבי אימא. ויום הפפורים אוכח, דתשמיש המטה אסור, בגין דזווגא לא אשתכח, דהא מבי אימא נטלא, ולא מבי אבא. אמר רבי חייא, ודאי זפאה דרא דרבי שמעון שארי בגויה, זפאין אינון דקיימין קמיה כל יומא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְקָאִים בְּדִינָא קַמֵּי מְאָרִיָּה, וְתַב (ד' ק"א)
 בְּתִיּוּבָתָא, וְקָבִיל לֵיהּ קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. (א"ו)
 אָמַר לֵיהּ, אָדָם, אַנְתָּ תְּהֵא סִימְנָא לְבִנְיָךְ לְדַרְי
 דְּרִין, בְּהַאי יוֹמָא קַיִּמִין בְּדִינָא, וְאִי יתּוּבוּן
 אָנָּא אֶקְבֵּל לוֹן, וְאִיקוּם מִפּוּרְסֵיִיא דְדִינָא,
 וְאַתְקִיִּים עַל פּוּרְסֵיִיא דְרַחֲמֵי, וְאַרְחֵם עַלֵּיהּוּ.
 וְדוּד אָמַר, (תהלים קטז) אֶהְבֵּתִי כִי יִשְׁמַע יְיָ אֶת
 קוֹלִי תַחֲנוּנָי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קל) כִּי עֲמָךְ
 הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְרָא. וְכְתִיב, (תהלים לו) כִּי עֲמָךְ
 מְקוֹר חַיִּים בְּאוּרֶךְ גְּרָאָה אֹר.
 אַךְ בְּעֶשְׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכַּפּוּרִים
 הוּא מְקַרָּא קִדְשׁ יִהְיֶה לָּכֶם. (ויקרא כ"ג) רַבִּי
 חֲזִיא פְּתַח, (תהלים לב) לְדוּד מְשָׁפִיל אֲשֶׁרִי נִשׁוּי
 פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה. לְדוּד מְשָׁפִיל, הָא תַּנְיִנָן
 בִּי זִינִי זְמַרָּא אֲתַקְרִי (כ"א אֲתַתְּקוּן) סִפְרָ תְּהֵלִים,
 בְּנִצּוּחַ, בְּנִגּוּן, בְּמִשְׁפִּיל, בְּמַכְתָּם, בְּמִזְמוֹר,
 בְּשִׁיר, בְּאֲשֶׁרִי, בְּתַפְלָה, בְּהוֹדָאָה, בְּהַלְלוּיָהּ,
 וְעַלְמָה מְכַלְהוּ הַלְלוּיָהּ, וְהָא אוּקְמוּהָ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נִבְרָא אָדָם, וְעָמַד בְּדִין לְפָנֵי
 אֲדוּנּוּ וְשָׁב בְּתַשׁוּבָה, וְקָבֵל אוֹתוֹ
 הַקִּדְּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ, אָדָם,
 אַתָּה תִּהְיֶה סִימָן לְבִנְיָךְ לְדוּרֵי
 דוֹרוֹת, בְּיוֹם הַזֶּה יַעֲמְדוּ בְּדִין.
 אִם יִשׁוּבוּ, אֲנִי אֶקְבֵּל אוֹתָם,
 וְאֶעֱמַד מִכֶּסֶּף דִּין, וְאַתִּישֵׁב עַל
 כֶּסֶּף רַחֲמִים וְאַרְחֵם עַלֵּיהֶם. וְדוּד
 אָמַר, (תהלים קד) אֶהְבֵּתִי כִי יִשְׁמַע
 ה' אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנָי. וְעַל זֶה כְּתוּב,
 (שם קל) כִּי עֲמָךְ הַסְּלִיחָה לְמַעַן
 תִּזְרָא. וְכְתוּב, (שם לו) כִּי עֲמָךְ מְקוֹר
 חַיִּים בְּאוּרֶךְ גְּרָאָה אֹר.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא דָּא, לְאַתְעֵנְאָה בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי, לְאַכְנַעָא גּוּפָא
 וְנַפְשָׁא, בְּרָזָא דְחַמְשָׁה עֲנוּיִין, דְּחַמְשָׁה דְּרָגִין
 דְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי. דְּהָא מְקַטְרְגָא קָא אֲתִי לְאַדְכְּרָא חוּבֵיהוֹן,
 פְּמָה דְאַתְמַר. וְכִלְהוּ בְּתִיּוּבָתָא שְׁלִימְתָא קַמֵּי אַבּוּהוֹן.
 כֵּלָּא, פְּמָה דְאַתְמַר בְּכַמְה דּוּכְתִי. (ע"כ רעיא מהימנא).
 הֲבָא מְשָׁפִיל, אֲתַרְיָה יְדִיעַ, מַהוּ מְשָׁפִיל, מִיָּא
 דְאַחְפִּימוּ לְאַיְנוּן דְשִׁתּוּ לְהוּ, הֵהוּא אֲתַר
 (ס"א דְמִשְׁתַּדְּלוּן בְּהוּא אֲתַר) דְאַקְרִי מְשָׁפִיל, כְּמָה דְאַתְּ
 אָמַר, (משלי טז) מְשָׁפִיל עַל דְּבַר יִמְצָא טוֹב. וּבְגִין
 דְאַקְרִי הָכִי, תְּלִיָּא בִּיהּ סְלִיחָה, חִירוּ דְחִירִין.
 הֲדָא הוּא דְכְּתִיב אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה.

רעיא מהימנא

מִצְוָה זו, לְהַתְעַנּוֹת בְּיוֹם
 הַכַּפּוּרִים, לְהַכְנִיעַ אֶת הַגּוּף וְאֶת
 הַנֶּפֶשׁ, בְּסוּד שֶׁל חַמְשָׁה עֲנוּיִים
 שֶׁל חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת שֶׁל יוֹם
 הַכַּפּוּרִים. שְׁהֲרִי הִמְקַטְרַג כָּא
 לְהַזְכִּיר אֶת חֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ
 שְׁנַתְּבָאָר, וְכֵלָם בְּתַשׁוּבָה שְׁלֵמָה
 לְפָנֵי אַבִּיהֶם. הַפֵּל כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר
 בְּכַמְה מְקוּמוֹת. (ע"כ רעיא מהימנא).
 כָּאן מְשָׁפִיל, מְקוּמוֹ יְדוּעַ. מַהוּ
 מְשָׁפִיל? מִיָּם שְׁמַחְפִּימִים אֶת
 אוֹתָם שְׁשׁוֹתִים אוֹתָם, אוֹתוֹ
 הַמְקוּם (שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בְּאוֹתוֹ מְקוּם)
 שְׁנַקְרָא מְשָׁפִיל, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאָר (משלי
 יז) מְשָׁפִיל עַל דְּבַר יִמְצָא טוֹב.
 וּמִשׁוּם שְׁנַקְרָא כֵּן, תְּלִיָּה בּו
 סְלִיחָה, חִירוֹת הַחֲרִיּוֹת. זֶהוּ שְׁפָתוּב אֲשֶׁרִי נִשׁוּי פִּשְׁעֵי פְּסוּי חֲטָאָה.

מאי כסוי חטאה. הא אוקמוה, דהוא כסוי מבני נשא, ההוא חטאה דחב לקודשא בריה הוא, ואודי קמי קדשא בריה הוא. אבל (כ"א כסוי חטאה) תא חזי, פד בר נש חטי, וחב זמנא חדא, ותריז ותלתא, ולא אהדר ביה, הא חובוי באתגליא אינון ומפרסמי לון לעילא, ומפרסמי לון לתתא. וכרוזי אזלין קמיה ומכרוזי, אסתלקו מסחרגיה דפלגנא, נזיף הוא ממאריה, נזיף הוא לעילא, נזיף הוא לתתא, ווי ליה דפגים דיוקנא דמאריה, ווי ליה דלא חייש ליקרא דמאריה, קדשא בריה הוא גלי חוביה לעילא, הדא הוא דכתיב, (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וכד בר נש אזיל באורחא דמאריה, ואשתדל בפולחניה, ואזדמן ליה חטאה חד, פלא מכסין עלויה, עלאין ותתאין, דא אקרי כסוי חטאה.

אמר ליה רבי אבא, עד כען לא מטית לעקרא דמלה. ושפיר קאמרת. והאי דקאמרו חברייא שפיר. אבל אי הכי, מכוסה חטאה מיבעי ליה, מהו כסוי חטאה.

אלא תרי מלי דחכמתא אית ביה, ותרווייהו הכי. חד פמה דתנינו, דעובדין טבין דבר נש עביד בהאי עלמא, עבדין ליה בההוא עלמא לבושא יקירא עלאה, לאתלבשא בהו. וכד בר נש אתקין עובדין טבין, וגברין עליה עובדין בישין, ואשגח ביה קדשא בריה הוא, ועובדוי בישין סגיאין, ואיהו רשע, דאשתכח חטאה קמי מאריה, ותוהא על אינון טבאן דעבד בקדמיתא, הא אתאביד הוא מפלא, מהאי עלמא, ומעלמא דאתי. מה עביד קדשא בריה הוא מאינון טבאן דעביד האי חטאה בקדמיתא.

החוטא הנה בראשונה?

אָרְא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, אָף עַל גַּב דְּהֵהוּא רָשַׁע חֲטָאָה אֲתָאֲבִיד. אֵינּוּן טְבָאן וְזַכְיִין לֹא אֲתָאֲבִידוּ. אֵית צְדִיק דְּאָזִיל בְּאַרְחוּי דְּמַלְפָּא עֲלָאָה, וְאַתְקִין לְבוּשׁוּי מַעֲבֻדוּי, וְעַד לֹא אֲשָׁלִים לְבוּשׁוּי, אֲסַתְּלַק. קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשָׁלִים לִיָּה, מְאִינּוּן עוֹבְדִין דְּעֵבֵד (ס"א דאביד) הַאי רָשַׁע חֲטָאָה, וְאַשְׁלִים לְבוּשׁוּי, לְאַתְתְּקִנָּא בְּהוּ בְּהֵהוּא עֲלֵמָא, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (איוב כז) יִכִּין וְצְדִיק יִלְבַּשׁ. הֵהוּא חֲטָאָה אֲתְקִין, וְצְדִיק אֲתַחְפִּי מִמָּה דְאִיהוּ תְקִין, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב כְּסוּי חֲטָאָה, (כסוי הוא מֵדָא דחֲטָאָה אֲתַחְפִּי מִחֲטָאָה) וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב מְכוּסָה, אָלָא כְּסוּי.

וְחַד, דְּאַתְחַפִּי הֵהוּא חֲטָאָה דְהֵאִי זַפְּאָה, בְּאֵינּוּן דְּאַקְרוּן מְצוּלוֹת יָם, דְּהֵא מָאן דְּנִפְיִל בְּמְצוּלוֹת יָם, לֹא אֲשַׁתְּכַח לְעֵלְמִין בְּגִין דְּמִיִּין חֲפִין עֲלִייהוּ. (מָאן מְצוּלוֹת יָם) כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (מיכה ז) וְתִשְׁלִיךְ (דף ק"א ע"ב) בְּמְצוּלוֹת יָם כָּל חֲטָאָתָם. מָאן מְצוּלוֹת יָם. אָלָא רִזָּא יִקְרָא הוּא, וְהָא (אוקמיה רבי שמעון אמר) אֲוֹקְמִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר, כָּל אֵינּוּן דְּאַתּוּ מְסֻטְרָא תְקִיפָא, וְאַתְאַחְדוּ בְּזִינִין בִּישִׁין, בְּכַתְרִין תְּתַאֲיִן, כְּגוֹן עֲזָאזֵל בְּיוֹמָא דְכַפּוּרִי, דָּא אֲקָרִי מְצוּלוֹת יָם. כְּזַפְּטָא דְכַסְפָּא, כַּד בַּחֲנִין לִיָּה בְּנוֹרָא, הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (משלי כה) הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף.

וְאַחַד, שְׁהִתְכַּסֶּה אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַצְּדִיק הִזְהָ בְּאוֹתָם שְׁנִקְרְאִים מְצוּלוֹת יָם, שְׁהֵרִי מִי שְׁנוּפֵל בְּמְצוּלוֹת יָם, לֹא נִמְצָא לְעוֹלָמִים, מִשּׁוֹם שְׁהֵמִים מְכַסִּים עֲלֵיהֶם, (מהו המצולות ים?) כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (מיכה ז) וְתִשְׁלִיךְ בְּמְצוּלוֹת יָם כָּל חֲטָאָתָם. מִי הֵם מְצוּלוֹת יָם? אָלָא סוּד נִכְבֵּד הוּא, וְהֵרִי (בארה רבי שמעון אמר) בְּאֵר אוֹתוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, כָּל אוֹתָם שְׁבָאוּ מִצַּד הַקְּשָׁה, וְנִאָחֲזוּ בְּמִינִים רַעִים, בְּכַתְרִים הַתְּחַתּוּנִים, כְּמוֹ עֲזָאזֵל בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, זֶה נִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, כְּמוֹ פְּסֻלַת הַכֶּסֶף כְּשׁבוֹחֲנִים אוֹתוֹ בְּאֵשׁ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף.

כְּךָ הַאי, מְאִינּוּן מְצוּלוֹת יָם הוּא, וּמְצוּלוֹת יָם אֲקָרִי, מְצוּלוֹת מֵהֵהוּא יָם קְדִישָׁא, מְצוּלוֹת, זוּהֵמָא דְכַסְפָּא. וְעַל דָּא, כָּל אֵינּוּן חֲטָאִין דִּישְׂרָאֵל שְׁרִיִין לְגוּיָה (ס"א לנביה), וְהוּא קָבִיל לִוְן, וְיִשְׁתַּאֲבוּן בְּגוּיָה. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ חֲטָאָה אֲקָרִי. מְאִי חֲטָאָה. גְּרַעוּנָא. וְעַל דָּא הוּא גְּרַעוּנָא דְכָלָא, וְנִטְל גְּרַעוּנָא דְּגוּפָא וְדִנְפָּשָׁא. בְּהֵאִי יוֹמָא נְחִית הַאי מְצוּלוֹת יָם,

כְּךָ זֶה, הוּא מְאוֹתָם מְצוּלוֹת יָם, וְנִקְרָא מְצוּלוֹת יָם, מְצוּלוֹת מְאוֹתוֹ יָם קְדוֹשׁ, מְצוּלוֹת - זַחַמַת הַכֶּסֶף. וְעַל כֵּן כָּל אוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שׁוֹרִים לְתוֹכוֹ (אצל), וְהוּא מְקַבֵּל אוֹתָם, וְנִשְׁאָבִים לְתוֹכוֹ. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁהוּא נִקְרָא חוּטָא. מַה זֶה חוּטָא? חֲסָרוֹן. וְעַל כֵּן הוּא חֲסָרוֹן שֶׁל הַיָּם הִזְהָ, זַחַמַת (הכסף) הַנִּפְשׁ, וְנוֹטֵל

הַיָּם הִזְהָ יוֹרֵד מְצוּלוֹת הַכֶּל, וְנִטְל אֶת חֲסָרוֹן הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ. בְּיוֹם הִזְהָ יוֹרֵד מְצוּלוֹת

זְהֵמַת הַגּוֹפֵּי. מִי הוּא זְהֵמַת הַגּוֹפֵּי?
זֶה אֵלוֹ הַחֲטָאִים שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל יְדֵי
יֶצֶר הָרַע שֶׁנִּקְרָא מִזֵּהָם מְנוּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנִינּוּ, וְנָתַן אֶהְרֵן
עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת, אִם כֶּף,
כְּבוֹד הוּא שֶׁל הַעֲזָאוֹל, רְאִיתֶם
עֶבֶד שֶׁזֹּרֵק גּוֹרְלוֹת עִם רַבּוֹנוֹ!
דֶּרֶךְ הָעוֹלָם שֶׁעֶבֶד אֵינוֹ נוֹטֵל
אֶלָּא מֵה שֶׁנּוֹתֵן לוֹ רַבּוֹנוֹ. אֲבָל
מִשּׁוֹם שֶׁסְּמָא"ל מְזַמֵּן בְּיוֹם הַזֶּה
עַל מַלְשִׁינוֹת, וְכַדִּי שְׁלֵא יִהְיֶה לוֹ
פְּתוּחוֹן פֶּה, (בַּגּוֹרֵל חֲנֹה הוּא עוֹלָה בּו)
נוֹתְנִים לוֹ חֶלֶק בְּזֶה.

וְהַגּוֹרֵל הַזֶּה מַעֲצָמוֹ הוּא שְׁעוּלָה
בוֹ. שְׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי
יֶצְחָק, דְּבַר עֲלִיּוֹן מְצָאנוּ בַּגּוֹרֵל.
בַּגּוֹרֵל שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ פְּתוּב בּוֹ, (בַּמְדַּבֵּר
כו) עַל פִּי הַגּוֹרֵל, עַל פִּי הַגּוֹרֵל
וְדָאִי, שֶׁהוּא אָמַר: זֶה חֶלְקוֹ שֶׁל
יְהוּדָה, זֶה שֶׁל בְּנֵימִין וְכוּ', וְכֵן
כָּלֶם. אַף כָּאֵן, פִּיּוֹן שֶׁהִכְהֵן שֵׁם
יְדִיו, אוֹתָם הַגּוֹרְלוֹת מְדַלְּגִים
וְעוֹלִים בְּיַד הַכֹּהֵן (וְעוֹלִים הַגּוֹרְלוֹת בְּיַד
הַכֹּהֵן, הֵם מְדַלְּגִים מִיְדֵיו) וְשׁוֹרִים
בְּמִקּוּמָם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב, וְהַשְּׁעִיר
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל, עָלָה עָלָיו
וְדָאִי.

וְדָאִי זֶה בְּלַבְדּוֹ, אֶלָּא בְּכֹל פְּעַם
שֶׁמְזַמֵּן הַמַּלְשִׁין וְנִתְּנָת לוֹ רְשׁוּת,
צְרִיכִים לְשִׁים כְּנִגְדּוֹ בְּמָה
שִׁיתְעַסֵּק וְיַעֲזֹב אֶת יִשְׂרָאֵל. בְּיוֹם
הַזֶּה מְזַמֵּן הַמַּלְשִׁין לְרַגֵּל אֶת
הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (אֵיּוֹב א) וַיֹּאמֶר
ה' אֵל הַשָּׁטָן מֵאֵין תְּבֵא. וְהָרִי
שְׁנִינּוּ, מִשּׁוֹט בְּאָרֶץ, מָה זֶה?
אֶלָּא זֶהוּ הַמַּלְשִׁין הַגְּדוֹל
מְקַטְרְגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְהָרִי הַתְּעוֹרְרוֹ הַחֲבָרִים, (שׁוּדָא)
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל
מְזַמֵּנִים לַעֲבֹר בֵּינָם וּלְהַפְרֹעַ מִן
הַמְּצָרִים, אָמַר: אֲנִי עֹבְרָתִי בְּאָרֶץ
הַקְּדוּשָׁה, וְרִאִיתִי שְׁאֵלָה לֹא

זוֹהֵמָא (דְּכִסְפָּא) דְּנִפְשָׁא, וְנָטִיל זוֹהֵמָא דְּגוֹפָא.
מֵאֵין הוּא זוֹהֵמָא דְּגוֹפָא. דָּא אֵינוֹן חוֹבִין
דְּאִתְעַבְדּוּ עַל יְדֵי דִיֶּצֶר הָרַע, דְּאִקְרִי מְזוּהָם
מְנוּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּנַן (וַיִּקְרָא טו) וְנָתַן אֶהְרֵן עַל שְׁנֵי
הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת, אִי הָכִי יִקְרָא הוּא
דְּעֲזָאוֹל, חֲמִיתוֹן עֶבְדָּא דְּשִׂדִי עַדְבִּין בְּמֵאֲרִיָּה,
אֲרִיחִיָּה דְּעֵלְמָא דְּעֶבְדָּא לָא נָטֵל אֶלָּא מֵה
דִּיהֵיב לִיָּה מֵאֲרִיָּה. אֲבָל, בְּגִין דְּסְמָא"ל זְמִין
הָאִי יוֹמָא בְּדִלְטוּרָא, וּבְגִין דְּלָא יְהֵא לִיָּה
פְּטוּרָא (ס"א כְּהָא עֲדָבָא הוּא סְלֵקָא בִּיָּה) יְהֵבִין לִיָּה חוֹלְקָא
בְּהָאִי.

וְהָאִי עֲדָבָא מְגַרְמִיָּה הוּא דְּסְלִיק בִּיָּה, דְּאָמַר
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, מְלָה עֲלָאָה
אֲשַׁכְּחָנָא בְּעֶדְבָא. עֲדָבָא דִּיהוֹשֻׁעַ, פְּתִיב בִּיָּה,
(בַּמְדַּבֵּר כו) עַל פִּי הַגּוֹרֵל, עַל פִּי הַגּוֹרֵל וְדָאִי,
דְּאִיָּהוּ אָמַר דָּא חוֹלְקָא דִּיהוּדָה, דָּא דְּבִנְיָמִין
וְכוּ', וְכֵן כְּלָהוּ. אוּף הָכָא, פִּיּוֹן דְּכֶהֱנָא שְׁוִי
יְדִוִי, אֵינוֹן עַדְבִּין מְדַלְּגִי וְסְלֵקִין בִּידָא דְּכֶהֱנָא,
(ס"א וְסְלֵקוֹן עַדְבִּין בִּידָא דְּכֶהֱנָא, אֵינוֹן מְדַלְּגִי מִן יְדִוִי) וְשִׁאָרֵן
בְּאִתְרִיָּהוּ. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר
עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל, עָלָה עָלָיו וְדָאִי.

וְדָא דָּא בְּלַחֲדוּדִי, אֶלָּא בְּכֹל זְמַנָּא דְּדִלְטוּרָא
זְמִין, וְאִתְיֵהִיב לִיָּה רְשׁוּתָא, בְּעִינָן
לְשׁוּוָאָה לְקַבְּלִיָּה בְּמָה דִּיתְעַסֵּק, וְשְׁבִיק לוֹן
לְיִשְׂרָאֵל. בְּהָאִי יוֹמָא דְּלְטוּרָא זְמִין לְאֶלְלָא
אַרְעָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (אֵיּוֹב א) וַיֹּאמֶר יי' אֵל
הַשָּׁטָן מֵאֵין תְּבֵא. וְהָא תְּגִינָן, מִשּׁוֹט בְּאָרֶץ,
מֵאִי הוּא. אֶלָּא הָאִי הוּא דְּלְטוּרָא רַבָּא
מְקַטְרְגָא דִּישְׂרָאֵל.

וְהָא אִתְעַרְו חֲבָרִיָּא, (דְּוִבָא) בְּהֵיָא שְׁעָתָא דְּהוּוּ
זְמִינִין יִשְׂרָאֵל לְמַעַבְר יִמָּא, וְלֹאִתְפָּרְעָא
מִמְצָרָאִי, אָמַר, אָנָּא אַעֲבֹרְנָא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, וְחֲמִינָא דְּלָא אִתְחַזְזוֹן אֵלִין

רְאוּיִים לְהַפְנִס לְתוֹכָהּ. אִם אַתָּה דָן דִּין - הַדִּינִים שֶׁלָּהֶם כָּאֵן כְּמוֹ הַמְצָרִים. מַה שׁוֹנִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ? אוֹ שִׁמּוֹתוֹ כֻּלָּם כְּאַחַד, אוֹ שִׁיחֲזְרוּ כֻלָּם לְמִצְרִים. וְלֹא אַתָּה הוּא שְׂאֲמַרְתָּ, (בְּרֵאשִׁית טו) וְעַבְדוֹם וְעֵנֹו וְעֵנֹו אַתֶּם אַרְבַּע מְאוֹת שָׁנָה? וְהָרִי לֹא עָלוּ מִחֻשְׁבוֹנוֹ אֶלָּא מֵאֲתִים וְעֶשֶׂר, וְלֹא יוֹתֵר.

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מַה אַעֲשֶׂה? כָּאֵן צְרִיכָה הַשְׁתַּדְּלוּת, לְהַבִּיא קָרֵב כְּנֶגְדּוֹ. אַתָּן לוֹ כְּמַה שִׁיתַּעֲסֵק, וְיַעֲזֹב אֶת בְּנֵי, וְהָרִי נִמְצָא כְּמַה שִׁיתַּעֲסֵק. מִיָּד אָמַר לוֹ: הַשְׁמַת לְבָבְךָ אֶל עַבְדֵי אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמַהוֹ בְּאַרְץ. מִיָּד חָלַק לוֹ הַמַּלְשִׁין בְּדַבְּרִים, וַיַּעַן הַשֹּׁטֵן אֶת ה' וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יָרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים. לְרוּעָה שָׂרְצָה לְהַעֲבִיר צֶאֱנוּ בְּנֵהָר אַחַד. עֶבֶר זָאֵב לְהַתְגַּרּוֹת בְּצֶאֱנוּ. הַרוּעָה הִיָּה חֲכָם, אָמַר: מַה אַעֲשֶׂה, שֶׁבַעֲוֹד שְׂאֵנִי מֵעֲבִיר אֶת הַטְּלָאִים, הוּא יִתְגַּרֵּה בְּצֶאֱן? הַרִים עֵינָיו וַרְאָה בֵּין הַצֶּאֱן תִּישׁ אַחַד מְאוֹתָם תִּישִׁי הַבֵּר, שֶׁהִיָּה גְדוֹל וְחֹזֵק. אָמַר: אֲזַרְק זֶה כְּנֶגְדּוֹ, וּבַעֲוֹד שְׂמַתְגָּרִים זֶה בְּזֶה, אַעֲבִיר אֶת כָּל הַצֶּאֱן וְיִנְצְלוּ מִמֶּנּוּ.

כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר: וַדַּאי הַתִּישׁ הַזֶּה גְדוֹל אַחַד וְחֹזֵק וְאֵלִים, אֲזַרְק כְּנֶגְדּוֹ, וּבַעֲוֹד שֶׁהוּא מִתַּעֲסֵק עִמוֹ, יַעֲבְרוּ בְנֵי, וְלֹא יִמְצָא קִטְיֹגוֹרָא עֲלֵיהֶם. מִיָּד - וַיֹּאמֶר ה' אֶל הַשֹּׁטֵן הַשְׁמַת לְבָבְךָ. עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זָוַג אוֹתָם כְּאַחַד, שֶׁכְּתוּב הֵנוּ בְּיַדְךָ. בַּעֲוֹד שֶׁהוּא מִתַּעֲסֵק בּוֹ, עֹזֵב אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִמְצָא מְקַטְרֵג אֲלֵיהֶם.

אִיךָ כָּאֵן בַּיּוֹם הַזֶּה הַמַּלְשִׁין מְזַמֵּן לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ, וְצָרִיכִים לְשַׁלַּח כְּנֶגְדּוֹ כְּמַה שִׁיתַּעֲסֵק (בְּדִמְיָה שְׁלוּ),

לְמִיעַל בְּגִוּוָה, אִי אֲנִתְּ דְאֵין דִּינָא, דִּינִיָּהוּ הֵכָא כְּמִצְרָאִי, מַה שְׁנִיָּן אֲלֵין מֵאֲלֵין, אוֹ יְמוֹתוֹן כְּלֵהוּ כְּחֻדָּא, אוֹ יְהַדְרוּן כְּלֵהוּ לְמִצְרִים. וְלֹא אֲנִתְּ הוּא דְאֲמַרְתָּ, (בְּרֵאשִׁית טו) וְעַבְדוֹם וְעֵנֹו אוֹתָם ד' מְאוֹת שָׁנָה, וְהָא לֹא סְלִיקוּ מִחֻשְׁבְּנֵי אֶלָּא רַד"ו, וְלֹא יִתִּיר.

אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, מָאִי אַעֲבִיד, אֲשֶׁתַּדְּלוּתָא בְּעֵיָא הֵכָא, לְאִיִּתְתָּא קָרְבָא לְקַבְּלִיהָ, יְהִיבָנָא לִיהָ בְּמַה דִּיתַּעֲסֵק, וַיִּשְׁבּוּק בְּהוּ לְבִנֵי, וְהָא אֲשֶׁתְּכַח בְּמֵאֵן דִּיתַּעֲסֵק, מִיָּד אָמַר לִיהָ, הַשְׁמַת לְבָבְךָ אֶל עַבְדֵי אִיּוֹב כִּי אֵין כְּמַהוֹ בְּאַרְץ. מִיָּד פִּלַּג לִיהָ דְלִטּוֹרָא בְּמַלְיָן, וַיַּעַן הַשֹּׁטֵן אֶת יי' וַיֹּאמֶר הַחֲנָם יָרָא אִיּוֹב אֱלֹהִים.

לְרַעֲיָא דְבַעֲי לְאַעֲפָרָא עֲאֲנִיָּה בְּחַד נִהָרָא, אַעֲפָר זָאֵבָא לְקַטְרֵגָא לִיהָ בְּעֲאֲנִיָּה, רַעֲיָא הָוָה חַפִּים, אָמַר מָאִי אַעֲבִיד, דְּבַעֲוֹד דְּאֲנָא אַעֲפָר לְטַלְיָא, יְקַטְרֵג הוּא בְּעֲאֲנִי. זְקַף עֵינֹוֹי, וְחֲמָא בֵּין עֲאֲנָא, חַד תִּישָׂא מֵאֲלֵין תִּישִׁי בְּרָא, דְּהוּוָה רַב וְתַקִּיף. אָמַר, אֲשַׁדֵּי דָא לְקַבְּלִיהָ, וּבַעֲוֹד דְּמַקְטְרֵגִי דָא בְּדָא, אַעֲפָר לְכָל עֲאֲנָא, וַיִּשְׁתַּזְבּוּן מִנֶּיהָ.

כֵּן קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אָמַר, וַדַּאי הָא תִישָׂא חַד רַב וְתַקִּיף וְאֵלִים, אֲשַׁדֵּי לְקַבְּלִיהָ, וּבַעֲוֹד דְּהוּא יִשְׁתַּדַּל בֵּיהָ, יַעֲבְרוּן בְּנֵי, וְלֹא יִשְׁתַּפַּח קִטְיֹגוֹרָא לְגַבִּיָּהוּ. מִיָּד, וַיֹּאמֶר יי' אֶל הַשֹּׁטֵן הַשְׁמַת לְבָבְךָ. עַד דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא זָוַג לְהוּ כְּחֻדָּא, דְּכְתִיב הֵנוּ בְּיַדְךָ. בַּעֲוֹד דְּהוּא אֲשֶׁתַּדַּל בֵּיהָ, שְׂבִיק לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֲשֶׁתְּכַח קִטְיֹגוֹרָא לְגַבִּיָּהוּ.

אִיךָ הֵכִי בְּהַאי יוֹמָא, דְּלִטּוֹרָא זְמִין לְאַלְלָא אַרְעָא, וּבַעֲנֵיָא לְשַׁדְּרָא לְקַבְּלִיהָ כְּמַה דִּיתַּעֲסֵק (כְּנִיּוּנָא דִּילִיָּת), וּבַעֲוֹד דְּאִיהוּ אֲשֶׁתַּדַּל בֵּיהָ, שְׂבִיק לֹזֵן לְיִשְׂרָאֵל. וּמִתְלָא

ובעוד שהוא מתעסק בו, עוזב את ישראל. ומשל אומרים למזלול של בית המלך: תן לו מעט זין, וישבחה לפני המלך. ואם לא, יאמר למלך דבור רע. לפעמים נוטלים את אותו דבור עלינו בית המלך, והמלך עושה בגללו דין.

רבי יצחק אמר, לשוטה שעומד לפני המלך, תן לו זין, ואחר כך אמר לו והראה לו כל אותן טעיות שעשית וכל אותן רעות, והוא יבא וישבח אותך, ויאמר שלא נמצא בעולם כמותך. אף כאן, הרי עומד המלשין תמיד לפני המלך, ישאל נותנים לו את הדורון הזה, ובדורון הזה פתק לכל הרעות ולכל הטעיות ולכל החטאים שעשו ישראל, והוא בא ומשבח את ישראל, ונעשה עליהם סגור, והקדוש ברוך הוא מחזיר את הכל לראש הרעים של עמו, משום שכתוב (משלי כח) כי גחלים אתה חתה על ראשו.

אמר רבי יוסי, אוי לו לעם של עשו בשעה ששולחים את השעיר הזה לאותו המלשין שממנה עליהם, שבגללו בא לשבח את ישראל, והקדוש ברוך הוא מחזיר את כל החטאים על ראש עמו, משום שכתוב (תהלים קא) דבר שקרים לא יפון לנגד עיני. אמר רבי יהודה, אלמלא היו יודעים אמות העולם מהשעיר הזה, לא משאירים את ישראל יום אחד בעולם.

בא ראה, כל אותו יום הוא מתעסק עם אותו שעיר, ומשום כך הקדוש ברוך הוא מכפר לישראל ומטהר אותם מהכל, ולא נמצאת קטגוריה לפניו. אחר כך הוא בא ומשבח את ישראל, משיב בתשבחתם של ישראל,

אמרי לזלזולא דבי מלכא, הב ליה זעיר חמרא, וישבחה קמי מלכא. ואי לאו יימא למלכא מלה בישא. לזמנין נטלין לה לההיא מלה, עלאי דבי מלכא, ומלכא עביד דינא בגיניה.

רבי (דף ק"ב ע"א) יצחק אמר, לשטיא דקאים קמי מלכא, הב ליה חמרא, ולבתר אימא ליה, ואחזי ליה, פל אינון טעוון דעבדת, וכל אינון בישין, והוא ייתי וישבחה, ויימא דלא ישתבח בעלמא כוותך. אוף הכא, הא קאים דלטורא תדיר קמי מלכא, ישראל יהבין ליה האי דורון, ובהאי דורון פתקא, לכל בישין, ולכל טעוון, ולכל חובין דעבדו ישראל, והוא אתי ומשבח להו לישראל, ואתעביד סניגורא עליהו, וקודשא בריה הוא אהדר פלא לרישא דבישי דעמיה, בגין דכתיב, (משלי כח) פי גחלים אתה חותה על ראשו.

אמר רבי יוסי, ווי לון לעמא דעשו, בשעתא דהאי שעיר משדרי לההוא דלטורא ממנא דעליהו, דבגיניה אתי לשבחה לון לישראל, וקודשא בריה הוא אהדר פל אינון חובין לרישא דעמיה, בגין דכתיב, (תהלים קא) דובר שקרים לא יפון לנגד עיני. אמר רבי יהודה, אלמלא הוו ידעי אמות העולם מהאי שעיר, לא שבקין לון לישראל, יומא חד בעלמא.

תא חזי, פל ההוא יומא משתדל איהו בההוא שעיר, ובגין כך קדשא בריה הוא מכפר להו לישראל, ודכי לון מפלא, ולא אשתבח קטגוריא קמיה. לבתר, הוא אתי ומשבח להו לישראל. וכדין שאיל ליה, כמה דאת אמר, ויאמר יי אל השטן מאין תבא, אתיב ואז שאל אותו, כמו שנאמר, ויאמר ה' אל השטן מאין תבא.

והקטגור נעשה סנגור והולך לו. אז הקדוש ברוך הוא אומר לשבעים השנים שסביב הפסא: ראיתם את המלשין הזה, איך עומד על בני תמיד? (מספיימים) הרי שעיר אחד שנמצא (שנשלח) אצלו בפתק עם כל חטאיהם וכל טעיותיהם, וכל מה שחטאו ויחבו לפני, והוא קבל אותם. אזי כלם מספיימים שיחזרו אותם החטאים על עמו.

רבי אבא אמר, כל אותם עוונות וחטאים נדבקים בו, כמו שכתוב (מיכה ז) ותשליך במצלות ים כל חטאתם. ואחר כך כלם חוזרים על ראשי עמו, זהו שכתוב (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה. ביום הזה מתעטר הפהן בעטרות עליונות, והוא עומד בין עליונים ותחתונים, ומכפר עליו ועל ביתו, ועל הפהנים, ועל המקדש, ועל כל ישראל.

למדנו, בשעה שנכנס עם דם הפר, מכון בראש האמונה, ומזה באצבעו, כפתיב והנה אתו על הפפרת ולפני הפפרת. ואיך עושה? טובל בראשי (בדבוק) האצבעות, ומזה כמצליף בטפות האצבע לצדי הטבור (השפוע) (הפפרת), מזה ומתפונן, ומתחיל למנות: אחת, אחת ואחת. אחת לבדה, ואחת שכוללת הכל. אחת השבב של הכל, האחת שהכל חוזרים כנגדה, אחת הראש של הכל. אחר כך אחת ואחת, שהם שורים כאחד, כרצון ובאחתה, ולא נפרדים לעולמים.

אחר שמגיע לואחת הזו, שהיא אם הכל, מכאן מתחיל למנות בזווג, ומונה ואומר: אחת ושנים, אחת ושלוש, אחת

בתושבתחיהו דישראל, וקטיגורא אתעביד סניגורא ואזיל ליה.

בדין קדשא בריהו הוא אמר לשבעין שריין דסחרין פורסטיא, חמיתון האי דלטורא, היאך קאים על בני תדיר, (אסתכמו) הא שעירא חדא דאשתכח (כ"א אשתדר) גביה, בפתקא דכל חובייהו וכל טענותיהו, וכל מה דחטו ויחבו קמאי, והוא קביל לון. פדין אסתכמו כלהו, דיחדרון אינון חובין על עמיה.

רבי אבא אמר, כל אינון חובין וחטאין מתדבקין ביה, כמה דכתיב, (מיכה ז) ותשליך במצולות ים כל חטאתם. ולבתר, פלהו מתהדרן ברישיהון דעמיה, הדיא הוא דכתיב, (ויקרא טו) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה. בהאי יומא מתעטר פהנא בעטריין עלאין, והוא קאים בין עלאי ותתאי, ומכפר עליה ועל ביתיה, ועל פהני, ועל מקדשא, ועל ישראל כלהו.

תאנא, בשעתא דעאל בדמא דפר, מכוין ברישא דמהימנותא, ואדי באצבעיה, כמה דכתיב, והזה אותו על הפפרת ולפני הפפרת והיה עביד. בסים בקפטא (כ"א בקמפא) דאצבעא, ואדי כמצליף, בטיפין דאצבעא, לסטרי קפתורא (כ"א קטפורא) (כ"א כפורתא), אדי ואתפונן, ושארי לממני אחת, אחת ואחת. אחת בלחודהא, אחת דכליל פלא, אחת שבחא דכלא, אחת דכלא אהדרן לקבלה, אחת רישא דכלא. לבתר אחת ואחת, דאינון שריין כחדא, ברעותא באחיותא, ולא מתפרשן לעלמין.

בתר דמטא להאי ואחת, דהיא אימא דכלא. מכאן שארי לממני בזווגא, ומני ואמר,

אחת ושנים. אחת ושלוש. אחת וארבע. אחת ושש. אחת

וְשִׁבַע. בְּגִין לְאַמְשָׁכָא וּלְנַגְדָא לְהַאי אַחַת, דְּהִיא אִימָא (מ"א) עֲלָאָה, בְּדַרְגִין יְדִיעֵן, לְכַתְרָא (ס"א לְנַהֲרָא לְאִימָא) דְּאִימָא תַתְּאָה. וּלְאַמְשָׁכָא נַהֲרִין עֲמִיקִין מֵאַתְרֵיהּוּ לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, יוֹמָא דָּא תְרִין נַהֲרִין נַהֲרִין בְּחֻדָּא, אִימָא עֲלָאָה נַהֲרָא לְאִימָא תַתְּאָה. וְעַל דָּא כְּתִיב יוֹם הַכַּפּוּרִים, כְּמָה דְאַתְמַר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק קַפְטָרָא חֲדָא קְשִׁירָא בְּרַגְלוֹי דְכַהֲנָא, בְּשַׁעְתָּא דְהוּהוּ עָאֵל, דְּאִי יָמוֹת הָתָם, יַפְקוּהוּ מִלְבָּר. וּבְמָה יְדַעֵי. בְּהֵוּא זְהוּרִיתָא אַתְיִידַע וְאַשְׁתְּמוּדַע, כִּד לָא יְהִיפְּ גְוּוֹנִי. בְּהֵוּא שַׁעְתָּא אַשְׁתְּמוּדַע, דְכַהֲנָא אַשְׁתַּכַּח לְגוּ בְּחֻטְאָה. וְאִי יַפּוּק בְּשָׁלָם, בְּזְהוּרִיתָא אַתְיִידַע וְאַשְׁתְּמוּדַע, דְיִהִיפְּ גְוּוֹנִי לְחֻוּר. כְּדִין חֲדוּוֹתָא הִיא בְּעֲלָאֵי וְתַתְּאֵי. וְאִי לָאוּ כְלָהוּ אַשְׁתַּכְּחוּ בְצַעְרָא, וְהוּוּ יְדַעֵי כְלָא, דְלָא אַתְקַבְּלוּ צְלוּתְהוֹן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן דְהוּהוּ עָאֵל, וְטַמְטָם עֵינֵוֵי דְלָא אַצְטְרִיף, וְהוּהוּ שָׁמַע קָל גְּדַפֵּי כְרוּבֵיִיא מְזַמְרֵי וּמְשַׁבְּחֵי. הָוָה יְדַע כַּהֲנָא, דְכַלָּא הָוָה בְּחֻדָּה, וַיַּפּוּק בְּשָׁלָם. וְעַם כָּל דָּא בְּצְלוּתֵיהּ הָוָה יְדַע, דְמַלְיִן נַפְקִין בְּחֻדוּוֹתָא, וּמִתְקַבְּלִין וּמִתְבְּרַכִין (דף ק"ב ע"ב) כְּדָקָא יָאוֹת, וּכְדִין חֲדוּוֹתָא הִיא בְּעֲלָאֵי וְתַתְּאֵי.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיהּ, הֵיאֵי יוֹמָא אַמַּאי הוּא כְּהַאי אַתְרַ תְּלִי, וְלָא בְּדַרְגָּא אַחְרָא, דְיָאוֹת הוּא לְמַהוּי בְּדַרְגָּא דְמַלְפָּא שְׁאֲרֵי, יַתִּיר מְכַלָּא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, הֲכִי הוּא וְדָאֵי, וַיָּאוֹת שָׁאֵלְתָּ.

תָּא חֲזִי, מַלְפָּא קְדִישָׁא, שְׂבִיק הִיכְלֵיהּ וּבֵיתֵיהּ בִּידָא דְמִטְרוּנִיתָא, וְשַׁבַּק לְבַנּוּי עֲמָה, בְּגִין

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׂרָשְׂרַת אַחַת קְשׁוּרָה לְרַגְלֵי הַכַּהֵן בְּשַׁעָה שְׁהִיָּה נְכַנְס, שְׁאָם יָמוֹת שָׁם, יוֹצִיאֻהוּ מִבְּחוּץ. וּבְמָה יוֹדְעִים? בְּאוֹתָהּ זְהוּרִית נוֹדַע וְהַפֵּר, כְּשִׁלָּא נַהֲפֵף צְבָעוּ. בְּאוֹתָהּ שַׁעָה נוֹדַע שְׁהַכְּהֵן נִמְצָא בְּפָנִים בְּחֻטָּא. וְאִם יֵצֵא בְּשָׁלוֹם, בְּזְהוּרִית יְנַדַּע וַיַּפֵּר, שְׂיִהִיפְּ צְבָעוּ לְלִבָּן, אַזִּי שְׂמַחָה הִיא בְּעֲלִיוֹנִים וּבַתְּחַתּוֹנִים. וְאִם לָא, כְּלָם נִמְצָאוּ בְצַעַר, וְהָיוּ כְלָם יוֹדְעִים שְׁלָא הִתְקַבְּלוּ תַפְלוּתֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן דְהוּהוּ עָאֵל, וְטַמְטָם עֵינֵוֵי דְלָא אַצְטְרִיף, וְהוּהוּ שָׁמַע קָל גְּדַפֵּי כְרוּבֵיִיא מְזַמְרֵי וּמְשַׁבְּחֵי. הָוָה יְדַע כַּהֲנָא, דְכַלָּא הָוָה בְּחֻדָּה, וַיַּפּוּק בְּשָׁלָם. וְעַם כָּל דָּא בְּצְלוּתֵיהּ הָוָה יְדַע, דְמַלְיִן נַפְקִין בְּחֻדוּוֹתָא, וּמִתְקַבְּלִין וּמִתְבְּרַכִין (דף ק"ב ע"ב) כְּדָקָא יָאוֹת, וּכְדִין חֲדוּוֹתָא הִיא בְּעֲלָאֵי וְתַתְּאֵי.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיהּ, הֵיאֵי יוֹמָא אַמַּאי הוּא כְּהַאי אַתְרַ תְּלִי, וְלָא בְּדַרְגָּא אַחְרָא, דְיָאוֹת הוּא לְמַהוּי בְּדַרְגָּא דְמַלְפָּא שְׁאֲרֵי, יַתִּיר מְכַלָּא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, הֲכִי הוּא וְדָאֵי, וַיָּאוֹת שָׁאֵלְתָּ.

תָּא חֲזִי, מַלְפָּא קְדִישָׁא, שְׂבִיק הִיכְלֵיהּ וּבֵיתֵיהּ בִּידָא דְמִטְרוּנִיתָא, וְשַׁבַּק לְבַנּוּי עֲמָה, בְּגִין

לְדַבְּרָא לֹון, וְלֹא לְקַאָה לֹון, וְלִמְשָׁרֵי בְּגוּוֹיֵיהוּ. דְּאֵי זַפְאן מְטְרוּנִיתָא עֲאֵלַת בְּחִדּוּתָא בִּיקְרָא לְגַבֵּי מַלְכָּא. וְאֵי לָא זַפְאן, הִיא וְאֵינּוּן, אַתְהֶדרוּ בְּגִלּוּתָא. וְהָא אוּקִימְנָא, כְּמָה דְכְּתִיב, (משלי יט) מְשַׁדָּד אֵב יִבְרִיחַ אִם. וְכְּתִיב, (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם.

וְהַשְׁאִיר אֶת בְּנֵי עַמָּה כְּדֵי לְהִנְהִיגֵם וְלְהַלְקוֹתֵם וּלְשָׂרוֹת בְּתוֹכֵם. שְׂאֵם זֹכִים, הַגְּבִירָה נִכְנַסְתָּ בְּשִׂמְחָה וּבְכַבּוּד אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאִם לֹא זֹכִים, הִיא וְהֵם חוֹזְרִים לְגִלּוּת. וְהָרִי בְּאַרְנוּ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (משלי יט) מְשַׁדָּד אֵב יִבְרִיחַ אִם. וְכְּתוֹב (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם.

וְעַל דָּא אֵית יוּמָא חַד בְּשַׁתָּא, לְאַשְׁגַּחָא בְּהוּ, וְלַעֲיִינָא בְּהוּ. וְכַד אֲזַדְמֵן הָאֵי יוּמָא, אִימָא עֲלָאָה דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא, אֲזַדְמֵן לְקַבְּלֵיהּ, לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל אֲזַדְרָזוּ בְּהָאֵי יוּמָא, בְּכַמָּה פּוֹלְחָנִין, בְּכַמָּה עֲלוּתִין, בְּכַמָּה עֲנוּיִין, כְּלֵהוּ בְּזִכּוּתָא. כְּדִין אֲזַדְמֵן לְהוּ חִירוֹ, מְאַתֵּר דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא. בְּנֵי מַלְכָּא בְּנָהָא, דְאַתְפַּקְדָן בִּידְהָא, כְּלֵהוּ זַפְאִין, כְּלֵהוּ בְּלֹא חֲטָאָן, בְּלֹא חוּבִין, כְּדִין אֲזַדְוֹגַת (ס"א) וְכַד אֲזַדְמֵן הָאֵי יוּמָא וְיִשְׂרָאֵל אֲזַדְמֵנוּ בְּהָאֵי יוּמָא בְּכַמָּה פּוֹלְחָנִין בְּכַמָּה עֲלוּתִין בְּכַמָּה עֲנוּיִין כְּלֵהוּ בְּזִכּוּתָא כְּדִין אִימָא עֲלָאָה דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא אֲזַדְמֵן לְקַבְּלֵיהּ לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל וְחֲמַאת בְּנֵי מַלְכָּא בְּנָהָא (נ"א כְּרֵהָא) דְאַתְפַּקְדָן בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא כְּלֵהוּ זַפְאִין בְּלֹא חֲטָאִין בְּלֹא חוּבִין כְּדִין אֲזַדְמֵן לְהוּ חִירוֹ מְאַתֵּר דְכָל חִירוֹ בִּידְהָא דְמְטְרוּנִיתָא כְּדִין מְטְרוּנִיתָא עֲלָאָה) לְגַבֵּי מַלְכָּא, בְּנֵהִירוֹ, בְּחִדּוּתָא, בְּשִׁלְמֵוּ, בְּרַעוּתָא. דְּהָא רַבִּינָא בְּנִין לְמַלְכָּא עֲלָאָה כְּדָקָא יָאוּת.

וְעַל כֵּן יֵשׁ יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה לְהַשְׁגִּיחַ בְּהֵם וּלְעִזֵּין בְּהֵם. וְכַשְׁמֻזְדְּמֵן הַיּוֹם הַזֶּה, הָאֵם הַעֲלִינָה, שְׁכַל הַחֲרוּת בְּיַדְהָ, מְזַדְמֵנַת כְּנִגְדוּ לְהַסְתַּפְּל בִּישְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל מְזַדְרָזִים בְּיוֹם הַזֶּה בְּכַמָּה עֲבוּדוֹת, בְּכַמָּה תַּפְלוּת, בְּכַמָּה עֲנוּיִים, כְּלֵם בְּזִכּוּת. וְאִז מְזַדְמֵנַת לְהֵם חֲרוּת, מִהֶמְקוֹם שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ שֶׁל הַגְּבִירָה. בְּנֵי הַמֶּלֶךְ בְּנֵיהּ, שְׁנַפְקָדוּ בִּידְהָ, כְּלֵם זַפְאִים, כְּלֵם כְּלֵי חֲטָאִים, כְּלֵי עוֹנוֹת. אִז מְזַדְוֹגַת (וכַאֲשֶׁר מְזַדְמֵן הַיּוֹם הַזֶּה וְיִשְׂרָאֵל אֲזַדְמֵנוּ בְּיוֹם הַזֶּה עֲבוּדוֹת, בְּכַמָּה תַּפְלוּת, בְּכַמָּה עֲנוּיִים - הַכֹּל בְּזִכּוּת. אִז הָאֵם הַעֲלִינָה שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ מְזַדְמֵנַת כְּנִגְדוּ לְהַסְתַּפְּל בִּישְׂרָאֵל, וְרוּאָה אֶת בְּנֵי הַמֶּלֶךְ בְּנֵיהּ (בְּנָה) שְׁנַפְקָדוּ בִּידְהָ שֶׁל הַגְּבִירָה, כְּלֵם זַפְאִים כְּלֵי חֲטָאִים, כְּלֵי חוּבוֹת, וְאִז מְזַדְמֵנַת לְהֵם חֲרוּת מִהֶמְקוֹם שְׁכַל הַחֲרוּת בִּידְהָ שֶׁל הַגְּבִירָה, וְאִז הַגְּבִירָה הַעֲלִינָה) לְמַלְךְ בְּאוּר, בְּשִׂמְחָה, בְּשִׁלְמוּת, בְּרַצוֹן. שְׁהָרִי גְּדֵלָה בְּנִים לְמַלְךְ הַעֲלִינָן כְּרֵאוּי. וְכַשְׁבִּיּוֹם הַזֶּה אֵינֵם נִמְצְאִים כְּרֵאוּי - אוּי לְהֵם! אוּי לְשִׁלּוּחֵיהֶם! אוּי שְׁהָרִי הַגְּבִירָה הַתְּרַחֲקָה מִן הַמֶּלֶךְ, וְהָאֵם הַעֲלִינָה מְסַתְּלָקַת, וְלֹא יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ חֲרוּת לְעוֹלָמִים. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְמַד אוּתֵם אֶת דְּרָכֵי כְּדֵי לְהַנְצִל מִן הַדִּין, וְיִמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו. זְהוּ שְׂפָתוֹב (ויקרא טז) כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. וְכְּתוֹב (יחזקאל לז) וְזַרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִיּוֹם טַהוּרִים וְטַהֲרֵתֶם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְגו'.

וְכַד הָאֵי יוּמָא לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ כְּדָקָא יָאוּת, וּוִי לֹון, וּוִי לְשִׁלּוּחֵיהוֹן, וּוִי דְּהָא מְטְרוּנִיתָא אַתְרַחֲקַת מִן מַלְכָּא, וְאִימָא עֲלָאָה אַסְתַּלְקַת, וְלֹא נִפִּיק מִנָּה חִירוֹ לְעֵלְמִין. זַפְאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּלִיף לֹון אוּרְחוּי, בְּגִין לְאַשְׁתַּזְבָּא מִן דִּינָא, וְיִשְׁתַּכְּחוּן זַפְאִין קַמֵּיהּ. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא טז) כִּי בְּיוֹם הַזֶּה יִכְפֹּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. וְכְּתִיב, (יחזקאל לז) וְזַרְקֵתִי עֲלֵיכֶם מִיּוֹם טַהוּרִים וְטַהֲרֵתֶם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וְגו'.

וּבַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי וְגו' (ויקרא
 כ"ג) רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵל לְרַבִּי אֲבָא, אָמַר
 לִיָּהּ, הֲיֵי חֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם, מָאִי קָא מִיִּירִי.
 אָמַר לִיָּהּ, וְדַאי רְזָא יִקְרָא הוּא. תָּא חֲזִי, בֵּין
 לְעִילָא בֵּין לְתַתָּא, כָּל חַד וְחַד, בְּאַרְחִיּוּהִי נִטְלָא,
 וּבְאַרְחִיּוּהִי יִתְבָּא, וּבְאַרְחִיּוּהִי אֲתַעַר וְעֵבִיד מָאִי
 דְעֵבִיד. הַאי עֶשֶׂר מְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אֵינּוּן.
 וְיוֹמָא עֲשִׂירָאָה, בְּעֲשִׂירָאָה קְיַימָא. וְעַל דָּא
 (שמות יב) בְּעֶשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ
 שֶׁהָ לְבִית וְגו'. וְהַאי יוֹמָא, הוּא דִילָהּ. וְחֲמֹשֶׁה
 יוֹמִין אַחֲרֵינֵין, דְּמַלְכָּא הוּא. הַהוּא יוֹמָא דְאַתִּי
 עָלָה. דְּהָא חֲמִשָּׁאָה, בֵּיהּ יְתִיב מַלְכָּא,
 בְּכוּרְסִיָּא. וּבְכָל אֲתַר בְּעֶשֶׂר, דְּמִטְרוּנִיתָא
 הוּא. חֲמִשָּׁה עֲלִייהוּ, דְּמַלְכָּא הוּא (ס"א תהוּא יוֹמָא
 דְעָלָה כְּגֵוֵן דְּרָנָא חֲמִשָּׁאָה בֵּיהּ יְתִיב מַלְכָּא בְּכוּרְסִיָּא, וּבְכָל אֲתַר וְכו').
 הַהוּא יוֹמָא דְאַתִּי עָלָה דְּהָא חֲמִשָּׁאָה בֵּיהּ יְתִיב
 מַלְכָּא בְּתַרְעָא.

וּבְכָל אֲתַר בְּעֶשֶׂר דְּמִטְרוּנִיתָא הוּא, חֲמִשָּׁה
 עֲלִייהוּ, דְּמַלְכָּא הוּא. הַהוּא יוֹמָא דְאַתִּי
 עָלָה. בְּגֵין כְּפֵךְ חֲמִשָּׁה יוֹמִין מִיְרַחָא,
 לְאוּרִייתָא. וְאִי תִימָא שְׁבִיעָאָה, בְּזַמְנָא דְתַרִּין
 אַבְהֵן מִשְׁתַּפְּחִי בֵּיהּ, דְּהָא מַלְכָּא בְּהוּ, וּכְדִין
 מִתְעַטֵּר בְּכֻלָּא. וְחַד מְלָה, שְׁבִיעָאָה וְחֲמִשָּׁאָה.
 תָּא חֲזִי, חֲמִשָּׁאָה דִילִיָּהּ הוּא וְדַאי, כְּמָה
 דְאַתְמַר, וּכְדִין נְהִיר אֲבָא לְאִימָא,
 וְאַתְנַהִירוּ מְנַה חֲמִשִּׁין תְּרַעִין לְאַנְהָרָא
 לְחֲמִשָּׁאָה. וְאִי תִימָא שְׁבִיעָאָה, בְּגֵין דְּמַלְכָּא
 בְּשְׁלִימוּ דְאַבְהֵן, וְעֶטְרָה יְרִית מְשְׁבִיעָאָה, כְּמָה
 דְכַתִּיב, (שיר השירים ג) צֶאֱנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן.
 וְעַל דָּא בְּשְׁבִיעָאָה הוּא יוֹמָא דְמַעַטְרָא מַלְכָּא
 בְּעֶטְרוּי, וּכְדִין יְרִית מַלְכָּא לְאַבָּא וְאִימָא,
 דְּמַזְדוּוּגִין כְּחַדָּא. וְעַל דָּא כֻלָּא בְּחַד תְּלִיָּא.

וּבַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר יוֹם לַחֲדָשׁ
 הַשְּׁבִיעִי וְגו'. רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵל אֶת
 רַבִּי אֲבָא. אָמַר לוֹ, הַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר
 יוֹם הֵלְלוּ, מַה הֵם אוֹמְרִים? אָמַר
 לוֹ, וְדַאי זְהוּ סוּד נִכְבֵּד. בַּא רְאָה,
 בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, כָּל אֶחָד
 וְאֶחָד בְּדַרְכּוֹ נוֹסֵעַ, וּבְדַרְכּוֹ יוֹשֵׁב,
 וּבְדַרְכּוֹ מִתְעוֹרֵר וְעוֹשֶׂה מַה
 שְׁעוֹשֶׂה. הַעֲשׂוֹר הַזֶּה הֵם מְכַנְסַת
 יִשְׂרָאֵל. וְהַיּוֹם הַעֲשִׂירִי עוֹמֵד
 בְּעֶשֶׂרִי. וְעַל כֵּן, (שמות יב) בְּעֶשֶׂר
 לַחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁהָ
 לְבִית וְגו'. וְהַיּוֹם הַזֶּה הוּא שְׁלָהּ.
 וְחֲמֹשֶׁה יָמִים אַחֲרָיִם הוּא שֶׁל
 הַמְּלָךְ, הַיּוֹם שְׂבָא עָלֶיהָ. שְׁהִירִי
 הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכֶסֶף.
 וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשֶׂר, הוּא שֶׁל
 הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל
 הַמְּלָךְ הוּא (אותו הַיּוֹם שְׁעֲלִיָּהּ מִשׁוּם
 שֶׁהִדְרָגָה הַחֲמִישִׁית בְּהָ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ בְּכֶסֶף, וּבְכָל
 מְקוֹם וְכו'). אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׂבָא עָלֶיהָ,
 שְׁהִירִי הַחֲמִישִׁי, בּוּ יוֹשֵׁב הַמְּלָךְ
 בְּשַׁעַר.

וּבְכָל מְקוֹם בְּעֶשֶׂר, הוּא שֶׁל
 הַגְּבִירָה. חֲמִשָּׁה עֲלִיהֶם, שֶׁל
 הַמְּלָךְ הוּא, אוֹתוֹ יוֹם שְׂבָא עָלֶיהָ.
 מִשׁוּם כִּף חֲמִשָּׁה יָמִים מִהַחֲדָשׁ
 לַתּוֹרָה. וְאִם תֵּאמַר שְׁבִיעִי, בְּזַמֵּן
 שְׁשֵׁנֵי אַבּוֹת נִמְצְאִים בּוֹ, שְׁהִירִי
 הַמְּלָךְ בְּהֶם, וְאִז מִתְעַטֵּר בְּכָל.
 וְדַבֵּר אֶחָד שְׁבִיעִי וְחֲמִישִׁי.

בַּא רְאָה, הַחֲמִישִׁי הוּא שֶׁלּוֹ
 וְדַאי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, וְאִז מֵאִיר
 הָאֵב לְאֵם, וּמֵאִירִים מְמַנָּה
 חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים לְהָאִיר לְחֲמִישִׁי.
 וְאִם תֵּאמַר הַשְּׁבִיעִי, מִשׁוּם
 שֶׁהַמְּלָךְ בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל הָאֲבוֹת,
 וְעֶטְרָה יוֹרֵשׁ מִהַשְּׁבִיעִי, כְּמוֹ
 שְׁכַתּוּב (שיר א) צֶאֱנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת
 צִיּוֹן. וְעַל זֶה בְּשְׁבִיעִי הוּא הַיּוֹם
 שְׁמַעַטֵּר הַמְּלָךְ בְּעֶטְרָתוֹ, וְאִז
 יוֹרֵשׁ הַמְּלָךְ אֶת הָאֵב וְאֵת הָאֵם,
 שְׁמַזְדוּוּגִים כְּאֶחָד. וְעַל כֵּן הַכֹּל
 תְּלוּי בְּאֶחָד.

ובחמשה עשר יום, רבי יהודה פתח, (במדבר כא) וישמע הפנעני מלך ערד. שנינו, שלש מתנות עליונות הודמנו לישראל על ידי שלשה אחים: משה, אהרן ומרים. מן - בזכות משה. ענני כבוד - בזכות אהרן. באר - בזכות מרים. וכלם אחוזים למעלה. מן בזכות משה, שפתיב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. מן השמים (דוקא) - זה משה.

ענני כבוד בזכות אהרן, שפתיב (במדבר יד) אשר עין בעין (אהרן) נראה אלהי וגו', וכתוב (ויקרא טז) וכסה ענן הקטרת. מה למעלה שבעה, אף כאן גם שבעה, שהרי בקטרת שבעה עננים נקשרים כאחד (ועד). ואהרן הוא ראש לכל שבעת העננים, והוא קושר את ששת האחרים עמו בכל יום.

באר בזכות מרים, שהרי היא ודאי נקראת באר. ובספר האגדה, (שמות ב) ותתצב אחותו מרחק לדעה וגו' - זוהי באר מים חיים, והכל קשר אחד. מתה מרים - הסתלקה הבאר, שפתיב (במדבר א) ולא היה מים לעדה. ובאותה שעה רצתה באר אחרת להסתלק, שהיתה מצויה עם ישראל. כשראתה ששה עננים שהיו קשורים עליה, נקשרה היא בהם.

מת אהרן, הסתלקו אותם עננים והסתלק ענן הבאר עמהם. בא משה, החזיר אותם. זהו שפתיב (תהלים טח) עלית למרום שבי לקחת מתנות באדם. לקחת מתנות ודאי, אותן מתנות שהיו כראשונה - באר ועננים.

באר - זו בארו של יצחק. עננים - אלו העננים של אהרן. אמר רבי יצחק, מפני מה זכה אהרן לזה? משום שהוא קשור בעננים

ובחמשה עשר יום, (ויקרא כ"ג) רבי יהודה פתח, (במדבר כא) וישמע הפנעני מלך ערד. תנינן, ג' מתנן עלאין, אודמנו להו לישראל, על ידי תלתא אחין: משה, אהרן, ומרים. מן, בזכות משה. ענני כבוד, בזכות אהרן. באר, בזכות מרים. וכלהו אחידן לעילא. מן בזכות משה, דכתיב, (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם (דף ק"ג ע"א) מן השמים מן השמים (ד"קא), דא משה.

ענני כבוד בזכות אהרן, דכתיב, (במדבר יד) אשר עין בעין (אהרן) נראה אלהי וגו', וכתוב (ויקרא טז) וכסה ענן הקטרת. מה להלן, שבעה. אף כאן נמי שבעה. דהא בקטרת שבעה עננין מתקשרן פחדא (ועוד). ואהרן רישא לכל שבעה עננין הוא והוא קשיר לשית אחרנין ביה בכל יומא.

באר בזכות מרים, דהא היא ודאי באר אתקרי. ובספרא דאגדתא, (שמות ב) ותתצב אחותו מרחוק לדעה וגו'. דא הוא באר מים חיים, וכלא קשורא חד. מתה מרים, אסתלק באר. דכתיב, (במדבר כ) ולא היה מים לעדה. ובההיא שעתא בעאת באר אחרא לאסתלקא, דהוה שכיח עמהון דישראל. פד חמאת שיתא עננין דהוו קשירין עליה, אתקשרת היא בהו.

מית אהרן, אסתלקו אינון עננין, ואסתלק עננא דבירא עמהון. אתא משה, אהדר להו. דהא הוא דכתיב, (תהלים טח) עלית למרום שבי לקחת מתנות באדם. לקחת מתנות ודאי, אינון מתנות דהוו בקדמיתא באר ועננין.

באר, דא באר דיצחק. עננים, אלין עננים דאהרן. אמר רבי יצחק, מפני מה זכה אהרן לדא, בגין דאיהו קשיר בעננים (נ"א רישא

(ראש לעננים), והוא נקשר כל יום ויום לכלם כאחד, שכלם מתפרכים על ידו.

בא ראה, על כל חסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל, קשר עמם שבעה עננים נכבדים, וקשר אותם עם פנסת ישראל, שהרי הענן שלה נקשר עם ששה אחרים. ועם כל השבעה הלכו ישראל במדבר. מה הטעם? משום שכלם הם הקשר של האמונה, ועל זה פסכת תשבו שבעת ימים. מה זה אומר? משום שכתוב (שיר ב) בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחפי. וצריך אדם להראות את עצמו שישב תחת צל האמונה.

בא ראה, כל אותן השנים שעמד אהרן, היו ישראל בצל האמונה תחת העננים הללו. אחר שמת אהרן, הסתלק ענן אחד, שהוא הימין של הכל. וכשזה הסתלק, הסתלקו כל השאר עמו (עננים) ונראו כלם בחסרון. והרי פרשוה, שכתוב (במדבר כא) ויראו כל העדה כי גוע אהרן. אל תקרי ויראו אלא וייראו. מיד - וישמע הפנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים. שמע שהסתלקו אותם העננים, ומת הפיר הגדול שכל אותם העננים נקשרו עמו.

אמר רבי יצחק, הפנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי. וכשבאו אותם מרגלים ששלח משה, אמרו (שם א) עמלק יושב בארץ הנגב, כדי לשבר את לבם, שהרי בעמלק נשבר פחם בראשונה.

אמר רבי אבא, וישמע הפנעני, מה זה אומר כאן אחר שהסתלקו אותם העננים? אלא בכנען פתויב, ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. כאן למדנו, מי שמוציא את עצמו מצל האמונה, ראוי להיות עבד לעבדי

לעננים). והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו כחדא, דמתברכאן בלהו על ידי.

תא חזי, על כל חסד דעבד קדשא ברוך הוא בישראל, קשיר עמהון ז' ענני יקירן, וקשיר להו בכנסת ישראל, דהא עננא דילה אתקשר בשיתא אחרנין. ובכלהו שבעה, אזלו ישראל במדברא. מאי טעמא, בגין דכלהו קשרא דמהימנותא ניהו ועל דא בספות תשבו שבעת ימים. מאי קא מיירי. בגין דכתיב, (שיר השירים ב) בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחפי. ובעי בר נש לאחזאה גרמיה, דיתייב תחות צלא דמהימנותא.

תא חזי, כל אינון שגין דקאים אהרן, הוו ישראל בצלא דמהימנותא, תחות אלין עננין. בתר דמית אהרן, אסתלק עננא חד, דהוא ימינא דכלא. וכד האי אסתלק, אסתלקו כל שאר עמיה (כ"א עננין) ואתחזיאו כלהו בגריעותא. והא אוקמוה, דכתיב, (במדבר כ) ויראו כל העדה כי גוע אהרן. אל תקרי ויראו, אלא וייראו. מיד וישמע הפנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים. שמע דאסתלקו אינון עננים, ומית תיירא רברבא דכל אינון עננים אתקשרו ביה.

אמר רבי יצחק, הפנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי. וכד אתו אינון מאללין דשדר משה, אמרו (במדבר יג) עמלק יושב בארץ הנגב, בגין לתברא לפייהו. דהא בעמלק אתבר חיליהון בקדמיתא.

אמר רבי אבא, וישמע הפנעני, מאי קא מיירי הכא. בתר דאסתלקו אינון עננים. אלא כנען פתויב ביה, (בראשית ט) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. הכא אוליפנא, מאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אתחזי

עבדים. זהו שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי. הוא נטל עבדים מישראל לעצמו.

וער פן כתוב, כל האזרח בישראל ישבו בסכת. כל מי שהוא משרש וגזע קדוש של ישראל, ישבו בסכת, תחת צל האמונה. ומי שאינו מגזע ושרש קדוש של ישראל, לא יושב בהם, ומוציא את עצמו מתחת צל האמונה. כתוב (הושע יב) פנען בידו מאזני מרמה, זה אליעזר עבד אברהם. ובא ראה, כתוב ארור פנען, ומשום שזכה פנען זה לשמש את אברהם, פיון ששמש את אברהם, ישב תחת צל האמונה, וזה לא עוד, אלא שכתוב בו ברכה, שכתוב (בראשית כד) ויאמרו בא ברוך ה'. מה זה אמר? שכל מי שישב תחת צל האמונה, יורש חרות לו ולבניו לעולמים ומתברך ברכה עליונה. ומי שמוציא את עצמו מצל האמונה, יורש גלות לו ולבניו, שכתוב וילחם בישראל וישב ממנו שבי.

בסכת תשבו חסר, וזה ענן אחד שכלם קשורים בו, שכתוב פי ענן ה' עליהם יומם. וכתוב ובעמד ענן אתה הלך לפנייהם יומם. זהו עננו של אהרן, שנקרא יומם, שכתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו. ענן אחד נוטל עמו חמשה אחרים, והם ששה. וענן אחר, שכתוב ובעמוד אש לילה, זה האיר לישראל מהאור של אותם הששה.

רעיא מהימנא

בסכת תשבו שבעת ימים וגו'. מצוה (מ"ה) זו לישב בסכה. והרי בארנו, כדי

ענן יי' עליהם יומם. וכתוב, (במדבר יד) ובעמד ענן אתה הולך לפנייהם יומם. דא הוא עננא דאהרן, דאקרי יומם, דכתוב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו. עננא חד, נטיל עמיה חמש אחרנין, ואינון שית. ועננא אחרא, דכתוב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל, מנהירו דאינון שית.

רעיא מהימנא בסכת תשבו שבעת ימים וגו', (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ה) דא, לישב בסופה.

למהוי עבד לעבדי עבדין, הדא הוא דכתיב, (במדבר כא) וילחם בישראל וישב ממנו שבי. הוא נטל עבדין מישראל לגרמיה.

וער דא כתיב, כל האזרח בישראל ישבו בסופות. כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישראל, ישבו בספות, תחות צלא דמהימנותא. ומאן דליתיה מגזעא ושרשא קדישא דישראל, לא יתיב בהו, ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא.

כתוב (הושע יב) פנען בידו מאזני מרמה, דא אליעזר עבד אברהם. ותא חזי, פתיב ארור פנען ויבגין דזכה פנען דא, לשמשא לאברהם, פיון דשמש לאברהם, יתיב תחות צלא דמהימנותא, זכה למיפק מההוא לטייא דאתלטטיא, ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה. דכתיב, (בראשית כד) ויאמר בא ברוך יי'. מאי קא מיירי. דכל מאן דיתבי תחות צלא דמהימנותא, אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין, ואתברך ברכתא עלאה, ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אחסין גלותא ליה ולבנוי, דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי. (דף ק"ג ע"ב).

בסכת תשבו (ויקרא כ"ג) חסר, ודא עננא חד, דכלהו קשירין ביה. דכתיב, פי

ענן יי' עליהם יומם. וכתוב, (במדבר יד) ובעמד ענן אתה הולך לפנייהם יומם. דא הוא עננא דאהרן, דאקרי יומם, דכתוב, (תהלים מב) יומם יצוה יי' חסדו. עננא חד, נטיל עמיה חמש אחרנין, ואינון שית. ועננא אחרא, דכתוב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל, מנהירו דאינון שית.

רעיא מהימנא בסכת תשבו שבעת ימים וגו', (ויקרא כ"ג) פקודא (מ"ה) דא, לישב בסופה.

להראות שישראל יושבים בסוד האמונה בלי פחד כלל, שהרי המקטרג נפרד מהם, וכל מי שהוא בסוד האמונה, יושב בספקה, כמו שבארנו, שכתוב כל האזרח בישראל ישוב בספק. מי שהוא בסוד האמונה ומהזרע והשרש של ישראל, ישוב בספק.

והסוד הזה נאמר בכמה מקומות. מצוה (מ"ו) אחר זו, להקריב קרבן בכל יום, והקרבן הזה להיות חלק בכל, בשמחת בניו, מפנין שכלם אחוזים באילן. הענפים שלמטה שלגבי שרש האילן, הפל מתברכים משום האילן. אף על גב שאין בהם תועלת, כלם מתברכים. ושמחת ישראל באביהם שלמעלה, נותנים חלק של ברכות לכל אותם שאר העמים שיש להם אחיזה ונאחזו בהם בישראל.

וכך הקרבנות הללו, לתת מזון לאותם הממנים של שאר העמים, שהרי מתוך האהבה שאוהב הקדוש ברוך הוא את בניו, רוצה שכלם יהיו אוהבים שלהם. וסוד זה - (משלי יז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו. אפלו כל אותם המקטרגים העליונים, כלם חוזרים להיות אוהבים את ישראל, וכשהחילות של מעלה הופכים לאוהבי ישראל - כל אותם שלמטה על אחת כמה וכמה.

ואם תאמר, להם היו מקריבים הקרבן? לא כן. אלא הכל עולה לקדוש ברוך הוא ונקרב. והוא מפריד המזון לכל ההמונים של הצדדים האחרים שיהנו באותו הדורן של בניו, ויהפכו

לאוהבים שלהם, שידעו למעלה ולמטה שאין עם פעם ישראל, שהם חלקו וגורלו של הקדוש ברוך הוא, ומתעלה כבודו של הקדוש ברוך הוא מעלה ומטה פראוי. וכל האוכלוסים העליונים פותחים ואומרים: (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

והא אוקימנא, בגין לאתחזא ד'ישראל יתבי ברזא דמהימנותא, בלא דחילו כלל, דהא מקטרגא אתפרש מנייהו. וכל מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, יתיב בסופה. כמה דאוקימנא, דכתיב, כל האזרח בישראל ישוב בספק. מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, ומזרעא ושרשא ד'ישראל, ישוב בספק. ורזא דא אתמר בכמה דוכתי.

פקודא (מ"ו) בטר דא, לקרבא קרבנא בכל יומא, וקרבנא דא, למהוי חולקא בכלא, בחדוותא דבנוי. בגין דכלהו אחידן באילנא. ענפין דלתתא דלגבי שרשא דאילנא, כלא אתברכן בגין אילנא. אף על גב דלית בהו תועלתא, כלא אתברכאן. וחדוותא ד'ישראל באבוהון דלעילא, יתבי חולקא דברכאן, לכל אינון שאר עמין, דאית לון אחידו, ואתאחדו בהו בישראל.

וכל אליון קרבניו, למיהב מזונא, לאינון ממנן דשאר עמין, דהא מגו רחמיו דקא רחים קדשא בריה הוא לבנוי, בעי דכלא יהון רחמין דלהון. ורזא דא, (משלי טז) ברצות יי' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו. אפילו כל אינון מקטרגי עלאי בלהו אהדרן רחמין ל'ישראל וכד תיילין דלעילא אהדרו רחמין ל'ישראל, כל אינון דלתתא, על אחת כמה וכמה.

ואי תימא להון הוו מקרבי קרבנא, לאו הכי, אלא כלא לקודשא בריה הוא סליק ומתקרב. ואיהו פריש מזונא לכלהו אוכלוסין דסטרין אתרנין, דיתהנון בההוא דורונא דבנוי, ויתהדרון רחמין דלהון, דינדעון עילא ותתא, דהא לית עמא פעמא ד'ישראל, דאינון חולקיה ועדביה דקודשא בריה הוא, ואסתלק יקרא דקודשא בריה הוא עילא ותתא כדקא יאות. וכל אוכלוסין עלאין פתחי ואמרי, (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

פותחים ואומרים: (שמואל ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. (עד כאן רעיא מהימנא).

רבי אלעזר פתח, פה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריהך וגו'. הפסוק הזה נאמר על כנסת ישראל בשעה שהיתה הולכת במדבר עם ישראל. זכרתי לך חסד - זהו עננו של אהרן שנוסע עם חמשה אחרים שנקשרו עליך ומאירים עליך. אהבת כלולתיך - שנתקנו לך (ובלשון נחמנו בך) ועטרו אותך, והתקינו אותך כמו כלה שעונדת את תכשיטיה. וכל כך למה? בשביל לכתף אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

בא ראה, בשעה שאדם יושב במדור הזה, צל האמונה, השכינה פורסת את כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם וחמשה צדיקים אחרים שמים את מדורם עמו. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקים ודוד המלך שמים מדוריהם עמו. זהו שכתוב, בספת תשבו שבעת ימים. שבעת ימים כתוב, ולא בשבעת ימים. כמו זה כתוב (שמות לא) כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו'. וצריך אדם לשמח בכל יום ויום בפנים מאירות באורחים הללו ששורים עמו.

ואמר רבי אבא, כתוב בספת תשבו שבעת ימים, ואחר כך ישובו בספת. בראשונה תשבו, ואחר כך ישובו. אלא הראשון לאורחים, השני לבני העולם. הראשון לאורחים, כמו שרב המנונא סבא, כשהיה נכנס לספה היה שמח, ועומד על פתח הספה מבחוץ ואומר: נזמן לאורחים. מסדר (סדר) את השלחן, ועומד על רגליו, ומברך ואומר: בספות תשבו שבעת ימים. שבו אורחים עליזים, שבו. שבו אורחי האמונה, שבו. הרים (רמץ) נדיו ושמח, ואמר: אשרי חלקנו, אשרי חלקם של ישראל, שכתוב

רבי אלעזר פתח (ואמר), (ירמיה ב) פה אמר יי' זכרתי לך חסד נעוריהך וגו'. האי קרא על כנסת ישראל אתמר, בשעתא דהות אזלא במדברא עמהון דישראל. זכרתי לך חסד: דא עננא דאהרן, דנטלא בחמש אחרנין, דאתקשרו עלך, ונהירו עלך. אהבת כלולתיך, דאשתכללו לך, (ס"א ובלהו אשתכללו בך) ואעטרו לך, ואתקינו לך ככלה דתעדי תכשיטה. וכל כך למה. בגין לכתף אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

תא חזי, בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא, צלא דמהימנותא, שכנינתא פרסא גדפקא עליה מלעילא, ואברהם וחמשה צדיקייא אחרנין שויין מדוריהון עמיה. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקייא, ודוד מלכא, שויין מדוריהון עמיה. הךא הוא דכתיב, בספות תשבו שבעת ימים. שבעת ימים פתיב, ולא בשבעת ימים. כגוונא דא כתיב, (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי' את השמים וגו'. ובעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא, באנפין נהירין, באושפיזין אלין דשריין עמיה.

ואמר רבי אבא, פתיב בספות תשבו שבעת ימים, ולבתר ישבו בספות. בקדמיתא תשבו, ולבתר ישבו. אלא, קדמא לאושפיזי. תניינא, לבני עלמא. קדמא לאושפיזי, כי הא דרב המנונא סבא, כד הוה עייל לסופה הוה חדי, וקאים על פתחא לסופה מלגאו, ואמר נזמן לאושפיזין. מסדר (נ"א נסדר) פתורא, וקאים על רגלוהי, ומברך, ואומר בספות תשבו שבעת ימים. תיבו אושפיזין עלאין, תיבו אושפיזי מהימנותא, תיבו. ארים (ס"א ארמי) ידוי, וחדי, ואמר זכאה חולקנא, זכאה חולקיהון דישראל, דכתיב,

(דברים לב) **כִּי חֶלֶק יִי עִמּוֹ וְגוֹ', וְהוּהוּ יְתִיב.**
 (דברים לב) **כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ וְגוֹ'. וְהִיָּה יוֹשֵׁב.**

השני - לבני העולם, שמי שיש לו חלק בעם ובארץ הקדושה, יושב בצל האמונה, לקבל את האורחים, לשמח בעולם הזה ובעולם הבא, וצריך לשמח את העניים. מה הטעם? משום שהחלק של אותם אורחים שזמן הוא לעניים. ואותו שיושב בצל הזה של האמונה, ומזמין את האורחים העליונים הללו, אורחי האמונה, ולא נותן להם חלקם, כלם קמים ממנו ואומרים: (משלי כג) **אֵל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי וְגוֹ'. נִמְצָא שְׂאוֹתוֹ שֶׁלֶחַן שִׁתְקַן - שְׁלוֹ הוּא, וְלֹא שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. עָלָיו כְּתוּב (מלאכי ב) וְזֵרִיתִי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ', פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם, וְלֹא חֲגִי. אוֹי לוֹ לְאוֹתוֹ אָדָם בִּשְׁעָה שְׂאוֹרְחֵי הָאֱמוּנָה הִלְלוּ קָמִים מִשְׁלַחְנוּ.**

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אֲבָרְהֵם, כֹּל יָמָיו הָיָה עוֹמֵד בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים לְזַמֵּן אֲוֹרְחִים וּלְסַדֵּר לָהֶם שְׁלַחֲנוֹת. עֲכָשׁוּ שְׂמֻזְמִינִים אוֹתוֹ וְאֵת כֹּל הַצְּדִיקִים וְאֵת דּוֹד הַמֶּלֶךְ וְאִין נוֹתְנִים לָהֶם אֵת חֶלְקָם, אֲבָרְהֵם עוֹמֵד מִהַשְׁלַחַן וְקוֹרָא: (במדבר טז) סוּרוּ נָא מֵעַל אֶהְיִי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה. וְכִלְהוּ סִלְקִין אֲבַתְרִיה. יִצְחָק אָמַר, (משלי יג) וּבִטָּן רְשָׁעִים תְּחַסֵּר. יַעֲקֹב אָמַר, (שם כג) פִּתְּךָ אֲכַלְתָּ תְּקִיאָנָה. וּשְׂאָר כֹּל הַצְּדִיקִים אֲוֹמְרִים, (ישעיה כח) כִּי כֹל שְׁלַחֲנוֹת מְלָאוּ קִיא צוּאָה בְּלֵי מְקוֹם.

דוד המלך אמר, והשלים דינו, שפתוב (שמואל א-כח) ויהי כעשרת הימים ויגף ה' את נבל וימת. מה זה אומר? משום שדוד שאל מנבל ונעשה לו אורח, ולא רצה. וזה הזמין אותו, ולא נתן לו חלק.

כִּי חֶלֶק יִי עִמּוֹ וְגוֹ', וְהוּהוּ יְתִיב. תְּנִינָא, לְבָנֵי עֲלָמָא, דְּמֵאן (דף ק"ד ט"ו) דְּאִית לֵיה חוּלְקָא בְּעָמָא וּבְאַרְעָא קִדִּישָׁא, יְתִיב בְּצֵלָא דְמַהִימְנוּתָא, לְקַבְּלָא אוֹשְׁפִיזִין, לְמַחְדֵי בְּהַאי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאִתִּי וּבְעֵי לְמַחְדֵי לְמַסְפְּנֵי. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּחוּלְקָא דְאִינוּן אוֹשְׁפִיזִין דְּזַמִּין דְּמַסְפְּנֵי הוּא. וְהוּא דְיְתִיב בְּצֵלָא דְאִ דְמַהִימְנוּתָא, וְזַמִּין אוֹשְׁפִיזִין אֵלִין עֲלָאִין, אוֹשְׁפִיזֵי מַהִימְנוּתָא, וְלֹא יְהִיב לִזְן חוּלְקִיהוֹן, כְּלָהוּ קִימֵי מְנִיָּה, וְאֲמַרִי (משלי כג) אֵל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עֵינַי וְגוֹ', אֲשֶׁתִּכַּח דְּהוּא פְּתוּרָא דְתַקִּין, דִּילֵיהּ הוּא, וְלֹא אוֹ דְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, עָלֵיהּ כְּתִיב (מלאכי ב) וְזֵרִיתִי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם וְגוֹ', פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם, וְלֹא חֲגִי. וּוִי לֵיה לְהוּא בְּרַ נֶשׁ, בְּשַׁעְתָּא דְאֵלִין אוֹשְׁפִיזֵי מַהִימְנוּתָא קִימֵי מִפְּתוּרִיהּ.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, אֲבָרְהֵם, כֹּל יוֹמוֹי הוּהוּ קָאִים בְּפִרְשַׁת אוֹרְחִין, לְזַמְנָא אוֹשְׁפִיזִין, וּלְתַקְנָא לִזְן פְּתוּרִי, הַשְׁתָּא, דְּמִזְמַנִּין לֵיה, וּלְכַלְהוּ צְדִיקֵיָא, וּלְדוֹד מְלָפָא, וְלֹא יְהִיב לִזְן חוּלְקִיהוֹן, אֲבָרְהֵם קָאִים מִפְּתוּרָא, וְקָרִי, (במדבר טז) סוּרוּ נָא מֵעַל אֶהְיִי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים הָאֵלֶּה. וְכִלְהוּ סִלְקִין אֲבַתְרִיה. יִצְחָק אָמַר, (משלי יג) וּבִטָּן רְשָׁעִים תְּחַסֵּר. יַעֲקֹב אָמַר, (שם כג) פִּתְּךָ אֲכַלְתָּ תְּקִיאָנָה. וּשְׂאָר כֹּל צְדִיקֵיָא אֲמַרִי, (ישעיה כח) כִּי כֹל שְׁלַחֲנוֹת מְלָאוּ קִיא צוּאָה בְּלֵי מְקוֹם.

דוד מלפא אמר, ואשלים דינו, דכתיב, (שמואל א כח) ויהי כעשרת הימים ויגוף יי את נבל וימת. מאי קא מיירי. בגין דדוד שאל לנבל, ואתעביד ליה אושפיזא, ולא בעא. ודא זמין ליה, ולא יהב ליה חולקא, ובאינון עשרה

ובאותם עשרה ימים שדוד המלך דן את העולם, נדון עליו אותו אדם שהשלים לו רע יותר מנבל.

אמר רבי אלעזר, (משום כך) אין התורה מטריחה על אדם יותר, אלא כמו שהוא יכול, שכתוב (דברים טו) איש כמתנת ידו וגו'. ולא יאמר אדם אכל ואשבע ואשתה וראשונה, ומה שישאר אתן לעניים. אלא ראשית הפל הוא של האורחים. ואם שמח את האורחים והשקה אותם, הקדוש ברוך הוא שמח עמו, ואברהם קורא עליו, (ישעיה נח) אז תתענג על ה' וגו'. ויצחק קורא עליו, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, את זה דוד המלך אמר אותו, משום שכל כלי הזין של המלך והקרבנות של המלך נפקדו ביד דוד. אבל יצחק אמר, (תהלים קב) גבור בארץ יהיה זרעו וגו', הוץ ועשר וגו'. יעקב אמר, (ישעיה נח) אז יבקע פשח אורף וגו'. שאר הצדיקים אומרים, (שם) ונתף יי' תמיד והשביע וגו'. דוד המלך אמר, (שם נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח, שהרי הוא נפקד על כל כלי הזין של העולם. אשרי חלקו של האדם שזוכה לכל זה. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב (שם ט) ועמף פלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו'. רבי שמעון פתח, (שם מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי - זה אדם, שהקדוש ברוך הוא ברא אותו בשמו (בדמותו), שכתוב (בראשית ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא לו בשמו, בשעה שהוציא אמת ודין בעולם, ונקרא אלהים, שכתוב (שמות כב) אלהים לא תקלל.

דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד. זפאה חולקיה דבר נש, דזכי לכל האי. זפאה חולקיהון דצדיקייא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ט) ועמף פלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', (ויקרא כ"ג) רבי שמעון פתח, (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם, דקודשא בריך הוא ברא ליה בשמיה (נ"א בדיוקניה), דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא, ואקרי אלהים, דכתיב, (שמות כב) אלהים לא תקלל.

יומין דדוד מלפא דאין עלמא, אתדן עליה ההוא בר נש דאשלים ליה ביש יתיר מנבל.

אמר רבי אלעזר (בגין כך) אורייתא לא אטרח עליה דבר נש יתיר, אלא כמה דניכיל, דכתיב, (דברים טו) איש כמתנת ידו וגו'. ולא לימא איניש אכול ואשבע וארווי בקדמיתא, ומה דישתאר אתן למספני, אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא, ואי חדי לאושפיזין ורוי לון, קדשא בריך הוא חדי עמיה, ואברהם קרי עליה, (ישעיה נח) אז תתענג על יי' וגו'. ויצחק קארי עליה, (ישעיה נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, האי, דוד מלפא אמר ליה, בגין דכל זיינין דמלפא, וקרבין דמלפא, בידוי דדוד אתפקדו, אבל יצחק קאמר, (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה זרעו וגו', הוץ ועשר וגו'.

יעקב אמר, (ישעיה נח) אז יבקע פשח אורף וגו', שאר צדיקייא אמרי, (ישעיה נח) ונתף יי' תמיד והשביע וגו', דוד מלפא אמר, (ישעיה נד) כל כלי יוצר עליך לא יצלח,

דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד. זפאה חולקיה דבר נש, דזכי לכל האי. זפאה חולקיהון דצדיקייא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (ישעיה ט) ועמף פלם צדיקים וגו'.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', (ויקרא כ"ג) רבי שמעון פתח, (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם, דקודשא בריך הוא ברא ליה בשמיה (נ"א בדיוקניה), דכתיב, (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וקרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא, ואקרי אלהים, דכתיב, (שמות כב) אלהים לא תקלל.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא (מ"ו) דָּא לִיטוּל לולב בְּהוּא יוּמָא בְּאִינוּן זִינִין
דִּילִיָּה וְהָאֵי רְזָא אוּקְיָמְנָא וְאוּקְמוּהָ חֲבֵרְיָא
פְּמָה דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא נְטִיל לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּהִנֵּי יוּמִין
וְחֲדֵי בְּהוּן. אוּף הֵכִי יִשְׂרָאֵל נְטִילִי לִיָּה לְקוּדְשָׁא בְּרִיף
הוּא לְחוּלְקִיהוּן וְחֲדָאן בִּיה. וְדָא הוּא רְזָא דְלולב. וּמִינִין
דְּבִיָּה דְאִיהוּ רְזָא דִּיוּקְנָא דְאָדָם וְהָא אֶתְמַר. (ע"ב רעיא
מדהימנא).

**קָרָא לִיָּה בְּשָׁמִיָּה, דְּכַתִּיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וּשְׁפִיר. הָא אוּקְיָמְנָא,
דְּכַתִּיב נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא
דְּזוּוּגָא אֶתְמַר. וְכַף הוּא בְּזוּוּגָא דְתַרְוִיָּהוּ,
בְּצַלְמֵם וּדְמוּת. וְאָדָם מְדַכָּר וְנוֹקְבָא נַפְק.
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּסַפְרָא
דְּשְׁלֵמָה מְלַפָּא אֲשַׁכְּחָנָא, דְּבַשְׁעֲתָא
דְּזוּוּגָא (דף ק"ד ע"ב) אֲשַׁתְּכַח לְתַתָּא, שְׁדַר קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא חַד דִּיוּקְנָא כְּפַרְצוּפָא דְבַר נֶשׁ,
רְשִׁימָא חֲקִיקָא בְּצוּלְמָא, וְקִימָא עַל הַהוּא
זוּוּגָא. וְאֶלְמָלָא אֲתִיָּיָהִב רְשׁוֹ לְעִינָא לְמַחְזִי,
חֲמִי בַר נֶשׁ עַל רִישִׁיָּה חַד צוּלְמָא, רְשִׁימָא
כְּפַרְצוּפָא דְבַר נֶשׁ, וּבְהַהוּא צוּלְמָא אֲתַבְּרִי בַר
נֶשׁ, וְעַד דְּקִימָא (ס"א ועד לא קיימא) הַהוּא צוּלְמָא
דְּשְׁדַר לִיָּה מְאָרִיָּה עַל רִישִׁיָּה, וַיִּשְׁתַּכַּח תַּפְּזִין,
לֹא אֲתַבְּרִי בַר נֶשׁ, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.**

הַהוּא צַלְמֵם אֲזִדְמִין לְקַבְּלִיָּה, עַד דְּנַפִּיק לְעַלְמָא.
כַּד נַפְק, בְּהַהוּא צַלְמֵם אֲתַרְבִּי, בְּהַהוּא
צַלְמֵם אֲזִיל, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים לט) אַךְ בְּצַלְמֵם
תַּהֲלֶךְ אִישׁ. וְהָאֵי צַלְמֵם אִיהוּ מְלַעֲלִילָא.

בְּשַׁעֲתָא דְאִינוּן רוּחִין נַפְקִין מְאֲתַרִּיָּהוּ, כָּל
רוּחָא וְרוּחָא אֲתַתְּקִין קַמִּי מְלַפָּא
קְדִישָׁא בְּתַקוּנֵי יָקָר, בְּפַרְצוּפָא דְקָאִים בְּהָאֵי
עַלְמָא. וּמְהַהוּא דִּיוּקְנָא תַקוּנָא יָקָר, נַפִּיק הָאֵי

רעיא מהימנא

מְצוּהָ (מ"ו) זֹו לְטַל לולב בְּאוּתוּ
יוּם עִם אוּתֵם הַמֵּינִים שְׁלוּ,
וְהַסוּד הַזֶּה בְּאַרְנוּ, וּפְרָשׁוּהָ
הַחֲבָרִים, כְּמוֹ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נוֹטֵל אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיָמִים
הַלְלוּ וְשִׂמַּח בְּהֵם, אַךְ כִּף יִשְׂרָאֵל
נוֹטֵלִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְחַלְקֵם וְשִׂמְחִים עִמּוֹ. וְזֵהוּ הַסוּד
שֶׁל הַלּוּבֵב וְהַמֵּינִים שָׁבוּ, שֶׁהוּא
סוּד הַדְּמוּת שֶׁל אָדָם, וְהָרִי
נִתְבָּאָר. (ע"ב רעיא מהימנא).

**קָרָא לוֹ בְּשָׁמוֹ, שְׁכַתוּב וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וַיְפַה.
הָרִי בְּאַרְנוּ, שְׁכַתוּב נַעֲשֶׂה אָדָם
בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, בְּשַׁעֲתָא שֶׁהַזּוּג
נֶאֱמַר. וְכַף הוּא בְּזוּוּג שֶׁל שְׁנֵיָּהֵם,
בְּצַלְמֵם וּדְמוּת. וְאָדָם יֵצֵא מְזַכָּר
וְנוֹקְבָה.**

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.
בְּסַפְרֵי שֶׁל שְׁלֵמָה הַמְּלַךְ מְצִאנוּ,
שֶׁבְשַׁעֲתָא שֶׁהַזּוּג נִמְצָא לְמַטָּה,
שׁוֹלֵחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּיוּקֵן
אֶחָד כְּמוֹ פַרְצוּף אָדָם, רְשׁוּם
חֲקוּק בְּצַלְמֵם, וְעוֹמֵד עַל אוּתוֹ
זוּג. וְאֶלְמָלָא נִתְנָה רְשׁוּת לְעִין
לְרֵאוּת, רוּאָה אָדָם עַל רֵאשׁוֹ צַלְמֵם
אֶחָד רְשׁוּם בְּפַרְצוּף שֶׁל אָדָם,
וּבְאוּתוֹ צַלְמֵם נִבְרָא הָאָדָם. וְעַד
שְׁעוֹמֵד (טָרַם שְׁעוֹמֵד) אוּתוֹ צַלְמֵם
שֶׁשְׁלַח לוֹ רְבוּנוֹ עַל רֵאשׁוֹ וַיִּמְצָא
שֵׁם, לֹא נִבְרָא הָאָדָם. זֵהוּ שְׁכַתוּב
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.
אוּתוֹ הַצַּלְמֵם מְזַדְמֵן כְּנִגְדוֹ עַד
שְׁיּוּצָא לְעוֹלָם. כְּשִׁיּוּצָא, הוּא
מִתְגַּדֵּל עִם אוּתוֹ צַלְמֵם, בְּאוּתוֹ
צַלְמֵם הוֹלֵךְ. זֵהוּ שְׁכַתוּב (תהלים לט)
אַךְ בְּצַלְמֵם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וְהַצַּלְמֵם
הַזֶּה הוּא מְלַמְעֵלָה.

בְּשַׁעֲתָא שְׁאוּתֵן רוּחֹת יוּצְאוּת
מִמְקוּמָן, כָּל רוּחַ וְרוּחַ מִתְּתַקְנָת
לְפָנֵי הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ בְּתַקוּנֵי כְבוֹד,
בְּפַרְצוּף שְׁעוֹמֵד בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וּמְאוּתוֹ דִּיוּקֵן תַקוּן כְּבוֹד יוּצָא

צֶלֶם. וְדָא תְּלִיתָאָה לְרוּחָא, וְאַקְדִּימַת בְּהַאי
עֲלָמָא, בְּשַׁעְתָּא דְזוּוּגָא אֲשַׁתְּכַח. וְלִית לָךְ
זוּוּגָא בְּעֲלָמָא, דִּלְא אֲשַׁתְּכַח צֶלֶם בְּגוּוֹיִיהוּ.
אַבְל יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, הַאי צֶלֶם קְדִישָׁא,
וּמֵאֲתֵר קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוֹיִיהוּ. וְלַעֲוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, צֶלֶם מֵאִינוּן זִינִין בִּישִׁין.
מִסְטָרָא דְמִסְאָבוּתָא אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוֹיִיהוּ. וְעַל
דָּא, לֹא לִיבְעִי לִיה לְאִינִישׁ, לְאַתְעָרְבָא צוּלְמָא
דִּילִיה, בְּצוּלְמָא דְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זְרָה, בְּגִין
דְּהַאי קְדִישָׁא, וְהַאי מִסְאָבָא. תָּא חֲזִי מַה בֵּין
יִשְׂרָאֵל וְלַעֲוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ'.

דְּכֵתִיב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה
לָכֶם, דְּהַא יוּמָא דָּא, מִמְּלַפָּא הוּא
בְּלַחֲדוּדֵי, חֲדוּוֹתָא דִּילִיה בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל. מְתַל
לְמַלְפָּא דְזַמִּין אוּשְׁפִּיזִין, אֲשַׁתְּדְּלוּ בְּהוּ כָּל בְּנֵי
הַיִּכְלִיָּה, לְבָתֵּר אָמַר מְלַפָּא, עַד פָּאן אָנָּא וְאַתּוּן
אֲשַׁתְּדְּלָנָא כְּלָהוּ בְּאוּשְׁפִּיזִין, וְקִרְבָּתוּן קְרַבְנִין
עַל שְׂאֵר עַמִּין בְּכָל יוּמָא, מִפָּאן וְלִהְלָאָה, אָנָּא
וְאַתּוּן נַחְדֵי יוּמָא חַד, הֵדָּא הוּא דְכֵתִיב בַּיּוֹם
הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם. לָכֶם: לְקִרְבָּא
קְרַבְנִין עֲלֵיכוּ. אַבְל אוּשְׁפִּיזֵי מְהִימְנוּתָא,
בְּמַלְפָּא מִשְׁתַּכְּחֵי תְּדִירָא. וּבִיוּמָא דְחֲדוּוֹתָא
דְּמַלְפָּא, כְּלָהוּ מִתְּפַנְפֵי עַמִּיָּה, וּמִשְׁתַּכְּחִין. וְעַל
דָּא כֵתִיב, עֲצַרְתָּ, תְּרַגְּמוּ: כְּנִישׁוּ.

וְהַאי יוּמָא, יַעֲקֹב הוּא רִישָׁא לְחֲדוּוֹתָא, וְכָל
אִינוּן אוּשְׁפִּיזֵי חֲדָאן עַמִּיָּה. וְעַל דָּא
כֵתִיב, (דברים לג) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ. וְכֵתִיב,
(ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ
אֲתַפְּאֵר.

וַיִּקְחוּ אֱלִיךְ שְׂמֹן זַיִת זַף כְּתִית לְמָאוּר וְגו',
(ויקרא כ"ד) אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא אוּקְמוּהָ.
אַבְל אָמַאי אֲסַמִּיךְ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פְּרָשָׁה
דָּא, לְפָרְשַׁת מוֹעֲדִים. אָלָא, כְּלָהוּ בּוֹצִינִין עֲלֵאִין, כְּלָהוּ בּוֹצִינִין לְאַדְלָקָא

הַצֶּלֶם הַזֶּה. וְזֶה שְׁלִישֵׁי לְרוּחַ,
וּמְקַדְמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּזַמַּן
שְׁנַמְצָא הַזֶּה. וְאִין לָךְ זוּוּג
בְּעוֹלָם שְׁלֹא נִמְצָא בְּתוֹכְכֶם צֶלֶם.
אַבְל יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים, הַצֶּלֶם הַזֶּה
קְדוּשׁ, וּמִמְקוֹם קְדוּשׁ הוּא נִמְצָא
בְּתוֹכְכֶם. וְלַעֲוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת
צֶלֶם מֵאוֹתָם הַמִּינִים הַרְעִים,
מִצַּד הַטְּמֵאָה נִמְצָא בְּתוֹכְכֶם. וְעַל
כֵּן לֹא צָרִיךְ לְאָדָם לְעָרֵב צֶלֶם
שְׁלוֹ בְּצֶלֶם שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוּדָה
זְרָה, מִשּׁוּם שֶׁזֶה קְדוּשׁ - וְזֶה
טְמֵא. בֵּא רָאָה מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל
לְעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ'.

שְׁכַתוּב (במדבר כט) בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם, שְׁהִרֵי הַיּוֹם
הַזֶּה מִהַמְּלִיךְ הוּא בְּלַבְדוֹ, שְׁמַחְתוּ
עִם יִשְׂרָאֵל. מְשַׁל לְמַלְךְ שְׁהוּזְמִין
אוּרְחִים, וְהַשְׁתַּדְּלוּ עִמָּהּ כָּל בְּנֵי
הַיִּכְלוֹ. אַחַר כֵּף אָמַר הַמְּלִיךְ: עַד
כָּאן אָנִי וְאַתֶּם הַתַּעֲסָקְנוּ כֻלָּם
בְּאוּרְחִים, וְהַקְרַבְתֶּם קְרַבְנוֹת עַל
שְׂאֵר הָעַמִּים בְּכָל יוֹם, מִכָּאן
וְהִלָּאָה אָנִי וְאַתֶּם נִשְׂמַח יוֹם
אַחַד. זֶהוּ שְׁכַתוּב בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי
עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם. לָכֶם, לְהַקְרִיב
קְרַבְנוֹת עֲלֵיכֶם. אַבְל אוּרְחֵי
הָאֵמוּנָה נִמְצָאִים בְּמַלְךְ תְּדִיר,
וּבַיּוֹם שֶׁל שְׂמַחַת הַמְּלִיךְ, כֻּלָּם
מִתְּפַנְסִים עִמּוֹ וְנִמְצָאִים. וְעַל זֶה
כְּתוּב עֲצַרְתָּ, תְּרַגְּמוּ: כְּנוּס.

וְהַיּוֹם הַזֶּה יַעֲקֹב הוּא רִישׁ
לְשַׁמְחָה, וְכָל אוֹתָם אוּרְחִים
שְׂמַחִים עִמּוֹ. וְעַל כֵּן כְּתוּב (דברים
לג) אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךְ.
וְכֵתוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדֵי
אֲתָהּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר.
וַיִּקְחוּ אֱלִיךְ שְׂמֹן זַיִת זַף כְּתִית
לְמָאוּר וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַרִי
פְּרָשָׁה. אַבְל לְמַה הִסְמִיךְ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פְּרָשָׁה זו
לְפָרְשַׁת מוֹעֲדִים? אָלָא כָּל

בְּתוֹכְכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּזַמַּן שְׁנַמְצָא הַזֶּה בְּתוֹכְכֶם צֶלֶם. וְזֶה שְׁלִישֵׁי לְרוּחַ, וּמְקַדְמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּזַמַּן שְׁנַמְצָא הַזֶּה. וְאִין לָךְ זוּוּג בְּעוֹלָם שְׁלֹא נִמְצָא בְּתוֹכְכֶם צֶלֶם. אַבְל יִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין, הַאי צֶלֶם קְדִישָׁא, וּמֵאֲתֵר קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוֹיִיהוּ. וְלַעֲוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, צֶלֶם מֵאִינוּן זִינִין בִּישִׁין. מִסְטָרָא דְמִסְאָבוּתָא אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוֹיִיהוּ. וְעַל דָּא, לֹא לִיבְעִי לִיה לְאִינִישׁ, לְאַתְעָרְבָא צוּלְמָא דִּילִיה, בְּצוּלְמָא דְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זְרָה, בְּגִין דְּהַאי קְדִישָׁא, וְהַאי מִסְאָבָא. תָּא חֲזִי מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל וְלַעֲוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ'.

המאורות העליונים, כלם מאורות להדליק שמן משחה עליון, והרי נתבאר, ועל ידי ישראל מתברכים עליונים ותחתונים, ונדלקים המאורות, כמו שבארנו, שכתוב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, שמחת העליונים והתחתונים.

רבי אבא פתח, (תהלים לב) שמחו בה' וגילו צדיקים, (שמוח בה' כמו שצאמר) וכתוב (שם קיח) זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. ופרשוה, שהרי בקדוש ברוך הוא (במועדים) צריך לשמח ולהאיר פנים, וימצא אדם בשמחה, משום שאותה שמחה היא של הקדוש ברוך הוא, שכתוב נגילה ונשמחה בו - ביום. בו - בקדוש ברוך הוא, והכל דבר אחד.

שמחו בה', כשהדינים נכנעים ומתעוררים רחמים, וכאשר מתעוררים הרחמים, אזי וגילו צדיקים, (בתוב) צדיק וצדק מתברכים יחד, שנקראים צדיקים, כמו שנתבאר, שהרי אלו מתברכים (מברכים) לעולמים, ושמחים לעולמים כלם. והרנינו כל ישרי לב - אלו בני האמונה, להקשר להם.

וכבר צריך מעשה למטה לעורר למעלה. בא ראה, מי שאמר שלא צריך מעשה בכל, או דברים להוציא אותם ולעשות בהם קול, תפח רוחו. והרי פאן הפרשה הזו תוכיח, הדלקת הנרות וקטרת הפשמים, (כאחד, משום) שכתוב שמן וקטרת ישמח לב. (ובזה) ובמעשה הזה נמצאת הדלקה למעלה ושמחה למטה (הדלקה ושמחה למעלה ולמטה) והתקשרות יחד פראוי.

(ובמעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה) אמר רבי יהודה, המזבח שלמטה מעורר מזבח אחר. הפה שלמטה מעורר כהן אחר. במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה.

משח רבות עלאה, והא אתמר. ועל ידיהו דישראל, מתברכאן עלאין ותתאין, ואדליקו בוצינין, כמה דאוקמוה דכתיב, (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, חדוותא (ד"ק"ח ע"א) דעלאין ותתאין.

רבי אבא פתח, (תהלים לב) שמחו בניי וגילו צדיקים, (שמחו בניי כמה דאת אמר) וכתיב, (תהלים קיח) זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. ואוקמוה, דהא בקודשא בריהו הוא (נ"א במועדי) בעי למחדי, ולאנהרא אנפין, וישתכח בר נש בחדוה, בגין דההוא חדוה דקודשא בריהו הוא הוי, דכתיב נגילה ונשמחה בו ביומא. בו: בקודשא בריהו הוא, וכלא חד מלה.

שמחו בניי, כד דינין אתכפין, ורחמי אתערו, וכד מתערי רחמי, כדין וגילו צדיקים, (כתיב) צדיק וצדק מתברכאן פחדא, דאקרוין צדיקים, כמה דאתמר, דהא אלין מתברכאן (ס"א מברכין) לעלמין, וחדאן לעלמין פלהו. והרנינו כל ישרי לב, אלין בני מהימנותא, לאתקשרא בהו.

וכברא, בעי עובדא לתתא, לאתערא לעילא. תא חזי, מאן דאמר דלא בעיא עובדא בכלא, או מלין לאפקא לון ולמעבד קלא בהו, תיפח רוחיה. והא הכא פרשתא דא אוכח, אדלקות בוציניא, וקטרת בוסמין, (כחדא בניי) דכתיב שמן וקטרת ישמח לב. (ובהא) ובעובדא דא אשתכח אדלקותא לעילא וחדוותא לתתא (ס"א אדלקותא וחדוותא לעילא ותתא) ואתקשרותא כחדא כדקא יאות. (ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא) אמר רבי יהודה, מזבח דלתתא, אתער מזבח אחרא. כהן דלתתא, אתער כהן אחרא. בעובדא דלתתא, אתער עובדא לעילא.

רבי יוסי ורבי יצחק הוו אַזְלִי באורְחָא, אָמַר רבי יוסי לְרַבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (ישעיה נח) וְקִרְאתָ לְשֶׁבֶת עֲנָג לְקִדּוּשׁ ה' מְכַבֵּד וְגו', וְכַבְּדִתּוּ מַעֲשׂוֹת דְרַכִּיךָ שְׁפִיר. אָבֵל מִמְצוֹא חֲפָצֶךָ וְדָבַר דְּבַר מָה הוּא. וּמֵאֵי גְרִיעוּתָא הוּא לְשֶׁבֶת. וְמֵאֵי גְרִיעוּתָא הוּא, וְדָאֵי גְרִיעוּתָא הוּא, דְלִית לָךְ מְלָה וּמְלָה דְנִפְיָךְ מִפּוּמִיָּה דְבַר נָשׁ, דְלִית לָהּ קָלָא, וְסִלְקָא לְעֵילָא, וְאַתְעַר מְלָה אַחְרָא. וּמֵאֵי הוּא. הֵהוּא דְאֶקְרִי חוּל, (לְעֵילָא) מְאִינוּן יוּמִין דְחוּל. וְכֵד אַתְעַר חוּל בְּיוּמָא קְדִישָׁא, גְרִיעוּתָא הוּא לְעֵילָא וְדָאֵי. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכֹנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׂאֵלֵי עָלֶיהָ, מָאן הוּא דְבַעֵי לְאַפְרָשָׁא זְווגָא דִילָן. מָאן הוּא דְבַעֵי חוּל הַכָּא. עֲתִיקָא קְדִישָׁא לָא אַתְחַזִּי, וְלָא שְׂרִיא עַל חוּל.

אָמַר לֵיהּ, וְדָאֵי גְרִיעוּתָא הוּא, דְלִית לָךְ מְלָה וּמְלָה דְנִפְיָךְ מִפּוּמִיָּה דְבַר נָשׁ, דְלִית לָהּ קָלָא, וְסִלְקָא לְעֵילָא, וְאַתְעַר מְלָה אַחְרָא. וּמֵאֵי הוּא. הֵהוּא דְאֶקְרִי חוּל, (לְעֵילָא) מְאִינוּן יוּמִין דְחוּל. וְכֵד אַתְעַר חוּל בְּיוּמָא קְדִישָׁא, גְרִיעוּתָא הוּא לְעֵילָא וְדָאֵי. וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְכֹנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׂאֵלֵי עָלֶיהָ, מָאן הוּא דְבַעֵי לְאַפְרָשָׁא זְווגָא דִילָן. מָאן הוּא דְבַעֵי חוּל הַכָּא. עֲתִיקָא קְדִישָׁא לָא אַתְחַזִּי, וְלָא שְׂרִיא עַל חוּל.

בְּגִין כְּפֵי הִרְהוּר מוּתַר. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין דְהִרְהוּר לָא עָבִיד מְדִי וְלָא אַתְעָבִיד מְנִיָּה קָלָא, וְלָא סָלִיק. אָבֵל לְכַתֵּר דְאַפִּיק מְלָה מִפּוּמִיָּה, הֵהוּא מְלָה אַתְעָבִיד קָלָא, וּבִקְע אֹוִירִין וְרִקִיעִין, וְסִלְקָא לְעֵילָא, וְאַתְעַר מְלָה אַחְרָא. וְעַל דָּא מִמְצוֹא חֲפָצֶךָ וְדָבַר דְבַר כְּתִיב. וּמֵאֵי דְאַפִּיק מְלָה קְדִישָׁא מִפּוּמִיָּה, מְלָה דְאֹוִרִיָּתָא, אַתְעָבִיד מְנִיָּה קָלָא, וְסִלִּיק לְעֵילָא, וְאַתְעַר קְדוּשֵׁי מְלָכָא עֲלָאָה, וּמִתְעַטְרִין בְּרִישִׁיָּה, וְכֹדִין אֲשַׁתְּכַח חֲדוּתָא לְעֵילָא וְתַתָּא. אָמַר לֵיהּ, וְדָאֵי הָכִי הוּא. וְהָא שְׂמַעְנָא מְלָה. אָבֵל מָאן דְשְׂאֵרֵי בְתַעֲנִיתָא בְשֶׁבֶתָא, עָבִיד גְרִיעוּתָא לְשֶׁבֶת, אוּ לָא. אֵי תִימָא דְלָא עָבִיד גְרִיעוּתָא, הָא סְעוּדְתִי דְמַהִימְנוּתָא בְטִיל מְנִיָּה, וְעוֹנְשִׁיהּ סְגִי, הָא חֲדוּתָא דְשֶׁבֶת בְטִיל מְנִיָּה.

אָמַר לֵיהּ, וְדָאֵי הָכִי הוּא. וְהָא שְׂמַעְנָא מְלָה. אָבֵל מָאן דְשְׂאֵרֵי בְתַעֲנִיתָא בְשֶׁבֶתָא, עָבִיד גְרִיעוּתָא לְשֶׁבֶת, אוּ לָא. אֵי תִימָא דְלָא עָבִיד גְרִיעוּתָא, הָא סְעוּדְתִי דְמַהִימְנוּתָא בְטִיל מְנִיָּה, וְעוֹנְשִׁיהּ סְגִי, הָא חֲדוּתָא דְשֶׁבֶת בְטִיל מְנִיָּה.

אָמַר לֵיהּ, מְלָה דָּא שְׂמַעְנָא, דְדָא הוּא דְאֲשַׁגְחֵן עָלֶיהָ מְלַעֲיָלָא, מְכַל בְּנֵי

מְשׁוּם כְּפֵי הִרְהוּר מְתַר. מָה הַטְעַם? מְשׁוּם שְׁהִרְהוּר לָא עוֹשֶׂה דְבַר וְלָא נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ קוּל, וְלָא עוֹלָה. אָבֵל אַחַר שְׁהוּצִיא דְבּוּר מִפִּי, אוֹתוֹ דְבּוּר נַעֲשֶׂה קוּל, וּבּוֹקֵעַ אֹוִירִים וְרִקִיעִים, וְעוֹלָה לְמַעְלָה וּמַעוֹרֵר דְבַר אַחַר, וְעַל כֵּן כְּתוּב מִמְצוֹא חֲפָצֶךָ וְדָבַר דְבַר. וּמִי שְׂמוּצִיא דְבּוּר קְדוּשׁ מִפִּי, דְבַר תּוֹרָה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ קוּל וְעוֹלָה לְמַעְלָה, וּמִתְעוֹרְרוֹת קְדוּשׁוֹת הַמֶּלֶךְ הָעֵלְיוֹן וּמִתְעַטְרוֹת בְּרָאשׁוֹ, וְאִזּוּ נִמְצְאָת שְׂמִחָה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

אָמַר לֵיהּ, וְדָאֵי כְּפֵי הוּא, וְהָרִי שְׂמַעְנָא מִשְׁרׁוּי בְתַעֲנִיתָא בְשֶׁבֶת, עוֹשֶׂה חֲסֵרוֹן לְשֶׁבֶת אוּ לָא? אִם תֹּאמַר שְׂלָא עוֹשֶׂה חֲסֵרוֹן, הָרִי סְעוּדַת הָאֱמוּנָה בְטֵל מִמֶּנּוּ וְעֲנִשׁוּ רַב, הָרִי שְׂמִחַת הַשֶּׁבֶת בְטֵל מִמֶּנּוּ. אָמַר לֵיהּ, דְבַר זֶה שְׂמַעְתִּי, שְׂדָהוּ שְׂמַשְׁגִּיחִים עָלָיו מְלַמְעָלָה מְכַל בְּנֵי הָעוֹלָם, מְשׁוּם שְׁהִיּוּם הַזֶּה

הוא שמחה למעלה ולמטה, שמחת כל השמחות, שמחה שכל האמונה נמצאת בה, ואפלו הרשעים של הגיהנם נחים ביום הזה. והאיש הזה אין לו שמחה ואין לו מנוחה, וזה שונה מכל העליונים והתחתונים. כלם שואלים עליו: מה שונה שפלוני הוא בצער?

ובשעה שהעתיק הקדוש מתגלה ביום הזה וזה נמצא בצער, תפלתו עולה ועומדת לפניו, אז נקרעים כל גזרי הדינים שנגזרו עליו, ואפלו הספימו בבית הדין של המלך עליו לרע - הכל נקרע, משום שבשעה שמתגלה העתיק, נמצאים כל החרות וכל השמחה, משום שמתגלה בהוללת המלך.

ועד זה שנינו, קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה. מי השבעים שנה? אלא, אף על גב שהספימו עליו כל אותם שבעים פתרי המלך, שהוא נראה בהם, הכל נקרע, משום שהעתיק הקדוש נוטל (מבטל אותו ומנהיג) את האדם, והדברים הללו, כשמתעוררים עליו בחלום בליל שבת.

דמלך שעשה הלולא לבנו, וגזר שמחה על הכל. ביום הזה של ההלולא כל העולם היו שמחים, ואיש אחד היה עצוב, תפוס בקולר. בא המלך לשמחה, ראה את כל העם שמחים כמו שהוא גזר. הרים עיניו, ראה את אותו האיש התפוס בקולר עצוב. אמר, ומה כל בני העולם שמחים בהלולא של בני, וזה תפוס בקולר? מיד צוה והוציא אותו והתירו אותו מקולרו (מקשריו).

כך זה ששרוי בתענית בשבת, כל העולם שמחים - והוא עצוב,

בשעתא דעתיקא קדישא

עלמא. בגין דהאי יומא, חדוותא הוא לעילא ותתא. חדוותא דכל חדון. חדוותא, דכל מהימנותא ביה אשתכח. ואפילו רשעים דגיהנם ניחין בהאי יומא. והאי בר נש לית ליה חדוה, ולית ליה נייחא, ושניא דא מפל עלאין ותתאין. פלהו שאלין עליה, מאי שניא דפלניא הוא בצערא.

ובשעתא דעתיקא קדישא אתגלי בהאי יומא, ואשתכח האי בצערא, צלותיה סלקא וקיימא קמיה, פדין אתקרעו כל גזרי דינין דאתגזרו עליה, ואפילו אסתכמו בבי דינא דמלפא עליה לביש, פלא אתקרע, בגין דבשעתא דעתיקא אתגלייא, פל חירו וכל חידו אשתכח, בגין דאתגלייא בהלולא דמלפא.

ועד דא תנינן, קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה. מאן שבעין שנה. אלא אף על גב דאספמו עליה פל אינון שבעין פתרי מלפא, דהוא אתחזי בהו, פלא אתקרע. בגין דעתיקא קדישא נוטיל (ס"א בטיל ליה והני) ליה לבר נש, והני (דף ק"ה ע"ב) מלי, פד מתערי עליה בחלמא בליליא דשבתא.

למלכא דעביד הלולא לבריה, וגזר חדוה על פלא. בהאי יומא דהלולא, פל עלמא הוה חדאן, ובר נש חד הוה עצוב, תפיס בקולרא. אתא מלפא לחדוותא, חמא כל עמא חדאן פמה דאיהו גזר. זקף עינוי, חמא ההוא בר נש תפיס בקולרא עצוב. אמר, ומה כל בני עלמא חדאן בהלולא דברי, ודא תפיס בקולרא. מיד פקיד ונפקי ליה, ושאריו ליה מקולריה. (ס"א מקולרו).

כך האי דשארי בתעניתא בשבתא, פל עלמא חדאן, ואיהו עצוב, והאי אתפס בקולרא.

וזה נתפס בקולר. בפשעה
שחזרתית הקדוש מתגלה ביום
הזה ונמצא האיש הזה תפוס
בקולר - אף על גב שהסכימו
עליו כל אותם שבעים שנים
שאמרנו, הכל נקרע, ולא שורה
עליו הדין. ביום אחר יש בו
רשות לקרע אותו. באותו יום,
כל שכן בשבת.

שאין לך יום שלא נמצא בו פח,
ומי ששרוי בתענית חלום באותו
היום, לא עולה אותו היום עד
שקורע דינו. אבל לא ששבעים
שנה ביום השבת. משום כף,
באותו יום ממש, ולא ביום אחר,
שאין רשות ליום על יום אחר.
כל יום, מה שארע ביומו - עושה.
שלא ארע ביומו - אינו עושה.
ועל כן לא צריך לאדם להעלות
אותו מיום זה ליום אחר. ומשום
כף שנינו, דבר יום ביומו, ולא
דבר יום ליום אחר.

ובא ראה, לא לחנם מתעוררים
עליו בחלום, כדי לבקש עליו
רחמים. אוי לאותו אדם שלא
מתעוררים עליו ולא מודיעים לו
בחלום, שזה נקרא רע. ומשום
כף כתוב, (תהלים ה) לא יגרך רע.
וכתוב (משלי יט) כל יפקד רע. כל
יפקד, משום שהוא רע.

אמר רבי יוסי, כתוב (ישעיה נח)
ממצוא חפצך ודבר דבר. פיון
שכתוב ממצוא חפצך, מהו ודבר
דבר? אלא, עד שיגזר הדבר
כראוי וידבר אתו. ודאי כף הוא
ברור הדבר, משמע שכתוב ודבר
דבר. אשריהם ישראל בעולם
הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב
ויאמר אף עמי המה בנים לא
ישקרו ויהי להם למושיע.

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן
איש מצרי וגו'. ויצא, רבי יהודה
אמר, יצא מכלל של החלק של
מכאן למדנו, כל מי שבא מזחמת

אתגלייא בהאי יומא, ואשתכח האי בר נש
תפיס בקולרא, אף על גב דאסכימו עליה כל
אינון שבעין שנין דאמרן, כלא אתקרע, ולא
שארין עליה דינא. ביומא אחרא אית ביה רשו
למקרע ליה, בההוא יומא, כל שכן שבת.

דלית לך יום דלא אשתכח ביה חילא, ומאן
דשארין בתעניתא דחלמא בההוא יומא,
לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה. אבל
לאו דשבעים שנה כיומא דשבת. בגין כף,
בההוא יומא ממש, ולא ביומא אחרא, דלית
רשו ליומא על יומא אחרא. כל יומא, מה
דאירע ביומיה, עביד. דלא אירע ביומיה, לא
עביד. ועל דא לא לבעי ליה לאינש לסלקא
ליה מיומא דא ליומא אחרא. ובגין כף, דבר
יום ביומו תנינן, ולא דבר יום ליומא אחרא.
ותא חזי, לאו למגנא מתערי עליה בחלמא,
בגין למתבע עליה רחמי. ווי לההוא בר
נש דלא מתערי עליה, ולא אודעו ליה
בחלמא, דהא אקרי רע. ובגין כף, (תהלים ה) לא
יגורף רע פתיב. וכתוב (משלי יט) כל יפקד רע,
כל יפקד, בגין דאיהו רע.

אמר רבי יוסי, פתיב (ישעיה נח) ממצוא חפצך
ודבר דבר, פיון דכתיב ממצוא חפצך,
מהו ודבר דבר. אלא, עד דיגזר מלה כדקא
יאות, וימלל ליה. ודאי כף הוא ברירא דמלה,
משמע דכתיב ודבר דבר. זכאין אינון ישראל
בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב, (ישעיה
א) ויאמר אף עמי המה בנים לא ישקרו ויהי
להם למושיע.

ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי
וגו'. (ויקרא כד) ויצא, רבי יהודה אמר, נפק
מכללא דחולקא דישראל, דנפק מכללא
ישראל, שיצא מכלל הכל, יצא מכלל האמונה. וינצו במחנה,

הזרע, בסוף מגלים אותו לפני הכל. מי גרם לו? זהמת החלק הזרע שיש בו, שאין לו חלק בכלל ישראל.

רבי חייא פתח, (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקר דבר. כבוד אלהים הסתר דבר, שאין רשות לאיש לגלות דברים סתומים שלא נמסרו לגלוי, דברים שפסה אותם אותם עתיק הימים, כמו שנאמר (ישעיה כב) לאכל לשבעה ולמכסה עתיק. לאכל לשבעה, עד אותו מקום שיש לו רשות ולא יותר. ועם כל זה, ולמכסה עתיק, למכסה עתיק ודאי.

דבר אחר לאכל לשבעה - אותם החברים שיודעים דרכים ושבילים ללכת בדרך האמונה פראוי, כמו הדור שרבי שמעון שרוי בתוכו. ולמכסה עתיק - מדורות אחרים, שהרי כלם לא ראויים לאכל ולשבעה ושיתגלו דברים בתוכם, אלא למכסה עתיק, כמו שנאמר (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטאי את בשרך. בימי רבי שמעון היה אדם אומר לחברו: פתח פיך ויאירו דבריך. אחר שנפטר, היו אומרים: אל תתן את פיך וגו'. במקו - לאכל לשבעה. אחר שנפטר - ולמכסה עתיק. שהחברים מגמגמים ולא עומדים בדברים. דבר אחר לאכל לשבעה - באותם דברים שהתגלו. ולמכסה עתיק - באותם דברים שהתכסו.

ויקב בן האשה הישראלית את השם. מה זה ויקב? רבי אבא אמר, ויקב ודאי, כמו שנאמר (מלכים א-יב) ויקב חזר בדלתו, נקב את מה שהיה סתום. ושם אמו

דכלא, נפק מפללא דמהימנותא. וינצו במחנה, מפאן אוליפנא, פל מאן דאתי מזוהמא דזרעא, לסוף גלייה ליה קמי כלא. מאן גרים ליה, זוהמא דחולקא בישא דאית ביה. דלית ליה חולקא בכללא דישראל.

רבי חייא פתח, (משלי כה) כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקר דבר. כבוד אלהים הסתר דבר, דלית רשו לבר נש לגלאה מלין סתימין, דלא אתמסרו לאתגלייא. מלין דחפא לון עתיק יומין, כמה דאת אמר, (ישעיה כב) לאכול לשבעה ולמכסה עתיק. לאכול לשבעה, עד ההוא אתר דאית ליה רשו ולא יתיר. ועם פל דא, ולמכסה עתיק, למכסה עתיק ודאי.

דבר אחר, לאכול לשבעה, אינון חבריאי דידעין ארחין ושבילין למיהך בארץ מהימנותא כדקא יאות. כגון דרא דרבי שמעון שארי בגויה. ולמכסה עתיק, מדרין אחרנין דהא כלהון לא אתחזון לאכול ולשבעה ולא תגלייא מלין בגווייהו, אלא למכסה עתיק, כמה דאת אמר, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטאי את בשרך.

ביומוי דרבי שמעון, הוה בר נש אמר לחבריה, פתח פיך ויאירו דבריך. בתר דשכיב, הווי אמרי, אל תתן את פיך וגו'. ביומוי לאכול לשבעה. בתר דשכיב, ולמכסה עתיק. דחבריאי מגמגמי, ולא קיימי במלין. דבר אחר, לאכול לשבעה: באינון מלין דאתגליין. ולמכסה עתיק: באינון מלין דאתחפין. (ד) 9

ק"ו ע"א

ויקוב בן האשה הישראלית את השם, מהו ויקוב. רבי אבא אמר, ויקוב ודאי, כמה

דאת אמר, (מלכים ב יב) ויקוב חזר בדלתו, נקיב את מה דהוה סתים. ושם אמו

שְׁלוּמִית בַּת דְּבָרִי, עַד כָּאֵן נִסְתַּר הַשֵּׁם שֶׁל אִמּוֹ. כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב וַיִּקְבַּ, נִקְבַּ אֶת שֵׁם אִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אֲבָא, אִם לֹא שֶׁהַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה עוֹמֵד בְּעוֹלָם, לֹא הִרְשִׁינוּ לְגִלּוֹת, (מִכָּאֵן וְהִלְאָה) שֶׁהָרִי לֹא נִתֵּן דְּבַר זֶה לְגִלּוּי אֱלֹא לְחֻבְרִים, שֶׁהֵם בֵּין קוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. (שֵׁם לֹא) תִּפְחַ רֹחַם שֶׁל אֵלוֹ שְׂבָאִים לְגִלּוֹת לְאוֹתָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים. בֵּא רְאֵה, כְּתוּב וַיִּנְצְוּ בַּמַּחְנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי. הַפְּסוּק הִזָּה הָרִי בְּאָרְנוֹ, אֲבָל זֶה בֶּן אִשָּׁה אַחֲרַת שֶׁל אָבִיו, בְּעֵלָה שֶׁל שְׁלוּמִית הִיָּה. וְכִיּוֹן שְׂבָא עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַמְצָרִי, בְּחֻצוֹת הַלְּיָלָה, שֶׁב לְבֵיתוֹ וַיִּדַע אֶת הַדְּבָר, נִפְרַד מִמֶּנָּה וְלֹא בָא עָלֶיהָ. וְנִשְׂא אִשָּׁה אַחֲרַת וְהוֹלִיד אֶת זֶה, וְנִקְרָא אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְהֵאחֲרָ בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית. אִם הֵם רְבוּ כָּאֵן יַחַד, מָה רוֹצֵה כָּאֵן הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ? וְלָמָּה קָלַל אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ?

אָרְא, אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אָמַר הַדְּבָר מֵאִמּוֹ מִתּוֹךְ קְטָטָה. מִיָּד - וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְבַּ חוֹר בְּדִלְתּוֹ. סוּד הַדְּבָר - נִטַּל ה' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ וְקָלַל, לְהִגִּין עַל אִמּוֹ. וְזוֹהֵי נִקְיָבָה, שֶׁהוּא נִקְבַּ וּפְרַשׁ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וְנֶאֱמַר לְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה. וְסוּד הַדְּבָר - (מִשְׁלִי ל) כֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת וְגו'. אֲשֶׁרִי חִלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שִׁיּוּדְעִים דְּבַר וּמְכַסִּים אוֹתוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (שֵׁם כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רַעְךָ וְסוּד אַחֲרָ אֵל תִּגְלָ.

ה' אַחֲרוּנָה הִיָּתָה נִקְבָה שִׁיּוּדְנָת בְּשָׁנֵי צְדָדִים, מִשּׁוֹם כֶּן נִטְלָה אֶת כְּלֵי זֵינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְנוֹקְמַת נִקְמוֹתֶיהָ, שֶׁכְּתוּב הוֹצֵא אֶת הַמֶּקְלָל. עַל זֶה כְּתוּב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, יָרֵאת הָאֵם הַקְּדוּשָׁה לְאָב. אֲשֶׁרִי יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הִזָּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

דְּאֵת אָמַר, וַיִּקְבַּ חוֹר בְּדִלְתּוֹ. רְזָא דְּמִלָּה, נִטַּל ה' דְּשִׁמְא קְדִישָׁא, וְלֵיט, לְאֲגָנָא עַל אִמִּיהָ. וְדָא הוּא נִקְיָבָא, דְּאִיהוּ נִקְיַב שְׁמָא קְדִישָׁא. וְלִמְחֻצְדֵי חֻקְלָא אֲתָמַר. וְרְזָא דְּמִלָּה, (מִשְׁלִי ל) כֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת וְגו', זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְּצְדִיקֵינָא, דִּינְדְעִין מִלָּה, וּמְכַסְיִין לָהּ. וְעַל דָּא אֲתָמַר, (מִשְׁלִי כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רַעְךָ וְסוּד אַחֲרָ אֵל תִּגְלָ.

ה' בַּתְּרָאָה, הוֹת נוֹקְבָא דִּינְקָא בְּתָרִין סְטָרִין, בְּגִין כֶּן נִטְלָא זֵינִין דְּמִלְּפָא, וְנִקְמַת נִקְמָהָ, דְּכְתִיב הוֹצֵא אֶת הַמֶּקְלָל. עַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דְּחִילוֹ דְּאִימָא אֲקָדִים לְאָבָא. וְזַפְּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָמָא דִּין וּבְעוֹלָמָא דְּאֵתִי.

שְׁלוּמִית בַּת דְּבָרִי, עַד כָּאֵן סָתִים שְׁמָא דְּאִמִּיהָ, כִּיּוֹן דְּכְתִיב וַיִּקְבַּ, נִקְיַב שְׁמָא דְּאִמִּיהָ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, אִי לָאו דְּבוֹצִינָא קְדִישָׁא קִיִּימָא בְּעוֹלָמָא, לָא אֲרִשִׁינָא לְגִלְאָה, (מִכָּאֵן וְהִלְאָה) דְּהָא לָא אֲתִיִּיהִיב מִלָּה דָּא לְגִלְאָה אֱלֹא לְחֻבְרֵינָא, דְּאִינוּן בֵּין מְחֻצְדֵי חֻקְלָא (דָּא לֹא). תִּיפְחַ רֹחִיהוּן דְּאִינוּן דְּאֲתִיִּין לְגִלְאָה, לְאִינוּן דְּלָא יוֹדְעִי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב וַיִּנְצְוּ בַּמַּחְנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, הָאִי קָרָא הָא אוֹקִימָנָא, אֲבָל דָּא בַר אִינְתוֹ אַחֲרָ דְּאָבִיו, בְּעֵלָה דְּשְׁלוּמִית הוּא. וְכִיּוֹן דְּאֲתָא הוּא מִצְרָאָה עָלָה, בְּפִלְגוֹת לֵילִיא, תָּב לְבֵיתָא וַיִּדַע מִלָּה, אֲתַפְּרֵשׁ מִנָּה וְלֹא אֲתָא עָלָה. וְנִטַּל אִינְתוֹ אַחֲרָ, וְאוֹלִיד לְהָאִי, וְאֲקָרִי אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְאַחֲרָ בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית. אִי אִינוּן אִינוּן הָכָא כְּחֻדָּא, מָאִי קָא בְּעֵי הָכָא שְׁמָא קְדִישָׁא. וְאַמָּאִי קָלַל שְׁמָא קְדִישָׁא.

אָרְא, אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי אָמַר מִלָּה מֵאִמִּיהָ, מִגּוֹ קְטָטָה. מִיָּד וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית. כְּמָה

דְּאֵת אָמַר, וַיִּקְבַּ חוֹר בְּדִלְתּוֹ. רְזָא דְּמִלָּה, נִטַּל ה' דְּשִׁמְא קְדִישָׁא, וְלֵיט, לְאֲגָנָא עַל אִמִּיהָ. וְדָא הוּא נִקְיָבָא, דְּאִיהוּ נִקְיַב שְׁמָא קְדִישָׁא. וְלִמְחֻצְדֵי חֻקְלָא אֲתָמַר. וְרְזָא דְּמִלָּה, (מִשְׁלִי ל) כֶּן דֶּרֶךְ אִשָּׁה מְנַאֲפֶת וְגו', זַפְּאָה חוֹלְקִיהוּן דְּצְדִיקֵינָא, דִּינְדְעִין מִלָּה, וּמְכַסְיִין לָהּ. וְעַל דָּא אֲתָמַר, (מִשְׁלִי כה) רִיבְךָ רִיב אֶת רַעְךָ וְסוּד אַחֲרָ אֵל תִּגְלָ.

ה' בַּתְּרָאָה, הוֹת נוֹקְבָא דִּינְקָא בְּתָרִין סְטָרִין, בְּגִין כֶּן נִטְלָא זֵינִין דְּמִלְּפָא, וְנִקְמַת נִקְמָהָ, דְּכְתִיב הוֹצֵא אֶת הַמֶּקְלָל. עַל דָּא כְּתִיב, אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ, דְּחִילוֹ דְּאִימָא אֲקָדִים לְאָבָא. וְזַפְּאִין אִינוּן יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָמָא דִּין וּבְעוֹלָמָא דְּאֵתִי.

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אֲבָל כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו סְתוּם. וּמִשׁוּם שֶׁאָמַר אֱלֹהָיו סְתוּם, לְכַף וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. שֶׁהָרִי אֵין יוֹדְעִים מִי הוּא אֱלֹהָיו, מִי הִירָאָה שְׁלוֹ, אִם אֶחָד מִן הַשָּׂרִים, אוֹ אֶחָד מִן הַכּוֹכְבִים, אוֹ אֶחָד מִמְּנֵהֶינִי הַעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם הוּא צְדִיק גְּמוּרָה, לֹא יַעֲזֹר (דְּבַר) אֶת הַכּוֹחַ שְׁלֵהֶם, וְכִיּוֹן שֶׁעוֹרֵר הַדְּבָר הַזֶּה, חוֹשְׁשִׁים שֶׁנִּזְרָקָה בּוֹ מִיְנוּת, וְלֹא יְמוּת (אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִפְלוּ צְדִיק גְּמוּרָה לֹא יְמוּת) עַל זֶה, מִשׁוּם שֶׁהוּא דְּבָר סְתוּם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּנִים אוֹתוֹ לְטוֹב בְּזָה, שֶׁאִם אָמַר אֱלֹהִי, יְכוּל לְטַעַן: אֱלֹהִי שֶׁהִיָּה עַד עַכְשָׁיו, שֶׁנִּמְשַׁכְתִּי אַחֲרָיו בְּלִבִּי, וְעַכְשָׁיו חֲזַרְתִּי בְּגֵד הָאֲמוּנָה הַעֲלִיּוֹנָה. אֲבָל אִם אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, אוֹ יְיָ, וְנִקַּב אוֹתוֹ בְּשֵׁמוֹ - לְזֶה אֵין לְטַעַן בְּזָה, מִשׁוּם שֶׁזוּהִי אֲמוּנַת הַכּוֹל, וְכָל אוֹת אוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה עוֹלָה לְשֵׁם הַשְּׁלָם (לְשַׁבַּח).

דְּבָר אַחַר וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל - רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה, לְמָה? אֵלָּא כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ. אֲבָל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, בְּעֵלָה שֶׁל שְׁלוּמִית הִיָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּנוֹ שֶׁל בְּעֵלָה שֶׁל שְׁלוּמִית מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת הִיָּה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רַבּוּ כְּאֶחָד, וְאָמַר לוֹ דְּבָר עַל אָמוֹ, וְכִי אָבִיו הִיָּה שֶׁנִּהְרַג בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ב) הִלְהַרְגֵנִי אַתָּה אָמַר, שֶׁזֶּה בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ הִרְגָה אוֹתוֹ מִשָּׁה, וְעַל כֵּן הוֹשִׁיט דְּבוּר כְּנִגְדּוֹ.

וְזוּהוּ שֶׁכְּתוּב, וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. (ויקרא כ"ד) רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאֵל אוֹקְמוּהָ. אֲבָל כִּי יִקְלַל אֱלֹהָיו סְתוּם. וּבְגִין דְּאָמַר אֱלֹהָיו סְתוּם, לְכַף וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. דִּהָא לֹא יוֹדְעִין מָאן הוּא אֱלֹהָיו, מָאן דְּחֵלָא דִּילֵיהָ, אִי אֶחָד מִן הַשָּׂרִים, אוֹ חַד מִן כּוֹכְבֵיָא, אוֹ חַד מִדְּבָרֵי עֲלָמָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִי צְדִיק גְּמוּרָה הוּא, לֹא יִתְעַר (ס"א מְלָה) חִילֵיהוֹן, וְכִיּוֹן דְּאִתְעַר מְלָה דָא, חִיִּישִׁין מִיְנוּת אֲזַדְרִיקַת בֵּיהּ, וְלֹא יְמוּת (ס"א אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִפְלוּ צְדִיק גְּמוּרָה לֹא יְמוּת) עַל דָא, בְּגִין דִּאִיהוּ מְלָה סְתוּם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, דְּאֵין לֵיהָ לְטַב בְּהָא, דְּאִי אָמַר אֱלֹהִי, יְכִיל לְמַטְעַן אֱלֹהִי דִּהּוּהָ עַד הַשְּׁתָא, דְּאִתְמַשְׁכְּנָא אַבְתְּרִיהָ בְּלַבָּאִי, וְהַשְּׁתָא אֶהְדְּרָנָא לְקַבְּלָא מְהֵימְנוּתָא עֲלָאָה. אֲבָל אִי אָמַר יְיָ אֱלֹהִים, אוֹ יְיָ, וְנִקְיַב לֵיהָ בְּשֵׁמָא, הָאִי לֵית לֵיהָ לְמַטְעַן בְּהָאִי, בְּגִין דְּדָא הוּא מְהֵימְנוּתָא דְּכָלָא, וְכָל אֶת וְאֶת דְּשֵׁמָא קְדִישָׁא דָא, סְלִקָא לְשֵׁמָא שְׁלִימָא. (ס"א לְשַׁבַּחֵא).

דְּבָר אַחַר וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה, אֲמָאִי. אֵלָּא כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ. אֲבָל הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, בְּעֵלָה דְּשְׁלוּמִית הָוָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּרִיהַ דְּבְעֵלָה דְּשְׁלוּמִית מֵאֲנָתוֹ אַחֶרָה הָוָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִצּוּ כְּחֶדָא, וְאָמַר לֵיהָ מְלָה מְאִימִיָה, וְכִי אָבִוִי הָוָה דְּאִתְקַטְל בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ דְּכְתִיב (שְׁמוֹת ב) הִלְהַרְגֵנִי אַתָּה אוֹמַר, דִּהָא בְּשֵׁמָא קְדִישָׁא, קְטִיל לֵיהָ מִשָּׁה, וְעַל דָא אוֹשִׁיט מְלָה לְקַבְּלֵיהָ.

וְדָא הוּא דְּכְתִיב, וַיִּקְבַּ בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלַל וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מִשָּׁה.

וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. לָמָּה? (אל משה: משום שהרג את אביו וכו') מִשּׁוּם שֶׁהֵגִיעַ אֶל מֹשֶׁה עַל שֶׁהֵרַג אֶת אָבִיו בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כִּף וַיָּבִיאוּ אֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. פִּינּוֹן שָׂרָא מֹשֶׁה, מִיַּד וַיִּנְיַחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר, וְהָאֵב וְהַבֵּן נִפְלוּ בְיַדֵי מֹשֶׁה.

אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. (ויקרא כ"ד) רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) שָׁמַע עֲמִי וְאֶעֱיֶדָה בְּךָ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר. פִּינּוֹן שְׁכַתוּב לֹא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר, מַה זֶה וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר? אֵלָּא לֹא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר, שְׁלֵא יִכְנִיס אָדָם אֶת הַיָּצֵר הָרַע לְתוֹכוֹ. שְׁכַל מִי שֶׁבָּא לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, אֵל זֶר שְׂרׁוּי בְּתוֹכוֹ, שֶׁהָרִי כְּשִׁמְתַּחֲבֵר בּוֹ אָדָם, מִיַּד בָּא לְעֵבֵר עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, וּבָא לְעֵבֵר עַל אַמוּנַת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וּבָא אַחֵר כִּף לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְאֱלִילִים אַחֲרִים, וְעַל זֶה כְּתוּב לֹא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר. פִּינּוֹן שְׁלֵא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר, לֹא תִבָּא לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְאֱלִילִים אַחֲרִים וְלְעֵבֵר עַל אַמוּנַת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. זֶהוּ שְׁכַתוּב וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, וְזוֹהִי אַמוּנָה רַעְיָה שֶׁל הָאָדָם. וְעַל זֶה, כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו, שִׁיכּוֹל לְטַעַן שֶׁהוּא קָלַל אֶת אוֹתוֹ אֵל זֶר, יָצַר הָרַע שֶׁלפִּעֲמִים שׁוֹרֶה עֲלָיו, וְאֵנּוּ אֵינְנוּ יוֹדְעִים אִם דְּבָרָיו אֱמֶת אוֹ לֹא. וְעַל זֶה, וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנִקְבַּ שֵׁם ה' מוֹת יוֹמֶת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כִּף, לָמָּה וְנִשְׂא חֲטָאוֹ? וְנִסְלַח חֲטָאוֹ הִיָּה צָרִיף לְהִיּוֹת! (אקא) אָמַר לוֹ, כְּמוֹ שֶׁבָּאֲרַנּוּ סְתָם, וְלֹא פִּרְשׁ. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו סְתָם, וְלֹא פִּרְשׁ, וְזֶה וְדַאי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנִקְבַּ שֵׁם ה' מוֹת יוֹמֶת, שֶׁהָרִי כְּאֵן תְּלוּיָה אַמוּנַת הַכֹּל, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְטַעַן עֲלָיו כִּלְל.

אָמַי. (ס"א לַגְּבִיּוֹת דְּמֹשֶׁה בְּגִין דְּקָמִיל לְאָבוּהִי וכו') בְּגִין דְּמָטָא לַגְּבִיּוֹת דְּמֹשֶׁה, עַל דְּקָטִיל לְאָבוּהִי בְּשִׂמְא קַדִּישָׁא. בְּגִין כִּף וַיָּבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה. פִּינּוֹן דְּחָמָא מֹשֶׁה, מִיַּד וַיִּנְיַחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר, וְאָבָא וּבָרָא נִפְלוּ בְיַדֵי דְּמֹשֶׁה.

אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. (ויקרא כ"ד) רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים פא) שָׁמַע עֲמִי וְאֶעֱיֶדָה בְּךָ יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי לֹא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, פִּינּוֹן דְּכְתִיב לֹא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר, מָאִי וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר. (דף ק"ו ע"ב) אֵלָּא לֹא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר, דְּלֹא יִיעוּל בְּרַ נֶשׁ לְיָצֵר הָרַע בְּגוּיָה, דְּכָל מָאֵן דְּאֲתִי לְאִתְחַבְּרָא בֵּיהּ, אֵל זֶר שְׂרִיא בְּגוּיָה, דְּהָא כַּד אִתְחַבְּרָא בְּרַ נֶשׁ בֵּיהּ מִיַּד אֲתִי לְאֶעֱבְרָא עַל פְּתַגְמֵי אוֹרִייתָא, אֲתִי לְאֶעֱבְרָא עַל מַהִימְנוּתָא דְּשִׂמְא קַדִּישָׁא, וְאֲתִי לְבַתֵּר לְמַסְגַּד לְטַעֲוּוֹן אַחֲרָן, וְעַל דָּא כְּתִיב, לֹא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר, פִּינּוֹן דְּלֹא יִהְיֶה כִּךָ אֵל זֶר, לֹא תִיִּתִי לְמַסְגַּד לְטַעֲוּוֹן אַחֲרָן, וְלְמַעַבְרָא עַל מַהִימְנוּתָא דְּשִׂמְא קַדִּישָׁא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֹכֵר, וּמַהִימְנוּתָא בִּישָׂא דְּבַר נֶשׁ דָּא הוּא.

וְעַל דָּא כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו, דִּיכִיל לְמַטְעַן דְּהוּא לִיִּיט לְהַהוּא אֵל זֶר, יָצַרָא בִישָׂא דְּשְׂרִיא עֲלֵיהּ לְזַמְנִין, וְאֵנָּן לֹא יִדְעִינָן מַלּוּי אִי קְשׁוּט אוֹ לָאוּ. וְעַל דָּא, וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנִקְבַּ שֵׁם יי' מוֹת יוֹמֶת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי הָכִי, אָמַי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ, וְנִסְלַח חֲטָאוֹ מִיבְעֵי לֵיהּ. (ס"א אקא) אָמַר לֵיהּ, בְּגוֹן דְּאָמַר אֱלֹהֵי כְּמָה דְּאוּקִימְנָא סְתָם, וְלֹא פִּרְשׁ. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו סְתָם, וְלֹא פִּרְשׁ, וְהָא וְדַאי וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. אֲבָל וְנִקְבַּ שֵׁם יי' מוֹת יוֹמֶת, דְּהָא הָכָא תְּלוּיָא מַהִימְנוּתָא דְּכִלְא, וְלִית לֵיהּ רְשׁוּ לְמַטְעַן עֲלֵיהּ כִּלְל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּף זֶה וְדָאֵי, שְׁהָרִי הַשֵּׁם הַזֶּה הֵנוּ אָמוּנַת הָעֵלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה עוֹמְדִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, בְּאוֹת זְעִירָה אַחַת תְּלוּיִים אֶלְף אֶלְפִים וְרַבּוּא רַבּוּת עוֹלָמוֹת שֶׁל תְּשׁוּקוֹת, וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ קְשׁוּרוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְכַמּוֹה אֶלְף רַבּוּת עֵלְיוֹנִים (עוֹלָמוֹת) תְּלוּיִים בְּכָל אוֹת וְאוֹת, וְעוֹלוֹת וְנִקְשׁוּרוֹת בְּאָמוּנָה (בְּגִלְיָ), וְנִסְתַּר בָּהֶם מַה שְּׁלֹא הִשְׁיִגּוּ הָעֵלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, הַתּוֹרָה תְּלוּיָה בָהֶם, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, הוּא וְשִׁמוֹ אַחַד. וְעַל כֵּן כְּתוּב, (תְּהִלִּים לט) אָמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְרָכֵי מַחְטָא בְלִשׁוֹנִי. וְכְתוּב, (קֹהֶלֶת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיָּא אֶת בְּשַׂרְךָ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח, (שְׁמוֹת יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יֵרֶה יֵרֶה אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה בְּמִשְׁפַּח הַיָּבֵל. וּמַה הֵרַסִינִי, שֶׁהוּא הֵרַס בְּשַׂעַר הָרִי הָעוֹלָם, מִשׁוּם שֶׁנִּרְאָה עָלָיו כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ כְּתוּב לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יֵרֶה יֵרֶה - מִי שֶׁקָּרַב לַמֶּלֶךְ לֹא כָּל שֶׁכֶן. וּמַה הֵרַסִינִי, שֶׁיִּכְוֹל אָדָם לְהוֹשִׁיט בּוֹ יָד דְרָף כְּבוֹד בִּירְאָה, כְּתוּב בּוֹ לֹא תִגַּע בּוֹ יָד סֵתָם, וְאִפְלוּ בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד - מִי שֶׁמוֹשִׁיט יָדוֹ בְּדֶרֶךְ קְלוֹן כִּנְגַד הַמֶּלֶךְ לֹא כָּל שֶׁכֶן.

רַבִּי יִיסָא פֶּתַח וְאָמַר, (שׁו"א א) אֵל תִּקְרַב הָלֵם שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֵתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא. וּמַה מִּשָּׂה, מִיּוֹם שְׁנוּלָד, לֹא סָר מִמֶּנּוּ הַזֵּהר הַקְּדוֹשׁ הָעֵלְיוֹן, כְּתוּב בּוֹ אֵל תִּקְרַב הָלֵם. אָמַר לוֹ, מִשָּׂה, עַד כֵּן אֵינְךָ פְּדָאֵי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַבּוּדִי שֶׁל נְעֻלְיָךְ. וּמַה מִּשָּׂה כֵּן, שֶׁהִיָּה מִתְקָרַב בִּירְאָה בְּקִדְשָׁה כְּתוּב בּוֹ כֵּן - מִי שֶׁקָּרַב בְּאַרְחַ שֶׁל קְלוֹן אֵל הַמֶּלֶךְ עַל אַחַת פְּמָה וְכַמּוֹה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֵכִי הוּא וְדָאֵי, דְּהָא שְׁמָא דָּא מְהִימְנוּתָא דְעֵלְאֵי וְתַתְּאֵי. וְעַל דָּא קִיַּיְמִין עֲלִמִין כְּלָהוּ, בְּאַת חַד זְעִירָא, תְּלִיין אֶלְף אֶלְפִין וְרַבּוּא רַבְּבִין עֲלִמִין דְּכַסּוּפִין, וְעַל דָּא תְּנִינֵן, אַתּוּן אֵלִין, קְשִׁירִין אֵלִין בְּאֵלִין, וְכַמּוֹה אֶלְף רַבְּבִין עֲלִאִין (כ"א עֲלִמִין), תְּלִיין בְּכָל אֶת וְאַת, וְאַסְתְּלִיקוּ וְאַתְקַשְּׁרוּ בְּמְהִימְנוּתָא (בְּאַתְגִּלְיָא) וְסִתִּים בְּהוּ, מַה דְּלֹא אַתְדַּבְּקוּ עֲלִאִין וְתַתְּאִין, אֲוִרִייתָא בְּהוּ תְּלִיָּא, עֲלִמָּא דִּין וְעֲלִמָּא דְאַתִּי, הוּא וְשְׁמִיָּה חַד. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תְּהִלִּים לט) אָמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְרָכֵי מַחְטָא בְלִשׁוֹנִי. וְכְתִיב (קֹהֶלֶת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיָּא אֶת בְּשַׂרְךָ.

רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח, (שְׁמוֹת יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יֵרֶה יֵרֶה אִם בְּהֵמָה אִם אִישׁ לֹא יִחְיֶה בְּמִשְׁוֹף הַיּוֹבֵל. וּמַה טּוֹרָא דְסִינִי, דְּאִיהוּ טּוֹרָא כְּשַׂעַר טּוֹרֵי עֲלִמָּא, בְּגִין דְּאַתְחַזִּי עָלֶיהָ יִקְרָא דְמַלְכָּא קְדִישָׁא, כְּתִיב לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יֵרֶה יֵרֶה, מָאן דְּקָרַיב לְמַלְכָּא לֹא כָּל שֶׁכֶן. וּמַה טּוֹרָא דְסִינִי דִּיכִיל בַּר נֶשׁ לְאוֹשִׁיט בֵּיהָ יָדָא אֲרַח יִקָּר בְּדַחִילוֹ, כְּתִיב לֹא תִגַּע בּוֹ יָד סֵתָם, וְאִפְלוּ בְּאַרְחַ יִקָּר. מָאן דְּאוֹשִׁיט יָדֵיהָ בְּאַרְחַ קְלָנָא לְקַבִּיל מַלְכָּא, לֹא כָּל שֶׁכֶן.

רַבִּי יִיסָא פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת ג) אֵל תִּקְרַב הָלוֹם שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אֵתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא. וּמַה מִּשָּׂה, דְּמִן יוֹמָא דְאַתְיָלִיד זִיְהָרָא קְדִישָׁא עֲלֵאָה לֹא אֲעִדִי מִנִּיהָ, כְּתִיב בֵּיהָ אֵל תִּקְרַב הָלוֹם. אָמַר לִיהָ, מִשָּׂה, עַד כֵּן אֵל תִּקְרַב הָלוֹם לֹא אֲנָת פְּדָאֵי לְאַשְׁתַּמֵּשׂ בִּיקְרִי, שֶׁל נְעֻלְיָךְ. וּמַה מִּשָּׂה כֵּן, דְּהוּא קָרַיב בְּדַחִילוֹ בְּקִדְוִשָׁה כְּתִיב בֵּיהָ הֵכִי. מָאן דְּקָרַיב בְּאַרְחַ קְלָנָא לְגַבִּי מַלְכָּא, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמּוֹה.

רבי אבא אמר, איש איש כפי יקלל
אלהיו ונשא חטאו. בא ראה,
כשהיו ישראל במצרים, היו
מפירים את אותם הגדולים של
העולם שממנים על שאר העמים,
ולכל אחד ואחד היה לו פחד
לבדו מהם. כיון שנקשרו בקשר
האמונה, וקרב אותם הקדוש
ברוך הוא לעבודתו, נפרדו מהם
וקרבו לאמונה העליונה
הקדושה. ומשום כך כתוב איש
איש כפי יקלל אלהיו, ואף על גב
שזוהי עבודה זרה, כיון שאני
הפקדתי להם ממנה להנהיג את
העולם, מי שמקלל ומבזה אותם,
ודאי ונשא חטאו, שהרי ברשותי
עומדים והולכים ומנהיגים את
בני העולם. אבל ונקב שם ה'
מות יומת, לא ונשא חטאו כמו
לאלו, אלא מות יומת. מות
בעולם הזה, יומת בעולם הבא.
לאלה ונשא חטאו, משום
שמבזה מעשי ידיו, מבזה את
השמשים שלי שאני הפקדתי,
ואסור הוא, אבל מיתה לא
התחייבה בהם.

רבי שמעון היה הולך בדרך, והיו
עמו רבי אלעזר ורבי אבא ורבי
חייא ורבי יוסי ורבי יהודה.
הגיעו לחרוץ מים אחד. החליק
רבי יוסי בכגדיו לתוך המים,
אמר, הלואי שחריצי המים לא
היו נמצאים. אמר לו רבי שמעון,
אסור לך! שמש של העולם הוא,
ואסור לנהג קלון בשמשו של
הקדוש ברוך הוא, וכל שפן
כשהם מעשים של אמת
שנמצאים בהנהגות ההשגחה
העליונה.

פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים
את כל אשר עשה והנה טוב מאד.
וירא אלהים את כל אשר עשה -
סתם, אפלו נחשים ועקרבים
ותושים, ואפלו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתוב והנה טוב מאד, כלם שמשו העולם,

רבי אבא אמר, איש איש כפי יקלל אלהיו
ונשא חטאו. תא חזי, פד הווי ישראל
במצרים, הווי ידעי באינון רבירבי עלמא,
דממנן על שאר עמין, וכל חד וחד הוה ליה
דחלא בלחודוי מנייהו. כיון דאתקשרו
בקשרא דמהימנותא, וקריב לון קדשא בריך
הוא לפולחניה, אתפרשו מנייהו וקריבו לגבי
מהימנותא עלאה קדישא. ובגין כך פתיב,
איש איש כפי יקלל אלהיו, ואף על גב דפולחנא
נוכראה הוא, כיון דאנא פקידת לון ממנא
לדברא עלמא מאן דלייט ומבזי לון, ונשא
חטאו ודאי, דהא ברשותי קיימין ואזלי
ומדברין בני עלמא. אבל ונקב שם יי' מות
יומת, לאו ונשא חטאו כמה לאלין, אלא מות
יומת. מות בעלמא דין, יומת בעלמא דאתי.
לאלין ונשא חטאו, בגין דמבזי עובדי ידוי,
מבזי לשמשי דאנא פקידת, ואסיר הוא, אבל
מיתה לא אתחייב בהו.

רבי שמעון היה אזיל בארחא, והוה עמיה
רבי אלעזר ורבי אבא ורבי חייא ורבי
יוסי ורבי יהודה מטו לחד טיקלי דמיא,
פוסקרא רבי יוסי בקטפוי לגו מיא, אמר (דף
ק"ו ע"ב) קוטרא דקוסטי דמיא ולואי לא שכיח.
אמר ליה רבי שמעון, אסיר לך. שמשא
דעלמא הוא, ואסיר לאנהגא קלנא בשמשא
דקודשא בריך הוא וכל שפן דאינון עובדי
קשוט, בנימוסי דקסטירא עלאה שכיחי.

פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר
עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים את
כל אשר עשה, סתם, אפילו נחשים ועקרבים
ותושים, ואפילו אינון דאתחזון מחבלי
עלמא, בכלהו כתיב והנה טוב מאד פלהו
ותושים, ואפלו אותם שנראים מחבלי העולם, בכלם כתוב והנה טוב מאד, כלם שמשו העולם,

מנהיגי העולם, ובני אדם אינן יודעים.

עד שהיו הולכים, ראו נחש אחד הולך לפניהם. אמר רבי שמעון, ודאי זה הולך להרחיש לנו נס. רץ אותו נחש לפניהם ונקשר באפעה אחד בקשר הדרף, הסיטו (גלחמו) זה את זה ומתו. כשהגיעו, ראו את שניהם שוכבים בדרף. אמר רבי שמעון, ברוך הרחמן שהרחיש לנו נס, שהרי כל מי שמסתכל בזה כשהוא בקיומו, או שהוא מסתכל באדם, לא ינצל בודאי. כל שפן אם יקרב אליו. קרא עליו, (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. ובכל עושה הקדוש ברוך הוא את שליחותו, ואין לנו לנהג בזיון בכל מה שהוא עושה. ועל זה כתוב, (שם קמה) טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב, יודוך ה' כל מעשיך.

רבי שמעון פתח, (שיר ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שהקדוש ברוך הוא משבח אותה, והיא משבחת אותו תמיד. וכמה שבחים וזמירות מתקניה למלך תמיד. אשרי חלקם של ישראל שאחוזים בגורל החלק הקדוש, ככתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון - זו כנסת ישראל שנקראת חבצלת, שעומדת ביפי של נוי בגן עדן להנטיע. השרון, שהיא (שומרת נ"א שרה) ומשבחת את המלך העליון. דבר אחר אני חבצלת השרון - שצריכה להיות משקה מהשקאת הנחל העמק, מעין הנחלים, כמו

אמר (ישעיה לג) הנה השרון (בערב). (לאנח מים) שושנת העמקים, דקיימא

שמשי עלמא, מדברי עלמא, ובני נשא לא ידעו.

עד דהוו אזלי, חמו חד חויה מדבר קמייהו, אמר רבי שמעון, ודאי דא אזיל לארחשא לן ניסא, רהט ההוא חויה קמייהו, וקטר בחד אפעה בקיטרא דאורחא סטון (כ"א נ"ז) חד בחד ומיתו. פד מטון, חמו לון לתרווייהו שכיבין בארחא. אמר רבי שמעון, בריך רחמנא דרחיש לן ניסא. דהא כל מאן דאסתפל בהאי פד איהו בקיומיה, או איהו יסתפל בפד נש, לא ישתזיב ודאי, פל שפן אי יקרב בהדיה. קרא עליה, (תהלים צא) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה. ובכלא עביד קדשא בריך הוא שליחותא דיליה, ולית לן לאנהגא קלנא בכל מה דאיהו עבד. ועל דא כתיב, (תהלים קמה) טוב יי' לכל ורחמיו על כל מעשיו, וכתוב, יודוך יי' כל מעשיך.

רבי שמעון פתח, (שיר השירים ב) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. כמה חביבה כנסת ישראל קמי קדשא בריך הוא, דקודשא בריך הוא משבח ליה, והיא משבחת ליה תדיר. וכמה שבחין ומזמרינן אתקנת ליה למלפא תדיר. זפאה חולקיהון דישראל, דאחידין בעדבא דחולקא קדישא, כמה דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו.

אני חבצלת השרון, דא כנסת ישראל, דאקרי חבצלת, דקיימא בשפירו דנוי בגנתא דעדן לאתנטעא. השרון, דהיא (נמרת נ"א שרה) ומשבחת ליה למלפא עלאה. דבר אחר אני חבצלת השרון, דבעיא לאשתקאה משקיו דנחלא עמיקא, מבויעא דנחלין. כמה דאת אמר (ישעיה לג) הנה השרון (בערב). (לאנח מים) דקיימא

בְּעִמְיָקְתָּא דְכֻלָּא.

שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים. מָאן אֵינּוּן עִמְּקִים. כְּמָה
דְּאֵת אָמֵר (תהלים קל) מִמְּעַמְּקִים קָרְאֵתִיךְ
יְי'. חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן, מַהֲהוּא אֶתֶר דְּשִׁקְיָו
דְּנַחֲלִין עִמְיָקִין נְפָקִין, וְלֹא פְּסָקִין לְעֵלְמִין.
שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים, שׁוֹשְׁנַת דְּהוּא אֶתֶר דְּאֶקְרִי
עִמְיָקָא דְכֻלָּא, סְתִים מְפֹל סְטָרִין.

תָּא חֲזִי, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצְלַת יְרוּקָא, בְּטָרְפִין
יְרוּקִין לְבִתֵּר שׁוֹשְׁנָה, בְּתֵרִין גְּוֹוִינִין סוּמְקָא
וְחִוּוֹר. שׁוֹשְׁנַת: בְּשִׁית טָרְפִין. שׁוֹשְׁנַת:
דְּשִׁנְיָאֵת גְּוֹוִנְהָא, וְאֶשְׁתַּנְיָאֵת מְגוּוֹנָא לְגוּוֹנָא.
שׁוֹשְׁנַת, בְּקַדְמִיתָא חֲבַצְלַת, בְּזַמְנָא דְּבַעֲיָא
לְאֶזְדוּוּגָא בִּיהַּ בְּמִלְכָּא, אֶקְרִי חֲבַצְלַת. בְּתֵר
דְּאֶתְדַבְּקַת בִּיהַּ בְּמִלְכָּא, בְּאֵינּוּן נְשִׁיקִין, אֶקְרִי
שׁוֹשְׁנָה. בְּגִין דְּכֻתִּיב (שיר השירים ה) שְׁפֹתוֹתָיו
שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים. דְּהִיא שְׁנִייתָא
וּמְשִׁנְיָאֵת גְּוֹוִנְהָא, זְמַנִּין לְטַב, וְזְמַנִּין לְבִישׁ.
זְמַנִּין לְדִינָא, וְזְמַנִּין לְרַחֲמִי.

וְתֵרָא הָאֶשֶׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאֵוָה
הוּא לְעֵינַיִם וְגו' (בראשית ג) תָּא חֲזִי, דְּהָא
בְּנֵי נֶשֶׁא לֹא יִדְעִין, וְלֹא מְסַתְּפְלִין, וְלֹא
מְשַׁגְּיחִין, בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְאָדָם, וְאוּקִיר לִיהַּ בְּיָקִירוֹ עֲלָאָה, בְּעָא מְנִיָּה
לְאֶתְדַבְּקָא בִּיהַּ, בְּגִין דִּישְׁתַּכַּח יְחִידָאִי, וּבְלָפָא
יְחִידָאִי, וּבְאַתֵּר דְּדְּבִיקוּתָא יְחִידָאָה, דְּלֹא
יִשְׁתַּנִּי וְלֹא יִתְהַפֵּף לְעֵלְמִין, בְּהוּא קְשׁוּרָא
דְּמַהֲיִמְנוּתָא יְחִידָאָה, דְּכֻלָּא בִּיהַּ אֶתְקַשֵּׁר.
הָדָא הוּא דְּכֻתִּיב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹף הַגֶּן.

וְלְבִתֵּר סָאטוּ מְאוּרְחָא דְּמַהֲיִמְנוּתָא, וְשִׁבְקוּ
אֵילָנָא יְחִידָאָה עֲלָאָה מְפֹל אֵילָנִין,
וְאֵתוּ לְאֶתְדַבְּקָא בְּאַתֵּר דְּמְשַׁתַּנִּי וּמִתְהַפֵּף
לְגוּוֹנָא לְגוּוֹנָא, וּמְטַב לְבִישׁ, וּמְבִישׁ לְטַב,
בְּמָקוּם שְׁמִשְׁתַּנָּה וּמִתְהַפֵּף מְגוּוֹן לְגוּוֹן, וּמְטוֹב לְרַע, וּמְרַע לְטוֹב, וְיִרְדּוּ מִמְּעֵלָה לְמַטָּה, וְנִדְּבָקוּ

שְׁנַאֲמֵר הִיָּה הַשְּׁרוּן (בְּעֶרְבָה). וְלֹאֲגַם
מִיָּם שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים, שְׁעוּמֵד
בְּעַמְּקֵי שֶׁל הַכֹּל.

שׁוֹשְׁנַת הָעִמְּקִים, מִי הֵם
הָעִמְּקִים? כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (תהלים קל)
מִמְּעַמְּקִים קָרְאֵתִיךְ ה'. חֲבַצְלַת
הַשְּׁרוּן, מֵאוֹתוֹ מָקוּם שֶׁהִשְׁקֵאתָ
הַנְּחָלִים הָעִמְּקִים יוֹצְאִים וְלֹא
פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים. שׁוֹשְׁנַת
הָעִמְּקִים, הַשׁוֹשְׁנָה שֶׁל אוֹתוֹ
מָקוּם שְׁנִקְרָא עִמְּקֵי הַכֹּל, נִסְתָּר
מִכָּל הַצְּדִידִים.

בֵּא רְאֵה, בְּרֵאשׁוֹנָה חֲבַצְלַת יְרוּקָה
עִם עֵלִים יְרוּקִים, אַחֵר כֶּף שׁוֹשְׁנָה
בְּשִׁנֵּי גְּוִינִים - אָדָם וְלֶכֶן. שׁוֹשְׁנַת
- בְּשַׁעֲתָא עֵלִים. שׁוֹשְׁנַת - שְׁשֹׁנְתָהּ
אֵת גְּוִינָהּ, וּמִשְׁתַּנָּה מְגוּוֹן לְגוּוֹן.
שׁוֹשְׁנַת, בְּרֵאשׁוֹנָה חֲבַצְלַת. בְּזַמַּן
שְׁרוּצָה לְהַזְדַּיֵּג עִם הַמְּלֶכֶךְ, נִקְרָאת
חֲבַצְלַת. אַחֵר שְׁנִדְּבָקָה עִם הַמְּלֶכֶךְ
עִם אוֹתָן נְשִׁיקוֹת, נִקְרָאת
שׁוֹשְׁנָה, מְשׁוּם שְׁכַתוּב (שיר ה)
שְׁפֹתוֹתָיו שׁוֹשְׁנִים. שׁוֹשְׁנַת
הָעִמְּקִים. שֶׁהִיא מְשַׁתַּנָּה וּמְשִׁנְיָא
אֵת גְּוִינָהּ, לְפַעְמִים לְטוֹב,
וְלְפַעְמִים לְרַע. לְפַעְמִים לְדִין,
וְלְפַעְמִים לְרַחֲמִים.

וְתֵרָא הָאֶשֶׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל
וְכִי תֵאֵוָה הוּא לְעֵינַיִם וְגו' (בראשית
ג). בֵּא רְאֵה, שְׁהֵרִי בְּנֵי אָדָם לֹא
יִדְעִים וְלֹא מְסַתְּפְלִים וְלֹא
מְשַׁגְּיחִים, בְּשַׁעֲתָא שְׁבָרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֵת הָאָדָם וְכַבֵּד אוֹתוֹ
בְּכַבוֹד עֲלִיּוֹן, רְצָה מִמֶּנּוּ לְהַדְּבִק
בוֹ, כְּדֵי שְׁיִמְצָא יְחִידִי, וּבְלָב
יְחִידִי, וּבְמָקוּם שֶׁל דְּבִקוּתָא
יְחִידָה, שְׁלֹא יִשְׁתַּנָּה וְלֹא יִתְהַפֵּף
לְעוֹלָמִים בְּאוֹתוֹ קֶשֶׁר הָאֱמוּנָה
הַיְחִידָה, שֶׁהַכֹּל נִקְשֵׁר בוֹ. זֶהוּ
שְׁכַתוּב וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹף הַגֶּן.

וְאַחֵר כֶּף סָטוּ מְדַרְךְ הָאֱמוּנָה,
וְעוֹבְדוֹ אֵת הָעֵץ הַיְחִידִי הָעֲלִיּוֹן
מִכָּל הָעֲצִים, וּבָאוּ לְהַדְּבִק
בְּמָקוּם שְׁמִשְׁתַּנָּה וּמִתְהַפֵּף מְגוּוֹן לְגוּוֹן, וּמְרַע לְטוֹב, וְיִרְדּוּ מִמְּעֵלָה לְמַטָּה, וְנִדְּבָקוּ

למטה בשנויים רבים, ועזבו את העליון של הכל, שהוא אחד, ולא משתנה לעולמים. זהו שכתוב (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. והמה בקשו חשבנות רבים ודאי, אז התהפך לפס לאותו צד ממש, לפעמים לטוב, לפעמים לרע, לפעמים לרחמים, לפעמים לדין. כמו אותו הדבר שנדבקו בו ודאי. והמה בקשו חשבנות רבים, ונדבקו בהם.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: אדם, עזבת את החיים ודבקת במות. חיים, שכתוב ועץ החיים בתוך הגן, העץ שנקרא חיים, שמי שאוחז בו לא טועם טעם המות לעולמים, ונדבקת בעץ אחר - הרי ודאי מות הוא כנגדך. זהו שכתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות וגו'. וכתוב (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי שנדבק למקום של מות, ועזב את המקום של חיים, משום כך נגזר עליו ועל כל העולם מות.

אם הוא חטא, מה חטאו כל העולם? אם תאמר שכל הבריות באו ואכלו מהעץ הזה ונלקח מכלם - לא כך. אלא בשעה שאדם עמד על רגליו, ראו אותו כל הבריות ופחדו מפניו, והיו נוסעים אחריו כמו עבדים לפני המלך, והוא אומר להם: אני ואתם, (תהלים צה) בואו נשתחוה ונכרעה נכרעה לפני ה' עושנו. וכלם באו אחריו. פיון שראו שאדם משתחוה למקום הזה ונדבק בו, פלם נמשכו אחריו, וגרם מות לו ולכל העולם.

אז השתנה האדם לכמה גונים, לפעמים לטוב לפעמים לרע. לפעמים רגז, לפעמים נחת. לפעמים דין, ולפעמים רחמים.

ונחתו מעילא לתתא, ואתדבקו לתתא בשנויין סגיאין, ושבקו עלאה דכלא, דהוא חד, ולא אשתני לעלמין. הדא הוא דכתיב, (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. והמה בקשו חשבנות רבים ודאי, כדין אתהפך לפייהו בההוא סטרא ממש, זמנין לטב, זמנין לביש, זמנין לרחמי, זמנין לדינא. (ד ק"ז ע"ב) כההוא מלה דאתדבקו בה ודאי. והמה בקשו חשבנות רבים, ואתדבקו בהו.

אמר ליה קדשא בריה דאדם, שבקת חיי, ואתדבקת במותא. חיי, דכתיב ועץ החיים בתוך הגן, עץ דאתקרי חיים, דמאן דאחיד ביה, לא טעים טעמא דמותא לעלמין. ואתדבקת באילנא אחרא, הא ודאי מותא הוא לקבלך. הדא הוא דכתיב, (משלי ה) רגליה ירדות מות וגו'. וכתוב (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי באתר דמותא אתדבק, ושבק אתר דחיי, בגין כך אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא.

אי הוא חטא, כל עלמא מאי חטאו. אי תימא דכל בריין אתו ואכלו מאילנא דא, ואתרמי מפלא. לאו הכי, אלא בשעתא דאדם קאים על רגלוי, חמו ליה בריין פלהו, ודחלו מקמיה, והוו נטלין בתריה, פצעדין קמי מלכא. והוא אמר לון, אנא ואתון, (תהלים צה) בואו נשתחוה ונכרעה נכרעה לפני יי' עושנו, וכלהו אתו בתריה. פיון דחמו דאדם סגיד להאי אתר, ואתדבק ביה, פלהו אתמשכו אבתריה, וגרים מותא ליה, ולכל עלמא.

ברין אשתני אדם לכמה גוונין, זמנין לטב, זמנין לביש. זמנין רוגזא, זמנין נייחא. זמנין דינא, וזמנין רחמי. זמנין חיי, זמנין

מוֹתָא. וְלֹא קָאִים בְּקִיּוּמָא תְּדִיר בְּחַד מְנִיָּהּוּ. בְּגִין דִּיהוּא אֶתְר גְּרָמָא לִיה. וְעַל דָּא אֶקְרִי, לְהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִן סִטְרָא דָּא, לְסִטְרָא דָּא, מִן טַב לְבִישׁ, מִן רַחֲמֵי לְדִינָא, מִן שְׁלוֹם לְקַרְבָּא, אֶתְהַפִּיכַת הִיא לְכָלְא. וְאֶקְרִי טוֹב וְרַע, דִּכְתִּיב וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

לְפַעֲמִים חַיִּים, לְפַעֲמִים מוֹת. וְלֹא עוֹמֵד בְּקִיּוּם תְּמִידֵי בְּאֶחָד מֵהֶם, מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ מְקוּם גְּרָם לוֹ. וְלִכְּנָן נִקְרָא לְהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מִצַּד זֶה לְצַד זֶה, מְטוֹב לְרַע, מְרַחֲמִים לְדִין, מְשָׁלוּם לְקַרְב, הִיא מִתְהַפֶּכֶת לְכָל. וְנִקְרָא טוֹב וְרַע, שְׁכַתוּב וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

וּמִלְבָּא עֲלָאָה, רַחֲמָא עַל עוֹבְדֵי יְדוּי, אוֹכַח לִיה, וְאָמַר לִיה וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לָא קָבִיל מְנִיָּה, וְאֶתְמַשְׁךְ בְּתַר אֶתְתִּיה, וְאֶתְתְּרֵךְ לְעֵלְמִין. דְּהָא אֶתְתָּא לְאֶתְר דָּא סִלְקָא, וְלֹא יִתִּיר. וְאֶתְתָּא גְרִים מוֹתָא לְכָלְא.

וְהַמְדִּיךְ הָעֲלִיּוֹן, הַמְרַחֵם עַל מַעֲשֵׂי יְדוּי, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאָמַר לוֹ, וַיִּמְעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, וְהוּא לֹא קָבִיל מִמֶּנּוּ, וְנִמְשַׁךְ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וְנִתְגַּרֵּשׁ לְעוֹלָמִים. שְׁתַּרְי הָאִשָּׁה עוֹלָה לְמְקוּם הַזֶּה, וְלֹא יוֹתֵר. וְהָאִשָּׁה גְרָמָה מוֹת לְכָל.

תָּא חֲזִי, לְעֵלְמָא דְּאֶתִּי כְּתִיב, (ישעיה סה) פִּי כִימִי הָעֵץ יָמִי עָמִי. כִּימִי הָעֵץ: הַהוּא עֵץ דְּאֶשְׁתְּמוּדַע. בִּיה זְמַנָּא פְּתִיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצַח וּמָחָה יִי אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים.

בֹּא רָאָה, לְעוֹלָם הַבָּא כְּתוּב, (ישעיה סה) פִּי כִימִי הָעֵץ יָמִי עָמִי. כִּימִי הָעֵץ - אוֹתוֹ עֵץ שְׁנוּדַע. בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב, (שם כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצַח וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָּה מַעַל כָּל פְּנִים.

בְּרוּךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמַלּוּךְ יִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יְמַלּוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. פְּרִשְׁתָּ בְּהַר

פְּרִשְׁתָּ בְּהַר

וַיְדַבֵּר יִי אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. (ויקרא כ"ה) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרַתְּ אֲלֵיהֶם פִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא ז) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה הִיא הָעוֹלָה וְגו'. הָאִי קָרָא בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל אוֹקִימָנָא, דְּהִיא סִלְקָא וּמִתְחַבְּרָא בְּמִלְכָּא קְדִישָׁא בְּזוּיָגָא שְׁלִים.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר. דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶמְרַתְּ אֲלֵיהֶם פִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ויקרא ז) זֹאת תּוֹרַת הָעֵלָה הִיא הָעֵלָה וְגו'. פְּסוּיֵק זֶה בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְנוֹ, שְׁהִיא עוֹלָה וּמִתְחַבְּרַת עִם הַמְלֻךְ הַקְדוֹשׁ בְּזוּיָג שְׁלָם.

הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כָּל הַלִּילָה וְגו'. תָּא חֲזִי, פִּיּוֹן דְּעָאֵל לִילְיָא, וְתַרְעִין סְתִימִין, דִּינִין תַּפְּאִין מִתְעַרְיִן בְּעֵלְמָא, וְאֶזְלִין וְשִׁאטִּין, חֲמַרִּי וְאֶתְנִי וְכִלְבִּי. חֲמַרִּי הָאֵא אוֹקִימָנָא, וְכִלְבִּי וְאֶתְנִי, לֹא שִׁאטִּין וְלֹא אֶזְלִין,

הִיא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזֻבַּח כָּל הַלִּילָה וְגו'. בֹּא רָאָה, פִּיּוֹן שְׁנַכְנַס הַלִּילָה וְהַשְּׁעָרִים סְתוּמִים, הַדִּינִים הַתְּחַתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, וְהוֹלְכִים וַיִּמְשׁוּטְטִים חֲמַרִּים וְאֶתּוֹנוֹת אֶלָּא בְּהוּ עֲבָדֵי תַרְשִׁיא

וכלבים. חמורים הרי בארנו, וכלבים ואתונות לא משוטטים ולא הולכים, אלא בהם עושים כשפים לבני אדם, כמו בלעם, ופרשה. אז כל בני העולם ישנים, והמזבח התחתון החיצון שורף.

בחצות הלילה מתעוררת רוח צפון, ומאותו המזבח התחתון יוצאת שלהבת אש, והשערים נפתחים, והדינים התחתונים מתפנסים לנזקים שלהם, ואותה שלהבת הולכת ומשוטטת, ושערי גן עדן נפתחים, עד שמגיעה (הבקר) אותה השלהבת, ומתחלקת לכמה צדדים של העולם, ונכנסת תחת פני התרנגול, והוא קורא.

אז הקדוש ברוך הוא נמצא בין הצדיקים, ונכנסת ישראל משבת את הקדוש ברוך הוא, עד שמגיע הבקר. בין שמגיע הבקר נמצאים מספרים בסוד אחד, ויש לה נחת עם בעלה. זהו שכתוב על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו'. עד הבקר, שהרי בבקר הדינים והשלהבות שוככים, ואז מתעורר אברהם בעולם, ומנוחה היא של הכל.

בא ראה, בין שנכנסו ישראל לארץ, לא נמצאו בה הדינים התחתונים, ונכנסת ישראל היתה בה במנוחה על פני הפרובים, כמו שנאמר, שכתוב (ישעיה א) צדק ילין בה. אז היתה נחת מהפל, שהרי ישראל לא ישנים עד שמקריבים את הקרבן של בין הערבים, ומסתלקים הדינים. והעולה היתה בוערת על המזבח, ואז היתה נחת מהפל, ולא

נמצא אלא אשה עם בעלה. זהו שכתוב כי תבאו וגו' ושבתה הארץ, מנוחה בודאי. ושבתה הארץ שבת לה, שבת לה ממש.

עוד פתח רבי אלעזר, (שמות כא) כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד וגו'. משום שכל בן ישראל

לבני נשא. כגון בלעם, ואוקמוה. פדין כל בני עלמא ניימין, ומזבח תתאה דלבר אתוקד. בבלגות ליליא, אתער רוח צפון, ומההוא מזבח תתאה, נפיק שלהובא דאשא, ותרעין אתפתחו, ודינין תתאין אתכנשו בנוקבייהו, וההוא שלהובא אזיל ושאט, ותרעין דגן עדן אתפתחו, עד דמטי (נ"א צפרא) ההוא שלהובא, אתפלג לכמה סטרין דעלמא, ועאל (ד"ק ח"ע א) תחות גרפוי דתרנגולא וקארי. בדין קדשא בריה הוא אשתכח בין צדיקייא, ונכנסת ישראל משבתת ליה לקודשא בריה הוא, עד דאתי צפרא. בין דאתי צפרא, אשתכחו משתעין פרזא חדא. ואית לה נייחא בבעלה. הדין הוא דכתיב, על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו'. עד הבקר, דהא בצפרא דינין ושללהובין אשתככו, וכדין אתער אברהם בעלמא, ונייחא הוא דכלא.

תא חזי, בין דעאלו ישראל לארעא, לא אשתכחו בה דינין תתאין, ונכנסת ישראל הות בה בנייחא, על פני דכרוכים. כמה דאתמר, דכתיב, (ישעיה א) צדק ילין בה. פדין הות לה נייחא מפלא. דהא ישראל לא ניימין, עד דמקריבי קרבנא דבין הערבים, ואסתליקו דינין. ועולה הוה אתוקד על מדבחא, וכדין הוה לה נייחא מפלא, ולא אשתכח אלא אתתא בבעלה, הדין הוא דכתיב כי תבאו וגו' ושבתה הארץ, נייחא ודאי. (ויקרא כה) ושבתה הארץ שבת ליי, שבת ליי ממש.

הו פתח רבי אלעזר, (שמות כא) כי תקנה עבד

שנמול, שיש בו רשם קדוש, יש לו מנוחה בשמטה, שהרי שלו היא אותה שמטה, לנוח בה. וזו נקראת שבת הארץ, ודאי חרות יש בה. מנוחה בה. כמו ששבת היא מנוחת הכל, כך גם השמטה היא מנוחת הכל, מנוחה היא של רוח וגוף.

בא ראה, ה' היא מנוחת העליונים והתחתונים. משום כך, ה' עליונה, ה' תחתונה. מנוחת העליונים, מנוחת התחתונים. ה' עליונה, שבע שנים שבע פעמים. ה' תחתונה שבע שנים בלבד. זו שמטה, וזה יוכל.

ובשמם תבטחים בדברים הכל אחד. משום כך ושבתה הארץ, באותה מנוחת הארץ צריכים העבדים מנוחה. ומשום כך, ובשביעית יצא לחפשי חנם. חנם, מה זה חנם? שלא נותן לאדונו כלום.

א"ל סוד זה כאן למדנו, כתוב (במדבר יא) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, בלא ברכה. שלא היה עלינו במצרים העל שלמעלה. בא וראה, עבדים פטורים מעל המלכות שלמעלה, ולכן פטורים מן המצוות. מה זה על מלכות שמים? אלא כמותו שור שנותנים עליו על בהתחלה כדי להוציא ממנו טוב לעולם. ואם לא מקבל עליו אותו על, לא עושה דבר. כך גם צריך לאדם לקבל עליו על בהתחלה, ואחר כך שיעבד בו בכל מה שצריך. ואם לא יקבל עליו את זה בהתחלה, לא יוכל לעבד.

זהו שכתוב, (תהלים ב) עבדו את ה' ביראה. מה זה ביראה? כמו שנאמר (שם קיא) ראשית חכמה יראת ה', וזו מלכות שמים. ומשום כך, על מלכות שמים. ועל כך זו היא הראשית של הכל.

עבדי שש שנים יעבוד וגו'. בגין דכל פר ישראל דאתגזר, דאית ביה רשימא קדישא, אית ליה נייחא בשמטה. דהא דיליה הוא ההוא שמטה, לנייחא ביה. ודא אקרי שבת הארץ, ודאי חירו אית בה. נייחא בה, כמה דשבת נייחא הוא דכלא, הכי נמי שמטה נייחא דכלא, נייחא הוא דרוחא וגופא.

תא חזי, ה' נייחא הוא דעלאי ותתאי. בגין כך, ה' עלאה, ה' תתאה. נייחא דעלאין, נייחא דתתאין. ה' עלאה, שבע שנים שבע פעמים. ה' תתאה, שבע שנים בלחודדיהו. דא שמטה, ודא יוכלא.

וכד מסתפלין מלי כלא חד. בגין כך ושבתה הארץ, בההוא נייחא דארעא, אצטריכו עבדין נייחא. ובגין כך, ובשביעית יצא לחפשי חנם. חנם, מהו חנם. דלא יהיב למאריה כלום.

א"ל דא רזא, הכא אוליפנא, פתיב (במדבר יא) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, בלא ברכה. דלא הוה עלנא במצרים עול דלעילא. תא חזי, עבדין פטורין מעול מלכותא דלעילא, ועל דא פטורין מן המצוות. מאי עול מלכות שמים. אלא, פהאי תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא, בגין לאפקא מניה טב לעלמא. ואי לא קביל עליה ההוא עול, לא עביד מדי. הכי נמי אצטריף ליה לבר נש לקבלא עליה עול בקדמיתא, ולבתר דיפלאח ביה בכל מה דאצטריף. ואי לא קביל עליה האי בקדמיתא, לא ייכול למפלאח.

הר"א הוא דכתיב, (תהלים ב) עבדו את יי' ביראה. מהו ביראה. כמה דאת אמר (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת יי'. ודא מלכות שמים. ובגין כך עול מלכות שמים. ועל דא האי

מי מוכיח? תפלה, בהתחלה של יד, משום שבזה הוא נכנס לשאר הקדשה. ואם זה לא נמצא אצלו, לא שורה עליו קדשה למעלה, משום זה פתוב, (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו'.

והע"ר הזה לא שורה במי שכפות לאחר, ועל כן עבדים פטורים מעל מלכות שמים. ואם מהעל הזה הם פטורים, מכל השאר הם פטורים, שהרי השאר לא שורה על האדם, עד שנמצא עמו העל הזה, ומשום זה היו אוכלים ישראל במצרים חנם. אף כן יצא לחפשי חנם, שהרי עבד היה, וכל מה שעשה - חנם הוא, בלי על מלכות שמים. ואף על גב שחנם היו מעשיו - יצא לחפשי, ותהיה לו מנוחה.

לדבר שהיה בחרות ונמצאת בו מנוחה, נותנים עליו על, מאותו מקום שהוציא אותו לחרות. ואם כן אדם יסרב לצאת לחרות, כמו שנאמר ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדני וגו', הרי בודאי פגם את אותו מקום, שעזב על מלכות שלמעלה ולקח את על אדונו. ועל זה מה פתוב? והגישו אדניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו'. והגישו אדניו אל האלהים, אל האלהים סתם, אל אותו המקום שפגם אותו שגם כן נקרא אלהים.

והא"ז מה מקום קרב אליו? אל הדלת או אל המזוזה. משום שהמקום הזה הוא הפתח שלמעלה, ונקרא מזוזה, והרי נתבאר. וכיון שהוא התפון לפגם את המקום הזה, אותו פגם נשאר עמו בו בגופו. זהו שפתוב ורצע אדניו את אָזְנוֹ בַּמְרָצֵעַ וְעַבְדּוֹ לְעֵלָם. יהיה עבד פתח רגלי לעולם עד שנת היובל.

בְּקַדְמִיתָא הוּא דְּכָלְא. מָאן אוֹכַח. תְּפִלָּה, בְּקַדְמִיתָא שֶׁל יָד. בְּגִין דְּבִהָאֵי עֵייל לְשָׁאָר קְדָשָׁה. וְאֵי הָאֵי לֹא אֲשַׁתְּכַח לְגַבִּיהָ, לֹא שְׂרִיא בִּיהָ קְדָשָׁה לְעֵילָא, בְּגִין כְּדָּ (ויקרא טו) בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגוֹ' פְּתִיב.

וְהָאֵי עוֹל לֹא שְׂרִיא, בְּמָאן דְּאִיהוּ כְּפִית בְּאַחְרָא. וְעַל דָּא עֲבָדִין פְּטוּרִין מֵעוֹל מְלָכוֹת שָׁמַיִם. וְאֵי מֵהָאֵי עוֹל פְּטוּרִין, מְכַל שְׂאָר פְּטוּרִין. דְּהָא שְׂאָר לֹא שְׂרִיא עֲלֵיהָ דְּבַר נֶשׁ, עַד דְּאֲשַׁתְּכַח גַּבִּיהָ בְּהָאֵי עוֹל. וּבְגִין כְּדָּ הוּוּ אֶכְלֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם חֲנָם. אוֹף הֲכָא יֵצֵא לְחַפְשֵׁי חֲנָם. דְּהָא עֲבָדָא הוּוּ, וְכָל מַה דְּעֵבִיד, חֲנָם הוּוּ, בְּלֹא עוֹל מְלָכוֹת שָׁמַיִם. וְאִף עַל גַּב דְּחֲנָם הוּוּ עוֹבְדוּהִי יֵצֵא לְחַפְשֵׁי, וְיִהְיָ לִיהָ נְיִיחָא.

לְבַתָּר דְּאִיהוּ בְּחִירוֹ, וְאֲשַׁתְּכַח בִּיהָ נְיִיחָא, יְהִיבִין עֲלֵיהָ עוֹל, מֵהָהוּא אֶתְר דְּאִפִּיק לִיהָ לְחִירוֹ. וְאֵי בַר נֶשׁ יְסַרְב לְמִיפִק לְחִירוֹ, כְּמַה דְּאִתְר אָמַר וְאִם אָמַר יֵאמֵר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדֹנָי וְגוֹ'. הָא וְדָאֵי פְּגָמִים לִיהָ לְהָאֵי אֶתְר, דְּשָׁבִיק עוֹל מְלָכוֹתָא דְּלְעֵילָא, וְנָטִיל עוֹל דְּמֵאָרִיָּה. וְעַל דָּא מַה כְּתִיב, וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְהִגִּישׁוּ אֶל הַדֶּלֶת וְגוֹ'. וְהִגִּישׁוּ אֲדֹנָיו אֶל הָאֱלֹהִים. אֶל הָאֱלֹהִים סְתָם. לְגַבִּי הֵהוּא אֶתְר דְּפְּגָמִים לִיהָ דְּהֲכִי נָמִי אֱלֹהִים אֶקְרִי. וְלֵאָן אֶתְר יִתְקַרִּיב לְגַבִּיהָ. אֶל הַדֶּלֶת אוֹ אֶל הַמְּזוּזָה. (דף ק"ח ע"ב) בְּגִין דְּהָאֵי אֶתְר פְּתַחָא הוּוּ דְּלְעֵילָא, וּמְזוּזָה אֶקְרִי, וְהָא אֶתְמַר. וּכְיִן דְּאִיהוּ אֶכְוֹן לְאֶפְגָּמָא לְהָאֵי אֶתְר, הֵהוּא פְּגִימוֹ אֲשַׁתְּאָר בְּהִדְיָה בִּיהָ בְּגוֹפִיָּה הָדָא הוּוּ דְּכְתִיב, וְרָצַע אֲדֹנָיו אֶת אָזְנוֹ בַּמְרָצֵעַ וְעַבְדּוֹ לְעוֹלָם. יְהוּי עֲבָדָא תַּחוֹת רַגְלֵי דְּמֵאָרִיָּה, עַד שְׁתָּא דְּיִוְבְּלָא.

לְמָה אַתְּ אֲזַנּוּ? הֲרִי פִּרְשׁוּהָ. אָבֵל שְׂמִיעָה תְּלוּיָהּ בְּמִקּוֹם הַזֶּה, עֲשִׂיהָ לְמַעַלָּה. וּמִשּׁוּם שִׁישְׂרָאֵל, כְּשֶׁקָּרְבוּ לָהֶר סִינִי וְהָיוּ בְּאַהֲבַת לִבָּם לְהִתְקַרֵּב לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִקְדִּימוּ עֲשִׂיהָ לְשְׂמִיעָה, שֶׁהֲרִי בְּרֵאשׁוֹנָה הִשְׂמִיעָה, וְאַחֵר כִּף עֲשִׂיהָ. הִשְׂמִיעָה תְּלוּיָהּ בְּשִׂמְטָה הַזֹּאת. וְעַל זֶה שֶׁהוּא פָּגַם אֶת הַשְׂמִיעָה הַזֹּאת, תִּפְגַּם שְׂמִיעָתוֹ וְיִשְׁאָר בּוֹ פָּגַם, וְהוּא לֹא יִשְׁאָר עֶבֶד לְאֲדוֹנָו, עַד שִׁיתְּקַרֵּב לְאוֹתוֹ מִקּוֹם שְׂפָגָם, וּפְגָם הוּא לְפָנָיו, וְיִשְׁאָר בּוֹ אוֹתוֹ פָּגַם. וּמִשּׁוּם זֶה, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סֹתָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְעַל זֶה, וְשִׁבְתָּה הָאָרֶץ שִׁבֹת לֵה'.

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְגו', וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שִׁבֹת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שִׁבֹת לֵה'. וְהֲרִי פִּרְשׁוּהָ, שְׁבֹתוֹב (שְׁמוֹת כג) וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׂמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מָה הַטַּעַם וְאָכְלוּ אֲבִינֵי עַמְּךָ? מִשּׁוּם שֶׁהַעֲנִיִּים תְּלוּיִים בְּמִקּוֹם הַזֶּה, וּמִשּׁוּם זֶה תִּשְׁאִיר אוֹתָם לְאָכֹל. וְעַל זֶה, מִי שֶׁמְרַחֵם עַל הָעֲנִי, נוֹתֵן שְׁלוֹם בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּמוֹסִיף בְּרָכָה לְעוֹלָם, וְנוֹתֵן שְׂמֵחָה וְכַח לְמִקּוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדָקָה, לְהוֹרִיק בְּרָכָה לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וּבְאַרְנוֹ.

רעיא מהימנא

וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שִׁבֹת שְׁבֹתוֹן וְגו'. מִצְוָה זוֹ לְשִׁבֹת בִּשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת, וְלֹא אֲחֵרֶיהָ לְשִׁבֹת בְּשִׁבְעֵי, וְאֲחֵרֶיהָ לְהַשְׂמִיט כְּסָפִים בְּשִׁבְעֵי, וְאֲחֵרֶיהָ לְמַנּוֹת שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ תִּשְׁעַת אַרְבָּעִים שָׁנָה. הֵכָא רִזָּא דְכָל שְׁבִיעִיּוֹת, מִסְטָרָא דְשְׁכִינְתָּא דְאַתְקָרִיאַת שְׁבַע מִסְטָרָא דְצָדִיק דְאַיְהוּ שְׁבִיעִי לְבִינָה, וְאַיְהִי בֵּת שְׁבַע, מִסְטָרָא דְאַיְמָא עֲלָאָה, דְאַתְמַר בֵּה (תהלים קיט) שְׁבַע בְּיוֹם הַלְלִיתִיךָ.

אַתְּ אֲזַנּוּ אֲמַאי. הָא אֲוִקְמוּהָ. אָבֵל שְׂמִיעָה תְּלִי בְּהַאי אַתְּרַ, עֲשִׂיהָ לְעִילָא. וּבְגִין דִּישְׂרָאֵל כַּד קָרִיבוּ לְטוֹרָא דְסִינִי, וְהָיוּ בְּרַחֲמֵי דְלְבִייהוּ לְאַתְקָרְבָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲקִדְמוּ עֲשִׂיהָ לְשְׂמִיעָה, דְּהָא שְׂמִיעָה בְּקִדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר עֲשִׂיהָ. שְׂמִיעָה בְּהַאי שְׂמִיעָה תְּלִיא. וְעַל דָּא הוּא פָּגַם לְהַאי שְׂמִיעָה, יִתְפָּגִים שְׂמִיעָה דִּילִיָּה, וְיִשְׁתַּאֲר פְּגִימוּ בֵּיהּ. וְלֹא יִשְׁתַּאֲר הוּא עֶבֶדָא לְמֵאֲרִיָּה, עַד דִּיתְקַרֵּב לְהַהוּא אַתְּרַ דְּפָגִים, וְיִתְפָּגִים הוּא קָמִיָּה, וְיִשְׁתַּאֲר בֵּיהּ הַהוּא פְּגִימוּ. וּבְגִין כִּף, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים סֹתָם, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא. וְעַל דָּא, וְשִׁבְתָּה הָאָרֶץ שִׁבֹת לֵה'.

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְגו', וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שִׁבֹת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שִׁבֹת לֵה'.

וְהָא אֲוִקְמוּהָ, דְכִתְיִב, (שְׁמוֹת כג) וְהַשְּׁבִיעִת תִּשְׂמַטְנָה וְנִטְשָׁתָה וְגו'. מָאי טַעְמָא וְאָכְלוּ אֲבִינֵי עַמְּךָ. בְּגִין דְּמִסְכְּנֵי בְּהַאי אַתְּרַ תְּלִיין, וּבְגִין כִּף שְׁבִיק לֹון לְמִיכָל. וְעַל דָּא, מָאן דְּרַחִים לְמִסְכְּנָא, יְהִיב שְׁלָמָא בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְאוּסִיף בְּרַכְתָּא בְּעֲלָמָא, וְיְהִיב חִידוּ וְחִילָא לְאַתְרַ דְּאַתְקָרִי צְדָקָה, לְאַרְקָא בְּרַכְתָּא לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְאוּקִימְנָא.

רעיא מהימנא

וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שִׁבֹת שְׁבֹתוֹן וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְשִׁבֹת בִּשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת וְאַבְתְּרִיָּה לְשִׁבֹת בְּשִׁבְעֵי. וְאַבְתְּרִיָּה לְהַשְׂמִיט כְּסָפִים בְּשִׁבְעֵי. וְאַבְתְּרִיָּה לְמַנּוֹת שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לָךְ יְמֵי שְׁבַע שְׁבֹתוֹת הַשָּׁנִים תִּשְׁעַת אַרְבָּעִים שָׁנָה. הֵכָא רִזָּא דְכָל שְׁבִיעִיּוֹת, מִסְטָרָא דְשְׁכִינְתָּא דְאַתְקָרִיאַת שְׁבַע מִסְטָרָא דְצָדִיק דְאַיְהוּ שְׁבִיעִי לְבִינָה, וְאַיְהִי בֵּת שְׁבַע, מִסְטָרָא דְאַיְמָא עֲלָאָה, דְאַתְמַר בֵּה (תהלים קיט) שְׁבַע בְּיוֹם הַלְלִיתִיךָ.

שְׁבַע, מִצְד הָאֵם הַעֲלִינָה, שְׁנַמְרַ בֵּה (תהלים קיט) שְׁבַע בְּיוֹם הַלְלִיתִיךָ.

שֶׁבַע שְׁמוֹת הֵם אֲבָגִית"ץ, וְכֵהם אֲרַבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, כָּלֵל הָאוֹתִיּוֹת וְהַתְּכוּת הֵם תִּשְׁעַ וְאַרְבָּעִים, הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה, שְׁבַה וְקִרְאָתָם דְּרוּר. בָּהּ תִּהְיֶה שְׂכִינְתָּא תַּתְּמָא, דְּרוּר פְּדוּת וּשְׂבִיטָה לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְמַר בְּהוּן (בראשית כח) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כַּעֲפֹר הָאָרֶץ.

כָּל סְפִירָה מְאֲלִין שֶׁבַע, שֵׁית גְּדִפִין, דְּאִינוּן שֵׁית אֲתוּוֹן לְכָל חַד. וּבְהוּן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (וּשְׂכִינְתִּיהּ) בְּכָל סְפִירָה מְאֲלִין שֶׁבַע, (ישעיהו ו) בְּשֵׁתַיִם יִכְסֶה פָּנָיו וּבְשֵׁתַיִם יִכְסֶה רַגְלָיו וּבְשֵׁתַיִם יַעֲוֹפֶף, וּבִינָה אִיהוּ אַחַת, וּשְׂכִינְתָּא תַּתְּמָא שֶׁבַע. וְלַעֲיָלָא מְבִינָה, אַחַת וְאַחַת, הָא עֶשְׂרֵי סְפִירָן. שְׁתַּיִם, ג', וְד', וְה', וּו', וְז'.

כָּאן וְיִלְךְ הַלּוּף וְגַדְל. מְסֻטְרָא נּוּכְרָא, וְהַמִּים הֵיוּ הַלּוּף וְחֶסֶר, אִימְתִי. בְּאַתְרֵי דְשְׂכִינְתָּא תַּתְּמָא שְׂרִיא בּוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתִּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, דָּא שְׂכִינְתָּא תַּתְּמָא. בְּשֶׁבַעַה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ, אִיהִי שְׂבִיעָא וְעֶשְׂרִיא.

דְּסְלִיקַת בְּהוּן אֶהֱיָה, דְּאִיהִי בִינָה, שְׁנַת הַיּוֹבֵל, אִיהִי אֶהֱיָה אֲשֶׁר אֶהֱיָה, תְּרִין זְמַנִּין אֶהֱיָה חֲשָׁבֵן מ"ב, וְתַמְנִיא אֲתוּוֹן בְּהוּן חֲמִשִּׁין. דְּבְהוּן פְּקוּדָא לַחֲשׁוּב שְׁנַת הַיּוֹבֵל. וּבִיהּ פְּקוּדָא לַחֲזוּר לְאַחֲזוּתוֹ בַּיּוֹבֵל, בְּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ וְגו'. כָּל חַד יַחֲזוּר בִּיהּ לְדַרְגָּא דִּילֵיהּ, דְּנִשְׁמַתִּיהּ אַחֲזָא מִתְּמָן, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'.

שְׂמִיטָה: שְׂכִינְתָּא תַּתְּמָא, דְּאִיהִי מִשְׁבַּע שְׁנִין. יוֹבֵל: אִימָא עֲלָא, בִּינָה, אִיהִי לַחֲמִשִּׁין שְׁנִין. וְכֵה אֲתִיחֲסִין יִשְׂרָאֵל בְּמִפְקָנֵיהוּן מִן גְּלוּתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגוֹנוֹן דְּמִפְקָנֵי דְּמִצְרַיִם דְּאִינוּן מְאֲרֵי תוֹרָה בָּהּ, אֲתַמַּר בְּהוּן (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאוּקְמוּהָ אַחַד מִחֲמִשִּׁים.

הָעֲלִיּוֹנָה, בִּינָה, הִיא לַחֲמִשִּׁים שְׁנִים, וְכֵה מִתִּיחֲסִים יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָם מִהַגְּלוּת. זְהוּ שְׂכִינְתּוֹב וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגוֹן שְׂבִיעִיאַת מִצְרַיִם שְׂאוּתָם בְּעֲלֵי תוֹרָה בָּהּ, נְאֻמַּר בְּהֵם (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּפְרָשׁוּהָ אַחַד מִחֲמִשִּׁים.

כָּל סְפִירָה מְאֲלִין שֶׁבַע, שֵׁית גְּדִפִין, דְּאִינוּן שֵׁית אֲתוּוֹן לְכָל חַד. וּבְהוּן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (וּשְׂכִינְתִּיהּ) בְּכָל סְפִירָה מְאֲלִין שֶׁבַע, (ישעיהו ו) בְּשֵׁתַיִם יִכְסֶה פָּנָיו וּבְשֵׁתַיִם יִכְסֶה רַגְלָיו וּבְשֵׁתַיִם יַעֲוֹפֶף, וּבִינָה אִיהוּ אַחַת, וּשְׂכִינְתָּא תַּתְּמָא שֶׁבַע. וְלַעֲיָלָא מְבִינָה, אַחַת וְאַחַת, הָא עֶשְׂרֵי סְפִירָן. שְׁתַּיִם, ג', וְד', וְה', וּו', וְז'.

כָּאן וְיִלְךְ הַלּוּף וְגַדְל. מְסֻטְרָא נּוּכְרָא, וְהַמִּים הֵיוּ הַלּוּף וְחֶסֶר, אִימְתִי. בְּאַתְרֵי דְשְׂכִינְתָּא תַּתְּמָא שְׂרִיא בּוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית ח) וַתִּנַּח הַתִּיבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, דָּא שְׂכִינְתָּא תַּתְּמָא. בְּשֶׁבַעַה עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ, אִיהִי שְׂבִיעָא וְעֶשְׂרִיא.

דְּסְלִיקַת בְּהוּן אֶהֱיָה, דְּאִיהִי בִינָה, שְׁנַת הַיּוֹבֵל, אִיהִי אֶהֱיָה אֲשֶׁר אֶהֱיָה, תְּרִין זְמַנִּין אֶהֱיָה חֲשָׁבֵן מ"ב, וְתַמְנִיא אֲתוּוֹן בְּהוּן חֲמִשִּׁין. דְּבְהוּן פְּקוּדָא לַחֲשׁוּב שְׁנַת הַיּוֹבֵל. וּבִיהּ פְּקוּדָא לַחֲזוּר לְאַחֲזוּתוֹ בַּיּוֹבֵל, בְּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּבוּ וְגו'. כָּל חַד יַחֲזוּר בִּיהּ לְדַרְגָּא דִּילֵיהּ, דְּנִשְׁמַתִּיהּ אַחֲזָא מִתְּמָן, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'.

שְׂמִיטָה: שְׂכִינְתָּא תַּתְּמָא, דְּאִיהִי מִשְׁבַּע שְׁנִין. יוֹבֵל: אִימָא עֲלָא, בִּינָה, אִיהִי לַחֲמִשִּׁין שְׁנִין. וְכֵה אֲתִיחֲסִין יִשְׂרָאֵל בְּמִפְקָנֵיהוּן מִן גְּלוּתָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגוֹנוֹן דְּמִפְקָנֵי דְּמִצְרַיִם דְּאִינוּן מְאֲרֵי תוֹרָה בָּהּ, אֲתַמַּר בְּהוּן (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאוּקְמוּהָ אַחַד מִחֲמִשִּׁים.

הָעֲלִיּוֹנָה, בִּינָה, הִיא לַחֲמִשִּׁים שְׁנִים, וְכֵה מִתִּיחֲסִים יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָם מִהַגְּלוּת. זְהוּ שְׂכִינְתּוֹב וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ. כְּגוֹן שְׂבִיעִיאַת מִצְרַיִם שְׂאוּתָם בְּעֲלֵי תוֹרָה בָּהּ, נְאֻמַּר בְּהֵם (שמות יג) וְחֲמִשִּׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּפְרָשׁוּהָ אַחַד מִחֲמִשִּׁים.

וּשְׂכִינְתָא תַּתְּחוּנָה הִיא גְּאֵלֶת בְּתִי
 עָרִי חוּמָה נֹאמַר בֵּה, וּבְתִי עָרִי
 הַחֲצָרִים. שְׁשֻׁנֵי בְּתִים יֵשׁ בְּלֵב:
 אִם הֵם מִבְּעֵלֵי תוֹרָה, הֵם נִקְרְאִים
 בְּתִי עָרִי חוּמָה, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר
 בְּיִצְיָאֵת מִצְרַיִם, (שם יד) וְהַמִּים
 לָהֶם חוּמָה מִיַּמִּינֵם וּמִשְׂמָאלֵם.
 לְאַחֲרֵים שְׂאִינֵם בְּעֵלֵי תוֹרָה,
 נִקְרְאוּ בְּתֵי הַחֲצָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָרִי מְצִאֲנוּ
 חֲצָרִים שֶׁנֹּאמַר בּוֹ (אסתר ה) וַתַּעֲמֹד
 בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח
 בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל מְקוֹם הַמֶּלֶךְ
 סֵתֵם, זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 וַתַּעֲמֹד, אֵין עֲמִידָה אֶלָּא תַּפְּלָה.
 נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ, נֹכַח בֵּית
 הַמֶּקְדָּשׁ, שְׁכַל יִשְׂרָאֵל צָרִיכִים
 לְהַתְּפַלֵּל תַּפְּלָתָם לְשֵׁם וְלְהִיּוֹת
 נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ. מִי זֶה כָּאֵן חֲצַר
 הַפְּנִימִית? וְדָאֵי שְׁנַיִם הֵם חֲצָרוֹת
 בֵּית ה'.

אָמַר לּוֹ הַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁנֵי
 חֲצָרִים, הֵם הַחֲצִיצוֹנִיִּים שֶׁל הַלֵּב,
 וְהֵם שְׁנֵי אֲזָנִים שֶׁל הַלֵּב. וּשְׁנֵי
 בְּתִים פְּנִימִיִּים, שְׁנֵי בְּתֵי הַלֵּב.
 וּשְׁנַיִם הֵם הַבְּתִים הַפְּנִימִיִּים,
 וּשְׁנַיִם הֵם בְּתִים חֲצִיצוֹנִיִּים. וּבִזְמַן
 שִׁיְהִיָּה פְּרָקוֹן, תִּהְיֶה גְּאֵלָה לְכָלֵם,
 לְאוֹתָם הַקְּרוֹבִים לְלֵב, שֶׁהִיא
 הַשְּׂכִינָה, וְלֵאמֹר הַרְחֹקִים
 שֶׁהִתְקַרְבוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה נג)
 שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחֵק וְלִקְרוֹב.
 וּפְרָשָׁה, לְרַחֵק מִעֲבָרָה, וְלִקְרוֹב
 מִמְּצוּהָ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מְצוּהָ לְתַקַּע בְּשׁוֹפָר
 בַּיּוֹבֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם יח) כִּנְשֹׂא
 גַּם הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר
 תִּשְׁמַעוּ. כְּמוֹ שֶׁבְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר
 הַיּוֹבֵל כָּל הָעֲבָדִים יוֹצְאִים
 לְחֵירוֹת, כִּף בְּגָאֵלָה הָאֲחֻרוּנָה
 בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר מִתְּפַסִּים כָּל
 יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֲבָדֵי הַיּוֹבֵל. שְׁבַבְעֵלֵי תוֹרָה, יֵשׁ בָּהֶם עֲבָדִים עַל מְנַת
 לְקַבֵּל פָּרֶס, וְנִקְרְאִים עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. אֲבָל בְּגֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ - (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל
 כַּנְפֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, שֶׁהֵם כַּנְפֵי חַיּוֹת הַמְּרַכְבָּתָא.

וּשְׂכִינְתָא תַּתְּחָה, אִיהִי גְּאֵלֶת בְּתִי עָרִי חוּמָה אֶתְמַר
 בֵּה, וּבְתִי עָרִי הַחֲצָרִים. דְּתִרִי בְּתִי אִית בְּלֵבָא,
 אִם אֵינוֹן מִמְּאָרֵי תוֹרָה, אֶתְקָרְיָאוּ בְּתִי עָרִי חוּמָה, כְּגוֹנוּבָא
 דְּאֶתְמַר בְּמִפְקָנוּ דְּמִצְרַיִם, (שמות יד) וְהַמִּים לָהֶם חוּמָה
 מִיַּמִּינֵם (דף ק"ט ע"א) וּמִשְׂמָאלֵם. לְאַחֲרֵים, דְּלָאוּ אֵינוֹן
 מְאָרֵי תוֹרָה אֶתְקָרְיָאוּ בְּתֵי הַחֲצָרִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָא אֲשַׁכְּחָנָא חֲצָרִים דְּאֶתְמַר בֵּיה
 (אסתר ה) וַתַּעֲמֹד בַּחֲצַר בֵּית הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית נֹכַח
 בֵּית הַמֶּלֶךְ. וּבְכָל אֶתְר הַמֶּלֶךְ סֵתֵם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
 וַתַּעֲמֹד, אֵין עֲמִידָה, אֶלָּא צְלוֹתָא. נֹכַח בֵּית הַמֶּלֶךְ: נֹכַח
 בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין לְצַלָּאָה צְלוֹתָא דְּלַהּוֹן
 לְתַמְזָן, וְלִמְהוּי נֹכַח בֵּית הַמֶּקְדָּשׁ. הֵכָא מָאֵן חֲצַר
 הַפְּנִימִית. וְדָאֵי תְרִין אֵינוֹן חֲצָרוֹת בֵּית יי'.

אָמַר לִיָּה בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, תְּרִין חֲצָרִים, אֵינוֹן חֲצִיצוֹנִיִּים
 דְּלֵבָא, וְאֵינוֹן תְּרִין אֲזָנִים דְּלֵבָא. וְתְרִין בְּתִים
 פְּנִימִיִּים, תְּרִין בְּתֵי דְלֵבָא. וְתְרִין אֵינוֹן בְּתֵי גּוֹאֵי, וְתְרִין
 אֵינוֹן בְּתֵי בְּרָאֵי. וּבְזַמְנָא דִּיהָא פּוֹרְקָנָא, גְּאוּלָּה תִּהָא
 לְכַלְהוֹ לְאֵינוֹן קְרִיבִין לְלֵבָא, דְּאִיהוּ שְׂכִינְתָא, וְלֵאמֹר
 רְחִיקִין דְּאֶתְקָרְיָבוּ, הֵדָּא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה נג) שְׁלוֹם
 שְׁלוֹם לְרַחֵק וְלִקְרוֹב, וְאוֹקְמוּהָ לְרַחֵק מִעֲבָרָה, וְלִקְרוֹב
 מִמְּצוּהָ.

בְּהָהוּא זְמַנָּא, פְּקוּדָא לְתַקֹּעַ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּיּוֹבֵל, הֵדָּא
 הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה יח) כִּנְשֹׂא גַּם הָרִים תִּרְאוּ
 וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמַעוּ. כְּגוֹנוּבָא דְּבְתַקִּיעַת שׁוֹפָר דִּיּוֹבֵלָא,
 פְּלַהּוּ עֲבָדִין נְפָקֵי לְחֵירוֹת, הֵכִי כְּפּוֹרְקָנָא בְּתַרְיִיתָא,
 בְּתַקִּיעַת שׁוֹפָר, מִתְּפַנְשִׁין כָּל יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת סְטְרֵי עֲלִמָא,
 דְּאֵינוֹן עֲבָדִין דִּיּוֹבֵלָא. דְּמְאָרֵי תוֹרָה, אִית בְּהוֹן עֲבָדִין
 עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, וְאֶתְקָרְיָאוּ עֲבָדֵי מְלָכָא וּמְטְרוֹנִיתָא.
 אֲבָל בְּנוֹי דְּמְלָכָא קְדִישָׁא, (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי
 נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, דְּאֵינוֹן גְּדַפֵּי חַיּוֹן דְּמְרַכְבָּתָא.

יִשְׂרָאֵל מֵאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם עֲבָדֵי הַיּוֹבֵל. שְׁבַבְעֵלֵי תוֹרָה, יֵשׁ בָּהֶם עֲבָדִים עַל מְנַת
 לְקַבֵּל פָּרֶס, וְנִקְרְאִים עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה. אֲבָל בְּגֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ - (שמות יט) וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל
 כַּנְפֵי נְשָׂרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי, שֶׁהֵם כַּנְפֵי חַיּוֹת הַמְּרַכְבָּתָא.

מִצְוָה אַחַר זֶה - לְתַת לְלוּיִם עָרִים לְשִׁבְתָּ. וּמִשׁוּם שֶׁהֵם לֹא הִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַגְלָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֵלֶק אוֹתָם אֲלֵינוּ, שִׁיְהִיו מְנַגְּנִים לוֹ בְּכַמָּה מִיַּי נִגּוּן. שְׁכֵנִים בְּעַבְדוּתָם, וְלוּיִם לְשִׁירָם וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנֻיָּהֶם. בְּעַבְדוּתָם, שִׁישׁ שָׁם כַּמָּה מִצְוֹת. מִצְוָה אַחַת - לְעִשׂוֹת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה. ב' - לְוִיִּם שׁוֹמְרִים בְּמִקְדָּשׁ. ג' - יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד' - עַבְדוּת הַלוּיִם בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. ה' - לְהַקְטִיר קִטְרֵת פְּעֻמִּים. ו' - כֹּהֲנִים תּוֹקְעִים בַּחֲצוֹצְרוֹת בְּמִקְדָּשׁ. ז' - לְקַדֵּשׁ זֶרַע אֶהְרֹן בְּמִקְדָּשׁ. ח' - לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי כֹהֲנָה בְּמִקְדָּשׁ. ט' - רְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם לְעַבְד בְּמִקְדָּשׁ.

י' - לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קִרְבָּנוֹת בְּמִקְדָּשׁ. י"א - לְפָדוֹת פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁים. י"ב - קִרְבַּן הַיּוֹלֵדֶת בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי. י"ג - לְמַלְחָה קִרְבָּנוֹת בְּמִקְדָּשׁ. י"ד - לְעִשׂוֹת הַעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ו - לְעִשׂוֹת הַחֲטָאת כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ז - אֲכִילַת קִדְשִׁים כְּמִשְׁפָּט לַכֹּהֲנִים. י"ז - אֲכִילַת שְׂרֵי מִנְחוֹת. ח"י - לְעִשׂוֹת מִנְחוֹת כְּמִצְוֹת. י"ט - לְהִבְיָא קִרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ' - לְהִבְיָא נֶדֶר אוֹ נִדְבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א - לְהִבְיָא קִרְבָּנוֹת קִדְשִׁים, תְּמוּרוֹת וְזִדּוֹת. כ"ב - לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְּמִידִין כְּהִלְכָתָן. כ"ג - לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד - לְעִשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה - לְהַדְלִיק נְרוֹת הַמְנוּרָה. כ"ו - לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז - לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּשַׁבָּת. כ"ח - לְהַסְדִיר לֶחֶם וּלְבֹנָה. כ"ט -

לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ. ל' - לְהַקְרִיב בְּשַׁבְּעַת יְמֵי הַפֶּסַח. ל"א - לְהַקְרִיב בְּיוֹם הָעֹמֶר כְּבֶשֶׂת לְעוֹלָה. ל"ב - לְהַקְרִיב הָעֹמֶר (הַיְנוּ סְפִירַת הָעֹמֶר). ל"ג - לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ד - לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ה - לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו - לְהַקְרִיב מוֹסֵף

בְּקוֹרְבָּא בְּתֵר דָּא, לְתַת לְלוּיִם עָרִים לְשִׁבְתָּ. וּבִגְזִין דְּאִינוּן לֹא אִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַגְלָא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֵלֶק לֹוֹן לְגַבְיָהּ. לְמַהוּ מְנַגְּנִין לִיה בְּכַמָּה מִיַּי נִגּוּן. דְּכִתְּבִינִי בְּעַבְדוּתָן, וְלוּיִים לְשִׁירָם וְלוֹזְמָרָם, וְיִשְׂרָאֵל לְנֻיָּהֶם. כֹּהֲנִים בְּעַבְדוּתָם, דְּאִית תַּמָּן כַּמָּה פְּקוּדִין.

בְּקוֹרְבָּא חַד, לְעִשׂוֹת שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה. ב', לְוִיִּים שׁוֹמְרִין בְּמִקְדָּשׁ. ג' יִשְׂרָאֵל לִירָא מִן הַמִּקְדָּשׁ. ד', עַבְדוּת הַלוּיִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. ה', לְהַקְטִיר קִטְרֵת פְּעֻמִּים. ו', כֹּהֲנִים תּוֹקְעִים בַּחֲצוֹצְרוֹת בְּמִקְדָּשׁ. ז', לְקַדֵּשׁ זֶרַע אֶהְרֹן בְּמִקְדָּשׁ. ח', לְלַבֵּשׁ בְּגָדֵי כֹהֲנָה בְּמִקְדָּשׁ. ט', רְחִיצַת יָדַיִם וְרַגְלַיִם, לְעַבְד בְּמִקְדָּשׁ.

י', לְהִיּוֹת הַכֹּהֲנִים עוֹשִׂים קִרְבָּנוֹת בְּמִקְדָּשׁ. י"א, לְפָדוֹת פְּסוּלֵי הַמּוֹקְדָּשִׁין. י"ב, קִרְבַּן הַיּוֹלֵדֶת בְּיוֹם הַשְּׂמִינִי. י"ג, לְמַלְחָה קִרְבָּנוֹת בְּמִקְדָּשׁ. י"ד, לְעִשׂוֹת הַעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ו, לְעִשׂוֹת הַחֲטָאת כְּמִשְׁפָּטָה. ט"ז, אֲכִילַת קִדְשִׁים כְּמִשְׁפָּט לַכֹּהֲנִים. י"ז, אֲכִילַת שְׂרֵי מִנְחוֹת. ח"י, לְעִשׂוֹת מִנְחוֹת כְּמִצְוֹת. י"ט, לְהִבְיָא קִרְבָּנוֹת לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ', לְהִבְיָא נֶדֶר אוֹ נִדְבָה לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. כ"א, לְהִבְיָא קִרְבָּנוֹת קִדְשִׁים תְּמוּרוֹת וְזִדּוֹת. כ"ב, לְהַקְרִיב שְׁנֵי תְּמִידִין כְּהִלְכָתָן. כ"ג, לְהַדְלִיק אֵשׁ תְּמִיד עַל הַמִּזְבֵּחַ.

כ"ד, לְעִשׂוֹת תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן. כ"ה, לְהַדְלִיק נְרוֹת הַמְנוּרָה. כ"ו, לְהַקְרִיב מִנְחָה בְּכָל יוֹם. כ"ז, לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּשַׁבָּת. כ"ח, לְהַסְדִיר לֶחֶם וּלְבֹנָה. כ"ט, לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ. ל', לְהַקְרִיב בְּז' יְמֵי הַפֶּסַח. ל"א, לְהַקְרִיב בְּיוֹם הָעֹמֶר כְּבֶשֶׂת לְעוֹלָה. ל"ב, לְהַקְרִיב (קִרְבַּן) הָעֹמֶר. (הַיְנוּ סְפִירַת הָעֹמֶר) ל"ג, לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ד, לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ה, לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו, לְהַקְרִיב מוֹסֵף

לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ. ל' - לְהַקְרִיב בְּשַׁבְּעַת יְמֵי הַפֶּסַח. ל"א - לְהַקְרִיב בְּיוֹם הָעֹמֶר כְּבֶשֶׂת לְעוֹלָה. ל"ב - לְהַקְרִיב הָעֹמֶר (הַיְנוּ סְפִירַת הָעֹמֶר). ל"ג - לְהַקְרִיב קִרְבַּן מוֹסֵף בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ד - לְהַקְרִיב שְׁתֵּי הַלֶּחֶם בְּשַׁבְּעוֹת. ל"ה - לְהַקְרִיב מוֹסֵף בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה. ל"ו - לְהַקְרִיב מוֹסֵף

ביום הכפורים. ל"ז - להקריב מוסף בשבעת ימי החג. ל"ח - להקריב מוסף בשבעת ימי החג. ל"ח - להקריב מוסף בשמיני עצרת. ט"ל - לשרף את הנותר באש. מ' - לשרף קדשים שנטמאו. מ"א - לעבד כהן גדול ביום הכפורים.

מ"ב - המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאת) קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה - קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו - קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרין גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט - קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א, קרבן מצורעים, מתמן ואילף שאר פקודין.

מ"ב - המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאת) קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה - קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו - קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרין גדולה שטעו. מ"ח - להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט - קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א - קרבן מצורעים. משם ואילף שאר המצוות. בע"ר הישיבות, בשבועה עליכם, אל תזונו ממני עד שאתקין קרבנות לקדוש ברוך הוא, שהשכינה היא קרבן לה' בכל איבר ואיבר של המלך, בחבור שלם, בזכר ונקבה. בכל האיברים, שהם: מהם בראש, עינים בעינים, אזנים לגבי אזנים, חטם בחטם, פנים בפנים, פה בפה, פגיון (מלכים ב ד) וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו. ובזה היה מחיה את הילד. וכך ידי המלך עם ידי הגבירה, גוף בגוף, בכל איבריו. קרבן שלם.

שבן אדם בלי אשה הוא חצי גוף, ואין השכינה שורה עליו. כף (פאשר) הקדוש ברוך הוא, הוא איננו בקרבן עם השכינה, בכל ישראל, שהם אנשי מדות, שהם האיברים שלה. עלת העלות לא שורה שם, וכאלו לא היה הקדוש ברוך הוא אחד, מאחר שהוא אינו עם שכינתו. ובחוצה לארץ, שהשכינה מרחקת מבעלה,

נאמר, כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. משום שאין שם קרבנות בחוצה לארץ. ובזמן שהקדוש ברוך הוא מתקרב עם שכינתו, יתקיים בו הפסוק הזה, (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שורה עליהם.

הכפורים. ל"ז, להקריב מוסף בז' ימי החג. ל"ח, להקריב מוסף בשמיני עצרת. ט"ל, לשרוף את הנותר באש. מ', לשרוף קדשים שנטמאו. מ"א, לעבוד כהן גדול ביום הכפורים.

מ"ב, המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאת) קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה, קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו, קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרין גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט, קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א, קרבן מצורעים, מתמן ואילף שאר פקודין.

מ"ב, המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאת) קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה, קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו, קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרין גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט, קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א, קרבן מצורעים, מתמן ואילף שאר פקודין.

מ"ב, המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאת) קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה, קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו, קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרין גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט, קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א, קרבן מצורעים, מתמן ואילף שאר פקודין.

מ"ב, המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, (ס"א להביא החוטא קרבן חטאת על חטאת) קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה, קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו, קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרין גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט, קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א, קרבן מצורעים, מתמן ואילף שאר פקודין.

אף על גב דתקיננו אַבְהָן צְלוֹתִין בְּאַתְר דְקַרְבְּנִין. הַאי אִיהוּ לְקַרְבָּא נַפְשִׁין וְרוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּאֵינוּן שְׁכֻלָּיִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה. כְּאַבְרִין לְגַבֵּי גּוּפָא אָבֵל מַסְטָרָא דְכוּרְסִיָּין וּמְלָאכִין, דְּאֵינוּן גּוּפִין וְאַבְרִין, דְּלִבְר מִמְלָכָא וּמַמְטְרוֹנִיתָא, לִית תַּמָּן קַרְבָּנָא. וּבְגִין דָּא אֲתַמַּר בְּכוּרְסִיָּא, (שמות יז) וַיֹּאמֶר פִּי יָד עַל פֶּס יָהּ. (כס, חסר מכס א) (א) (נ"א ה"ו חסר משם הו"ה) (ירמיה יז) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן מְקוּם מְקַדְשָׁנוּ. וְאַבְרִין בְּפִרוּדָא מִן גּוּפָא. אִיהוּ לְגוּ, וְאֵינוּן לְבַר. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֲרָאֲלָם צַעְקוּ חוּצָה, חוּצָה וּדְאִי.

יְהֵא רַעוּא דִּילָךְ, לְאַחֲזֵרָא לָן לְבֵי מְקַדְשָׁא, לְקַיָּים צְלוֹתָא דְּאוּקְמוּהָ קְדָמָא, יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׁמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתַטְעֵנוּ בְּגַבּוּלָנוּ וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קַרְבְּנוֹת חוּבוֹתֵינוּ תְּמִידִין כְּסֻדְרָן, כֹּל חַד בְּסֻדְרָא דִּילֵיהּ, וּמוֹסְפִין כְּהִלְכְתָּן. דְּכַעַן לְבַר מֵאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, לִית תַּמָּן קַרְבְּנִין, כְּגוּפִין דְּבְרִיאָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה, מַסְטָרָא דְאַצִּילוֹת דִּילֵיהּ, לִית תַּמָּן פְּרוּדָא וְאַפְרָשׁוּתָא. דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי יְחוּדֵיהּ, וּבְרַכְתִּיהּ, וּקְדוּשַׁתִּיהּ. וְלֹא אֲתַקְרִיאַת גּוּפָא, אֶלָּא כַּד אֲתַגְשְׁמוּ בְּכוּרְסִיָּין, וּמְלָאכִין דְּבְרִיאָה, כְּנִשְׁמָתָא דְּאֲתַלְבָּשָׁא בְּגוּפָא שְׁפָלָה. וּבְגִין דָּא, כַּד שְׁכִינְתָּא אִיהִי לְבַר מַהִיכְלָא דְבֵי מְקַדְשָׁא, וּלְבַר מְפוּרְסִיָּין דִּילָהּ, כְּפִיכּוּל כְּאַלוּ לֹא הָוָה חַד עֲמִיהּ.

מַסְטָרָא דְכִסָּא עֲלִיּוֹן דְּאִיהוּ גּוּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְלָאכִין דְּתַלְיִין מְגִיָּה, כְּאַבְרִין דְּתַלְיִין מִן גּוּפָא, דְּאֵינוּן דְּכוּרִין. וְנִשְׁמָתִין דְּאֲתַגְזְרוּ מְגִיָּה דְּכוּרִין. כִּסָּא תְּנִינָא, גּוּפָא דְשְׁכִינְתָּא, וְכֹל נִשְׁמָתִין דְּתַלְיִין מְגִיָּה, נוֹקְבִין. וּמְלָאכִין דְּתַלְיִין מִתְּהוּא פּוּרְסִיָּא, נוֹקְבִין. וּקְרִיבּוּ דְלֵהוֹן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה.

הַכִּי יְחוּד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה, אֵף עַל גַּב דְּאֵינוּן וְהַנְּשָׁמוֹת שְׁנַגְזְרוּ מִמְּנוּ זְכָרִים. הַכִּסָּא הַשְּׁנִי גּוּף הַשְּׁכִינָה, וְכֹל הַנְּשָׁמוֹת שְׁתַּלּוּיִים מִמְּנוּ נִקְבּוֹת, וְהַמְּלָאכִים שְׁתַּלּוּיִים מֵאוֹתוֹ כִּסָּא נִקְבּוֹת, וְקַרְבְּתָם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ.

כִּד יְחוּד הַקְּדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ, אֵף עַל גַּב שְׁהֵם כְּנִשְׁמָתוֹ לְגַבֵּי הַכִּסָּא וְהַמְּלָאכִים, כִּד הֵם

אֵף עַל גַּב שְׁתַּקְּנוּ הַאֲבוֹת תְּפִלוֹת בְּמְקוֹם קַרְבְּנוֹת, זֶה הוּא לְקַרְב גְּפֻשׁוֹת וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, שְׁהֵם שְׁכֻלָּיִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה. כְּאַבְרִין לְגַבֵּי גּוּפָא אָבֵל מַסְטָרָא דְכוּרְסִיָּין וּמְלָאכִין, דְּאֵינוּן גּוּפִין וְאַבְרִין, דְּלִבְר מִמְלָכָא וּמַמְטְרוֹנִיתָא, לִית תַּמָּן קַרְבָּנָא. וּבְגִין דָּא אֲתַמַּר בְּכוּרְסִיָּא, (שמות יז) וַיֹּאמֶר פִּי יָד עַל פֶּס יָהּ. (כס, חסר מכס א) (א) (נ"א ה"ו חסר משם הו"ה) (ירמיה יז) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן מְקוּם מְקַדְשָׁנוּ. וְאַבְרִין בְּפִרוּדָא מִן גּוּפָא. אִיהוּ לְגוּ, וְאֵינוּן לְבַר. הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה לג) הֵן אֲרָאֲלָם צַעְקוּ חוּצָה, חוּצָה וּדְאִי.

יְהֵא רַעוּא דִּילָךְ, לְאַחֲזֵרָא לָן לְבֵי מְקַדְשָׁא, לְקַיָּים צְלוֹתָא דְּאוּקְמוּהָ קְדָמָא, יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׁמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתַטְעֵנוּ בְּגַבּוּלָנוּ וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קַרְבְּנוֹת חוּבוֹתֵינוּ תְּמִידִין כְּסֻדְרָן, כֹּל חַד בְּסֻדְרָא דִּילֵיהּ, וּמוֹסְפִין כְּהִלְכְתָּן. דְּכַעַן לְבַר מֵאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, לִית תַּמָּן קַרְבְּנִין, כְּגוּפִין דְּבְרִיאָה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה, מַסְטָרָא דְאַצִּילוֹת דִּילֵיהּ, לִית תַּמָּן פְּרוּדָא וְאַפְרָשׁוּתָא. דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי יְחוּדֵיהּ, וּבְרַכְתִּיהּ, וּקְדוּשַׁתִּיהּ. וְלֹא אֲתַקְרִיאַת גּוּפָא, אֶלָּא כַּד אֲתַגְשְׁמוּ בְּכוּרְסִיָּין, וּמְלָאכִין דְּבְרִיאָה, כְּנִשְׁמָתָא דְּאֲתַלְבָּשָׁא בְּגוּפָא שְׁפָלָה. וּבְגִין דָּא, כַּד שְׁכִינְתָּא אִיהִי לְבַר מַהִיכְלָא דְבֵי מְקַדְשָׁא, וּלְבַר מְפוּרְסִיָּין דִּילָהּ, כְּפִיכּוּל כְּאַלוּ לֹא הָוָה חַד עֲמִיהּ.

מַסְטָרָא דְכִסָּא עֲלִיּוֹן דְּאִיהוּ גּוּפָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְלָאכִין דְּתַלְיִין מְגִיָּה, כְּאַבְרִין דְּתַלְיִין מִן גּוּפָא, דְּאֵינוּן דְּכוּרִין. וְנִשְׁמָתִין דְּאֲתַגְזְרוּ מְגִיָּה דְּכוּרִין. כִּסָּא תְּנִינָא, גּוּפָא דְשְׁכִינְתָּא, וְכֹל נִשְׁמָתִין דְּתַלְיִין מְגִיָּה, נוֹקְבִין. וּמְלָאכִין דְּתַלְיִין מִתְּהוּא פּוּרְסִיָּא, נוֹקְבִין. וּקְרִיבּוּ דְלֵהוֹן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה.

הַכִּי יְחוּד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתָּיה, אֵף עַל גַּב דְּאֵינוּן וְהַנְּשָׁמוֹת שְׁנַגְזְרוּ מִמְּנוּ זְכָרִים. הַכִּסָּא הַשְּׁנִי גּוּף הַשְּׁכִינָה, וְכֹל הַנְּשָׁמוֹת שְׁתַּלּוּיִים מִמְּנוּ נִקְבּוֹת, וְהַמְּלָאכִים שְׁתַּלּוּיִים מֵאוֹתוֹ כִּסָּא נִקְבּוֹת, וְקַרְבְּתָם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ.

כִּד יְחוּד הַקְּדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתּוֹ, אֵף עַל גַּב שְׁהֵם כְּנִשְׁמָתוֹ לְגַבֵּי הַכִּסָּא וְהַמְּלָאכִים, כִּד הֵם

לגבִיף עלת העלות, כגוף, שאֵתה הוא שְׁמִיחַד אוֹתָם וּמְקַרְב אוֹתָם, וְלִכְן אֲמוּנָתְךָ בָּהֶם, וְאַתָּה אֵין נִשְׁמָה עֲלֶיךָ, שְׁתֵּהִיָּה אֵתָה כְּגוֹף אֲלֵיָה, שְׁאֵתָה הוּא נִשְׁמָה לְנִשְׁמוֹת, וְאֵין נִשְׁמָה עֲלֶיךָ, וְלֹא אֵלוֹה עֲלֶיךָ. אֵתָה מְחוּץ לְפַל, וּבִתּוֹךְ הַפַּל, וְלִכְל צַד, וְלִמְעַלָּה מִהַפַּל, וְלִמְטָה מִהַכֵּל. וְאֵין אֵלוֹה אַחַר לְמְעַלָּה וְלִמְטָה וּמְכַל צַד, וּמִתּוֹךְ עֶשֶׂר הַסְּפִירוֹת, שְׁמָהֶם הַפַּל, וּבִקְהָם הַפַּל תְּלוּי, וְאַתָּה בְּכָל סְפִירָה, בְּאַרְפָּה וְרַחֲבָה, לְמְעַלָּה וְלִמְטָה, וּבֵין כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה, וּבְעֵבֵי כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה.

וְאַתָּה הוּא שְׁמִקְרַב אֵת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁכְיֵנְתוֹ בְּכָל סְפִירָה וְסְפִירָה, וּבְכָל הָעֲנָפִים שֶׁל הַמְּאוּרוֹת שְׁתְּלוּיִים מִהֶם, כְּעֲצָמוֹת, וּגִידִים, וְעוֹר, וּבִשָּׁר, הַתְּלוּיִים מִן הַגּוּף. וְאַתָּה אֵין לָךְ גּוּף, וְלֹא אֵיבָרִים, וְאֵין לָךְ נִקְבָּה. אֵלֹא אֵתָה בְּלֵי שְׁנֵי יְהִי רְצוֹן שְׁלָךְ, שְׁתִּקְרַב אֵתָה אֵת הַשִּׁכְיֵנָה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַדְּרָגוֹת שֶׁהֵן אֲצִילוֹת שְׁלָה, שֶׁהֵן נִשְׁמוֹת שֶׁל בְּעֵלֵי מַדּוֹת. נִשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל. חֲכָמִים. נְבוֹנִים. חֲסִידִים. גְּבוּרִים. אֲנָשֵׁי אֲמֶת. נְבִיאִים. צַדִּיקִים. מְלָכִים. כָּלֶם מְאַצִּילוֹת, שֵׁישׁ אַחֲרִים שֶׁל בְּרִיאָה.

שְׁהַשְׁכִּינָה הִיא קְרִבָּן, שְׁמֵן הַמְּשַׁחָה. מִיָּמִין שְׁמֵן לְמֵאוֹר, כְּגוֹן (בְּרֵאשִׁית א) אֵת הַמְּאוֹר הַגָּדֹל. שְׁמֵן מְשַׁחַת קְדֹשׁ הוּא מִצַּד הַשְּׂמָאל, שְׁנֹאֲמַר בּוֹ וְקִדְשָׁת אֵת הַלְוִיִּם. שְׁמֵן כְּתִית הוּא מִצַּד שֶׁל צַדִּיק, שֶׁהוּא כּוֹתֵשׁ כְּתִישׁוֹת מְאִיבָרִים, שֶׁהֵם זֵיתִים, לְהוֹרִיד שְׁמֵן לְגַבִּי פְתִילָה, פְתִיל תְּכֵלֶת. וְהַגְּבוּרָה מִשֵּׁם הִיא יְרָאָה, וְלְוִיִּם שׁוֹמְרִים הַמְּקַדָּשׁ.

וּמִשֵּׁם מִצְוָה לִירָא מִן הַמְּקַדָּשׁ, וְהִיא מִצְוֹת עֲבוֹדַת הַלְוִיִּם בְּמְקַדָּשׁ בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מְשַׁמְרוֹת לְוִיִּם שֶׁבֵּהֵן הִיוּ מְזַמְרִים לְוִיִּים בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה לְפָנֶיךָ לְהַעֲלוֹת שְׁכִינָה, שֶׁהִיא שִׁירָה וְזִמְרָה, בָּהֶם

כְּנִשְׁמֵתִין לְגַבִּי כּוֹרְסֵיָא וּמְלֹאכִין, הִכִּי אֵינּוֹן לְגַבִּיף עֲלֵת הַעֲלוֹת, כְּגוּפָא, דְּאַנְתָּ הוּא דְּמִיחַד לִזְוֹן, וּמְקַרְב לִזְוֹן, וּבְגִין דָּא אֲמוּנָה דִּילָךְ בְּהוֹן, וְאַנְתָּ לִית עֲלֶיךָ נִשְׁמֵתָא, דְּתֵהוּי אַנְתָּ כְּגוּפָא לְגַבִּיָה, דְּאַנְתָּ הוּא נִשְׁמָה לְנִשְׁמוֹת, וְלִית נִשְׁמָה עֲלֶיךָ, וְלֹא אֵלֵהָ עֲלֶיךָ, אַנְתָּ לְבַר מַפְלָא, וְלִגְאוּ מַפְלָא, וְלִכְל סְטָרָא, וְלִעֵילָא מַפְלָא, וְלִתְתָא מַפְלָא. וְלִית אֵלֵהָ אַחְרָא, עֵילָא וְתֵתָא, וּמַפְל סְטָרָא, וּמַלְגוּ דְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּמִנְהוֹן פְּלָא, וּבְהוֹן פְּלָא תְּלוּיָא וְאַנְתָּ בְּכָל סְפִירָה, בְּאַרְפָּה וְרַחֲבָה, עֵילָא וְתֵתָא, וּבֵין כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה, וּבְעוֹבֵי דְכָל סְפִירָה וְסְפִירָה.

וְאַנְתָּ הוּא דְּמְקַרְב לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְשִׁכְיֵנְתִיהָ, בְּכָל סְפִירָה וְסְפִירָה, וּבְכָל עֲנָפִין דְּנְהוּרִין דְּתְּלִיין מִנְהוֹן, כְּגַרְמִין, וּגִידִין, וְעוֹר, וּבִשָּׁר, דְּתְּלִיין מִן גּוּפָא. וְאַנְתָּ לִית לָךְ גּוּפָא, וְלֹא אֵיבָרִים, וְלִית לָךְ נִקְבָּא. אֵלֹא אֵתָה בְּלֵא שְׁנֵי. יְהִי רְעוּא דִּילָךְ, דְּתִקְרַב אַנְתָּ שְׁכִינְתָא לְגַבִּי קְדֹשׁא בְּרִיף הוּא, בְּכָל דְּרָגִין דְּאֵינּוֹן אֲצִילוֹת דִּילָה, דְּאֵינּוֹן נִשְׁמֵתִין דְּבְעֵלֵי מַדּוֹת. נִשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל. חֲכָמִים. נְבוֹנִים. חֲסִידִים. גְּבוּרִים. אֲנָשֵׁי אֲמֶת. נְבִיאִים. צַדִּיקִים. מְלָכִים. כָּלֶהוּ דְּאֲצִילוֹת. דְּאִית אַחְרֵינִין דְּבְרִיאָה.

דְּשְׁכִינְתָא אִיהִי קְרִבָּן, שְׁמֵן הַמְּשַׁחָה. מִיָּמִינָא שְׁמֵן לְמֵאוֹר, כְּגוֹן (בְּרֵאשִׁית א) אֵת הַמְּאוֹר הַגָּדֹל. שְׁמֵן מְשַׁחַת קְדֹשׁ אִיהוּ מַסְטָרָא דְשְׂמָאֵלָא, דְּאַתְמַר בֵּהּ וְקִדְשָׁת אֵת הַלְוִיִּם. שְׁמֵן כְּתִית, אִיהִי מַסְטָרָא דְצַדִּיק, דְּאִיהוּ כְּתִישׁ כְּתִישִׁין מְאִיבָרִין דְּאֵינּוֹן זֵיתִים, לְאַחְתָּא מְשַׁחָא לְגַבִּי פְתִילָה. פְתִילָה תְּכֵלָא. וּגְבוּרָה מִתְּמָן אִיהִי יְרָאָה, וְלְוִיִּם שׁוֹמְרִין הַמְּקַדָּשׁ.

וּמִתְּמָן פְּקוּדָא לִירָא מִן הַמְּקַדָּשׁ, וְאִיהוּ מִצְוֹת עֲבוֹדַת הַלְוִיִּם בְּמְקַדָּשׁ בְּכ"ד מְשַׁמְרוֹת לְוִיִּם דְּבְהוֹן לְוִיִּם בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה הִיוּ מְזַמְרִין קְדָמָךְ, לְסִלְקָא שְׁכִינְתָא

וְהַגְּבוּרָה מִשֵּׁם הִיא יְרָאָה, וְלְוִיִּם שׁוֹמְרִים הַמְּקַדָּשׁ.

וּמִשֵּׁם מִצְוָה לִירָא מִן הַמְּקַדָּשׁ, וְהִיא מִצְוֹת עֲבוֹדַת הַלְוִיִּם בְּמְקַדָּשׁ בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מְשַׁמְרוֹת לְוִיִּם שֶׁבֵּהֵן הִיוּ מְזַמְרִים לְוִיִּים בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה לְפָנֶיךָ לְהַעֲלוֹת שְׁכִינָה, שֶׁהִיא שִׁירָה וְזִמְרָה, בָּהֶם

לה'. כ"ד עם שירה וזמרה - כ"ו, כחשבון יהו"ה. ולאחריה מצוה, היא מצות קטרת תמיד לקדוש ברוך הוא, וקטרת כקרבן.

והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. ואמורים ופרדים שהם מתעפלים כל הלילה, הם פפרת איברי הגוף שלו ונפשו שלא ישרפו בגיהנם, ולא ימסרו ביד מלאך המות. ומשום שכן אדם חטא ביצר הרע, שהוא צפוני, כך שחיתתו בצפון, להצילו מאותו צפוני.

ובקרבנות, קח בהם קל וחמר מנביאים. שאף על גב שהתורה היא שם יהו"ה, והנבואה שנאמר בה (ישעיה סו) רוח ה' תניחנו - עם כל זה, לא כל בעלי תורה שקולים, ולא כל הנביאים שקולים, שיש נביאים שנבואתם בלבושי המלך, וכך היא תורה שבעל פה, כמה בעלי ספקות ופרוקים בלבוש המלך.

ויש אחרים שעולים יותר באיברי גוף המלך, שנאמר בהם ואראה, וראיתי, במראה - בעינים. (חבוקק א) ה' שמעתי שמעך יראתי - בשמיעה. יחזקאל, הסתכלותו ונבואתו מהעינים. חבוקק מהאזנים, בשמיעה. ולכן ראה יחזקאל כל מראות המרכבה האלה בראיה, בעין השכל. חבוקק בשמיעה. ויש נביא שנבואתו בפה, זהו שכתוב ויגע על פי. נבואה אחרת מריח החטם, זהו שכתוב (יחזקאל ב) ותבא בי הרוח. ויש שנבואתו ביד, זהו שכתוב (הושע יב) וביד הנביאים אדמה. ואחרים לפני ולפנים. המלך, ואחרים לפני ולפנים.

וכך בתורה, פשטי"ם, ראיו"ת, דרשו"ת, סודו"ת של סתרי תורה, ולמעלה סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות, אף על גב

דאיהי שירה וזמרה בהון לני'. כ"ד עם שירה וזמרה כ"ו, כחשבון יהו"ה. ואבתריה פקודא איהי מצות קטרת תמיד לקודשא בריך הוא, וקטרת כקרבנא.

והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. ואמורין ופדרין דאינון מתאפלין כל הלילה, (דף ק"ו ע"א) אינון פפרה דאברין דגופא דיליה ונפשיה, דלא יתוקדון בגיהנם, ולא יתמסרון בידא דמלאך המות, ובגין דבר נש חב ביצר הרע, דאיהו צפוני, הכי שחיתתו בצפון לשזבא ליה מההוא צפוני.

ובקרבנין, טול בהו קל וחומר מנביאים, דאף על גב דתורה איהי שם יהו"ה, ונבואה דאתמר בה (ישעיה סו) רוח יי' תניחנו. עם כל דא, לאו כל מארי תורה שקולין, ולא כל נביאים שקולין, דאית נביאים, דנבואה דלהון בלבושין דמלכא, והכי הוא אורייתא דבעל פה, כמה מארי ספקות ופרוקין, בלבושא דמלכא.

ואית אחרנין דסלקין יתיר, באברים דגופא דמלכא, דאתמר בהון ואראה, וראיתי, במראה, בעינין. (חבוקק ג) יי' שמעתי שמעך יראתי, בשמיעה. יחזקאל אסתכלותיה ונביאותיה מעינין. חבוקק מאודנין בשמיעה. ובגין דא, יחזקאל חזא כל אליו מראות דמרכבה בראיה, בעין השכל. חבוקק, בשמיעה. ואית נביאה דנבואתיה בפומא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה ו) ויגע על פי. נבואה אחרא מריחא דחוטמא, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל ב) ותבא בי הרוח. ואית דנבואתיה ביד, הדא הוא דכתיב, (הושע יב) וביד הנביאים אדמה. ואחרנין לפני ולפנים בחיי המלך, ואחרנין לפני ולפנים.

והכי באורייתא, פשטי"ם, ראיו"ת, דרשו"ת, סודו"ת דסתרי תורה, ולעילא סתרי סתרים לה' הכי כקרבנין אף על גב דקרבנין פלהו ליהו"ה, איהו נטיל פלא, ופליג קרבנין למשיריין דיליה. מנהון פליג

תורה, ולמעלה סתרי סתרים לה'. כך בקרבנות, אף על גב

הכל ומחלק את הקרבנות למחנותיו. מהם מחלק לפלבים, אותם קרבנות פסולים, שנותן אותם לסמא"ל הכלב ולמחנותיו, ולכן היתה יורדת דמות פלב. ומהם לשדים, שיש בהם פכהמות, ומהם כמלאכי השרת, ומהם כבני אדם. לאותם שמעשיהם כשדים, מחלק קרבנותיהם לשדים.

א"ה שמעשיהם כמלאכים, מחלק את קרבנותיהם למלאכים. זהו שפ"תוב, (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי. שאותם קרבנותיהם לא תלוים בכהמות. שקרבנות של ביהמות הם של עמי הארץ. אותם קרבנות (של מלאכים) של בני אדם - תפלות ומעשים טובים. הקרבנות של תלמידי חכמים, בעלי מדות, אלה בעלי סודות תורה והסתרים הגנוזים שבהם, הקדוש ברוך הוא יורד בעצמו לקבל את קרבנותיהם, שהיא תורת ה' תמימה, שכינה קדושה, מעשר מדות.

ותלמידי רבותינו, אותם הדברים שלהם כמו אכילת שירי מנחות. ויש אחרים שמתגברים עליהם, שתורתם פאכילת מנחות עצמן, ולא שירי מנחות. ויש אחרים שתורתם אכילת קדשים, מאכלים מכמה מינים למלך. ואת כל המנחות של מאכלים של קרבנות צוה הקדוש ברוך הוא להקריב לו פלם בביתו, שהיא השכינה. וזוהי המצוה להקריב קרבנות בבית הבחירה, לקיים (ירמיה ט) כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'.

דמ"ד שעבדיו ושריו ושלטי מלכותו שולחים לו פמה דורונות. אמר: מי שרוצה לשלח לי דורון, לא ישלח, רק בידי הגבירה, לקיים בה (תהלים ק) ומלכותו בכל משלה. ומשום זה נקראת השכינה קרבן לה, עלה לה, אשם לה, ואפלו קרבן נדות וילדות ומצורעים וזבים וזבות, הכל צריך להקריב לה ושכינתו, ואחר

לפלבים, אינון קרבנין פסולין, דיהיב להון לסמא"ל פלב, ולמשריתיה. ובגין דא הוה נחית דיוקנא דכלבא. ומנהון לשדים, דאית בהון כבצירן, ומנהון כמלאכי השרת, ומנהון כבני נשא. לאינון דעובדהון כשדים, פליג קרבנהון לשדים.

אלין דעובדיהון כמלאכין, פליג קרבנין דלהון למלאכים, הדא הוא דכתיב, (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי. דאינון קרבנין דלהון, לאו תליין כבצירן. דקרבנין דכצירן, אינון דעמי הארץ. אינון קרבנין (דמלאכין) דבני נשא, צלותין ועובדין טבין. קרבנין דתלמידי חכמים, מארי מדות, אליו מארי רזי דאורייתא, וסתרין גניזין דבהון, קדשא בריך הוא נחית הוא בגרמיה, לקבלא קרבנין דלהון, דאיהי תורת ה' תמימה, שכינתא קדישא, מי' מדות.

ותלמידי דרבנן, אינון מלין דלהון פאכילת שירי מנחות, ואית אחרנין דמתגברין עליהו, דאורייתא דלהון פאכילת מנחות עצמן, ולא שירי מנחות. ואית אחרנין דאורייתא דלהון אכילת קדשים, מאכלים מכמה מינין למלאכא. וכל מנחות דמאכלין דקרבנין, מגי קדשא בריך הוא לקרבא ליה פלהו בביתא דיליה, דאיהי שכינתא. והאי איהו פקודא לקרבא קרבנות בבית הבחירה, לקיים (ירמיה ט) כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'.

למלאכא דהוו עבדוי ואפרפסוי ושולטני מלכותא שלחי ליה פמה דורוני, אמר, מאן דבעי למשלח לי דורונא, לא ישלח אלא בנדא דמטרוניתא, לקיים בה (תהלים ק) ומלכותו בכל משלה. ובגין דא אתקריאת שכינתא קרבן לה, עולה לה, אשם לה, ואפילו קרבן נדות וילדות ומצורעים וזבים וזבות, פלא צריך לקרבא

כף היא מחלקת לכל. זהו שכתוב (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ואפלו מזון החיות, כגון קרבן שעורים מאכל ומהאכל הבהמות, ומאכל עבדים ושפחות של בית המלך, ואפלו של כלבים ושל חמורים וגמלים, לקיים בה ומלכותו בכל משלה. ומנין לנו שעל ידיה מתחלק הכל? שכתוב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

משום שהקדוש ברוך הוא בן י"ה, ו' בן י"ה, כולל י"ו. ושלמותו ה', היא עולה ליהו"ה. קרבן ליהו"ה. שלמים לה'. קרבותו, שלמותו, שבו השלים י"ו, להיות יהו"ה.

והכ"ו חוזר בו, ולכן (שמות כב) זבח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו, שלא נתן שלטון לצד האחר בקרבן, שכל אלהים אחרים הם עולם הפרוד, ואין להם קרבה ויחוד, והקדוש ברוך הוא הפריד משמו כמו שהפריד חשף מאור. זהו שכתוב (בראשית כ) ויבדל אלהים בין האור ובין החשף. ומי שמקרב לקדוש ברוך הוא מה שהפריד, כמי שקרב טמאת הנדה לבעלה, וזהו סוד (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה.

ו"א תגלה ערותה הנה - קרוב, שכל העריות שקולים לעבודה זרה של כל הצדדים האחרים, עליהם נאמר (בראשית י) מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם. וכתוב, ללשנתם בארצתם בגויהם. פי שם כלל ה' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ה'. וכל מי שמקרב שום קרבן לצדדים האחרים, הקדוש ברוך הוא מפרישו משמו, ואין לו חלק בשמו, שהקדוש ברוך הוא בחר בישראל מכל שאר אמות, זהו שכתוב ובה בחר ה'. וחלקם מהם לחלקו, זהו שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו.

ל"י, ושכנתיה, ולבתר איהי פליגת לכלא הדא הוא דכתיב, (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ואפילו מזונא דחיוון, כגון קרבן שעורים מאכל בעירן, ומאכל עבדים ושפחות דבי מלכא, ואפילו דכלבי ודחמרי וגמלי, לקיים בה ומלכותו בכל משלה. ומנין דעל ידיה פליג כלא, דכתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

כגון דקודשא בריה הוא בן י"ה, ו' בן י"ה, כליל י"ו. ושליו דיליה ה', איהי עולה ליהו"ה. קרבן ליהו"ה. שלמים ל"י. קריבו דיליה, שליו דיליה, דביה אשלים י"ו, למהוי יהו"ה.

ובלא אתהדר ביה, ובגין דא (שמות כב) זבח לאלהים יחרם, בלתי ליהו"ה לבדו, דלא יהיב שולטנותא לסטרא אתרא בקרבנא, דכל אלהים אחרים עלמא דפרודא אינון, ולית לון קריבא ויחודא, וקודשא בריה הוא אפריש לון משמיה, כגון דאפריש חשף מאור, הדא הוא דכתיב, (בראשית כ) ויבדל אלהים בין האור ובין החשף. ומאן דקריב לקודשא בריה הוא מה דאפריש, כמאן דקריב מסאבו נדה לבעלה, והאי איהו רזא (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב לגלות ערותה.

והאי לא תגלה ערותן, קרוב, דכל עריין שקולין לעבודה זרה, דכל סטריין אחרנין, עליהו אתמר, (בראשית י) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם. וכתיב ללשונותם בארצותם בגויהם. וכתיב פי שם כלל י"י שפת כל הארץ ומשם הפיצם יהו"ה. וכל מאן דקריב שום קרבנא לסטריין אחרנין, קדשא בריה הוא אפריש ליה משמיה, ולית ליה חולקא בשמיה. דקודשא בריה הוא בחר לון לישראל מכל שאר אומין, הדא הוא דכתיב, (דברים יד) ובה בחר ה'. ופליג לון מנייהו לחולקיה, הדא הוא דכתיב, (דברים לב) כי חלק י"י עמו.

מפרישו משמו, ואין לו חלק בשמו, שהקדוש ברוך הוא בחר בישראל מכל שאר אמות, זהו שכתוב ובה בחר ה'. וחלקם מהם לחלקו, זהו שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו.

וְרָבֵן נִתֵּן לָהֶם תּוֹרָה מִשְׁמוֹ. (שמות
 א) זֶה שְׁמִי לְעֹלָם זֶה זְכָרִי לְדֹר
 דֹּר, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, יִי"ה עִם שְׁמִי -
 שִׁס"ה. וִי"ה עִם זְכָרִי - רמ"ח.
 בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה קוֹשֵׁר אֶת
 יִשְׂרָאֵל בְּשִׁמּוֹ, לֵהִיּוֹת כֹּל אֵיבֹר
 וְאֵיבֹר שְׁלָהֶם חֶלֶק גּוֹרְלוֹ וִירִשְׁתּוּ,
 וְלִכְנֹן זִבְחַת לְאֱלֹהִים יִחְרַם וְכוּ'.

צְרִיבִין יִשְׂרָאֵל לְשִׁתְּפָא אֶת ה'
 בְּהִלְכֵיכֶם, בִּיקִיצְתֶּם. זֶהוּ שְׁפֹתוֹב
 (משלי ו) בְּהִתְהַלֵּכְךָ תִּנְחָה אֶתְךָ
 בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹת
 הִיא תִּשְׁחִיחֶךָ. קָם אוֹתוֹ תִּלְמִיד
 וְהִשְׁתַּטַּח לִפְנֵי וְאָמַר: אֲשֶׁרִי הוּא
 חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שְׁזוֹכָה לְשִׁמְעַ
 דְּבָרִים אֱלֹהִים, כָּלֵם שֵׁם ה' בְּכָל
 צֵד, וְלֹא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ הַחוּצָה בְּכָל

צִדְדוֹ. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

זְכִי תֹאמְרוּ מֵה נֹאכַל וְגו'. רַבִּי
 יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים לו) בְּטַח בַּה'
 וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה
 אֲמוּנָה. לְעוֹלָם יִהְיֶה בֶן אָדָם זְהִיר
 בְּרַבּוּנוֹ, וְיִדְבֹק לְבוֹ בְּאֲמוּנָה
 הָעֲלִיּוֹנָה כְּדִי שִׁיחֶיהָ שְׁלָם עִם
 רַבּוּנוֹ. שְׁכַשְׁחֶיהָ שְׁלָם עִמּוֹ, לֹא
 יוֹכְלוּ לְהִזְיִקוֹ כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֹּא רֵאָה, בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב,
 מֵה זֶה וַעֲשֵׂה טוֹב? אֵלֹא כִּף
 שְׁנִינּוּ, בְּמַעֲשֵׂה שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרֵר
 מַעֲשֵׂה שְׁלִמְעָלָה. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ,
 וַעֲשִׂיתֶם אִתְּם - כְּכִיכּוֹל אִתְּם
 תַּעֲשׂוּ אוֹתְם, מִשּׁוּם שְׁבָאוֹתָה
 הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלָכֶם שְׂאֵתֶם עוֹשִׂים
 לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה, וְעַל זֶה
 כְּתוּב וַעֲשֵׂה טוֹב, וְאִין טוֹב אֵלֹא
 צְדִיק, שְׁפֹתוֹב (ישעיה א) אֲמָרוּ צְדִיק
 כִּי טוֹב. פִּינֹן שְׂאֵתֶם עוֹשִׂים אֶת
 זֶה, וְדַאי שְׁהַטּוֹב הִנֵּה יִתְעוֹרֵר,
 וְאֵז שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה, וְהַכֹּל
 אַחַד.

שְׁכֵן אֶרֶץ, אֶרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁהָרִי
 אִין לָךְ בְּעוֹלָם שְׁיִכּוֹל לְשִׁרוֹת

וּבְגִין דָּא זְהִיב לֹון אוֹרִייתָא מִשְׁמִיָּה. (שמות ג) זֶה שְׁמִי
 לְעֹלָם זֶה זְכָרִי לְדֹר דֹּר, וְהָא אוֹקְמוּהָ יִי"ה עִם
 שְׁמִי, שִׁס"ה. וִי"ה עִם זְכָרִי, רמ"ח. בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה,
 קוֹשֵׁר לֹון לְיִשְׂרָאֵל בְּשִׁמִּיָּה, לְמַהוּי כֹּל אֵבֹר וְאֵבֹר דְּלֵהוֹן,
 חוֹלֵק עַדְבֵּיהָ וְאַחַסְנַתִּיהָ. וּבְגִין דָּא זִבְחַת לְאֱלֹהִים יִחְרַם
 וְגו'.

צְרִיבִין יִשְׂרָאֵל לְשִׁתְּפָא לִינִי, בְּהִלְכֵיךָ דְּלֵהוֹן, בְּהִקִּיצִי
 דְּלֵהוֹן. הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב, (משלי ו) בְּהִתְהַלֵּכְךָ
 תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמַר עֲלֶיךָ וְהִקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁחִיחֶךָ.
 קָם הָהוּא תִּלְמִידָא וְאַשְׁתַּטַּח קַמִּיָּה, וְאָמַר זַכָּאָה אִיהוּ
 חוֹלְקִיָּה, דְּמֵאן דְּזָכִי לְמִשְׁמַע מְלִין אֱלִין, כְּלֵהוּ שֵׁם יְי'
 בְּכָל סְטָרָא, וְלֹא נִפִּיק מִנֵּיהָ לְבַר בְּכָל סְטָרוּי. (ע"כ רעיא
 מהימנא).

זהר:

זְכִי תֹאמְרוּ מֵה נֹאכַל וְגו', (ויקרא כה) רַבִּי יְהוּדָה
 פָּתַח, (תהלים לו) בְּטַח בִּינִי וַעֲשֵׂה טוֹב שְׁכֵן
 אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה. לְעוֹלָם בֶּר נֶשׁ יִהְיֶה זְהִיר
 בְּמֵאֲרִיָּה, וְיִדְבֹק לְבִיָּה בְּמֵהִימְנוּתָא עֲלֵאָה,
 בְּגִין דִּיהוּי שְׁלִים בְּמֵאֲרִיָּה. דְּכַד יִהְיֶה שְׁלִים
 בִּיָּה, לֹא יִכְלִין לְאַבְאָשָׁא לִיָּה כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא.
 תָּא חֲזִי, בְּטַח בִּינִי וַעֲשֵׂה טוֹב, מָאִי וַעֲשֵׂה
 טוֹב. אֵלֹא הִכִּי תִנְיִן, בְּעוֹבְדָא דְּלִתְתָא,
 יִתְעַר עוֹבְדָא דְּלְעִילָא. וְהָא אוֹקְמוּהָ, וַעֲשִׂיתֶם
 אוֹתְם, כְּכִיכּוֹל, אִתּוֹן תַּעֲבֹדוֹן לְהוֹן, בְּגִין
 דְּכֵהוּא אִתְעוֹרוּתָא דְּלִכּוֹן דְּאִתּוֹן עֲבָדִין
 לְתַתָּא, אִתְעַר לְעִילָא וְעַל דָּא וַעֲשֵׂה טוֹב כְּתִיב,
 וְאִין טוֹב, אֵלֹא צְדִיק, דְּכִתִּיב (ישעיה ג) אֲמָרוּ
 צְדִיק כִּי טוֹב. פִּינֹן דְּאִתּוֹן עֲבָדִין הָאִי, וְדַאי
 הָאִי טוֹב יִתְעַר, כְּדִין שְׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אֲמוּנָה,
 וְכֹלָא חַד.

שְׁכֵן אֶרֶץ, אֶרֶץ עֲלֵאָה. דְּהָא לִית לָךְ בְּעֲלָמָא,
 דִּיכּוֹל לְמִשְׁרִי כְּהִדָּה, עַד דִּיתְעַר הָאִי טוֹב

עמה עד שיתעורר הטוב הזה אליה. פיון שמעורר אותו, כביכול הוא עושה אותו, ואז שכן ארץ, שרה בתוכה ואכל פריה, השתעשע עמה. ורעה אמונה, זו ארץ, והכל אחד, כמו שנאמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הנתיגה בכל רצונך.

ואם לא תתעורר כנגדה, הטוב הזה מתרחק ממנה, ואל תתקרב אליה, אל תתקרב לתוך כבשן אש יקדת. ואם תקרב אליה - בפחד, כמי שפחד מן המות, שהרי אז האש דולקת ושורפת את העולם בשלהבותיה. וכיון שמתעורר כנגדה הטוב הזה, אז הוא שורה בתוכה, ואתה אל תפחד ממנה. אז - (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

בא ראה, בני האמונה מנהיגים את זאת לרצונם בכל יום. מי הם בני האמונה? אותם שמעוררים הטוב הזה כנגדו, ולא חס על שלו, ויודעים שהרי הקדוש ברוך הוא יתן לו יותר, כמו שנאמר (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מה הטעם? משום שזה מעורר ברכות כנגדו, ולא יאמר: אם אתן את זה עכשו, מה אעשה למחר? אלא הקדוש ברוך הוא נותן לו ברכות עד בלי די, כמו שבארנו. ומשום כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתוב? וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים. ועשית! ועשית! הנה צריך להיות! מה זה ועשית? אלא להוציא ה', שיש לה שמטה ומנוחה ולא עושה מעשה. כתוב (שמות טז) ראו כי ה' וגו', נתן לכם ביום הששי לחם יומים וגו'. כגון זה, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

לגבה, פיון דיתער ליה, כביכול הוא עביד ליה, וכדין שכן ארץ, שרי בגויה, איכול איבה, אשתעשע בהדה. ורעה אמונה, דא ארץ וכלא חד כמה דאת אמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. ורעה אמונה, הוי דבר לה בכל רעותך.

ואי לא תתער לקבלה, האי טוב אתרחק מנה, ולא תקרב בהדה, לא תקרב לגו אתון נורא יקידתא, ואי תקרב בהדה, בדחילו, כמאן דדחיל מן מותא. דהא פדין נורא דליק, ואוקיד עלמא בשלהובי. וכיון דאתער לקבלה האי טוב, פדין, שארי בגויה, ולא תדחל מנה אנת, פדין, (איוב כב) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

תא חזי, בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהון בכל יומא. מאן אינון בני מהימנותא. אינון דמתערי האי טוב לקבליה, ולא חס על דיליה, וידעי דהא קדשא בריך הוא זיהב ליה יתיר. כמה דאת אמר, (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מאי טעמא. בגין דהאי אתער ברכאן לקבליה, ולא יימא אי אתן האי השתא, מאי אעביד למחר. אלא קדשא בריך הוא זיהב ליה ברכאן עד בלי די, כמה דאוקמוה.

ובגין כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתיב. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשית את התבואה לשלש השנים. ועשית, ועשית מיבעי ליה, מאי ועשית. אלא לאפקא ה', דאית לה שמטה ונניחא, ולא עביד עבידתא. כתיב (שמות טז) ראו כי יי' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו', כגוונא דא וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, פגעו באותו הר, מצאו שני גברים שהיו הולכים. בין כף ראו איש אחד שהיה בא, ואמר להם: בבקשה מכם, תנו לי מזון פת לחם, ששני ימים אלה שתעיתי במדבר ולא אכלתי דבר. נשמט אחד מאותם שני גברים, והוציא מזונו שהוא הביא לדרך, ונתן לו והאכיל והשקה אותו. אמר לו חברו: מה תעשה עם המזון, שהרי אני את שלי אני אוכל? אמר לו: ומה על שלך אני הולך? ישב אצלו אותו עני, עד שאכל כל מה שהיה אצלו, ואותו לחם שנשאר נתן לו לדרך, והלך לו.

אמר רבי חייא, לא רצה הקדוש ברוך הוא שדבר זה יעשה על ידינו. אמר רבי יוסי, אולי נגזר דין על אותו איש, ורצה הקדוש ברוך הוא להזמין לפניו את זה כדי להצילו. בעוד שהלכו, התעייף אותו איש בדרך. אמר לו חברו: ולא אמרתי לך שלא תתן לחם לאחר? אמר רבי חייא לרבי יוסי, הרי מזון עמנו, נתן לו לאכל. אמר רבי יוסי, התרצה להוציא ממנו את הזכות? גלף ונראה, שהרי בנדאי בצורת פניו של זה, הדפוס של המות נאחז, ורצה הקדוש ברוך הוא לזמן זכותו כדי להצילו.

בין כף ישב אותו האיש וישן פתח אילן אחד, וחברו התרחק ממנו וישב בדרך אחרת. אמר רבי יוסי לרבי חייא, כעת נשב ונראה, שנדאי הקדוש ברוך הוא רוצה להרחיש לו נס. קמו וחכו. בין כף ראו צורה אחת של שלהבות עומדת לפניו. אמר רבי חייא, אוי על אותו האיש, שעכשו ימות. אמר רבי יוסי, אשרי אותו האיש, שהקדוש

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארְחא, פגעו בההוא טורא, אשכחו תרי גברי דהוו אזלי, אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי, ואמר לון, במטו מנייכו, הבו לי מזונא פתא דנהמא, דהני תרין יומין דתעינא במדברא, ולא אכלנא מדי. אשתמיט חד מאינון תרי גברי, ואפיק מזוניה דאיהו אייתי לאורחא, ויהיב ליה, ואכיל ואשקי ליה. אמר ליה חבריה, מה תעביד מן מזונא, דהא אנא דידי אכלנא. אמר ליה, ומה עלי דידך, אנא אזיל, יתיב גביה ההוא מספנא, עד דאכל כל מה דהוה גביה, וההוא נהמא דאשתאר, יתב ליה לאורחא, ואזל ליה.

אמר רבי חייא, לא בעא קדשא בריך הוא דמלה דא יתעביד על ידן. אמר רבי יוסי דילמא דינא אתגזר על ההוא בר נש, ובעא קדשא בריך הוא לזמנא קמיה האי, בגין לשזבא ליה. עד דהוו אזלי, לאה ההוא גברא באורחא, אמר ליה חבריה, ולא ^{(דף ק"א} אמנא לך דלא תתן נהמא לאחרא. אמר רבי חייא לרבי יוסי, הא מזונא גבן ניהב ליה למיכל. אמר רבי יוסי תבעי למיפק מניה זכותא, גזיל ונחמי, דהא ודאי בקפטורי דדא טפסא דמותא אתאחיד, ובעא קדשא בריך הוא לזמנא זכותיה, בגין לשזביה.

אדהכי, יתיב ההוא בר נש, ונאים תחות חד אילנא, וחבריה אתרחיק מניה, ויתיב בדרך אחרא. אמר רבי יוסי לרבי חייא, השתא יתיב ונחמי, דודאי קדשא בריך הוא בעי למרחש ליה ניסא, קמו ואוריכו. אדהכי חמו חד טיפסא בשלהובי קאים גביה. אמר רבי חייא, ווי על ההוא בר נש, דהשתא ימות. אמר רבי יוסי, זפאה ההוא בר נש, דקודשא

ברוך הוא ירחיש לו גס. בין כך
 נרד מאילן אחד נחש אחד ורצה
 להרגו. קמה אותה צורה עליו
 והרגתו. סוככה הצורה בראשה,
 והלכה לה.

אמר רבי יוסי, ולא אמרתי לך
 שהקדוש ברוך הוא רוצה
 להרחיש לו גס, ולא תוציא זכותו
 ממנו? בין כך התעורר אותו
 האיש, וגם והלך לו. אחזו בו
 רבי חייא ורבי יוסי, ונתנו לו
 לאכל. אחר שאכל, הראו לו הגס
 שהרחיש לו הקדוש ברוך הוא.

פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים לו)
 בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ
 ורעה אמונה. אשרי חלקו של
 האיש שעושה טוב משלו, שהרי
 מעורר טוב עם כנסת ישראל,
 ובמה? בצדקה. שפשצדקה
 מתעוררת, הוא טוב, אז מתעורר
 אל כנסת ישראל, ועל זה כתוב
 (משלי י) וצדקה תציל ממות. מה
 הטעם? משום שצדקה היא עץ
 החיים, ומתעוררת על אותו עץ
 המות, ולוקח אותם שאחוזים בו
 ומצילים מהמות. מי גרם לאותו
 עץ חיים שיתעורר לזה? הנה
 אומר, אותה צדקה שהיא עושה,
 כבכול הוא עשה אותו למעלה,
 כמו שנאמר (תהלים קו) עשה צדקה
 צדקה בכל עת. והרי נתבאר.

השלמה מההשממות סימן ז'

וכי בכל עת יכול בר נש למעבד צדקה, אי
 צדקה? אם כן, שתיים עשרה
 שעות ביום מי יכול? אלא כך
 למדנו, מי שעושה צדקה בכל
 עת. מהו בכל עת? כמו שנאמר
 (ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל
 הקדש, ובארונה. ולא תאמר
 בכנסת ישראל לבדה, שהיא עת
 רצון קדוש בצדיק, אלא אפלו
 בכל עת שלמטה מרבה צדקה
 עליהם, ומתעוררת צדקה בכלם,
 בעליונים ותחתונים. מפני כן

ברוך הוא ירחיש ליה ניסא. אדהכי נחת
 מאילנא חד חוץ, ובצעא למקטליה. קם ההוא
 טפסא עליה וקטליה. קסטר ברישיה טפסא,
 ואזל ליה.

אמר רבי יוסי, ולא אמינא לך דקודשא בריך
 הוא בעא למרחש ליה ניסא, ולא תיפוק
 זכותיה מניה. אדהכי אתער ההוא בר נש,
 וקם ואזיל ליה. אחידו ביה רבי חייא ורבי
 יוסי, ויהבו ליה למיכל. בתר דאכל, אחויאו
 ליה ניסא דרחיש ליה קדשא בריך הוא.

פתח רבי יוסי ואמר, (תהלים לו) בטח ביני ועשה
 טוב שכן ארץ ורעה אמונה, ופאה
 חולקיה דבר נש דעביד טוב מדידיה, דהא
 אתער טוב בכנסת ישראל. ובמה. בצדקה.
 דכד אתער צדקה, הוא טוב כדין אתער לגבי
 כנסת ישראל. ועל דא כתיב (משלי י) וצדקה
 תציל ממות. מאי טעמא. בגין דצדקה אילנא
 דחיי הוא, ואתער על ההוא אילנא דמותא,
 ונטיל אינון דאחידן ביה, ושזיב לון מן מותא.
 מאן גרים לההוא אילנא דחיי דאתער להאי,
 הוי אימא ההיא צדקה דאיהו עביד, כבכול
 הוא עביד ליה לעילא, כמה דאת אמר (תהלים
 ק) עושה צדקה בכל עת. והא אתמר.

השלמה מההשממות (סימן ז')

וכי בכל עת יכול בר נש למעבד צדקה, אי
 הכי תריסר שעות ביומא מאן יכול. אלא
 הכי אוליפנא, מאן דעביד צדקה בכל עת.
 מאי בכל עת, כמה דאת אמר (ויקרא טז) ואל יבא
 בכל עת אל הקודש, ואוקמוה. ולא תימא
 בכנסת ישראל בלחודוי, דאיהי עת רעוא
 קדישא בצדיק. אלא אפילו בכל עת דלתתא
 אסגי צדקה עליהו ואתער צדקה בכלהו,
 בעלאי ותתאי. בגין כך ישוי לביה ורעותיה

ישים אדם לבו ורצונו וידבק בו
בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.

ביון שהגיעו לפני רבי שמעון,
ספרו לו המעשה. אמר, ומה זה
בעצמו, אפלו כל מי שמחזיק
לאילן (באילן) החיים נצול בעולם
הזה, ואפלו מן מיתת העולם
משאר בני אדם, כל שכן מאחר.

אמר רבי שמעון, בכלם מעוררת
הצדקה את אילן החיים, ומקום
זה הוא המזון לכל, ולתלמידי
החכמים מה מעשיהם? שהרי כל
בני העולם לא יכולים לעורר
צדקה עליהם, שהרי הם אחוזים
בצדקה, וכל בני העולם נזונים
בזכותם, בהם ממש. והם לא
יכולים להתפרנס מהם ממש,
מפני שכל מי שמשתדל בתורה,
משתדל באילן החיים שכל בני
העולם מתפרנסים ממנו.

נמצא שהתלמידי חכמים
מעוררים מזון לעולם ושלום. אם
לכל בני העולם מתעורר מזון,
מדוע להם לא מתעורר? אלא
תלמיד חכם הוא אילן החיים
ממש, ואילן החיים לא נזון אלא
מן העולם הבא, והעולם הבא
לא נמצא בעולם הזה, אלא לאחר
שעולה לעולם ההוא, אז נזון
ממנו ונשרש שרשיו עליו. עכשו
אוכלים מפרי עץ החיים. ומה
הוא? אותו מקום שנמצא אצל
העניים, והוא נקרא (בראשית א) פרי
העץ אשר בתוך הגן. ועל זה
אוכלים מהפרי הוא בעולם הזה.
ועל זה למדנו, הם נזונים בזרוע.

מהי הזרוע? זו גבורה. והם
מזמנים לעולם הבא. שמזון
העולם הבא אינו בעולם הזה,
אלא צמצום קטן של הפח שלו
שנמצא במתיקות התורה. וזה
טעמו על הפרי ההוא של העץ
הפתוח, וזו שמחה של התלמידי
חכמים ומזון העליון שלהם. ביון

בר נש וידבק ביה בקודשא בריך הוא.
ביון דמטו קמי דרבי שמעון סחו ליה עובדא.
אמר, ומה דא בלחודוי, אפילו כל מאן
דאחיד לאילנא (באילנא) דחיי אשתזיב בהאי
עלמא ואפילו מן מותא דעלמא, משאר בני
נשא. כל שפן מאתרא.

אמר רבי שמעון בכלהו אתער צדקה אילנא
דחיי, והאי אתר איהו דמזונא לכלא
לתלמידי חכמים מאי עבידתייהו דהא כל בני
עלמא לא יכלי לאתערא צדקה עליהו, דהא
אינון בצדקה אחידן וכל בני עלמא בזכותיהו
נזונין, בהו ממש. ואינון לא יכלין לאתזנא
בהו ממש, בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא,
אשתדל באילנא דחיי דכל בני עלמא נזונין
מניה.

אשתבח דתלמידי חכמים מתערי מזונא
לעלמא ושלמא. אי לכל בני עלמא
מתערי מזונא, לון אמאי לא מתערי. אלא
תלמיד חכם הוא אילנא דחיי ממש. ואילנא
דחיי לא מתזן אלא מן העולם הבא. והעולם
הבא לא אשתבח בהאי עלמא אלא לבתר
דעאל להווא עלמא, פדין אתזן ביה ואתנטעו
שרשוי עליה. השתא אכלי מאיבא דאילנא
דחיי. ומאן איהו, ההוא אתר דאשתבח לגבי
מספנא ואיהו אקרי (בראשית ג) פרי העץ אשר
בתוך הגן. ועל דא אכלי מהווא פרי בהאי
עלמא.

ועל דא תנינן, הם נזונין בזרוע. מאי בזרוע,
דא גבורה. ואינון זמינין לעולם הבא.
דמזונא דעולם הבא, לאו איהי בהאי עלמא,
אלא צמצומא זעירא דחילא דיליה, דאשתבח
במתיקו דאורייתא. ודא טעמי על ההוא איבא
דאילנא תתאה ודא חידו דתלמידי חכמים

שַׁיְעֲבֵרוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה, כַּמָּה נְחָלִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁל עוֹלָם הַבָּא מְקִיפִים לְמִקוּמָם, וַיִּשְׁתַּרְשׁוּ בוֹ וַיַּעֲלוּ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס"ד) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים וּזְלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לּוֹ. מִהוּ יַעֲשֶׂה? זֶה הַיּוֹבֵל, זֶה שֶׁנֶּאֱמַר עוֹלָם הַבָּא. לְמַחְפָּה לּוֹ, וְדַאי. שְׁלֹא רוֹצִים מְזוּן לְעוֹלָם הַזֶּה עַד שֶׁיִּגְיַעוּ (שחוק) לְמִזוֹן שְׁלֵהֶם. וּמִהוּ הַמְּזוּן שְׁלֵהֶם? הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה וְכַאֲמֵן בְּכַל, שֶׁעֲלִיָּהֶם כְּתוּב עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים וְגו': (ע"ד כאן

מדהשמטות).

רַעִיָא מַהִימְנָא

וְהַתְנַחֲלִיתֶם אֹתָם לְבִנְיָכֶם וְגו', לְעֵלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ וְגו'. מְצוּהַ זֶה לְעַבְדַּת בְּעַבְדֵי כְּנַעֲנִי, שֶׁכְּתוּב לְעֵלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ, וְהֵם מֵהַצֵּד שֶׁל חָם שֶׁגִּלָּה עֲרִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר עָלְיוֹ (בראשית ט) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עַבְדִּים יִהְיֶה לְאַחִיו. לְמָה עֶבֶד עַבְדִּים? אֵלֶּא עֶבֶד לְאוֹתוֹ עֶבֶד עוֹלָם, שֶׁהוּא עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאִם תֵּאמַר שֶׁהֵי אַחִיהֶם שֶׁל שָׁם וְכַתּוּב הִיא, לְמָה לֹא הִיא כִּף כְּמוֹתָם? וְכֵן, מִהַזְרַע שֶׁל חָם הִיא אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד אַבְרָהָם, לְמָה לֹא הִיא כְּמוֹתוֹ, שֶׁיִּצְא צְדִיק, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹדָה בְּכִרְכָּתוֹ כְּשֶׁבָרַךְ אוֹתוֹ לְכֵן?

אֲרַא וְדַאי כַּאֲן בְּסוּד הַגְּלִגּוּל, גּוֹלָל אֹר מִפְּנֵי חֲשֶׁךְ - עֶבֶד אַבְרָהָם שֶׁיִּצְא מִחֲשֶׁךְ, וְזֶה הַזְרַע שֶׁל חָם, דִּיּוֹ לְעַבְדֵי לְהִיּוֹת כְּרַבּוֹ, שֶׁהוּא אַבְרָהָם, שֶׁיִּצְא מִתְּרַח עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, וְחֲשֶׁךְ מִפְּנֵי אֹר - זֶה יִשְׁמַעְאֵל שֶׁיִּצְא מֵאַבְרָהָם, וְעָשׂוּ מִיִּצְחָק.

וְסוּד תַּעֲרֹכַת טְפוֹת בְּמִקוּם שְׁאִינוֹ שְׁלוֹ גְרָם אֵת זֶה. מִי שֶׁמְעַרֵּב טְפוֹת שְׁלוֹ בְּשִׁפְחָה מִחֲלַת בֵּת יִשְׁמַעְאֵל, אוֹ בֵּת אֵל נְכַר, שֶׁהֵם

וּמְזוֹנָא עֲלָאָה דִּילְהוּן. פִּיּוֹן דִּינַעֲבֵרוּן מִהָאִי עֲלָמָא, כַּמָּה נְחָלִין עֲלָאִין דְּעוֹלָם הַבָּא סַחְרָן לְדוּכְתִּיּוּהוּ, וַיִּשְׁתַּרְשׁוּן בֵּיהּ וַיִּסְתַּלְקוּן לְעִילָא לְעִילָא. כַּמָּה דָּאֵת אָמַר (ישעיה ס"ד) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים וּזְלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְפָּה לּוֹ.

מַאי יַעֲשֶׂה, דָּא יוֹבֵלָא. הַהוּא דְּאֶקְרִי הָעוֹלָם הַבָּא. לְמַחְפָּה לּוֹ וְדַאי, דְּלֹא בְּעֵינַי מְזוֹנָא לְעֲלָמָא דָּא, עַד דְּאֵתְאֵן (ס"א דִּאֵתְאֵן) לְמְזוֹנָא דִּילְהוּן. וּמַאי מְזוֹנָא דִּילְהוּן, הָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל דָּא זַפְאָן בְּכָלָא. דְּעֲלִיּוּהוּ כְּתוּב עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים וְגו': (ע"ד כאן מדהשמטות).

רַעִיָא מַהִימְנָא

וְהַתְנַחֲלִיתֶם אֹתָם לְבִנְיָכֶם וְגו', (ויקרא כ"ה) לְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ וְגו'. פְּקוּדָא דָּא לְעַבְדֵי בְּעַבְדֵי כְּנַעֲנִי, דְּכְתוּב, לְעוֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ וְאִינוּן מִסְטָרָא דְחָם דְּגַלִּי עֲרִיּוֹן דְּאֵתְמַר עֲלֵיהּ (בראשית ט) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עַבְדִּים יִהְיֶה לְאַחִיו. אֲמַאי עֶבֶד עַבְדִּים? אֵלֶּא עֶבֶד לְהוּא עֶבֶד עוֹלָם, דְּאִיהוּ עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל. וְאִי תִימָא דְהָא אַחִוָּה דְשָׁם וְיִפְתַּת הָוָה, אֲמַאי לֹא הָוָה הָכִי כְּוֹתִיּוּהוּ. וְהָכִי מְזַרְעָא דְחָם הָוָה אֲלִיעֶזֶר עֶבֶד דְאַבְרָהָם, אֲמַאי לֹא הָוָה כְּוֹתִיּוּהוּ, דְנִפְקַ צְדִיק, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אוּדִי בְּכִרְכָּתִיהּ, כַּד בְּרִיךְ לֵיהּ לְכֵן.

אֲלֵא וְדַאי הֵכָא בְרַזָּא דְגִלְגּוּלָא, גּוֹלָל אֹר מִפְּנֵי חֲשֶׁךְ, עֶבֶדָא דְאַבְרָהָם דְנִפְקַ מִחֲשֶׁךְ, וְדָא זַרְעָא דְחָם, דִּיּוֹ לְעַבְדֵי לְהִיּוֹת כְּרַבּוֹ דְאִיהוּ אַבְרָהָם, דְנִפְקַ מִתְּרַח עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה. וְחֲשֶׁךְ מִפְּנֵי אֹר, דָּא יִשְׁמַעְאֵל דְנִפְקַ מֵאַבְרָהָם, וְעָשׂוּ מִיִּצְחָק.

וְרַזָּא תַּעֲרֹכַת טְפוֹן, בְּאֵתֵר דְלָאוּ דִילֵיהּ גְרָם דָּא. מֵאֵן דְּעָרִיב טְפוֹה דִילֵיהּ, בְּשִׁפְחָה מִחֲלַת בֵּת יִשְׁמַעְאֵל, אוֹ בֵּת אֵל נְכַר, דְּאִינוּן רַע חֲשֶׁךְ, וְטְפוֹה דִילֵיהּ טוֹב אֹר, (בראשית א) וַיִּרָא אֱלֹהִים אֵת הָאֹר כִּי טוֹב. מְעַרֵּב טוֹב עִם רַע, עֶבֶר עַל מִימְרָא דְמֵאֲרִיָּה, דְאָמַר (בראשית ב) וּמַעַן

הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

קדשא ברין הוא, בההוא דערב (רב), ארפיב ליה, ואייתי ליה בגלגולא לקבלא עונשיה. חזר בתיובתא, אשפדל באורייתא, ואפריש טוב מרע, דאינון אסור והתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול. בדא אתפרש רע מטוב, דאתמר ביה וייצר, יצירה לטב, ויצירה לביש. באורייתא אפריש לון, קדשא ברין הוא נרית ליה נשמתא מניה, למחוי שלטא על תרווייהו, בחד דאיהו אור. עלמא דאתי. ובחד דאיהו חשך, עלמא דין. הדא הוא דכתיב ויפח באפיו נשמת חיים.

וכפום זכוון וחובין. כמה דאוקמוה, העושה מצוה אחת מטיבין לו. בינוני, זכוון וחובי שקולין, פלגו זכוון לעילא (ס"א ופלגו לתתא) ופלגו חובי לתתא, ורזא דא (אסתר ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. צדיק גמור, פל זכווי לעילא, וחובי לתתא. רשע גמור, חובי לעילא, וזכווי לתתא.

ובר נש דחב באתגלייא, בתרין דרגין איהו, אי חזר בתיובתא באתגלייא, בין צדיקייא, (דף קי"א ע"ב) בגין דינדעין דינוי דקודשא ברין הוא, ונטרין גרמיייהו מלמחטי. ובאתפסייא, בין רשיעייא, לקיים בהו (איוב יא) ועיני רשעים תכלינה.

ובגין דא, חובא דאדם דעבר, על (בראשית ב) ויצו יי' אלהים, ואוקמוה, אין צו אלא עבודה זרה, אעבר עליה, ארפיב ליה בטפת תרח, דביה רתח לקודשא ברין הוא, דעבר על צו מעבודה זרה. הדר בתיובתא, ותבר צולמין דעבודה זרה, וכל מזוני דיליה. הוא תקין במה דחב, ותבר חובא, ובניינא בישא דבנה, ואמליף ליה לקודשא ברין הוא ושכינתיה. על עלמא.

רע חשך, והטפה שלו טוב אור, (שם א) וירא אלהים את האור פי טוב, מערב טוב עם רע, עובר על מאמר רבונו שאמר, (שם ב) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

הקדוש ברין הוא מרפיב אותו באותו שערב (רב), ומביאו בגלגול לקבל ענשו. אם חזר בתשובה, התעסק בתורה והפריד טוב מרע, שהם אסור והתר, טמאה וטהרה, כשר ופסול - בזה נפרד הרע מהטוב, שנאמר בו וייצר, יצירה לטוב ויצירה לרע. בתורה הפריד אותם. הקדוש ברין הוא מורישי לו נשמה ממנו, שיהיה שולט על שניהם, באחד שהוא אור - העולם הבא, ובאחד שהוא חשך - העולם הזה. זהו שכתוב ויפח באפיו נשמת חיים.

וכפי זכיות וחובות, כמו שבארנו, העושה מצוה אחת מטיבין לו. בינוני - זכיות וחובות שקולים, חצי זכיות למעלה (חצי למטה) וחצי חטאיו למטה, וזה סוד (אסתר ה) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. צדיק גמור - פל זכיותו למעלה, וחובותיו למטה. רשע גמור - חובותיו למעלה, וזכיותו למטה.

ובן אדם שחטא בגלוי, הוא בשני דרגות: אם חזר בתשובה בגלוי - בין צדיקים, משום שיודעים דיני הקדוש ברין הוא ושומרים עצמם מלחטא. ובמכסה - בין רשעים, לקיים בהם (איוב יא) ועיני רשעים תכלינה.

ומשום זה החטא שאדם עבר על (בראשית ב) ויצו ה' אלהים, ופרשוה אין צו אלא עבודה זרה, עבר עליו, הרפיב אותו בטפת תרח, שבו הרגיו את הקדוש ברין הוא, שעבר על צו מעבודה זרה. חזר בתשובה, ושבר צלמי עבודה זרה וכל מזונו. הוא תקן במה שחטא, ושבר את החטא ואת הבגין הרע שבנה, והמליף את הקדוש ברין הוא ושכינתו על העולם.

במה? משום שקדש שמו יתברך ברבים ונכנס לאש לשרף את עצמו, לקים בו (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש. ולא עוד, אלא שאת אביו תרח החזיר בתשובה, והכניס אותו ואת אמו ואת כל פרנסי אותו דור לגן עדן, וכך התלבן באש כפסוף, שהיא מטבע המלך. וזיה אותה בעפרת, הכניס אותה לאש, ויצאה העפרת החוצה, ישמעאל. ולפיכך יצא מצחק בעבודה זרה. ונשאר אדם מלבן, וזהו שנוי השם. שפשמגלגל אדם, צריך לעשות לו שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

אחר כך בא יצחק, והתחזק בו מהחטא השני שנאמר בו על האדם, שזה שפיכות דמים, וזה גרם את הנסיון של יצחק בספיין, והתברר בו, כמי שבורר אכל מתוך פסלת, ויצאה הפסלת החוצה, עשו שופך דמים.

אחר כך בא יעקב והרפיב אותו בלבן, ונעשה עבד אליו, זהו שכתוב (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל. ובאותה סבה שהחליפה באחותה, עשה שבע שנים אחרות, להוציא שתי טפות שזרק אדם במקום נכרי, וזה גלוי עריות, וזהו לאמר. והוציאם מלבן הארמי, נחש.

ובשרשת אלה היה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם - באברהם. ושנוי מקום - ביצחק. ושנוי מעשה - ביעקב. ואם לזה שנאמר בו (איוב כח) אז ראה ויספרה קבל בתשובה, כל שכן לאחרים.

ומשום זה, עבד טוב המקום גורם, ועבד רע גם כן. אבל שאר עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו בעלי הישיבה ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שיי' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא).

במאי. בגין דקדיש שמייה יתברך ברבים, ועאל בנורא לאתוקדא גרמיה. לקיים ביה (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש. ולא עוד אלא דלאבוי תרח אהדר בתיובתא, ואעיל ליה ולאמיה, ולכל מארי דהווא דרא בגן עדן. והכי אתלבן בנורא ככספא, דאיהי מוניי"טא דמלפא, ושקר לה בעופרת, אעיל ליה בנורא, ונפק העופרת לבר, ישמעאל. ובגין דא נפק, מצחק בעבודה זרה. ואשתאר אדם מלובן, והאי איהו שינוי השם. דכד אתגלגל אדם, בעי למעבד ליה שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

לבתר אתא יצחק, ואתתקף ביה, מחובא תניינא, דאתמר ביה על האדם, דדא שפיכות דמים, ודא גרם נסיונא דיצחק בספינא. ואתברר ביה, כמאן דבריר אוכל מגו פסולת, ונפיק פסולת לבר, עשו שופך דמים.

לבתר אתא יעקב, וארפיב ליה בלבן, ואתעביד עבד לגביה, הדא הוא דכתיב. (בראשית כט) אעבדך שבע שנים ברחל. ובההיא סבה דאחלה ליה באחותה, עבד שבע שנים אחרנין. לאפקא תרין טפין דזרק אדם באתר נוכראה, ודא גלוי עריות, והאי איהו לאמר. ואפיק לון מן לבן הארמי, נחש.

ובתלת אלין, הוה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם: באברהם. ושנוי מקום: ביצחק. ושנוי מעשה: ביעקב. ואי להאי דאתמר ביה, (איוב כח) אז ראה ויספרה, קבל בתיובתא כל שפן לאחרים. ובגין דא, עבד טוב אתרא גרים. ועבד רע, אוף הכי אכל שאר עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו מארי מתיבתא, ואמרו (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שיי' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא).

עבדים, לעולם בהם תעבדו. קמו בעלי הישיבה ואמרו, (תהלים קמד) אשרי העם שפכה לו, שפכה בגימטריא משה. קם הרועה הנאמן ואמר, אשרי העם שיה' אלהיו. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר:

כי לי בני ישראל עבדים וגו'. (ויקרא כה) פקודא לעבוד בכל מיני עבודה במקדש, ולבר במקדש, בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה, בצלותא, לאשתדלא בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה, כעבד דאשתדל בתר מאריה, בכל מה דאצטריך.

בגין דישראל קרי לון עבדים, דכתיב פי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. מאי טעמא אינון עבדים. בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. ובגין כך כתיב בעשר אמירן לבתר, דכתיב (שמות כ) אנכי יי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, למפלח ליה כעבד דפלח למאריה דפריק ליה מן מותא, דפריק ליה מפל בישין דעלמא.

בתרין זינין (נ"א שמהן אליו) אקרון ישראל לקודשא בריה הוא, עבדים, דכתיב עבדי הם. ואקרון בנים, דכתיב (דברים יד) בנים אתם ליי' אלהיכם. בזמנא דידע ליה בר נש לקודשא בריה הוא באורח כלל, כדין אקרי עבד דעביד פקודא דמאריה, ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי ובכזיין דביתיה. בזמנא דידע ליה בר נש באורח פרט, כדין אקרי בן רחימא דיליה, כבן דחפיש בגניזוי, בכל רזין דביתיה.

ואף על גב דאקרי בן פרא בוכרא לקודשא בריה הוא, פמה דאת אמר (שמות ד) בני בכורי ישראל, לא יפוק גרמיה מפללא דעבד, למפלח לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי. והכי אצטריך לכל בר נש למיהוי לגבי אבוי בן, לחפשא בגניזוי ולמנדע רזין דביתיה, ולאשתדלא אבתריהו. ולמהוי לגבי אבוי עבד.

ורזא דמלה, תרין דרגין אינון לעילא,

זהר

כי לי בני ישראל עבדים וגו'. מצוה לעבד בכל מיני עבודה במקדש, ומחוץ למקדש בכל אותן עבודות שנקראות עבודה, בתפלה, להשתדל אחר מצוות התורה, שהכל נקרא עבודה, כעבד שמשתדל אחר רבו בכל מה שצריך.

משום שישראל קרא להם עבדים, שכתוב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. מה הטעם הם עבדים? משום שכתוב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים. ומשום כך כתוב בעשרת הדברות אחר כך, שכתוב אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לעבד אותו כעבד שעובד את רבו שפדה אותו ממות, ושפדה אותו מכל הרעות של העולם.

בשני סוגים (שמות אלו) נקראים ישראל לקדוש ברוך הוא עבדים, שכתוב עבדי הם (שם), ונקראים בנים, שכתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. בזמן שמכיר האדם את הקדוש ברוך הוא בדרך כלל, אז הוא נקרא עבד שעושה מצות רבו, ואין לו רשות לחפש בגניזוי ובסודות ביתו. בזמן שמכיר אותו האדם בדרך פרט, אז נקרא בן, אהוב שלו, כמו בן שמחפש בגניזוי, בכל סודות ביתו.

ואף על גב שנקרא בן, בן בכור לקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (שמות ד) בני בכורי ישראל, אל יוציא את עצמו מפלל של עבד, לעבד את אביו בכל העבודות שהן כבוד אביו. וכך צריך לכל בן אדם להיות בן לגבי אביו, לחפש בגניזוי ולדעת סודות ביתו ולהשתדל אחריהם, ולהיות עבד לגבי אביו.

וסוד הדבר - שתי דרגות הן

למעלה שצריך בן אדם להתעטר
בהן, והן סוד האמונה, והן אחת.
אחת סוד של עבד, ואחת סוד
של בן. והעבד הזה נקרא אדון
כל הארץ. בן, כמו שבארנו, בני
בכרי ישראל, והכל סוד אחד של
האמונה. וצריך בן אדם להתעטר
בדרגות הללו, להכלל בסוד
האמונה.

עבד, לעבד בכל מיני עבודה,
בתפלה שנקראת עבודה, כמו
אותו עבד שהוא סוד עליון, שלא
שוכף לעולמים תמיד, ומשבח
ומנגן תמיד. והרי נתבאר
בעבודות אחרות, שכל העבודות
ודברי העולמות, כלם הוא עושה
ועובד. ומשום זה נקרא אדון,
משום שהוא עבד לעבד, נקרא
אדון כל הארץ. בן אדם
שמתעטר בסוד הזה, להיות עבד
לעבד עבודת רבו, הוא עולה
ומתעטר להיות בדרגה הזו,
ונקרא אף כאן אדון, שהרי הוא
מכרף בכל העבודות האלה את
העולם הזה ומעמידו, ועל זה
נקרא אדון. (אדוני הארץ).

אשרי חלקו של הבן הזה, שזוכה
להשתדל לדעת בגנוי אביו ובכל
סודות ביתו, כמו בן יחידי
שהשליטו אביו בכל גנויו, וזהו
הפבור, ששולט על הכל מי
שמשתדל בתורה לדעת את
הקדוש ברוך הוא. ובאותם
הגנוים שלו נקרא בן לקדוש
ברוך הוא, בכל כחות השמים
אין מי שימחה בידו, בכל שעה
שמצטרף להפגס אל אביו. אשרי
חלקו בכל העולמות. ומשום זה,
כשמשתדל להפירו בדרך פרט,
בסוד החכמה, אז נקרא בן.

בעבודה שפן אדם עובד לקדוש
ברוך הוא יש עבודה שצריך אדם

דאצטריך בר נש לאתעטרא בהו, ואינון רזא
דמהימנותא, ואינון חד. חד, רזא דעבד. וחד,
רזא דבן. והאי עבד, אקרי אדון כל הארץ.
בן, כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל. וכלא
רזא חדא דמהימנותא. ואצטריך בר נש
לאתעטרא באלין דרגין, לאתפללא ברזא
דמהימנותא.

עבד, למפלה בכל זיני פולחנא, בצלותא
דאקרי עבודה, פהאי עבד דאיהו רזא
עלאה, דלא שכיף לעלמין תדיר, וקא משבחה
ומנגנא תדיר. והא אתמר בפולחנין אחרנין,
דכל פולחנין ומלין דעלמין פלהו איהו עביד
ופלח. ובגין דא אקרי אדון, בגין דאיהו עבד
למפלה, אקרי אדון כל הארץ. בר נש
דאתעטר ברזא (דף ק"ב ע"א) דא, למיהוי עבד
למפלה פולחניה דמאריה, איהו סליק
ואתעטר למיהוי בדרגא דא, ואקרי אוף הכי
אדון, דהא איהו בריך בכל אינון פולחנין,
להאי עלמא, וקיים ליה. ועל דא אקרי אדון.

(ס"א אדוני הארץ).

זבאה חולקיה דהאי בן, דזכי לאשתדלא
למנדע בגנוי דאבוי, ובכל רזין
דביתיה, פברא יחידאי דאשליטיה אבוי בכל
גנזוי, ודא איהו יקרא, דשליט על פלא מאן
דישתדל באורייתא, למנדע ליה לקודשא
ברוך הוא. ובאינון גניזין דיליה, אקרי בן
לקודשא בריך הוא, פל חילי שמיא, לית מאן
דימחי בידיה, בכל שעתא דאצטריך למיעל
לגבי אבוי. זבאה חולקיה בעלמין פלהו. ובגין
דא, פד אשתדל למנדע ליה בארע פרט, ברזא
דחכמתא, פדין אקרי בן.

בפולחנא דבר נש פלח ליה לקודשא בריך
הוא, אית פולחנא, דאצטריך בר

נש לאתפללא בתרווייהו,

להפילל בשניהם, להיות עבד ובן, להתעטר בקדוש ברוך הוא. ומהו? זו עבודת התפלה, שצריך להיות בה עבד ובן, להפילל בדרגות העליונות הללו. לעבד ולהתקין תפלה בסוד של עבד, לעבד את העבודה של תקון העולמות, ולהדביק רצונו בסודות החכמה, להתדבק ברבו בגנוים עליונים כראוי.

בן נדבק תמיד באביו ללא פרוז כלל, אין מי שימחה בידו. העבד עושה עבודת רבו ומתקין תקוני העולם. מי שיהיה שניהם בכלל אחד, בחבור אחד, זהו אדם שמתקין את סוד כל האמונה בכלל אחד, ללא פרוז כלל, ומחבר את הכל כאחד. זהו בן אדם שהקדוש ברוך הוא מכריז עליו בכל אותם תילות ומחנות של כל העולמות ובכל אותם הרקיעים: הזהרו בפלוני נאמן בית המלך, שכל גנוי רבו בידו. אשריו בעולם הזה, ואשריו בעולם הבא.

מאותו יום והלאה נודע האדם ונרשם בכל העולמות. בשעה שצריך, כל התילות והמחנות, כלם מזהרים להיות אצלו, והקדוש ברוך הוא לא רוצה אלא אותו בלבדו. וקול מתעורר: ראוי הוא ליחיד להיות אצל היחיד ולהתעסק יחיד ביחיד.

והסוד של שתי הדרגות האלו מצאנו בפסוק אחד, שכתוב (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה - הרי עבד. ישראל - הרי בן. שכאשר הם כלל אחד, אז כתוב אשר בך אתפאר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

למהוי עבד ובן, לאתעטרא ביה בקודשא בריך הוא. ומה איהו. דא פולחנא דצלותא, דאצטריך למהוי בה עבד ובן, לאתפללא בדרגין עלאין אלין. למפלח ולא תקנא צלותא ברזא דעבד, למפלח פולחנא דתקונא דעלמין. ולא תדבקא רעותיה ברזין דחכמתא, לאתדבקא במאריה בגניזין עלאין פדקא חזי. בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרוזא כלל, לית מאן דימחי בידיה. עבד, עביד פולחנא דמאריה, ואתקין תקוני עלמא. מאן דהוי תרווייהו בכללא חדא, בחבורא חדא, דא איהו בר נש דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא, בלא פרוזא כלל, ומחבר פלא כחדא. דא איהו בר נש, דקודשא בריך הוא אכריז עלוי בכל אלין חילין ומשריין דכל עלמין, ובכל אינון רקיעין, אזדהרו בפלוגיא מהימנא דבי מלפא, דכל גנזי דמאריה בידיה. זכאה איהו בהאי עלמא, וזכאה איהו בעלמא דאתי.

מההוא יומא ולהלאה, אשתמודע בר נש, ואתרשים בעלמין פלהו. בשעתא דאצטריך כל חילין ומשריין פלהו אזדהרן למהוי גביה, וקודשא בריך הוא לא בעי אלא איהו בלחודוי. וקלא אתער, יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד, ולא תעסקא יחיד ביחיד. ורזא דתרין דרגין אלין, אשפחנא בחד קרא, דכתיב, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה, הא עבד. ישראל הא בן. דכד אינון פללא חדא, פדין כתיב אשר בך אתפאר. ברוך ה' לעולם אמן ואמן ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פְּרֻשַׁת בְּחֻקְתֵי

אם בְּחֻקְתֵי תִלְכוּ וְגו' (ויקרא כ"ו) רַבִּי חֲזִינָא פְּתַח,
 עֲמִי זָכַר נָא מַה יַּעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב
 (מיכה ו) וּמָה עָנָה אוֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר
 נָא, זַפְּאָה חוּלְקָא דְעֵמָא דָּא, דְמֵאֲרִיִּהוּן אוֹכַח
 לוֹן הָכִי. עֲמִי זָכַר נָא, אַף עַל גַּב דְּאִתּוּן סְטָאן
 מֵאוּרְחֵי, עֲמִי אִתּוּן, דְּלֹא בְּעִינָא לְמַעַבְדַּ לְכוּ
 כְּעוֹבְדֵיִכוּ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, זַפְּאָה חוּלְקָא דְעֵמָא,
 דְמֵאֲרִיִּהוּ אָמַר לוֹן, (מיכה ו) עֲמִי מָה
 עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאִיתִיךָ עָנָה בִּי. מַה יַּעֲזֵב
 בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב. בְּכַמָּה מְלִין וְעוֹבְדִין אָמַר
 לְשִׁיצָאָה לְכוּ מֵעֵלְמָא, וּכְמָה חֲרָשִׁין אִתְעַר
 לְקַבְלֵיִכוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל, זְכוֹר נָא. וְוִי דְאַנְן צְוּוּחִין בְּכָל
 יוֹמָא, וְגַעֲיִנְן וּבְכִינְן, (איכה ה) זְכוֹר יְי' מָה הָיָה
 לָנוּ. (תהלים קלז) זְכוֹר יְי' לְבַנְי אֲדוּם, וְלֹא בְּעִי
 לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵנָא, הוּא אָמַר לָן בְּבַעוּ זְכוֹר נָא,
 אִין נָא אֵלָא לְשׁוֹן בְּעוּתָא, וְאַנְן לֹא אֲשַׁגְחָנָא
 בֵּיהּ, כְּגוּוֹנָא דָּא אַנְן צְוּוּחִין, זְכוֹר יְי' מָה הָיָה
 לָנוּ, זְכוֹר יְי' לְבַנְי אֲדוּם, (תהלים עד) זְכוֹר עֲדַתְךָ
 קְנִיֵת קָדָם, (תהלים קו) זְכַרְנִי יְי' בְּרִצּוֹן עֲמֶךָ, וְלֹא
 בְּעִי לְאַשְׁגַּחָא עֲלֵן.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדַאי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁגַּח
 עֲלֵן תְּדִיר, וְדְכִיר לָן, אִי לָאו דְאִיהוּ אֲשַׁגַּח
 בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, וְדְכִיר לוֹן, לֹא יְקוּמוּן חַד יוֹמָא
 בְּגְלוּתָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ויקרא כו) וְאַף גַּם
 זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיבָהֶם וְגו'. (דף ק"ב ע"ב)
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא עָבִיד לָן כְּעוֹבְדֵינָא.

תָּא חֲזִי, בְּלֶק חַפִּים הָוָה, וְרַב חֲרָשִׁין בְּעוֹבְדֵי
 יְדוּי, יִתִּיר מִן בְּלַעַם. וְהָכִי אוֹלִיפְנָא כָּל

פְּרֻשַׁת בְּחֻקְתֵי

אם בְּחֻקְתֵי תִלְכוּ וְגו'. רַבִּי חֲזִינָא
 פְּתַח, (מיכה ו) עֲמִי זָכַר נָא מַה יַּעֲזֵב
 בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב וּמָה עָנָה אוֹתוֹ
 בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר וְגו'. עֲמִי זָכַר נָא,
 אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֵׁל הָעַם הַזֶּה
 שְׂרָבוּנָם מוֹכִיחַ אוֹתָם כֶּף. עֲמִי
 זָכַר נָא, אַף עַל גַּב שְׂאֵתָם סוּטִים
 מִדְּרָכֵי - עֲמִי אִתּוּם, שְׂאִינֵי רוּצָה
 לְעֲשׂוֹת לָכֶם כְּמַעֲשֵׂיכֶם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֵׁל
 הָעַם שְׂרָבוּנָם אָמַר לָהֶם: עֲמִי
 מָה עֲשִׂיתִי לָךְ וּמָה הִלְאִיתִיךָ עָנָה
 בִּי. מַה יַּעֲזֵב בְּלֶק מִלֶּךְ מוֹאָב.
 בְּכַמָּה דְּבָרִים וּמַעֲשִׂים אָמַר
 לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם מִהָעוֹלָם, וּכְמָה
 כְּשָׁפִים עוֹרֵר כְּנַגְדְּכֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לָהֶם הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: זָכַר נָא. אוֹי
 שְׂאֵנוּ צוּוּחִים בְּכָל יוֹם, וְגוֹעִים
 וּבּוֹכִים, (איכה ה) זְכוֹר ה' מָה הָיָה
 לָנוּ, (תהלים קלז) זְכוֹר ה' לְבַנְי אֲדוּם,
 וְלֹא רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ, הוּא
 אָמַר לָנוּ: בְּבַקְשָׁה זָכַר נָא. אִין
 נָא אֵלָא לְשׁוֹן בְּקָשָׁה, וְאַנּוּ לֹא
 הַשְׁגַּחְנוּ בּוּ. כְּמוֹ כֵּן אַנּוּ צוּוּחִים:
 זְכוֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ, זְכוֹר ה' לְבַנְי
 אֲדוּם, (שם עד) זְכוֹר עֲדַתְךָ קְנִיֵת קָדָם,
 (שם קו) זְכַרְנִי ה' בְּרִצּוֹן עֲמֶךָ, וְלֹא
 רוּצָה לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְדַאי שְׁהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ עֲלֵינוּ תְּמִיד
 וְזוֹכֵר אוֹתָנוּ, שְׂאֵם הוּא לֹא יַשְׁגִּיחַ
 עַל יִשְׂרָאֵל וְזוֹכֵר אוֹתָם, לֹא
 יַעֲמְדוּ יוֹם אֶחָד בְּגְלוּתָא. זְהוּ
 שְׂכַתוּב (ויקרא כו) וְאַף גַּם זֹאת
 בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֲבִיבָהֶם וְגו'.
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אִינוּ עוֹשֶׂה לָנוּ
 כְּמַעֲשֵׂינוּ.

בֵּא רָאָה, בְּלֶק חַכְסֵי הָיָה, וְגִדּוּל
 הַמְכַשְׁפִּים בְּמַעֲשֵׂי יְדוּי יוֹתֵר
 מִבְּלַעַם. וְכַף לְמַדְנּוּ, כָּל מָה

מָה דְבַעֲי כֵּר נֶשׁ בְּהַאי עֲלֵמָא כְּפּוֹלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעִי לְאַתְעָרָא

שְׂרוּצָה בִּן אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
בְּעִבּוּדֵי הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, צָרִיף
לְעוֹרֵר בְּמַעֲשֵׂה לְמִטָּה. שְׂבַמְעֵשָׂה
שְׂלֵמִטָּה מִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה,
וְהַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה צָרִיף בְּקִדְשָׁה,
וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ. וּבְמִקּוֹם שְׂאִין
מַעֲשֵׂה, יֵשׁ דְּבוּר. וּבְדְבוּר הַפֶּה
תְּלוּי הַמַּעֲשֵׂה, לְעוֹרֵר לְמַעְלָה.
כְּמוֹ שְׂצָרִיכִים לְעוֹרֵר קִדְשָׁה
עֲלִיּוֹנָה בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר, כִּף גַּם
אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַטְּמָאָה
צָרִיכִים לְעוֹרֵר אֶת הַצַּד שְׂלֵהֶם
בְּמַעֲשֵׂה וּבְדְבוּר הַפֶּה.

וְאִף עַל גַּב שְׂבַלְעֵם הִיָּה הַגְּדוּל
מִכָּל מִכְשָׁפֵי הָעוֹלָם - מִכְשָׁף
עֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ הִיָּה בְּלָק. בְּקֶסֶם הִיָּה
בְּלָק גְּדוּל מִכָּל הַחֲכָמִים, וּבְלַעַם
בְּנַחֲשׁ (וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ). קֶסֶם וְנַחֲשׁ שְׂתִי
דְּרָגוֹת הֵן. קֶסֶם תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה,
נַחֲשׁ לֹא תְלוּי בְּמַעֲשֵׂה, אֲלָא
בְּהַסְתַּפְלוּת וּבְדְבוּר הַפֶּה, וְאִז
מְעוֹרְרִים עֲלֵיו רוּחַ טְמָאָה
לְהַתְּלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְעוֹשֶׂה מֵה
שְׂעוֹשָׂה.

וְיִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשִׁים לֹא כִּף, אֲלָא
כָּלֶם קְדוּשִׁים, וְכָל מַעֲשִׂיהֶם
לְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדוּשָׁה, כְּמוֹ
שְׂנֶאֱמַר (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עֲלֵינוּ
רוּחַ מְמָרוֹם. וְעַל זֶה כְּתוּב, (במדבר
כג) כִּי לֹא נַחֲשׁ בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם
בְּיִשְׂרָאֵל, שְׂהָרִי הֵם אַחוּזִים בְּצַד
הַקְּדוּשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה. וּמַעֲשִׂיהֶם
בְּקִדְשָׁה בָּאִים, וּקְדוּשָׁה מִתְעוֹרְרָת
עֲלֵיהֶם וּמִתְּלַבְּשִׁים בָּהּ.

וְכֹא רֵאָה, בְּקֶסֶם הִיָּה בְּלָק גְּדוּל
מִכָּל הַחֲכָמִים, וּבְלַעַם בְּנַחֲשׁ.
וְעַל זֶה, בְּשַׁעַת שְׂרָצָה בְּלָק
לְהַתְּחַפֵּר עִמּוֹ, מֵה כְּתוּב? (שם כב)
וַיִּלְכּוּ זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְּיָן
וּקְסָמִים בְּיָדָם. (ובלעם מַעֲשִׂיו בְּנַחֲשׁ)
בֹּא רֵאָה, בְּדְבוּר הַפֶּה הִיָּה בְּלַעַם
גְּדוּל מִכָּל הַמְּכַשְּׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם,
וּבְהַסְתַּפְלוּת אוֹתוֹ נַחֲשׁ הִיָּה יוֹדֵעַ
לְכוּן אֶת הַשַּׁעַת, וְעַל זֶה רָצָה בְּלָק לְהַשְׁלִים דְּבַר (הבב) קֶסֶם וְנַחֲשׁ.

בְּעוֹבְדָא לְתַתָּא. דְּבַעוּבְדָא דְּלַתַּתָּא, אֲתַעֲר
עוּבְדָא לְעִילָא, וְעוּבְדָא דָא כְּעֵי בְּקְדוּשָׁה, וְהָא
אוּקְמוּהָ. וּבְאַתֵּר דְּלִית עוּבְדָא, אִית מְלָה,
וּבְמְלָה דְּפוּמָא, תְּלִיא עוּבְדָא, לְאַתַּעֲרָא
לְעִילָא. כְּמָה דְּבַעֲיָנָן לְאַתַּעֲרָא קְדוּשָׁה עֲלָאָה,
בְּעוּבְדָא וּבְמְלָה. הִכִּי נְמִי אִינּוּן דְּאַתַּיִן
מִסְטָרָא דְּמִסְאָבוּתָא, בְּעִיָּין לְאַתַּעֲרָא סְטָרָא
דְּלַהוּן, בְּעוּבְדָא וּבְמְלָה דְּפוּמָא.

וְאִף עַל גַּב דְּבַלְעָם חֲרָשָׁא הָוָה רַב מִכָּל חֲרָשִׁין
דְּעֲלָמָא, חֲרָשָׁא עֲלָאָה מִנִּיה הָוָה בְּלָק.
בְּקֶסֶם הָוָה בְּלָק רַב מִכָּל חֲפִימִין. וּבְלַעַם בְּנַחֲשׁ
(וְהָא אוּקְמוּהָ). קֶסֶם וְנַחֲשׁ תְּרִין דְּרָגִין אִינּוּן, קֶסֶם
תְּלִיא בְּעוּבְדָא. נַחֲשׁ לֹא תְלִיא בְּעוּבְדָא אֲלָא
בְּאַסְתַּפְלוּתָא, וּבְמְלָה דְּפוּמָא. וּכְדִין מִתְעַרְיָן
עֲלִייהוּ רוּחָא מִסְאָבָא, לְאַתַּלְבֵּשׂא בְּהוּ, וְעַבִּיד
מָה דְּעַבִּיד.

וְיִשְׂרָאֵל קְדִישִׁין לֹאוּ הִכִּי, אֲלָא כָּלְהוּ קְדִישִׁין,
וְכָל עוּבְדֵיהוּ לְאַתַּעֲרָא עֲלִייהוּ רוּחָא
קְדִישָׁא. כְּמָה דְּאַתָּ אֲמַר, (ישעיה לב) עַד יַעֲרָה
עֲלֵינוּ רוּחַ מְמָרוֹם. וְעַל דָּא כְּתוּב, (במדבר כג) כִּי
לֹא נַחֲשׁ בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל, דְּהָא אִינּוּן
בְּסְטָרָא דְּקְדוּשָׁה עֲלָאָה אַחִידִין. וְעוּבְדֵיהוּ
בְּקְדוּשָׁה אָתוּ, וּקְדוּשָׁה מִתְעַרְיָ עֲלִייהוּ
וּמִתְּלַבְּשִׁין בָּהּ.

וְהָא חֲזִי, בְּקֶסֶם הָוָה בְּלָק רַב מִכָּל חֲפִימִין,
וּבְלַעַם בְּנַחֲשׁ. וְעַל דָּא בְּשַׁעַתָּא דְּבַעָא
בְּלָק לְאַתַּחֲבָרָא עִמִּיהָ, מָה כְּתוּב (במדבר כב) וַיִּלְכּוּ
זִקְנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְּיָן וּקְסָמִים בְּיָדָם. (ובלעם
עוּבְדוּי בְּנַחֲשׁ) תָּא חֲזִי, בְּמְלָה דְּפוּמָא הָוָה בְּלַעַם
רַב מִכָּל חֲרָשִׁין דְּעֲלָמָא, וּבְאַסְתַּפְלוּתָא דְּהָוָה
נַחֲשׁ, הָוָה יוֹדֵעַ לְכוּוֹנָא שַׁעַתָּא. וְעַל דָּא בַּעָא
בְּלָק לְאַשְׁלָמָא מְלָה (ס"א בלָא) קֶסֶם וְנַחֲשׁ.

לְכוּן אֶת הַשַּׁעַת, וְעַל זֶה רָצָה בְּלָק לְהַשְׁלִים דְּבַר (הבב) קֶסֶם וְנַחֲשׁ.

אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רָשָׁע, הָרִי קַדְמוֹךְ בְּנִי. מַעֲשֵׂה יֵשׁ בְּתוֹכְךָ שְׁכַל הַצְדִּידִים הָרָעִים וְהַמִּינִים הָרָעִים וְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם לֹא יְכוּלִים לְהִתְקַרֵב אֵלֵיהֶם, שְׁכַלְם בּוֹרְחִים מִלְּפָנָיו. וּמַהוּ? אֵהָל מוֹעֵד, וּבִגְדֵי קֹדֶשׁ, וְשִׁמוּשֵׁי הַמְּקֻדָּשׁ, וּקְטָרֶת הַבְּשָׂמִים, שְׁמֵכַטְלַת כָּל רִתְחָה וּרְגֵזוֹ שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלֹמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעוֹלוֹת וְקַרְבָּנוֹת בְּכָל יוֹם, וּשְׁנֵי מִזְבְּחוֹת, לְעֹשׂוֹת מַעֲשֵׂה מִזְבְּחוֹת, וְשִׁלְחָן וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְאֵת הַכִּיּוֹר וְאֵת כֶּנֶף, וְכַמָּה שְׁמוּשִׁים לְמַעֲשֵׂה, לְדַבּוּר הַפֶּה, הָאָרוֹן וּשְׁנֵי לִחוֹת הַתּוֹרָה, וְאֶהָרָן לְכַפֵּר עַל הָעַם בַּתְּפִלָּה בְּכָל יוֹם. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׂגִיחַ אוֹתוֹ רָשָׁע בְּזָה, אָמַר כִּי לֹא נִחַשׁ בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קָסַם בַּיִשְׂרָאֵל. מַה הַטַּעַם? ה' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְתַרְוַעַת מִלֶּךְ בּוֹ.

וְעַל זֶה עָמִי זְכָר נָא, בְּבַקְשָׁה מִכֶּם, זְכְרוּ אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּלֶק וּבְלָעַם לְשִׁיצָאָה לָכוּ, וְלֹא יָכִילוּ, דְּאֲנָא אַחִידָנָא בְּכוּ, כַּאֲבָא דְאַחִיד בְּכַרְיָה, וְלֹא שְׂבִיק לֵיהּ בִּידָא דְאַחְרָא. מִן הַשְּׂטִיִּים וְעַד הַגִּלְגָּל, מָאִי דָא לְקָבִיל דָּא. אֲלֵא אָמַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבָעוּ מִנֵּיכּוֹ, הוּוּ דְכִירִין כָּל זְמָנָא דְהוּיְתוֹן אַחִידָן בִּי, וְלֹא יָכִיל הוּוּ רָשָׁע בְּחַרְשׁוֹי וְקַסְמוֹי לְשִׁלְטָאָה עַלֵּיכּוֹ. כִּיּוֹן דְשִׁבְקַתּוֹן יְדֵיכּוֹ לְאַחְדָא בִּי, וְהוּיְתוֹן בְּשְׂטִיִּים, מַה כְּתוּב? וַיֵּאכֶל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְאַלֹהֵיהֶן. בְּגִלְגָּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ יב) בְּגִלְגָּל שְׁוֹרִים זָבְחוּ, וְאִזְ שָׁלְטוּ בְכֶם שׁוֹנְאֵיכֶם.

וְכַל זֶה לְמַה? לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת ה'. כָּל אוֹתָן צְדָקוֹת שְׁעִשִׂיתִי לָכֶם בְּזְמַן שֶׁאַתֶּם אַחֲזִיִּים בִּי, וְלֹא הִשְׁאַרְתִּי דָבָר בְּעוֹלָם לְשִׁלְט

דְּלַעֲיֵלָא וְתַתָּא, וְזִינִין

אָמַר לֵיהּ קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָשָׁע, הָא קַדְמוֹךְ בְּנִי. עוֹבְדָא אִית בְּגוֹוִיָּהּ, דְכָל סְטָרִין בִּישִׁין וְזִינִין בִּישִׁין וְחַרְשִׁין דְּעֵלְמָא לֹא יְכַלִּין לְקַרְבָּא בְּהַדְיָהּ, דְכִלְהוּ עֲרָקִין מִקְמֵיהּ. וּמַאִי אִיהוּ. אֵהָל מוֹעֵד, וּמַאֲנֵי קַדְשָׁא, וְשִׁמוּשֵׁי מִקְדְּשָׁא, וּקְטָרֶת בּוֹסְמִין, דְקָא מְבַטֵּל כָּל רִתְחָא וְרוּגְזָא דְעֵלְמָא, דְלַעֲיֵלָא וְתַתָּא, וְעֵלְוֹן וְקַרְבָּנִין בְּכָל יוֹמָא, וְתַרֵּי מִזְבְּחוֹת, לְמַעַבְד עוֹבְדָא מִזְבְּחוֹת, וְשִׁלְחָן וְלֶחֶם הַפָּנִים, וְאֵת הַכִּיּוֹר וְאֵת כֶּנֶף, וְכַמָּה שְׁמוּשִׁין לְעוֹבְדָא, לְמַלְה דְּפוּמָא, הָאָרוֹן וְתַרֵּי לּוּחֵיִיא דְאֻרֵיִיתָא, וְאֶהָרָן לְכַפֵּרָא עַל עַמָּא בְּצִלוֹתָא בְּכָל יוֹמָא. כִּיּוֹן דְאַשְׁגַּח הוּוּ רָשָׁע בְּהָאִי, אָמַר כִּי לֹא נִחַשׁ בַּיַּעֲקֹב וְלֹא קָסַם בַּיִשְׂרָאֵל. מָאִי טַעְמָא. יי' אֱלֹהָיו עִמּוֹ וְתַרְוַעַת מִלֶּךְ בּוֹ.

וְעַל דָּא עָמִי זְכָר נָא, בְּבָעוּ מִנֵּיכּוֹ, הוּוּ דְכִירִין הוּוּ זְמָנָא דְאַתְחַבְּרוּ בְּלֶק וּבְלָעַם לְשִׁיצָאָה לָכוּ, וְלֹא יָכִילוּ, דְּאֲנָא אַחִידָנָא בְּכוּ, כַּאֲבָא דְאַחִיד בְּכַרְיָה, וְלֹא שְׂבִיק לֵיהּ בִּידָא דְאַחְרָא. מִן הַשְּׂטִיִּים וְעַד הַגִּלְגָּל, מָאִי דָא לְקָבִיל דָּא. אֲלֵא אָמַר קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבָעוּ מִנֵּיכּוֹ, הוּוּ דְכִירִין כָּל זְמָנָא דְהוּיְתוֹן אַחִידָן בִּי, וְלֹא יָכִיל הוּוּ רָשָׁע בְּחַרְשׁוֹי וְקַסְמוֹי לְשִׁלְטָאָה עַלֵּיכּוֹ. כִּיּוֹן דְשִׁבְקַתּוֹן יְדֵיכּוֹ לְאַחְדָא בִּי, וְהוּיְתוֹן בְּשְׂטִיִּים, מַה כְּתוּב? וַיֵּאכֶל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לְאַלֹהֵיהֶן. בְּגִלְגָּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הוֹשֵׁעַ יב) בְּגִלְגָּל שְׁוֹרִים זָבְחוּ, וְכִדִּין שְׁלִיטוּ בְכֶם שׁוֹנְאֵיכֶם.

וְכַל זֶה לְמַעַן דַּעַת צְדָקוֹת יי' כָּל אִינוּן צְדָקוֹת, דְּעַבְדָּנָא לָכוּ, בְּזְמָנָא דְאַתּוֹן אַחִידָן בִּי, וְלֹא שְׂבִיקָנָא מְלָה דְעֵלְמָא לְשִׁלְטָאָה בְּכוּ, וְרוּגְזָא

בִּישִׁין, לֹא יִכְלִין לְקַרְבָּא וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פַּה הַלִּילָה וְהַשִּׁיבוּתִי אֲתָכֶם דְּבַר פֶּאֶר יִדְבַר יְיָ אֱלֹי. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דְעָאל שְׁמַשָּׁא, וְתַרְעִין כְּלָהּוּ אֶסְתִּימוּ, וְעָאל לִילִיָּא וְאִתְחַשְׁהוּ, כְּמָה חֲבִילִי שְׂרָאן מְשַׁלְשְׁלִיהוּן, וְאִזְלִין וְשַׁטְאן בְּעֵלְמָא, וְכְמָה רַבְרַבִּי מְמַנְן עַלְיֵיהוּ דְמַדְבְּרִי לְהוּ. וְאִית מְמַנָּא רַבְרַבָּא עַל כְּלָא מְסִטְרָא דְשְׁמַא לָא וְהָהוּא רָשַׁע הָוָה שְׁכִיחַ לְגַבִּי הָהוּא מְמַנָּא עַלְמָה מְכֻלָּא בְּחַרְשׁוּי. וְהוּא הָוָה אָמַר בְּחַרְשׁוּי בְּלִילִיָּא, בְּזַמְנָא דְאִיהוּ שְׁלִטָא בְּכָל סִיעֲתָא דִילֵיהּ, וְהוּא הָוָה אֲתִי לְאִשְׁתַּכְחָא גַבִּיהּ, וְאוֹדַע לֵיהּ מַה דְאִיהוּ בְעִי.

בְּגוֹנוֹנָא (דף קי"ג ע"א) דָּא (בראשית לא) וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל

לְבֶן הָאֲרָמִי, הָהוּא דְשְׁכִיחַ גַבִּיהּ. (בראשית כ) וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל אַבְימֶלֶךְ, כְּלָהּוּ כְּגוֹנוֹנָא דָּא. בְּכָל אֲתַר אַקְרוּן לֵיהּ בְּאִינוּן חַרְשִׁין, וְעַל דָּא הָוָה שְׁכִיחַ בְּלִילִיָּא יִתִּיר מְבִימָמָא. וְהָא אוּקְמוּהָ. וְכָל הַנִּי חַרְשִׁין וְחַפְימִין הָווּ לְאַבְימֶלֶךְ, דְּכַתִּיב, (בראשית כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְימֶלֶךְ מִלְּךָ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוּן. כְּתִיב הָכָא בְּעַד הַחֲלוּן, וְכַתִּיב הָתָם (שופטים ה) בְּעַד הַחֲלוּן נִשְׁקַפָּה וְתִיבב אִם סִיסְרָא. לְבֶן הָא אוּקְמוּהָ, בְּלַעַם כְּדִין.

וְעַל דָּא כְּכָלְהוּ כְּתִיב אֱלֹהִים, וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל לְבָן, וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל אַבְימֶלֶךְ, הוּא אֲתָא לְגַבִּיָּהּ, וְלֹאוּ אִינוּן לְגַבִּיהּ, דְּהָא לִית לְהוּ אֲתַר זְמִין. וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב אֱלֹהִים. אֶלְא, שְׁמָא דָּא אִשְׁתַּתַּף בְּכֻלָּא, וְאִפִּילוּ עֲבוּדָה זְרָה נְמִי אֱלֹהִים אַקְרִי, אֱלֹהִים אַחֲרִים, וּבְכֻלָּא דְאֱלֹהִים אַחֲרִים אֲלִין מְמַנְן, וּבְכֻלָּא דָּא הָווּ, וּבְגִין כֵּן אַקְרִי הַכִּי. וְהָהוּא רָשַׁע הָוָה אָמַר בְּחַרְשׁוּי וְקָרִי לֵיהּ,

וְהַרְגִזוּ שְׁלַמְעֵלָה וְלַמְטָה וְהַמִּינִים הָרַעִים לֹא יִכְוִלִים לְקַרְבֵּי לְכֶם.

וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לִינוּ פַּה הַלִּילָה וְהַשִּׁיבוּתִי אֲתָכֶם דְּבַר פֶּאֶר יִדְבַר ה' אֱלֹי. בַּא רְאָה, בְּשַׁעֲה שְׁנַכְנַס הַשְּׁמֶשׁ, וְכָל הַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים, וְנַכְנַס הַלִּילָה וּמַחְשִׁיף, כְּמָה קְבוּצוֹת מַתָּרִים מְשַׁלְשְׁלוּתֵיהֶם, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוּטְטִים בְּעוֹלָם, וְכְמָה מְמַנִּים גְּדוֹלִים עַלְיֵיהֶם שְׁמַנְהִיגִים אוֹתָם. וְיֵשׁ מְמַנָּה גְּדוֹל עַל הַכָּל מִצַּד הַשְּׁמַא, וְאוֹתוֹ רָשַׁע הָיָה מְצוּי אֶצְל אוֹתוֹ הַמְמַנָּה הַעֲלוּן מִהַכָּל בְּכַשְׁפִּי. וְהוּא הָיָה אוֹמֵר בְּכַשְׁפִּי בְּלִילָה, בְּזַמֵּן שְׁהוּא שׁוֹלֵט בְּכָל סִיעֲתוֹ, וְהוּא הָיָה בָּא לְהַמְצֵא אֶצְלוֹ, וּמוֹדִיעַ לוֹ מַה שְׁהוּא רוֹצֵה.

כְּגוֹן זֶה, (בראשית לא) וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל לְבֶן הָאֲרָמִי, אוֹתוֹ שְׁמַצוּי אֶצְלוֹ. (שם כ) וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל אַבְימֶלֶךְ, כְּלָם כְּגוֹן זֶה. בְּכָל מְקוֹם קוֹרְאִים לוֹ בְּאוֹתָם כְּשִׁפִּים, וְעַל זֶה הָיָה מְצוּי בְּלִילָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בִּיּוֹם, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ. וְכָל הַמְכַשְׁפִּים וְהַחֲכָמִים הָאֵלוּ הָיוּ לְאַבְימֶלֶךְ, שְׁפָתוֹב (שם כו) וַיִּשְׁקֶף אַבְימֶלֶךְ מִלְּךָ פְּלִשְׁתִּים בְּעַד הַחֲלוּן. כְּתוּב כֵּן בְּעַד הַחֲלוּן וְכַתוּב שָׁם, (שופטים ה) בְּעַד הַחֲלוּן נִשְׁקַפָּה וְתִיבב אִם סִיסְרָא. לְבֶן הָרִי פְרִשׁוּהָ, בְּלַעַם כְּמוֹ זֶה.

וְעַל זֶה כְּתוּב בְּכָלֶם אֱלֹהִים; וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל בְּלַעַם, וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל לְבָן, וַיִּבֶא אֱלֹהִים אֶל אַבְימֶלֶךְ. הוּא בָּא אֲלֵיהֶם, וְלֹא הֵם אֵלָיו, שְׁהָרִי אֵין לְהֵם מְקוֹם זְמִין. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי כְּתוּב אֱלֹהִים! אֶלְא שְׁהֵם הָדָּה מְשַׁתַּתֵּף בְּכָל, וְאִפִּילוּ עֲבוּדָה זְרָה גַם נִקְרְאוּת אֱלֹהִים, אֱלֹהִים אַחֲרִים, וּבְכָלֶם שֶׁל אֱלֹהִים אַחֲרִים אֵלָה מְמַנִּים, וּבְכָלֶם זֶה

היו, ולכן נקרא כף. ואותו רשע היה אומר בכשפיו וקורא לו, ובא אליו. ומשום כף פתוב, לינו פה הלילה והשבת אתכם דבר פאָשר ידבר ה' אלי. אותו רשע משבח את עצמו, שהרי לא כתוב בו, אלא ויבא אלהים.

דבר אחר פאָשר ידבר ה' אלי - על ידי אותו שליח של הצד האחר. ואם תאמר, הרי ביום נמצא אצלו (בשניה אצל בלק. אלא) - אלא ודאי בנחש ההתבוננות היתה בו, ובאותו זמן היה מסתפל לכוון את השעה. זהו שפתוב ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים. וירא בלעם פי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. אלא שאותו יום הסתפל לכוון את השעה, ולא נמצא פשאר הימים, ואז ראה שאין רגז גדול נמצא בעולם, אז ידע כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. באותו זמן העזיב את עצמו מפל הנחשים של העולם, ולא הסתפל בהם. זהו שפתוב ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים.

בא ראה, באותה שעה שהרגז נמצא, אז השמאל מתעורר, והיה יודע אותו הרשע את המקום לקחו בצד השמאל לקלל. והתבונן באותו הזמן, ולא מצא. ואז מה פתוב? (במדבר כג) מה אקב לא קבה אל ומה אָזעם לא זעם ה'. ומשום כף, (מיכה ו) עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו' ומה ענה אתו בלעם בן בעור. אשריהם ישראל, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. (שרבוים הוכיח להם כף).

אם בחקתי תלכו. אם בחקתי - זה מקום שגזרות התורה תלויות באותו מקום, כמו שנקאמר (ויקרא יט) את חקתי תשמרו. חק הוא שנקרא כף, וגזרות התורה בו נכללות. (שם כה) ואת משפטי

ואתי לגביה. ובגין כף פתיב (במדבר כב) לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר פאָשר ידבר יי' אלי. ההוא רשע קא משבח גרמיה, דהא לא פתיב ביה, אלא ויבא אלהים.

דבר אחר פאָשר ידבר יי' אלי, על ידי דההוא שליחא דסטרא אחרא. ואי תימא הא

ביממא אשתכח לגביה. (ס"א כד הוה לגביה בלק אלא)

אלא ודאי בנחש אסתפליותא הוה ביה, ובההוא זמנא הוה מסתפל לכוונא שעתא, הדא הוא דכתיב ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים. וירא בלעם כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל. אלא דההוא יומא אסתפל לכוונא שעתא, ולא אשתכח פשאר יומי, וכדין חמא דהא רוגזא רבא לא אשתכח בעלמא, כדין ידע כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל. בההוא זמנא שביק גרמיה מפל נחשים דעלמא, ולא אסתפל בהו, הדא הוא דכתיב ולא הלך בפעם בפעם לקראת נחשים.

תא חזי, בההיא שעתא דרתחא אשתכח, כדין שמאלא אתער, והוה ידע ההוא רשע

אתר, לאחדא בסטרא שמאלא, למילט.

ואסתפל בההוא זמנא, ולא אשתכח. כדין מה

כתיב, (במדבר כג) מה אקוב לא קבה אל ומה

אָזעום לא זעם יי'. ובגין כף, (מיכה ו) עמי זכר

נא מה יעץ בלק וגו'. ומה ענה אותו בלעם

בן בעור (בגין כף) זכאין אינון ישראל, זכאיה

חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי. (דמאריהון

אוכח לון הכי).

אם בחקתי תלכו. (ויקרא כ"ו) אם בחקתי, דא אתר

דגזירין דאורייתא תליין בההוא אתר,

כמה דאת אמר (ויקרא יח) את חקותי תשמורו.

חוק הוא דאקרי הכי, וגזירין דאורייתא בה

אתפלילן. (ויקרא כה) ואת משפטי תשמרו.

תשמרו. משפטי - זהו מקום אחר עליון שאותה חקה אחונה בו, ומתחברים זה בזה, של עליונים ומתחונים, וכל מצוות התורה, וכל גזרות התורה, וכל קדושות התורה בזה אחוים, משום שזו תורה שבכתב, וזו תורה שבעל פה.

ועל זה אם בחקתי. כל אותם גזרות ודינים וענשים ומצוות, שהם באותו מקום שנקרא תורה שבעל פה - חקה. ואת משפטי תשמרו, באותו מקום שנקרא תורה שבכתב, כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב. וזה אחוז בזה וזה בזה, והכל אחד. וזהו כלל השם הקדוש. ומי שעובר על דברי התורה, כאלו פגם את השם הקדוש, משום שחוק ומשפט זהו השם של הקדוש ברוך הוא. ועל זה, אם בחקתי תלכו - זו תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו - זו תורה שבכתב, וזהו כלל השם הקדוש. ועשיתם אותם. מה זה ועשיתם אותם? כיון שאמר תלכו ותשמרו, למה ועשיתם? אלא מי שעושה מצוות התורה והולך בדרךיה, כבכול פאלו עשה אותו למעלה. אמר הקדוש ברוך הוא, כאלו עשיתי, ופרשוה. ועל זה ועשיתם אותם. ועשיתם אתם פתוב ודאי, והואיל ומתעוררים עליכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש פראוי, ועשיתם אתם ודאי.

כמו זה אמר רבי שמעון, (שמואל ב-ח) ויעש דוד שם, וכי דוד עשה אותו? אלא משום שהלך בדרך התורה ועשה מצוות התורה והנהיג את המלכות פראוי, כבכול עשה שם למעלה, ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כמו דוד, שהיה קם בחצות הלילה

משפטי, דא הוא אתר אחרא עלאה, דההיא חקה אחידת ביה, ומתחברין דא בדא דעילאי ותתאי. וכל פקודי אורייתא, וכל גזרי אורייתא, וכל קדושי אורייתא, בהני אחידין. בגין דהאי תורה שבכתב, והאי תורה שבעל פה.

ועל דא אם בחקתי, כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין, דאינון בההוא אתר דאקרי תורה שבעל פה, חקה. ואת משפטי תשמרו, בההוא אתר דאקרי תורה שבכתב, כמה דאת אמר (תהלים פא) משפט לאלהי יעקב. ודא אחיד בדא ודא בדא, וכלא חד. ודא הוא כללא דשמא קדישא ומאן דאעבר על פתגמי אורייתא, כאלו פגים שמא קדישא, בגין דחוק ומשפט שמא דקודשא בריך הוא הוי. ועל דא, אם בחקתי תלכו: דא תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו: דא תורה שבכתב. ודא הוא כללא דשמא קדישא.

ועשיתם אותם. מאי ועשיתם אותם, כיון דאמר תלכו ותשמרו, אמאי ועשיתם. אלא, מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי, כבכול פאלו עביד ליה לעילא. אמר קדשא בריך הוא, כאלו עשיתי, ואוקמוה. ועל דא ועשיתם אותם. ועשיתם אתם פתיב ודאי, והואיל ומתערי עליכו לאתחברא דא בדא, לאשתפחא שמא קדישא כדקא יאות, ועשיתם אתם ודאי.

בגזונא דא אמר רבי שמעון, (שמואל ב ח) ויעש דוד שם, וכי דוד עבד ליה. אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא, ועביד פקודי אורייתא, ואנהיג מלכותא פדקא יאות, כבכול, עשה שם לעילא. ולא הוה מלכא בעלמא דזכה (דף קי"ג ע"ב) להאי כדוד, דהוה קם

בפּלגות ליליא, וְהוּה מְשַׁבַּח לִיה לְקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, עַד דְּסָלִיק שְׁמָא קְדִישָׁא בְּכוֹרְסִייה,
 בְּשַׁעְתָּא דְּסָלִיק נְהוּרָא דִּימָמָא. כְּבִיכּוּל הוּא
 עֲבַד שִׁם מְמַשׁ כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ויקרא כד) וַיִּקּוּב
 בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל. וּבְגִין
 כֶּף וַיַּעַשׂ דְּוֹד שִׁם. וְעַל דָּא וַעֲשִׂיתֶם אוֹתָם
 כְּתִיב, וְאִי אַתּוֹן תִּשְׁתַּדְּלוּן לְמַעַבְדַּד לִוְן,
 לְאַתְתַּקְנָא שְׁמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוּת, כֹּל אֵינּוֹן
 בְּרַכָּאן דְּלַעֲיִלָּא יִשְׁתַּכְּחוּן גְּבִיּוּכוּ בְּתַקּוּנֵיהוֹן
 כְּדָקָא יְאוּת.

וְנִתְתִי גְּשְׁמֵיכֶם בְּעֵתֶם וְגו'. (ויקרא כו) כָּל חַד וְחַד,
 יִתֵּן חֵילָא דִּילֵיה עַלְיֵיכוּ. מָאן אֵינּוֹן.
 הֵהוּא תְּקוּנָא דְּעַבְדְּתוֹן דִּהֵהוּא שְׁמָא קְדִישָׁא
 כְּגוּוּנָא דָּא כְּתִיב, (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ
 לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי כִיּוֹן דְּכְתִיב וְשָׁמְרוּ
 דֶּרֶךְ יְיָ, אָמַאי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. אֶלָּא
 מָאן דְּנָטִיר אוֹרְחוּי דְּאוֹרֵייתָא, כְּבִיכּוּל הוּא
 עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמַאי צְדָקָה וּמִשְׁפָּט.
 דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר,
 ווִי לִוְן לְבַנֵּי נָשָׂא, דְּלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין
 בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיהוֹן, מָאן עֲבִיד שְׁמָא קְדִישָׁא
 בְּכָל יוֹמָא, הוּי אֵימָא מָאן דִּיהִיב צְדָקָה
 לְמַסְכְּנֵי.

תָּא חֲזִי, הָא אוּקְמוּהָ הָכִי הוּא, דְּמַסְכְּנָא אָחִיד
 בֵּיה בְּדִינָא, וְכָל מִיכְלִייהוּ בְּדִינָא הוּא,
 אַתְר דְּאֶקְרִי צְדָק, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (תהלים כב) תִּפְלָה
 לְעַנִּי כִי יַעֲטֶף. תִּפְלָה, דָּא תִּפְלָה שְׁל יָד,
 וְאוּקְיִמָּא. וּמַאן דִּיהִיב לִיה צְדָקָה לְמַסְכְּנָא,
 הוּא עֲבִיד לְעִילָא שְׁמָא קְדִישָׁא שְׁלִים כְּדָקָא
 יְאוּת. בְּגִין דְּצְדָקָה דָּא אֵילְנָא דְּחַיִּי, וְצְדָקָה
 יְהִיב לְצְדָק. וְכַד יְהִיב לְצְדָק, כְּדִין אַתְחַבְּר דָּא
 כְּדָא, וְשְׁמָא קְדִישָׁא אֲשַׁתְּכַח שְׁלִים.

וְהִיה מְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, עַד שְׁעוּלָה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
 בְּכַפָּסָא, בְּשַׁעְתָּא שְׁעוּלָה הַיּוֹם.
 כְּבִיכּוּל הוּא עֹשֶׂה שִׁם מְמַשׁ,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד) וַיִּקּוּב בֶּן
 הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם
 וַיִּקְלָל. וּמִשׁוּם כֶּף, וַיַּעַשׂ דְּוֹד
 שִׁם. וְעַל זֶה כְּתוּב וַעֲשִׂיתֶם
 אֹתָם, וְאִם אַתֶּם תִּשְׁתַּדְּלוּ
 לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, לְהִתְקִין אֶת
 הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי, כֹּל אוֹתָן
 בְּרַכּוֹת שְׁלַמְעֵלָה יִמְצְאוּ אֶצְלָכֶם
 בְּתַקּוּנֵיהֶן כְּרָאוּי.

וְנִתְתִי גְּשְׁמֵיכֶם בְּעֵתֶם וְגו'.
 יִתֵּן חֵילָא דִּילֵיה עַלְיֵיכוּ. מָאן אֵינּוֹן.
 הֵהוּא תְּקוּנָא דְּעַבְדְּתוֹן דִּהֵהוּא שְׁמָא קְדִישָׁא
 כְּגוּוּנָא דָּא כְּתִיב, (בראשית יח) וְשָׁמְרוּ דֶּרֶךְ יְיָ
 לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וְכִי כִיּוֹן דְּכְתִיב וְשָׁמְרוּ
 דֶּרֶךְ יְיָ, אָמַאי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. אֶלָּא
 מָאן דְּנָטִיר אוֹרְחוּי דְּאוֹרֵייתָא, כְּבִיכּוּל הוּא
 עוֹשֶׂה צְדָקָה וּמִשְׁפָּט. וּמַאי צְדָקָה וּמִשְׁפָּט.
 דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר,
 ווִי לִוְן לְבַנֵּי נָשָׂא, דְּלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין
 בִּיקְרָא דְּמֵאֲרִיהוֹן, מָאן עֲבִיד שְׁמָא קְדִישָׁא
 בְּכָל יוֹמָא, הוּי אֵימָא מָאן דִּיהִיב צְדָקָה
 לְמַסְכְּנֵי.

בָּא רָאָה, הָרִי פְּרִשׁוּהָ כֶּף הוּא,
 שְׁהַעֲנִי אַחוּז בְּדִין, וְכָל מַאֲכָלוֹ
 הוּא בְּדִין, הַמְקוּם שֶׁנִּקְרָא צְדָק,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קב) תִּפְלָה
 לְעַנִּי כִי יַעֲטֶף. תִּפְלָה, זֹאת תִּפְלָה
 שְׁל יָד, וּבִאֲרָנוּ. וּמִי שֶׁנוֹתֵן
 צְדָקָה לְעַנִּי, הוּא עוֹשֶׂה לְמַעַלָּה
 שִׁם קְדוֹשׁ שְׁלֵם כְּרָאוּי. כִּי צְדָקָה
 זֶה עֵץ הַחַיִּים, וְצְדָקָה נוֹתֵן
 לְצְדָק. וּכְשֶׁנוֹתֵן לְצְדָק, אֵז
 מִתְחַבֵּר זֶה עִם זֶה, וְהַשֵּׁם
 הַקְּדוֹשׁ נִמְצָא שְׁלֵם.

מי שעושה זו ההתעוררות (שעושה התעוררות זו) שלמטה, בודאי פאלו עשה את השם הקדוש בשלמות. כמו שהוא עושה למטה, כך מתעורר למעלה. ועל זה כתוב, (שם קו) אשרי שמרי משפט עשה צדקה בכל עת. עשה צדקה - זה הקדוש ברוך הוא, פככול הוא עושה אותו.

בא ראה, העני הרי נתבאר מיהו מקומו. מה הטעם? כי העני אין לו משלו כלום אלא מה שנותנים לו, והלכנה אין לה אור משלה אלא מה שהשמש נותן לה.

בא ראה, למה עני חשוב כמת? מה הטעם? כי אותו מקום גורם לו, שהרי במקום המות הוא מצוי, ולכן נקרא מת. אותו שחס עליו הוא נותן לו צדקה, עץ החיים שורה עליו, כמו שזאמר (משלי י) וצדקה תציל ממות. וכמו שעושה אדם למטה, כך גם הוא עושה למעלה ממש. אשרי חלקו של הזוכה לעשות שם קדוש למעלה, משום כך הצדקה עולה על הכל.

והדברים האלה, כשהצדקה לשמה, שהרי מעורר צדקה לצדק לחברם כאחד, ושיהיה הכל שם קדוש כראוי. שהרי צדק לא מתקן ולא נשלם אלא בצדקה, שכתוב (ישעיה נד) בצדקה תכונני ולכנסת ישראל נאמר, ומשום כך ועשיתם אתם וגו'.

ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו'. רבי יוסי פתח, (תהלים ד) רגזו ואל תחטאו, פסוק זה פרושהו, שצריך בן אדם להרגיז יצר טוב על יצר הרע, ויפה. אבל בפעם שיורד הלילה וכן אדם שוכב על משתו, כמה ממנים על החקים

מאן עביד דא אתערותא (ר"א דעביד אתערותא דא) דלתתא, ודאי כאלו עביד שמא קדישא בשלימו. כגוונא דאיהו עביד לתתא, הכי אתער לעילא. ועל דא כתיב, (תהלים קו) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. עושה צדקה, דא קדשא ברוך הוא, פככול הוא עביד ליה.

תא חזי, מספנא דא אתמר מאן הוא אתריה. מאי טעמא. בגין דמספנא לא אית ליה מדיליה פלום, אלא מה דיהבין ליה וסיהרא לא אית לה נהורא מדילה, אלא מה דיהיב לה שמשא.

תא חזי, אמאי עני חשוב כמת, מאי טעמא. בגין דההוא אתר גרים ליה, דהא באתר דמותא הוא שכיח, ובגין כך אקרי מת. ההוא דחייס עליה, הוא יהיב ליה צדקה, אילנא דחיי שריא עלוי. כמה דאת אמר, (משלי י) וצדקה תציל ממות. וכגוונא דעביד בר נש לתתא, הכי נמי עביד לעילא ממש. זכאה חולקיה דזכי למעבד שמא קדישא לעילא, בגין כך צדקה סליק על פלא.

והני מלי, צדקה לשמה. דהא אתער צדקה לצדק, לחברא לון כחדא, ולמהוי כלא שמא קדישא פדקא יאות. דהא צדק, לא אתתקן, ולא אשתלים, אלא בצדקה. דכתיב, (ישעיה נד) בצדקה תכונני, ולכנסת ישראל אתמר, ובגין כך ועשיתם אותם וגו'.

ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו'. (ויקרא כ"ו) רבי יוסי פתח, (תהלים ד) רגזו ואל תחטאו וגו'. רגזו ואל תחטאו, האי קרא אוקמוה, דבעי בר נש לארגזא יצר טוב על יצר הרע, ושפיר. אבל בשעתא דרמש ליליא, ובר נש שכיב על ערסיה, כמה גרדיני נמוסין

מתערין בעלמא, ואזלין

מתעוררים בעולם, והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להחרד מלפני הקדוש ברוך הוא ולפחד ממנו, בשביל שלא תמצא נפשו בתוכם וינצל מהם, ויצטרף לו לכן אדם שלא יוציא מלה בפיו מהם, כדי שלא יעורר אותם אליו ולא ימצאו עמו. זהו שכתוב אמרו בלבבכם על משפככם ודמו סלה. שלא יוציא מהם דבור בפיו.

בא ראה, בשעה שנמצאים ישראל צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, מה כתוב? ונתתי שלום בארץ. זה למעלה. שבא הקדוש ברוך הוא להתחבר עם כנסת ישראל. אז, ושכבתם ואין מחריד. מה הטעם? משום והשבתי חיה רעה מן הארץ. זו חיה של מין רע למטה. ומה? אגרת בת מחלת, היא וכל סיעתה. זה בלילה. ביום, בני אדם שבאים מצדה, זהו שכתוב (ויקרא כו) וחרב לא תעבר בארצכם. רבי אבא אמר, הרי פרשוה שאפלו חרב של שלום, כמו פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבר, זו הסיעה שלה. והשבתי חיה רעה, שלא תשלט בארץ, ואפלו העברה בעלמא לא תעבר עליכם, ואפלו חרב של שאר העמים, ואפלו בן אדם מזין לא יעבר עליכם.

ואת זה דרש יאשיהו המלך, ופרשוה שהוא נתפס בחטאי ישראל, כמו שכתוב (איכה ד) רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'. כאן יש להסתפל, שהרי שנינו, אם ראש העם הוא טוב, כל העם נצולים בגללו. ואם ראש העם לא כשר, כל העם נתפסים בחטאו. והרי יאשיהו ראש פשר היה ומעשיו כשרים, למה נתפס בחטאי ישראל?

ושאטין, ובני נשא בעאן לאתרגזא מקמיה קדשא ברין הוא, ולדחלא מניה, בגין דלא ישתפח נפשיה בגוייהו, וישתזיב מנייהו. ויבעי ליה לפר נש, דלא יפיק מנייהו מלה בפומיה. בגין דלא יתער להו לגביה, ולא ישתפחון בהדיה. הדא הוא דכתיב אמרו בלבבכם על משפככם ודמו סלה. דלא יפיק מנייהו מלה מפומיה.

הא חזי, בשעתא דאשתכחו ישראל זפאין קמי קדשא ברין הוא, מה כתיב, ונתתי שלום בארץ. האי לעילא. דאתי קדשא ברין הוא לאתחברא בכנסת ישראל. כדין ושכבתם ואין מחריד. מאי טעמא. בגין והשבתי חיה רעה מן הארץ. (דף ק"ד ע"א) דא חיה דזינא בישא לתפא. ומאי איהי. אגרת בת מחלת, היא, וכל סיעתא דילה. האי בלילה. ביממא, בני נשא דאתו מסטרהא דא, הדא הוא דכתיב, (ויקרא כ"ו) וחרב לא תעבור בארצכם.

רבי אבא אמר, הא אוקמוה דאפילו חרב של שלום, כגון פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבור, דא סיעתא דילה. והשבתי חיה רעה, דלא תשלוט בארעא, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עלייכו, ואפילו חרב דשאר עמין, ואפילו בר נש מזינא, לא יעבור עלייכו.

ודא דריש יאשיהו מלפא, ואוקמוה דהוא אתפס בחובייהו דישראל. כמה דכתיב, (איכה ד) רוח אפינו משיח יי' נלכד בשחיתותם וגו'. הכא אית לאסתפלא, דהא תנינן אי רישא דעמא הוא טב, כל עמא משתזבן בגיניה. ואי רישא דעמא לא אתפשר, כל עמא אתפסן בחוביה. והא יאשיהו רישא דכשרא הוה, ועובדוי מתפשרן. אמאי אתפס בחוביהון דישראל.

אָרְאָ עַל דְּלֹא הֵימִין בֵּיהּ בִּירְמִיָּהוּ, וְלֹא כִפִּית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, דְּחָשִׁיב דְּכֻלְּהוּ זַפְאִין פְּוֹתִיָּהּ. וְהָוָה אָמַר לִיהּ יִרְמְיָהּ, וְלֹא הֵימִין בֵּיהּ. וּבִגִּין כֶּף אֲתַפְּס בְּחוּבֵיהוֹן. וְעוֹד דְּסִיְהָרָא הָוָה מְאִיךְ נְהוּרָא, וּבַעֲיָא לְאַסְתְּמָא.

וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וּגּוֹ'. (ויקרא כ"ו) וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, דָּא שְׂכִינְתָּא. מִשְׁפְּנֵי: מִשְׁפּוֹנָא דִּילִי. דְּהִיא אֲתַמְשְׁפְּנָא בְּחוּבֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, מִשְׁפּוֹנֵי וְדָאִי. מִתַּל לְבַר נֶשׁ דְּהָוָה רְחִימָא לְאַחְרָא, אָמַר לִיהּ וְדָאִי בְּרְחִימוּתָא עֲלָאָה דָּאִית לִי גִבְרָה, בְּעֵינָא לְדִיִּירָא עֲמָךְ. אָמַר הִיךְ אָנְדַע דְּתִידוֹר גַּבְאִי, נָטַל כָּל פְּסוּפָא דְּבִיתִיָּהּ, וְאִיִּיתִי לְגַבִּיָּהּ, אָמַר הָא מִשְׁפּוֹנָא לְגַבְרָה, דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִנָּךְ לְעֵלְמִין.

כֶּף קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעָא לְדִיִּירָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, מַה עֲבַד, נָטַל פְּסוּפָא דִּילִיָּהּ, וְנַחֲתִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹן, יִשְׂרָאֵל, הָא מִשְׁפּוֹנָא דִּילִי גַבְיִיכוּ, בְּגִין דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִנִּיִּכוּ לְעֵלְמִין. וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְחִיק מִינָן, מִשְׁפּוֹנָא שְׂבִיק בִּידָן, וְאַנָן נְטַרִין הֵהוּא פְּסוּפָא דִּילִיָּהּ, מָאן דִּיבְעֵי מִשְׁפּוֹנֵיהּ יִיתִי לְדִיִּירָא גַבְרָן בְּגִין כֶּף וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם, מִשְׁפּוֹנָא אֲתַן בִּידֵיִיכוּ, בְּגִין דְּאִדּוֹר עֲמַכוֹן. וְאַף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל הֲשִׁתָּא בְּגִלוּתָא, מִשְׁפּוֹנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא גַבְיִיָּהּ, וְלֹא שְׂבָקוּ לִיהּ לְעֵלְמִין.

וְרָא תְּגַעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, לְבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים לְחַבְרִיָּהּ, וּבְעָא לְדִיִּירָא עֲמִיָּהּ, מַה עֲבַד, נָטַל עֲרֶסָא דִּילִיָּהּ וְאִיִּיתִי לְבִיתִיָּהּ. אָמַר דָּא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבִיתִיךְ, בְּגִין דְּלֹא אֲרַחֲקֵיךְ מִינָךְ, עֲרֶסְךָ, וּמֵאֲנָךְ. כֶּף קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וְלֹא תְּגַעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, הָא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבִיתִיִּכוּ, כִּיּוֹן דְּעֲרֶסָא דִּילִי

וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וּגּוֹ'. (ויקרא כ"ו) וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, דָּא שְׂכִינְתָּא. מִשְׁפְּנֵי: מִשְׁפּוֹנָא דִּילִי. דְּהִיא אֲתַמְשְׁפְּנָא בְּחוּבֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל. וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי, מִשְׁפּוֹנֵי וְדָאִי. מִתַּל לְבַר נֶשׁ דְּהָוָה רְחִימָא לְאַחְרָא, אָמַר לִיהּ וְדָאִי בְּרְחִימוּתָא עֲלָאָה דָּאִית לִי גִבְרָה, בְּעֵינָא לְדִיִּירָא עֲמָךְ. אָמַר הִיךְ אָנְדַע דְּתִידוֹר גַּבְאִי, נָטַל כָּל פְּסוּפָא דְּבִיתִיָּהּ, וְאִיִּיתִי לְגַבִּיָּהּ, אָמַר הָא מִשְׁפּוֹנָא לְגַבְרָה, דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִנָּךְ לְעֵלְמִין.

כֶּף קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּעָא לְדִיִּירָא בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, מַה עֲבַד, נָטַל פְּסוּפָא דִּילִיָּהּ, וְנַחֲתִית לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹן, יִשְׂרָאֵל, הָא מִשְׁפּוֹנָא דִּילִי גַבְיִיכוּ, בְּגִין דְּלֹא אֲתַפְּרֵשׁ מִנִּיִּכוּ לְעֵלְמִין. וְאַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְחִיק מִינָן, מִשְׁפּוֹנָא שְׂבִיק בִּידָן, וְאַנָן נְטַרִין הֵהוּא פְּסוּפָא דִּילִיָּהּ, מָאן דִּיבְעֵי מִשְׁפּוֹנֵיהּ יִיתִי לְדִיִּירָא גַבְרָן בְּגִין כֶּף וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם, מִשְׁפּוֹנָא אֲתַן בִּידֵיִיכוּ, בְּגִין דְּאִדּוֹר עֲמַכוֹן. וְאַף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל הֲשִׁתָּא בְּגִלוּתָא, מִשְׁפּוֹנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוּא גַבְיִיָּהּ, וְלֹא שְׂבָקוּ לִיהּ לְעֵלְמִין.

וְרָא תְּגַעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, לְבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים לְחַבְרִיָּהּ, וּבְעָא לְדִיִּירָא עֲמִיָּהּ, מַה עֲבַד, נָטַל עֲרֶסָא דִּילִיָּהּ וְאִיִּיתִי לְבִיתִיָּהּ. אָמַר דָּא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבִיתִיךְ, בְּגִין דְּלֹא אֲרַחֲקֵיךְ מִינָךְ, עֲרֶסְךָ, וּמֵאֲנָךְ. כֶּף קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר, וְנִתְתִּי מִשְׁפְּנֵי בְּתוּכְכֶם וְלֹא תְּגַעַל נַפְשֵׁי אֲתַכֶּם, הָא עֲרֶסָא דִּילִי בְּבִיתִיִּכוּ, כִּיּוֹן דְּעֲרֶסָא דִּילִי

עמכוון, תנדעון דלא אתפרש מנייכו, ובגין כך
ולא תגעל נפשי אתכם.

והתהלכתו בתוככם והייתי לכם לאלהים, (ויקרא
כ"ו) פיון דמשפנא דילי גבייכו,
בודאי תנדעון דאנא אזיל עמכוון, כמה דאת
אמר (דברים כג) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחניך
להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחניך
קדוש.

רבי יצחק ורבי יהודה, הווי שכיחי לילנא חד
בכפר קריב לימא דטבריא, קמו בפלגות
לילנא אמר רבי יצחק לרבי יהודה נימא במלי
דאורייתא דאף על גב דאנן פאתר דא, לא
בעינא לאתפרשא מאילנא דחיי.

פתח רבי יהודה ואמר, (שמות לג) ומשה יקח את
האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'.
ומשה יקח את האהל, אמאי. אלא אמר משה,
הואיל וישראל קא משקרי ביה בקודשא בריך
הוא, ואחליפו יקרא דיליה, הא משפונא
דיליה יהא בידי דמהימנא, עד דנחמי במאן
ישתאר.

אמר ליה ליהושע, אנת תהא מהימנא בין
קדשא בריך הוא, ובין ישראל, וישתאר
משפונא ביך פהימנותא, ונחמי (דף ק"ד ע"ב)
במאן ישתאר. מה כתיב, ושב אל המחנה
ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך
האהל. מאי טעמא ליהושע בגין דאיהו
כסיהרא לגבי שמשא, ואיהו אתחזי לנטרא
משפונא. ועל דא, לא ימיש מתוך האהל.

אמר ליה קדשא בריך הוא למשה, משה, לא
אתחזי הכי, דהא משפונא דילי יהבית
בידיהו, אף על גב דאינון חאבו לגבאי,
משפונא יהא לגבייהו, דלא יתפרשון מניה.

עמכם, תדעו שלא אפרד מכם,
ולכן ולא תגעל נפשי אתכם.

והתהלכתי בתוכם והייתי לכם
לאלהים. פיון שמשפני אצלכם,
בודאי תדעו שאני הולך עמכם,
כמו שנאמר (דברים כג) כי ה' אלהיך
מתהלך בקרב מחניך להצילך
ולתת איביך לפניך והיה מחניך
קדוש.

רבי יצחק ורבי יהודה היו
מצויים לילה אחד בכפר קרוב
ליים טבריה, קמו פחצות הלילה.
אמר רבי יצחק לרבי יהודה,
נאמר בדברי תורה, שאף על גב
שאנו במקום זה, לא צריכים
להפרד מעץ החיים.

פתח רבי יהודה ואמר, (שמות לג)
ומשה יקח את האהל ונטה לו
מחוץ למחנה וגו'. ומשה יקח
את האהל למה? אלא אמר משה,
הואיל וישראל משקרים בקדוש
ברוך הוא והחליפו את כבודו,
חרי משפונא יהיה ביד של נאמן,
עד שגראה אצל מי ישאר.

אמר לו ליהושע, אתה תהיה
הנאמן בין הקדוש ברוך הוא ובין
ישראל, וישאר המשכון בידיך
בנאמנות, ונראה אצל מי ישאר.
מה כתוב? ושב אל המחנה
ומשרתו יהושע בן נון נער לא
ימיש מתוך האהל. מה הטעם
ליהושע? משום שהוא פלכנה
לגבי השמש, והוא ראוי לשמר
את המשכון, ועל זה לא ימיש
מתוך האהל.

אמר לו הקדוש ברוך הוא
למשה: משה, לא ראוי כך, שהרי
משפוני נתתי בידיהם. אף על פי
שהם חטאו אלי, המשכון יהיה
אצלם, שלא יפרדו ממנו (שלא יפרד
מהם). התרצה שאפרד מישראל,
ולא אשוב אליהם לעולמים!?

(כ"א דלא אתפרש מנייהו) תבעי דאתפרש מנייהו דישראל, ולא איתוב לגבייהו

אֵלָא הָשֵׁב אֶת מִשְׁכּוֹנֵי אֲלֵיהֶם, וּבְגָלְלוּ לֹא אֶעֱזֹב אוֹתָם בְּכָל מְקוֹם.

אָף עַל גַּב שְׂיִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶת הַמִּשְׁכּוֹן הֵנָּה שְׁלוֹ חָם לֹא עֲזָבוּ, וְהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא לוֹקַח אוֹתוֹ מִבִּינֵיהֶם. וְעַל זֶה, בְּכָל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל, שְׂכִינָה עִמָּהֶם. וְעַל זֶה כְּתוּב וְנִתְּתִי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם, וְהָאֵל אוֹקְמוּהָ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (שיר השירים ב) דוֹמָה דוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הֵנָּה זֶה וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁזָּכוּ שֶׁמִּשְׁכּוֹן זֶה יִהְיֶה אֲצִלָּם מִהַמְּלָךְ הַעֲלִיּוֹן. שֶׁאָף עַל גַּב שְׁהֵם בְּגָלוּת, הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּאֵל בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשִׁבְתוֹת וְזִמְנִים לְהִשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם, וְלְהַסְתַּפֵּל בְּאוֹתוֹ מִשְׁכּוֹן שֵׁישׁ לוֹ אֲצִלָּם, שֶׁהוּא חֲמֻדָּתוֹ.

רַמְבַּ"ם שֶׁסְּרַחָה הַגְּבִירָה, וְהוֹצִיאָהּ מֵהֵיכָלוֹ. מֶה עֲשֵׂתָה? לְקַחָהּ אֶת הַבֵּן שְׁלוֹ, חֲמֻדַּת הַמְּלָךְ, אֲהוּבֹו. וּמִשׁוּם שְׂדוּעַת הַמְּלָךְ עָלֶיהָ, הִשְׁאִירוּ בִּידֶיהָ. בְּשִׁעָה שֶׁעוֹלָה רְצוֹן הַמְּלָךְ עַל הַגְּבִירָה וְעַל בְּנוֹ, הִזְיָה עוֹלָה לְעֲלִיּוֹת וְיִוָּרֵד מִדְּרָגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכֶּתֶלִים, לְהַסְתַּפֵּל וְלְהִשְׁגִּיחַ בֵּין נִקְבֵי הַכֶּתֶל עֲלֵיהֶם. כִּיּוֹן שְׂרֹאָה אוֹתָם, הוּא מִתְחִיל לְכַפּוֹת מֵאַחֲרֵי חֲרָפֵי הַכֶּתֶל, וְאַחַר כֵּן הוֹלֵךְ לוֹ.

כֵּן יִשְׂרָאֵל, אָף עַל גַּב שְׂיִצְאוּ מֵהֵיכָל הַמְּלָךְ, אוֹתוֹ הַמִּשְׁכּוֹן חָם לֹא עֲזָבוּ, וּמִשׁוּם שֶׁרְצוֹן הַמְּלָךְ עָלֵיהֶם, הִשְׁאִיר אוֹתוֹ עִמָּהֶם. בְּשִׁעָה שֶׁעוֹלָה רְצוֹן הַמְּלָךְ הַקִּדּוּשׁ עַל הַגְּבִירָה וְעַל יִשְׂרָאֵל, הוּא עוֹלָה עֲלֵיוֹת (מִקְפָּץ עַל הַגְּבִעוֹת), יוֹרֵד מִדְּרָגוֹת, וְעוֹלָה עַל הַכֶּתֶלִים, לְהַסְתַּפֵּל וְלְהִשְׁגִּיחַ בֵּין

לְעֲלָמִין, אֵלָא אֲתִיב מִשְׁכּוֹנָא דִּילִי לְגַבִּייהוּ, וּבְגִינִיָּה לָא אֶשְׁבּוּק לְהוֹן בְּכָל אֲתַר.

אָף עַל גַּב דִּישְׂרָאֵל חָבוּ לְגַבִּיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָאֵי מִשְׁכּוֹנָא דִּילֵיהָ לָא שְׁבָקוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נָטִיל לֵיהָ מִבִּינֵיהֶוּ. וְעַל דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּגַלִּי יִשְׂרָאֵל, שְׂכִינָה עִמָּהוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְנִתְּתִי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם. וְהָא אוֹקְמוּהָ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר (שיר השירים ב) דוֹמָה דוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר הָאֵילִים הֵנָּה זֶה וְגו'.

זְכַאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּזָכוּ דְמִשְׁכּוֹנָא דָּא לְמַהוּי גַבִּייהוּ, מִן מַלְכָּא עֲלָאָה. דָּאָף עַל גַּב דְּאֵינוֹן בְּגָלוּתָא, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתִי בְּכָל רִישׁ יַרְחֵי וְשִׁבְתִּי וְזִמְנִי, לְאֶשְׁגַּחָא עֲלֵיהֶוּ, וְלְאֶסְתַּפְּלָא בְּהֵוּא מִשְׁכּוֹנָא דְּאִית לֵיהָ גַבִּייהוּ, דְּאִיהוּ כְּסוּפָא דִּילֵיהָ.

לְמַלְכָּא דְּסְרַחָא מְטְרוֹנִיתָא, אֶפְקָה מֵהֵיכָלֵיהָ. מֶה עֲבַדַּת. נְטָלַת בְּרָהּ דִּילֵיהָ כְּסוּפָא דְּמַלְכָּא, רַחֲמֵיָא דִּילֵיהָ. וּבְגִין דְּדַעְתָּא דְּמַלְכָּא עָלֶיהָ, שְׁבָקִיָּה בִּידְהָא. בְּשִׁעָתָא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמַלְכָּא, עַל מְטְרוֹנִיתָא, וְעַל בְּרָהּ, הָוָה סָלִיק אֲגָרִין, וְנַחֲתִית דְּרָגִין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאֶסְתַּפְּלָא וְלְאֶשְׁגַּחָא בֵּין נוֹקְבֵי כּוֹתְלָא עֲלֵיהֶוּ, כִּיּוֹן דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי בְּכֵי מֵאַחֲרֵי קוּסְטֵי כּוֹתְלָא, וְלְבַתַּר אֲזִיל לֵיהָ.

כֵּן יִשְׂרָאֵל, אָף עַל גַּב דְּאֵינוֹן נִפְקוּ מֵהֵיכָלֵיהָ דְּמַלְכָּא, הֵוּא מִשְׁכּוֹנָא לָא שְׁבָקוּ, וּבְגִין דְּרְעוּתָא דְּמַלְכָּא עֲלֵיהֶוּ, שְׁבָקִיָּה עִמָּהוֹן. בְּשִׁעָתָא דְּסָלִיק רְעוּתָא דְּמַלְכָּא קִדְשָׁא, עַל מְטְרוֹנִיתָא וְעַל יִשְׂרָאֵל. סָלִיק אֲגָרִין (מִקְפָּץ עַל הַגְּבִעוֹת), נַחֲתִית דְּרָגִין, וְסָלִיק כּוֹתְלִין, לְאֶסְתַּפְּלָא וְלְאֶשְׁגַּחָא בֵּין קוּסְטֵי כּוֹתְלָא עֲלֵיהֶוּ. כִּיּוֹן דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי וּבְכֵי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב דוּמָה דוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר

דְּחָמֵי לוֹן, שְׂאִרֵי וּבְכֵי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב דוּמָה דוּדֵי לְצָבִי אוֹ לְעוֹפֵר

חֲרָפִי הַפְתַּל עֲלֵיהֶם. כִּינן שְׂרֹאָה אֹתָם, מִתְחִיל לִכְפֹּת. זֶהוּ שְׂפָתוֹב דּוּמָה דּוּדֵי לְצַבִּי אוּ לְעַפְר הָאֵילִים, לְדַלֵּג מִכְתֵּל לְעֲלִיָּה, וּמַעֲלִיָּה לְכַתֵּל.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתַלְנוּ, בְּבִתֵּי כְּנִסְיוֹת וּבְבִתֵּי מִדְרָשׁוֹת. מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוֹנוֹת, (שְׁבֻדָּאֵי בֵּית הַכְּנִסַּת צְרִיךְ חֲלוֹנוֹת). מִצִּיץ מִן הַחֲרָפִים, לְהִסְתַּפֵּל וּלְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם. וְלִכְן יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְשַׂמַּח בְּאוֹתוֹ יוֹם, שֶׁהֵם יוֹדְעִים זֶה וְאוֹמְרִים, (תְּהִלִּים קִיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה' נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ. וְנִשְׁמַחָה בּוֹ.

וְאִם בְּחֻקֵּי תַמְאָסוּ וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסִי פִתַח, (מִשְׁלֵי א) מוֹסֵר ה' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקֵּן בְּתוֹכָהֶן. כִּמְה חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהוֹכִיחַ אוֹתָם וּלְהַנְהִיגָם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ אֵב שְׂאוֹהֵב אֶת בְּנוֹ, וּמִתּוֹךְ אֶהְבְּתוֹ אֵלָיו יֵשׁ בְּיָדוֹ שְׂרִבִּיט תָּמִיד לְהַנְהִיגוֹ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִסְטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שס) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יוֹכִיחַ וּכְאֵב אֶת בֶּן יִרְצֶה. וּמִי שֶׁלֹּא אוֹהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹנֵא אוֹתוֹ, הוּא מְסַלֵּק מִמֶּנּוּ תוֹכְחָה, וּמְסַלֵּק מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׂרִבִּיט.

כְּתוּב (מִלְאכֵי א) אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגוֹ'. מִתּוֹךְ אֶהְבְּתוֹ יֵשׁ בְּיָדוֹ תָּמִיד שְׂרִבִּיט לְהַנְהִיגוֹ. וְאֶת עֲשׂוֹ שְׂנֵאתִי, מִשׁוּם כִּף סִלְקֵתִי מִמֶּנּוּ אֶת הַשְּׂרִבִּיט, סִלְקֵתִי מִמֶּנּוּ תוֹכְחָה, כְּדִי שֶׁלֹּא אֶתֵּן לוֹ חֵלֶק בִּי. הוּא רְחוּק נִפְשִׁי, אֲבָל אֶתְּם - אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם וְדָאֵי. וּמִשׁוּם כִּף, מוֹסֵר ה' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקֵּן בְּתוֹכָהֶן. מַה זֶה וְאֵל תִּקֵּן? כְּמוֹ מִי שְׁבוֹרַח מִתּוֹךְ קוֹצִים, שְׂאוֹתָם דְּבוֹרִים כְּמוֹ קוֹצִים אֵלָיו בְּעַצְמוֹ. בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁמִּתְעוֹרֵר צֶדֶק שְׂרִבִּיטִים יוֹצֵאִים, מֵהֶם שְׂרִבִּיטִי

הָאֵילִים לְדַלֵּג מִכְתֵּל לְאִיגָרָא, וּמֵאִיגָרָא לְכוֹתֵלָא.

הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתַלְנוּ, בְּבִתֵּי כְּנִסְיוֹת וּבְבִתֵּי מִדְרָשׁוֹת מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוֹנוֹת, (דְּוָדָא כִּי כְּנִישְׂתָא כְּעִירָא חֲלוֹנוֹת). מִצִּיץ מִן הַחֲרָפִים, לְאִסְתַּפֵּלָא וְלֹא שְׂגָחָא עֲלֵיָּהוּ. וּבְגִין כִּף, יִשְׂרָאֵל בְּעוֹ לְמַחֲדֵי בְּהֵוָה יוֹמָא, דְּאִינְהוּ יוֹדְעֵי דָא, וְאִמְרֵי. (תְּהִלִּים קִיח) זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יי' נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בּוֹ. וְאִם בְּחֻקֵּי תַמְאָסוּ וְגוֹ'. (וִיקָרָא כו) רַבִּי יוֹסִי פִתַח, (מִשְׁלֵי א) מוֹסֵר יי' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקֵּן בְּתוֹכָהֶן. כִּמְה חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵי לְאוֹכְחָא לְהוֹ, וּלְדַבְּרָא לְהוֹ בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, כְּאִפְּא דְרַחֲמִים לְבְרִיָּה, וּמִגּוֹ רַחֲמֵי דִילִיָּה לְגַבִּיָּה, שְׂרִבִּיטָא בִּידֵיהּ תְּדִיר, לְדַבְּרָא לִיָּה בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל, דְּלֹא יִסְטֵי לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מִשְׁלֵי א) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֵאָהֵב יי' יוֹכִיחַ וּכְאֵב אֶת בֶּן יִרְצֶה. וּמֵאֵן דְּלֹא רַחֲמִים לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְסָאֲנִי לִיָּה, סְלִיק מִנֵּיהּ תוֹכְחָה, סְלִיק מִנֵּיהּ שְׂרִבִּיטָא.

כְּתִיב. (מִלְאכֵי א) אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם אָמַר יי' וְגוֹ', מִגּוֹ רַחֲמֵי וְתָא דִילִיָּה, שְׂרִבִּיטָא בִּידֵיהּ תְּדִיר, לְדַבְּרָא לִיָּה. וְאֶת עֲשׂוֹ שְׂנֵאתִי, בְּגִין כִּף סְלִיקִית מִנֵּיהּ שְׂרִבִּיטָא, סְלִיקִית מִנֵּיהּ תוֹכְחָתָא, בְּגִין דְּלֹא אֶתֵּן לִיָּה בִּי חוּלְקָא, רַחֲמֵי דְנִפְשָׁאֵי הוּא. אֲבָל אֶתֵּן, אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם וְדָאֵי. וּבְגִין כִּף, מוֹסֵר יי' בְּנֵי אֵל תַּמְאָס וְאֵל תִּקֵּן בְּתוֹכָהֶן. מָאֵי וְאֵל תִּקֵּן. לֹא תִקְוֹצוֹן בִּיָּה, כְּמֵאֵן דְּעָרַק מִגּוֹ גּוֹבִינ, דְּאִינוּן מִילִין כְּגוֹבִין לְגַבִּיָּה בְּגַרְמִיָּה.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּאֶתְעָר צֶדֶק בְּדִינוּי. כִּמְה סְטֵרִי טְהִירִין, מִתְעָרִין מִיָּמִינָא

בְּדִינוּי, כִּמְה צְדִדֵי רַחוּת מִתְעוֹרְרִים מִיָּמִין וּמִשְׂמָאל, כִּמְה

אש, שרביטי גחלים, שרביטי שלהבת, כלם יוצאים ומתעוררים בעולם ומלקים בני אדם. תחתיהם ממנים אחרים, בעלי חבלה, ממנים של ארבעים חסר אחת. משוטטים ויורדים, מלקים ועולים ונוטלים רשות, נכנסים לנקב תהום רבה, מצבעים צורות, ואש שדולקת מתחברת עמהם, יוצאים הגחלים ומשוטטים ויורדים, ונמצאים כנגד בני אדם. והינו מה שפיתוי, ויספתי ליסרה אתכם. אתן לבעלי הדין תוספת על הדין שלהם.

כמו שנאמר, (בראשית ח) לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מה זה לא אסף? לא אתן תוספת לבעלי דין להשמיד את העולם, אלא תוספת כמו שהעולם יכול לסבל. ועל זה ויספתי, אתן תוספת ודאי.

למה תוספת? כדי ליסר אתכם שבע על חטאתיכם. שבע? והרי הקדוש ברוך הוא אם גובה את שלו, אין העולם יכול לסבל אפלו רגע אחד, זהו שפיתוי (תהלים קל) אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד, ואתה אמרת שבע על חטאתיכם?!

אלא מה תלמוד לומר שבע? אלא הרי שבע כנגדכם, ומי היא? זו שמטה, שהיא שבע, שנקראת שבע, כמו שנאמר (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. ועל זה שבע על חטאתיכם, ונקראת שבע, ונקראת בת שבע. מה בין זה לזה? אלא שבע לבדה, לעשות שמטה ולעשות דינים, להוציא חרות, שהכל בה. נקראת בת שבע, שהתחברה עם אחר כאחד, להאיר, לשלט במלכות, להודיע המלכות בארץ ובכל, בת שבע נקראת. כתוב, על פן שם

ומשמאלא, כמה שרביטין נפקין, מנהון שרביטי אשא, שרביטי גומריין, שרביטי שלהובא, בלהו נפקין ומתעריין בעלמא, ולקאן לבני נשא. תחותיהו ממנן אתרנין, מארי טפסין, ממנן דארבעין חסר חד. שאטין ונחתין, לקאן וסלקין, ונטלין רשותא, עיילין (דף קט"ו ע"א) בנוקבא דתהומא רבא, מצבעין טפסי, ונורא דדליק אתחבר בהו, נפקי גומריין ושאטין ונחתין, ואשתכחו לקבליהון דבני נשא. והיינו דכתיב, ויספתי ליסרה אתכם אתן למאריהון דדינא, תוספת על דינא דלהון.

במה דאת אמר, (בראשית ח) לא אוסיה לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מאי לא אוסיה. לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא, אלא תוספת כגוונא דיכיל עלמא למסבל. ועל דא ויספתי, אתן תוספת ודאי. תוספת אמאי. בגין ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. שבע, והא קדשא בריך הוא אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא חדא, הדא הוא דכתיב, (תהלים קל) אם עונות תשמר יה יי מי יעמוד, ואת אמרת שבע על חטאתיכם.

אלא מה תלמוד לומר שבע. אלא הא שבע לקבלייכו. ומאי איהי. דא שמטה, דאיהי שבע, דאקרי שבע, כמה דאת אמר, (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמטה. ועל דא שבע על חטאתיכם, ואקרי שבע, ואקרי בת שבע. מה בין האי להאי. אלא שבע בלחודהא, למעבד שמטה, ולמעבד דינין, לאפקא חירו דכלא בה. בת שבע אקרי, דאתחבר באחרא כחדא, לאנהרא, למשלט במלכותא, לאודעא מלכותא בארעא ובכלא, בת שבע אקרי. פתיב, (בראשית כו) על פן שם

עמכם. הרי הפל נחרב, ההיכל שלי ושלכם נחרב. שהרי למלך לא ראוי היכל אלא פשהוא נכנס עם הגבירה. ושמחת המלך אינה נמצאת.

א"ל בשעה שנכנס להיכל הגבירה, ונמצא בנה עמה בהיכל, כלם שמחים כאחד. עכשו שאין נמצאים הבן עם הגבירה, הרי ההיכל חרב מהפל. אלא אני מה אעשה? אף אני עמכם. ועכשו, אף על גב שישאל הם בגלות, הקדוש ברוך הוא נמצא עמם ולא עוזב אותם. שפאשר יצאו ישראל מן הגלות, הקדוש ברוך הוא ישוב עמם, שפנתוב (דברים ל) ושב ה' אליהי, ושב ה' אליהי ודאי, והרי נתבאר.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך, נפגשו באותה מערה בשדה. אמר רבי חייא לרבי יוסי, זה שכתוב (שם כח) אלה דברי הברית וגו', מלכד הברית. מה זה דברי הברית? דברי גבורה (האלה) הנה צריך להיות! אמר לו, הרי פשוה, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו של משה, והרי נתבאר.

בא ראה, אלה ואלה היו דברי הברית. שאף על גב שהדברים היו מפי הגבורה - דברי ברית היו, שהרי טוב ורע תלויים בו. הטוב שבא מצדיק, והרע שבא מן הדין. הדין ממקום הדין, והינו צדק. וצדיק וצדק הם ברית, ונקראים ברית. ולכן מלים אלו דברי ברית הן, וקשר הברית כאחד. ומשום כך זכור ושמור קשורים כאחד. זכור פיוס, שמור פלילה. הרי ברית כאחד, ומשום כך ברית ודאי, דברי הברית הם. ובכל מקום הברית היא במקום הנה.

ואתון לא נידור (ס"א בארעא) בעלמא (נ"א נפרוד ס"א מארעא) מעלמא. הא מטרוניתא נפקת מהיכלה עמכון, הא אתחרב פלא, היכלא דילי ודלכון אתחרב. דהא למלכא לא אתחזי היכלא, אלא כד איהו עייל עם מטרוניתא. וחדוה דמלכא לא אשתכח.

א"ל בשעתא דעאל בהיכלא דמטרוניתא, ואשתכח ברהא עמה בהיכלא, חדאן פלהו כחדא. השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא, הא היכלא חריבא מפלא. אלא אנא מה אעביד. אף אנא עמכון. והשתא אף על גב דישאל אינהו בגלותא, קדשא בריך הוא אשתכח עמהון, ולא שביק לון, דכד יפקון, ישראל מן גלותא, קדשא בריך הוא יתוב עמהון. דכתוב (דברים ל) ושב יי' אליהי, ושב יי' אליהי ודאי. והא אתמר.

רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחה, אערעו בההיא מערתא כחקלא. אמר רבי חייא לרבי יוסי, האי דכתוב (דברים כח) אלה דברי הברית וגו', מלכד הברית. מאי דברי הברית? דברי גבורה (ס"א האלה) מיבעי ליה. אמר ליה הא אוקמוה, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו של משה, והא אתמר.

תא חזי, אלין ואלין דברי הברית הוו, (דף קט"ו ע"ב) דאף על גב דמפי הגבורה הוו מלין. מלי ברית הוו, דהא טב וביש ביה תליין. טב דאתי מצדיק. פיש דאתי מן דינא. דינא, מאתר דדינא, והיינו צדק. וצדיק וצדק ברית אינון, ברית אקרונ. ועל דא, מלין אלין, מלי ברית אינון. וקשיר ברית פחדא. ובגיגי כף זכור ושמור, קשיר פחדא. זכור פיוס, שמור פלילה. הא ברית פחדא, ובגיין כף ברית ודאי, דברי הברית נינהו. ובכל אתר ברית באתר דא איהו.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, וְדָאֵי כְּפִי כְּפִי זֶה, וּמְשׁוּם כְּפִי שְׁבַת, שֶׁהִיא זְכוּר וְשְׁמוֹר, נִקְרָאת בְּרִית, שְׁכַתוֹב (שְׁמוֹת ל"ח) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבַת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבַת לְדֹרֹתֵם בְּרִית עֹלָם. וְהַפֵּל דְּבַר אַחַד, וְהִמְקוֹם הַזֶּה נִקְרָא בְּרִית בְּכָל מְקוֹם.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב וְנִתְּתִי שְׁלוֹם בְּאַרְץ, הוּא יְסוּד, שֶׁהוּא שְׁלוֹם הָאָרֶץ, שְׁלוֹם הַבַּיִת, שְׁלוֹם הָעוֹלָם. וְיִסְרְתִי אֶתְכֶם אִף אֲנִי שְׁבַע. מַה זֶה שְׁבַע? זֶה צְדָק. הֲרִי וְדָאֵי הַבְּרִית, וּמְשׁוּם כְּפִי דְבַרִּי הַבְּרִית הֵם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתֵם בְּאַרְץ אֲיִבֵיהֶם וְגו'. וְאִף גַּם זֹאת, וְאִף - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אִף אֲנִי. גַּם - לְרַבּוֹת כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאת זֹאת, שְׁלֹא עֹזְבֵת אוֹתָם לְעוֹלָמִים. בְּהִיּוֹתֵם בְּאַרְץ אֲיִבֵיהֶם - בְּהִיּוֹתֵם הַכֵּל כְּאַחַד. לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים - כְּדִי שְׁלֹא אֶתְחַבֵּר עִמָּם. לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם - שֶׁאִם לֹא אֶפְדֶּה אוֹתָם, הֲרִי בְּרִיתִי מִתְחַלֶּקֶת. וּמְשׁוּם כְּפִי, לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, אֲנִי שְׁמַעְתִּי דְּבַר חֲדָשׁ, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכֻלְתֵּם, לֹא הִפְתִּים וְלֹא הִרְגַתִּים לְכֻלְתֵּם הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֹא לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים - מִי שֶׁשׁוֹנֵא מִיִּשְׁהוּ אַחַר, הוּא מְאוּס כְּנִגְדוֹ, וּמִגְעִיל בְּגַעַל לְפָנָיו. אֲבָל כְּאֵן, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים. מַה הַטַּעַם? מְשׁוּם שֶׁחִבִּיבוֹת נַפְשֵׁי בִינְיָהִם, וּבְגַלְלָה כָּלֵם חִבִּיבִים עֲבוּרִי. זֶהוּ שְׁכַתוֹב לְכֻלְתֵּם. לְכֻלְתֵּם כְּתוּב, חֲסֵר וַי"ו, בְּגַלְלָה לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, מְשׁוּם שֶׁהִיא אֶהְבֵּת נַפְשֵׁי, אֶהְבֵּתִי אֶצְלָה.

הִיא לֹא הִיָּתָה שֵׁם, לֹא הִיָּה נִכְסֵם

אָמַר רַבִּי חֲזִי, וְדָאֵי הַכִּי הוּא, וּבְגִין כְּפִי שְׁבַת דְּאִיהוּ זְכוּר וְשְׁמוֹר, אֶקְרִי בְּרִית. דְּכַתִּיב, וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבַת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשְּׁבַת לְדֹרֹתֵם בְּרִית עֹלָם. וְכֹלָא מְלָה חַד, וְאַתְר דָּא, אֶקְרִי בְּרִית בְּכָל אֶתְר.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב וְנִתְּתִי שְׁלוֹם בְּאַרְץ, הוּא יְסוּד, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְאַרְעָא, שְׁלָמָא דְבֵיתָא, שְׁלָמָא דְעוֹלָמָא. וְיִסְרְתִי אֶתְכֶם אִף אֲנִי שְׁבַע. מַאי ז'י. דָּא צְדָק. הָא וְדָאֵי בְּרִית, וּבְגִין כְּפִי דְבַרִּי הַבְּרִית נִינְהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי כְּתִיב. (ויקרא כ"ו) וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיּוֹתֵם בְּאַרְץ אֲיִבֵיהֶם וְגו'. וְאִף גַּם זֹאת, וְאִף, כְּמָה דְאִתְּ אָמַר, אִף אֲנִי. גַּם, לְרַבּוֹת כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל, דְּאֶקְרִי זֹאת, דְּלֹא שְׁבַקְתָּ לֹוֹן לְעוֹלָמִין. בְּהִיּוֹתֵם בְּאַרְץ אֲיִבֵיהֶם, בְּהִיּוֹתֵם כְּלָא כְּחֻדָּא. לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים בְּגִין דְּלֹא אֶתְחַבֵּר בְּהוּ. לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם, דְּאִי לֹא אֶפְרוֹק לְהוּ, הָא בְּרִיתִי פְּלִיג, וּבְגִין כְּפִי לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתְּם.

אָמַר רַבִּי חֲזִי, אֲנִי שְׁמַעְנָא מְלָה חֲדָתָא, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכֻלְתֵּם, לֹא הִפְתִּים וְלֹא הִרְגַתִּים לְכֻלְתֵּם מִיבְעֵי לִיהּ. אֲלֹא לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, מְאֵן דְּסָאֲנִי לְאַחֲרָא מְאִיס הוּא לְקַבְלִיהּ, וְגַעַלָּא הוּא בְּגִיעוּלָא קַמִּיהּ. אֲבָל הַכָּא, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחִבִּיבוּתָא דְּנַפְשָׁאֵי בִינְיָהִו. וּבְגִינָה כְּלִהוּ חִבִּיבִין גְּבָאֵי, הֲדָא הוּא דְּכַתִּיב לְכֻלְתֵּם. לְכֻלְתֵּם כְּתִיב, חֲסֵר וַי"ו, בְּגִינָה לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים, בְּגִין דְּאִיהִי רַחֲמִיתָא דְּנַפְשָׁאֵי, רַחֲמִיתָא דִּילֵי גְבַהָּא.

דְּבַר נֶשׁ דְּרַחֲמִים אֶתְתָּא, וְהוֹת דְּיִירָא בְּשׁוּקָא דְּאַדָּם שְׁאוּהֵב אֶשְׁה, וְהִיָּתָה גְּרָה בְּשׁוּקָא שֶׁל בּוֹרְסָקִים, אִם

לְשֵׁם לְעוֹלָמִים. פִּינּוֹן שֶׁהִיא שָׁם, דוֹמָה בְּעֵינָיו כְּמוֹ שׁוֹק שֶׁל רוֹכְלִים, שֶׁכָּל הַרְיחוֹת שֶׁל עוֹלָמוֹת טוֹבִים נִמְצָאִים שָׁם.

אַף כָּאן, וְאֵף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם, שֶׁהוּא שׁוֹק שֶׁל בּוֹרְסָקִים, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעֵלְתִים, וְלָמָּה? לְכַלְתָּם. בְּשִׁבִיל כְּלָתָם, שְׂאֲנִי אוֹהֵב אוֹתָהּ, שֶׁהִיא אֲהוּבָת נִפְשִׁי, שְׁשׂוּרָה שָׁם, וְדוֹמָה עָלַי כְּמוֹ כָּל הַרְיחוֹת הַטּוֹבִים שֶׁל הָעוֹלָם מִשׁוּם אוֹתָהּ הַפְּלָה שֶׁבְּתוֹכָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ לֹא כִּאֲנִי לְכָאן אֶלָּא לְשִׁמְעַת אֵת זֶה - דִּי לִי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֶּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֶּן יִכְבֵּד אָב, כְּמֹה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ) כְּבֹד אֵת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, וּפְרָשִׁי, בְּמֵאֵל וּבְמִשְׁתָּהּ וּבְכָל. זֶה בְּחִיּוֹ שֶׁהִתְחַיֵּב בּוֹ. אַחַר שְׁמַת, אִם תֹּאמַר הֲרִי הוּא פְּטוֹר מִכְּבוֹדוֹ - לֹא כֵּן. שְׂאֵף עַל גַּב שְׁמַת, הִתְחַיֵּב בְּכַבּוּדוֹ יוֹתֵר, שֶׁפְּתוּב כְּבֹד אֵת אָבִיךָ. שְׂאִם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ עֲקוּשָׁת, וְדָאִי שֶׁהוּא מְבַזֵּה אֵת אָבִיו, וְדָאִי שֶׁעוֹשֶׂה לוֹ קְלוֹן.

וְאִם אוֹתוֹ הֵבֵן הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וּמִתְקַן אֵת מַעֲשָׂיו, וְדָאִי שֶׁזֶה מְכַבֵּד אֵת אָבִיו, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶצֶל בְּנֵי אָדָם, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶצֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וּמוֹשִׁיב אוֹתוֹ בְּכֹסָא כְּבוֹדוֹ. וְדָאִי בֶּן יִכְבֵּד אָב.

כְּמוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁמְכַבֵּד אֵת אָבִיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, עֲכָשׁוּ מִתְרַבֵּה כְּבוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי שֶׁמְעוֹן בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת - בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹתֵר אֲשֶׁר בְּחִיּוֹ. שְׂזָכָה לְבָנִים קְדוּשִׁים וְלִגְזָעִים קְדוּשִׁים. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׂזוֹכִים לְבָנִים קְדוּשִׁים, לִגְזָעִים קְדוּשִׁים.

דְּבוֹרְסָקִי, אִי לֹא הָיוֹת הִיא תַּמָּן, לֹא עָיִל בָּהּ לְעֵלְמִין. פִּינּוֹן דִּהִיא תַּמָּן, דְּמִי בְּעֵינָיו כְּשׁוֹקָא דְרוֹכְלִי, דְּכָל רִיחִין דְּעֵלְמִין טְבִין אֲשֶׁתְּכַחוּ תַּמָּן.

אוֹף הָכָא, וְאֵף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם, דְּאִיהוּ שׁוֹקָא דְּבוֹרְסָקִי, לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעֵלְתִים. וְאִמְאִי. לְכַלְתָּם. בְּגִין כְּלָתָם, דְּאִנָּא רְחִימָנָא לָהּ, דְּאִיְהִי רְחִימָתָא דְּנִפְשָׁאִי, דְּשְׂרִיא תַּמָּן, וְדְּמִי עָלַי כְּכָל רִיחִין טְבָאן דְּעֵלְמָא, בְּגִין הִיא כְּלָה דְּבַגְוִייהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ לֹא אֲתִינָא הָכָא, אֶלָּא לְמִשְׁמַע מְלָה דָא דִּי.

פְּתַח וְאָמַר, (מלאכי א) בֶּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. בֶּן יִכְבֵּד אָב, כְּמֹה דָאֵת אָמַר (שמות כ) כְּבֹד אֵת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, וְאוֹקְמוּהָ, בְּמִיכְלָא וּמִשְׁתֵּינָא וּבְכֵלָא. הִיא בְּחִיּוֹ דְּאֲתְּחַיֵּב בִּיהּ. בְּתֵר דְּמִית, אִי תִימָא הָא פְּטוֹר מִנִּיהּ הוּא, לֹא הֵכִי. דְּאֵף עַל גַּב דְּמִית, אֲתְּחַיֵּב בִּיקְרִיָּה יִתִּיר, דְּכְתִיב כְּבֹד אֵת אָבִיךָ. דְּאִי הִהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחַת תְּקֵלָא, וְדָאִי מְבַזֵּה לְאָבוּי הוּא, וְדָאִי עֶבֶד לִיהּ קְלָנָא.

וְאִי הִהוּא בְּרָא אֲזִיל בְּאַרְחַת מִיִּשְׂרָאֵל, וְתִקִּין עוֹבְדוּי, וְדָאִי דָא אוֹקִיר לְאָבוּי, אוֹקִיר לִיהּ בְּהִיא עֵלְמָא גְּבִי בְּנֵי נֶשְׂאָ, אוֹקִיר לִיהּ בְּהִיא עֵלְמָא, גְּבִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חִיִּים עָלֶיהָ, וְאוֹתִיב לִיהּ בְּכוֹרְסִיָּא דִּיקְרִיָּה. וְדָאִי בֶּן יִכְבֵּד אָב.

בְּגוֹן רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאִיהוּ אוֹקִיר לִיהּ לְאָבוּי בְּהִיא עֵלְמָא, וּבְהִיא עֵלְמָא הַשְּׁתָּא אֲסִגִּי שְׁבַחָא דְּרַבִּי שֶׁמְעוֹן בְּתֵרִין עֵלְמִין, בְּהִיא עֵלְמָא, וּבְהִיא עֵלְמָא יִתִּיר מְחִיּוּי. דְּזָכָה לְבָנִין קְדִישִׁין, וְלִגְזָעִין קְדִישִׁין. זְכָאִין אֵינוֹן צְדִיקָיָא, דְּזְכָאִין לְבָנִין קְדִישִׁין, לִגְזָעִין קְדִישִׁין. עָלִיְהוּ אֲתִקְרִי, (ישעיה סא) כָּל רְאִיְהֶם

יִפְרֹוּם כִּי הֵם זָרַע בְּרִיךְ יְיָ אָמֵן. בְּרִיךְ יְיָ
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹוךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

עֲלֵיהֶם נִקְרָא, כָּל רְאֵיהֶם יִפְרֹוּם
כִּי הֵם זָרַע בְּרִיךְ ה'. אָמֵן. בְּרִיךְ ה'
לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם
אָמֵן וְאָמֵן.

הֲדָרָן לְסִיּוּם סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזֶּהר

הֲדָרָן עֲלֵךְ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזֶּהר. וְהֲדָרָךְ עֲלֵךְ, דַּעְתֹּךְ עֲלֵךְ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזֶּהר. וְדַעְתֹּךְ עֲלֵךְ.
לֹא תִתְנַשֵּׁי מִנֶּךְ סֵפֶר וַיִּקְרָא מִסֵּפֶר הַזֶּהר. וְלֹא תִתְנַשֵּׁי מִנֶּךְ. לֹא בַעֲלָמָא הַדִּין וְלֹא בַעֲלָמָא דְאֵתִי: (א) (ב)
הַעֲרַב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצִאֲצָאֵינוּ
וְצִאֲצָאֵי צִאֲצָאֵינוּ, וְצִאֲצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. כְּלָנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֹךְ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לְשִׁמְחָה. מֵאוֹיְבֵי תַחֲכַמְנֵי
מִצּוֹתֶיךָ, כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי. יְהִי לִפְנֵי תָמִים בַּחֲקִיךָ לְמַעַן לֹא אֲבוּשׁ. לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּח פְּקוּדֶיךָ כִּי
כִּם חִיִּיתִנִּי. בְּרִיךְ אַתָּה יְיָ לְמַדְנֵי חֲקִיךָ. אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֵלָה וְעַד. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשָּׂמַתְּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמְּדֻרָשׁ וְלֹא שָׂמַתְּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שְׂאֵנוּ
מִשְׁכִּימִים וְהֵם מִשְׁכִּימִים. אֲנִי מִשְׁכִּימִים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מִשְׁכִּימִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אֲנִי עֲמָלִים
וְהֵם עֲמָלִים, אֲנִי עֲמָלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר, וְהֵם עֲמָלִים וְאֵינִם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רְצִים וְהֵם רְצִים, שְׂחָת,
הֵם רְצִים לְבָאֵר שְׂחָת, וְאֲנִי רְצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֹאמֹר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹרִידֵם לְבָאֵר שְׂחָת.
אֲנִישֵׁי דְמִים וּמְרַמָּה לֹא יִחַצּוּ יְמִיהֶם, וְאֲנִי אֲכַטַּח בְּךָ.

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתִּנִּי לְסִיּוּם סֵפֶר וַיִּקְרָא. כִּד תַּעֲזֹרְנִי לְהַתְחִיל
סְפָרִים אַחֲרֵים וְלִסְיָמָם. לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד מִתּוֹךְ הֶרְחַבְתָּ. לְשֹׁמֵר וְלַעֲשׂוֹת וְלִקְיָם אֶת כָּל דְּבָרֵי תַלְמוּד
תוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָתָה. וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים (וְהַנְּבִיאִים) וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים הַנּוֹזְכִּים בְּסֵפֶר תְּקוּנֵי הַזֶּהר, יַעֲמֹד
לִי וְלִזְרַעִי וְלִזְרַע זֶרַעִי, שֶׁלֹּא תִמוּשׁ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מִפִּי וּמִפִּי זֶרַעִי וְזֶרַע זֶרַעִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.
וְיִקְיָם בְּנוֹ מִקְרָא שְׂכֵתוֹב, בְּהַתְּהַלְכְּךָ תִּנְחָה אֶתְךָ בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עֲלֶיךָ, וְהַקִּיצוֹת הִיא תִּשְׁיַחְךָ. כִּי
כִּי יִרְכוּ יְמֶיךָ וְיִוָּסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים. אֲרַךְ יָמִים בְּיַמִּינֶךָ, עוֹשֵׁר וְכַבּוֹד בְּשִׂמְחָתָה. יְיָ עֲזֵר לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ
יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם.

וַתִּגְדַּל וַיִּתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (א) בַּעֲלָמָא דְהוּא עֲתִיד לְאַתְחַדְתָּא. וְלֹא תִחַיָּא מִתְּנָא. וְלֹא סְקָא וְתַהוֹן
לְחַיֵּי עֲלָמָא, וְלִמְבַנֵּי קְרַתָּא דִּירוּשָׁלַם. וְלִשְׁכַּלְלָא הַכְּלִיָּה בְּגוּתָה. וְלִמְעַקֵּר פּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה מֵאַרְעָה.
וְלֹא תִבְאֵי פּוֹלְחָנָא דְשִׁמְיָא לְאַתְרֵיהּ. וְיִמְלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיִקְרִיָּה. וְיִצְמַח פּוֹרְקָנִיָּה
וְיִקְרַב מְשִׁיחֵיהּ. (א) בְּתַיִיכוֹן וּבְיּוֹמִיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּעִגְלָא וּבְזִמְן קָרִיב. וְאִמְרוּ אָמֵן: (א)
יְהִי שְׂמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלָם וְלְעָלְמֵי עֲלָמֵי וְיִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר
וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׂמֵהּ דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (א) לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחְמָתָא
דְאִמְרִין בַּעֲלָמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן: (א) לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא. שִׁירָתָא. תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחְמָתָא. דְאִמְרִין
בַּעֲלָמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנֵן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. דְעַסְקוּן
בְּאוֹרֵיתָא קְדֻשָּׁתָא. דִּי בְּאַתְרָא הַדִּין וְדִי בְּכָל אַתְרָא וְאַתְרָא. יְהִי לָנָא וּלְכוּן וְלַהוֹן חֲנָא וְחֻסְדָּא וְרַחֲמֵי.
מִן קְדָם מְאָרֵי שְׁמֵיָא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (א) יְהִי שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמֵיָא. חַיִּים וְשִׁבְעָה וְיִשׁוּעָה
וְנַחְמָה וְשִׁיבָא וְרַפּוּאָה וְגִאֲלָה וְסִלִּיחָה וְכַפְּרָה וְרוּחַ וְהַצְּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (א)
עוֹשֵׂה שָׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עֲלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (א)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי
בְּאֵהָל מוֹעֵד וְגו' רַבִּי אֲבָא פְתַח,
(בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְּבָאָר.
בֹּא רְאֵה, בְּשַׁעַה שְׂבָרָא
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָאָדָם,
עָשָׂה אוֹתוֹ בְּדַמוֹת שֶׁל עֲלִיּוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים, וְהָיָה כְּלוּל מֵהַכֹּל,
וְהָיָה אוֹרוֹ מְאִיר מִסוּף הָעוֹלָם
וְעַד סוּפוֹ, וְהָיוּ פוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ
הַכֹּל.

וְאֵף עַל גַּב שְׁהָרֵי פְרִשׁוּהָ, יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּל בְּפְסוּק הַזֶּה. וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם
אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כִּיּוֹן שְׂאָמַר
בְּצַלְמוֹ, מַה זֶה בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא
אוֹתוֹ? אֵלָּא וְדַאי שְׂתֵי דְרַגּוֹת
שְׁפִלּוּלוֹת זָכַר וְנִקְבָּה, אַחַת לְזָכַר
וְאַחַת לְנִקְבָּה.

וְלָכֵן שְׁנֵי פְרָצוּפִים הָיוּ בְּרִדְאֵי,
וְסוּף הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁכַתּוּב זָכַר
וְנִקְבָּה בָּרָא אִתָּם. וְכְלוּל הָיָה מִכֹּל
הַצְּדָדִים (מִשְׁנֵי צְדָדִים). וְאֵף עַל גַּב
שְׁהִנְקָבָה אַחְזוּהָ בְּצִדּוֹ, הָרִי הִיא
גַּם כְּלוּלָה מִשְׁנֵי צְדָדִים, לְהִיּוֹת
שְׁלָם בְּכֹל.

וְהָיָה מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָה לְמַעְלָה
וּלְמַטָּה. כִּיּוֹן שְׁפִרְחָה, הִתְמַעְטוּ
הַפְּרָצוּפִים, וְהַחֻכְמָה הִסְתַּלְקָה
מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָיָה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא
בְּדַבְרֵי גּוֹפּוֹ. אַחַר כֵּן הוֹלִיד בְּנִים
מִעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְלֹא
הִתְיַשְׁבוּ זֶה וְזֶה בְּעוֹלָם עַד
שְׁהוֹלִיד בֵּן, וּמִמֶּנּוּ נִשְׁלַם (נִשְׁתַּל)
הָעוֹלָם, שְׁנִקְרָא שֵׁת, וְכַף פְּרִשׁוּהָ.
וְעַם כֹּל זֶה, הָעוֹלָם הִתְחַתּוֹן לֹא
הִשְׁלַם וְלֹא הָיָה שְׁלָם וְלֹא נִמְצָא
בְּקִיּוּמוֹ, עַד שְׂבָא אֲבָרָהָם וְעַמְד
הָעוֹלָם. אֲבָל לֹא הִשְׁלַם עַד
שְׂאֲבָרָהָם נִמְצָא בּוֹ בְּעוֹלָם, וְאַחַז
בּוֹ בְּיָמֵינוּ כְּמִי שְׂאוּחַז בְּיָמֵינוּ אֶת
מִי שְׁנוּפֵל. בֹּא יִצְחָק וְאַחַז בְּיָדֵי

פְּרִשְׁת בְּמִדְבַר (דף קי"ז ע"א)

וַיְדַבֵּר יי אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֵהָל מוֹעֵד
וְגו', (במדבר א) רַבִּי אֲבָא פְתַח, (בראשית א)
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְגו', הָאִי
קָרָא אֶתְמַר. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעַתָּא דְּבָרָא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם עֶבֶד לִיָּה בְּדִיוֹקְנָא דְעֲלָאִי
וְתַתָּאִי, וְהָיָה כְּלוּל מִכֹּל, וְהָיָה נְהוּרִיָּה נְהוּרִי,
מִסִּיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא. וְהוּוּ דְחֲלִין
קַמֵּיהָ כְּלָא.

וְאֵף עַל גַּב דְּהָא אוֹקְמוּהָ, אִית לְאִסְתַּפְּלָא בִּיה
בְּהָאִי קָרָא, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ, כִּיּוֹן דְּאָמַר
בְּצַלְמוֹ, מְאִי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. אֵלָּא
וְדַאי תְרִין דְרַגִּין דְכְלִילָן דְכַר וְנוֹקְבָא, חַד
לְדַכַר, וְחַד לְנוֹקְבָא.

וּבְגִין כֵּן הוּוּ פְרָצוּפִין הוּוּ וְדַאי, וְסִיפָא דְקָרָא
אוֹכַח, דְכְתִיב זָכַר וְנִקְבָּה בָרָא אוֹתָם.
וְכְלוּל הָיָה מִכֹּל סְטָרִין (ג"א מִתְרִין סְטָרִין) וְאֵף עַל
גַּב דְנוֹקְבָא אַחִידַת בְּסְטָרֵי. הָא הִיא נְמִי
כְלִילָא מִתְרִין סְטָרִין, לְמַהוּי שְׁלִים בְּכֹלָא.

וְהָיָה מִסְתַּפֵּל בְּחֻכְמָתָא, לְעֵילָא וְתַתָּא. כִּיּוֹן
דְּפִרְחָה, אֶתְמַעְטוּ פְרָצוּפִין, וְחֻכְמָתָא
אֶסְתַּלְקַת מִנֵּיהָ, וְלֹא הָיָה מִסְתַּפֵּל אֵלָּא בְּמִלֵּי
דְגּוֹפִיָּה. לְבַתָּר אוֹלִיד בְּנִין מִעֲלָאִי וְתַתָּאִי, וְלֹא
אֶתְיַשְׁבוּ דָא וְדָא בְּעֲלָמָא, עַד דְאוֹלִיד בְּרַ,
וּמִנֵּיהָ אֶשְׁתַּלִּים (ס"א אֶשְׁתַּלִּיל) עֲלָמָא, דְאֶקְרִי שֵׁת,
וְהָא אוֹקְמוּהָ.

וְעַם כֹּל דָּא, עֲלָמָא תַתָּאָה לָא אֶשְׁתַּלִּים, וְלֹא
הָיָה שְׁלִים, וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח בְּקִיּוּמֵיהָ, עַד
דְּאֶתָא אֲבָרָהָם, וְאֶתְקֵיִים עֲלָמָא. אֲבָל לָא
אֶשְׁתַּלִּים, עַד דְאֲבָרָהָם אֶשְׁתַּכַּח בִּיהָ בְּעֲלָמָא
וְאַחִיד בִּיהָ בְּיָמֵינָא, כְּמֵאן דְאֶחִיד בְּיָמֵינָה,
לְמֵאן דְנִפִּיל. אֶתָא יִצְחָק, וְאַחִיד בְּיָדֵיהָ דְעֲלָמָא, וְאֶתְקֵיִים וְתִיר.

העולם בשמאל והתקנים יותר. פיון שבא יעקב, אחז באמצע הגוף, ונכלל בשני צדדים, עמד העולם ולא היה מתמוטט.

ועם כל זה לא נשתל (נשלם) בשרשיו עד שהוליד שנים עשר שבטים ושבעים נפש, ונשתל (ונשלם) העולם. ועם כל זה לא השתלם עד שקבלו ישראל תורה בהר סיני והוקם המשכן, ואז עמדו העולמות ונשלמו, והתבשמו עליונים ותחתונים.

ביון שהתורה והמשכן הוקמו, רצה הקדוש-ברוך-הוא לפקד החילות של התורה, פמה צבאות הם של התורה, פמה צבאות הם של המשכן. בא ראה, כל דבר שצריך להתישב במקומו, לא מתישב עד שזנזר בפה, ומתמנה עליו. אף פאן - רצה הקדוש-ברוך-הוא לפקד חילות התורה וחילות המשכן, וכלם היו כאחד ולא נפרדים זה מזה, הכל כמו למעלה, שהרי התורה והמשכן לא נפרדים זה מזה, והולכים כאחד.

ומשום זה חילותיהם עולים בחשבון להודע אליהם, פרט לאותם אחרים שאין להם חשבון. ולכן פתוב, וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד. אם באהל מועד, למה במדבר סיני? אלא אחד לתורה ואחד למשכן. וזה וזה - באחד לחדש השני בשנה השנית, והכל אחד, וזה נקרא חדש זיו, רמז לאותו חדש ושנה שמאיר ללבנה, שהרי אז כל העולמות נמצאים בשלמות. לצאתם מארץ מצרים, להודיע שפשיצאו מארץ מצרים, זה היה בחדש הראשון.

רבי יצחק פתח, (תהלים קטו) ה'

פיון דאתא יעקב, אחיד באמצעיתא בגופא, ואתפליל בתרין סטרין, אתקנים עלמא ולא הוה מתמוטט.

ועם כל דא לא אשתיל (ס"א אשתלים) בשרשוי, עד דאוליד תריסר שבטין, ושבעין נפשין, ואשתיל (ס"א ואשתלים) עלמא. ועם כל דא לא אשתלים, עד דקבילו ישראל אורייתא בטורא דסיני, ואתקם משפנא. פדין אתקיימו עלמין ואשתלימו, ואתבסמו עלאין ותתאין. ביון דאורייתא ומשפנא אתוקמו, בעא קדשא בריה הוא למפקד (דף קי"ז ע"ב) חילוי

דאורייתא, פמה חיילין אינון דאורייתא, פמה חיילין אינון דמשפנא. תא חזי, כל מלה דבעי לאתישבא בדוכתיה, לא מתיישבא עד דאדפר בפומא, ואתמני עלה. אוף הכא, בעא קדשא בריה הוא למפקד חיילין דאורייתא, וחיילין דמשפנא, וכלהו הוו פחד ולא מתפרשי דא מן דא, פלא כגוונא דלעילא, דהא אורייתא ומשפנא לא מתפרשי דא מן דא, ואזלין פחדא.

ובגין פה, חייליהון עאלין בחושפנא לאשתמודעא גבייהו, בר אינון אחרנין דלית לון חשפנא. ובגין פה פתיב, וידבר יי אל משה במדבר סיני באהל מועד. אי באהל מועד, אמאי במדבר סיני. אלא חד לאורייתא וחד למשפנא. והאי והאי, באחד לחדש השני בשנה השנית, וכלא חד, והאי אקרי (מלכים א') חדש זיו רמז לההוא ירחא ושפא דנהיר לסיהרא, דהא כדין עלמין פלהו אשתכחו בשלימו. לצאתם מארץ מצרים, לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים, פחדש הראשון הוה.

רבי יצחק פתח, (תהלים קטו) יי זכרנו יברך יברך את בית וגו'. יי זכרנו יברך,

זְכַרְנוּ יִכְרֹךְ יִכְרֹךְ אֶת בֵּית וְגו'.
ה' זְכַרְנוּ יִכְרֹךְ - אֵלֶּה הַגְּבֵרִים,
שֶׁהֵיוּ עוֹלָיִם בְּחֻשְׁבוֹן בְּמִדְבָּר,
וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבָרֵךְ אוֹתָם
וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶם כָּל זְמַן.

בֵּא רְאֵה, מִי שְׂאוֹמֵר שִׁבַּח חֲבֵרוֹ,
שֶׁל בְּנָיו, אוֹ שֶׁל מְמוֹנָו - צְרִיף
לְבָרְכוֹ וְלַהוֹדוֹת עָלָיו בְּבִרְכוֹת.

מִנֵּין לָנוּ? מִמּוֹשֶׁה, שִׁפְתוֹב (דברים
א) וְהַנֶּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
לְרַב. אַחַר כֵּן מֵה כְּתוּב? ה' אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵכֶם יֹסֵף עֲלֵיכֶם כְּכֶם אֶלֶף
פְּעָמִים וְגו'. שְׁתֵּי בְרָכוֹת הֵיוּ:
אֶחָת - ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם, הָרִי
אֶחָת. אַחַר כֵּן - וַיְבָרֵךְ אֶתְכֶם
כְּפֶאֱשֶׁר דִּבֶּר לְכֶם. לַהוֹדוֹת עֲלֵיהֶם,

בְּרָכוֹת עַל בְּרָכוֹת.

וְאִם הוּא מוֹנֶה אֶת שִׁבַּח חֲבֵרוֹ
וְלֹא מוֹדֶה עָלָיו בְּרָכוֹת - הוּא
נִתְפָּס בְּתַחֲלָה מִלְמַעְלָה. וְאִם
הוּא מְבָרֵךְ אוֹתוֹ - הוּא מִתְבָּרֵךְ
מִלְמַעְלָה. וְהַבְּרָכָה צְרִיף לְבָרֵךְ
אוֹתָהּ בְּעֵין טוֹבָה, וְלֹא בְּעֵין רָעָה.

וּבְכָל רוּצָה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
אֶהְבֵּת הַלֵּב. וְיֵמָּה מִי שֶׁמְבָרֵךְ אֶת
חֲבֵרוֹ, רוּצָה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
שֶׁיְבָרֵךְ אוֹתוֹ בְּעֵין טוֹבָה, בְּלֵב
טוֹב - מִי שֶׁמְבָרֵךְ אֶת
הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל אֶחָת כְּמָה
וְכַמָּה שֶׁצְּרִיף עֵין טוֹבָה וְלֵב טוֹב
וְאֶהְבֵּת הַלֵּב. בְּגִלְל זֶה, (שם ו)
וְאֶהְבֵּת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְךָ
וְגו'.

בֵּא רְאֵה, תְּרֵי פְרֻשׁוֹת, אֵין
הַבְּרָכָה שֶׁלְמַעְלָה שׁוֹרָה עַל דְּבַר
שְׁנִמְנָה. וְאִם תֹּאמֶר, יִשְׂרָאֵל אֵיךְ
נִמְנָו? אֵלֶּא כְּפֹר לְקַח מֵהֶם, וְהָרִי
פְרֻשׁוֹת, וְהַחֻשְׁבוֹן לֹא הִיָּה עַד
שֶׁנֶּאֱסַף כָּל אוֹתוֹ הַכְּפֹר וְעָלָה
לְחֻשְׁבוֹן. וּבְתַחֲלָה מְבָרְכִים אֶת
יִשְׂרָאֵל, אַחַר כֵּן מוֹנִים אוֹתוֹ
כְּפֹר, אַחַר כֵּן חוֹזְרִים וּמְבָרְכִים
אֶת יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל
מִתְבָּרְכִים בְּתַחֲלָה וּבְסוּף, וְלֹא עוֹלָה בְּהֶם מִגַּפָּה.

אֵלֶיךָ גּוֹבְרִין. דִּהוּ עָאֲלִין בְּחוּשְׁבְּנָא דְמִדְבָּרָא,
וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְבָרֵךְ לוֹן, וְאוֹסִיף עֲלֵיהֶוּ
בְּכָל זְמַנָּא.

תָּא חֲזִי, הָאֵי מָאן דְּאָמַר שִׁבְחָא דְחֲבֵרִיה,
דְּבְנוּי, אוֹ דְמְמוֹנִיָּה, בְּעֵי לְבָרְכָא לִיה,
וְלֹאֻדָּאָה עֲלִיהֶוּ בְרָכָאן. מְנַלָּן. מִמּוֹשֶׁה. דְכְתִיב,
(דברים א) וְהַנֶּכֶם הַיּוֹם כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַב, לְבַתָּר
מֵה כְּתִיב, יי אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כְּכֶם
אֶלֶף פְּעָמִים וְגו'. תְּרִין בְּרָכָאן הָיוּ, חַד יי
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵכֶם וְגו'. הָא חַד. לְבַתָּר וַיְבָרֵךְ
אֶתְכֶם כְּפֶאֱשֶׁר דִּבֶּר לְכֶם. לַאֻדָּאָה עֲלֵיהֶוּ,
בְּרָכָאן עַל בְּרָכָאן.

וְאִי אִיהוּ מְנִי שִׁבְחָא דְחֲבֵרִיה, וְלֹא אוֹדֵי עֲלִיה
בְּרָכָאן. הוּא נִתְפָּס בְּקַדְמִיתָא מִלְעִילָא. וְאִי
אִיהוּ מְבָרֵךְ לִיה, הוּא מִתְבָּרֵךְ מִלְעִילָא.
וּבְרָכְתָּא בְּעֵי לְבָרְכָא לָהּ בְּעֵינָא טָבָא, וְלֹא
בְּעֵינָא בִישָׂא. וּבְכָלֵּא בְּעֵי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
רְחִימוּתָא דְלָבָא. וְיֵמָּה מָאן דְמְבָרֵךְ לְחֲבֵרִיה,
בְּעֵי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִיבְרֵךְ לִיה בְּעֵינָא טָבָא,
בְּלָבָא טָבָא. מָאן דְמְבָרֵךְ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
עַל אֶחָת כְּמָה וְכַמָּה, דְבְּעֵי עֵינָא טָבָא, וְלָבָא
טָבָא, וְרְחִימוּתָא דְלָבָא. בְּגִין כֵּן (דברים ו) וְאֶהְבֵּת
אֶת יי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְךָ וְגו'.

תָּא חֲזִי, הָא אוּקְמוּהָ לִית בְּרָכְתָּא דְלְעִילָא
שְׂרִיא, עַל מְלָה דְאֶתְמַנֵּי. וְאִי תִימָא,
יִשְׂרָאֵל אֵיךְ אֶתְמַנּוּן. אֵלֶּא כּוּפְרָא נְטִילֵי מְנִיָּהוּ,
וְהָא אוּקְמוּהָ, וְחוּשְׁבְּנָא לֹא הָוִי עַד דִּיתְפַּנֵּישׁ
כָּל הַהוּא כּוּפְרָא, וְסָלִיק לְחוּשְׁבְּנָא,
וּבְקַדְמִיתָא מְבָרְכִין לָהּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלְבַתָּר מְנַאָן
הַהוּא כּוּפְרָא, וְלְבַתָּר מְהַדְרִין וּמְבָרְכִין לוֹן
לְיִשְׂרָאֵל. אֲשַׁתְּכַחוּ דִּישְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִין
בְּקַדְמִיתָא וּבְסוּפָא, וְלֹא סָלִיק בְּהוּ מוֹתְנָא.

למה המגפה עולה במגן? אלא משום שברכה לא שורה במגן. כיון שמסתלקת הברכה, הצד האחר שורה עליו, ויכול להגזק. בגלל זה במגן לוקחים כפר ופדיון, לסלק אותו מהם.

יברך את בית ישראל - אלו הנשים, שלא עולות במגן. יברך את בית אהרן - שהם מברכים את העם בעין טובה וכלב טוב ובאהבת הלב. את בית אהרן - כך גם הנשים (שלהם), שמתברכות בברכה (שלהם).

יברך יראי ה' - אלה הם הלויים, וכלם מתברכים, כי הם יראים מהקדוש ברוך הוא. הקטנים עם הגדלים - אף על גב שלא עולים במגן.

בא ראה, לא נמצא מגן בישראל שהתברכו בו כמגן זה, שמגן זה להתברך הנה, ולהשלים שלמות העולמים הנה, ובמקום שהברכות יוצאות נמנו, שפתיב באחד לחדש השני, שהוא זיו ברכות העולם, שממנו יוצא זיו לעולם. ועל זה נקרא חדש זיו, שהזיו של הפל יוצא ממנו, ועל זה כתוב (תהלים קלד) יברך ה' מציון, והפל דבר אחד, וכתוב (שם קלג) כי שם צנה ה' את הברכה וגו'.

רבי יהודה היה מצוי לפני רבי שמעון. אמר לו, ישראל, מאיזה מקום הם מתברכים? אמר לו, אוי לעולם שלא משגיחים ולא מסתכלים בני אדם בכבוד המלך העליון. בא ראה, בשעה שנמצאו ישראל צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא, והעולמות היו (עמו) מצויים בעץ אחד עליון קדוש, שהמזון של הפל בו, היה מתברך ממקום שפל הברכות בנוסות בו, ובו ננטע ונשתלו שרשיו.

מותנא אמאי סליק במנינא. אלא בגין דברכתא לא שריא במנינא, כיון דאסתלק ברכתא, סטרא אחרא שארי עלוי, ויכיל לאתזקא. בגין דא במנינא נטלין כופרא ופדיונא, לסלקא עליה מנייהו.

(ס"א מעליה מותנא) יברך את בית ישראל, אליו נשין, דלא סלקין במנינא. יברך את בית אהרן, דאינון מברכין לעמא, בעינא טבא ובלבא טבא, וברחימותא דלבא. את בית אהרן, הכי נמי נשין (דלחין), דאתברכן בברכתא (ס"א דלחין).

יברך יראי יי. אליו אינון ליואי, וכלהו מתברכין, בגין דדחלין ליה לקודשא בריך הוא. הקטנים עם הגדולים, אף על גב דלא עאלין במנינא.

תא חזי לא אשתכח מנינא בהו בישראל דאתברכן ביה, פהאי מנינא. דהאי מנינא לאתברכא הוה, ולא שלמא שלימותא דעלמין הוה, ובאתר דברפאן נפקין אתמנון, דכתיב באחד לחדש השני, דאיהו זיוא דברפאן דעלמא, דמניה נפיק זיוא לעלמא. ועל דא אקרי חדש זיו, דזיוא דכלא נפיק מניה, ועל דא כתיב, יברך יי מציון, וכלא חד מלה וכתוב (תהלים קלג) כי שם צנה יי (דף ק"ו ע"א) את הברכה וגו'.

רבי יהודה הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, אמר ליה ישראל מאן אתר אתברכן. אמר ליה, ווי לעלמא, דלא משגיחין ולא מסתכלין בני נשא, ביקרא דמלכא עלאה. תא חזי, בשעתא דאשתכחו ישראל זפאין קמי קדשא בריך הוא, והווי עלמין (ס"א עמיה) שכיחין בחד אילנא עלאה קדישא, דמזונא דכלא ביה, הוה מתברך מאתר דכל ברפאן פנישין ביה. וביה אתנטע ואשתילו שרשוי.

וַיִּשְׂרָאֵל לְתַתָּא, הוּוּ מִתְּבַרְכָן (ואשתילוי שרשוי) מֵאֲתָר
 דְּכָל אֵינוּן בְּרַכָּאן נִפְקִין בֵּיהּ, וְלֹא
 מִתְּעַכְבֵּי לְמִיפַק, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב יְבָרְכֶךָ יי
 מִצִּיּוֹן, וְכְתִיב (תהלים קלג) כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁיּוֹרֵד עַל
 הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שֵׁם צִיּוֹה יי אֶת הַבְּרָכָה חַיִּים עַד
 הָעוֹלָם. וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ דְעֵלְמָא. דְכְתִיב, (תהלים
 ג) מִצִּיּוֹן מִכְּלָל יוֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ. הוֹפִיעַ:
 נְהִיר. כְּמָה דְאֵת אֲמַר (דבריים לג) הוֹפִיעַ מְהֵר פֶּאֲרָן
 (כ"א וְדָא נְהִירוּ). וְכַד יְנַהֵר, יְנַהֵר לְכֻלְהוּ עֲלֵמִין.

וְכַד הָאֵי נְהִירוּ אֲתַעַר, כְּלָא הוּוּ בְּחַבְרוּתָא (כ"א
 כְּלָא הוּוּ בְּחַבְיבוּתָא), כְּלָא הוּוּ בְּרַחֲמֵימוּתָא, כְּלָא
 הוּוּ בְּשְׁלִימוּ, כְּדִין הוּוּ שְׁלָמָא דְכְּלָא, שְׁלָמָא
 דְעֵילָא וְתַתָּא, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב, (תהלים קכב) יְהִי
 שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.

אִישׁ עַל דְּגָלוּ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אַבְתָּם יַחְנוּ כְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר ב) רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח,
 (ישעיה טו) שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אַהֲבֵיָהּ
 וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָא אוֹרֵייתָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּוּ, דְהָא בְּכָל אֲתָר דְּמַלִּי דְאוֹרֵייתָא
 אֲשַׁתְּמְעוּ, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ וְכָל חֲיִילִין דִּילֵיהּ
 כְּלָהוּ צִיִּיתִין לְמַלוּלֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ
 אֲתִי לְדִיִּירָא עַמִּיָהּ, הָדָא הוּוּ דְכְתִיב, (שמות כ)
 בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'. וְלֹא
 עוֹד, אֶלָּא דְשִׁנְאוֹי נִפְלִין קָמִיָהּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ.
 תָּא חֲזִי, פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא עֲלֵאִין אֵינוּן לְעֵילָא.
 אֲתִי בַר נֶשׁ וְעֵבִיד פְּקוּדָא חֲדָא, הַהוּוּ
 פְּקוּדָא קִיִּימָא קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּוּ,
 וּמִתְּעַטְרָא קָמִיָהּ, וְאֲמַר פְּלַנְיָא עֵבֵד לִי, וּמִן
 פְּלַנְיָא אָנָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַעַר לֵיהּ לְעֵילָא.
 כְּגוֹנוֹנָא דְּאִיהוּ אֲתַעַר לֵיהּ לְתַתָּא, הֵכִי נָמִי
 אֲתַעַר לְעֵילָא, וְעֵבִיד שְׁלָמָא לְעֵילָא וְתַתָּא,
 כְּמָה דְּאֵת אֲמַר, (ישעיה כז) אוּ יַחֲזַק בְּמַעֲזֵי יַעֲשֶׂה
 שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי,

וַיִּשְׂרָאֵל לְמִטָּה הִיוּ מִתְּבַרְכִים
 (ונשתלו שרשוי) מִמָּקוֹם שְׁכָל אוֹתָן
 בְּרַכּוֹת יוֹצְאוֹת בּוּ וְלֹא מִתְּעַכְבּוֹת
 לְצֵאתָא. זְהוּ שְׁכַתוֹב יְבָרְכֶךָ ה' ^ה
 מִצִּיּוֹן, וְכַתוּב כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁיּוֹרֵד
 עַל הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שֵׁם צִיּוֹה ה' אֶת
 הַבְּרָכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וְזְהוּ
 אוֹר הָעוֹלָם, שְׁכַתוֹב (תהלים ג)
 מִצִּיּוֹן מִכְּלָל יוֹפִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.
 הוֹפִיעַ - הָאִיר, כְּמוּ שְׁנֹאֲמַר (דבריים
 לג) הוֹפִיעַ מְהֵר פֶּאֲרָן. (וְזַה אוֹר)
 וְכַשְׁמַאִיר, מֵאִיר לְכָל הָעוֹלָמוֹת.
 וְכַשְׁאוּר זֶה מִתְּעוֹרֵר, הַכֵּל הוּוּ
 בְּחַבְרוּת (הַכֵּל הוּוּ בְּחַבְיבוּת), הַכֵּל הוּוּ
 בְּאַהֲבָה, הַכֵּל הוּוּ בְּשְׁלָמוֹת, וְאִז
 הוּוּ שְׁלוֹם הַכֵּל, שְׁלוֹם שְׁלָמְעֵלָה
 וְשְׁלָמְטָה. זְהוּ שְׁכַתוֹב (תהלים קכב)
 יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילָךְ שְׁלוֹה
 בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ.

אִישׁ עַל דְּגָלוּ יַחְנוּ בְּאוֹתָת לְבֵית
 אַבְתָּם יַחְנוּ כְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר
 א). רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (ישעיה טו)
 שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ כָּל
 אַהֲבֵיָהּ וְגו'. כְּמָה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה
 לְפָנֵי הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ, שְׁהִרִי
 בְּכָל מָקוֹם שְׂדִבְרֵי תּוֹרָה
 נִשְׁמָעִים, הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ וְכָל
 חִילוֹתֵיו, כְּלָם מְקַשְׁבִים לְדַבְּרֵיו,
 וְהַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ כָּא לְדוֹר
 עָמוּ. זְהוּ שְׁכַתוֹב (שמות כ) בְּכָל
 הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי וְגו'.
 וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁשׁוֹנְאֵיו נּוֹפְלִים
 לְפָנָיו, וְהִרִי פְּרִשׁוּהָ.

כָּא רָאָה, מִצְוֹת הַתּוֹרָה הֵן
 עֲלִיוֹנוֹת לְמַעְלָה. כָּא אָדָם וְעֵשֶׂה
 מִצְוָה אַחַת - אוֹתָהּ הַמִּצְוָה
 עוֹמְדָת לְפָנֵי הַקְּדוּשָׁ-בְּרוּךְ-הוּוּ,
 וּמִתְּעַטְרָת לְפָנָיו וְאוֹמְרָת: פְּלוֹנִי
 עֵשֶׂה אוֹתִי, וּמְפִלוֹנִי אָנִי. מִשׁוּם
 שְׁהוּוּ עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה. כְּמוּ
 שְׁהוּוּ עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמִטָּה, כְּךָ גַם
 עוֹרֵר אוֹתָהּ לְמַעְלָה, וְעֵשֶׂה שְׁלוֹם

לְעֵילָא. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי,

לתתא. זכאה חולקיה דיהווא בר נש, דעביד פקודי אורייתא.

שמחו את ירושלם וגו', בגין דחדוה לא אשתבח, אלא בזמנא דישראל קיימי בארעא קדישא. דתמן אתחברת אתתא בבעלה, וכדין הוא חדוותא דכלא, חדוותא דעילא ותתא. בזמנא דישראל לא אשתכחו בארעא קדישא, אסיר ליה לבר נש למחדי, ולאחזאה חידו. דכתיב, שמחו את ירושלם וגילו בה וגו', וגילו בה דייקא.

רבי אבא חמא חד בר נש, דהוה חדי בבי טרונייא דבבל, פטש ביה, אמר שמחו את ירושלם כתיב (אמר רבי אבא), בזמנא דירושלם בחדוה, פעי בר נש למחדי. רבי אלעזר לטעמיה, דאמר שמחו את ירושלם, היינו דכתיב, (תהלים ק) עבדו את יי בשמחה.

כתוב אחד אומר, עבדו את יי בשמחה, וכתוב אחד אומר, (תהלים ב) עבדו את יי ביראה וגילו ברעדה. מה בין האי להאי. אלא, פאן בזמנא דישראל שראן בארעא קדישא. פאן בזמנא דישראל שראן בארעא אחרא. (ד"א) עבדו את יי ביראה, דא כנסת ישראל, בזמנא דאיהי בגלותא ביני עממיא.

אמר רבי יהודה, והא כתיב (ישעיה נה) פי בשמחה תצאו, ודא היא כנסת ישראל, פיון דאמר תצאו, מן גלותא הוא, ואקרי שמחה. אמר ליה, ודאי הכי הוא, דכל זמנא דאיהי בגלותא ושכיבת לעפרא, לא אקרי שמחה, עד דקודשא בריך הוא ייתי לגבה, ויוקים לה מעפרא, ויימא (ישעיה נב) התנערי מעפר וגו'.

(ישעיה ס) קומי אורי וגו'. ויתחברון פחדא, (ויקים ויאמר, (שם נב) התנערי מעפר קומי וגו', (שם ס) קומי אורי וגו',

למעלה ולמטה, כמו שנאמר (ישעיה כז) או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום לי - למעלה. שלום יעשה לי - למטה. אשרי חלקו של אותו אדם שעושה מצוות התורה.

שמחו את ירושלם וגו', משום שחדוה לא נמצאת אלא בזמן שישראל עומדים בארץ הקדושה, ששם מתחברת אשה בבעלה, ואז זוהי שמחת הכל, השמחה שלמעלה ושלמטה. בזמן שישראל לא נמצאים בארץ הקדושה, אסור לאדם לשמח ולהראות שמחה, שכתוב שמחו את ירושלם וגילו בה וגו', וגילו בה דוקא.

רבי אבא ראה איש שהיה שמח בבית טרוניא שבבבל. הפה בו ואמר, שמחו את ירושלם כתוב (אמר רבי אבא), בזמן שירושלם בשמחה צריך אדם לשמח. רבי אלעזר לטעמו, שאמר שמחו את ירושלם, היינו שכתוב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה.

כתוב אחד אומר, עבדו את ה' בשמחה. וכתוב אחד אומר, (שם ב) עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. מה בין זה לזה? אלא, פאן בזמן שישראל שרויים בארץ הקדושה - פאן בזמן שישראל שרויים בארץ אחרת. (ד"א) עבדו את ה' ביראה - זו כנסת ישראל בזמן שהיא בגלות בין העמים.

אמר רבי יהודה, והרי כתוב (ישעיה נה) פי בשמחה תצאו, וזו היא כנסת ישראל. פיון שאמר תצאו, מהגלות הוא, ונקראת שמחה. אמר לו, ודאי כן הוא זה, שכל זמן שהיא בגלות ושוככת לעפר, לא נקראת שמחה, עד שהקדוש-ברוך הוא יבא אליה, ויקימה מהעפר ויתחברו כאחד, (ויקימה מעפרא) ואז

חֲדָה נִקְרָאת, חֲדוֹת הַכֹּל, וְאִזּוּ בְשִׁמְחָה תִצְאוּ וְדָאֵי. אִזּוּ כַּמָּה חֲלִילוֹת יִצְאוּ מוֹל הַגְּבִירָה לְחֲדוֹת הַלְּוִיֹּת הַמֵּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמֹנֶה) הַקְּרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ וְגוֹ', וְכַתוּב (שְׁמֹנֶה) כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם ה' וּמֵאֲסַפְכֶם וְגוֹ'.

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאֵתָת - אֵלּוּ אַרְבַּע מַחְנֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים, שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחֲוִמִּים סָבִיב סָבִיב לָהּ. הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, כְּתוּב (תַּחֲלִים קַב) שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוָה וְגוֹ'. שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים - אֵלּוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים, שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחֲוִמִּים שֶׁלְּמַטָּה.

שְׁבָטֵי יְהוָה - הֵרִי פִרְשׁוּהָ, מִשׁוּם שֶׁיְיָ עֲדוֹת לִישְׂרָאֵל וְדָאֵי. וְלִכְּן (בְּמַדְבַּר כו) הִרְאֹבֶנִי, הַשְּׁמַעוּנִי, יְיָ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד. אָבֵל וְדָאֵי כֹף הוּא, שֶׁהֵרִי הַעֵץ הַעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, בּוֹ חוֹתֵם בְּחוֹתְמוֹ. וּפְרִשׁוּהָ שְׁכַתוֹב, (יִחְזַקֵּאל א) וְדַמּוֹת פְּנִיָהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין וְגוֹ'. דַּמּוֹת אָדָם נִכְלָלֹת בְּכֹלָם, וְהַפְּנִים הֵיוּ לְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם, וְנִפְרָדִים בְּדַמְיוֹתֵיהֶם, וְכֹלָם פְּלוּלִים בּוֹ בְּאָדָם.

מִיכָאֵל מִיָּמִינָא, גְּבַרְיָאֵל מִשְׁמָאֵל, אֹרִיאֵל לְקַדְמֵיהוּ, רְפָאֵל לְאַחֲרֵיהוּ, שְׁנַיִם מִכָּאֵן, וּשְׁנַיִם מִכָּאֵן, וְהֵיא בְּאֲמַצְעָה. כְּמוֹ זֶה בְּאַרְצָא שֶׁלְּמַטָּה - שְׁנַיִם מִכָּאֵן, וּשְׁנַיִם מִכָּאֵן, וְיְיָ בִּינֵיהֶם.

בֵּינָן שְׁלוֹקָחִים שְׁנַיִם דְּגָלִים, מַה כְּתוּב? וְנִסְעֵ אַהֲל מוֹעֵד מַחְנֵה הַלְּוִיִּם וְגוֹ'. וְאַחֲרֵי כֵן אֹתָם שְׁנַיִם אַחֲרֵים אַרְבַּע מַחְנֹת הֵן לְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם, וְנִמְצָאִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר. אַף כֵּן לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה. וְנִסְעֵ בְּרֵאשׁוּנָה דְּגָל מַחְנֵה יְהוּדָה, לְקַבִּיל מוֹל מַחְנֵה אֹרִיאֵל. וּמַחְנֵה יְהוּדָה לְקַבִּיל מוֹל מַחְנֵה מִיכָאֵל.

כְּדִין חֲדוֹתָא אַקְרִי. חֲדוֹתָא דְכָלָא, וְכְדִין בְּשִׁמְחָה תִצְאוּ וְדָאֵי. כְּדִין כְּמָה חֲזִילִין יִפְקוּן לְקַבְּלָא דְמִטְרוֹנִיתָא, לְחֲדוֹתָא דְהַלְוִיאַ דְמִלְפָא, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (ישעיה נה) הַקְּרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ וְגוֹ', וְכַתוּב (ישעיה נב) כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם יְיָ וּמֵאֲסַפְכֶם וְגוֹ'. (דף קי"ח ע"א).

אִישׁ עַל דְּגָלוֹ בְּאוֹתוֹת. (בְּמַדְבַּר ב) אֵלּוּן אַרְבַּע מִשְׁרִיין דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן תְּרִיסָר שְׁבָטִין, תְּרִיסָר תַּחֲוִמִּין, סְחוֹר סְחוֹר לָהּ. כְּלָא כְּגוֹוְנָא דְלְעִילָא, כְּתִיב (תַּחֲלִים קַב) שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יְהוָה וְגוֹ'. שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים, אֵלּוּן תְּרִיסָר שְׁבָטִין, תְּרִיסָר תַּחֲוִמִּין דְלִתְתָא. שְׁבָטֵי יְהוָה, הָא אוֹקְמוּהָ בְּגִין דִּי יְיָ עֲדוֹת לִישְׂרָאֵל וְדָאֵי. וּבְגִין דָּא, הִרְאֹבֶנִי, הַשְּׁמַעוּנִי, יְיָ בְּכָל חֵד וְחֵד. אָבֵל וְדָאֵי הָכִי הוּא, דְהָא אֵילָנָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, בְּהוּ אַחְתָּם בְּחוֹתְמוֹי. וְאוֹקְמוּהָ דְכְּתִיב, (יִחְזַקֵּאל א) וְדַמּוֹת פְּנִיָהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִיָּה אֵל הַיָּמִין וְגוֹ'. דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם אֵתְפִּילִל בְּכֹלְהוּ, וְאַפִּין הוּוּ לְדִ סְטְרִין דְעֲלָמָא, וּמִתְפָּרְשָׁן בְּדִיּוֹקְנֵיהוֹן, וְכֹלְהוֹן פְּלִילִין בֵּיהּ בְּאָדָם.

מִיכָאֵל מִיָּמִינָא, גְּבַרְיָאֵל מִשְׁמָאֵל, אֹרִיאֵל לְקַדְמֵיהוּ, רְפָאֵל לְאַחֲרֵיהוּ, שְׁכִינְתָא עֲלֵיהוּ. תְּרִין מִכָּאֵן, וְתְרִין מִכָּאֵן, וְהֵיא בְּאֲמַצְעֵיתָא. כְּגוֹוְנָא דָא בְּאַרְעָא דְלִתְתָא, תְּרִי מִכָּאֵן, וְתְרִי מִכָּאֵן, וְיְיָ בִּינֵיהוּ.

בֵּינָן דְנִטְלִין תְּרִין דְגָלִים, מַה כְּתִיב. וְנִסְעֵ אַהֲל מוֹעֵד מַחְנֵה הַלְּוִיִּם וְגוֹ'. וְלִבְתֵּר, אִינוּן תְּרִין אַחֲרֵנִין אַרְבַּע מִשְׁרִיין אִינוּן לְאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלָמָא, וְאַשְׁתַּכְּחוּ תְּרִיסָר. אוּף הָכִי לִתְתָא כְּגוֹוְנָא דְלְעִילָא. וְנִסְעֵ בְּרֵאשׁוּנָה דְגָל מַחְנֵה יְהוּדָה, לְקַבִּיל מִשְׁרִיאֵא דְאֹרִיאֵל. וּמַחְנֵה יְהוּדָה לְקַבִּיל מִשְׁרִיאֵא דְמִיכָאֵל. דָּא לְדְרוּם,

וְדָא לְמַזְרְחָא. מְזַבְחָא הָכִי נָמִי דְרוּמִית מְזַרְחִית. וּמְחִנְהָ דֵּן לְצַפּוֹן. מְחִנְהָ אֶפְרַיִם יָמָה. מְחִנְהָ דֵּן מוּל מְחִנְהָ גְבֻרְיָאֵל. מְחִנְהָ אֶפְרַיִם לְמַעְרָב מוּל מְחִנְהָ רְפָאֵל. כְּפִי גַם הַמְזַבְחָא צְפוֹנִית מְעַרְבִית. הַכֵּל אַחוּזֵי זֶה בְּזֶה, עַד שֶׁהַכֵּל עוֹלָה וְנֹאחֵז בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ, שֶׁהוּא הַרְאֵשִׁית שֶׁל הַכֵּל, הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַכֵּל, הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַכֵּל, הַכֵּל כָּלּוֹל בּוֹ.

י' מְזַרְחָא הוּא רֵאשִׁית הָאוּר, הוֹלֵךְ וּמְשׁוּטֵט וּמוֹצִיא לְדָרוֹם, וְדָרוֹם יוֹצֵא וְתִלּוּי בְּרֵאשִׁית הַמְזַרְחָא. ה' דָּרוֹם, מִמֶּנּוּ יוֹצֵא דָרוֹם בְּעוֹלָם. וְנִכְנַס י' בְּרֵאשִׁית הַמְזַרְחָא, וּמוֹצִיא אוֹתוֹ.

וְכַהֲ תִלּוּיִים דָּרוֹם וְצַפּוֹן, וְאוֹתוֹ שְׂבִינְיָהֶם, י' מְזַרְחָא, י"ה - דָּרוֹם וְצַפּוֹן תִּלּוּיִים בּוֹ. ו' בְּאִמְצַע, וְזֶה הוּא בֵּן זָכָר. בְּגִלְלָא זֶה הוּא בֵּין צַפּוֹן לְדָרוֹם. וְעַל זֶה שְׂבִינּוּ, מִי שְׁנוֹתָן מִטְתּוֹ בֵּין צַפּוֹן לְדָרוֹם, יִהְיֶה לוֹ בָּנִים זָכָרִים. שְׁהָרִי בֵּן זָכָר הוּא בֵּין צַפּוֹן לְדָרוֹם. ה' עֲלִיּוֹנָה, כֶּה תִלּוּי צַפּוֹן וְדָרוֹם, וּבֵן זָכָר בִּינְיָהֶם, בְּסוּד שֶׁל יו"ה. ה' הַאֲחֻרוֹנָה - מְעַרְב.

וְעַל זֶה הַדָּרוֹם אַחוּזֵי בְּמְזַרְחָא, שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַשְּׂמֶשׁ וְתִלּוּי בּוֹ. וְעַל זֶה לְמַדְנּוּ, מִצַּד אַבָּא אַחוּזֵי וְתִלּוּי הַחֶסֶד הַעֲלִיּוֹן, מִצַּד הָאִמָּא תִלּוּיָהּ גְבוּרָה. כְּמוֹ זֶה אַחוּזֵי הַכֵּל זֶה בְּזֶה.

וְיִוֵּית הַמְזַבְחָא גַם כֵּן מְסוּבָּבִים, וּבָא לוֹ לְקַרְן דְרוּמִית מְזַרְחִית. שְׁתֵּדָרוֹם כְּחוֹ בְּמְזַרְחָא, שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַשְּׂמֶשׁ, וְחֹזֵק הַשְּׂמֶשׁ אֵן שׁוּרָה אֵלָא בְּרֵאשִׁית. מְזַרְחִית צְפוֹנִית - כֵּיּוֹן שְׁדָרוֹם נוֹטֵל תְּקוּפָא שֶׁל הַמְזַרְחָא, הוּא מְאִיר לְצַפּוֹן, וְהַצַּפּוֹן נִכְלָל בְּדָרוֹם, שְׁהָרִי שְׂמַאל נִכְלָל בִּימִין.

וְדָא לְמַזְרְחָא. מְזַבְחָא הָכִי נָמִי דְרוּמִית מְזַרְחִית. וּמְחִנְהָ דֵּן לְצַפּוֹן. מְחִנְהָ אֶפְרַיִם יָמָה. מְחִנְהָ דֵּן לְקַבִּיל מְשַׁרְיָא דְגְבֻרְיָאֵל. מְחִנְהָ אֶפְרַיִם לְמַעְרָב, לְקַבִּיל מְשַׁרְיָא דְרְפָאֵל מְזַבְחָא הָכִי נָמִי צְפוֹנִית מְעַרְבִית. כִּלְאָ אַחִיד דָּא כְּדָא, עַד דְּסִלְקָא כִּלְאָ וְאֵתְאַחַד בְּשֵׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא דְכִלְאָ. עֲלָאָה דְכִלְאָ קַדִּישָׁא דְכִלְאָ. כִּלְאָ אֵתְכִלִּיל בִּיהַ.

י' מְזַרְחָא הוּא שִׁירוּתָא דְנְהוּרָא, אֲזִיל וְשֵׁאט וְאַפִּיק לְדָרוֹם. וְדָרוֹם נְפִיק וְתִלְיָא בְּשִׁירוּתָא דְמְזַרְחָא. ה' דָּרוֹם. מִנִּיהּ נְפִיק דָּרוֹם בְּעֵלְמָא. וְעִיל י' בְּשִׁירוּתָא דְמְזַרְחָא, וְאַפִּיק לִיהַ.

וְכַהֲ ה' תִּלְיָא דָּרוֹם וְצַפּוֹן, וְהוּא דְבִינְיָהוּ, י' מְזַרְחָא י"ה דָּרוֹם וְצַפּוֹן תִּלְיָאֵן בִּיהַ. ו' בְּאִמְצַעִיתָא. וְדָא הוּא בֵּן דְכָר. בְּגִין כְּפִי אִיהוּ בֵּין צַפּוֹן לְדָרוֹם. וְעַל דָּא תְּנִינָן, מָאן דִּיהִיב מִטְתּוֹ בֵּין צַפּוֹן לְדָרוֹם, הוֹיִין לִיהַ בָּנִים זָכָרִים. דְּהָאִי בֵּן דְכָר אִיהוּ בֵּין צַפּוֹן לְדָרוֹם. ה' עֲלָאָה כֶּה תִלְיָא צַפּוֹן וְדָרוֹם, וּבֵן דְכָר בִּינְיָהוּ, בְּרִזָּא דִּיו"ה. ה' בְּתִרְאָה מְעַרְב.

וְעַל דָּא דָּרוֹם אַחִיד בְּמְזַרְחָא, דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא דְשִׁמְשָׁא וְתִלְיָא בִּיהַ. וְעַל דָּא תְּנִינָן, מְסֻטְרָא דְאַבָּא אַחִיד וְתִלְיָא חֶסֶד עֲלָאָה. מְסֻטְרָא דְאִמָּא תִלְיָא גְבוּרָה. כְּגוּוֹנָא דָּא אַחִיד כִּלְאָ דָּא כְּדָא.

וְיִוֵּין דְּמַדְבַּחָא הָכִי נָמִי אֶסְתַּחֲרוֹן, וּבָא לוֹ לְקַרְן דְרוּמִית מְזַרְחִית. דְּדָרוֹם תּוֹקְפִיהַ בְּמְזַרְחָא, דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא דְשִׁמְשָׁא, וְתּוֹקְפָא דְשִׁמְשָׁא לָא שְׂרִיָּא אֵלָא בְּשִׁירוּתָא. מְזַרְחִית צְפוֹנִית. כֵּיּוֹן דְּדָרוֹם נוֹטֵל תּוֹקְפִיהַ דְּמְזַרְחָא, הוּא אֲנַהֲרִיר לְצַפּוֹן וְצַפּוֹן אֵתְכִלִּיל בְּדָרוֹם, דְּהָא שְׂמַאלָא אֵתְכִלִּיל בִּימִנָא.

צפונית מערבית, דהא מערב דאיהי בה' פתראה, נטלא מצפון. ועל דא צפון אזיל למערב. מערבית דרומית, היא אזלא (כ"א לאתחבא) לאתחבא בדרום, כמה דדרום תליא במזרח, ותוקפיה אזיל בשוואתא. הכי נמי מערב, אזלא (כ"א לאתחבא) לאתאחדא בדרום, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) וימינו תחבקני. ימינא דא הוא דרום. בגין כך ינקא מתרין סטרין, מצפון ומדרום. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו דא הוא צפון, וימינו דא הוא דרום.

וסוד זה למדנו, שהקדוש-ברוך-הוא נותן מטתו בין צפון לדרום, ואוחזת הבן הזה בודאי, ועל זה יש לבני אדם לתת מטתם בין צפון לדרום. וזה למד אותי אבא, שנותנים לו בנים זכרים. שהרי הוא התפון כלפי האמונה השלמה העליונה, בשלמות הכל, לגבי הקדוש ברוך הוא שהוא בין צפון לדרום, ולגבי כנסת ישראל שמאירים (שהיא) שהיא בין צפון לדרום - ודאי יהיו לו בנים זכרים.

ובבב' צריך להראות מעשה כמו שלמעלה. וכמו שמראה מעשה למטה, כך מעורר למעלה, ופרשוה. שמע רבי פנחס ונשק לרבי אלעזר, ובכה וצחק ואמר, אשרי חלקי בעולם הזה ובעולם הבא.

פתח ואמר, (תהלים כז) ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. ה' אורי וישעי, כיון שאדם הסתפל באור שלמעלה, והקדוש ברוך הוא מאיר עליו, לא פוחד מעליונים ותחתונים, כמו שנאמר (ישעיה ס) ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה. ה' מעוז חיי, כיון שהקדוש ברוך הוא אוחז באדם, לא יפחד באותו עולם

צפונית מערבית, דהא מערב דאיהי בה' פתראה, נטלא מצפון. ועל דא צפון אזיל למערב. מערבית דרומית, היא אזלא (כ"א לאתחבא) לאתחבא בדרום, כמה דדרום תליא במזרח, ותוקפיה אזיל בשוואתא. הכי נמי מערב, אזלא (כ"א לאתחבא) לאתאחדא בדרום, הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) וימינו תחבקני. ימינא דא הוא דרום. בגין כך ינקא מתרין סטרין, מצפון ומדרום. הדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו דא הוא צפון, וימינו דא הוא דרום. ורוא דא אוליפנא, קדשא בריך הוא יהיב מטתיה, בין צפון לדרום. ואחידת להאי בן ודאי. ועל דא אית להו לבני נשא למיהב מטתייהו בין צפון לדרום. והכי אוליף לי אבא. דיהבין להו בגין דכרין. דהא איהו אתפון כלפי מהימנותא שלימא עלאה, בשלימותא דכלא, לגבי קדשא בריך הוא דאיהו בין צפון לדרום, ולגבי כנסת ישראל דאנהירין (כ"א דאיהי) בין צפון לדרום. ודאי יהוין ליה בגין דכרין.

ובבב'א (דף קי"ט ע"א) בעי לאחזאה עובדא כגוונא דלעילא, וכמה דאחזי עובדא לתתא, הכי נמי אתער לעילא, ואוקמוה. שמע רבי פנחס, ונשקיה לרבי אלעזר, ובכה וחייה אמר, זפאה חולקי בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

פתח ואמר, (תהלים כז) יי אורי וישעי ממי אירא וגו'. יי אורי וישעי, כיון דבר נש אסתפל (כ"א אתאחד) בנהורא דלעילא, וקודשא בריך הוא אנהיר עליה, לא דחיל מעלאין ותתאין. כמה דאת אמר, (ישעיה ס) ועליך יזרח יי וכבודו עליך יראה. יי מעוז חיי, כיון דקודשא בריך הוא אחיד ביה בבר נש, לא מסתפי בההוא עלמא

מפל מאריהון דדינין. אוף אָנא כהאי גוונא,
פיון דאחינדא באבוך וכוף לא אסתפינא כהאי
עלמא ובצלמא אחרא.

ועלך פתיב, (משלי כג) ישמח אביך
וגו'. פיון שפתוב ישמח אביך
ואמך, מה זה ותגל יולדתך?
שחרי באמך מספיק. אלא ישמח
אביך - זה הקדוש ברוך הוא.
ואמך - זו כנסת ישראל. ותגל
יולדתך - יולדתך שלמטה. איפה
שמחתו של רבי שמעון אביך?
אלא פסוק הוא לבדו, שפתוב
(סו) גיל גיל אבי צדיק - זה
הקדוש ברוך הוא. ויולד חכם
ישמח בו - זה אביך שלמטה.
דבר אחר, גיל גיל אבי צדיק -
זה אביך שלמטה. ויולד חכם
ישמח בו, כתוב בתוספת וא"ו -
זה הקדוש ברוך הוא למעלה.

אמר רבי אלעזר, כתוב (תהלים לא)
בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי
ה' אל אמת. יש להסתכל בפסוק
הזה. ראיתם מי שמפקיד דבר
בידי המלך? אלא, ודאי אשרי
האיש שהולך בדרך המלך
הקדוש ולא חוטא לפניו. בא
ראה, פיון שוכנס הלילה, עץ
המות שולט בעולם, ועץ החיים
מסתלק למעלה למעלה. וכיון
שעץ המות שולט בעולם לבדו,
כל בני העולם טועמים טעם
מות. מה הטעם? משום שאתו
עץ גורם.

והאדם צריך להקדים ולהפקיד
בידו את נפשו בפקדון, כפקדון
של אדם שנותן פקדון לאחר.
שאף על גב שהוא התחייב אליו
יותר מאותו פקדון - לא פדאי
להאחז בו, הואיל והפקדון נמסר
לו, ואם יסרב בו - ודאי נבדק
אחריו, שאין הוא מנרע קדש ולא
מבני האמונה.

מפל מאריהון דדינין. אוף אָנא כהאי גוונא,
פיון דאחינדא באבוך וכוף לא אסתפינא כהאי
עלמא ובצלמא אחרא.

ועלך פתיב, (משלי כג) ישמח אביך וגו'. פיון
דכתיב ישמח אביך ואמך, מאי ותגל
יולדתך, דהא באמך סגינא. אלא ישמח אביך:
דא קדשא בריך הוא. ואמך: דא כנסת ישראל.
ותגל יולדתך: יולדתך דלתתא. רבי שמעון
אבוך אן חדוותא דיליה. אלא קרא הוא
בלחודוי דכתיב, (משלי כג) גיל גיל אבי צדיק:
דא קדשא בריך הוא. ויולד חכם ישמח בו:
דא אביך דלתתא. דבר אחר, גיל גיל אבי
צדיק: דא אביך דלתתא. ויולד חכם ישמח
בו, פתיב בתוספת וא"ו, דא קדשא בריך הוא
הוא לעילא.

אמר רבי אלעזר, פתיב (תהלים לא) בידך אפקיד
רוחי פדיתה אותי יי אל אמת. האי קרא
אית ליה לאסתכלא ביה, חמיתון מאן דאפקיד
בידא דמלפא מידי. אלא, ודאי זכאה הוא בר
נש, דאזיל באורחוי דמלפא קדישא, ולא חטי
קמיה. תא חזי, פיון דעאל ליליא, אילנא
דמותא שליט בעלמא, ואילנא דחיי אסתלק
לעילא לעילא. וכיון דאילנא דמותא שליט
בעלמא בלחודוי, כל בני עלמא טעמין טעמא
דמותא. מאי טעמא. בגין דההוא אילנא גרים.
ובר נש בעי לאקדמא ולמפקד בידיה נפשיה
בפקדונא. כפקדונא דבר נש, דיהיב
פקדונא לאחרא, דאף על גב דאיהו אתחייב
לגביה יתיר מההוא פקדונא, לאו פדאי
לאתאחדא ביה, הואיל ופקדונא אתמסר
לגביה, ואי יסרב ביה, ודאי נבדוק אבתריה,
דלאו מנרעא קדישא הוא, ולאו מבני
מהימנותא.

בְּךָ הָיָה אֵילָנָא, בְּנֵי אָדָם מְקַדְּמִים וְנוֹתְנִים לוֹ פְּקֻדוֹן נַפְשָׁם, וְלוֹקְחִי כָּל נַשְׁמוֹת בְּנֵי הָעוֹלָם. וְכֹלֵם טוֹעֲמִים טַעַם מוֹת, מִשּׁוּם שְׂזָה עֵץ הַמּוֹת הוּא. וּמִשּׁוּם שֶׁכָּל נַפְשוֹת אֵלוֹ, אֵף עַל גַּב שְׁכֻלָּם הִתְחַיְבוּ לוֹ, וְלֹא פְּדָאֵי הוּא לְהַשִּׁיב הַפְּקֻדוֹן לְאָדָם. אֲלֵא כִּיּוֹן שְׁכֻלָּם נִמְסְרוּ לוֹ בַּפְּקֻדוֹן, מִחֲזִיר כָּל הַפְּקֻדוֹנוֹת לְכַבְּלֵיהֶם.

בַּא רְאָה, לֹא פְּדָאֵי לְעֵץ הַמּוֹת הַזֶּה לְהַחֲזִיר פְּקֻדוֹנוֹ לְאָדָם אֲלֵא בְּשַׁעֲהָ שְׁעֵץ הַחַיִּים מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם. וּמִתִּי מִתְעוֹרֵר אוֹתוֹ עֵץ חַיִּים? בְּשַׁעֲהָ שְׁעוּלָה הַבְּקָר. וְאִז, כִּיּוֹן שְׂזָה מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם חַיִּים, וּמִשְׁאִיר וּמִחֲזִיר אוֹתוֹ עֵץ הַמּוֹת כָּל הַפְּקֻדוֹנוֹת שֶׁהִפְקִדוּ אֲצִלוֹ, וְהוֹלֵךְ לוֹ. מַה הַטַּעַם הֵם חַיִּים? מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים גָּרָם.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי בְּנֵי אָדָם רַבִּים הֵם מִתְעוֹרְרִים בְּלִילָה בְּעוֹד שְׁעֵץ הַמּוֹת שׁוֹלֵט? אֲלֵא וּדְאֵי אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים עוֹשֶׂה אֶת זֶה. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב (תהלים יד) לְרֵאוֹת הַיָּשׁ מִשְׁכִּיל דִּרַשׁ אֶת אֱלֹהִים. וְלֹא יִהְיֶה פִתְחוֹן פֶּה לְאָדָם שְׂאִימַר: אֵלְמָלֵא שְׁלֹטְתִי בְּנַפְשִׁי בְּלִילָה, הִיִּיתִי מִשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה בִּישְׂרָאֵל בְּוִדְאֵי, וְכֵן הוּא! אֲבָל בְּאֻמוֹת הָעוֹלָם שְׂרָאִינוּ כְּזֶה, מַה הַטַּעַם? אָמַר לוֹ: יִפְּה מַה שְׂאֻמְרָת.

פִּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) מַה אֶקֶב לֹא קִבֵּה אֶל וּמָה אֲזַעֵם לֹא זַעֵם ה'. בַּא רְאָה, כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְמַעְלָה יֵשׁ לְמַטָּה. לְמַעְלָה יֵשׁ יְמִין וְיֵשׁ שְׂמָאל - לְמַטָּה יִשְׂרָאֵל וְהַעֲמִים. יִשְׂרָאֵל אֲחוּזִים לְיְמִין בְּקִדְשֵׁת הַמְּלָךְ הַקָּדוֹשׁ. הַעֲמִים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לְשְׂמָאל, לְצַד רוּחַ הַטְּמָאָה. וְכֹלֵם לְמַטָּה מִכָּל

בְּךָ הָיָה אֵילָנָא, בְּנֵי נֶשְׂאָ אֶקְדִּימוּ וְיִהְיִין לִיָּה פְּקֻדוֹנָא דְנַפְשֵׁיהוּ, וְכָל נַשְׁמַתִּין דְּבְנֵי עֲלָמָא נָטִיל. וְכִלְהוּ טַעַמִּין טַעַמָּא דְמוֹתָא, בְּגִין דְּהָאֵי אֵילָנָא דְמוֹתָא הוּא. וּבְגִין דְּכָל אֵינוֹן נַפְשָׁתָא, אֵף עַל גַּב דְּכִלְהוּ אֶתְחַיְבוּ לְגַבְיָה, וְלֹא כְּדָאֵי הוּא לְאַתְבָּא פְּקֻדוֹנָא לְגַבְיָה דְּבַר נֶשׁ, אֲלֵא כִּיּוֹן דְּכִלְהוּ אֶתְמַסְרוּ לִיָּה בַּפְּקֻדוֹנָא, אֶתִּיב כָּל פְּקֻדוֹנִין לְמֵאֲרִיהוֹן.

תָּא חֲזִי, לָאו כְּדָאֵי הוּא הָאֵי אֵילָנָא דְמוֹתָא לְאַתְבָּא פְּקֻדוֹנָא לְגַבְיָה דְּבַר נֶשׁ. אֲלֵא בְּשַׁעֲתָא דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי אֶתְעַר בְּעֲלָמָא. וְאִימְתִי אֶתְעַר הֵהוּא אֵילָנָא דְּחַיִּי. בְּשַׁעֲתָא דְּסָלִיק צַפְרָא. וְכַדִּין, כִּיּוֹן דְּהָאֵי אֶתְעַר בְּעֲלָמָא, כָּל בְּנֵי עֲלָמָא חַיִּין, וְשְׂבִיק וְאֶהְדֵּר הֵהוּא אֵילָנָא דְמוֹתָא כָּל פְּקֻדוֹנִין דְּאֶתְפְּקִדוּ לְגַבְיָה, וְאִזֵּיל לִיָּה. מָאֵי טַעַמָּא חַיִּין. בְּגִין דְּהֵהוּא אֵילָנָא דְּחַיִּי גָרִים.

וְאִי תִימָא, הָא בְּנֵי נֶשְׂאָ סְגִיֵּאִין אֵינוֹן דְּמִתְעַרְיִין בְּלִילָא, בְּעוֹד דְּאֵילָנָא דְמוֹתָא שְׁלִיט. אֲלֵא, וּדְאֵי הֵהוּא אֵילָנָא דְּחַיִּי קָא עֲבִיד. מָאֵי טַעַמָּא. בְּגִין דְּכִתִּיב, (תהלים יד) לְרֵאוֹת הַיָּשׁ מִשְׁכִּיל דִּרַשׁ אֶת אֱלֹהִים. וְלֹא יִהְיֶה פִתְחוֹן פֶּה לְבַר נֶשׁ, דְּיִימָא, אֵלְמָלֵא שְׁלִיטְנָא בְּנַפְשָׁאֵי בְּלִילָא אֶשְׁתַּדְּלָנָא בְּאוּרֵיִיתָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאֵי בִּישְׂרָאֵל וּדְאֵי וְהַכִּי הוּא. אֲבָל בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם דְּחַמִּינָא כְּהָאֵי גְוּוֹנָא, מָאֵי טַעַמָּא. אָמַר לִיָּה וּדְאֵי שְׁפִיר הוּא דְקָא אֻמְרָת. פִּתַח וְאָמַר, (במדבר כג) מַה אֶקֶב לֹא קִבֵּה אֶל וּמָה אֲזַעֵם לֹא זַעֵם יי. תָּא חֲזִי, כְּגוּוֹנָא דְאֵית לְעִילָא, אֵית לְתַתָּא. לְעִילָא אֵית יְמִינָא וְאֵית שְׂמָאלָא. לְתַתָּא יִשְׂרָאֵל וְעַמִּין. יִשְׂרָאֵל אֶתְאַחַדוֹן לְיְמִינָא, בְּקִדְוִשָׁא דְמִלְכָּא קְדִישָׁא. עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת לְשְׂמָאלָא,

לְסִטְרָא דְרוּחַ מְסָאבָא. וְכִלְהוּ לְתַתָּא מְכֻלְהוּ
 דְרַגְיִן דְשִׁמְאָלָא. וְכִלְהוּ דְרַגְיִן אֲחִידָן דָּא בְדָא,
 (דף ק"ט ע"ב) עַד דְתַלְיִין מִן רִישָׁא. וּבְגוּוּנָא דְרִישָׁא
 נְטִיל, בְּהֵוּא גּוּוּנָא נְטִיל זַנְבָא, דְאִיהִי תַתָּאָה.
 מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְאֲחִיד בִּיהַ. וּבְגִין כְּךָ, עֲמִין
 עוּבְדֵי כּוּכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּהֵוּא סִטְר מְסָאבָא
 דְלַהוּן, הֵכִי אַתְדַבְּרוּ.

בְּלַעַם הָוָה אֲשַׁתְּמַשׁ בְּכִלְהוּ כְתָרִין (נ"א דר"ז)
 תַּתָּאִין. וְהוּא הָוָה חָמִי בְּהִי תַתָּאָה
 דְאִיהוּ זַנְבָא, דְלֹא יְכִיל לְאַתְדַבְּרָא אֶלָּא
 בְּרִישָׁא. בְּגִין כְּךָ אָמַר, מָה אָקוּב לֹא קִבְהֵ אֵל,
 (דאיהו רישא גנין) דְהֵוּא רִישָׁא עֲלָאָה, לֹא אֲשַׁתְּכַח
 בְּדִינָא בְּאִינוּן יוּמִין.

וְאִתְּרַח עַל גַּב דְהֵי אֵל אֲוִקִימָנָא, הֵי מְלֻכוּתָא
 קְדִישָׁא נְטִיל שְׁמָא כְּגוּוּנָא דְכֻלָּא, וְהֵי
 טַב וְחֻסְדָּא דְהֵי עֲלָמָא (ס"א אוקימנא באתר אחרא עלאה
 והוא טב וחסד העלמא האי מלכותא קדושה נטיל שמה כגוונא דעילא)
 וּבְגִין כְּךָ אֲקָרִי אֵל, אֶלָּא דְאִיהוּ זֹעֵם בְּכָל
 יוֹם, דְאֲשַׁתְּכַח בִּיהַ דִּינָא.

וְהָא חֲזִי, אֵל שְׂדֵי הָא אֲוִקִימָנָא דְבִיהַ סְפוּקָא
 דְעֲלָמָא וְאִיהוּ אָמַר לְעוֹלָם דִּי, דְהָא הֵי
 אֵל הוּא דְאֲזִדְוּוּג בְּהַדִּיהַ, וּבְגִין כְּךָ אֲקָרִי אֵל
 שְׂדֵי, אֵל דְשְׂדֵי. וְעַל דָּא מָה אָקוּב לֹא קִבְהֵ
 אֵל. בְּגִין כְּךָ, כְּגוּוּנָא דְאַתְעַר רִישָׁא, הֵכִי נְמִי
 אַתְעַר תַּתָּאָה.

בְּכַה רַבִּי אֲלַעְזָר, פִּתַּח וְאָמַר (ירמיה מו) קוּלְהַ
 כְּנַחֲשׁ יִלְךְ וְגו' . הַשְּׁתָּא (כְּהֵי גּוּוּנָא) דִּישְׁרָאֵל
 בְּגֻלוּתָא, אִיהִי וְדָאִי אֲזִלָּא כְּנַחֲשׁ. חוּיָא כַּד
 אִיהוּ (ר"א בדינא) כְּפִיף רִישָׁא לְעַפְרָא, סְלִיק זַנְבָּא,
 שְׁלִיט וּמְחִי לְכָל אִינוּן דְאֲשַׁתְּכַחוּ קַמִּיהַ. אוּף
 הֵכִי הַשְּׁתָּא בְּגֻלוּתָא, כְּהֵי גּוּוּנָא, רִישָׁא כְּפִיף
 לְעַפְרָא, וְזַנְבָּא שְׁלִיט. מָאן עֲבִיד לְזַנְבָּא
 דִּיסְתְּלִיק לְעִילָא וְשְׁלִיט וּמְחִי, רִישָׁא דְאַתְכַּפִּיָּא לְתַתָּא. וְעַם כָּל דָּא, מָאן

דְרַגְוֹת הַשְּׁמָאֵל. וְכֹל הַדְרַגְוֹת
 אֲחִזּוּזוֹת זֹו בְּזוֹ עַד שְׁתַּלְוִיּוֹת
 מִהֵרָאֵשׁ. וּכְמוֹ שֶׁהֵרָאֵשׁ נוֹסֵעַ,
 בְּאוֹתוֹ הִגּוֹן נוֹסֵעַ הַזַּנָּב, שֶׁהוּא
 תַּחְתּוֹן. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 שְׂאֲחֻזוֹ בּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה הַעֲמִים
 עוּבְדֵי כּוּכְבִים וּמְזֻלוֹת, בְּאוֹתוֹ עַד
 הַשְּׁמָאָה שְׁלָהֶם כְּךָ מְנַהֲגִים.

בְּלַעַם הַשְּׁתַּמֵּשׁ בְּכָל הַדְרַגְוֹת
 הַתַּחְתּוֹנוֹת, וְהוּא הִיָּה רוֹאֵה
 בַּתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא הַזַּנָּב, שֶׁלֹּא
 יְכוּל לְהַתְנַהֵּג אֶלָּא בְּרִישָׁא. מִשּׁוּם
 כְּךָ אָמַר מָה אָקוּב לֹא קִבְהֵ אֵל,
 (שְׁהוּא הֵרָאֵשׁ מִשּׁוּם) שְׂאוֹתוֹ הֵרָאֵשׁ
 הַעֲלִיּוֹן אִינוֹ נִמְצֵא כְּדִין בְּאוֹתָם
 הַיָּמִים.

וְאִתְּרַח עַל גַּב שֶׁהָאֵל הַזֶּה בְּאַרְנוֹ,
 הַמְּלַכּוֹת הַקְּדוּשָׁה הַזֹּו לּוֹקַחַת
 שֵׁם כְּמוֹ הַפֶּל, וְהַטּוֹב וְהַחֹסֵד שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה, (בְּאַרְנוֹ בְּמִקּוּם אַחַר עֲלִיּוֹ,
 וְהוּא טוֹב וְחֹסֵד שֶׁל הָעוֹלָם, הַמְּלַכּוֹת הַקְּדוּשָׁה
 הַזֹּו לּוֹקַחַת שֵׁם כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה) וּמִשּׁוּם זֶה
 נִקְרָאת אֵל, אֶלָּא שֶׁהוּא זֹעֵם בְּכָל
 יוֹם, שֶׁנִּמְצֵא בּוֹ דִין.

וְכַא רְאֵה, אֵל שְׂדֵי בְּאַרְנוֹ שְׂבוֹ
 הַנְּאִת הָעוֹלָם, וְהוּא אָמַר לְעוֹלָם
 דִּי. שְׁהֵרִי הָאֵל זֶה הוּא שְׁמִזְדוּג
 עִמוֹ, וּמִשּׁוּם כְּךָ נִקְרָא אֵל שְׂדֵי,
 אֵל שֶׁל שְׂדֵי. וְעַל זֶה מָה אָקוּב לֹא
 קִבְהֵ אֵל. מִשּׁוּם כְּךָ, כְּמוֹ
 שְׁמַתְעוֹרֵר הֵרָאֵשׁ - כְּךָ מַתְעוֹרֵר
 הַתַּחְתּוֹן.

בְּכַה רַבִּי אֲלַעְזָר, פִּתַּח וְאָמַר,
 (ירמיה מו) קוּלְהַ כְּנַחֲשׁ יִלְךְ וְגו' .
 כְּעַתָּה (כְּמוֹ זֶה) שִׁישְׁרָאֵל בְּגֻלוּתָא, הִיא
 וְדָאִי הוֹלֶכֶת כְּנַחֲשׁ. נַחֲשׁ, כְּשֶׁהוּא
 (בְּדִין) כּוֹפֵף רִאשׁוֹ לְעַפְרָא, עוֹלְהַ
 הַזַּנָּב, שׁוֹלֵט וּמְכַּה אֶת כָּל אוֹתָם
 שֶׁנִּמְצְאִים לְפָנָיו. אִתְּרַח כְּךָ כְּעַתָּה
 בְּגֻלוּתָא - כְּגוֹן זֶה הֵרָאֵשׁ כְּפִיף
 לְעַפְרָא, וְהַזַּנָּב שׁוֹלֵט. מִי עֲשֵׂה
 שְׁהַזַּנָּב יַעֲלֶה לְמַעְלָה, יִשְׁלֵט

וְעַם כָּל דָּא, מָאן

וַיִּכַּח? הֲרֹאשׁ שְׁמֵתְכוּפֹף לְמִטָּה. וְעַם כָּל זֶה, מִי מִנְהִיג אֶת הַזָּנָב וּמִי מְסִיעוֹ לְמַסְעָיו? זֶה הֲרֹאשׁ. אֲפֹר עַל גֹּב שֶׁהוּא כְּפוּף לְעֶפֶר, הוּא מִנְהִיג אֶת מְסָעָיו. בְּגִלְלָה זֶה, קוֹלָה כְּנַחֵשׁ יִלְךְ.

וְעַכְשָׁיו, שְׁאֵר הָעַמִּים שֶׁהֵם אֲחוּזִים בְּזָנָב, עוֹלִים לְמַעְלָה, וְשׁוֹלְטִים וּמְכִים, וְהֲרֹאשׁ כְּפוּף לְעֶפֶר, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (עמוס ה) נְפֹלָה לֹא תוֹסִיף קוּם וְגו'. וְעַם כָּל זֶה, הֲרֹאשׁ הַזֶּה מִנְהִיג אֶת הַזָּנָב וְשׁוֹמֵר (ומסיע) אוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שיר השירים א) שְׁמַנִּי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים. אֵלֶּה עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, שֶׁהֵם הַזָּנָב. כֹּא רַבִּי יְהוּדָה, וְנִשְׁק יָדָיו וְאָמַר, אֲלֵמָּלָא לֹא שְׁאַלְתִּי דְבַר בְּעוֹלָם, אֲלֵא שְׁשֵׁאלְתִּי זֶה וְהַרְוַחְתִּי אוֹתוֹ - דִּי לִי, שְׁעַכְשָׁו יִדְעָתִי עַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת וְשִׁלְטוֹנִים אִיךְ מְנַהֵג. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁעֲלִיָּהֶם כְּתוּב (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה וְגו'.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה זֶה לְסַגְלָתוֹ? אָמַר לוֹ, שְׁלִשְׁתַּיִם הָאֲבוֹת הִלְלוּ נִקְרְאוּ סַגְלָה, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה, כְּמוֹ זֶה פְּהִינִים לוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים, וְהַכֹּל אֶחָד. וְאֵלֶּה סַגְלָתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּסְגָלָתוֹ לְמַטָּה, וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב (שמות יט) וְהֵייתֶם לִי סַגְלָה מִכָּל הָעַמִּים.

וְנִסְע אֶהֱל מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלוֹיִם וְגו'. אַחֲרַי כִּף מַה כְּתוּב? [וְנִסְע] דְּגַל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצַבְאָתָם יָמָה. הֵינּוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בְּמַעְרָב, וּפְרָשׁוּהָ. כְּתוּב (בראשית מח) וַיִּבְרַכְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר כִּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר וְגו', וַיִּשֶׂם אֶת אֶפְרַיִם וְגו'. כִּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא. מַה מְשַׁמֵּעֵנוּ? אֲרָא כִּף יִתְבָּרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כְּתוּב, אוֹ כִּף יִתְבָּרַךְ יִשְׂרָאֵל. מַה זֶה יִבְרַךְ

מְדַבֵּר לִי לְזַנְבָא, וּמֵאֵן נְטִיל לִי לְמִטְלָנוּי. הָאִי רִישָׁא. אֲפֹר עַל גֹּב דְּאִיהוּ כְּפִיף לְעַפְרָא, הוּא מְדַבֵּר לְמִטְלָנוּי, בְּגִין דָּא קוֹלָה כְּנַחֵשׁ יִלְךְ.

וְהִשְׁתָּא שְׁאֵר עַמִּין דְּאִינוּן אֲחִידָן בְּזַנְבָא, סְלָקִין לְעֵילָא, וְשִׁלְטִין וּמַחֲזִיין, וְרִישָׁא כְּפִיף לְעַפְרָא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (עמוס ה) נְפֹלָה לֹא תוֹסִיף קוּם וְגו'. וְעַם כָּל זֶה, הָאִי רִישָׁא מְדַבֵּר לְזַנְבָא וְנָטִיר (ס"א וְנָטִיל) לִי, כְּמָה דְּאֵת אָמַר (שיר השירים א) שְׁמַנִּי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים, אֵלִין עַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, דְּאִינוּן זָנָב. אֵתָא רַבִּי יְהוּדָה וְנִשְׁיָק יָדָיו, אָמַר אֲלֵמָּלָא לֹא שְׁאִילְנָא מְלָה בְּעַלְמָא, אֲלֵא דְשֵׁאִילְנָא דָא וְרוּוַחְנָא לִי, דִּי לִי. דְּהִשְׁתָּא יִדְעָנָא עַמִּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, וְשׁוֹלְטָנוּתָא דְלְהוֹן אִיךְ מְתַדְבֵּר. זְכָאָה חוֹלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְּעֲלִיָּהוּ כְּתִיב, (תהלים קלה) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה וְגו'.

אָמַר לִי רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ לְסַגְלָתוֹ. אָמַר לִי, תִּלְתַּי אֲבָהָן אֵלִין אֲקָרוּן סַגְלָה, בֵּין לְעֵילָא בֵּין לְתַתָּא, כְּגוֹוְנָא דָא כְּהִנִּים לוֹיִים וְיִשְׂרָאֵלִים, וְכֹלָא חַד. וְאֵלִין סַגְלָתוֹ שֶׁל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, וּסַגְלָתוֹ לְתַתָּא, וְדָא הוּא דְכְּתִיב (שמות יט) וְהֵייתֶם לִי סַגְלָה מִכָּל הָעַמִּים.

וְנִסְע אֶהֱל מוֹעֵד מַחֲנֵה הַלוֹיִם וְגו'. (במדבר ב) לְבַתֵּר מַה כְּתִיב, וְנִסְע דְּגַל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם לְצַבְאָתָם יָמָה. הֵינּוּ שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בְּמַעְרָב, וְאוּקְמוּהָ. כְּתִיב (בראשית מח) וַיִּבְרַכְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר כִּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאִמּוֹר וְגו'. וַיִּשֶׂם אֶת אֶפְרַיִם וְגו'. כִּף יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל סָבָא. מַאי קָא מְשַׁמֵּעַ לָן. אֲרָא כִּף יִתְבָּרַךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כְּתִיב, אוֹ כִּף יִבְרַךְ

ישראל, מהו יברך ישראל. אלא, ישראל קדישא לא יברך לעלמא, אלא בך, דאנת במערב. וכתוב (בראשית לה) אני אל שדי פרה ורבה. אוליפנא דחמא עמיה שכינתא, וכדין אמר בך יברך ישראל למא. והיאך חמא, והפתיב (בראשית מח) ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'. אלא שכל את ידיו כתיב. מאי שכל. אלא ימינא הוה זקיף, וסטי ליה שכינתא כלפי אפרים, וארח ריחא דשכינתא על רישיה, פדין אמר בך יברך ישראל. וחמא דאיהו למערב.

ישראל? אלא ישראל הקדוש לא יברך את העולם אלא בך, שאתה במערב, וכתוב (שם לה) אני אל שדי פרה ורבה. למדנו שראה עמו שכינה, ואז אמר בך יברך ישראל לאמר. בך יברך את העולם.

ואיך ראה? והרי פתוב (שם) ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו'? אלא פתוב, שכל את ידיו. מה זה שכל? אלא הימין הנה זקוף, והשכינה הסיטה כלפי אפרים, והריח ריח שכינה על ראשו, ואז אמר בך יברך ישראל, וראה שהוא במערב.

ודאי שכינתא במערב, והא אוקימנא בגין דלהוי בין צפון לדרום, ולא תחברא בגופא, ולמהוי בזווגא חד. וצפון מקבלא לה תחות רישא, ודרום מחבקא לה, הקדא הוא דכתיב, (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והא אוקימנא ודאי, מטתו של שלמה בין צפון לדרום, ולא תחברא בגופא, וכדין כללא חד לאתברכא עלמא. תנן, כל האומר תהלה לדוד תלת פעמים בכל יומא, מובטח לו שהוא בן העולם הבא, (דף ק"כ ע"א) והא אוקימנא בגין לזווגא לה להאי תהלה, ולא שתפחא בכל יומא בין צפון לדרום.

ודאי שכינה במערב, והרי בארנו, פדי שיהיה בין צפון לדרום, ולהתחבר בגוף ולהיות בזווג אחד. וצפון מקבל אותה תחת הראש, והדרום מחבק אותה. והו שפתוב (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. והרי בארנו ודאי, (שם א) מטתו של שלמה, בין צפון לדרום, ולהתחבר בגוף, ואז כלל אחד להתברך העולם. למדנו, כל האומר תהלה לדוד שלש פעמים בכל יום, מבטח לו שהוא בן העולם הבא. והרי בארנו, פדי לזוג את התהלה הזו, ושתמצא בכל יום בין צפון לדרום.

אתי בר נש בצפרא, מקבל עליה עול מלכות שמים (בבא דאתמר מסדר שבחא) באינון תשבחון דקאמר (עם) תהלה לדוד, וכלהו הללויה דאינון סדורא דעשרה תשבחון, דעשרה כתרין קדישין דשמא קדישא. ובגין כך עשרה אינון הללויה. לבתר סיים בעשרה תשבחון, דאינון (תהלים קג) הללויה הללו אל בקדשו וגו'. הללויה וגו'. מאן אינון עשרה הללויה, והא חמשה אינון. אלא שרי שבחא בהללויה, וסיים בהללויה.

בא אדם בבקר - מקבל עליו על מלכות שמים (כמו שנתבאר, מסדר שבח) באותן תשבחות שאומר תהלה לדוד, וכל ההללויה, שהם סדור של עשר תשבחות של עשרה כתרים קדושים של השם הקדוש, ומשום זה עשרה הם הללויה. אחר כך סיים בעשר תשבחות, שהן: (תהלים קג) הללויה הללו אל בקדשו וגו', הללויה וגו'. מי אלה עשרה הללויה, והרי חמשה הם? אלא מתחיל שבח בהללויה, ומסיים בהללויה.

לְבַתָּר עֲלוּיָא דְסִדּוּר שְׁבַחָא, בְּאִזּוּ יִשִּׁיר מִשָּׁה, דְּאִית בֵּיהּ כְּלָא. וּבְדָא מְקַבֵּל עָלֶיהָ עוֹל מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא. לְבַתָּר אֲשֵׁרִי לָהּ בְּחֻסְדָּא, בְּסִיּוּמָא דְצִלוּתָא, לְאִתְקַדְשָׁא בֵּיהּ. לְבַתָּר בְּצִלוּתָא דְמִנְחָה דְגִבּוּרָה תְּלִיָא, וְדִינָא שְׂאֲרֵי. אֲשֵׁתְכֶח בְּכָל דְרוּמָא (ס"א יומא) דָּא מִטָּה דְאִתְהֵיבַת בֵּין צְפוּן לְדְרוּם. לְאִתְחַבְרָא בְּזוּוּגָא דָּא בְּגוּפָא כְּדָקָא יָאוּת. וּמֵאֵן דְמִסְדֵּר וּמְחַבֵּר לָהּ בְּכָל יוּמָא כְּהֵאֵי גְוּוּנָא, וְדָאֵי הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא.

בְּגִין כִּף הָאֵי דְגָל מִחְנֵה אֲפָרִים יָמָה, וְאִיהוּ בֵּין צְפוּן לְדְרוּם. דְרוּם רְאוּבֵן מִן סְטָרָא חַד, דְכִתִּיב דְגָל מִחְנֵה רְאוּבֵן תִּימְנָה. צְפוּן דִּן מְסֻטָּרָא אַחְרָא, דְכִתִּיב דְגָל מִחְנֵה דִן צְפוּנָה. אֲפָרִים, בֵּין דָּא לְדָא. אֲשֵׁתְכֶח מְעַרְב דְּאִיהוּ אֲפָרִים, בֵּין צְפוּן לְדְרוּם, כְּלָא כְּגוּוּנָא דְלַעֲלִילָא.

רְזָא לִיתְבֵּי דְרוּמָא אַחוּנָא. וְהָכֵי שְׂדֵר לֹזֶן אַחוּנָא, מְסֻטָּרָא דְבוּצִינִין (ס"א מְסֻטָּרָא בּוּצִינִין) בְּרִזִין קְטִירִין, דְבַעֲיָתוּ לִיחְדָּא יַחְדָּא בְּטוּפְסָרָא דְקְטָרָא עֲלָאָה, קַבִּילוּ עֲלֵיכּוּ עוֹל מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא בְּכָל יוּמָא בְּקַדְמִיתָא, וּבְדָא תַעֲלוּן (ס"א בְּקִשּׁוּרָא) בְּקִסּוּרָא (ס"א בְּקִסּוּרָא) קְדִישָׁא דְדְרוּם, וְאַסְחֵרוּ סְטָרֵי עֲלֵמָא, עַד דְמִתְקַשְׁרֵן בְּקִטּוּרָא חֲדָא, וּבְדְרוּם תְּקִיפוּ (ס"א תְּקִיפוּ) דְיוֹכְתָא, וְתַמְן תִּשְׁרוּן.

רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיהּ, סִימְנָא לְזוּוּגָא דִּיחְדָּא מְנִין. אָמַר לֵיהּ בְּרִי, אַף עַל גַּב דְּאוּקִימְנָא מְלִין לְכָל סְטָר וּסְטָר, וְאִתְבְּדְרוּ הָכָא מְלָה וְהָכָא מְלָה סִימְנָא דָּא נְקוּט בִּידָךְ, וְהָכֵי הוּא, פְּעִין סַחְרָא דְמַדְבְּחָא, דִּתְנֵן, וּבָא לֹו לְקַרְן דְּרוּמִית מְזַרְחִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית מְעַרְבִית, אָמַר לֹו, וְהָרִי

לְאִתְר הַעֲלוּי שֶׁל סִדּוּר הַשְּׁבַח בְּאִזּוּ יִשִּׁיר מִשָּׁה, שֵׁישׁ בּוֹ הַכֵּל, וּבִזְהָ מְקַבֵּל עָלָיו עַל מְלֻכוֹת הַקְּדוּשָׁה. אַחַר כֵּךְ מְשַׁרְה אֹתָהּ בְּחֻסְדָּא בְּסוּף הַתְּפִלָּה, לְהִתְקַדְּשׁ בּוֹ. אַחַר כֵּךְ בַּתְּפִלַּת מִנְחָה, שֶׁהַגְּבוּרָה תְּלוּיָהּ וְהַדִּין שׁוֹרָה. נִמְצָא בְּכָל הַדְּרוּם (הַיּוֹם) הַמְּטָה הַזֶּה שְׁנֵתוּנָה בֵּין צְפוּן לְדְרוּם, לְהִתְחַבֵּר בְּזוּוּג זֶה בְּגוּף כְּרָאוּי. וּמִי שְׂמִסְדֵּר וּמְחַבֵּר אֹתָהּ בְּכָל יוֹם כֵּךְ, וְדָאֵי הוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא.

בְּגִין כִּף הָאֵי דְגָל מִחְנֵה אֲפָרִים יָמָה, וְאִיהוּ בֵּין צְפוּן לְדְרוּם. דְרוּם רְאוּבֵן מִן סְטָרָא חַד, דְכִתִּיב דְגָל מִחְנֵה רְאוּבֵן תִּימְנָה. צְפוּן דִּן מְסֻטָּרָא אַחְרָא, דְכִתִּיב דְגָל מִחְנֵה דִן צְפוּנָה. אֲפָרִים, בֵּין דָּא לְדָא. אֲשֵׁתְכֶח מְעַרְב דְּאִיהוּ אֲפָרִים, בֵּין צְפוּן לְדְרוּם, כְּלָא כְּגוּוּנָא דְלַעֲלִילָא.

רְזָא לִיתְבֵּי דְרוּמָא אַחוּנָא. וְהָכֵי שְׂדֵר לֹזֶן אַחוּנָא, מְסֻטָּרָא דְבוּצִינִין (ס"א מְסֻטָּרָא בּוּצִינִין) בְּרִזִין קְטִירִין, דְבַעֲיָתוּ לִיחְדָּא יַחְדָּא בְּטוּפְסָרָא דְקְטָרָא עֲלָאָה, קַבִּילוּ עֲלֵיכּוּ עוֹל מְלֻכוּתָא קְדִישָׁא בְּכָל יוּמָא בְּקַדְמִיתָא, וּבְדָא תַעֲלוּן (ס"א בְּקִשּׁוּרָא) בְּקִסּוּרָא (ס"א בְּקִסּוּרָא) קְדִישָׁא דְדְרוּם, וְאַסְחֵרוּ סְטָרֵי עֲלֵמָא, עַד דְמִתְקַשְׁרֵן בְּקִטּוּרָא חֲדָא, וּבְדְרוּם תְּקִיפוּ (ס"א תְּקִיפוּ) דְיוֹכְתָא, וְתַמְן תִּשְׁרוּן.

רַבִּי אֶלְעָזָר שְׂאִיל לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אַבּוּי, אָמַר לֵיהּ, סִימְנָא לְזוּוּגָא דִּיחְדָּא מְנִין. אָמַר לֵיהּ בְּרִי, אַף עַל גַּב דְּאוּקִימְנָא מְלִין לְכָל סְטָר וּסְטָר, וְאִתְבְּדְרוּ הָכָא מְלָה וְהָכָא מְלָה סִימְנָא דָּא נְקוּט בִּידָךְ, וְהָכֵי הוּא, פְּעִין סַחְרָא דְמַדְבְּחָא, דִּתְנֵן, וּבָא לֹו לְקַרְן דְּרוּמִית מְזַרְחִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית, מְזַרְחִית צְפוּנִית מְעַרְבִית, אָמַר לֹו, וְהָרִי

וְהָא לֹא יָכִיל עַד דְּמַקְבֵּל עָלֶיהָ בַּר נָשׁ עוֹל מְלֻכוּתָא קַדִּישָׁא בְּקַדְמִיתָא, וְיַהִיב עָלֶיהָ עוֹל דָּא, וְאַתְּ אִמְרַת דִּי יִתֵּי לְדָרוּם בְּקַדְמִיתָא.

אִמְרַ לִּיהּ, פְּלֵא הָא אֲמִינָא לָךְ, דְּהָא וּבָא לוֹ לְקַרְנֵי, אֲמִינָא בְּקַדְמִיתָא, וְהָא יִדְעָתָא רְזָא דְקַרְנֵי, וְדָא הוּא עוֹל מְלֻכוּתָא קַדִּישָׁא. לְבַתֵּר דְּרוּמִית מְזַרְחִית, דְּתַמֵּן הוּא אֵילָנָא דְחִי. וְדָא לְאִזְדוּגָא לִיהּ בְּמִזְרַח דְּאִיהוּ אַבָּא עֲלָאָה. דְּהָא בֵּן מִסְטְרָא דְאַבָּא קָא אֲתִי. וּבְגִין כֶּף, מְדָרוּם לְמִזְרַח, דְּתוּקְפָא דְדָרוּם בְּמִזְרַח הוּא, וּבְעֵי לְאַתְקִשְׂרָא כַּחְדָּא, דָּרוּם בְּמִזְרַח.

וּמִזְרַח דְּאַתְקִשְׂרָא בְּצַפּוֹן, (כַּמָּה דְּאַתְּ אִמְרַ (תהלים י"ז) וְצַפּוֹנָךְ תַּמְלָא בְּטַנֵּם) בְּגִין דְּהָאֵי אֲשֵׁלִים וּמְלֵי נַחְלִין וּמְבוּעֵין, וְעַל דָּא מְזַרְחִית צְפוֹנִית, אֵלִין אַבָּא וְאַמָּא דְלָא מִתְפָּרְשֵׁן לְעֵלְמִין, וְהָא אוּקְיָמְנָא. וּמָה דְּאַתְמַר צְפוֹנִית, דְּאִיהוּ טְמִירָא עֲלָאָה, וּמִסְטַר דִּילָהּ נְפִיק צַפּוֹן, וְדִינִין מִסְטְרָא דִּילָהּ מִתְעָרִין, אַף עַל גַּב דְּהִיא רַחֲמֵי וַחֲדוּ. וְהָא אוּקְיָמְנָא. וְכַד אִיהִי נְפִיקַת, צַפּוֹן נְפִיקַת בֵּיהּ, דְּאִיהוּ אֶתְפְּלִיל וְאַתְקִשְׂרָא בְּדָרוּם.

לְבַתֵּר צְפוֹנִית מְעַרְבִית, דְּהָא מִסְטְרָא דְאַבָּא נְפִיק בֵּין, וּמִסְטְרָא דְאַמָּא נְפִיקַת בֵּת. וּבְגִין כֶּף צְפוֹנִית מְעַרְבִית, וְדָא הוּא קַרְנֵי דְקַדְמִיתָא, דְּהִשְׁתָּא אֶתְקִשְׂרָא בְּצַפּוֹן סְתָם. לְבַתֵּר בְּעֵי לְקִשְׂרָא לָהּ בְּדָרוּם, דְּתַמֵּן הוּא קִשְׂרָא דְכֻלָּא, וְגוּפָא בֵּיהּ אֲשִׁתְּכַח, וְעַל דָּא מְעַרְבִית דְּרוּמִית.

אֲשִׁתְּכַח הָאֵי קַרְנֵי תֵּלַת זְמַנִּין, חַד לְקַבְּלָא לִיהּ בַּר נָשׁ בְּקַדְמִיתָא, וּלְבַתֵּר הַכִּי לְקִשְׂרָא לָהּ בַּתְּרֵי דְרוּעֵי, לְאַתְחַבְּרָא בְּגוּפָא, וּלְמַהוּי כֻלָּא חַד. וְדָא הוּא סְדוּרָא דִּיחֻדָּא שְׁלִים. וְכֹל סְטַר וּסְטַר בְּהִהוּא קִשְׂרָא דְאַתְחַזִּי לִיהּ, וְלֹא יַחְלִיף סְטַרָא בְּסְטַרָא אַחְרָא דְלֹא

לֹא יָכִיל עַד שְׁמַקְבֵּל עָלָיו אָדָם עַל מְלֻכוּת הַקְּדוּשָׁה בַּתְּחִלָּה וְנוֹתֵן עָלָיו עַל זֶה, וְאַתְּ אִמְרַת שְׂיָבֵא לְדָרוּם בַּתְּחִלָּה?!

אִמְרַ לוֹ, הַכֹּל אִמְרַתִּי לָךְ, שְׁהָרִי וּבָא לוֹ לְקַרְנֵי, אִמְרַתִּי בַּתְּחִלָּה, וְהָרִי יִדְעַת סוּד הַקַּרְנֵי, וְזִהוּ עַל מְלֻכוּת הַקְּדוּשָׁה. אַחַר כֶּף דְּרוּמִית מְזַרְחִית, שְׁשֵׁם הוּא עֵץ הַחַיִּים, וְזֶה לְזוּג אוֹתוֹ בְּמִזְרַח, שֶׁהוּא הָאֵב הַעֲלִיּוֹן, שְׁהָרִי הַבֵּן מִצַּד אַבָּא הוּא כָּא. וְלָכֵן מְדָרוּם לְמִזְבַּח, שְׁכַח הַדָּרוּם הוּא בְּמִזְרַח, וְצִרְיָךְ לְהַתְקַשֵּׁר כְּאַחַד, דָּרוּם בְּמִזְרַח.

וְהַמְזוּרַח שְׁמַתְקִשְׂרָא בְּצַפּוֹן, (כַּמּו שְׁנֵאמַר (תהלים יז) וְצַפּוֹנָךְ תַּמְלָא בְּטַנֵּם) מִשׁוּם שְׁזֶה מְשֻׁלִּים וּמְמַלָּא נַחְלִים וּמְעִינּוֹת, וְעַל זֶה מְזַרְחִית צְפוֹנִית, אֵלוֹ אַבָּא וְאַמָּא שְׁלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָם, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. וּמָה שְׁנֵאמַר צְפוֹנִית, שֶׁהוּא סְתַר עֲלִיּוֹן, וּמִצַּדָּה יוֹצֵא צַפּוֹן, וּמִצַּדָּה מִתְעוֹרְרִים הַדֵּינִים, אַף עַל גַּב שֶׁהִיא רַחֲמִים וְשִׂמְחָה. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. וְכִשְׁהִיא יוֹצֵאת - צַפּוֹן יוֹצֵא עִמָּה, שֶׁהוּא נִכְלָל וְנִקְשָׁר בְּדָרוּם.

אַחַר כֶּף צְפוֹנִית מְעַרְבִית, שְׁהָרִי מִצַּד הָאֵבָא יוֹצֵא בֵּין, וּמִצַּד הָאֵמָא יוֹצֵאת בֵּת, וּמִשׁוּם כֶּף צְפוֹנִית מְעַרְבִית, וְזִהִי קַרְנֵי שֶׁל הַתְּחִלָּה, שְׁכַעַת נִקְשְׂרַת בְּצַפּוֹן סְתָם. אַחַר כֶּף צִרְיָךְ לְקִשְׂרָה בְּדָרוּם, שְׁשֵׁם הוּא קִשְׂרָה הַכֹּל, וְהַגּוּף בֵּיהּ נִמְצָא, וְעַל כֶּף מְעַרְבִית דְּרוּמִית.

נִמְצָאת קַרְנֵי זוֹ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים: אַחַת לְקַבֵּל אוֹתָהּ אָדָם בַּתְּחִלָּה, אַחַר כֶּף לְקִשְׂרָה בְּשִׁתֵּי זְרוּעוֹת, לְהַתְחַבֵּר בְּגוּף וְלַהֲיוֹת הַכֹּל אַחַד. וְזִהוּ סְדוּר שֶׁל הַיְחֻדֵי הַשְּׁלָם. וְכֹל צַד וְצַד בְּאוֹתוֹ קִשְׂרָא שְׂרָאוֹי לוֹ, וְלֹא יַחְלִיף צַד בְּצַד אַחַר שְׁלֹא רְאוּי לוֹ, כְּדֵי שְׁלֹא יַעֲנֹשׁ מִי

שְׁעוֹשָׁה יְחִוּד זֶה כְּרָאוּי כְּפִי
שְׁאֲמַרְנוּ, אֲשֶׁרֵי חָלְקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהָרִי יוֹדֵעַ לְסִדְר
שִׁבְחָ רְבוּנוֹ וְיְחִוּד רְבוּנוֹ, וְלֹא
עוֹד, אֲלֵא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְשַׁתְּבַח בּוֹ. עֲלֵיו כְּתוּב, (ישעיה מט)
וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
כָּךְ אֶתְפָּאֵר.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּתַח, (תהלים כה) לְדוֹד
אֲלִיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשֵׁא אֱלֹהֵי כָךְ
כְּטַחְתִּי וְגו'. מַה רָאָה דוֹד לְסִדְר
שִׁבְחָ זֶה כִּכֶּה? וְכֹל הַשְּׂבָחִים
שֶׁהֵם בְּא"ב, כְּלָם שְׁלָמִים, וְזֶה
חֶסֶד, שְׁאִין בּוֹ ו'? וְלָמָּה סִדּוֹר זֶה
לְפַל עַל אַפְסִים?

אֲרָא סוּד עֲלִיזוֹן הוּא גְּנוּז בֵּין
הַחֲבָרִים. בְּשַׁעָה שְׁנֹכְנֵס הַלֵּילָה,
(ושולט) הַעֵץ הַתְּחַתּוֹן שֶׁהַמּוֹת תְּלוּי
בּוֹ, פּוֹרֵשׁ עֲנַפּוֹ וּמְכַסֶּה הַכֹּל. וְעַל
כֵּךְ מַחְשִׁיב, וְכֹל בְּנֵי הָעוֹלָם
טוֹעֲמִים טַעַם הַמּוֹת, וּמְקַדִּים
אָדָם וְנוֹתֵן פְּקֻדוֹן נִפְשׁוֹ, וּמְפַקֵּד
בְּיָדוֹ בְּפִקְדוֹן. וּמִשׁוּם שְׁלֹקַח
אוֹתָם בְּפִקְדוֹן, חוֹזֵר הַפְּקֻדוֹן
לְבַעֲלָיו בְּשַׁעָה שְׁמַגִּיעַ הַבֶּקֶר.
כְּשִׁמְגִיעַ הַבֶּקֶר וְחוֹזֵר אֵלָיו
פְּקֻדוֹנוֹ, צְרִיף לְבָרוּךְ אֵת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא הַנְּאֻמָּן הַעֲלִיזוֹן.
אֲחֵרֵי שְׁקָם, נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֻסֶת,
מִתְעַטֵּר בַּתְּפִלִּין, מִתְכַּסֶּה בְּכִסּוּי
צִיצִית, נִכְנָס וּמְטַהֵר עֲצָמוֹ
בְּקַרְבָּנוֹת בַּתְּחִלָּה, אַחֵר כֵּךְ מְקַבֵּל
עֲלָיו עַל מַלְכוּת בְּסִדּוֹר שֶׁל שְׂבָחֵי
דוֹד, שֶׁהֵם סִדּוֹר שֶׁל עַל מַלְכוּת.
וּבְסִדּוֹר שִׁבְחָ זֶה מְשַׁרְה עֲלָיו
אוֹתוֹ עַל. אַחֵר כֵּךְ סִדּוֹר תְּפִלַּת
מִשְׁב, וְתְּפִלָּה מְעַמֵּד, לְקַשְׁרָם
כְּאַחַד.

בֵּא רָאָה סוּד הַדְּבָר, אֵף עַל גַּב
שֶׁתְּפִלָּה תְּלוּיָהּ בְּמַלְל וְדַבּוּר הַפֶּה
- הַכֹּל תְּלוּי בְּעַקֵּר הַמַּעֲשֵׂה
בַּתְּחִלָּה, אַחֵר כֵּךְ בְּדַבּוּר וּבְמַלְל

אִיתְחַזִּי לִיָּה, בְּגִין דְּלֹא יִתְעַנְשׁ. מֵאֵן דְּעַבִּיד
(דף ק"ב ע"ב) יְחִוּדָא דָּא כְּדָקָא חֲזִי כְּמָה דְאַמִּינָא,
זַכָּאָה חוֹלְקִיָּה בְּהֵאֵי עֲלָמָא וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי,
דְּהֵא יָדַע לְסִדְרָא שְׂבָחָא דְמֵאֲרִיָּה, וְיְחִוּדָא
דְּמֵאֲרִיָּה, וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
מְשַׁתְּבַח בֵּיה. עֲלֵיהּ כְּתִיב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי
עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּךְ אֶתְפָּאֵר.

רְבִי שְׁמַעוֹן פְּתַח (תהלים כה) לְדוֹד אֲלִיךָ יי נִפְשִׁי
אֲשֵׁא אֱלֹהֵי כָךְ בְּטַחְתִּי וְגו', מָאֵי קָא חָמָא
דוֹד לְסִדְרָא הֵאֵי שְׂבָחָא הַכִּי. וְכִלְהוֹ שְׂבָחֵי
דְּאִינוּן בְּאַלְפָּא בֵּיתָא כְּלָהוּ שְׁלָמִין, וְהֵאֵי
חֶסֶדָא דְּלֹא אֵית בֵּיה ו'. וְאַמֵּאי סִדּוּרָא דָּא
לְמַנְפַּל עַל אַנְפִּין.

אֲרָא (תָּא חֲזִי) רְזָא עֲלָאָה הוּא, גְּנוּז בֵּין חֲבָרִיָּא.
בְּשַׁעָתָא דְּלִילִיָּא עָאֵל, (ושלמא) אֵילָנָא
תְּתַאָה דְּתִלְיָא בֵּיה מוֹתָא פְּרִישׁ עֲנַפּוֹי וּמְכַסִּיא
לְכֹלָא. וְעַל דָּא אֶתְחַשְׁד. וְכֹל בְּנֵי עֲלָמָא טַעֲמִין
טַעֲמָא דְּמוֹתָא, וְאַקְדִּים בְּר נֶשׁ וְיִהִיב לִיָּה
פְּקֻדוֹנָא דְּנַפְשִׁיָּה, וְאַפְקֻדִיהּ בִּידִיהּ בְּפִקְדוֹנָא.
וּבְגִין דְּנִטִּיל לוֹן בְּפִקְדוֹנָא, תָּב פְּקֻדוֹנָא
לְמֵאֲרִיָּה בְּשַׁעָתָא דְּאַתִּי צְפָרָא. כִּד אֶתִּי צְפָרָא
וְתָב לְגַבִּיָּה פְּקֻדוֹנִיָּה, בְּעֵי לְבָרְכָא לִיָּה
לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ מְהִימָנָא עֲלָאָה.
לְבַתֵּר דְּקָם, עָאֵל לְבִי כְּנִישְׁתָּא, מְעַטֵּר
בְּטוֹטְפִי. אֶתְפְּסִי בְּכִיסוּי דְּצִיצִית.

עָאֵל וּמְדַכֵּי גְרַמִּיָּה בְּקוּרְבָּנִין בְּקַדְמִיתָא. לְבַתֵּר
קָבִיל עֲלֵיהּ עוֹל מַלְכוּתָא בְּסִדּוּרָא דְּשְׂבָחֵי
דְּדוֹד, דְּאִינוּן סִדּוּרָא דְּעוֹל מַלְכוּתָא. וּבְסִדּוּרָא
דְּשְׂבָחָא דָּא, אֲשֶׁרָא עֲלֵיהּ הֵהוּא עוֹל. לְבַתֵּר
סִדּוּרָא דְּצִלוּתָא דְּמִיוֹשֵׁב, וְצִלוּתָא דְּמַעוּמֵד,
לְקַשְׁרָא לוֹן כְּחָדָא.

תָּא חֲזִי רְזָא דְּמַלְהָ אֵף עַל גַּב דְּצִלוּתָא תְּלִיָּא
בְּמַלּוּלָא וְדַבּוּרָא דְּפּוּמָא, כְּלֵא תְּלִיָּא בְּעַקֵּרָא דְּעוֹבָדָא בְּקַדְמִיתָא,

הפה. איזה מעשה? אלא אותו מעשה שעושה האדם בתחלה כמו תפלה זו. ולא יתפלל אדם תפלה, עד שיראה מעשה בתחלה כמו התפלה.

מעשה ראשון (בראשונה מעשה) בשעה שאדם קם - צריך לטהר עצמו בתחלה, ואחר כך יקבל עליו על זה, יפרש על ראשו פריסת מצוה. אחר כך יקשר קשר היחוד, שהם תפלין, (מהו תפלין?) תפלה של ראש ושל יד, ויתקנם בקשר אחד בשמאל ועל הלב, כפי שבארנו (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו'. (וכתוב (שם ח) שימני כחותם על לבך פחותם על זרועך. והרי בארנו. וזהו המעשה שבתחלה.

אחר כך, בשעה שאדם נכנס לבית הפנסת, יטהר עצמו בתחלה בקרבנות, בדבור הפה. אחר כך יקבל עליו על מלכות זה, לפרש על ראשו (פרישת מצוה) בשבחי דוד המלך, כמו המעשה שפורס על ראשו פרישת מצוה. אחר כך תפלת מישב כנגד תפלין של יד, ואחר כך תפלת מעמד שהיא כנגד תפלין של ראש. וזה כמו זה. מעשה כמו דבור. ודאי במעשה ודבור תלויה התפלה. ואם פוגם את המעשה, הדבור לא מוצא מקום ששורה בו, וזו לא תפלה, ונפגם האיש שהוא למעלה ולמטה, (ולא עוד, אלא) שצריך להראות מעשה ולמלל דבור עליו, וזוהי תפלה שלמה. אוי לאיש שפוגם בתפלתו, עבודת רבונו, עליו כתוב (ישעיה א) כי תבאו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שמע. שהרי במעשה ודבור הדבר תלוי.

כי תבואו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שומע, דהא בעובדא ובמלווא תליא מלתא.

ולבתר בדבורא ובמלווא דפומא. מאן עובדא, אלא ההוא עובדא דעביד בר נש בקדמיתא, כגוונא דצלותא הוא, ולא יצלי בר נש צלותא, עד דיתחזי עובדא בקדמיתא כגוונא דצלותא.

עובדא דקדמיתא (כ"א בקדמיתא עובדא) בשעתא דבר נש קאים, בעי לדפאה גרמיה בקדמיתא. ולבתר יקבל עליה האי עול, לפרשא על רישיה פרישו דמצוה. לבתר יתקשר קשורא דיהודא דאינון תפלין, (מהו תפלין?) תפלה של ראש, ושל יד. ולא תקנא לון בקשורא חדא בשמאלא, ועל לבא, כמה דאוקימנא (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי וגו'. וכתוב (שיר השירים ח) שימני כחותם על לבך פחותם על זרועך. והא אוקימנא. ודא הוא עובדא בקדמיתא.

דבתר בשעתא דבר נש עאל לבי כנישתא, ידפי גרמיה בקדמיתא, בקרבנין, במלווא דפומא. לבתר יקבל עליה האי עול מלכות, לפרשא על רישיה (פרישו דמצוה) בשבחי דדוד מלפא. כגוונא דעובדא דפריש על רישיה פרישו דמצוה. ולבתר צלותא דמיושב, לקבל תפלה של יד. לבתר צלותא דמעומד, דהיא לקבל תפלה דרישא. ודא כגוונא דדא. עובדא כגוונא דדבורא. ודאי בעובדא ומלווא תלייא צלותא.

ואי פגים עובדא, מלווא לא אשפח אתר דשריא ביה, ולא איהו צלותא, ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא. (ולא עוד אלא) דבעינן לאחזאה עובדא, ולמללא מלווא עליה, ודא הוא צלותא שלים. ווי ליה לבר נש דפגים צלותיה, פולחנא דמאריה. עליה פתיב, (ישעיה א) כי תבואו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שומע, דהא בעובדא ובמלווא תליא מלתא.

יִכְזָבוּ לוֹ וְלָבָם לֹא נִכּוֹן עִמּוֹ. הוּא אוֹמֵר (תהלים כה) אֵלֶיךָ יי נִפְשֵׁי אִשָּׁא, וְלֹא כָּל מְלוּי אֵלָא בְּלִבָּא רְחִיקָא, הָא גַּרְם עָלִיהּ לְאַסְתִּלְקָא מִעֲלָמָא, עַד לָא מְטוּן יוֹמוּי, בְּזַמְנָא דְהָא אֵילָנָא אֲתַעַר בְּעֲלָמָא לְמַעַבַּד דִּינָא.

וְעַל דָּא בְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַדְבָּקָא נִפְשֵׁיהּ וְרַעוּתֵיהּ בְּמֵאֲרִיָּה, וְלֹא יִיתִי לְגַבִּיָּה בְּרַעוּתָא כְּדִיבָא, בְּגִין דְּכֹתִיב, (תהלים קא) דּוּבַר שְׁקָרִים לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּי עֵינַי. מָאִי לֹא יִפּוֹן. אֵלָא בְּשַׁעֲתָא דְהוּא אֲתַקִּין גְּרַמִּיָּה לְהֵאִי, וְלִבִּיָּה רְחִיקָא מְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָלָא נִפְיָא וְאָמַר, לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּי עֵינַי. (אמאי) הֵאִי בְּעֵי לְאַתְקִנָּא גְּרַמִּיָּה, לֹא יִפּוֹן, לֹא בְּעֵינָא דִּיתְתַּקֵּן. כָּל שְׂפָן אֵי אֲתִי לְיַחְדָּא שְׂמָא קְדִישָׁא, וְלֹא מִיַּחַד לִיהּ כְּדָקָא יֵאוּת.

וּבָאָה חוּלְקִיָּהוּן דְּצַדִּיקָא בְּעֲלָמָא דִּין וּבְעֲלָמָא דְאֲתִי, עָלִיָּהּ כְּתִיב (ישעיה סו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדֵי וְגו' וְכֹתִיב, (תהלים קמ) אַף צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְגו'. אֲתָא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁקִי יְדוּי. אָמַר, אֲלִמְלָא לֹא אֲתִינָא לְעֲלָמָא אֵלָא לְמִשְׁמַע מַלְיָן אֵלִין דִּי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַכָּאָה חוּלְקִנָּא, וְזַכָּאָה חוּלְקִיָּהוּן דִּישְׂרָאֵל, דְּאֵינּוּן מִתְדַבְּקִין בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכֹתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים וְגו'. (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים וְגו'.

בְּרוּךְ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.
יְמִלוּךָ יי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁתָּ נֶשֶׂא

עִמּוֹ. הוּא אוֹמֵר (שם כה) אֵלֶיךָ ה' נִפְשֵׁי אִשָּׁא, וְלֹא כָּל דְּבָרֵי, אֵלָא בְּלִבָּא רְחוּקָא, זֶה גּוֹרֵם עָלָיו לְהַסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם טָרַם שְׂלֹא הִגִּיעוּ יָמָיו, בְּזַמַּן שְׂאֵילָן זֶה מִתְעוֹרָר בְּעוֹלָם לְעִשׂוֹת דִּין.

וְלָבָן צָרִיךְ אָדָם לְהַדְּבִיק נִפְשׁוֹ וְרַצוֹנוֹ בְּרַבּוֹנוֹ, וְלֹא יָבֵא אֵלָיו בְּרַצוֹן כּוֹזֵב, מִשּׁוֹם שְׂכֵתוּב (שם קא) דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּי עֵינַי. מַה זֶה לֹא יִפּוֹן? בְּשַׁעֲתָא שְׂהוּא מִתְקִין עִצְמוֹ לְזֶה וְלָבּוֹ רְחִיק מִן הַקּוּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, קוּל יוֹצֵא וְאוֹמֵר: לֹא יִפּוֹן לְנַגְדַּי עֵינַי. (למח) זֶה צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת עִצְמוֹ, לֹא יִפּוֹן, אֵינּוּ רּוֹצֵחַ שְׂיִתְתַּקֵּן. כָּל שְׂפָן אִם הוּא בָּא לְיַחַד שֵׁם הַקּוּדְשׁ וְלֹא מִיַּחַד כְּרֵאוּי.

אֲשֵׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עָלִיָּהֶם כְּתוּב (ישעיה סו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדֵי וְגו'. וְכֹתוּב (תהלים קמ) אַף צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְגו'. בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁקִי יְדוּ וְאָמַר, אֲלִמְלָא לֹא בָּאֲתִי לְעוֹלָם רַק לְשַׁמַּע דְּבָרִים אֵלָיו - דִּי לִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֵׁרֵי חֲלָקִי וְאֲשֵׁרֵי חֲלָקִי יִשְׂרָאֵל, שְׂנֵדְבָקִים

בְּקוּדְשׁ-בְּרוּךְ הוּא, שְׂכֵתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים וְגו'. (ישעיה ס) וְעַמְּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים וְגו'.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמִלוּךָ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

פְּרִשְׁתָּ נֶשֶׂא

וְיַדְבֵּר ה' אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר נֶשֶׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וְגו'. רַבִּי אַבְבָּא פָּתַח, (תהלים לב) אֲשֵׁרֵי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב ה' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ

וְיַדְבֵּר יי אֵל מֹשֶׁה לֵאמֹר, נֶשֶׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן וְגו'. (במדבר ד) רַבִּי אַבְבָּא פָּתַח, (תהלים לב) אֲשֵׁרֵי אָדָם לֹא יַחֲשֵׁב ה' לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה.

רמיה. הפסוק הנה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו. ויש להסתכל בו, וכף פרשהו.

בא ראה, בשעת תפלת מנחה הדין שורה בעולם, ויצחק תקן תפלת מנחה, וגבורה עליונה שולטת בעולם, עד שבא ונכנס הלילה, בשביל לקבל אותו (לילה). ומזמן ששורה תפלת מנחה, נפרד השמאל לקבל (אותו) ומתעורר הלילה. אחר שמתעוררים כל אותם שומרי הפתחים שבחוץ, כלם מתעוררים בעולם ומתפשטים, וכל בני העולם טועמים טעם מות.

והרי נתבאר. בחצות הלילה ממש מתעורר השמאל כמקדם, ושושנה הקדושה מעלה ריחות ומשבחת ומרימה קול, ואז עולה ושורה הראש למעלה בשמאל, והשמאל אז מקבלה.

אז הפרוז קורא בעולם, שהרי זמן הוא להתעורר לשבח למלך. ואז תשבחות מתעוררות, ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו של מי שמתעורר לזוג זוג זה כשפא הבקר, והימין מתעורר ומחבקה, ואז זוג הכל נמצא כאחד. (למלך, כשפא הבקר והימין מתעורר ומחבק אותה, אז נמצא זוג הכל כאחד, ואז התשבחות מתעוררות ונמצאת התבשמות הכל. אשרי חלקו של מי שמתעורר לזוג זוג זה).

בא ראה, בשעה שבני אדם ישנים וטועמים טעם מות והנשמה עולה למעלה - עומדת במקום שעומדת, ונבחנת על מעשיה שעשתה כל היום, וכותבים אותם על פתק. מדוע? משום שהנשמה עולה למעלה ומעידה על מעשי האדם ועל כל דבור ודבור שיוצא מפיו.

וכשאותו דבור שהוציא האיש מפיו הוא כראוי, דבור קדוש של

האי קרא, לאו רישיה סיפיה, ולא סיפיה רישיה. ואית לאסתכלא ביה, והא אוקמוה.

תא חזי, בשעתא דצלותא דמנחה דינא שריא בעלמא, ויצחק תקן צלותא דמנחה, וגבורה עלאה שלטא בעלמא, עד דאתי ועאל ליליא, בגין לקבלא ליה (לילה), ומזמנא דשארי צלותא דמנחה, אתפרש שמאלא לקבלא (ליה) ואתער ליליא. בתר דאתער כל אינון נטורי פתחין דלבר, פלהו מתערין בעלמא ואתפשטו. וכל בני עלמא טעמין טעמא דמותא.

והא אתמר. בפלגות ליליא ממש, אתער שמאלא כמלקדמין, וורדא קדישא סלקא ריחין, והיא משבחת וארימת קלא, וכדין סלקא ושריא רישא לעילא בשמאלא, (דף קכ"א ע"ב) ושמאלא מקבל לה.

בדין פרוזא קארי בעלמא, דהא עידן הוא לאתערא לשבחה ליה למלכא. וכדין תשבחן מתערין, ואתבסמותא דכלא אשתכח. זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא. פד אתי צפרא, וימינא אתער ומחבקה לה, פדין זוגא דכלא אשתכח פחדא. (ס"א למלכא, פד אתי צפרא וימינא אתער ומחבק לה פדין זוגא דכלא אשתכח פחדא וכדין תושבחתן מתערין ואתבסמותא דכלא אשתכח זכאה חולקיה מאן דאתער לזוגא זוגא דא).

תא חזי, בשעתא דבני נשא דמיכין, וטעמין טעמא דמותא, ונשמתא סלקא לעילא, קיימא באתר דקיימא, ואתבחינת על עובדהא דעבדת כל יומא, וכתבין להו על פתקא. מאי טעמא. בגין דנשמתא סלקא לעילא, ואסהידת על עובדוי דבר נש, ועל כל מלה ומלה דנפיק מפומיה.

וכר ההיא מלה דאפיק בר נש מפומיה איהי

תפלה ותורה - אותו דבור עולה
 ובקע רגיעים, ועומד במקום
 שעומד, עד שנקנס הלילה,
 והנשמה עולה ואוחזת אותו
 הדבור ומכניסותו לפני המלך.

ובשאותו דבור אינו כראוי, והוא
 דבור מדבורים רעים, מלשון
 הרע - אותו הדבור עולה למקום
 שעולה, ונרשם אותו דבור ואותו
 חטא על האדם. זהו שכתוב (מיכה
 ז) משכבת חיקך שמר פתחי פיך.
 ולכן אשרי אדם לא יחשב ה' לו
 עון, אימתי? כשאין ברוחו רמיה.

רעיא מהימנא (רועה הנאמן)

מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן
 חמשים שנה כל הבא לעבד
 עבדת עבדה ועבדת משא באהל
 מועד. מצוה זו להיות הלויים
 משוחררים במקדש. ואף על גב
 שבארנו למעלה, כאן צריך
 לחדש דברים, שהרי הפהן
 מקריב קרבן, והוא מיכאל. לוי
 הוא גבריאל, הוא צריך לנגנא.

וכור הדבר - (תהלים מב) יומם יצוה
 ה' חסדו, זה חסד כהן גדול,
 שמיכאל הוא כהן הדיוט לגבי
 רבנו, ועם כל זה שהדיוט הוא
 אצל רבנו - הוא מלך חיות
 הקדש. ובכפת הדיוט אל תהי
 קלה בעיניך, וזהו יומם יצוה ה'
 חסדו.

ובבבב שירה עמי - זו גבורה.
 שירה - (דברים לג) בכור שורו הדר
 לו. (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל.

וגבריאל שלוחו, וצריך לשורר
 ולנגנא בחדוה בין התורה, (להתעסק
 לשלח קרבות לפני המלך בשמחה. ומי שאין לו
 רשות) להתעסק בתורה, יקיים (איכה
 ב) קומי רני בליל לראש אשמרות.
 ויאמר באשמורות כמה סליחות
 ותחנונים ובקשות בכל מיני רנה

כדקא יאות, מלה קדישא דאורייתא וצלותא.
 ההיא מלה סלקא, ובקע רגיעין, וקיימא
 באתר דקיימא, עד דעאל ליליא, ונשמתא
 סלקא ואחיד לההיא מלה, ועאיל לה קמי
 מלכא.

וכד ההיא מלה לאו איהי כדקא יאות, ואיהי
 מלה ממילין בישין, מלישנא בישא,
 ההיא מלה סלקא לאתר דסלקא, וכדין
 אתרשים ההיא מלה, וההוא חובה עליה דבר
 נש, הדא הוא דכתיב, (מיכה ז) משוכבת חיקך
 שמור פתחי פיך. ובגין כך (תהלים לב) אשרי אדם
 לא יחשוב יי לו עון. אימתי. כשאין ברוחו
 רמיה.

רעיא מהימנא

מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא
 לעבוד עבדות עבודה ועבדת משא באהל מועד.
 (במדבר ז) פקודא דא להיות הלויים משוחררים במקדש. ואף
 על גב דאוקימנא לעילא, הכא צריך לחדש מלין, דהא
 כהן איהו מקריב קרבנא, ואיהו מיכאל. לוי איהו
 גבריאל. איהו צריך לנגנא.

ורוא דמלה, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו, דא חסד
 כהנא רבא דמיכאל איהו כהן הדיוט לגבי מאריה,
 ועם כל דא דהדיוט איהו אצל מאריה. מלך דחיות
 הקדש איהו. ובכפת הדיוט אל תהי קלה בעיניך, והאי
 איהו יומם יצוה יי חסדו.

ובבבב שירה עמי, דא גבורה. שירה: (דברים לג) בכור
 שורו הדר לו. (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל,
 וגבריאל שלוחיה, וצריך לשורר ולנגנא בחדוה בחמרא
 דאורייתא, (להתעסקא לשלחא קרבנא קמי מלכא בחדוה ומאן דלית
 ליה רשו) להתעסקא באורייתא, יקיים (איכה ב) קומי רני בליל
 לראש אשמרות.

ויימא באשמורות, כמה סליחות ותחנונים ובקשות, בכל מיני רנה בגרוניה, דאיהו כנור

בגרונו, שהוא כנור להוציא בו קול בשש פנפי ראה עם ורדים בששת צנורות הקנה, וזו ו'. ויוציאו מהלב, ששם בינה, כמו שפרשה בעלי המשנה, הלב מבין. יוציא בן מבינה, מבן יה, שהוא ו', שהוא אפרוח בשש פנפים, ויעלה בששת צנורות הקנה, שהם (מלכים א' י) שש מעלות לפסה.

לאפקא ביה קלא, בשית פנפי ריאה עם וורדא. בשית עזקאן דקנה. ודא ו'. ויפוק ליה מלבא, דתמן בינה. כמה דאוקמוה מארי מתניתין, הלב מבין. יפוק בן מבינה, מבן יה, דאיהו ו', דאיהו אפרוח בשית גדפין. ויסלק ליה בשית עזקאן דקנה, דאינון (מלכים א' י) שש מעלות לפסה.

ושני כסאות הם, (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון, והם הלב והפה. ל"ב, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה מלחמה לה' בעמלק. כבד, סמא"ל, פה הכס"ה, פס ה', זהו שפתיב (תהלים פא) תקעו בחדש שופר וגו'.

וב' פרסיין אינון (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון, ואינון לבא ופומא. ל"ב, (שמות יז) ויאמר פי יד על פס יה מלחמה לוי בעמלק, (בנה"ר) כבד, סמא"ל, פומא דכס"ה, פ"ס י"ה, הדא הוא דכתיב, (תהלים פא) תקעו בחדש שופר וגו'.

מהו שופר? קנה, ו', קול שעולה מן הקנה אל הפה, ששם ה', בחמשה מיני תקיני דבור, שהם: השפתיים ושנים וחדף. שפתיים שנים. שנים וטוחנות שני מינים. וחדף - הרי חמשה. שטוחנים כנהר, שהוא קול, כמו שטוחנים הרחמים. להוציא קול ודבור שיוצא מהבינה של הלב במחשבה.

מאי שופר. קנה, ו', קול דסליק מן הקנה, לגבי פומא, דתמן ה'. בה' מיני תקינין דדבורא, דאינון שפון ושנים וחדף. שפון תרין. שנים וטוחנות תרין מינין. וחדף, הא חמש. דטחנין כנהר דאיהו קול, כגוונא דטחנין ריחייא. לאפקא קול ודבור, דנפיק מבינה דלבא. במחשבה.

שהוא שם מפרש בעשרה מיני תלים. ובשופר, אין פוחתין מעשרה שופרות. והתורה - הקול שלה, הדבור שלה, הבינה שלה, שפרשה, איזהו חכם? המבין דבר מתוך דבר. מחשבה שלו חשוכה לפני הקדוש ברוך הוא מפל קרבנות ועולות. זהו שפתיב (ויקרא ז) זאת התורה לעולה ולמנחה. (ע"כ רע"א מהימנא).

דאיהו שמא מפרש בעשר מיני תלים. ובשופר, אין פוחתין מעשרה שופרות. ואורייתא, קלא דילה, דיבור דילה, בינה דילה, דאוקמוה איזהו חכם המבין דבר מתוך דבר. מחשבה דילה. חשיב קמי קדשא בריך הוא, מפל קרבנין ועלוון, הדא הוא דכתיב, (ויקרא ז) זאת התורה לעולה ולמנחה. (ע"כ רע"א מהימנא).

איש או אשה כי יעשו מפל חטאת האדם וגו'. (במדבר ה) תא חזי, כתיב (שופטים ד) וחקר הקיני נפרד מקיין מבני חובב חותן משה וגו', וחקר הקיני מבני בנוי דיתרו הוה, כמה דאת אמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. אמאי אקרי קיני. והא אוקמוה. וכתיב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ואתמר דעבד קנא וגו'. וחקר הקיני מבני בנוי של יתרו הוה, כמו שנתמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. למה נקרא קיני? והרי פרשה. וכתוב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ונתבאר שעשה קן במדבר

איש או אשה כי יעשו מפל חטאת האדם וגו'. (במדבר ה) תא חזי, כתיב (שופטים ד) וחקר הקיני נפרד מקיין מבני חובב חותן משה וגו', וחקר הקיני מבני בנוי דיתרו הוה, כמה דאת אמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. אמאי אקרי קיני. והא אוקמוה. וכתיב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ואתמר דעבד קנא

וגו'. וחקר הקיני מבני בנוי של יתרו הוה, כמו שנתמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני וגו'. למה נקרא קיני? והרי פרשה. וכתוב (בראשית טו) את הקיני ואת הקניזי. ונתבאר שעשה קן במדבר

בְּמִדְבָּרָא, פְּעוּפָא דָא, בְּגִין לְמַלְעֵי בְּאוּרֵייתָא,
וְאַתְפָּרֵשׁ מִן מְתָא, נִפְרַד מְקִין, אַתְפָּרֵשׁ מֵהָהוּא
עַמָּא דְהָוָה בְּקַדְמֵיתָא, וְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא, נִפְרַד מְקִין.

וּבָאָה בַר נֶשׁ דְּזָכִי בְּאוּרֵייתָא, לְמִיזַל
לְאַתְדַּבְּקָא בְּאוּרְחוּי. דְּכַד בַר נֶשׁ אָזִיל
(דף קכ"ב ע"א) בְּאוּרְחוּי דְּאוּרֵייתָא, מְשִׁיף עָלֶיהָ
רוּחָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (ישעיה לב)
עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ מְמָרוּם. וְכַד בַר נֶשׁ סְטִי
אוּרְחוּי, מְשִׁיף עָלֶיהָ רוּחָא אַחְרָא מְסֻטְרָא
אַחְרָא, דְּהוּא סְטְרָא דְמְסֻאָבָא. וְסְטְרָא
דְמְסֻאָבָא אַתְעַר מְסֻטְרָא דְנוֹקְבָא דְתַהוּמָא
רְבָא, דְתַמְן מְדוּרִין דְרוּחִין בִּישִׁין, דְנִזְקֵי לְבָנֵי
נֶשָׂא, דְאַקְרוּן נִזְקֵי עֲלֻמָּא. דְהָא מְסֻטְרָא דְקִין
קְדַמָּאָה אֲשֶׁתְכַחוּ.

וַיִּתְרוּ בְּקַדְמֵיתָא כּוּמְרָא לְעַבְדָּה זָרָה הָוָה,
וְלֵהָהוּא סְטֵר הָוָה פְּלַח, וּמְשִׁיף עָלֶיהָ
רוּחָא מֵהָהוּא אַתְר. וְעַל דָּא אַקְרִי קִינֵי לְבַתֵּר
נִפְרַד מְקִין (נדאי), וְאַתְדַּבֵּק (נ"א וְאַתְחַבֵּר) בֵּיהּ
בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, (מאי משמע) דְכָל מְאֵן
דְאַתְדַּבֵּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְעַבִּיד
פְּקוּדֵי אוּרֵייתָא, כְּבִיכּוּל, הוּא קִיִּים עֲלָמִין,
עֲלֻמָּא דְלַעֲיִלָּא וְעֲלֻמָּא דְלַתְתָּא. וְהָא אוּקְמוּהָ,
וְעַשִׂיתֶם אוֹתָם כְּתִיב.

וְכֹל מְאֵן דְעֵבֵר עַל פְּקוּדֵי אוּרֵייתָא, כְּבִיכּוּל
פְּגִים לְעִילָּא, פְּגִים לְתַתָּא, פְּגִים לְגַרְמִיָּה,
פְּגִים לְכָל עֲלָמִין. מְתַל לְאִינוּן מְפִרְשֵׁי יָמִין
דְשִׂאטֵי (ס"א דְמִסְרִין) בְּאַרְבָּא, קָם חַד שְׂטֻיָּא
בִּינֵייהוּ, בְּעָא לְנִקְבָא וְכו'.

וְעַל דָּא אִישׁ אוּ אִשָּׁה פִי יַעֲשׂוּ וְגו', הָאָדָם
וְגו'. (תא תו) (הושע ו) וְהֵמָּה כְּאָדָם עֲבְרוּ בְרִית.
אָדָם עֲבַר עַל פְּקוּדָא חַד דְּאוּרֵייתָא, גְּרִים לִיה
לְגַרְמִיָּה מִיתָה, וְגַרְם לְכָל עֲלֻמָּא, פְּגִים לְעִילָּא

כְּעוּף זָה, כְּדִי לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה,
וְנִפְרַד מִן הָעִיר. נִפְרַד מְקִין, נִפְרַד
מֵאוֹתוֹ עִם שְׂהִיָּה שֵׁם קָדָם וְנִדְבֵּק
בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, נִפְרַד מְקִין.
אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שְׂזוּכָה בַּתּוֹרָה לְלַכֵּת
וְלִהְתְּדַבֵּק בְּדַרְכֵי. שְׂכַשְׂאָדָם
הוּלֵךְ בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מוֹשֵׁף עָלָיו
רוּחַ קְדוּשָׁה עֲלִינוּהָ, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר
(ישעיה לב) עַד יַעֲרָה עָלֵינוּ רוּחַ
מְמָרוּם. וְכַשְׂאָדָם סוּטָה בְּדַרְכֵי,
מוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ אַחֲרַת מְצַד אַחַר,
שְׂהוּא צַד טְמָאָה, וְצַד הַטְּמָאָה
מִתְעוֹרֵר מְצַד נִקְבַּ תַּהוּם רַבָּה,
שְׂשֵׁם מְדוּרֵי רוּחֹת רַעוֹת
שְׂמִזְקִים לְאַנְשִׁים שְׂנִקְרְאִים
מִזִּיקֵי הָעוֹלָם, שְׂהֵרִי מְצַד קִין
הֵרָאשׁוֹן נִמְצְאוּ.

וַיִּתְרוּ בַּהֲתַחֲלָה הָיָה כְּמַר
לְעַבְדָּה זָרָה, וְלֵאוֹתוֹ צַד עַבֵּד,
וּמְשִׁיף עָלָיו רוּחַ מֵאוֹתוֹ מְקוּם,
וְלִכְן נִקְרָא קִינֵי, אַחַר שְׂנִפְרַד
מְקִין (נדאי) וְנִדְבֵּק (נ"א וְהִתְחַבֵּר)
בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. (מה משמיענו)
שְׂכָל מִי שְׂנִדְבֵּק
בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְעוֹשֶׂה מְצוּוֹת
הַתּוֹרָה, כְּבִיכּוּל הוּא מְעַמִּיד
עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן. וְהֵרִי פְּרִשׁוּהָ, שְׂכַתוּב
וְעַשִׂיתֶם אֹתָם.

וְכֹל מִי שְׂעוֹבֵר עַל מְצוּוֹת הַתּוֹרָה,
כְּבִיכּוּל פּוֹגֵם לְמַעְלָה, פּוֹגֵם
לְמַטָּה, פּוֹגֵם אֶת עַצְמוֹ, פּוֹגֵם
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. מְשַׁל לְאוֹתָם
סְפִינִים שְׂפִיִים שְׂשֻׁטִים בְּאַנְיָה, קָם
שׁוּטָה אַחַד בִּינֵיהֶם וְרַצָּה לְעַשׂוֹת
חֹר בְּסַפִּינָה וְכו'.

וְכֵן, אִישׁ אוּ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ וְגו',
הָאָדָם וְגו'. (בא ראח) (הושע ו) וְהֵמָּה
כְּאָדָם עֲבְרוּ בְרִית. אָדָם עֲבַר
מְצוּהָ אַחַת שָׁל הַתּוֹרָה - גְּרָם
לְעַצְמוֹ מִיתָה, וְגַרְם לְכָל הָעוֹלָם,
פְּגִים לְמַעְלָה, פְּגִים לְמַטָּה. וְאוֹתוֹ

פְּגִים לְתַתָּא, וְהָהוּא חוּבָא

חטא תלוי עד שיצמיד הקדוש ברוך הוא העולם כמקדם ויעבר אותו פגם מהעולם. זהו שכתוב (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ולכן פי יעשו מפל חטאת האדם. (כתוב) האדם - אדם הראשון.

למעל מעל בה, שמי שיוצא מרחמים ויונק מדין, גורם פגם. ולכן הרחמן יצילנו מרשעי העולם הזה ומפגמיהם. כמה צדיקים מסתלקים בגללם, מלבד לכל מה שגורמים למעלה ולמטה.

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים מאושא ללוד. אמר רבי יהודה (יצחק), נאמר דברי תורה ונלף. פתח רבי יהודה (יצחק) ואמר, (שמות כא) כי יפתח איש בור או פי יכרה איש בר וגו'. מה כתוב אחריו? בעל הבור ישלם וגו'. ומה על זה כף - מי שגורם להסריח העולם בחטאיו על אחת כמה וכמה. אלא תמהנו, שאף על גב שמשריח העולם, למה יש לו תשובה, כמו שכתוב איש או אשה פי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב?

אלא ודאי זה מועיל להם משום שעשה תשובה, כפיכול הוא עושה אותו ממש. שחרי מה שפגם למעלה - תקן, ובמה? בתשובה, שכתוב איש או אשה פי יעשו וגו', והתודו את חטאתם והשיב, ותשובה מתקנת הכל, מתקנת למעלה - מתקנת למטה, מתקנת עצמו - מתקנת לכל העולם.

פתח רבי יצחק (יהודה) אחריו ואמר, (דברים ו) בצור לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו'. בצור לך - מפאן שתשובה מעלה מהכל כחו, מי יעבירו מהעולם ויסקלו?

תלויא, עד דיקיים קדשא בריך הוא עלמא כמלקדמין, ויתעבר ההוא פגימו מעלמא, הדא הוא דכתיב, (ישעיה כה) בלע המות לנצח ומחה יי אלהים דמעה מעל כל פנים וגו'. ובגין כך פי יעשו מפל חטאת האדם. (כתיב) האדם, אדם קדמאה.

למעור מעל ביי, דמאן דיפוק מרחמי, וינקא מן דינא, הוא גרים פגימו וכו', ועל דא, רחמנא לישזבן מחייבי דהאי עלמא, ומן פגימו דלהון, כמה זפאין מסתלקי בגינייהו, בר כל מה דגרמי לעילא ותתא.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי מאושא ללוד, אמר רבי יהודה (יצחק) נימא מילין דאורייתא ונזיל. פתח רבי יהודה (ס"א יצחק) ואמר, (שמות כא) כי יפתח איש בור או פי יכרה איש בר וגו'. מה פתיב בתריה, בעל הבור ישלם וגו'. ומה על דא כף, מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי על אחת כמה וכמה. אלא תוהנא דאף על גב דאבאיש עלמא, אמאי אית ליה תשובה, כמה דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם והשיב. אלא ודאי דא מהניא להו, בגין דעביד תשובה, כפיכול הוא עביד ליה ממש. דהא מה דפגים לעילא, אתקין ליה, ובמה בתשובה. דכתיב איש או אשה כי יעשו וגו', והתודו את חטאתם והשיב, ותשובה אתקין פלא, אתקין לעילא, אתקין לתתא, אתקין לגרמיה, אתקין לכל עלמא.

פתח רבי יצחק (ס"א יהודה) אבתריה ואמר, (דברים ו) בצור לך ומצאוך כל הדברים האלה וגו'. בצור לך, מפאן דתשובה מעליא מפלא, עד לא ישרי דינא בעלמא. דבתר דשרי דינא עד שלא ישרה הדין בעולם. שאחר ששורה הדין מתחזק

שְׁהָרִי בִּינוֹן שְׁשׁוּרָה הַדִּין, לֹא מִסְתַּלַּק עַד שְׁנֹשְׁלָם. אַחַר שְׁנֹשְׁלָם וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, מִתְקַן כָּל הָעוֹלָמוֹת. מִשְׁמַע שְׁכַתוּב וּמִצְאוּךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, וְכַתוּב וּשְׁבַתְּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'. כִּי אֵל רְחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, מִה יֵשׁ כְּאֵן? אֵלֶּה לְהַכְלִיל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּגִלוּת וְנִמְצָאת בְּצִרְתָּם, וְלֹא עוֹזֶבֶת אוֹתָם לְעוֹלָמִים. וְלִכְּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵף עַל גַּב שְׁמִשְׁרָה דִּין בְּעוֹלָם, רוֹצֵה שְׁיִחְזְרוּ יִשְׂרָאֵל בְּתְשׁוּבָה לְהִיטִיב לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לָךְ מִי שֶׁיַּעֲמֵד בְּפָנָי הַתְּשׁוּבָה.

בֹּא רְאֵה, אֶפְלוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת תְּשׁוּבָה. וְאִם תֹּאמַר, (תְּשׁוּבָה) עֲלִינָה (מַעֲלָה) (וְאוֹת עֲלִינָה) מִכָּל מְקוֹם לֹא נִמְצָאת - אֵלֶּה זֶה נִקְרָאת תְּשׁוּבָה, כְּשִׁחְזָרוּ רַחֲמִים לְמוֹלָה, וְהִיא חוֹזֶרֶת עַל כָּל אוֹתָם אוּכְלוּסִים וּמִינִיקָתָם. וְהַתְּשׁוּבָה מַעֲלָה - כְּשִׁנְמִסְרַת הַנֶּפֶשׁ אֵלֶּיהָ וְלוֹקַחַת אוֹתָהּ בְּזִמְנָה שֶׁהִיא בְּתְשׁוּבָה, אִזּוֹ הַכֹּל מִתְתַּקֵּן לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה, וּמִתְתַּקֵּן הוּא וְכָל הָעוֹלָם.

רְשַׁע אֶחָד בְּעוֹלָם - בְּגִלְלוּ יֵשׁ קְלִקוּל לְכַמָּה אַחֲרִים. אוֹי לְרַשָּׁע, אוֹי לְשִׁכְנוֹ! בֹּא רְאֵה, יוֹנָה, מִשׁוּם שֶׁלֹּא רָצָה לְלַכֵּת בְּשְׁלִיחוֹת רַבּוֹנוֹ, כִּמְה אֲנֹשִׁים הָיוּ אוּבָדִים בְּגִלְלוּ בַּיָּם, עַד שֶׁפָּלַם חֲזָרוּ עֲלָיו וְדָנוּ אוֹתוֹ בְּדִין בַּיָּם, וְאִזּוֹ נִצְלוּ כֻלָּם, וְאַחַר כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רַחֵם עָלָיו, וְהַצִּיל כִּמְה אוּכְלוּסִים בְּעוֹלָם. מִתִּי? כְּשִׁחְזָרוּ לְרַבּוֹנוֹ מִתּוֹף צָרְתוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוּב (יוֹנָה ב) קִרְאתִי מִצְרָה לִי אֵל ה' וַיַּעֲנֵנִי. וְכַתוּב (תְּהִלִּים קיח) מִן הַמִּצַּר קִרְאתִי יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי בְּמִרְחַב יָם וְגו'.

תְּקִיף חִילִּיה מֵאֵן יַעֲבֹר לִיה מִעֲלָמָא וַיִּסְלַק לִיה. דְּהָא (דף קכ"ב ע"ב) בִּינוֹן דְּשָׂאֲרֵי דִינָא, לֹא אִסְתַּלִּיק עַד דִּישְׁתַּלִּים. בְּתַר דְּאִשְׁתַּלִּים, וְעַבְד תְּשׁוּבָה, אִתְקִין עֲלָמִין כְּלָהוּ. מִשְׁמַע, דְּכַתִּיב וּמִצְאוּךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, וְכַתִּיב וּשְׁבַתְּ עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגו'. כִּי אֵל רְחוּם יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, מְאִי אֵיפָא הַכָּא. אֵלֶּה לְאַכְלָלָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּגִלוּתָא, וְאִשְׁתַּכַּחַת בְּעֵאקוּ דְלַהוּן, וְלֹא שְׁבַקַת לוֹן לְעֲלָמִין. וּבְגִין כֵּן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵף עַל גַּב דְּאִשְׁרֵי דִינָא בְּעֲלָמָא, בְּעֵי דִיהֲדְרוּן יִשְׂרָאֵל בְּתְשׁוּבָה, לְאוּטְבָא לְהוּ בְּהֵאֵי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, וְלִית לָךְ מֵאֵן דְקָאִים קָמִי תְשׁוּבָה.

תָּא חֲזִי, אֶפְלוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, תְּשׁוּבָה אֶקְרִי. וְאִי תִימָא (תְּשׁוּבָה) עֲלָאָה (ס"א מַעֲלִיא) (נ"א וְאֵת עֲלָאָה) מִכָּל אֶתֶר לֹא שְׁכִיחַ, אֵלֶּה דָּא אֶקְרִי תְשׁוּבָה, כִּד אֶהְדֵּר רַחֲמֵי לְקַבְּלָאָהּ, וְהִיא תַבַּת עַל כָּל אֵינּוּן אוּכְלָסִין וַיִּנְקָא לוֹן. וְתְשׁוּבָה מַעֲלִיא, כִּד אֶתְמַסֵּר נַפְשָׁא לְגַבְהָ, וְנָטִיל לָהּ בְּזִמְנָא דְאִיהִי בְתְשׁוּבָה, כִּדִּין כִּלְאֵ אֶתְתַּקֵּן לְעִילָא וְתַתָּא, וְאֶתְתַּקֵּן הוּא, וְכָל עֲלָמָא.

חֲזִיבָא חַד בְּעֲלָמָא, קְלִקוּלָא דְכַמָּה אֶתְרַנִּין בְּגִינִיה. וְוִי לְחֲזִיבָא, וְוִי לְשְׁבִיבִיה. תָּא חֲזִי, יוֹנָה, בְּגִין דְלֹא בְעָא לְמַהֵךְ בְּשְׁלִיחוֹתָא דְמֵאֲרִיה, כִּמְה בְּנֵי נֶשֶׁא הוּוּ אֶתְאַבִּידוּ בְּגִינִיה בִּימָא, עַד דְּכַלְהוּ אֶהְדְּרוּ עָלוּי, וְדֵאִינוּ לִיה בְּדִינָא בְּיָמָא, וְכִדִּין אִשְׁתַּזִּיבוּ כְלָהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָס עָלֵיהָ לְבַתֵּר, וְשְׁזִיב כִּמְה אוּכְלָסִין בְּעֲלָמָא. אֵימַתִּי. כִּד אֶהְדֵּר לְמֵאֲרִיה מִגּוֹ עֲקָתִיהָ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (יוֹנָה ב) קִרְאתִי מִצְרָה לִי אֵל יְיָ וַיַּעֲנֵנִי. וְכַתִּיב, (תְּהִלִּים קיח) מִן הַמִּצַּר קִרְאתִי יְהוָה וַיַּעֲנֵנִי בְּמִרְחַב יָם וְגו'.

רעיא מהימנא

פְּקוּדָא דָא, היא מצות תשובה. וְדָא אֵיהִי בִינָה. וּבְעוֹנוֹתֵינוּ מִדְּתָרְבַּי בִּי מִקְדָּשָׁא, לָא אֲשַׁתָּאֵר לָנוּ אֲלֵא וְדוּי דְבָרִים לְבַד, וְדָא מְלָכוּת. וּמֵאִי בִינָה. בְּן ז"ה. וְהֵאֵי בְּן, ו' אֵיהוּ וְדָאִי. וְכָל מָאן דְּחִזֵּר בְּתִיּוּבְתָא, כְּאֵלוּ חִזֵּר אֶת ה' לְאֶת ו', דְּאֵיהוּ בְּן ז"ה, וְאֲשַׁתְּלִים בֵּיהּ יְהוָה. וְדָא אֵיהוּ תְּשׁוּבָה, תְּשׁוּבַת ה' וְדָאִי לְגַבֵּי ו'.

דְּאֶת ה' וְדָאִי אֵיהוּ וְדוּי דְבָרִים, וְרִזָּא דְמַלְהָ, (הושע יד) קָחוּ עִמָּכֶם דְבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יי אֲמָרוּ אֵלֵינוּ וְגו' וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפִתֵינוּ. דְּוְדָאִי כַד בַּר נֶשׂ אֵיהוּ חוּטָא, גָּרִים לְאֶתְרַחֲקָא ה' מֵאֶת ו'. דְּאֶסְתְּלַק בְּן ז"ה, דָּא יְהוָה, מֵאֶת ה'. וּבְגִין דָּא אֶתְרַחֲבַי בִּי מִקְדָּשָׁא, וְאֶתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל מִתְּמָן, וְאֶתְגַּלוּ בִּינֵי עַמְמֵיָא. וּבְגִין דָּא, כָּל מָאן דְּעֵבִיד תְּשׁוּבָה, גָּרִים לְאֶחְזָרָא ה' לְאֶת ו', וּפּוֹרְקָנָא בְּדָא תְּלִיָא. וּבְגִין דָּא הַכֹּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. דְּכַף אֲמָרוּ קְדָמָי, כָּל הַקְּצִים כְּלוּ, וְאִין הַדְּבָר תְּלוּי אֲלֵא בְּתִשׁוּבָה, דְּאֵיהוּ שְׁלִימוּ דְשְׁמִיהּ.

וְעַל דָּא (יחזקאל כ) וְאַעֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמִי. וְעוֹד (ישעיה מח) לְמַעַנִי לְמַעַנִי אַעֲשֵׂה. וְאִם לָאוּ חִזְרִין, אֲנָא אַעֲמִיד לִזְוֹן מְלָפָא, שְׁקִשִׁין גְּזוּרְתֵינוּ מִשְׁל פְּרָעָה, וְיַחְזִרוּן עַל כְּרַחֲמֵיהוּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְשָׁבַת עַד יי אֶלְהֵיךָ, עַד יְהוָה וְדָאִי.

וְתִשׁוּבָה דָּא אֶתְקַרֵּיאת חַיִּים, (משלי ד) כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים, דְּאֵינוּן נִשְׁמַתִּין דִּישְׂרָאֵל. וְאֵיהוּ הַכֹּל דְּנִפְק וְעַל כִּפּוּמָא דְּבַר נֶשׂ, בְּלֵא עֲמַל וּבְלֵא יִגִּיעָה. ה' דְּבַהֲבָרָאִים. וְעֵלָה אֶתְמַר, (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יי יַחֲיֶה הָאָדָם. וְהֵיא עַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׂ. עֵלָה אֶתְמַר, (במדבר יב) וְתִמּוֹנַת יי יִבִּיט. (תהלים לט) אַף בְּצִלָּם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ.

וּבְגִין דְּאֵיהִי עַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׂ, אֶסִּיר לִיהּ לְבַר נֶשׂ לְמִיזְלָא אַרְבַּע אַמּוֹת בְּגִלּוּי דְרִישָׁא, דָּאִם הֵיא אֶסְתְּלַקְתָּ מֵעַל רִישֵׁיהּ דְּבַר נֶשׂ, מִיַּד אֶסְתְּלַקוּ חַיִּים מִגְּיָה. וְאִי תִימָא דְכַף שְׁרִיא עַל אוֹמִין דְּעֵלְמָא, אַף עַל גַּב דְּלָא

רעיא מהימנא

מִצְוָה זוּ היא מצות תשובה, וְזוּהִי בִינָה. וּבְעוֹנוֹתֵינוּ, מִשְׁחָרְבַי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לָא נִשְׁאָר לָנוּ אֲלֵא וְדוּי דְבָרִים לְבַד, וְזוּ מְלָכוּת. וּמֵאִי בִינָה? בְּן ז"ה. וּבְן זֶה הוּא ו' בְּוִדָאִי. וְכָל מִי שְׁחִזֵּר בְּתִשׁוּבָה, כְּאֵלוּ חִזֵּר ה' לְאֹת ו', שְׁהֵיא בְּן ז"ה, וְנִשְׁלַם בּוּ יְהוָה. וְזוּהִי תְּשׁוּבָה - תְּשׁוּבַת ה' וְדָאִי לְו'.

שְׁאוֹת ה' וְדָאִי הֵיא וְדוּי דְבָרִים, וְסוּד הַדְּבָר - (הושע יד) קָחוּ עִמָּכֶם דְבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה' אֲמָרוּ אֵלֵינוּ וְגו' וּנְשַׁלְמָה פְּרִים שְׁפִתֵינוּ. שְׁוִדָאִי כְּשִׁאֲדָם חוּטָא, גוֹרָם לְהַרְחִיק ה' מֵאוֹת ו'. שְׁמִסְתְּלַק בְּן ז"ה, זֶה יְהוָה, מֵאוֹת ה'. וְלִכְּן חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהֶתְרַחֲקוּ יִשְׂרָאֵל מִשָּׁם וְגִלוּ לְבֵין הַעַמִּים. וּמִשׁוּם זֶה, כָּל מִי שְׁעוֹשֵׂה תְּשׁוּבָה, גוֹרָם לְהַחֲזִיר ה' לְאוֹת ו', וְהִגָּאֵלָה תְּלוּיָהּ בְּזֶה. וּמִשׁוּם זֶה הַכֹּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. שְׁכַף אֲמָרוּ הֵרֵאשׁוּנִים, כָּל הַקְּצִים כְּלוּ, וְאִין הַדְּבָר תְּלוּי אֲלֵא בְּתִשׁוּבָה, שְׁהוּא שְׁלִמוֹת שְׁמוֹ.

וְעַל כֵּן, (יחזקאל ב) וְאַעֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמִי. וְעוֹד, (ישעיה מח) לְמַעַנִי לְמַעַנִי אַעֲשֵׂה. וְאִם לָאוּ חִזְרִים, אֲנִי אַעֲמִיד לָהֶם מִלְּךָ שְׁקִשִׁים גְּזוּרְתֵינוּ מִשְׁל פְּרָעָה, וְיַחְזִרוּ בְּעַל כְּרַחֲמִים. זֶהוּ שְׁפִתּוֹב (דברים ד) וְשָׁבַת עַד ה' אֶלְהֵיךָ, עַד יְהוָה וְדָאִי.

וְתִשׁוּבָה זוּ נְקִרָאת חַיִּים, (משלי ד) כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים, שְׁהֵם נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְהוּא הַכֹּל שִׁיּוּצָא וְנִכְנַס בְּפִי הָאָדָם בְּלֵא עֲמַל וּבְלֵא יִגִּיעָה, ה' שֶׁל הַבְּרָאָם, וְעֵלּוּ וְנִאֲמַר (דברים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי ה' יַחֲיֶה הָאָדָם. וְהֵיא עַל רִאשׁ הָאִישׁ, עֵלָיָהּ נִאֲמַר (במדבר יב) וְתִמּוֹנַת ה' יִבִּיט. (תהלים לט) אַף בְּצִלָּם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ. וּמִשׁוּם שְׁהֵיא עַל רִאשׁ הָאִישׁ,

אָסור לוּ לְאָדָם לְלַכֵּת אַרְבַּע אַמּוֹת בְּגִלּוּי רֹאשׁ, שְׂאֵם הִיא מִסְתַּלְקֶת מֵעַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, מִיַּד מִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ הַחַיִּים.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁכֶּף שׁוֹרָה עַל רֹאשׁ אַמּוֹת הָעוֹלָם, אַף עַל גַּב שְׂלֵא נִבְרָאוּ בָהֶם שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל תּוֹלְדוֹתֵיהֶם - לֹא שׁוֹרָה וְדָאֵי.

שְׂמֻשָּׁה בְּקֶשׁ מִהֶקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׂלֵא תִשָּׁרָה שְׂכִינָה עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם, וְנִתְּנָן לוֹ. הַהֶבֶל הָעוֹמֵד עַל אַמּוֹת הָעוֹלָם מֵאִיפֹה יוֹצֵא? אוֹ עַל הַרְשָׁעִים שֶׁהֵם עָרֵב רַב, מְעַרְבִים עִם יִשְׂרָאֵל? אֵלֶּא וְדָאֵי לֹא כָּל הַפְּנִים שׁוּיִם. אֶפְלוּ יִשְׂרָאֵל אֵינָם שׁוּיִם, כָּל שֶׁפֶן אַחֲרֵימֶם.

אֵלֶּא וְדָאֵי עַל דְּמוֹת זֹו שֶׁל אוֹת ה' פְּרֻשׁוֹהָ, מִתְּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנֹזֵי וְשִׁבְתָּ שְׂמָהּ. וְכִשְׂהִיא שׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל, אֵינן לָהֶם יִגְיֵעָה וְלֹא שְׁעָבוּד, וְכֵה נֶפֶשׁ עֲמֵלָה יִגְיֵעָה (שְׁמוֹת ל"ב) שְׁבַת וַיִּנְפֹּשׁ.

שְׁנַפְשׁ אַחֲרֵת יֵשׁ עַל רֹאשׁ הָאָדָם, שְׁנַקְרֵאת עֶבֶד, וְהִיא דְּמוֹת עַל הָאִישׁ, וְהוּא עֶבֶד הַמֶּלֶךְ, שְׁמֻנְעֻנְעַת כָּל אֵיבְרֵי הָאָדָם לְלַכֵּת בְּדַרְכֵימֶם טוֹבוֹת וְלִקְיָם בָּהֶם רַמ"ח מְצוּוֹת, לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם ה' שֶׁל בְּהִבְרָאָם, שֶׁכֶּף עוֹלָה הַבְּרָאָם לְרַמ"ח.

וְדִיּוּקָן אַחַר עַל רֹאשׁוֹ, שְׁנַקְרֵא יִרְאָה, וְזֵה י'. וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים. שְׁתֵּי דְּמִיּוֹת טוֹבוֹת, שֶׁהֵם זָכָר וְנִקְבָּה. זָכָר מִצַּד הָאוֹת י', נִקְבָּה מִצַּד הָאוֹת ה'.

וְשְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מְעוֹרְרוֹת אֶת הָאָדָם לְתוֹרָה וְלַמְצוּהָ. " יִרְאָה, וְזוֹהִי עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה תִּכְנֵס שְׂלֵא יַעֲבֹר עַל מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. ה' אֶהְבֶּה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה נִכְנָסֶת אֶהְבֶּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עַל רַמ"ח אֵיבְרֵי לִקְיָם בָּהֶם מְצוּוֹת עֲשֶׂה. ו' הִיא עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה יִכְנָס עַל פִּי הָאָדָם דְּבוּרִים לְלַמֵּד בְּתוֹרָה. וְכֵה קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. וְכֵה שְׁתַּהֲיֶה בְּכֶם הַיִּרְאָה וְהָאֶהְבֶּה וְהַתּוֹרָה, יִחְזוּר יְהוָה

אֶתְבָּרִי בְּהוֹן שְׂמִיָּא וְאַרְעָא וְכָל תּוֹלְדֵינָן דְּבַהּוֹן. לֹא שְׂרִיָּא וְדָאֵי, דְּמֻשָּׁה בְּעָא מְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְּלֹא תִשָּׁרִי שְׂכִינָה עַל אוֹמִינָן דְּעֵלְמָא, וְיַהֲיִב לֵיהּ. הֶבְלָא דְּקִיָּמָא עַל אוֹמִינָן דְּעֵלְמָא מֵאֵן נֶפְקָא. אוֹ עַל חֲתִיבָיָא דְּאֵינוּן עָרֵב רַב מְעוֹרְבִין עִם יִשְׂרָאֵל. אֵלֶּא וְדָאֵי לִית כָּל אֶפְיָא שׁוּינָן, אֶפְיֵלוּ יִשְׂרָאֵל לֹאוּ אֵינוּן שׁוּינָן, כָּל שֶׁפֶן אַתְרֵינוּן.

אֵלֶּא וְדָאֵי עַל הָאֵי דִּיוּקְנָא דְּאֵת ה' אוּקְמוּהָ, מִתְּנָה טוֹבָה יֵשׁ לִי בְּבֵית גְּנֹזֵי וְשִׁבְתָּ שְׂמָהּ. וְכֵה הִיא שְׂרִיָּא עַל יִשְׂרָאֵל, לִית לוֹן יִגְיֵעָה וְלֹא שְׁעָבוּד. וְכֵה נֶפֶשׁ עֲמֵלָה וְיִגְיֵעָה (שְׁמוֹת ל"א) שְׁבַת וַיִּנְפֹּשׁ.

דְּנֶפֶשׁ אַחֲרָא אֵית עַל רִישִׁיָּה דְּבַר נֶשׁ, דְּאֶתְקֵרִיאַת עֶבֶד. וְאִיהוּ דִּיוּקְנָא עַל בַּר נֶשׁ. וְאִיהִי עֶבֶד דְּמִלְכָּא, דְּמִנְעֻנְעָא כָּל אַבְרִין דְּבַר נֶשׁ, לְמִזְלָא בְּאַרְחִין טְבִינָן, וְלִקְיָמָא בְּהוֹן רַמ"ח פְּקוּדִין, לְשְׂרִיָּא עֲלֵיהוּ ה' דְּבַהּבְּרָאָם, דְּכֶף סְלִיק הַבְּרָאָם לְרַמ"ח.

וְדִיּוּקְנָא אַחֲרָא עַל רִישִׁיָּה, דְּאֶתְקֵרִיאַת יִרְאָה, וְדָא י'. וְעֲלֵיהוּ אֶתְמַר, (בְּרַאשִׁית א') וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצַלְמֵ אֱלֹהִים. תְּרִין דִּיוּקְנֵין טְבִינָן, דְּאֵינוּן דְּכַר וְנוּקְבָא. דְּכַר מִסְטֵרָא דְּאֵת י'. נוּקְבָא מִסְטֵרָא דְּאֵת ה'.

וְתִרְיָן אַתְוֹן אַתְעֵרִין לֵיהּ לְבַר נֶשׁ לְתוֹרָה וְלַמְצוּהָ. י' יִרְאָה, וְדָא אִיהִי עַל רִישִׁיָּה דְּבַר נֶשׁ, וּמִמֶּנָּה יִיעוֹל דְּחִילוֹ לְלַבָּא דְּבַר נֶשׁ, לְמַדְחַל מְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְלִנְטֵרָא גְּרַמְיָה דְּלֹא יַעֲבֹר עַל פְּקוּדֵינָן דְּלֹא תַעֲשֶׂה. ה' אֶהְבֶּה עַל רִישִׁיָּה דְּבַר נֶשׁ, וּמִמֶּנָּה עָאל רְחִימוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, עַל רַמ"ח אַבְרִין דִּילֵיהּ, לְקִיָּמָא בְּהוֹן פְּקוּדֵינָן דְּעֲשֶׂה. ו' אִיהִי עַל רִישִׁיָּה דְּבַר נֶשׁ, וּמִמֶּנָּה יִיעוֹל עַל פּוּמָא דְּבַר נֶשׁ מְלוּלִין לְאוּלְפָּא בְּאוּרִיָּתָא.

וְכַהֲא' קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל יי'. וְכַהֲאֵי דִּיהָא יִרְאָה לְלַב הָאָדָם לִירָא מִהֶקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא וְלִשְׁמַר אֶת עֲצֻמוֹ ה' אֶהְבֶּה עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה נִכְנָסֶת אֶהְבֶּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא עַל רַמ"ח אֵיבְרֵי לִקְיָם בָּהֶם מְצוּוֹת עֲשֶׂה. ו' הִיא עַל רֹאשׁ הָאָדָם, וּמִמֶּנָּה יִכְנָס עַל פִּי הָאָדָם דְּבוּרִים לְלַמֵּד בְּתוֹרָה. וְכֵה קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה'. וְכֵה שְׁתַּהֲיֶה בְּכֶם הַיִּרְאָה וְהָאֶהְבֶּה וְהַתּוֹרָה, יִחְזוּר יְהוָה

שהוא בינה, תשובה, ו' תשוב
לה', שהיא מעשה בראשית,
והיא ל"ב אלהים. וישתלם יהוה,
ובה תהיה לכם מנוחה ונחת
מהכל, ובה שבת וינפש.

ובה יפלל יה"ו, ומשום זה ויכלו
- שלמות הפל. בה נברא כל
העולם, ועליה עומדים שמים
וארץ והים וכל הבריות שנבראו,
שפתיב (בראשית ב) אלה תולדות
השמים והארץ בהבראם, בה'
בראם. ואם היא תתרחק מהעולם
אפלו רגע, הכל יחרב ויתבטל,
ולא תהיה עמידה לעולם.

ה' זאת לא תלך מהגוף, ובו הוא
עומד. וכשהיא תלך ממנו, הוא
סם המות יבא וישרה עליו,
שתקרא טמאה, נבלה, פסולה,
מלאך המות, חשך, אפלה,
ושורה על גוף האיש. ובאותו
זמן נקרא האדם מת, וסוד הדבר
- (יחזקאל יח) כי לא אֶחַפֵּץ בְּמוֹת
הַמֵּת נָאִם ה' אֱלֹהִים וְהִשִּׁיבוּ
וְחַיּוּ.

כל מצוות עשה שהיו עתידות
לשרות ברמ"ח איבריו, כלן
מתאבלות עליו, וסוד הדבר -
(ישעיה נז) דרכיו ראיתי וארפאהו
וגו', ולאבליו. מה זה ולאבליו?
אלו רמ"ח איברים שמתאבלים
עליו, שהם דמות עליונה ששורה
על ראשו, שבה שורה הו"ה.
שכמו שיש דמות טובה על צדיק
ומנהיגה אותו לכל מעשים
טובים לזכותו לעולם הבא, כף
יש דמות רעה על ראש הרשעים
להנהיגם במעשים רעים, שיִרְשׁוּ
גיהנם. ומשום זה יש הבל ויש
הבל. יש הבל טוב, שנאמר בו
פי על כל מוצא פי ה' יחיה
האדם. ויש הבל רע, שנאמר בו
גם זה הבל ורעות רוח.

כֹּחַן הַיְרָאָה וְהָאֵהָבָה וְהַתּוֹרָה יַתְחַזֵּר יְהוָה דְּאִיהוּ בִּינָה
תשובה, ו' תשוב לגבי ה', דאיהו עובדא דבראשית.
ואיהי ל"ב אלהים. (דף קכ"ג ע"א) וישתלים יהוה ובה יהא
לכֹּחַן נִיּוּחָא מַכְלָא, ובה שבת וינפש.

ובה תפליל יה"ו, ובגין דא ויכלו: שלימו דכלא. בה,
אתברי כל עלמא, ועלה קיימין שמיא וארעא וימא
וכל בריין דאתברון, דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות
השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. ואם היא אתרחקת
מעלמא אפילו רגעא, כלא אתחרב ואתבטל, ולא הוי
קיומא בעלמא.

האי ה' לא תיזיל מגופא, ובה קיימא וכד היא תיזיל
מיניה, הוא סם המות תיתי ותשרי עליה, דתתקרי
טומאה, נבלה, פסולה, מלאך המות, חשך, אפלה,
ושריא על גופא דבר נש. ובההוא זמנא אתקרי בר נש
מת. ורזא דמלה, (יחזקאל יח) כי לא אֶחַפֵּוּץ בְּמוֹת הַמֵּת
נָאִם יי אֱלֹהִים וְהִשִּׁיבוּ וְחַיּוּ.

כל פקודין דעשה, דהוו עתידין לשריא ברמ"ח אברין
דיליה, פלהו מתאבלין עליה. ורזא דמלה, (ישעיה נז)
דרכיו ראיתי וארפאהו וגו'. ולאבליו. מאי ולאבליו.
אילין רמ"ח אברין, דקא מתאבלין עליה, דאינון דיוקנא
עלאה דשריא על רישיה, דבה שריא יהו"ה. דכמה דאית
דיוקנא טבא על צדיק, ומנהיג ליה לכל עובדין טבין,
לזפאה ליה לעלמא דאתי. כף אית דיוקנא בישא, על
רישא דחייביא, לאנהגא לון בעובדין בישין, דירתון
גיהנם. ובגין דא אית הבל ואית הבל, אית הבל טוב,
דאתמר ביה, (דברים ח) פי על כל מוצא פי יי יחיה האדם.
ואית הבל ביש, דאתמר ביה (קהלת ב) גם זה הבל ורעות
רוח.

ותא חזי בעובדין דבר נש אשתמודע פרוצופא, דאיהי
עליה, ופרוצופא דאנפוי. הדא הוא דכתיב, (ישעיה

ובא וראה, במעשי האדם נודע הפרצוף שעליו ופרצוף פניו. זהו שפתיב (שם א) הכרת פניהם
ענתה בם. בדמות נודע פרצוף החיה ששורה עליו, אם הוא אריה, או שור, או נשר, או אדם.

הפרת פניהם ענתה כם. בדיוקנא, אשתמודע פרוצופא דחיה דשריא עליה, אם הוא אריה, או שור או נשר, או אדם. מהמרפכה דקודשא בריה הוא ושכינתיה, או מהמרפכה דמלאך שר הפנים, או מהמרפכה בישא דסמאל, או מהמרפכה דארבע יסודין דעלמא. ולית בהון לא היצר טוב, ולא היצר הרע, אלא כבעירין דעלמא. ובגין דא כמה הכלים אית בבני נשא, כל חד למיניה. ורזא דמלה, (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למינה. ובגין דא, במדה שאדם מודד בה מודדין לו. ובכל פרוצופא אית ממנא עליה.

תא חזי, לשית יומי בראשית, לכל חד אית ליה פרוצופיה, דההוא דרגא דאנהיג ליה, ולא תשפח יום דלית ביה טוב. ואף על גב דביומא תנינא לא אית ביה טוב, ביומא תליתאה תשפח ליה. ובגין דא אתמר ביה תרי זמני טוב.

ובל יומא אית ליה גדר מלבר, דלא ייעול כל בר נש לההוא טוב. פגון חשף דכסי לנהורא. דתשפח ביומא קדמאה אור, ותשפח ביה חושף. בכל יומא תשפח נטירא. ואינון נטירין אינון, פגון קוצים לפרם. ואית נטירין אחרנין, פגון נחשים ועקרבים ושרפים, ונטירין ההוא טוב, דלא ייעול תמן דלאו איהו ראוי למיעל. ואי לאו, כל חייביא הוו עאלין ברזין דאורייתא.

ובגין דא מאן דאיהו חייבא, וייעול למנדע רזין דאורייתא, כמה מלאכי חבלה דאתקריאו חשף ואפלה, נחשים ועקרבים חיות ברא אתקריאו, ומבלבלין מחשבתיה, דלא ייעול לאתר דלאו דיליה.

אבל מאן דאיהו טוב, כל אלין נטירין אינון לממריה, וקטיגור נעשה סניגור, וייעלון (ליה) לטוב הגנוז, וימרון ליה מרנא, הא בר נש טוב וצדיק ירא שמים, בעי לאעלא קדמך, אמר לנו, (תהלים קיח) פתחו לי שערי הוא טוב וצדיק, ירא שמים, רוצה להכנס לפניך, אמר לנו

ממרפכת הקדוש ברוך הוא ושכינתו, או ממרפכת מלאך שר הפנים, או ממרפכה רעה של סמאל, או ממרפכת ארבעה יסודות של העולם. ואין בהם לא היצר הטוב, ולא היצר הרע, אלא כבהמות העולם.

ומשום זה כמה הכלים יש בבני אדם, כל אחד למינו. וסוד הדבר - (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למינה. ומשום זה, במדה שאדם מודד - בה מודדים לו. ולכל פרוצוף יש ממנה עליו.

בא ראה, לששת ימי בראשית, לכל אחד יש את פרוצופו של אותה דרגה שמנהיגה אותו, ולא תמצא יום שאין בו טוב. ואף על גב שביום השני אין בו טוב, תמצאנו ביום השלישי. ומשום זה נאמר בו פעמים פי טוב.

ורבך יום יש גדר מבחוץ שלא יכנס כל אדם לאותו טוב, כמו חשף שמכסה את האור. שתמצא ביום ראשון אור, ותמצא בו חשף. בכל יום תמצא שמירה, ואותם שומרים הם כמו קוצים לפרם. ויש שומרים אחרים, כמו נחשים ועקרבים ושרפים, ושומרים אותו טוב שלא יכנס לשם מי שאינו ראוי להכנס. ואם לא - כל הרשעים היו נכנסים בסודות התורה.

ומשום זה, מי שהוא רשע ויכנס לדעת סודות התורה, כמה מלאכי חבלה שנקראים חשף ואפלה, נחשים ועקרבים, חיות בר נקראים, ומבלבלים מחשבתו שלא יכנס למקום שאינו שלו.

אבל מי שהוא טוב, כל השומרים הם למרותו, וקטגור נעשה סניגור, ויכניסו (אותו) לטוב הגנוז, ויאמרו לו: מורנו, איש זה הוא טוב וצדיק, ירא שמים, רוצה להכנס לפניך, אמר לנו

(תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא

כּם אוֹדָה יְהוָה. אוֹתוֹ טוֹב הִגְנוּז
 יֹאמֵר לָהֶם: פִּתְחוּ לוֹ בְּשַׁעַר זֶה
 שְׁנַקְרָא אֶהְבֵּה, אוֹ בְּשַׁעַר זֶה
 שְׁנַקְרָא תְּשׁוּבָה. כָּל צַדִּיק יִכְנָס
 כְּפִי דַרְגָּתוֹ, וְסוּד הַדְּבָר - (ישעיה
 כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צַדִּיק
 וְגו'.

כַּעֲת צְרִיף לְחֹזֵר עַל פִּתְח
 הַתְּשׁוּבָה. וְכִי מִכְּמָה מִיָּנִים הִיא
 הַתְּשׁוּבָה שְׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם?
 כָּלֶם טוֹבִים, אֲבָל לֹא כָּל הַפְּנִים
 שׁוּיִם. יֵשׁ אָדָם שֶׁהוּא רָשָׁע גָּמוּר
 כָּל יָמָיו, וְהוּא עוֹבֵר עַל כְּמָה
 מַצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחַרֵּט
 וּמוֹדָה עֲלֵיהֶם, וְאַחַר כֵּן לֹא
 עוֹשֶׂה לֹא טוֹב וְלֹא רַע - לְזֶה
 בּוֹדָאי יִמְחַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 אֲבָל לֹא יִזְכֶּה לַתְּשׁוּבָה עֲלִיּוֹנָה.
 יֵשׁ אָדָם שֶׁלֹּאֲחֵר שִׁישׁוּב מִחֻטְאָיו
 וּמִתְכַּפֵּר לוֹ, הוּא הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ
 מַצְוָה וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כַּחוֹ בִּירְאָה
 וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - זֶה
 זוֹכֵה לַתְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה שְׁנַקְרָאת
 ה', וְזוֹ הִיא תְּשׁוּבָה תַּחְתּוֹנָה.

וְיֵשׁ אָדָם שֶׁלֹּאֲחֵר שֶׁהִתְחַרֵּט עַל
 חֻטְאָיו וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְיִתְעַסֵּק
 בַּתּוֹרָה בִּירְאָה וְאַהֲבַת הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא עַל מַגֵּת לְקַבֵּל
 פָּרֶס - זֶה זוֹכֵה לְאוֹת ו', וְהוּא בֶּן
 י"ה, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרָאת בֵּינָה, וְזֶה
 גּוֹרֵם שֶׁתְּשׁוּב ו' לָהּ. וּמִלֵּת

תְּשׁוּבָה כֵּן הִיא, תְּשׁוּב ו' לָהּ.
 וְיִתְעַרְבֵם לֹא שׁוֹרֵה ה' בְּאִישׁ, וְלֹא
 ו', לֹא יִרְאֶה וְלֹא אֶהְבֵּה, שֶׁהֵם
 י"ה, יִרְאֶה וְאַהֲבֵה נִקְרָאִים
 בּוֹדָאי. וּמִשֵּׁם נִתְּנוּ הַתּוֹרָה
 וְהַמַּצְוָה, שֶׁהֵם בֶּן וּבֵת. וּמִשׁוּם
 שִׁישְׁרָאֵל מְקִימִים הַתּוֹרָה
 וְהַמַּצְוָה, נִקְרָאוּ בְּנֵים
 לְקַדּוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב
 (דְּבָרִים יב) בְּנִים אַתֶּם לָהּ אֱלֹהֵיכֶם.

הַנֶּסְתָּרוֹת (דְּבָרִים כט) - יִרְאֶה
 וְאַהֲבֵה, שֶׁהֵם כַּמַּח וּכְלָב, בְּחִלָּל
 מִבְּחוּץ. וְסוּד הַדְּבָר כֵּן הוּא וְדָאי,

צַדִּיק אָבֵא כֶּם אוֹדָה יְהוָה. הֵהוּא טוֹב הִגְנוּז יִימָא לוֹן, פִּתְחוּ
 לִיה בְּהַאי תְּרַעַא דְאַתְקְרִי אֶהְבֵּה, אוֹ בְּהַאי תְּרַעַא דְאַיְהִי
 תְּשׁוּבָה. כָּל צַדִּיק יִיעוֹל כְּפּוּם דְּרָגָא דִּילִיה, וְרָזָא דְמַלְא
 (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גוֹי צַדִּיק וְגו'.

בְּעֵן צְרִיף לְאַהֲרָא עַל פִּתְח הַתְּשׁוּבָה. וְכִי מִכְּמָה מִיָּנִין
 אִיְהוּ תְּשׁוּבָה דְעַבְדִּין בְּנֵי נִשְׂא, כְּלָהוּ טְבִין, אֲבָל
 לְאוֹ כָּל אֲפִיָּא שׁוּיִן. אִית בְּר נִשׁ דְאַיְהוּ רָשָׁע גָּמוּר כָּל
 יָמָיו, וְאַיְהוּ עוֹבֵר עַל כְּמָה פְּקוּדִין דְלֹא תַעֲשֶׂה, וּמִתְחַרֵּט
 וּמוֹדָה עֲלֵיהוּ, וּלְכַתֵּר כֵּן לֹא עַבְד לֹא טוֹב וְלֹא בִישׁ. לְדָא
 וְדָאי יִמְחַל לִיה קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, אֲבָל לֹא דִיזְכֶּה
 לַתְּשׁוּבָה עֲלֵאָה. אִית בְּר נִשׁ לְכַתֵּר דִּינִיּוּב מִחֻטְאָיו,
 וּמִתְכַּפֵּר לִיה, אִיְהוּ אֲזִיל בְּדַרְךְ מַצְוָה, וּמִתְעַסֵּק בְּכָל כַּחוֹ
 בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. דָּא זְכִי לַתְּשׁוּבָה
 תַּמְאָה, דְאַתְקְרִי ה'. וְדָא אִיְהוּ תְּשׁוּבָה תַּמְאָה.

וְאִית בְּר נִשׁ לְכַתֵּר דְמִתְחַרֵּט מִחוּבוֹי, וְיַעֲבִיד תְּשׁוּבָה,
 וְיִתְעַסֵּק בְּאוּרִייתָא בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא, וְלֹא עַל מַגֵּת לְקַבֵּל פָּרֶס. דָּא זְכִי לְאֵת ו', וְאַיְהוּ בֶּן
 י"ה, וְעַל שְׁמִיה אֶתְקְרִי בֵּינָה, וְדָא גְרִים דְתְּשׁוּב ו' לְגַבִּי
 ה'. וּמִלֵּת תְּשׁוּבָה כֵּן הִיא, תְּשׁוּב ו' לָהּ.

וְלְעוֹלָם לֹא שְׂרִיא ה' בְּכַר נִשׁ, וְלֹא ו', (דף קכ"ג ע"ב) בְּלֹא
 דַּחִילוֹ וּבְלֹא רְחִימוֹ, דְאַיְנוּן י"ה, יִרְאֶה וְאַהֲבֵה
 קְרִינָן לִיה וְדָאי. וּמִתְמָן אֶתְיִיְהִיבוּ הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה דְאַיְנוּן
 בֶּן וּבֵת. וּבְגִין דִּישְׁרָאֵל מְקִימִין הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה,
 אֶתְקְרִיאוּ בְּנִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, הִדָּא הוּא דְכַתִּיב,
 (דְּבָרִים יב) בְּנִים אַתֶּם לִי אֱלֹהֵיכֶם.

הַנֶּסְתָּרוֹת: יִרְאֶה וְאַהֲבֵה, דְאַיְנוּן כַּמּוֹחָא וּלְבָא. בְּחִלָּל
 דְגּוּפָא. וּבְרִישָׁא. וְהַנְּגֻלוֹת: הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה,
 דְאַיְנוּן בְּגוּפָא וּבְרִישָׁא לְבַר. וְרָזָא דְמַלְא הָכִי הוּא וְדָאי,
 דָּאי בְר נִשׁ דַּחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, אוֹ רַחִים לִיה, דָּא
 לֹא יָדַע בְּר נִשׁ אַחֲרָא, בְּגִין דְאַיְהוּ מַלְא דְלֹא אֶתְגַּלְיָא
 אֲלֵא בֵּינוּ לְבִין קוּנוֹ.

הַגּוּף וּכְרָאשׁ. וְהַנְּגֻלוֹת - הַתּוֹרָה וְהַמַּצְוָה, שֶׁהֵם בְּגוּף וּכְרָאשׁ

ש'אם האדם פוחד מהקדוש ברוך הוא או אוהב אותו - את זה לא יודע אדם אחר, משום שזהו דבר שלא התגלה אלא בינו לבין קונו. אבל אדם שמתעסק בתורה ומתעסק במצוות עשה - זה גלוי לכל אדם, פי הקדוש ברוך הוא עשה לו פה בגלוי להתעסק בתורה, ועינים להסתכל בה, ואזנים לשמע אותה, ועשה הקדוש ברוך הוא ידים ורגלים וגוף לעשות בה מצוות עשה.

אם כן, חטם למה צריך? (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים, זוהי דמות שעל האדם, שנאמר בה (שם כח) ויחלם והנה סלם. סלם ודאי היא נשמת חיים, כפי לשם יהו"ה, שהוא היראה והאהבה, התורה והמצוה, וכו' שורה. וכפי זה, ממנו גזרות כל נשמות ישראל, והיא דמות על ראש האדם.

והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו - אלו הכלים שעולים ויוצאים בגוף בסלם זה. הוא אחד, שביעי של הכל. והוא מצב ארצה - שנים. וראשו מגיע השמימה - שלשה. והנה מלאכי אלהים עלים - שנים. וירדים - שנים. אלה כנגד ארבע רוחות והשמים והארץ. וסוד הדבר - (קהלת א) הכל הכלים אמר קהלת הכל הכלים הכל הכל. הם שבעה כנגד הפסא, שהוא הסלם, והשמים והארץ, וארבעה יסודות העולם, והם שבעה כנגד שבעת ימי בראשית. יש כל בריות השמים והים והארץ, כמו חיות, עופות, בהמות ודגים, וכמה תולדות שתלויים ממנו.

ומשום שהכל נברא בצלם הזה שעל כל ישראל, שהוא צדיק, נאמר בהם (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. וזה מדבר על בני אדם שמשולים לחיות השדה, לבהמות ולעופות ולדגי הים. שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם.

אבל בר נש דמתעסק באורייתא, ואזיל בפקודין דעשה, דא אתגליא לכל בר נש, בגין דקודשא בריך הוא עבד ליה פומא באתגליא, לאתעסקא באורייתא, ועינין לאסתכלא בה, ואודנין למשמע בה. ועביד קדשא בריך הוא כבר נש, ידין ורגלין וגופא, למעבד בהון פקודין דעשה.

אם כן חוטמא למאי נפקא מניה. (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים, דא איהי דיוקנא דעל בר נש, דאתמר ביה (בראשית כח) ויחלום והנה סלם. סלם ודאי איהי נשמת חיים, פרסייא לשם יהו"ה דאיהו היראה והאהבה התורה והמצוה ובה שריא, והאי פרסייא, מנה גזרות כל נשמתין דישראל, ואיהי דיוקנא על רישא דבר נש.

והנה מלאכי אלהים עולים וירדים בו. אליו הכלים דסלקין ונפקין בגופא, בהאי סלם. איהו חד, שביעאה דכלא. ואיהו מצב ארצה, תרין. וראשו מגיע השמימה, תלת. והנה מלאכי אלהים עולים, תרי. וירדים תרי. אינון לקבל ארבע רוחות והשמים והארץ. ורזא, דמלה (קהלת א) הכל הכלים אמר קהלת הכל הכלים הכל הכל. אינון שבעה, לקבל כורסייא, דאיהו הסלם, והשמים והארץ, וארבע יסודין דעלמא, ואינון שבעה. לקבל שבעה יומי בראשית. אית כל ברין דשמיא, ונמא, וארעא. כגון חיות עופות בהמות דגים, וכמה תולדות דתליון מיניה.

וכגין דכלא אתברי בהאי צולמא, דעל כל ישראל דאיהי צדיק, אתמר בהון (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. ודא ממלל על בני נשא, דאינון מתילין לחיון ברא, ולבערין, ולעופין, ולנוני נמא. דאית בר נש דמזליה שור, ומזליה אריה, ומזליה נשר, ומזליה אדם.

שעל כל ישראל, שהוא צדיק, נאמר בהם (בראשית ט) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'. וזה מדבר על בני אדם שמשולים לחיות השדה, לבהמות ולעופות ולדגי הים. שיש אדם שמזלו שור, ומזלו אריה, ומזלו נשר, ומזלו אדם.

וְכַל אֵלֶיךָ לְמַעַן לָמַד מִתְפַּחְדִּים מִדְמוּת
 זו שֶׁהֵם נִבְרְאוּ מִשֵּׁם? אֵלָּא מִשֵּׁם
 שֶׁשֵּׁם ה' שׁוֹרָה עָלָיו. סוּד הַדְּבָר
 - (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ
 וְגו'. וְכָל מִי שֶׁפָּגַם מִעֲשָׂיו,
 נִפְגַּמְת דְּמוּתוֹ, וְשֵׁם ה' לֹא שׁוֹרָה
 בְּמִקּוֹם פָּגוּם. וּבְאוֹתוֹ פָּגַם שׁוֹרָה
 חֲשֵׁף, בְּגִלּוֹל פְּגִימַת הַלְּבָנָה
 שֶׁחֲשֵׁף שׁוֹרָה בָּהּ. וְאָדָם זֶה, כְּמוֹ
 שֶׁהוּא פָּגַם דְּמוּתוֹ - כִּי נִפְגַּם הוּא
 לְמִטָּה, אוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה אֵלֶם, אוֹ
 חֲרָשׁ, אוֹ סוּמָא, אוֹ חֲגֵר, בְּשִׁבִיל
 שִׁיחִיָּה רְשׁוּם לְמַעַלָּה וּלְמִטָּה.
 וְאוֹתוֹ חֲשֵׁף שׁוֹרָה בְּפָגַם שְׁלוֹ,
 וּמִיָּד יוֹדְעִים בּוֹ דְּרָגוֹת הַקְּדוּשׁוֹת,
 שֶׁהֵם כַּחוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּמִתְרַחֲקִים מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּבֵד יוֹדְעִים
 שֶׁבְּאוֹתוֹ פָּגַם לֹא שׁוֹרָה הַמְּלָךְ.
 וּמִשׁוּם זֶה חֵיוֹת הַמְּלָךְ מִתְרַחֲקוֹת
 מִמֶּנּוּ, שֶׁחֵיוֹת הַמְּלָךְ לֹא שׁוֹרִים
 וְלֹא מִתְקַרְבִּים, אֵלָּא בְּמִקּוֹם
 שֶׁהַמְּלָךְ שׁוֹרָה. שֶׁכָּךְ הֵם
 מִתְנַהֲגִים אַחֲרָיו, כְּאִיבָרִים אַחֲרֵי
 הַגּוֹף.

וּבְאוֹתוֹ מִקּוֹם שֶׁשׁוֹרָה אוֹתוֹ
 חֲשֵׁף, כִּפְמָה מְלֹאכֵי חֲבָלָה,
 שֶׁנִּקְרָאִים נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים,
 מִתְקַרְבִּים אֵלָיו, וְנוֹתְנִים לוֹ כִּפְמָה
 נְשִׁיכוֹת, וְאֵלָּה אוֹתָם יְסוּרִים. וְאִם
 יֵשׁ לוֹ מְמוֹן שֶׁל מַעֲשִׂים טוֹבִים
 שֶׁעָשָׂה - יִתְמַעֲטוּ מִמֶּנּוּ. וְאִיךָ
 יִתְמַעֲטוּ מִמֶּנּוּ? אֵלָּא כָּל זְכוֹת
 שִׁיּוּרְדָת לוֹ מִלְּמַעַלָּה, נוֹתְנִים
 אוֹתָהּ לְאוֹתָם מְלֹאכֵי חֲבָלָה,
 וּמְבַטְלִים מִמֶּנּוּ יְסוּרִים. וְאִם אֵין
 לוֹ זְכוֹת וְלֹא חוֹבָה לְמַעַלָּה, אֵלָּא
 הַכֹּל לְמִטָּה - בְּכָל זְכוֹת שֶׁעוֹשָׂה,
 יוֹרֵד לוֹ מְמוֹנוֹת, וְאֵמוֹת הָעוֹלָם
 מִתְקַרְבִּים אֵלָיו כְּנֶגֶד מְלֹאכֵי
 הַחֲבָלָה, וְנוֹתֵן לָהֶם מְמוֹן וְנִצָּל
 מֵהֶם.

וּמִשׁוּם זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּים לְעֻזְאֵל אֶצֶל אוֹתוֹ חֲשֵׁף. וְשִׁבְעִים פְּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֵמוֹת,
 לְקִיָּם הַפְּסוּק (משלי כה) אִם רָעַב שֶׁנֶּאֱדָף הָאֲכִילָהּ לְחֵם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהּוּ
 בְּתִשׁוּבָה, עוֹבֵר אוֹתוֹ חֲשֵׁף מֵאוֹתוֹ פָּגַם וְנִשְׁלַם. וְסוּד הַדְּבָר - (שמואל ב יב) גַּם ה' הִעֲבִיר חֲטָאתָךְ

וְכַל אֵלֶיךָ, לְמַעַן מִתְפַּחְדִּין מֵהָאֵי דִּיּוֹקְנָא דְּאֵינוֹן מִתְמַן
 אֲתַבְרִיאוּ. אֵלָּא מִשׁוּם דְּשֵׁם יְהוָה שְׁרִיא עָלֶיהָ.
 רְזָא דְּמִלָּה, (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ וְגו'. וְכָל מָאן
 דְּפָגַם עוֹבְדוֹי, אֲתַפְּגִים דִּיּוֹקְנֵיהָ. וְשֵׁם יי לֹא שְׁרִיא בְּאֲתָר
 פָּגִים, וּבְהָהוּא פָּגִימוּ שְׁרִיא חֲשֵׁף, בְּגִין פָּגִימוּ דְּסִיחֵרָא
 דְּשְׁרִיא בִּיה חֲשׁוּכָא. וְהָאֵי בַר נֶשׁ כְּמָה דְּאִיהוּ פָּגִים
 דִּיּוֹקְנֵיהָ, כְּפִי אֲתַפְּגִים אִיהוּ לְתַתָּא, אוֹ אֲתַעְבִּיד אֵלֶם, אוֹ
 חֲרָשׁ, אוֹ סוּמָא, אוֹ חֲגֵר. בְּגִין דִּיֵּהָא רְשִׁים לְעִילָא וְתַתָּא.
 וְהָהוּא חֲשֵׁף שְׁרִיא בְּפָגִימוּ דִּילֵיהָ, וּמִיָּד אֲשַׁתְּמוּדְעָאן
 בִּיה דְּרָגִין קְדִישִׁין, דְּאֵינוֹן חֵילוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, וּמִתְרַחֲקִין מִנֵּיהָ, דְּכָבֵד יוֹדְעִין דְּבְהָהוּא פָּגִימוּ לֹא
 שְׁרִיא מְלָכָא. וּבְגִין דָּא חֵילוֹי דְּמְלָכָא מִתְרַחֲקִין מִנֵּיהָ,
 דְּחֵילִין דְּמְלָכָא לֹא שְׁרִיין, וְלֹא מִתְקַרְבִּין, אֵלָּא בְּאֲתָר
 דְּמְלָכָא שְׁרִיא, דְּכָךְ אֵינוֹן מִתְנַהֲגִין אַבְתְּרִיָּה, כְּאִבְרִין בְּתַר
 גּוּפָא.

וּבְהָהוּא אֲתָר דְּשְׁרִי הָהוּא חֲשֵׁף, כִּפְמָה מְלֹאכֵי חֲבָלָה,
 דְּאֲתַקְרִיאוּ נְחָשִׁים וְעַקְרָבִים, מִתְקַרְבִּין לֵיהָ,
 וְיַהֲבִין לֵיהָ כִּפְמָה נְשִׁיכִין, וְאֵלֶיךָ אֵינוֹן יְסוּרִין. וְאִי אֵית
 לֵיהָ מְמוֹנָא דְּעוֹבְדִין טְבִין דְּעֵבִיד, אֲתַמַּעֲטוֹן מִנֵּיהָ. וְאִיךָ
 אֲתַמַּעֲטוֹן מִנֵּיהָ, אֵלָּא כָּל זְכוֹת דְּנִחִית לֵיהָ מְלֵעִילָא, יַהֲיֵב
 לֵיהָ לְאֵלֶיךָ מְלֹאכֵי חֲבָלָה, וּבְטָלִין מִנֵּיהָ יְסוּרִין. וְאִי לֵית
 לֵיהָ זְכוֹ, וְלֹא חוֹבָא לְעִילָא, אֵלָּא כִּלְא לְתַתָּא, בְּכָל זְכוֹ
 דְּעֵבִיד נִחִית לֵיהָ מְמוֹנִין, וְאוּמִין דְּעֵלְמָא מִתְקַרְבִּין לֵיהָ,
 לְקַבֵּל מְלֹאכֵי חֲבָלָה, וְיַהֲיֵב לוֹן מְמוֹנָא, וְאֲשַׁתְּזִיב מִנֵּיהָ.
 וּבְגִין דָּא הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּין לְעֻזְאֵל, לְגַבֵּי הָהוּא חֲשֵׁף.
 וְשִׁבְעִים פְּרִים, לְקַבֵּל שִׁבְעִים אוּמִין, לְקִיָּמָא קְרָא,
 (משלי כה) אִם רָעַב שֶׁנֶּאֱדָף הָאֲכִילָהּ לְחֵם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהּוּ
 מִים. וּמִיָּד דִּהֲדָרִין בְּתִיּוּבָתָא, אֲתַעְבֵּר הָהוּא חֲשֵׁף מֵהָהוּא
 פָּגִימוּ, וְיִשְׁתְּלִים. וְרְזָא דְּמִלָּה, (שמואל ב יב) גַּם יי הִעֲבִיר
 חֲטָאתָךְ לֹא תַמוֹת. וּמִיָּד אֲתַהֲדֵר בִּיה שְׁמָא דְּיֵי, וְאֲתַרְעִי
 וּמִשׁוּם זֶה הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּים לְעֻזְאֵל אֶצֶל אוֹתוֹ חֲשֵׁף. וְשִׁבְעִים פְּרִים כְּנֶגֶד שִׁבְעִים אֵמוֹת,
 לְקִיָּם הַפְּסוּק (משלי כה) אִם רָעַב שֶׁנֶּאֱדָף הָאֲכִילָהּ לְחֵם וְאִם צָמָא הִשְׁקָהּוּ
 בְּתִשׁוּבָה, עוֹבֵר אוֹתוֹ חֲשֵׁף מֵאוֹתוֹ פָּגַם וְנִשְׁלַם. וְסוּד הַדְּבָר - (שמואל ב יב) גַּם ה' הִעֲבִיר חֲטָאתָךְ

שְׁלֹמֹה מִתְּבַרְכֶת בְּשִׁבְעַת בְּרֻכּוֹת,
שְׁאֲחֻזָּה בָּהּ בְּכֻנְסַת יִשְׂרָאֵל,
וְהִכְהֵן עוֹמֵד לְתַנּוּן דְּבָרֵי הַמַּלְכָּה
וְלַעֲמִין בְּכֹל מָה שְׁצָרֶיךָ, וּמִשׁוּם
זֶה הִכְהֵן לָזֶה, וְלֹא אַחֵר.

וְאִם תֵּאמַר שֶׁהוּא עוֹשֶׂה דִין - לֹא
כֵּן, אֲלֵא כְּדֵי לְהַרְבּוֹת שְׁלוֹם
בְּעוֹלָם הוּא מִשְׁתַּדֵּל בָּזֶה,
וְלְהַגְדִּיל חֶסֶד. שְׂאִם אוֹתָהּ אֵשׁ
תִּמְצָא צְדָקָת וְנִפְאִית, הִכְהֵן
מִגְדִּיל שְׁלוֹמָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
שְׂמִתְעַבְרַת בְּבֵן זָכָר, וְנַעֲשֶׂה
שְׁלוֹם עַל יָדוֹ. וְאִם לֹא תִמְצָא
צְדָקָת, הוּא לֹא עוֹשֶׂה דִין, אֲלֵא
אוֹתוֹ שֵׁם קְדוֹשׁ שֶׁהִיא מִשְׁקֶרֶת
בוֹ, הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַדִּין וְהוּא
בוֹדֵק אוֹתָהּ.

בֵּא רֵאָה, הִכְהֵן לֹא מְכַנִּים אֶת
עַצְמוֹ לָזֶה, רַק בְּשֶׁהִיא נוֹתֶנֶת אֶת
עַצְמָהּ לְפָנָיו לְכֻסּוֹת (לְהוֹדוּכוֹת),
פַּעַם וּפַעַמִּים שׁוֹאֵל אוֹתָהּ. כִּיִּן
שֶׁהִיא רוֹצֶה לְהִמְצָא וְנִפְאִית, אֲזִי
הִכְהֵן עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה כְּדֵי לְהַרְבּוֹת
שְׁלוֹם.

הִכְהֵן כּוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
פַּעַם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, אַחֵר כֵּן כּוֹתְבוֹ
לְמַפְרַע אוֹתוֹת (רְשׁוּמוֹת) מִהַפְּכוֹת
בְּאוֹרוֹתֶיהֶן, דִּין בְּדִין, רַחֲמִים
בְּרַחֲמִים, רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין
בְּרַחֲמִים. נִמְצְאָה וְנִפְאִית -
אוֹתוֹת הַרַחֲמִים נִמְצְאִים,
וְהַדִּינִים מְסַתְּלָקִים. לֹא נִמְצְאָה
כְּרֵאוֹי - הַרַחֲמִים מְסַתְּלָקִים,
וְנִשְׁאָרִים הַדִּינִים, וְאֲזִי נַעֲשֶׂה
הַדִּין.

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת טו)
וַיִּבְאוּ מִרְתָּה וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁתּוֹת
מִים מִמֶּרְהָ פִי מְרִים הֵם, הָרִי
פָּרְשׁוּהָ. אָמַר, תּוֹהָה אֲנִי אֵיךְ בְּנֵי
אָדָם לֹא מְסַתְּפִלִים וְלֹא
מִשְׁתַּדְּלִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה. כֵּאֵן יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּל, לָמָּה כְּתוּב כֵּאֵן, שֵׁם

אֲשֶׁתוֹ אֶל הַכֹּהֵן, לְמִידָן דִּינָהָּ. אֲלֵא וְדָאֵי
פַּהֲנָא לְדָא חֲזִי, בְּגִין דְּאִיהוּ שׁוֹשְׁבֵינָא
לְמִטְרוֹנִיתָא, וְכָל נָשִׁי עֲלָמָא מִתְּבַרְכֵן (נ"א אִתְּבַרְכֵן)
בְּכֻנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא אִתְּתָא דְלִתְתָא
מִתְּבַרְכָא בְּשִׁבְעַת בְּרֻכּוֹת, דְּאִחִידַת בָּהּ בְּכֻנְסַת
יִשְׂרָאֵל, וְכַהֲנָא קָאִים לְאִתְקַנָּא מִלֵּי
דְּמִטְרוֹנִיתָא, וְלַעֲיִינָא כְּכֹל מָה דְּאִצְטְרִיךְ, בְּגִין
כֵּן פַּהֲנָא לְדָא, וְלֹא אַחֵרָא.

וְאִי תִימָא דְּאִיהוּ עָבִיד דִּינָא, לָאוּ הִכִּי, אֲלֵא
לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא בְּעֲלָמָא קָא אֲשִׁתְּדַל בְּהֵאִי,
וְלְאַסְגָּאָה חֶסֶד. דְּאִי הִיא אִתְּתָא אֲשִׁתְּכַחַת
זְפָאָה, פַּהֲנָא אֲסַגִּי שְׁלָמָא בְּהוּ, וְלֹא עוֹד אֲלֵא
דְּמִתְעַפְרָא בְּכֵרָא דְכֵר, וְאִתְעַבִּיד שְׁלָמָא עַל
יְדֵיהּ. וְאִי לֹא אֲשִׁתְּכַחַת זְפָאָה, אִיהוּ לֹא עָבִיד
דִּינָא, אֲלֵא הֵהוּא שְׂמָא קְדִישָׁא דְּאִיהִי קָא
מִשְׁקֶרֶת בֵּיהּ, הוּא עָבִיד דִּינָא, וְהוּא בְּדִיק לָהּ.
תָּא חֲזִי, פַּהֲנָא לֹא עֵייל גְּרַמִּיהָ לְהֵאִי, אֲלֵא
כֵּד הִיא יְהַבַת גְּרַמָּה קְמִיהָ לְחַפָּאָה (נ"א

לְזַבְחָהּ), (דף קכ"ד ע"ב) זְמַנָּא וְתַרִּין שְׁאִיל לָהּ. כִּיִּן
דְּאִיהִי בַעֲיָא לְאַשְׁתְּכַחַת זְפָאָה, כְּדִין פַּהֲנָא
עָבִיד עוֹבְדָא, בְּגִין לְאַסְגָּאָה שְׁלָמָא.

בְּהֵנָּא פְתִיב שְׂמָא קְדִישָׁא חַד זְמַנָּא בְּאַרְח
מִיִּשְׂרָאֵל, לְבַתָּר פְּתַב לִיהּ לְמַפְרַע אֲתוּוֹן
(נ"א סְרִיטִין) טְרִיסִין בְּטְהִירִין, דִּינָא בְּדִינָא, רַחֲמִי
בְּרַחֲמִי, רַחֲמִי בְּדִינָא, וְדִינָא בְּרַחֲמִי. אֲשִׁתְּכַחַת
זְפָאָה, אֲתוּוֹן רַחֲמִי אֲשִׁתְּכַחוּ, וְדִינִין סְלִקִין.
לֹא אֲשִׁתְּכַחַת כְּדִקָּא יְאוּת, רַחֲמִי סְלִקִין, וְדִינִין
אֲשִׁתְּאָרוּ, וְכִדִּין דִּינָא אִתְעַבִּיד.

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת טו) וַיִּבְאוּ מִרְתָּה
וְלֹא יָכְלוּ לְשִׁתּוֹת מִים מִמֶּרְהָ פִי מְרִים
הֵם, הָא אוּקְמוּהָ. אָמַר, תּוֹהָנָא אֵיךְ בְּנֵי עֲלָמָא
לֹא מְסַתְּפִלִין וְלֹא מִשְׁתַּדְּלִין בְּמִלִּין דְּאוֹרִייתָא,
הֲכָא אִית לְאַסְתְּפִלָּא, אָמַאי כְּתִיב הֲכָא שֵׁם שֵׁם

לֹא חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.

אָבֵר וְדָאֵי רְזָא דְמַלְהָ, דְהֶכָא עַל מִיָּא הָוָה,
 בְּגִין דְּמַצְרָאֵי הוּוּ אָמְרִי, דְּבִנְיֵיהוּ
 דִּישְׂרָאֵל הוּוּ מְנִיֵּיהוּ, וְהוּוּ כְּמָה בִּישְׂרָאֵל
 דְּחַשְׁדִּין לְאַנְתְּתִיֵּיהוּ בְּדָא. עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף
 הוּא מְטָא לֹון לְהָאֵי אַתָּר, וּבְעֵי לְמַבְדֵּק לֹון,
 מָה כְּתִיב וַיְבֹאוּ מִרְתְּהוּ וְגוֹ'. וַיִּצְעַק אֶל יְיָ וְגוֹ'.
 אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה מָה אַתָּ
 בְּעֵי, הָא כְּמָה חֲבִילִין קְיִימִין גְּבִיִּיכוּ
 הֶכָא, וְאַנָּא בְּעֵינָא לְמַבְדֵּק הֶכָא נְשִׂיהוּן
 דִּישְׂרָאֵל, פְּתוּב שְׁמָא קְדִישָׁא, וְרַמִּי לְמִיָּא,
 וַיִּבְדְּקוּן פְּלֵהוּן, נְשִׂי וְגוּבְרִין, וְלֹא יִשְׁתָּאֵר לְעַז
 עַל בְּנֵי. וְעַד דִּיבְדְּקוּן פְּלֵהוּ הֶכָא, לֹא אֲשַׁרִּי
 שְׁמִי עֲלֵיֵיהוּ, מִיַּד וַיִּוְרְהוּ יְיָ עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶל
 הַמַּיִם, דָּא שְׁמָא קְדִישָׁא, הֵהוּא דְהוּוּ כּוּתֵב
 פְּהֵנָּא לְמַבְדֵּק נְשִׂיהוּן דִּישְׂרָאֵל, פְּדִין, שְׁם שְׁם
 לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.

וְאִי תִימָא נְשִׂיהוּן דִּישְׂרָאֵל יָאוּת, אֵינּוּן אָמַאי.
 אָלָא אוּף אֵינּוּן בְּעֵינָן, דְּלֹא אֶסְתָּאֲבוּ
 בְּנְשִׂיהוּן דְּמַצְרָאֵי. וְנְשִׂיהוּן דִּישְׂרָאֵל לֹא
 אֶסְתָּאֲבוּ בְּמַצְרָאֵי, כֹּל אֵינּוּן שְׁנִין דִּיהוּוּ
 בִּינְיֵיהוּ, וְכִלְהוּ נְפָקוּ גּוּבְרִין וְנוֹקְבִין זַפְּאִין,
 וְאַשְׁתְּכַחוּ זְרַעָא דִּישְׂרָאֵל קְדִישִׁין, זַפְּאִין, פְּדִין
 (דף קכ"ה ע"א) קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא אֲשַׁרִּי שְׁמִיהּ
 בִּינְיֵיהוּ, וְעַל דָּא עַל מִיָּא וְדָאֵי, שְׁם שְׁם לוֹ
 חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ אוּף הֶכָא, בְּמִיָּא בְּדִיק
 פְּהֵנָּא לְאַתְתָּא, וּבְשְׁמָא קְדִישָׁא.

וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע הַמִּשְׁכָּן. (במדבר ה)
 מֵאֵן הָעֶפֶר. הָא תְּגִינּוּן, כְּתִיב (קהלת א) הַכֹּל
 הִיָּה מִן הָעֶפֶר וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֶפֶר הַכֹּל הִיָּה
 מִן הָעֶפֶר, אֲפִילוּ גִלְגַּל חֲמָה, כֹּל שְׁפָן בַּר נֶשׁ
 דְּאֲשְׁתְּכַחוּ מְנִיָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ כְּתִיב וּמִן הָעֶפֶר וְלֹא יִתִּיר,
 הוּיָנָא אָמַר הָכִי. אָבֵל פִּיּוֹן דְּכְתִיב וּמִן

שֵׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ?
 אָבֵר וְדָאֵי סוּד הַדְּבָר, שְׁכָאֵן עַל
 מַיִם זֶה הִיָּה, מִשּׁוּם שְׁהַמְצִירִים
 הִיוּ אוֹמְרִים, שְׁכָנִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל
 הִיוּ מֵהֶם, וְהִיוּ כְּמָה בִּישְׂרָאֵל
 שְׁחֻשְׁדוּ בְּזָה בְּנִשְׁוֹתֵיהֶם, עַד
 שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא הַבִּיָּאָם
 לְמַקּוּם זֶה וְרָצָה לְבָדְקָם. מָה
 כְּתוּב? וַיְבֹאוּ מִרְתְּהוּ וְגוֹ'. וַיִּצְעַק
 אֶל ה' וְגוֹ'.

אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְמֹשֶׁה,
 מֹשֶׁה, מָה אַתָּה רוֹצֵה? הָרִי כְּמָה
 חֲבִילוֹת עוֹמְדוֹת עֲלֵיכֶם פֶּאֶן,
 וְאַנִּי רוֹצֵה לְבָדֵק פֶּאֶן אֶת נְשׁוֹת
 יִשְׂרָאֵל. כְּתִב שֵׁם קְדוּשׁ וְזִרְק
 אוֹתוֹ לְמַיִם, וַיִּבְדְּקוּ כֻלָּם, נְשִׂיִם
 וְגוּבְרִים, וְלֹא יִשְׁאָר לְעַז עַל בְּנֵי.
 וְעַד שְׁיִבְדְּקוּ כֻלָּם פֶּאֶן, לֹא אֲשַׁרִּי
 אֶת שְׁמִי עֲלֵיֵיהֶם. מִיַּד - וַיִּוְרְהוּ ה'
 עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶת הַמַּיִם, זֶה הַשֵּׁם
 הַקְדוּשׁ, אוֹתוֹ שְׁהַכְהֵן הִיָּה כּוּתֵב
 לְבָדֵק אֶת נְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל, וְאִז -
 שֵׁם שֵׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.
 וְאִם תֹּאמְרוּ, נְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל רְאוּיִ,
 הֵם לְמָה? אָלָא גַם הֵם צְרִיכִים,
 שְׁלֹא נִטְמְאוּ בְּנִשְׁוֹת מַצְרִים.
 וְנְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא נִטְמְאוּ
 בְּמַצְרִים כֹּל אוֹתָן שְׁנִים שְׁהִיוּ
 בִּינֵיהֶם, וְכֻלָּם יִצְאוּ, גּוּבְרִים
 וְנְשִׂיִם, זַפְּאִים, וְנִמְצְאוּ זְרַע
 יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים וְזַפְּאִים. אִז
 הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא הַשְּׁרָה שְׁמוֹ
 בִּינֵיהֶם, וְעַל זֶה עַל מַיִם וְדָאֵי,
 שֵׁם שֵׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ.
 גַּם פֶּאֶן בְּמַיִם בּוֹדֵק הַכְהֵן אֶת
 הָאִשָּׁה, וּבְשֵׁם הַקְדוּשׁ.

וּמִן הָעֶפֶר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקִרְקַע
 הַמִּשְׁכָּן. אִיזָה עֶפֶר? הָרִי לְמַדְנּוּ,
 כְּתוּב (קהלת א) הַכֹּל הִיָּה מִן הָעֶפֶר
 וְהַכֹּל שָׁב אֶל הָעֶפֶר. הַכֹּל הִיָּה מִן
 הָעֶפֶר - אֲפִילוּ גִלְגַּל חֲמָה, כֹּל שְׁפָן
 כֶּן אָדָם שְׁנִמְצָא מְמַנּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ כְּתוּב וּמִן
 הָעֶפֶר וְלֹא יוֹתֵר - הִיִּיתִי אוֹמֵר

כף. אכל כיון שכתוב ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן, משמע שאחר הוא. אלא כתיב (ישעיה מא) יתן כעפר חרבו, אליו מאריהוון דקיסטין ובליסטראין, מארי דדינא קשיא. משמע דכתיב בקרקע המשכן, דאחידן לתתא. ועל דא יקח הכהן ונתן אל המים.

מי המרים המארים, אליו מי ימא, דאינון מרירין. מאי הוא. דא שמא קדישא, בשעתא דאשתכח בדינא, פדין אקרון מי המרים המארים. ובגין כן מיא דימא דלתתא כלהון מרירין.

תא חזי, האי ימא קדישא כמה נהרין מתיקין עאלין בגווה, ובגין דאיהי דינא דעלמא, מימוי מרירין, בגין דאחיד ביה מותא לכל בני עלמא. ואף על גב דאינון מרירין, פד מתפשטין מתיקין אינון. לזמנין מיין דימא מרירין. לזמנין ימא דבלע לכל שאר מימין, ואקרי ימא דקפא, ובלע כל אינון אחרנין, ושאיב לון בגוויה, ולא ניגרין לבר. לזמנין שארן מיא, ונגדין מההוא ימא, כל מה דנגיד לתתאי. ובכמה גוונין קיימא האי ימא. המים המארים, בשעתא דאתי חיויא ואטיל זוהמא, פדין המים המארים ועל דא כהנא עביד עובדא לתתא, ואומי אומאה, ואתעביד דינא.

תא חזי, אי אתתא אשתכחת זכיתא, אליו מיין עאלין בגווה, (דף קב"ה ע"ב) ואתהפכן מתיקין, ונקאן גרמה, וקיימין בגווה, עד דמתעברא. כיון דמתעברא, הוו משפרי בשפירי לעופרא דמעהא, ונפיק ברא שפירא, נקי בלא מומא דעלמא. ואי לאו, אינון מיין עיילין בגווה, וארחא ריחא דזוהמא, ואינון מיין מתהפכין לחיויא במעהא, במה דקלקלה

בא ראה, ים קדוש זה, כמה נהרות מתוקים נכנסים בתוכו, ומשום שהוא דין העולם, מימיו מרירים, משום שאחוז בהם המות לכל בני העולם. ואף על גב שהם מרירים, כשמתפשטים הם מתוקים. לפעמים מי הים מרירים. לפעמים הים שכולע לכל שאר המים, ונקרא ים קפוא, וכולע כל אותם אחרים ושואב אותם לתוכו, ולא נגרים החוצה. לפעמים שורים המים ומשפיעים מאותו הים כל מה ששופע לתחתונים. ובכמה גונים עמד ים זה. המים המארים, בשעה שבא הנחש והטיל זהמה, אז המים המארים, ועל כן הכהן עושה מעשה למטה, ונשבע שבועה, ונעשה דין.

בא ראה, אם האשה נמצאת זכאית, מים אלה נכנסים בתוכה ונהפכים למתוקים, ומנקים עצמה, ועומדים בתוכה עד שמתעברת. כיון שמתעברת, היו מינים ביפי לעבר שבמעה, ויוצא בן פה, נקי בלי מום של העולם. ואם לא - המים האלה נכנסים בתוכה, ומריחה ריח זמה, ואותם מים מתהפכים

תא חזי, אי אתתא אשתכחת זכיתא, אליו מיין עאלין בגווה, (דף קב"ה ע"ב) ואתהפכן מתיקין, ונקאן גרמה, וקיימין בגווה, עד דמתעברא. כיון דמתעברא, הוו משפרי בשפירי לעופרא דמעהא, ונפיק ברא שפירא, נקי בלא מומא דעלמא. ואי לאו, אינון מיין עיילין בגווה, וארחא ריחא דזוהמא, ואינון מיין מתהפכין לחיויא במעהא, במה דקלקלה

תא חזי, אי אתתא אשתכחת זכיתא, אליו מיין עאלין בגווה, (דף קב"ה ע"ב) ואתהפכן מתיקין, ונקאן גרמה, וקיימין בגווה, עד דמתעברא. כיון דמתעברא, הוו משפרי בשפירי לעופרא דמעהא, ונפיק ברא שפירא, נקי בלא מומא דעלמא. ואי לאו, אינון מיין עיילין בגווה, וארחא ריחא דזוהמא, ואינון מיין מתהפכין לחיויא במעהא, במה דקלקלה

לנחש במציעה. במה שקלקלה נתפסת, ונראה קלון לכל, וכך פרושה החברים.

בא ראה, כל נשות העולם עומדות במקומן ונדונות, ועל כך, אותו מקום ממש שהן עומדות, שם נדונות. אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מתרצה בהם ורוצה לזכותם.

רבי חזקיה פתח, (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה וגו'. מה גפן לא מקבלת עליה אלא משלה - כך אשת ישראל עומדת כגפן זה, שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה, כמו היונה (ביונה) הזו שלא מקבלת עליה אלא אותו בן זוגה. ועל כן, כגפן פריה בירכתי ביתך. מה זה פריה? כמו שנאמר (דברים כט) פרה ראש. פריה - פורחת, שמוציאה ענפים לכל צד. ואיפה? בירכתי ביתך, ולא לחוץ בשוק, משום שלא תבא לשקר בבית עליונה.

ושלמה אמר, (משלי ב) העזבת אלופי נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה. מה זה ברית אלהיה? אותו מקום שנקרא ברית והיא התקשרה בו, בגלל כך בירכתי ביתך.

אמר רבי חזקיה, קללה תבא על אותו איש שמשאיר את אשתו להראות עם שערות ראשה בחוץ, וזה אחד מאותם צניעיות של הבית. ואשה שמוציאה משערות ראשה החוצה להתפתק בו, גורמת עני לבית, וגורמת לבניה שלא יחשבו בדור, וגורמת דבר אחר ששורה בבית. מי גרם זה? אותו שער שנראה מראשה החוצה. ומה בבית כך - כל שפן בשוק, וכל שפן חציפות אחרת. ומשום זה, אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך. אמר רבי יהודה, שער ראש

אתפסת, ואתחזי קלנא לכלא, והא אוקמוה חבריאי.

תא חזי, כל אינון נשי עלמא, באתרייהו קיימי ואתדנו, ועל דא ההוא אתר ממש דאינהו קיימי, ביה אתדנו. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא בריה הוא אתרעי בהו, ובעי לדכאה להו.

רבי חזקיה פתח, (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה וגו', מה גפן לא מקבל עליה אלא מדידיה, כך אתתא דישראל, קיימא בהאי גוונא, דלא מקבלא עליה אלא ההוא בר זוגה. כשפנינא (נ"א בתורא) דא, דלא מקבלא אלא ההוא בר זוגה. ועל דא כגפן פוריה בירכתי ביתך. מהו פוריה. כמה דאת אמר (דברים כט) פורה ראש. פוריה: פורחת, דאפיקת ענפים לכל סטרא. ואן. בירכתי ביתך, ולא לבר בשוקא, בגין דלא תיתי לשקרא בבית עלאה.

ושלמה אמר, (משלי ב) העזבת אלופי נעוריה ואת ברית אלהיה שכחה. מאן ברית אלהיה. ההוא אתר דאקרי ברית. והיא אתקשרא ביה, בגין כך בירכתי ביתך.

אמר רבי חזקיה, תונבא לימי על ההוא בר נש, דשבק לאנתתיה דתתחזי משערא דרישה לבר. ודא הוא חד מאינון צניעותא דביתה. ואתתא דאפיקת משערא דרישה לבר, לאתתקנא ביה, גרים מסכנותא לביתא. וגרים לבנהא דלא יתחשבון בדרא. וגרים מלה אחרא דשריא בביתא. מאן גרים דא. ההוא שערא דאתחזי מרישה לבר. ומה בביתא האי, כל שפן בשוקא, וכל שפן חציפותא אחרא. ובגין כך אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך.

אמר רבי יהודה, שערא דרישא (דף קכ"ו ע"א) דאתתא דאתגלייא, גרים שערא אחרא

האשה שמתגלה, גורם לשער אחר להתגלות ולפגם אותה. משום כך צריכה אשה שאפלו קורות ביתה לא ייראו שערה אחת מראשה, וכל שכן בחוץ. בא ראה, כמו שבזכר השער הוא חמרת הכל - כך גם לנקה. צא וראה כמה פגם גורם אותו שער האשה: גורם למעלה וגורם למטה, גורם לבעלה להתקלל, גורם עני, וגורם דבר אחר בבית, גורם שתסתלק חשיבות מבניה. הרחמן יצילנו מחציפותן.

ועל כך צריכה אשה להתכסות בזויות ביתה. ואם עושה כך, מה כתוב? (תהלים קכח) בניה פשתלי זיתים. מה זה פשתלי זיתים? מה זית זה, בין פסתו בין בקיץ לא אוכדים עליו, ותמיד נמצאת בו חשיבות יתרה על שאר האילנות - כך בניה יעלו בחשיבות על שאר בני העולם. ולא עוד, אלא שבעלה מתברך בכל: בברכות שלמעלה, בברכות שלמטה, בעשר, בכנים ובבני בנים. זהו שכתוב (שם) הנה פי כן יברך גבר ירא ה'. וכתוב, 'ברכה ה' מציון וראה ב טוב ירושלם כל מי חיה וראה בנים לבניה שלום על ישראל. (ישראל הזקן הקדוש)

רעיא מהימנא

אלהו, קום פתח אתי במצוות, שאתה הוא עוזר לי בכל צד, שהי עליך נאמר בתחלה, (במדבר כח) פינתס בן אלעזר בן אהרן הכהן. ובן אהרן הוא ודאי אח שלי, אח לצרה יולד.

פתח ואמר, מצוה לרין בדיני סוטה, זהו שכתוב ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'. ודאי רוח קנאה נמצאת בשני צדדים, אחד בשקר ואחד באמת, בגלל זה, ברוח שקר - וקנא את אשתו, והיא לא נטמאה. ולמדנו, ועבר עליו וגו',

לאתגלייא, ולאפגמא לה. בגין כך, בעיא אתתא דאפילו טסירי דביתא, לא יחמוין שערא חד מרישא, כל שכן לבר.

תא חזי, כמה בדכורא שערא הוא חומרא דכלא, הכי נמי לנוקבא. פוק חמי, כמה פגימו גרים ההוא שערא דאתתא. גרים לעילא, גרים לתתא, גרים לבעלה דאתלטייא, גרים מספנותא, גרים מלה אחרא בביתא, גרים דיסתלק חשיבותא מבנהא. רחמנא לישזבון, מחציפו דלהון.

ועל דא, בעיא אתתא לאתפסייא, בזויותי דביתא. ואי עבדת בן מה פתיב, (תהלים קכח) בניה פשתלי זיתים. מהו כשתילי זיתים. מה זית דא, בין בסתווא, בין בקייטא, לא אתאבידו טרפווי, ותדיר אשתכח ביה חשיבות יתיר על שאר אילנין. כך בנהא יסתלקון בחשיבו על שאר בני עלמא. ולא עוד אלא דבעלה מתברך בכלא, בברכאן דלעילא, בברכאן דלתתא, בעותרא, בכנין, בכני בניה. הדא הוא דכתיב, (תהלים קכח) הנה כי כן יבורך גבר ירא יי. וכתיב (תהלים קכח) 'ברכה ה' מציון וראה ב טוב ירושלם כל ימי חיה וראה בנים לבניה שלום על ישראל. (ישראל סבא קדישא).

רעיא מהימנא

אלהו, קום אפתח עמי בפקודין, דאנת הוא עוזר לי, בכל סטרא. דהא עלך אתמר בקדמיתא, פנתס בן אלעזר בן אהרן הכהן. ובן אהרן ודאי איהו אח דילי, (משלי יז) אח לצרה יולד.

פתח ואמר, פקודא לרין בדיני סוטה, הדא הוא דכתיב ועבר עליו רוח קנאה וקנא וגו'. ודאי רוח קנאה מתרין סטרין אשתכח, חד בשקרא, וחד בקשוט. בגין

וקנא את אשתו והיא נטמאה. וכי יש אמת ברוח טמאה? אלא באדם מצד עץ טוב ורע, שם יצר הרע, נחש. בזמן שיש לאדם אשה יפה בכל מעשים טובים, שנאמר בה (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה, ליצר הרע יש קנאה, כמו שלמדנו שקנא אדם על אשתו, עד שפתה אותה וגרם לה מיתה. ולפעמים שולט עליה בעברות ומטמא אותה ונעשית נבלה.

ויצר הרע מצד ימין שלו, דרגת ישמעאל, נקרא נחש. ומצד שמאלו דרגת עשו, סמאל, נקרא כלב, ממנה של גיהנם שצונח הב הב. זהו שפתוב (משלי) לעלוקה שתי בנות הב הב. ובכצונו לאכל נשמה טמאה באש שלו, גיהנם. ועבר עליו רוח טמאה וקנא את אשתו באמת, והיא נטמאה.

ובגנינה אתמר, (ויקרא כא) ובת איש כהן - זה מיכאל - פי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. ושם נשרפת אותה זהמא, ומתלבנת היא ממנו ככסף שמתלבן באש, ואותה עפרת של זהמא נשרפת, ונעשית עפר ונאבדת.

כמו זה ישראל, כשהם מחללים את התורה, הקדוש ברוך הוא מכניס אותם לגלות בני עשו ובני ישמעאל שפתח שעבודם, שדרגתם כל"ב ונח"ש, ונדונים שם, ובהם יתבררו ויתלבנו ויצרפו כצורף הפסוף ויבחנו הזקב. זהו שפתוב (זכריה יג) וצרפתים כצורף את הפסוף ויבחנו את הזקב, עד שיתקיים בהם, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלהם ילבינו.

ועין טוב ורע, בגללו נאמר (שמות

דא, ברוח שקרא וקנא את אשתו, והיא לא נטמאה. ותנינא, ועבר עליו וגו', וקנא את אשתו והיא נטמאה. וכי אית קושטא ברוח מסאבא. אלא כבר נש מסטרא דאילנא דטוב ורע, תמן יצר הרע, נחש. בזמנא דאית לבר נש אתתא שפירא, בכל עובדין טבין, דאתמר בה (משלי יב) אשת חיל עטרת בעלה. יצר הרע אית ליה קנאה, כגוונא דאשפחנא דקני אדם על אנתייה, עד דפתי לה, וגרם לה מיתה. ולזמנין שליט עליה בחובין, ומסאב לה, והא אתעבידת נבלה.

ויצר הרע, מסטרא דימינא, דיליה, דרגא דישמעאל, אתקרי נחש. ומסטרא דשמאלא, דרגיה דעשו סמאל, אתקרי כלב, ממנה דגיהנם דצונח הב הב, הדא הוא דכתיב, (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב הב, ובכעוהתא דיליה למיכל נשמתא מסאבא, בנורא דיליה, גיהנם. ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו בקשוט, והיא נטמאה.

ובגנינה אתמר, (ויקרא כא) ובת איש כהן, דא מיכאל, פי תחל לזנות את אביה היא מחללת באש תשרף. ותמן אתוקדת ההיא זוהמא, ואתלבנת איהי מגיה, ככסף דאתלבן בנורא, וההיא עופרת דוהמא אתוקד, ואתעביד עפר, ואתאביד.

כגוונא דא בישראל, פד אינון מחללין אנרייתא, קדשא בריה הוא ייעול לון בגלותא דבני עשו ובני ישמעאל, תחות שעבודא דלהון, דדרגניהו כל"ב ונח"ש, ואתדנו תמן, ובהון יתבררו ויתלבנו ויצרפו כצורף הפסוף וכבחון הזקב, הדא הוא דכתיב, (זכריה יג) וצרפתים כצורף את הפסוף ויבחנו את הזקב, עד דיתקיים בהו, (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלהם ילבינו.

ואילנא דטוב ורע, בגיניה אתמר, (שמות טו) ויורהו יי עץ וישלף אל המים וימתקו המים וגו'. בגין דהו

(טו) ויורהו ה' עץ וישלף אל המים וימתקו המים וגו'. משום

היו עץ של טוב ורע, ועל זה חציו
מתוק מצד ימין, וחציו מר מצד
שמאל. ובזמן שערב רב היו
מחטיאים את ישראל, הנה כאלו
היו כלם מצד הרע, והמים חזרו
להיות מרירים כמו אותו עץ מר
במים. זהו שכתוב ויבאו מרתה
ולא יכלו לשותות מים ממרה פי
מרים הם.

ועץ מר זה הוא כמו נסיון
הסוטה. אם סטתה תחת בעלה,
אותם מים שמשקים אותם
חוזרים להיות מרירים, ובהם
צבתה בטנה ונפלה רכה. ואם
לא סטתה, מה כתוב? ונקתה
ונזרעה זרע, ומולידה בן. אף כאן
וימתקו המים.

כמו זה יעשה לנסות את ישראל
בגאלה האחרונה, זהו שכתוב
(דניאל יב) ותבררו ויתלבנו ויצרפו
רבים - שהם מצד הטוב,
ועומדים בנסיון. והרשיעו
רשעים - הם מצד הרע, ויתקיים
בהם (יחזקאל יג) ואל אדמת ישראל
לא יבאו, והורג אותם.

והמשפילים יבינו - מצד הבינה,
שהוא עץ החיים, בגללם נאמר
(דניאל יב) והמשפילים יזהרו כזהר
הרקיע, בחבור זה שלך, שהוא
ספר הזהר, מזהר האם העליונה
תשובה. באלה לא צריך נסיון,
ומשום שעתידים ישראל לטעם
מעץ החיים, שהוא ספר הזהר
הזה, יצאו בו מהגלות, ויתקיים
בהם (דברים לב) ה' בדרך ינחננו ואין
עמו אל נכר.

ועץ טוב ורע, שהוא אסור והתר,
טמאה וטהרה, לא שולט יותר
על ישראל, שהרי פונסתנו לא
תהיה אלא מצד עץ החיים, שאין
שם לא קשי מצד הרע, ולא
מחלקת מרוח הטמאה, שכתוב
נאת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.
(זכריה יג)

נאת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.
ולא

ישראל עם ערב רב, פלהו הווי אילנא דטוב ורע, ועל
דא, חציו מתוק מסטרא דימינא. וחציו מר, מסטרא
דשמאלא. ובזמנא דערב רב הווי מחטיאין לון לישראל,
הוי כאילו הווי פלהו מסטרא דרע. ומיא אתהדרא כלהו
מרירין, כהווא עץ מר במיא, הדא הוא דכתיב, (שמות
טו) ויבאו מרתה ולא יכלו לשותות מים ממרה כי מרים
הם.

והאי עץ מר, איהו כגוונא דנסיונא דסוטה, אי סטת
תחות בעלה, אינון מיין דאשקין לה אתהדרו
מרירין, ובהון וצבתה בטנה ונפלה יריכה, ואי לא סטת
מה כתיב, ונקתה ונזרעה זרע, ואולידת בר. אוף הכא
וימתקו המים.

כגוונא דא, יתעביד לנסאה לון לישראל בפונקנא
בתרייתא, הדא הוא דכתיב, (דניאל יב) ותבררו ויתלבנו
ויצרפו רבים, דאינון מסטרא דטוב, וקיימין בנסיונא.
והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע, ויתקיים בהון (יחזקאל
יג) ואל אדמת ישראל לא יבאו וקטיל לון.

(דניאל יב) והמשפילים יבינו, מסטרא דבינה, דאיהו אילנא
דחיי, בגינייהו אתמר, (דניאל יב) והמשפילים יזהירו
כזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר, מן
זוהרא דאימא עלאה תשובה. באלין לא צריך נסיון,
ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי
ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי. ויתקיים בהון,
(דברים לב) יי בדרך ינחננו ואין עמו אל נכר.

ואילנא דטוב ורע, דאיהו איסור והיתר טומאה וטהרה,
לא שלטא על ישראל יתיר, דהא פונסה דילן לא ליהוי,
אלא מסטרא דאילנא דחיי, דלית תמן לא קשיא מסטרא
דרע, ולא מחלוקת מרוח הטומאה, דכתיב, (זכריה יג) נאת
רוח הטומאה אעביר מן הארץ.

דלא יתפונסון תלמידי חכמים מעמי הארץ, אלא
מסטרא דטוב, דאכלין טהרה כשר היתר, ולא

שרא יתפונסו תלמידי חכמים מעמי הארץ אלא מצד הטוב, שאוכלים טהרה, כשר, היתר, ולא

בְּגוּוֹנָא דְּפְלִיג לִזְוִן קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא בְּטוּרָא דְּסִינִי, הֵכִי פְּלִיג לִזְוִן בְּפוּרְקָנָא בְּתַרְיִיתָא, דִּישְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בְּהוּן, (שמות יג) וְחַמּוּשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִסְטָרָא דְּאִילָנָא דְּחַיִּי, דְּאֵינּוּן חֲמֻשִׁין שְׁנִין דִּיּוֹבְלָא, אִתְּמַר בְּהוּן, (שמות יט) הִמָּה יַעֲלוּ בְּהַר. וּבְהוּן (שמות יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים הִהוּלֵף לְפָנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל. וְלִזְוִן אִתְּמַר (שמות יט) וְאַשָּׂא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים, דְּאֵינּוּן עֲנָנֵי כְּבוֹד. וְאַבָּא אֶתְכֶם אֲלֵי. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רָמָה, הֵכִי יִפִּיק לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, בְּכָל הַאי יָקָר.

וּבְגוּוֹנָא דְּאִתְּמַר בְּעַמֵּי הָאֶרֶץ מִסְטָרָא דְּטוּב, (שמות יט) וַיִּתְּצֻבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר. הֵכִי יְהוּן בְּמִפְקָנָא בְּתַרְיִיתָא, תַּחֲוֹת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּעַבְדָּא דְּאִזִּיל לְרַגְלָא דְּסוּסָא דְּמָאֲרִיָּה. וּבְגוּוֹנָא דְּאִתְּמַר לִזְוִן בְּתַחְתִּית הָהָר, אִם תִּקְבְּלוּ תוֹרְתֵי מוֹטָב, וְאִם לֹא שָׂם תְּהָא קְבוּרְתְּכֶם. הֵכִי יִימָא בְּמִפְקָנֵי פוּרְקָנָא בְּתַרְיִיתָא, אִם תִּקְבְּלוּן עֲלִיכוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּמִפְקָנֵי דְּגְלוּתָא, כְּאָדָם דְּרָכִיב עַל סוּסָא, וְעַבְדָּא דְּמִשְׁמַשׁ לֵיהּ מוֹטָב. וְאִם לֹא תִמְזַן תְּהָא קְבוּרְתְּכֶם, בְּגְלוּתָא.

וְעַרְב רַב כְּגוּוֹנָא דְּאִתְּמַר בְּהוּן, (שמות כ) וַיִּרְא הָעָם וַיִּנּוּעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרְחוֹק. הֵכִי יְהוּן רְחִיקִין מִן פוּרְקָנָא, וַיַּחֲמוּן לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, וְלַעֲמָא קְדִישָׁא בְּכָל הַאי יָקָר, וְאֵינּוּן רְחִיקִין מִיַּנְיָהוּ. וְאִי כְּעוּ לְאִתְּחַבְּרָא בְּהַדְיָהוּ מַה כְּתִיב בְּהוּ, (שמות יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יָרֵה יִירָה. בְּהַהוּא זְמַנָּא יִתְקַיִּים בְּהוּ בִּישְׂרָאֵל, (דברים לב) יִי בְּדָד יִנְחַנּוּ וְאִין עֲמוּ אַל נִכְר, וְהָא אוּקְמוּהָ אִין מְקַבְּלִין גְּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. (שמואל א ב) וְרַשְׁעִים בַּחֲשֵׁף יִדְמוּ, אֵינּוּן עַרְב רַב. וּבְגִין דָּא אָמַר נְבִיאָה עֲלֵייהוּ, (יחזקאל יג) וְאֵל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ.

אָמַר אֲלֵיהוּ, רַעֲיָא מְהֵימְנָא, הָא שַׁעְתָּא אִיהִי לְסַלְקָא (שמואל א-ב) וְרַשְׁעִים בַּחֲשֵׁף יִדְמוּ - הֵם עַרְב רַב. וּמִשּׁוּם זֶה אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל לֹא יָבֹאוּ. אָמַר אֲלֵיהוּ, רוּעָה הַנְּאָמֵן, הָרִי שַׁעָה הִיא לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, בְּשִׁבּוּעָה אָמַר אַתָּה, שְׁהָרִי בְּגִלְלָף

כְּמוֹ שְׁחִלְקֵם הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא בְּהַר סִינִי, כְּף חִלְקֵם בְּגֵאלָה הָאֲחֵרוּנָה, שִׁישְׂרָאֵל שְׁנֵאמַר בְּהֵם (שם יג) וְחַמּוּשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, מִצַּד עֵץ הַחַיִּים, שְׁהֵם חַמּוּשִׁים שְׁנוֹת יוֹבֵל, נֵאמַר בְּהֵם (שם יט) הִמָּה יַעֲלוּ בְּהַר. וּבְהֵם (שם יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֶף הָאֱלֹהִים הִהוּלֵף לְפָנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל. וְלֵהֵם נֵאמַר (שם יט) וְאַשָּׂא אֶתְכֶם עַל פְּנֵי נְשָׂרִים, שְׁהֵם עֲנָנֵי כְּבוֹד, וְאַבָּא אֶתְכֶם אֲלֵי. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיַד רָמָה, כְּף יוֹצִיא אֶת הַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּכָל הַכְּבוֹד הַזֶּה.

וּכְמוֹ שְׁנֵאמַר בְּעַמֵּי הָאֶרֶץ מִצַּד הַטוּב, (שם) וַיִּתְּצֻבוּ בְּתַחְתִּית הָהָר - כְּף יִהְיֶה בִּיצִיאָה הָאֲחֵרוּנָה תַּחַת תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, כְּעַבְדָּא שְׁהוּלֵף לְרַגְלֵי סוּס בְּעֵלְיוּ, וּכְמוֹ שְׁאִמַר לְהֵם בְּתַחְתִּית הָהָר: אִם תִּקְבְּלוּ תוֹרְתֵי - מוֹטָב, וְאִם לֹא - שָׂם תְּהָא קְבוּרְתְּכֶם. כְּף יִהְיֶה בִּיצִיאַת גְּאֻלָּה אֲחֵרוּנָה: אִם תִּקְבְּלוּ עֲלֵיכֶם תַּלְמִידֵי חֲכָמִים בִּיצִיאַת הַגְּלוּת, כְּאָדָם שְׂרוּכָב עַל סוּס וְעַבְדָּא שְׂמִשְׁמִשׁוּ - מוֹטָב. וְאִם לֹא - שָׂם תְּהָא קְבוּרְתְּכֶם בְּגְלוּת.

וְעַרְב רַב, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר בְּהֵם, (שמות כ) וַיִּרְא הָעָם וַיִּנּוּעוּ וַיַּעֲמְדוּ מֵרְחוֹק. כְּף יִהְיֶה רְחִיקִים מִן הַגְּאֻלָּה, וַיִּרְאוּ תַלְמִידֵי חֲכָמִים וְהָעָם הַקְדוּשׁ בְּכָל הַכְּבוֹד הַזֶּה, וְהֵם רְחִיקִים מֵהֵם. וְאִם יִרְדּוּ לְהַתְּחַבֵּר אִתְּהֶם, מַה כְּתוּב בְּהֵם? (שם יט) לֹא תִגַּע בּוֹ יָד כִּי סָקוּל יִסְקַל אוֹ יָרֵה יִירָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיִּים בִּישְׂרָאֵל, (דברים לב) ה' בְּדָד יִנְחַנּוּ וְאִין עֲמוּ אִין אַל נִכְר, וְהָרִי פְּרֻשָׁה, אִין מְקַבְּלִים גְּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. אָמַר עֲלֵיהֶם הַנְּבִיא, (יחזקאל יג) וְאֵל

לְעִילָא, בְּאוּמָאָה אֵימָא אַנְתָּה, דְּהָא בְּגִינְךָ אַנְא בְּעִי
 לְסַלְקָא. דְּיַהִיב לִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְשׁוֹ, לְאַתְגַּלְיָא לְךָ
 בְּבֵית אַסְוִירִים דִּילְךָ, בְּקַבְוֵרָה דִּילְךָ, וְלִמְעַבְד עִמּוֹךָ טִיבוֹ,
 דְּאַנְתָּה מְחוֹלְל בְּחוּבֵין דְּעַמָּא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה ג)
 וְהוּא מְחוֹלְל מִפְשְׁעֵינוּ.

אָמַר לִיה רַעֲיָא מְהִימְנָא, בְּאוּמָאָה עֲלֵךְ בְּשִׁמְא דִּיהוֹ"ה,
 לָא תֵּאֲחֵר בְּכָל יְכוּלְתָךְ, דְּהָא אַנְא בְּצַעְרָא סְגִי.
 (שמות ב) וַיִּפֶן פָּה וַכַּה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ, עוֹזֵר לִי, לְאַפְקָא
 לִי מְהֵאֵי צַעְרָא, בְּהֵאֵי קַבְוֵרָה דְאַתְמַר עֲלִי, (ישעיה ג) וַיִּתֵּן
 אֶת הָרְשָׁעִים קַבְרוֹ, וְלֹא אֲשַׁתְּמוּדְעֵן בִּי, וְאֲנִי חָשִׁיב
 בְּעִינְיָהּוּ בֵּין עַרְב רַב רְשִׁיעֵינָא, כְּכֹלֵב מֵת דְּסַרְח בִּינְיָהּוּ,
 דְּחֻכְמַת סוֹפְרִים תְּסַרְח בִּינְיָהּוּ, בְּכָל קַרְתָּא וְקַרְתָּא, וּבְכָל
 אַתְר דְּיִשְׂרָאֵל מְפּוֹזְרִין בִּינְיָהּוּ בֵּין מְלַפְוֹן. וְאַתְהֵדְרוּ
 אֵינּוֹן עַרְב רַב רַעֲיָין עַל יִשְׂרָאֵל, עֲאֲנָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא, דְאַתְמַר בְּהוּ (יחזקאל לד) וְאַתָּן צֹאֵן מְרַעֲיָתִי אֲדָם
 אַתְם, וְלִית לֹוֹן יְכוּלָת לְמַעַבְד טִיבוֹ עִם תְּלַמִּידֵי חֻכְמַיִם.
 וְאַנְשֵׁי חֵיל וַיֵּרָאֵי חֲטָא מְסוּבְכִים מְעִיר לְעִיר וְלֹא יְחוּנְגוּ,
 וּמְחַרִּימִין עַרְב רַב בִּינְיָהּוּ. וְלֹא יְהִיבִין לֹוֹן בְּאַתְרִין
 סְגִיָּאִין אֲלֵא דְבַר קְצוּב, דְּלֵא יְהֵא תְקוּמָה לְנַפְּלוֹ דְּלְהוֹן,
 וְאַפִּילוֹ חַיִּי שְׁעָה. וְכָל חֻכְמַיִם וְאַנְשֵׁי חֵיל וַיֵּרָאֵי חֲטָא
 בְּצַעְרָא בְּדוּחְקָא בִּיגוּנָא, חָשִׁיבִין כְּכֹלְבִים. (מִיכָה ד) בְּנִים
 הַמְּסוּלָּאִים בְּפֹז אֵיכָה נְחֻשְׁבוּ לְנַבְלֵי חֲרָשׁ בְּרֹאשׁ כָּל
 חוּצוֹת. דְּלֵא אֲשַׁפְחוּ אַכְסִינָא בִּינְיָהּוּ.

וְאַיִנוֹן עַרְב רַב, אֵינּוֹן עֲתִירִין, בְּשִׁלּוּה, בְּחֻדוּוּא, בְּלֵא
 צַעְרָא, בְּלֵא יְגוּנָא כְּלָל, גְּזֻלְגִין מְאִירֵי שׁוּחַד,
 דְּאֵינּוֹן דִּינְיָין רִישֵׁי עַמָּא. (בראשית ו) כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חֲמָס
 מִפְּנֵיהֶם, עֲלִיָּהּוּ אַתְמַר (איכה א) הָיוּ צָרִיָּה לְרֹאשׁ. בְּאוּמָאָה
 עֲלֵךְ זְמָנָא תְּנִינָא, בְּחֵי יֵי צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב
 הַכְּרוּבִים, דְּכָל אֵלִין מְלִין לֹא יִפְלוּן מִפּוּמְךָ, בְּכָל יְכַלְתָּךְ
 לְמַלְלָא בְּהוֹן קַמֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֹא חֲזָאָה דוּחְקָא
 דְּלְהוֹן. (ע"כ רעיא מְהִימְנָא).

כִּי מְלָאָה הָאָרֶץ חֲמָס מִפְּנֵיהֶם. עֲלִיהֶם נֹאמַר (איכה א) הָיוּ צָרִיָּה לְרֹאשׁ. בְּשִׁבּוּעָה עֲלֵיךְ פַּעַם שְׁנֵי,
 בְּחֵי ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים, שְׁכַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֹא יִפְלוּ מִפִּיךָ, בְּכָל יְכַלְתָּךְ
 לְדַבֵּר אוֹתָם לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא חֲזָאָה אֶת הַדְּחָק שְׁלֵהֶם. (ע"כ כּאן רעיא מְהִימְנָא).

איש פי יפליא לנדרור וגו'. (במדבר ו) רבי אלעזר פתח, (ישעיה ג) מדוע באתי ואין איש וגו'. מדוע באתי. כמה חביבין אינון ישראל קמי קדשא בריך הוא, דבכל אתר דאינון שריין, קדשא בריך הוא אשתכח בינייהו, בגין דלא אעדי רחימותא דיליה מנהון, מה כתיב, (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ועשו לי מקדש סתם, דכל בי כנישתא דעלמא מקדש אקרי. והא אוקמוה. ושכינתא אקדימת לבי כנישתא.

איש פי יפלא לנדר וגו'. רבי אלעזר פתח, (ישעיה ג) מדוע באתי ואין איש וגו'. מדוע באתי. כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום בו הם שורים, הקדוש ברוך הוא נמצא ביניהם, משום שלא מעביר אהבתו מהם. מה פתוב? (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ועשו לי מקדש סתם. שכל בית כנסת בעולם נקרא מקדש, והרי פרושה. והשכינה מקדימה לבית הכנסת.

זבאה ההוא בר נש דאשתכח מאינון עשרה קדמאה בבי כנישתא, בגין דבהו אשתלים מה דאשתלים, ואינון מתקדשי בקדמייתא בשכינתא. והא אתמר. והא בעיא דישתכחו עשרה בזמנא חדא בבי כנישתא. ולא ייתו פסקי פסקי, דלא יתעפב שלימו דשייפין, דהא בר נש בזמנא חד עבד ליה קדשא בריך הוא, ואתקין ליה פחדא כל שייפי, הדא הוא דכתיב, (דברים לב) הוא עשך ויכוננך. (חסר וזה הוא).

אשרי האיש שנמצא מעשרה הראשונים בבית הכנסת, משום שבו נשלם מה שנשלם, והם מתקדשים בהתחלה בשכינה, והרי נתבאר. והרי צריך שימצאו עשרה בזמן אחד בבית הכנסת, ולא יבאו קבוצות קבוצות, שלא תתעפב שלמות האיברים, שהרי האדם בזמן אחד עשאו הקדוש ברוך הוא, והתקינו כאחד כל האיברים. זהו שפתוב (דברים לב) הוא עשך ויכוננך.

תא חזי, פיון דבר נש אשתלימו שייפוי, בההוא זמנא אתתקן לכל שייפא ושייפא כדקא יאות. פגוונא דא, פיון דשכינתא אקדימת לבי כנישתא, בעיין עשרה דישתכחו תמן פחדא, וישתלים מה דישתלים. ולבתר דאתתקן פלא. ובמה היא תיקוונא דכלא. כמה דאת אמר (משלי יד) ברב עם הדרת מלך, ועל דא עמא דאתיאן לבתר פן, פלהו תיקוונא דגופא.

בא ראה, פיון שנשלמו איברי האדם, באותו זמן התתקן לכל איבר ואיבר פראוי. כמו זה, פיון ששכינה מקדימה לבית הכנסת, צריך עשרה שימצאו שם כאחד, וישתלם מה שישתלם. ואחר שמתתקן הכל. ובמה הוא תקון הכל? כמו שנאמר (משלי יד) ברב עם הדרת מלך. ועל זה העם שבא אחר כך, כלם תקון הגוף.

ובר אתת אקדימת שכינתא, ובגי נשא לא אתיאן פחדא כדקא יאות. קדשא בריך הוא קארי, מדוע באתי ואין איש. מאי ואין איש. דלא מתתקני שייפי, ולא אשתלים גופא. דכד גופא לא אשתלים,

ובשבאה ומקדימה שכינה, ובגי אדם לא באים פראוי - הקדוש ברוך הוא קורא, מדוע באתי ואין איש. מה זה ואין איש? שלא מתקנים האיברים ולא השלם הגוף. שפשוט לא משלם, אין איש. ומשום זה, ואין איש דוקא.

ובא וראה, בשעה שהגוף השלם למטה, קדשה עליונה באה ונכנסת בגוף זה, ונעשה למטה כמו למעלה ממש, ואז הכל צריכים שלא יפתחו פה בדברי העולם. משום שהרי עומדים ישראל בשלמות עליונה ומתקדשים בקדשה עליונה, אשרי חלקם.

איש פי יפלא וגו'. מה זה פי יפלא? שנפרד משאר בני העולם להתקדש כמו שלמעלה ולהמצא שלם. בשעה שבא אדם לטהר - מטהרים אותו. אדם שרוצה להתקדש - מקדשים אותו, ופורסים עליו קדשה עליונה, קדשה שהתקדש בה הקדוש ברוך הוא.

רבי אבא פתח, (תהלים קג) לְדוֹד בְּרַכִּי אֶת בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קִרְבֵי אֶת שֵׁם קִדְשׁוֹ. כִּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִסְתַּפֵּל וְלְדַעַת בְּעִבּוּדַת רַבּוֹנוֹ, שְׁהָרִי בְּכָל יוֹם יוֹם הַכְּרוֹז קוֹרָא וְאוֹמֵר: (משלי א) עַד מָתִי פְתִים תֵּאָהָבוּ פְתֵי וְגו'. (ירמיה א) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אַרְפֵּה מְשׁוֹבְתֵיכֶם. וְאִין מִי שִׁירְכִין אֲזַנְיוֹ. הַתּוֹרָה מְכַרְזָה לְפָנֵיהֶם, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ.

בא ראה, בן אדם הולך בעולם הזה וחושב ששלו הוא תמיד וישאר בתוכו לדורי דורות. עד שהוא הולך בעולם, נותנים אותו בקולר. עד שהוא יושב, דנים אותו במושב הדינים עם שאר בני הדין. אם נמצא לו סנגור - הרי נצול מהדין. זהו שכתוב (איוב אב) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה להגיד לאלהם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מי הוא הסנגור? אלה מעשים פשרים שעומדים על האדם בשעה שמצטרף להם.

אין איש. ובגין כך, ואין איש דייקא. ותא חזי, בשעתא דגופא אשתלים לתתא, קדושה עלאה אתיא ועאל בהאי גופא, ואתעביד תתאה, כגוונא דלעילא ממש. וכדין, כלא בעיין דלא יפתחון פומא במילי דעלמא. בגין דהא קיימי ישראל בשלימו עלאה, ומתקדשי בקדושה עלאה, זכאה חולקיהון.

איש פי יפלא וגו'. (במדבר ו) מאי כי יפליא. דאתפרש משאר בני עלמא, לאתקדשא כגוונא דלעילא, ולאשתפחא שלים. בשעתא דבר נש אתי לאתדפאה, מדפין ליה. בר נש דבעי לאתקדשא, מקדשין ליה. ופרסי עליה קדשה דלעילא, קדשה דאתקדש בה קדשא בריהו הוא. (חסר).

רבי אבא פתח, (תהלים קג) לְדוֹד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קִרְבֵי אֶת שֵׁם קִדְשׁוֹ. כִּמָּה אֵיךְ לִי לְבַר נֶשׁ לְאִסְתַּפֵּל וּלְמַנְדַּע בְּפוֹלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה, דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּרוֹזָא קֹאֲרִי וְאוֹמֵר, (משלי א) עַד מָתִי פְתִים תֵּאָהָבוּ פְתֵי וְגו'. (ירמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבְבִים אַרְפֵּה מְשׁוֹבְתֵיכֶם. וְלִית מָאן דִּירְכִין אוֹדְנִיָּה, אוֹרִייתָא קָא מְכַרְזָא קַמִּיָּהוּ, וְלִית מָאן דִּישְׁגַח.

תא חזי, בר נש אזיל בהאי עלמא, והוא חשיב דדיליה הוא תדיר וישתאר בגויה לדרי דרין, עד דאיהו אזיל בעלמא, יחבין ליה בקולרא, עד דאיהו יתיב, דיינין ליה בקינפון עם שאר בני דינא. אי אשתכח ליה סניגורא, הא אשתזיב מן דינא. הקדא הוא דכתיב, (איוב אב) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלה להגיד לאלהם ישרו ויחננו ויאמר וגו'. מאן (דף קכ"ו ע"ב) הוא סניגורא. אלין עובדין דבשרן, דקיימי עליה דבר נש בשעתא דאצטריף ליה.

ואם לא ימצא עליו סגור - הרי התחייב מהדין להסתלק מהעולם. באותה שעה כששוכב בקולר המלך, עד שמרים עיניו, רואה שבאים אליו שנים שפותבים לפניו כל מה שעשה בעולם הזה, וכל מה שהוציא מפיו, ונותן דין (חשוב) על הכל וכותבים לפניו. זהו שכתוב (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו'. והוא מודה עליהם.

מה הטעם? משום שאותו מעשה שעשה, עולה ועומד עליו להעיד בו, ועומדים להעיד עליו, וכלם יורדים ונרשמים לפניו ועומדים לפניו, ולא עוברים ממנו עד שעה שנדון בהם באותו עולם. בא ראה, כל אותם דברים שעשה בן אדם בעולם הזה, כלם זמינים ועומדים להעיד בו, ולא נאבדו ממנו.

ובשעה שמוציאים אותו לקבר, כלם מזדמנים והולכים לפניו. ושלשה כרוזים מכריזים; אחד לפניו, ואחד מימינו, ואחד משמאלו, ואומרים: זה פלוני שמרד ברבוננו; מרד למעלה, מרד למטה, מרד בתורה, מרד במצוותיו. ראו מעשיו! ראו דבריו! טוב לו שלא נברא!

עד שמגיע לקבר, כל המתים רוגזים עליו ממקומם ואומרים: אוי אוי שזה נקבר בתוכנו! מעשיו ודבריו מקדימים ונכנסים לקבר, ועומדים על אותו גוף, ורוחו הולכת ושטה ומתאבלת על הגוף. כיון שהאדם נטמן בבית הקברות, דומ"ה מקדים ויוצא תחת ידיו שלשה בתי דינים שממנים על דין הקבר, ושלשה שרביטי אש בידיהם, ודינים רוח ונפש כאחד. אוי על אותו הדין! אוי על מעשיו!

ואי לא ישתפח עליה סניגורא, הא אתחייב מן דינא לאסתלקא מן עלמא. בההיא שעתא כד איהו שכיב בקולרא דמלכא, עד דזקיף עינוי, חמא דאתין לגביה תרין, דכתבין קמיה כל מה דעביד בהאי עלמא, וכל מה דאפיק מן פומא, וזהיב דינא (נ"א חשבנא) על פלא וכתבין קמיה. הדא הוא דכתיב, (עמוס ד) כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו וגו'. והוא אודי עליהו.

מאי טעמא, בגין דההוא עובדא דאיהו עביד, סלקא וקיימא עליה לאסהדא ביה, וקיימין לאסהדא עליה, וכלהו נחתין ואתרשימו קמיה, וקיימי קמיה, ולא מתעפרין מגיה, עד שעתא דאתדן בהו בההוא עלמא. תא חזי, כל אינון מלין דעביד בר נש בהאי עלמא, כלהו זמינין וקיימי לאסהדא ביה, ולא אתאבידו מיניה.

ובשעתא דמפקי ליה לקברא, כלהו מתעתדן ואזלי קמיה. ותלת פרוזי מכריזי. חד קמיה, וחד מימיניה, וחד משמאליה. ואמרי דא פלניא דמריד במאריה. מריד לעילא, מריד לתתא, מריד באורייתא, מריד בפיקודוי. חמו עובדוי, חמו מלוי, טב ליה דלא אברי. עד דמטי לגבי קברא, כלהו מתין אתרגזון מדוכתייהו עליה, ואמרי ווי ווי דדא אתקבר בגוון. עובדוי ומלוי אקדמן ועאלין לקברא, וקיימי עליה דההוא גופא, ורוחיה אזלא ושאט, ומתאבלא על גופא. כיון דבר נש אתטמר בכי קברי, דומ"ה קדים (ס"א קאים) ונפיק, תחות ידיה תלתא בי דינא די ממנן על דינא דקברא, ותלת שרביטי דאשא בידיהו, ודינין רוחא וגופא פחדא. ווי על ההוא דינא, ווי על עובדוי.

בשעה שהוא תפוס בקולר המלך ונדון דינו ונשלם, שלא נמצא עליו סגור, ושטר המלך נחת, ועומד לפניו לרגלו, וחרב שנונה אחת בינו.

מרים האיש את עינו, ורואה כתלי הבית לוחטים באש (הדיו) ממנו. ובין כך רואה אותו לפניו כלו מלא עינים, לבוש אש לוחט לפני האדם. כך הוא ודאי, שהרי כמה בני אדם ראו מלאך בשוק ועמדו לפניו, ושאר בני אדם לא ראו אותו.

ואם תאמר, הרי פתוב (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות וגו', איך יכול להראות בארץ? אלא דבר זה כך בארוהו: שפיון שיורד מלאך לארץ, מתלבש בגוף, ונראה למי שנראה באותו לבוש שהוא לבוש בו. ואם לא, לא יכול העולם לסבלו ולהראות בו. כל שפן וכל שפן זה שכל בני העולם צריכים אותו.

ש"ש טפות בחרבו, והרי בארוהו החברים. פיון שרואהו, מזדעזע כל גופו ורוחו, ולבו לא שוכף, משום שהוא המלך של כל הגוף. ורוחו הולכת בכל איברי הגוף, ונפרדת מהם, כמו בן אדם שנפרד מחברו ללכת למקום אחר. אז הוא אומר אוי על מה שעשה - ולא עוזר לו, אלא אם הקדים רפואת התשובה עד שלא הגיעה אותה שעה.

פחד אותו האיש ורוצה להסתתר ולא יכול. פיון שרואה שאינו יכול, הוא פותח עינו, ויש לו להסתפל בו, ומסתפל בו בעינים פקוחות. ואז הוא מוסר עצמו ונפשו. ואותה שעה הוא זמן דין הגדול שהאדם נדון בו בעולם הזה, ואז הרוח הולכת

בשעתא דאיהו תפיס בקולרא דמלכא, ואתדן דיניה, ואשתלים, דלא אשתכח עליה סניגוריא. וסנטירא דמלכא נחית, וקאים קמיה, לרגלוי, וחד סיפא שננא בידיה.

וקנה בר נש עינו, וחמי כתלי ביתא דמתלהטן באשא (היוא) מניה אדהכי חמי ליה קמיה פוליה מלי עיניו, לבושיה אשא דלהיט קמיה דבר נש. הכי הוא ודאי, דהא כמה בני נשא חמו מלאכא בשוקא, וקיימי קמיה, ושאר בני נשא לא חמאן ליה.

ואי תימא, הא כתיב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו'. היך יכול לאתחזאה בארעא. אלא מלה דא, הא אוקמוה, דכיון דנחית מלאכא לארעא, אתלבש בגופא, ואתחזי למאן דאתחזי, בההוא לבושא דאתלבש ביה. ואי לא, לא יכול למסבל ליה עלמא ולאתחזאה. כל שפן וכל שפן האי דכל בני עלמא צריכין ליה.

תלת טפין בחרביה וכו', והא אוקמוה חבריא. פיון דחמי ליה, אדדעזע כל גופיה ורוחיה, ולביה לא שכיף, בגין דאיהו מלכא דכל גופא. ורוחא דיליה אזלא בכל שייפי גופא, ואשתאיל מנייהו, כבר נש דאשתאיל מחבריה, למהך לאתר אחרא. פדין הוא אומר ווי על מה דעבד, ולא מהנייא ליה, אלא אי אקדים אסוותא דתשובה, עד לא מטא ההיא שעתא.

דחיל ההוא בר נש, ובעי לאתטמרא ולא יכול. פיון דחמי דלא יכול, הוא פתח עינו, ואית ליה לאסתפל ביה, ואסתפל ביה בעיניו פקיחין. וכדין הוא מסיר גרמיה ונפשיה. וההוא שעתא, הוא עידן דדינא רבא, דבר נש אתדן ביה בהאי עלמא. וכדין רוחא אזלא בכל שייפי גופא, ואשתאיל

אתדן ביה בהאי עלמא. וכדין רוחא אזלא בכל שייפי גופא, ואשתאיל

בְּכָל הַאיִבְרִים שֶׁל הַגּוֹף וּנְפֻדָת מַהֵם, וּמְשׁוּטָטת בְּכָל הַאיִבְרִים וּמְדַעְזֻעַת לְכָל הַצְּדִידִים, וְכָל אִיבְרֵי הַגּוֹף כֻּלָּם מְדַעְזָעִים. כְּשֶׁמְגִיעָה הַרוּחַ לְכָל אִיבְרָא וְאִיבְרָא וּנְפֻדָת מִמֶּנּוּ, נּוֹפֶלֶת זִיעָה עַל אוֹתוֹ אִיבְרָא, וְהַרוּחַ מִסְתַּלְקֵת מִמֶּנּוּ, וּמִיָּד מֵת אוֹתוֹ אִיבְרָא, וְכֵן בְּכֻלָּם.

בֵּינָן שְׂמִינִיָּה הַרוּחַ לְצֵאתָ, שֶׁהָרִי נְפֻדָה מִכָּל הַגּוֹף, אִזְּ הַשְּׂכִינָה עוֹמֶדֶת עָלָיו, וּמִיָּד פּוֹרַחַת מִהַגּוֹף. אֲשֶׁרֵי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבֵּק בָּהּ! אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעִים שֶׁרְחוּקִים מִמֶּנָּה וְלֹא מִתְדַבְּקִים בָּהּ!

וְכִמְהָ בְּתֵי דִינִים עוֹבֵר הָאִישׁ כְּשִׁיּוֹצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה? אֶחָד - אוֹתוֹ דִּין עָלְיוֹן שְׂאֵמְרָנוּ כְּשִׁיּוֹצֵאת הַרוּחַ מִהַגּוֹף. וְאֶחָד דִּין, כְּשֶׁמְעֵשִׂי וְדִבְרֵי הוֹלְכִים לְפָנָיו וְהַכְרוֹזִים מְכַרְזִים עָלָיו. וְאֶחָד דִּין כְּשֶׁנִּכְנָס לְקִבְרָא. וְאֶחָד דִּין הַקִּבְרָא. וְאֶחָד דִּין הַגִּיהֶנֶם. וְאֶחָד דִּין הַרוּחַ שֶׁהוֹלְכֵת וּמְשׁוּטָטת בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת מְקוֹם עַד שִׁישְׁתַּלְמוּ מְעֵשִׂי. וְדָאֵי שְׂבָעָה עֲדָנִים יַחְלְפוּ עָלָיו. בְּגַלְלָה זֶה צְרִיף הָאָדָם כְּשֶׁהוּא נִמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה לִירָא מִרְבוּנוּ וְלִהְסַתְפֵּל בְּכָל יוֹם יוֹם בְּמַעֲשָׂיו, וְיָשׁוּב מֵהֶם לְפָנֵי רְבוּנוּ. כְּשֶׁהִסְתַּבֵּר דְּוֹד הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָם דִּינֵי הָאָדָם כְּשֶׁמִּסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם הַזֶּה, הַקְּדִים וְאָמַר, (תהלים קג) בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת ה', עַד שְׁלֹא תֵצֵא מִהָעוֹלָם, כַּעַת שְׂאתָ נִמְצֵאת עִם הַגּוֹף. וְכָל קִרְבֵי אֵת שֵׁם קִדְשׁוֹ, אַתָּם הַאיִבְרִים שֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים בְּרוּחַ, כַּעַת שֶׁהִיא נִמְצֵאת אַתָּם, הַקְּדִימוּ לְבַרְךָ אֵת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ עַד שְׁלֹא יִגִיעַ זְמַן שְׁלֹא תוּכְלוּ לְבַרְכוֹ וְלִהְדוֹת עֲלֵיכֶם.

בֵּא רֵאָה, אִישׁ כִּי יִפְלֵא לְנִדְרָא נְדָר.

מִיַּנְיָהּ, וְשֵׁאֵט בְּכָל שִׁיפִין, וְאִזְדַּעְזָעָא לְכָל סְטָרִין וְכָל שִׁיפֵי גּוּפָא כְּלֵהוּ מְדַעְזָעוּן. בְּדֵ מְטָא רוּחָא לְכָל שִׁיפָא וְשִׁיפָא, וְאִשְׁתַּאִיל מִנְיָה. נְפֵל זִיעָא עַל הַהוּא שִׁיפָא, וְרוּחָא אִסְתַּלֵּיק מִנְיָה. וּמִיָּד מֵת הַהוּא שִׁיפָא. וְכֵן בְּכֻלָּהוּ.

בֵּינָן דְּמִטֵּי רוּחָא לְמִיפָק, דִּהָא אִשְׁתַּאִיל מִכָּל גּוּפָא, פְּדִין שְׂכִינְתָא קִיַּימָא עָלֶיהָ. וּמִיָּד פִּרְחָא מִן גּוּפָא. וְכַאֲהוּ חוֹלְקִיָה דְמֵאֵן דְאִתְדַבֵּק בָּהּ, וְוִי לְאִינוּן חִיבֵינָא דְרַחֲמִין מִנָּה, וְלֹא מִתְדַבְּקִין בָּהּ.

וְכִמְהָ בִּי דִינָא אַעֲבַר בַּר נָשׁ כִּד נָפַק מֵהָא עֲלָמָא. חַד הַהוּא דִינָא עֲלָאָה דְקָאֵמְרָן, כִּד נָפִיק רוּחָא מִן גּוּפָא. וְחַד דִינָא, כִּד עוֹבְדוּי וּמְלוּי אֲזֻלִין קְמִיָּה, וְכְרוֹזִי מְכַרְזִי עָלוּי. וְחַד דִינָא, כִּד עֵייל לְקִבְרָא (דף קכ"ו ע"א) וְחַד דִינָא דְקִבְרָא. וְחַד דִינָא דְתוֹלְעָתָא. וְחַד דִינָא דְגִיְהֶנֶם. וְחַד דִינָא דְרוּחָא דְאֲזָלָא וְשֵׁאֵט בְּעֲלָמָא, וְלֹא אֲשַׁכַּח אַתָּר, עַד דִּישְׁתַּלְיִמוּ עוֹבְדוּי. וְדָאֵי שְׂבָעָה עֲדָנִין יַחְלְפוּן עָלוּי. בְּגִין כַּךְ בְּעֵי בַר נָשׁ, כִּד אִיהוּ אִשְׁתַּכַּח בְּהָאֵי עֲלָמָא, לְדַחֵלָא מִן מְאָרִיָּה, וְלִאִסְתַּפְּלָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעוֹבְדוּי, וְיִיתוּב מִנְיָהּ קְמִי מְרִיָּה.

כִּד אִסְתַּפֵּל דְּוֹד מְלָפָא בְּאִינוּן דִּינִין דְּבַר נָשׁ, כִּד אִסְתַּלֵּק מֵהָאֵי עֲלָמָא, אַקְדִים וְאָמַר, (תהלים קג) בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת יי, עַד דְּלֹא תִפּוּק מְעֲלָמָא, הַשְׁתָּא דְאַנְתָּ אִשְׁתַּכַּחַת עִם גּוּפָא. וְכָל קִרְבֵי אֵת שֵׁם קִדְשׁוֹ, אַתּוּן שִׁיפֵי דְמִשְׁתַּתְּפֵי בְרוּחָא, הַשְׁתָּא דְאִשְׁתַּכַּחַת עִם מְכוּן, אַקְדִימוּ לְבַרְכָא שְׁמָא קִדִּישָׁא, עַד לֹא יִמְטֵי זְמַנָּא, דְלֹא תִיכְלוּן לְבַרְכָא לֵיהּ, וְלִאֲוֹדָאָה עֲלֵיכֶוּ.

תָּא חֲזִי אִישׁ כִּי יִפְלֵא לְנִדְרָא נְדָר, נְזִיר

נזיר שהקדים בעולם הזה להתקדש בקדושת רבוננו, מיין ושכר יזיר חומץ יין וגו'. פאן יש להסתפל, פיון שאסור לו יין - ענבים למה? שהרי בפהנים כתוב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת וגו'. יכול גם ענבים? לא. בענבים מתר. פאן לנזיר, מה הטעם אסור לו ענבים?

אלא מעשה זה ודבר זה סוד עליון הוא להפרד מהדין בכל. והרי ידוע אותו עץ שחטא בו אדם הראשון, ענבים היי. וזהו סוד הדבר, שהרי יין ושכר וענבים בצד אחד נאחזו. יין למעלה, ופרשוה. שכר לשמאל, שהרי שכר יוצא מיין. ענבים, שפונסים כלם אליהם, וזהו עץ שחטא בו אדם הראשון. בגלל זה הפל נאחזו בצד אחד. ואם תאמר שנזיר זה עוב אמונה עליונה - (כלום) לא כף, אלא לא נראה בו מעשה מצד שמאל כלום.

בא ראה, שהרי למדנו מספרו של רב המנונא סבא, וכף הוא: כתוב גדל פרע שער ראשו, צריף שיתרבה שער ראשו וזקנו, ויפרש מיין ושכר וענבים, משום שכלם צד שמאל, והשערות לא תלויות. יין - האם העליונה (בנה). שכר - צד שאחוזים בו לויים, ויוצא מיין עליון, ולא תלוי השער. ומשום כף עולים הלויים לאותו מקום, צריף להעביר כל שערים, כמו שנאמר (במדבר ח) והעבירו תער על כל בשרם.

ענבים - האם התחתונה, שפונסת יין ושכר לתוכה, ועל כף נפרד מכל צד שמאל, שלא להראות מעשה שלהם אליו. ענבים זה לא תולה שער וזקן, שהרי הנקבה צריכה לספר שערה כשפאה להזדוג בזכר, והרי זקן

דאקדים בהאי עלמא, לאתקדשא בקדושה דמאריה (במדבר ו) מיין ושכר יזיר חומץ יין וגו'. הכא אית לאסתפל, פיון דאסיר ליה חמרא, ענבים למה. דהא בכהני כתיב יין ושכר אל תשת וגו', יכול ענבים נמי לא, בענבים שרי. הכא לנזיר, מאי טעמא אסר ליה ענבים.

אלא, עובדא דא, ומלה דא, רזא עלאה הוא, לאתפרשא מן דינא בכלא. והא ידיעא ההוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה, ענבים הוו. ודא הוא רזא דמלה, דהא יין ושכר וענבים, בסטרא חד אתאחדו. יין לעילא ואוקמוה. שכר לשמאלא, דהא שכר מיין נפקא. ענבים דכניש פלהו לגבייהו, ודא הוא אילנא דחב ביה אדם קדמאה. בגין כף פלא בחד סטרא אתאחד. ואי תימא דהאי נזיר שביק מהימנותא עלאה. (ס"א כלום) לאו הכי, אלא לא אתחזי ביה עובדא מסטר שמאלא כלום.

תא חזי, דהכי אוליפנא מספרא דרב המנונא סבא, והכי הוא. כתיב גדל פרע שער ראשו, בעי דיתרבי שער רישיה ודיקניה, ויתפרש מיין ושכר וענבים, בגין דכלהו סטר שמאלא, ולא תליין שיערא. יין אימא עלאה. שכר סטרא דאחידו ביה ליואי ונפקי מיין עלאה ולא תלי שיערא. ובגין כף פד סליקו ליואי לההוא אתר, בעיין לאעברא כל שיערא דלהון, כמה דאת אמר (במדבר ח) והעבירו תער על כל בשרם.

ענבים אימא תתאה, דכניש יין ושכר לגויה, ועל דא אתפרש מפל סטר שמאלא, דלא לאחזאה עובדא דילהון לגביה. ענבים דא לא תלי שיערא ודיקנא. דהא נוקבא בעיאי לספרא שיערא, פד אתיא לאזדווגא בדכורא,

לא נמצא בה. בגלל זה הוא תולה שער הראש והזקן, וסוד הדבר - נזיר אלהים (שופטים יג) נקרא, ולא נזיר ה', פרוש מהדין כלו.

בא ראה, על זה כתוב, וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'. על נפשו לא כתוב, אלא על הנפש סתם. ומהו? זה ענבים, שנקרא נפש. ולכן כתוב חטא, משום שצד שלו זין ושכר הוא, וגרע ממנו מקום דין. חטא, מה זה חטא? אלא גרע דין הנפש.

אם כן, למה וכפר עליו? משום שעכשו בא להתחבר אתם, ולא מקבלים אותו מקומות אלה, עד שימלך בכהן וכפר עליו. משום שהוא זרק אותם החוצה בהתחלה, כיון שכעת בא אליהם, צריך להתחבר תקון של כפרה ויקבלוהו, וזהו סוד הדבר. (ודאי בכל).

ואם תאמר, שמשון נזיר אלהים היה, למה נענש? אלא נאה הוא הדבר, שבעל בת אל נכר, והיה לו להתחבר בשלו, במה שראוי לו. והוא, שהיה קדוש, ערב אותה קדשה בבת אל נכר, ועזב מקומו שראוי לאותה קדשה, ולכן נענש.

ויש מי שאומר, שאין לו חלק באותו עולם. מה הטעם? משום שאמר (שופטים טז) תמת נפשי עם פלשתים, ומסר חלקו בחלק פלשתים, שתמות נפשו אתם בעולם ההוא. כן היו מכריזים על הנזיר: לך לך, אומרים לנזיר, סביב סביב, ולפרס אל תקרב. והרי פרושה החברים.

דיונים, מה כתוב בהם? (במדבר ח) וכה תעשה להם לטהרם הנה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם. כיון שהעבירו

והא דיקנא לא אשתכח בה. בגין כך הוא תלי שער א דרישא ודיקנא, ורזא דמלה (שופטים יג) נזיר אלהים אקרי, ולא נזיר יי, פריש מדינא כלא.

תא חזי, על דא כתיב, וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'. על נפשו לא כתיב, אלא על הנפש סתם. ומאי איהו. דא ענבים, דאקרי נפש. ועל דא כתיב חטא, בגין דסטר דיליה זין ושכר הוא, וגרע מגיה אתר דינא. חטא, מאי חטא. אלא גרע דינא של הנפש.

אי הכי, אמאי וכפר עליו. בגין דהשתא קא אתיא לאתחברא בהדייהו, ולא מקבלן ליה הגי אתרי, עד דימלך בכהנא, וכפר עליה, בגין דאיהו שדי לון לבר בקדמיתא, כיון דהשתא אתי לגבייהו, בעי לאתחברא תקונא דכפרה, ויקבלון ליה, ודא הוא רזא דמלה.

(ודאי בכלא).

ואי תימא, שמשון נזיר אלהים הוה, אמאי אתענש. אלא שפיר הוא מלה, דבעל בת אל נכר. והוה ליה לאתחברא בדידיה, במה דאתחזי ליה. והוא דהוה קדיש, אערב ההיא קדשה בבת אל נכר, ושביק אתריה, דאתחזי ליה היא קדשה, ובגין כך אתענש.

ואית מאן דאמר, דלית ליה חולקא בההוא עלמא. מאי טעמא בגין דאמר (שופטים ט"ז) תמות נפשי עם פלשתים, ומסר חולקיה בחולקא דפלשתאי, דימות נפשיה עמהון בההוא עלמא. כך (דף קכ"ז ע"ב) הוה מכרזי על נזירא, לך לך אמרין נזירא, סחור סחור, לכרמא לא תקרב. והא אוקמוה חבריאי.

דיואי מה כתיב בהו, (במדבר ח) וכה תעשה להם לטהרם הנה עליהם מי חטאת והעבירו

תער על כל בשרם. כיון דעברי שערא, ועבדי כולי האי, פדין אקרי

לְיוֹאֵי טְהוֹר, וְלֹא קְדוֹשׁ. אֲבָל הָאֵי נְזִיר בְּגִין דְּאִתְפָּרַשׁ מֵהָאֵי סְטָרָא, אֲקָרִי קְדוֹשׁ וְלֹא טְהוֹר. בְּגִין כּוֹן כְּתִיב, כָּל יְמֵי נְדָר נִזְרוּ וְגו' אֲשֶׁר יִזִּיר לִי קְדוֹשׁ יְהִיָּה וְגו'.

גְּדַר פָּרַע שְׁעַר רֵאשׁוּ, מְשׁוּם הָא דְכְתִיב, (דניאל ו) וּשְׁעַר רֵאשׁוּהָ דְבַהֲאֵי דְמִי לְגוֹוְנָא דְלַעֲיָלָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַב, בְּשַׁעְרֵי מַמְשׁ אֲשַׁתְּמוּדַע דְּאִיהוּ קְדִישָׁא, דְכְתִיב, (שיר השירים ה) קְנוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים.

תְּאֵנִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלִמְלָא יִדְעֵי בְנֵי נִשְׂא, מָאֵי קְאָמְרֵי בְּהָאֵי שְׁעָרָא, וּבְרָזָא דִּילֵיהּ, (ס"א בְּהַנִּי שְׁעָרֵי וּבְהַנִּי מִלִּין) כְּמָה דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְרִזִּין, אֲשַׁתְּמוּדַעֵן לְמֵאֲרִיְהוֹן, בְּחֻכְמָתָא עֲלָאָה. עַד כַּאֲן רִזִּי דְאֲוֲרִייתָא, מְכַאֲן וְלֵהֲלָאָה כְּתָרֵי (נ"א סְתָרֵי) תוֹרָה, (ישעיה כג) סְחָרָה וְאִתְנַנְהָ קְדֵשׁ לִי.

שְׁעַר וְעֵשׂוּ כָּל זֶה, אֲזוּ נִקְרְאִים הַלְוִיִּם טְהוֹר, וְלֹא קְדוֹשׁ. אֲבָל נְזִיר הַזֶּה, מְשׁוּם שְׁנִפְרָד מִצַּד זֶה, נִקְרָא קְדוֹשׁ, וְלֹא טְהוֹר. בְּגִלְל כֶּף כְּתוּב, כָּל יְמֵי נְדָר נִזְרוּ וְגו' אֲשֶׁר יִזִּיר לֵה' קְדֵשׁ יְהִיָּה וְגו'.

גְּדַר פָּרַע שְׁעַר רֵאשׁוּ, מְשׁוּם זֶה שְׁכַתוּב (דניאל ז) וּשְׁעַר רֵאשׁוּ כְּצֻמְרֵי נִקִּי, שְׂבֻזָּה דוֹמָה לְגוֹן הַעֲלִיּוֹן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַב, בְּשַׁעְרוֹת מַמְשׁ נוֹדַע שְׁהוּא קְדוֹשׁ, שְׁכַתוּב (שיר השירים ה) קְנוּצוֹתָיו תִּלְתְּלִים.

שְׁנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲלִמְלָא יִדְעוּ בְנֵי אָדָם מָה אוֹמְרִים בְּשַׁעַר הַזֶּה וּבְסוּדוֹ (באלו השערות ובאלו הדברים) כְּמוֹ שְׁהוּא בְּסוּד הַסּוּדוֹת, יוֹדְעוּ לְרַבּוֹנָם בְּחֻכְמָה עֲלִיוֹנָה. עַד כַּאֲן סוּדוֹת הַתּוֹרָה. מְכַאֲן וְהֵלָאָה כְּתָרֵי (סְתָרֵי) תוֹרָה, (ישעיה כג) סְחָרָה וְאִתְנַנְהָ קְדֵשׁ לֵה'.

אמר אברהם המגיה להסיר מכשול מדרך המעיינים אשר לא הופיע עליהם עדין אור בקבלה השומע ישמע והמבין יבין כי כל המלות אשר הביא האלהי רשב"י בזה הספר הקדוש כגון מצחא דגולגלתא, שערי דרישא, חללי דמוחא, חוטמא דעתיקא, אודנין, ידין, ורגלין וזולתם מהכלים הגשמיים ותארים אחרים שתאר בהם ה' ית' ובפרט באדרא קדישא רבא ובאדרא קדישא זוטא כי באלו השני מקומות רבו התארים הללו, הלא המה מורים מדות וספירות וענינים פנמיים שכליים וכל האברים שבנו החכמים הללו הם לדמיון וסימנים לדברים לא לשום סתומים ונעלמים דבר גשמי וחמרי חלילה וחס כי אין דמיון בינו ית' וביננו בשום צד מהצדדים וכל שכן מצד העצם והתבנית ה' יצילנו משגיאות. אכ"ר.

האדרא רבא קדישא

האדרא רבא קדישא

למדנו, אמר רבי שמעון לחברים, עד מתי נשב בקיום עמוד אחד? כתוב (תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך. הימים קטנים, ובעלי החוב דוחק. הפרו קורא כל יום, וקוצרי השדה קטנים הם, והם בשולי הפרס, לא משגיחים ולא יודעים לאיזה מקום הולכים כראוי. התפנסו החברים לבית האדרא, לבושים שריון סף, ורמחים בידיכם! הדרו בתקוניכם, בעצה, בחכמה, בשכל, בדעת, במראה, בימים, ברגלים. המליכו עליהם למי שפרשותו חיים ומות, לגזר דברי אמת, דברים שקדושים עליונים מקשיבים להם ושמחים לשמעם ולדעת אותם.

ישב רבי שמעון ויבכה ואמר, אוי אם אגלה! אוי אם לא אגלה! החברים שהיו שם שתקו. עמד רבי אמר ואמר לו, אם נוח לפני מר לגלות, הרי כתוב (שם כה) סוד ה' ליראיו, והרי חברים אלו הם יראי הקדוש ברוך הוא, וכבר נכנסו באדרת בית המשכן, מהם נכנסו, מהם יצאו.

שנינו, נמנו החברים לפני רבי שמעון, ונמצאו רבי אלעזר בנו, ורבי אבא, ורבי יהודה, ורבי יוסי בר יצחק, ורבי יצחק, ורבי חזקיה בר רב, ורבי חייא, ורבי יוסי, ורבי ייסא. ידים נתנו לרבי שמעון, ואצבעות זקפו למעלה, ונכנסו בשדה בין העצים וישבו. גם רבי שמעון והתפלל תפלתו, ישב בתוכם ואמר, כל אחד ישים ידו בחזקו. שמו ידיהם, ולקח אותם. פתח ואמר, (דברים כו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה [וגו'] מעשה ידי חרש ושם בסתר וענו כל העם ואמרו אמן.

תנא, אמר רבי שמעון לחברייא, עד אימת ניתב בקיימא דחד סמכא. כתיב (תהלים קיט) עת לעשות ליי הפרו תורתך. יומין זעירין, ומארי דחובא דחיק. פרוזא קארי כל יומא, ומחצדי חקלא זעירין אינון. ואינהו בשולי פרמא. לא אשגחו, ולא ידעין, לאן אתר אזלין פמה דיאות. אתפנשו חברייא לבי אדרא, מלופשין שרין סיפי ורומחי בידיכון, אזדרו בתקוניכון. בעיטא, בחכמתא. בסוכלתנו. בדתתא. בחיזו. בדין. ברגלין (נ"א בחילא דדין ורגליו). אמלכו עליכון למאן (ס"א לפלא) דברשותיה חיי ומותא. למגזר מלין דקשוט. מלין דקדישי עליונין צייתי להו, וחדאן למשמע להו, ולמנדע להו.

יתיב רבי שמעון ובכה, ואמר ווי אי גלינא, ווי אי לא גלינא. חברייא דהוה תמן אשתיקו. קם רבי אבא ואמר ליה, אי ניהא קמיה דמור לגלאה, הא כתיב (תהלים כה) סוד יי ליראיו, והא חברייא אלין דחלין דקודשא בריה הוא אינון, וכבר עאלו באדרא דבי משפנא, מנהון עאלו, מנהון נפקו.

תאנא, אתמנו חברייא קמיה דרבי שמעון, ואשתכחו, רבי אלעזר בריה. ורבי אבא. ורבי יהודה. ורבי יוסי בר יעקב. ורבי יצחק. ורבי חזקיה בר רב. ורבי חייא. ורבי יוסי. ורבי ייסא. ידין יהבו לרבי שמעון, ואצבעין זקפו לעילא. ועאלו בחקלא ביני אילני ויתבו. קם רבי שמעון וצלי צלותיה, יתיב בגווייהו ואמר, כל חד ישוי ידוי בתוקפוי. שוו ידייהו, ונסיב לון פתח ואמר (דברים כו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש (דף קכ"ז ע"א) ושם בסתר וענו (ס"א כל העם) כלם ואמרו אמן.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קיט) עַת לַעֲשׂוֹת לִי, אָמַי עַת לַעֲשׂוֹת לִי. מִשׁוּם דְּהִפְרוּ תוֹרָתְךָ. מָאֵי הִפְרוּ תוֹרָתְךָ, תוֹרָה דְלַעֲיָלָא. דְּאִיְהִי מִתְבַּטָּלָא אִי לָא יִתְעַבֵּיד בְּתַקּוּנֵי (ס"א שְׁמָא) דָּא. וְלַעֲתִיק יוֹמִין אֲתָמַר. כְּתִיב (דברים לג) אֲשֶׁרִיף יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ. וְכְתִיב, (שמות טו) מִי כְמוֹךָ בְּאֵלִים יי.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, עַת לַעֲשׂוֹת לַה', מִדּוּעַ עַת לַעֲשׂוֹת לַה' ? מִשׁוּם הִפְרוּ תוֹרָתְךָ. מַה זֶה הִפְרוּ תוֹרָתְךָ ? תוֹרָה שְׁלֹמְעֵלָה שְׁהִיא מִתְבַּטָּלַת אִם לֹא יַעֲשֶׂה בְּתַקּוּנֵי זֶה. וְלַעֲתִיק הַיָּמִים נֶאֱמַר. כְּתוּב (דברים לג) אֲשֶׁרִיף יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ, וְכְתוּב (שמות טו) מִי כְמוֹךָ בְּאֵלִים ה'.

קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיה, אוֹתְבִיָּה קָמִיה, וְלְרַבִּי אָבָא מִסְטָרָא אַחְרָא, וְאָמַר אֲנִן פְּלָלָא דְכוּלָּא. עַד הִשְׁתָּא אֲתַתְּקֵנוּ קִימִין. אֲשַׁתִּיקוּ, שְׁמַעֵי קָלָא, וְאַרְפוּכְתָן דָּא לְדָא נְקֶשֶׁן. מָאֵי קָלָא. קָלָא דְכְנוּפִיָּא עֲלָאָה דְמִתְכַּנְפִּי.

קָרָא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, הוֹשִׁיבוּ לְפָנָיו, וְלְרַבִּי אָבָא מִצַּד אַחַר, וְאָמַר, אֲנִן פְּלָל הַכֹּל. עַד עֲכָשׁוּ הִתְתַּקְּנוּ הָעוֹמְדִים. שְׁתַּקּוּ. שְׁמַעוּ קוֹל, וְאַרְפּוּכְתֵיהֶם נְקֶשׁוּ זֶה לְזֶה. אִיזָה קוֹל ? קוֹל שֶׁל פְּנִפְיָה הָעֲלִיוֹנָה שְׁמִתְכַּנְפִּים.

חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (חבקוק ג) יי שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. (אמר) הָתָם יָאוֹת הָיָה לְמַהוּי דְחִיל. אֲנִן בְּחִיבוּתָא תְלִיָּא מְלִתָּא, דְכְתִיב, (דברים ו) וְאַהֲבַתְּ אֶת יי אֱלֹהֶיךָ, וְכְתִיב (דברים ז) מֵאַהֲבַת יי אֲתָכֶם, וְכְתִיב (מלאכי א) אָהֲבַתִּי אֲתָכֶם וְגו'.

שְׁמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (חבקוק א) ה' שְׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי. שֵׁם יִרְאוּי לְהַיּוֹת יִרְא. אֲנִן בְּחִיבוּת תְּלוּי הַדְּבָר, שְׁכְתוּב (דברים ו) וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכְתוּב (שם ז) מֵאַהֲבַת ה' אֲתָכֶם, וְכְתוּב (מלאכי א) אָהֲבַתִּי אֲתָכֶם וְגו'.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (משלי יא) הוֹלֵךְ רְכִיל מְגַלֵּה סוּד וְנֶאֱמַן רִיחַ מְכַסֶּה דָּבָר. הוֹלֵךְ רְכִיל, הָאֵי קָרָא קְשִׁיא, (בין דְּאֲתָמַר רְכִיל אִמְאֵי הוֹלֵךְ) אִישׁ רְכִיל מִיבְעֵי לִיה לְמִימַר, מָאֵן הוֹלֵךְ. אֶלָּא מָאֵן דְּלֹא אֲתִיִּשְׁב בְּרוּחִיה, וְלֹא הוּי מְהִימְנָא, הֵהוּא מְלָה דְשְׁמַע, אֲזִיל בְּגוּוִיה פְּחִיזְרָא בְּמִיא, עַד דְּרַמִּי לִיה לְבַר. מָאֵי טַעְמָא. מִשׁוּם דְּלִית רוּחִיה רוּחָא דְקִיּוּמָא. אֲבַל מָאֵן דְּרוּחִיה רוּחָא דְקִיּוּמָא, בִּיה פְּתִיב, וְנֶאֱמַן רִיחַ מְכַסֶּה דָּבָר. וְנֶאֱמַן רִיחַ, קִיּוּמָא דְרוּחָא. (בְּמוֹ יִשְׁעִיה ב"ב) וְתַקְעֲתִיו וְתַד בְּמִקּוּם נֶאֱמַן) בְּרוּחַ (בסוד) הַדְּבָר תְּלוּי. וְכְתוּב (קהלת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרְךָ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פְּתַח וְאָמַר, (משלי יא) הוֹלֵךְ רְכִיל מְגַלֵּה סוּד וְנֶאֱמַן רִיחַ מְכַסֶּה דָּבָר. הוֹלֵךְ רְכִיל, פְּסוּק זֶה קֶשֶׁה, אִישׁ רְכִיל הִיָּה לוֹ לומַר, מַה זֶה הוֹלֵךְ ? אֶלָּא מִי שְׁלֹא הִתְיַשֵּׁב בְּרוּחוֹ וְאִינוּ נֶאֱמַן, אוֹתוֹ דְּבַר שְׁשַׁמַּע הוֹלֵךְ בְּתוֹכוֹ כְּקִנְיָה בְּמִים עַד שְׁמוּצִיאֵי הַחוּצָה. מַה הַטַּעַם ? מִשׁוּם שְׁאִין רוּחוֹ רִיחַ שֶׁל עֲמִידָה. אֲבַל מִי שְׁרוּחוֹ רִיחַ עֲמִידָה, כְּתוּב בּוֹ וְנֶאֱמַן רִיחַ מְכַסֶּה דָּבָר. וְנֶאֱמַן רִיחַ, קִיּוּם הַרְוּחַ. (בְּמוֹ וְתַקְעֲתִיו וְתַד בְּמִקּוּם נֶאֱמַן) בְּרוּחַ (בסוד) הַדְּבָר תְּלוּי. וְכְתוּב (קהלת ה) אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרְךָ.

וְלִית עֲלֵמָא מִתְקִימָא אֶלָּא בְּרָזָא. וְכִי אֵי בְּמִלִּי עֲלֵמָא אֲצִטְרִיךְ רָזָא. בְּמִלִּין רָזִין דְּרִזְזִיא דַּעֲתִיק יוֹמִין, דְּלֹא אֲתַמְסְרָאֵן אֶפִּילוּ לְמִלְאָכִין עֲלֵאִין עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה.

וְאִין הָעוֹלָם מִתְקִים אֶלָּא בְּסוּד. וְכִי אִם בְּדְבָרֵי הָעוֹלָם צְרִיךְ סוּד - בְּדְבָרִים סוּדִיִּים שֶׁל סוּדוֹת

אמר רבי שמעון, לשמיא לא אימא דיציתון
 (ס"א רצייתו), לארעא לא אימא דתשמע, דהא אנן
 קיומי עלמין. תנא רזי דרזין, פד פתח רבי
 שמעון ברזי דרזין, אזדעזע אתרא, וחרבין
 אתחלחלו.

עתיק הימים שלא נמסרו אפלו
 למלאכים עליונים על אחת כמה
 וכמה. אמר רבי שמעון, לשמים
 לא אמר שיקשיבו, לארץ לא
 אמר שתשמע, שהרי אנו קיומי
 העולמות. למדנו סודי הסודות.
 כשפתח רבי שמעון בסודי
 הסודות, הודעו המקום,
 והחברים התחלחלו.

גלי ברזא ופתח ואמר, פתיב (בראשית לו) ואלה
 המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני
 מלך מלך וגו'. זפאין אתון צדיקיא, דאתגלי
 לכוון רזי דרזין דאורייתא, דלא אתגליין לקדישי עליונים, מאן ישגח
 בהאי, ומאן יזפה בהאי, דהוא סהדותא על מהימנותא (דמחיימנותא) (דנהיר למאתאן
 ושבעין עלמין ומניה נהיר אורחא דנהירין ביה צדיקיא לעלמא דאתי. דהא הוא דכתיב (משלי ד) וארח צדיקים כאור ננה
 הולך ואור עד נכון היום. מן ההוא ארעה מתפרשן לשית מאה ותליסר אורחיה דפליג בועיר אנפין דכתיב (תהלים כ"ה)
 כל ארחות יי חסד ואמת לנוצרי בריתו וגו') דכלא. צלותא ברעוא יהא, דלא יתחשב לחובא
 לגלאה דא.

ומה יימרון חבריא, דהאי קרא קשיא הוא, דהא לא הוה ליה למכתב
 הכי, דהא חזינן כמה מלכים הוו, עד דלא ייתון בני ישראל, ועד
 לא יהא מלפא לבני ישראל ומה אתחזי הקא, ובדא אתערורי חבריא. אלא
 רזא דרזין הוא, דלא יכלין בני נשא למנדע ולאשתמודע ולמרחש
 בדעתיהו בהאי.

תאנא, עתיקא דעתיקין, טמירא דטמירין, עד לא זמין תקונוי (דמלפא),
 ועטורי עטורין, שירותא וסיומא לא הוה. והוה מגליף ומשער
 ביה. ופריס קמיה חד פרסא, ובה גליף ושיער מלפין.

ותקונוי לא אתקיימו, דהא הוא דכתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ
 אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. מלפא קדמאה, לבני ישראל
 קדמאה. וכלהו דגליפו (ולא אתקיימו) בשמהן אתקרוין. ולא אתקיימו, עד
 דאנח להו, ואצנע להו, ולבתר זמנא הוא אסתלק (נ"א הוה מסתבל) בההוא
 פרסא, ואתתקן בתקונוי.

ותאנא, פד סליק ברעותא, למברי אורייתא טמירא תרי אלפי שנין,
 ואפקה, מינד אמרה קמיה, מאן דבעי לאתקנא ולמעבד, יתקן
 בקדמיתא תקונוי.

תאנא בצניעותא דספרא, עתיקא דעתיקין, סתרא דסתרין טמיר דטמירין,
 אתתקן (דף קכ"ח ע"ב) ואזדמן, (כלומר אשתכח, ולא אשתכח ממש, אבל אתתקן ולא דבע ליה

משום דהוא עתיק דעתיקין) (אבל בתיקוני ידוע) כחד סבא דסבין, עתיק מעתיקין, טמיר מטמירין, ובתיקוני ידוע ולא ידוע. מארי דחורר כסו (ס"א בסומק), וחיזו בוסיטא (ס"א בוצינא) דאנפוי (נ"א באנפוי), יתיב על פורסייא דשביבין, לאכפייא לון.

ארבע מאה אלפי עלמין, אתפשט חוורא דגולגלתא דרישוי. ומנהירו דהאי חוורא, ירתי צדיקייא לעלמא דאתי, ארבע מאה עלמין, הךא הוא דכתיב, (בראשית כג) ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר.

בגולגלתא, יתבין (בכל יומא) תליסר (ס"א תריסר) אלפי רבוא עלמין, דנטלין עלוי רגלין, וסמכין עלוי. ומהאי גולגלתא נטיף טלא, לההוא דלבר, ומלייא לרישיה בכל יומא, דכתיב, (שיר השירים ה) שראשי נמלא טל.

ומההוא טלא דאנער מרישיה, ההוא דאיהו לבר, יתערוז מתייא לעלמא דאתי. (דכתיב שראשי נמלא טל, מלאתי טל לא כתיב, אלא נמלא) דכתיב (ישעיה כו) פי טל אורות טלף, אורות נהורא דחורתא דעתיקא. ומההוא טלא, מתקיימין קדישי עליונין. והוא (רצ"ב) מנא דטחני לצדיקייא לעלמא דאתי. ונטיף ההוא טלא לחקלא דתפוחין קדישין. הךא הוא דכתיב, (שמות טז) ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס. דחיזו ההוא טלא חור. כהאי גוונא דאבנין (מ"ט) דבדולחא, דאתחזייא כל גוונין בגווה. הךא הוא דכתיב, (במדבר יא) ועינו פועין הבדולח.

האי גולגלתא. חוורא דיליה, אנהיר לתליסר (רפ"ח) עיבר גליפין בסחרנוי. לארבע עיבר בסטרא חד, ולארבע עיבר בסטרא דא, בסטרא דאנפוי. ולארבע עיבר בסטרא דא, לסטרא דאחורא. וחד לעילא דגולגלתא. (בלומר לסטרא דלעילא).

ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי, לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין. וההוא אתקרי ארף אפים. (בלומר אורכא דאנפוי) והאי עתיקא דעתיקין אתקרי אריכא דאנפין. וההוא דלבר אתקרי זעיר אנפין. לקבליה דעתיקא סבא, קדש קדשים דקדשיא. וזעיר אנפין כד אסתפל להאי, פלא (ס"א טלא) דלתתא אתתקן, ואנפוי מתפשטין ואריכין בההוא זמנא, אבל לא כל שעתא כמה דעתיקא.

ומהאי גולגלתא, נפיק חד עיבר חור לגולגלתא דזעיר אנפין, לתקנא רישיה. ומהאי לשאר גולגלתין דלתתא, דלית לון חשבנא. וכל גולגלתא יהבין אגר חוורתא (ס"א אודותא) לעתיק יומין. כד עאלין בחושבנא תחות שרביטא. ולקביל דא, (קל"ו) בקע לגולגולת לתתא, כד עאלין בחושבנא.

בְּחֵלְלָא דְגוּלְגֻלְתָּא, קְרוּמָא דְאֹיָרָא דְחֻכְמָתָא עֲלָאָה סְתִימָה דְלֹא פָּסַק.
וְהָאִי לָא שְׂכִיחַ (קב"ח ט), וְלֹא אֲתַפְתְּחָ. וְהָאִי קְרוּמָא אֲתַחֲפִינְיָ עַל
מוּחָא דְאִיהוּ חֻכְמָתָא סְתִימָאָה. וּבְגִינִי כֹךְ אֲתַפְסִינְיָ (ס"א וּבְגִינִי דְאֲתַפְסִינְיָ) הָאִי
חֻכְמָתָא בְּהֵוּא קְרוּמָא, דְלֹא אֲתַפְתְּחָ. (ס"א בְּגִינִי דְאֲתַפְסִינְיָ סְתִימָאָה).
וְהָאִי מוּחָא, דְאִיהוּ הָאִי חֻכְמָתָא סְתִימָאָה. שְׂקִיט וְאֲשְׁתַּכִּיף בְּאַתְרֵיהּ,
כְּחָמֵר טַב עַל דּוּרְדֵייהּ, וְהֵינּוּ דְאֲמַרִי סְבָא דְעֵתוּי סְתִים, וּמוּחִיהּ
סְתִים וְשְׂכִיף.

וְהָאִי קְרוּמָא אֲתַפְסֵק מְזַעִיר אֲפִין, וּבְגִינִי כֹךְ מוּחִיהּ אֲתַפְשֵׁט וְנִפְיָק לְתַלְתִּין
וְתַרְיִן שְׂבִילִין, הֵדָא הוּא דְכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעַדְן. מָאִי
טַעְמָא. מִשּׁוּם דְקְרוּמָא אֲתַפְסֵק, דְלֹא מְחַפֵּינְיָ עַל מוּחָא. (ועל כל פנים קרוּמָא
פְּסִיק לְתַתָּא) וְהֵינּוּ דְתַנִּינֵן בְּרִישׁוּמֵי אֲתוּוּן, תִּי"ו רְשִׁים רִישׁוּמָא לְעֵתִיק יוּמִין
דְלִית דְכּוּוּתִיהּ. (דְבִיהּ תִּלְוָא תַּמִּים דְעוֹת שְׁלֹמִים מִכָּל סְמָרוֹי וְסָתִים וְשְׂכִיף וְשְׂקִיט כְּחָמֵר טַב עַל דּוּרְדֵייהּ).

תְּאֵנָא, בְּגוּלְגֻלְתָּא דְרִישָׁא, תְּלִיין אֶלְפִין רַבּוּא, וְשִׁבְעַת אֶלְפִין, וְחָמֵשׁ
מָאָה קוּצֵי דְשַׁעְרֵי, חָוּוּר וְנָקִי, פְּהָאִי עֲמָרָא כַּד אִיהוּ נָקִי, דְלֹא
אֲסַתְפֵּךְ דָּא בְדָא. דְלֹא לְאַחֲזָאָה עֲרַבּוּכְיָה מְתַקוּנָוִי. אֶלָּא כֻּלָּא עַל בְּרִייהּ,
דְלֹא נִפְיָק נִימָא מְנִימָא, וְשַׁעְרָא מְשַׁעְרָא.

וְכָרְ קוּצָא וְקוּצָא, אִית בֵּיה אַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרֵי נִימֵי דְשַׁעְרֵי, כְּחוּשְׁבָן
קְדוּ"ש. וְכָל נִימָא וְנִימָא (דף קכ"ט ע"א) לְהֵיט בְּאַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרֵי עֲלָמִין.
וְכָל עֲלָמָא וְעֲלָמָא סְתִים וְגִנְזִי, וְלִית דִּידַע לוֹן, בַּר אִיהוּ. וְלְהֵיט לְשַׁבַּע
(ס"א לְאַרְבַּע) מָאָה וְעֶשְׂרִין עֵיבָר.

וְכָרְ נִימָא וְנִימָא, אִית מְבוּעַ דְנִפְק מִמוּחָא סְתִימָאָה, (דְכְתֵר בּוּתְלָא) וְנָהָר
וְנָגִיד בְּהֵוּא נִימָא, לְנִימִין דְזַעִיר אֲנִפִין. וּמַהֲאִי מְתַקֵּן (ס"א מְתוּן)
מוּחִיהּ. וְכַדִּין, נָגִיד הֵוּא מוּחָא, לְתַלְתִּין וְתַרְיִן שְׂבִילִין.

וְכָרְ קוּצָא וְקוּצָא מְתַלְהֵטֵן, וְתַלְיִין. מְתַתְּקִין בְּתַקוּנָא יָאָה, בְּתַקוּנָא שְׂפִירָא.
מְחַפֵּיין עַל גּוּלְגֻלְתָּא. מְתַתְּקִי קוּצֵי דְנִימִין, מַהֲאִי סְטָרָא, וּמַהֲאִי
סְטָרָא, עַל גּוּלְגֻלְתָּא. וְתְאֵנָא, כָּל נִימָא וְנִימָא, אֶקְרִי (ס"א אִיהֵ) מְשִׁיכָא
דְמְבוּעַ (ס"א מְמִבוּעִין) (ס"א וְאִינוּן מְבוּעִין) סְתִימִין, דְנִפְקִין מִמוּחָא סְתִימָאָה.

וְתְאֵנָא, מְשַׁעְרוּי דְבַר נֶשֶׁךְ, אֲשַׁתְּמוּדַע מָאִי הוּא, אִי דִינָא אִי רַחֲמִי. מִפְּד
עֲבָרִין עֲלוּי אַרְבַּעִין שָׁנִין. וְאֶפִּילוּ כַּד אִיהוּ עוֹלָם, בְּשַׁעְרֵיהּ
בְּתִיקוּנֵיהּ (ס"א בְּדִיקוּנֵיהּ) (ס"א בְּדִיקוּנֵיהּ) וּבְגִבְיֵי עֵינָוִי.

קוּצִין דְשַׁעְרֵי, תְּלִיין בְּתַקוּנֵי נָקִי כְּעָמֵר נָקִי עַד כְּתַפּוּי. עַד כְּתַפּוּי סְלָקָא
דְעֵתָךְ. אֶלָּא עַד רִישֵׁי דְכְתַפּוּי, דְלֹא אֲתַחֲזִי קוּדְלָא. מִשּׁוּם דְכְתִיב,

(ירמיה ב) כִּי פָנוּ אֵלַי עֹרְפָה וְלֹא פָנִים. וְשַׁעֲרַת סְלִיק אֲבֹתָרוּי דְּאוּדְנִין, דְּלֹא
לְחַפְיָא עֲלוּי, דְּכֹתִיב לְהֵיזֵת אֲזַנְיָהּ פְּקוּחֹת.

שַׁעֲרָא דְּנַפְיָהּ מִבְּתַר אוּדְנֵי, כּוּלִּיהּ בְּשַׁקּוּלָא. לֹא נַפְיָהּ דָּא מִן דָּא, תְּקוּנָא
שְׁלִים. תְּקוּנָא יָאָה. תְּקוּנָא שְׁפִירָא. תְּאִיב לְמַחְמֵי. תִּיאֻבְתָּא
וְחִדּוּתָא דְּצַדִּיקֵי, דְּאִינוּן בְּזַעִיר אַפִּין, לְמַחְמֵי וְלֹא תִדְבְּקָא בְּתַקּוּנֵי.
דְּעַתִּיקָא סְתִימָאָה דְּכָלָא.

תִּלְתָּ עֶשֶׂר נִימִין דְּשַׁעֲרִין, קִימֵי מֵהַאי סְטָרָא, וּמֵהַאי סְטָרָא דְּגוּלְגֻלְתָּא,
לְקַבִּיל אַנְפוּי. וּבְאִינוּן שְׁרִיין שְׁעָרֵי לְאַתְפְּלָגָא. לִית שְׁמָלָא בְּהַאי
עַתִּיקָא סְתִימָאָה, כְּלָא יְמִינָא. אַתְחֲזִי וְלֹא אַתְחֲזִי. סְתִים וְלֹא סְתִים. וְהַאי
בְּתַקּוּנֵיהּ, כָּל שְׁפָן בֵּיהּ.

וְעַרְיָ הַאי, תְּאִיבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְצַרְפָּא בְּלַפְהוּן, דְּכֹתִיב, (שמות יז) הִישׁ יְיָ
בְּקַרְבְּנוּ אִם אֵין. בִּין זַעִיר אַנְפִּין דְּאַקְרִי יְיָ, וּבִין אַרְיָ אַנְפִּין דְּאַקְרִי
אִי'ן. אַמַּאי אַתְעַנְשׁוּ. מְשׁוּם דְּלֹא עֲבָדוּ בְּחִבּוּבֹתָא, אֶלָּא בְּנִסְיוֹנָא. דְּכֹתִיב,
(שמות יז) וְעַל נְסוּתָם אֶת יְיָ לֵאמֹר הִישׁ יְיָ בְּקַרְבְּנוּ אִם אֵין.

בְּפִלְגּוּתָא דְּשַׁעֲרֵי, אֲזִיל חַד אַרְחָא דְּנִהִיר לְמֵאֲתָן וְשַׁבְעִין עֲלָמִין. וּמִנְיָה
נִהִיר אַרְחָא דְּזַעִיר אַנְפִּין, דְּנִהִירִין בֵּיהּ צַדִּיקֵי לְעֲלָמָא דְּאַתִּי.
הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (משלי ד) וְאוֹרַח צַדִּיקִים פָּאוֹר נֹוֹגֵה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נְכוּן
הַיּוֹם. וּמִן הַהוּא אַרְחָא אַתְפְּרָשָׁא לְשִׁית מָאָה וְתִלְסָר אוֹרְחִין דְּאוֹרֵייתָא,
דְּפִלִּיג בְּזַעִיר אַפִּין. דְּכֹתִיב בֵּיהּ (תהלים כה) כָּל אַרְחֹת יְיָ חֶסֶד וְאַמֶּת וְגו'.

מִצְחָא דְּגֻלְגֻלְתָּא רַעוּא דְּרַעוּיָן, רַעוּתָא דְּזַעִיר אַנְפִּין לְקַבִּילֵי הַהוּא רַעוּתָא
(נ"א מִצְחָא דְּגֻלְגֻלְתָּא, רַעוּא אַקְרִי. דְּהַאי רַעוּא דְּרַעוּיָן אַתְגְּלִי בְּהַהוּא מִצְחָא לְקַבִּיל דָּא לְתַתָּא. פְּתִיב) דְּכֹתִיב
(שמות כח) וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תְּמִיד לְרַעוּן וְגו', וְהַהוּא מִצְחָא דְּאַקְרִי רַעוּן, הוּא
גְּלוּיָא דְּכָל רִישָׁא וְגוּלְגֻלְתָּא, דְּמִתְפַּסְיָא בְּאַרְבַּע מָאָה וְעֶשְׂרִין (נ"א וְעֶשֶׂר)
עֲלָמִין.

וְכַד אַתְגְּלִיא, אַתְקַבְּלָא צְלוּתְהוּן דְּיִשְׂרָאֵל. אִימְתִי אַתְגְּלִיא. שְׁתִּיק רַבִּי
שְׁמַעוֹן. שְׁאַל תְּנִינֹת אִימְתִי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִיהּ,
אִימְתִי אַתְגְּלִיא. אָמַר לִיהּ בְּשַׁעֲתָא דְּצְלוּתָא (רפ"ח) דְּמִנְחָה דְּשַׁבְתָּא. אָמַר
לִיהּ מַאי טַעְמָא. אָמַר לִיהּ, מְשׁוּם דְּהַהִיא שַׁעֲתָא בְּיוֹמֵי דְּחוּל, תְּלִיא דִּינָא
לְתַתָּא בְּזַעִיר אַפִּין.

וּבְשַׁבְתָּא אַתְגְּלִיא מִצְחָא דְּאַתְקְרִי רַעוּן. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אַשְׁתַּכִּיף רֹוּגְזָא.
וְאַשְׁתַּכַּח רַעוּא, וּמִתְקַבְּלָא צְלוּתָא. הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (תהלים טו)
וְאֲנִי תַפְלִיתִי לְךָ יְיָ עַת רַעוּן. וְעַת רַעוּן מִעַתִּיק יוֹמִין, לְגֻלְגֻלְתָּא מִצְחָא. וּבְגִין
כֶּף אַתְתַּקֵּן הַאי קְרָא, לְמִימְרֵיהּ בְּצְלוּתָא דְּמִנְחָה בְּשַׁבְתָּא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן

לרבי אלעזר בריה, בריך ברי לעתיק יומין, רעוא דמצחא תשפח בשעתא
דתצטריך ליה.

תא חזי, בשאר (ס"א בשעתא) דלתתא, פד אתגלי מצחא אשתכח חוצפא, (ה"א
חו בשאר דלתתא כד אתגלי מצחא דינא אתער ואשתכח ואתעביד מצחא דאשחוחא לחיובי עלמא לאינון דלא
מתכספי בעובדיהו כמה דאת אמר) הָדָא הוּא דְכְתִיב (ירמיה ג) וּמְצַח אִשָּׁה זֹנֶה הָיָה לָךְ
מֵאַנַּת הַפְּלִם. וְהִכָּא כִּד אֲתַגְלִי מְצַחָא, תיובתא (ס"א תכינותא) וְרַעְוָא שְׁלִים
אֲשֶׁתְכַח, וְכֹל רוּגְזִין אֲשֶׁתְּכֹוּ וּמִתְּפַיִן קָמִיה.

מחא מצחא (ס"א דלתתא), נהרין ארבע מאה בתי דינין. פד אתגליא האי
עת רצון, פלהו משתכין קמיה, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (דניאל ז) דִּינָא
יְתִיב. (פלומר יתיב באתריה (דף קכ"ט ע"ב) ודינא לא אתעביד) וְתֵאנָא, שְׁעָרָא לָא קָאִים בְּהֵאִי
אָתֵר, מִשּׁוּם דְּמִתְּגַלְיָא, וְלֹא אֲתַכְּסִיָּא. אֲתַגְלִיא, דִּי־סִתְּפִלוֹן מְאִרֵי דְּדִינָא,
וְיִשְׁתְּכֹוּן וְלֹא אֲתַעְבִּידוּ.

תאנא, האי מצחא אתפשט במאתן ושבעין אלפין נהירין דבוצינין (ס"א
דנהירין) מַעְדָן עֲלָאָה. דְּתַנְיָא, אֵית עֲדָן דְּנִהֵר לְעֲדָן. עֲדָן עֲלָאָה לָא
אֲתַגְלִיָּא, וְהוּא סְתִים בְּסִתִּמָּא וְלֹא מִתְּפָרְשָׁא לְאַרְחִין פְּדָקָאמְרִין. וְהֵאִי
עֲדָן דְּלִתְתָא, מִתְּפָרְשׁ בְּשְׁבִילוּי, לְתַלְתִּין וְתַרְיִן (ע"ב) שְׁבִילִין.
וְאִי עַל גַּב דְּמִתְּפָרְשׁ הֵאִי עֲדָן בְּשְׁבִילוּי, לִית דִּידַע לִיה, פֵּר הֵאִי זְעִיר
אֲפִין. וְעֲדָן דְּלַעֲיָלָא, לִית דִּידַע לִיה, וְלֹא שְׁבִילוּי, פֵּר הֵהוּא אַרְיִךְ
אֲנְפִין. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (איוב כח) אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַפָּה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ.
אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַפָּה, דָּא עֲדָן דְּלִתְתָא, דִּידַע זְעִיר אֲפִין. וְהוּא יָדַע אֶת
מְקוֹמָהּ, דָּא עֲדָן דְּלַעֲיָלָא, דִּידַע עֲתִיק יוֹמִין, סְתִימָאָה דְּכֻלָּא.
עֵינְוִי דְּרִישָׁא חוּרָא, מִשְׁתַּנְיִן מִשָּׂאָר עֵינְיִן, לִית פְּסוּתָא עַל עֵינָא. וְלִית
גְּבִינִין עַל עֵינָא. מְאִי טַעְמָא. דְּכְתִיב (תהלים קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל דְּלַעֲיָלָא. וְכְתִיב (ירמיה לב) אֲשֶׁר עֵינֶיךָ פְּקוּחוֹת. וְתֵאנָא,
פֵּל מַה דְּאִתִּי בְּרַחְמִי, לִית פְּסוּתָא עַל עֵינָא, וְלִית גְּבִינִין עַל עֵינָא. פֵּל
שְׁפָן רִישָׁא חוּרָא, דְּלֹא בָּעָא מִיְדֵי. (ס"א נטורין).

אמר רבי שמעון לרבי אבא למאי היא רמיזא. אמר ליה לנוני ימא, דלית
פסותא על עינא, ולית גבינין על עינא, ולא ניימין, ולא בעיין
נטורא על עינא. פל שפן עתיקא דעתיקא, דלא בעי נטורא. ופל שפן
דאיהו משגח לכלא, וכלא מתזן ביה ולא נאים. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים
קכא) הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל דְּלַעֲיָלָא.

בתוב (תהלים לג) הִנֵּה עֵין יְיָ אֵל יִרְאִיו. וְכְתִיב (זכריה ד) עֵינֵי יְיָ הִמָּה מְשׁוּטְטִים
בְּכֹל הָאָרֶץ. לֹא קִשְׂיָא, הָא בְּזְעִיר אֲפִין. הָא בְּאַרְיִךְ אֲנְפִין. וְעַם

כָּל דָּא תְּרִי עֵינֵינִן אֵינּוֹן וְאִתְחַוְוֵי (ס"א וְאִתְחַוְוֵי) לְחַד, עֵינָא דְאִיְהִי חַוְוֵי בְּגוֹ חַוְוֵי וְחַוְוֵי דְכָלִּיל כָּל חַוְוֵי.

חַוְוֵי קַדְמָא, נְהִיר וְסָלִיק, וְנַחֲתִית לְאִסְתְּכָלָא (ס"א לְאִתְכָלָא), דְצָרִיר בְּצֻרָא. תְּאֵנָא, בְּטַשׁ הָאִי חַוְוֵי, וְאִדְלִיק תְּלַת בּוּצִינֵי, דְאִקְרוּן: הוּד, וְהָדֵר, וְחֻדָּה. וְלֵהֲטִין בְּחֻדָּוֹתָא בְּשְׁלִימוֹתָא.

חַוְוֵי תְּנִינָא, נְהִיר, וְסָלִיק וְנַחֲתִית, וְכַטְשׁ וְאַפִּיק (ס"א וְאִדְלִיק) תְּלַת בּוּצִינֵי אֲחֻרָנִין, דְאִקְרוּן נְצַח וְחֻסָּד וְתַפְאָרַת, וְלֵהֲטִין בְּשְׁלִימוֹתָא בְּחֻדָּוֹתָא.

חַוְוֵי תְּלִיתָא, לְהִיט וְנְהִיר, וְנַחֲתִית וְסָלִיק, וְנַפִּיק מִסְתִּימוֹתָא דְמוֹחָא, וְכַטְשׁ בְּבוּצִינָא אֲמַצְעִיתָא שְׁבִיעָא. וְאַפִּיק אֲרַחָא לְמוֹחָא תַּתְּאָה, (נ"א וְאַפִּיק אֲרַחָא לְלָמָּא תַּתְּאָה) וּמִתְלַהֲטֵן כְּלֵהוּ בּוּצִינֵי דְלַתְּפָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן יְאֹוֹת הוּא, וְעַתִּיק יוֹמִין יַפְקַח עֵינָא דָּא עֲלֵהּ, בְּשַׁעֲתָא דְתַצְטְרִיף לֵיהּ.

תְּאֵנָא חַוְוֵי בְּגוֹ חַוְוֵי. וְחַוְוֵי דְכָלִּיל כָּל חַוְוֵי. חַוְוֵי קַדְמָא, נְהִיר, וְסָלִיק. וְנַחֲתִית לְתַתָּא (ס"א לְתַתָּא) בּוּצִינֵי דְלִסְטֵר שְׁמָאֲלָא, וְלֵהֲטִין וְאַסְחֵן בְּהָאִי חַוְוֵי, כְּמָאן דְאַסְחֵי בְּבוּסְמִין טְבִין, וְכַרִּיחִין, עַל מַה דְהוּוּ עֲלוּי בְּקַדְמִיתָא.

חַוְוֵי תְּנִינָא, נַחֲתִית, וְסָלִיק, וְנְהִיר לְתַלַּת בּוּצִינֵי, דְלִסְטֵר יְמִינָא. וְלֵהֲטִין וְאַסְחֵן בְּהָאִי חַוְוֵי, כְּמָאן דְאַסְחֵי בְּבוּסְמִין טְבִין וְכַרִּיחִין, עַל מַה דְהוּוּ עֲלוּי בְּקַדְמִיתָא.

חַוְוֵי תְּלִיתָא, נְהִיר וְסָלִיק וְנַחֲתִית, וְנַפִּיק נְהִירוֹ דְחַוְוֵי, דְלִגּוֹ לְגוֹ מִן מוֹחָא, וְכַטְשׁ בְּשַׁעֲרָא אוֹכְמָא, כַּד אֲצַטְרִיף. וְכַרִּישָׁא, וְכַמוֹחָא דְרִישָׁא. וְנְהִיר לְתַלַּת כְּתָרִין דְאַשְׁתָּארוּ, כְּמַה דְאַצְטְרִיף לְגַלְאָה. אִי נִיחָא קַמִּי עַתִּיק סְתִימָא דְכָלָא.

וְתְּאֵנָא לָא סְתִימָא הָאִי עֵינָא. וְאֵינּוֹן תְּרִין וּמִתְחַוְוֵין (ס"א וְאִתְחַוְוֵי) לְחַד. כְּלָא הוּא יְמִינָא. לָא הָוִי (ס"א לִית בֵּית) שְׁמָאֲלָא. לָא נְאִים וְלָא אֲדַמִּיף, וְלָא כְּעֵי נְטִירוֹתָא. יְלִית מָאן דְאַגִּין עֲלֵיהּ. הוּא אַגִּין עַל כְּלָא, וְהוּא אֲשַׁגַּח עַל כְּלָא. וּמֵאֲשַׁגְּחוֹתָא דְהָאִי עֵינָא מִתְזַנֵּן כְּלֵהוּ.

תְּאֵנָא, אִי עֵינָא דָּא אֲסִתִּים רַגְעָא חָדָא, לָא יְכַלִּין לְקַיִימָא כְּלֵהוּ, בְּגִין כְּן אֲקַרִּי עֵינָא פְּקִיחָא. עֵינָא עֲלָאָה. עֵינָא קַדִּישָׁא. עֵינָא דְאַשְׁגַּחוֹתָא. עֵינָא דְלָא (דף ק"ז ע"א) אֲדַמִּיף וְלָא נְאִים. עֵינָא דְהוּא נְטוּרָא דְכָלָא. עֵינָא דְהוּא קִיוְמָא דְכָלָא. וְעַל הָאִי כְּתִיב (משלי כב) טוֹב עֵין הוּא יְבוּרָף, אַל תִּקְרִי יְבוּרָף אֲלָא יְבוּרָף. דְהָאִי אֲתִקְרִי טוֹב עֵין, וּמְגִיָּה מְכַרְף לְכָלָא.

וְתֵאנָא, לִית נְהִירוּ דְעֵינָא תַתָּא, לְאַסְתַּחָּא מֵאֲדַמִּימוּתָא מֵאוּכְמוּתָא בַר
 פֶּד חֲזִי (ס"א אַתְחִי) (ס"א אַתְחִי) מֵהֵאֵי נְהוּרָא חוּרָא דְעֵינָא עֲלָא דְאֶקְרִי
 טוֹב עֵין. וְלִית דִּידַע פֶּד נְהִיר עֵינָא עֲלָא דָא קְדִישָׁא וְאַסְחִי לְעֵינָא תַתָּא
 דָא בַר אֵיהוּ.

וְזַמְיִן צְדִיקָיָא, זַפְאֵי עֲלִיוֹנִין, לְמַחְמֵי דָא בְרוּחָא דְחַכְמָתָא, הָדָא הוּא
 דְכְתִיב, (ישעיה נב) פִּי עֵין בְּעֵין יֵרְאוּ. אִימְתִי. בְּשׁוּב יֵי צִיּוֹן. וְכְתִיב
 (במדבר יד) אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין נִרְאָה אֶתָּה יֵי. וְאֶלְמָלָא עֵינָא טְבָא עֲלָא, דְאֶשְׁגַּח
 וְאַסְחִי לְעֵינָא תַתָּא, לָא יְכִיל עֲלָמָא לְמִיקָם רְגַעָא חָדָא.

תֵאנָא בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, אֶשְׁגַּחוּתָא דְעֵינָא תַתָּא, פֶּד אֶשְׁגַּח נְהִירוּ
 עֲלָא בֵיה, וְעֵייל הֵהוּא נְהִירוּ דְעֲלָא בְתַתָּא. דְמַנִּיה נְהִיר פְּלָא
 הָדָא הוּא דְכְתִיב אֲשֶׁר עֵין בְּעֵין נִרְאָה אֶתָּה יֵי.

כְּתִיב (תהלים לג) הִנֵּה עֵין יֵי אֶל יֵרְאוּ. וְכְתִיב (זכריה ד) עֵינֵי יֵי הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים
 בְּכָל הָאָרֶץ. זְכוּ, עֵינֵי יֵי אֶל יֵרְאוּ, עֵינָא דְלְעֵילָא. לָא זְכוּ, עֵינֵי יֵי
 הֵמָּה מְשׁוֹטְטוֹת, עֵינָא דְלְתַתָּא.

דְתֵנָא, מִפְּנֵי מָה זְכָה יוֹסֵף דְלָא שְׁלֵטָא בֵיה עֵינָא בִישָׁא, מִפְּנֵי שְׁזָכָה
 לְאַשְׁתַּגַּח בְּעֵינָא טְבָא עֲלָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית מט) בֵּן
 פָּרַת יוֹסֵף בֵּן פָּרַת עָלֵי עֵין. אֲמַאי הוּא בֵּן פָּרַת. עָלֵי עֵין. פְּלוּמַר עַל סַבַּת
 עֵין דְאֶשְׁתַּגַּח בֵיה.

וְכְתִיב טוֹב עֵין הוּא יְבוּרָךְ, מְאִי טַעְמָא. פִּי נָתַן מִלְחָמוֹ לְדָל. מְאִי טַעְמָא
 אֶקְרִי חֵד. תָּא חֲזִי, בְּעֵינֵיה דְתַתָּא אִית עֵינָא יְמִינָא, וְאִית עֵינָא
 דְשְׂמָלָא. וְאֵינוֹן תְּרִי, בְּתֵרֵי גְוּוֹנֵי. אֲבָל הָכָא, לִית עֵינָא שְׂמָלָא. וְתֵרוּוִיֵּהוּ
 בְּדַרְגָּא חֵד סְלָקֵי, וְכֹלָא יְמִינָא. וּבְגִינֵי כַּךְ, עֵינָא חֵד, וְלָא תֵרִין.

וְתֵאנָא, עֵינָא דָא, דְהוּא עֵינָא דְאֶשְׁגַּחוּתָא. פְּקִיחָא תְדִיר. חֵיכָאן תְדִיר.
 וְחֵדָאן (ס"א וְחָאן) תְדִיר, דְלָא הוּי הָכִי לְתַתָּא, דְכְלִילָן בְּסוּמְקָא
 וּבְאוּכְמָא וּבְחַוּוּרָא, בְּתַלַּת גְוּוֹנֵי, וְלָא הוּהּ תְדִיר פְּקִיחָא (ס"א דְלִית גְבִינָא) דְלִית
 גְבִהָנָא סוּטְרָא (ס"א כְּלִיה גְבִינֵי סוּדְרָא) (ס"א דְלִית עֵינֵי בְּגִינֵי דְמַכְסָאן) עַל עֵינָא. וְעַל דָּא
 כְּתִיב, (תהלים מד) עוֹרָה לָמָּה תִישֵׁן יֵי. פְּקַח בִּי עֵינֶיךָ.

פֶּד אַתְפַּקַּח, אִית לְמָאן דְאַתְפַּקַּח לְטָב. וְלְמָאן דְלָא אַתְפַּקַּח לְטָב. וְוִי
 לְמָאן דְאַתְפַּקַּח וְעֵינָא אַתְעָרַב בְּסוּמְקָא, וְסוּמְקָא אַתְחִי לְקַבְלִיה, וּמְכַסֵּיָא עֵינָא.
 מָאן יִשְׁתַּזִּיב מַנְיָה. אֲבָל עֲתִיק יוֹמִין, טְבָא דְעֵינָא. חוּרָא
 בְּגוּ חוּרָא. חוּרָא דְכְלִיל כָּל חוּרֵי. זַפְאֵה חוּלְקִיָּה, לְמָאן דִּישְׁגַּח עֲלִוִיָּה,
 חֵד חוּרָא מַנְיָה. וְעַל דָּא וְדָאֵי כְתִיב טוֹב עֵין הוּא יְבוּרָךְ. וְכְתִיב (ישעיה ב)
 בֵּית יַעֲקֹב לְכוּ וְנִלְכָה בְּאוּר יֵי.

תַּאנָּא, (עם פל דא) שְׁמִיּה דְעֵתִיקָא סְתִים מִפְּלָא, וְלֹא מִתְפָּרֵשׁ בְּאוּרֵיתָא, בְּרִי
 מִן אֲתֵר חַד, דְּאוּמֵי זְעִיר אֲפִין לְאַבְרָהָם, דְּכְתִיב, (בראשית כב) בְּרִי
 נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְיָ. נְאֻם דְּזְעִיר אֲפִין. וְכְתִיב, (בראשית מח) בְּךָ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל,
 יִשְׂרָאֵל דְּלַעֲיָלָא. וְכְתִיב (ישעיה מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר, לְיִשְׂרָאֵל קָאֵמֵר
 דָּא. וְתַנְיֵן עֵתִיק יוֹמִין אָמְרוּ וְהָאֵי וְהָאֵי שְׁפִיר.

תַּנְיָא, פְּתִיב (דניאל ז) חֲזַה הָוִית עַד דֵּי כְּרִסְוֹן רְמִיו וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב.
 כְּרִסְוֹן רְמִיו, מָאן הוּא. אָמֵר לְרַבִּי יְהוּדָה, קוּם בְּקִיּוּמְךָ וְאַתְקִין
 כְּרִסְיָא דָּא.

אָמֵר רַבִּי יְהוּדָה, פְּתִיב (דניאל ז) כּוֹרְסִיָּה שְׂבִיבִין דִּינוּר. וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב
 עַל הָאֵי כְּרִסְיָא. מָאֵי טַעְמָא. דְּתַנְיָא אֵי עֵתִיק יוֹמִין לֹא יְתִיב עַל
 הָאֵי כְּרִסְיָא, לֹא יְכִיל לְאַתְקִימָא עֲלֵמָא, מְקַמֵּי הוּא כּוֹרְסִיָּא. פֶּד יְתִיב
 עֵתִיק יוֹמִין עֲלֵיהּ לְפַפְיָא (ס"א אַתְכִּפִּיָּא) לְהוּא כּוֹרְסִיָּא, וּמָאן דְּרַכִּיב שְׁלִיט.
 בְּעֵידָנָא דְנָטִיל מֵהָאֵי כְּרִסְיָא, וְיְתִיב עַל כּוֹרְסִיָּא אַחְרָא, כּוֹרְסִיָּא קְדָמָא
 רְמִיו, דְּלֹא שְׁלֵטָא אֱלָא אִיהוּ דְרַכִּיב בֵּיהּ עֵתִיק יוֹמִין. אָמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן
 לְרַבִּי יְהוּדָה, יִתְתַּקֵּן אַרְחֻךְ, וְיִיתִי בְּךָ מֵעֵתִיק יוֹמִין.

וְתָא חֲזִי, כְּתִיב (ישעיה מא) אָנֹכִי יְיָ רֵאשׁוֹן וְאֵת אַחֲרוֹנִים אָנֹכִי הוּא. פְּלָא הוּא,
 וְהוּא סְתִים מִפְּלָא סְטְרוֹי. (בבא) חוּטְמָא. תַּאנָּא, בְּחוּטְמָא אֲשֶׁתְמוּדַע
 פְּרַצוּפָא.

וְתָא חֲזִי, מַה (דף ק"ז ע"ב) בֵּין עֵתִיקָא, לְזְעִיר אֲפִין. דָּא מְאָרִיָּה דְחוּטְמָא
 מִחַד נּוֹקְבָא חֲזִין, וּמִחַד נּוֹקְבָא חֲזִין דְחֲזִין. הָאֵי חוּטְמָא. הוּא
 פְּרִדְשָׁקָא, דְבֵיהּ נְשִׁיב רוּחָא דְחֲזִי, לְזְעִיר אֲפִין. וְקָרִינָן לֵיהּ סְלִיחָה. וְהוּא
 נַחַת רוּחַ, אַתְכִּפְמוּתָא דְרוּחָא.

דְרוּחָא דְנַפְיָא (מבבא) מְאִינּוֹן נּוֹקְבֵי, חַד רוּחָא נְפִיק לְזְעִיר אֲפִין. לְאַתְעָרָא
 (ס"א חֲזִין מִכָּל סְטְרוֹן, חֲזִין מִכָּל סְטְרוֹן, חֲזִין דְחֲזִין) לֵיהּ בְּגִנְתָּא דְעֵדָן. וְחַד רוּחָא דְחֲזִי,
 דְבֵיהּ זְמִין לְזַמְנָא לְבָרִיָּה דְדוּד, לְמַגְדַּע חֲכָמָתָא. וּמַה הוּא נּוֹקְבָא, אַתְעָר
 וְנַפְיָא רוּחָא מְמוּחָא סְתִימָאָה, וְזְמִין לְאַשְׁרָאָה עַל מַלְפָּא מְשִׁיחָא, דְכְתִיב,
 (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְיָ רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דְעֵת
 וְיִרְאֵת יְיָ. הָא הָכָא אַרְבַּע רוּחִין, וְהָא רוּחָא חֲדָא אֲמָרִינָן. אָמֵי תִלַּת.
 קוּם רַבִּי יוֹסִי בְּקִיּוּמְךָ.

קָם רַבִּי יוֹסִי וְאָמֵר. בְּיוֹמוֹי דְמַלְפָּא מְשִׁיחָא, לֹא יִמְרוּן חַד לְחַד, אֲלִיף
 לִי חֲכָמָתָא, דְכְתִיב, (ירמיה לא) וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְגוֹ', פִּי
 כָּלָם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָם. וּבַהּ הוּא זְמָנָא, יִתְעַר עֵתִיק יוֹמִין,
 רוּחָא דְנַפְיָא מְמוּחָא סְתִימָאָה דְכָלָא, וְכַד יִשְׁלוּף דָּא, כָּל רוּחִין דְלִתְפָּא

יִתְעַרוֹן עִמֶיהָ. וּמֵאֵן אֵינוֹן. אֵינוֹן (תרי"ו) כְּתָרִין קְדִישִׁין דְּזַעֲרֵר אַפִּין. וְאֵינוֹן שִׁיתָא רוּחִין אַחֲרָנִין, דְּיַהֲבֵי (ס"א דקכ"י) אֵינוֹן (ס"א וְאֵינוֹן שִׁיתָא רוּחִין, תְּלַת רוּחִין אֵינוֹן דְּכֻלִּילִין תְּלַת אַחֲרָנִין) דְּכְתִיב רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת יי'. דְּתַנִּינָן, כְּתִיב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כֶּסֶּא יי'. וְכְתִיב (מַלְכִים א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לְכֶסֶּא. וּמִלְכָּא מְשִׁיחָא זְמִין לְמִיתָב בְּשַׁבְּעָה. שִׁיתָא אֵינוֹן וְרוּחָא דַּעֲתִיק יוֹמִין דְּעֲלִייהוּ, הָא שְׁבַעָה. כְּמָה דְּאִתְמַר. (תְּלַת רוּחֵי אֵינוֹן דְּכֻלִּילִין תְּלַת אַחֲרָנִין) אָמַר לֵיהּ רַבִּי שְׁמַעוֹן, רוּחָךְ יִנּוּחַ לְעֵלְמָא דְּאִתִּי.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב (יחזקאל לו) כֹּה אָמַר יי מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ וְגו'. וְכִי אַרְבַּע רוּחֵי עֵלְמָא, מְאֵי עַבְדֵי הָכָא. אֶלָּא אַרְבַּע רוּחֵי יִתְעַרוֹן. תְּלַת אֵינוֹן. וְרוּחָא דַּעֲתִיקָא סְתִימָא אַרְבַּע, וְהָכִי הוּוּ. דְּכַד יְפוּק דָּא, נְפָקִין עִמֶיהָ תְּלַתָּא, דְּכֻלִּילִין בְּגוּ תְּלַתָּא אַחֲרָנִין.

וְזִמִּין קְדָשָׁא בְּרִידָה הוּא לְאַפְקָא חַד רוּחָא דְּכֻלִּיל מְכֻלְהוּ. דְּכְתִיב מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי הָרוּחַ. אַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי לֹא כְתִיב כָּאן, אֶלָּא מְאַרְבַּע רוּחוֹת בְּאֵי. וּבִיּוֹמֵי דְּמִלְכָּא מְשִׁיחָא, לֹא יִצְטָרְכוּן לְמִילָף חַד לְחַד, דְּהָא רוּחָא דְּלֵהוֹן דְּכֻלִּיל מְכֻל רוּחִין. יְדִיעַ כְּלָא. חֲכָמָה וּבִינָה עֲצָה וּגְבוּרָה (רוּחַ) דַּעַת וְיִרְאָת יי'. מְשׁוּם רוּחָא דְּכֻלִּילָא מְכֻל רוּחֵי. בְּגִין כֶּן כְּתִיב, מְאַרְבַּע רוּחוֹת, דְּאֵינוֹן אַרְבַּע דְּכֻלִּילִין בְּשַׁבְּעָה דְּרַגִּין עֲלָאִין דְּאִמְרָן. וְתֵאנָא, דְּכֻלְהוּ כְּלִילִין בְּהָאֵי רוּחָא דַּעֲתִיקָא דַּעֲתִיקִין, דְּנִפְיָק מִמוּחָא סְתִימָאָה לְנוֹקְבָא דְּחוּטְמָא.

וְתָא חֲזִי, מַה בֵּין חוּטְמָא לְחוּטְמָא. חוּטְמָא דַּעֲתִיק יוֹמִין חֲזִין מְכֻל סְטֵרוֹי. חוּטְמָא דְּזַעֲרֵר אַפִּין, כְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב) עֲלָה עֲשֵׂן בְּאִפּוֹ וְאִשׁ מִפִּיו תֹּאכַל וְגו'. עֲלָה עֲשֵׂן בְּאִפּוֹ, וּמַהְהוּא עֲשֵׂן דְּלִיק נוֹר, כִּד סָלִיק תְּנַנָּא לְבָתֵר. גְּחָלִים בְּעָרוּ מְמַנּוּ. מַהוּ מְמַנּוּ (ג' נוסחתי). מַאוּתוֹ עֲשֵׂן. מַהְהוּא חוּטְמָא, מַהְהוּא אִשָּׁא.

תֵּאנָא, כִּד הוּוּ רַב הַמְנוּנָא סְבָא כְּעִי לְעֲלָאָה צְלוּתִיהָ, אָמַר לְבַעַל הַחוּטִים אֲנִי מִתְפַּלֵּל, לְבַעַל הַחוּטִים אֲנִי מִתְחַנֵּן. וְהֵינּוּ דְּכְתִיב, (ישעיה מח) וְתַהֲלִתִי אֶחֱטֵם לָךְ, הָאֵי קָרָא לַעֲתִיק יוֹמִין אָמְרוּ.

תֵּנָא, אוּרְכָא דְּחוּטְמָא, תְּלַת מְאָה וְחַמְשָׁה וְשַׁבְּעִין עֲלָמִין, אִתְמַלְיִין מִן הָהוּא חוּטְמָא. וְכֻלְהוּ מִתְדַבְּקִין בְּזַעֲרֵר אַפִּין. הָאֵי תוֹשְׁבַחְתָּא דְּתַקוּנָא דְּחוּטְמָא הוּא. וְכֻל תַּקוּנֵי דַּעֲתִיק יוֹמִין, אִתְחַזוּן וְלֹא אִתְחַזוּן, אִתְחַזוּן לְמֵאֵרֵי מִדִּין, וְלֹא אִתְחַזוּן לְכֻלָּא.

כְּתִיב רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְוִי מָאן דְּאוּשִׁיט יְדוּי בְּדִיקְנָא יְקִירָא עֲלָאָה, דְּסְבָא קְדִישָׁא, טְמִירָא סְתִימָא (ג'א טְמִיר וְסְתִימָא מְכֻלָּא) דִּיקְנָא דְּהָיָא

תושב־חַתָּא. דִּיקְנָא דְסָתִים וְיָקִיר מִכָּל תְּקוּנוּי. דִּיקְנָא דְלָא יָדְעִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין. דִּיקְנָא דְהִיא תוֹשֵׁב־חַתָּא דְכָל תוֹשֵׁב־חֵין. דִּיקְנָא דְלָא הוּי בַר נֶשׁ נְבִיאָה וְקִדְיָשָׁא דִּיקְרַב לְמַחְמֵי לֵיהּ. דִּיקְנָא דְהִיא תְּלֵיא בְּשַׁעְרוּי עַד טְבוּרָא דְלָבָא. חוּרָא כְּתִלְגָּא יְקִירָא דִּיקְרִין. טְמִירָא דְטְמִירִין. מְהִימְנוּתָא דְמְהִימְנוּתָא דְכָלָא.

תְּאָנָא, בְּצַנִּיעוּתָא (דף קל"א ע"א) דְסַפְרָא, דְהֵאִי דִּיקְנָא מְהִימְנוּתָא דְכָלָא, נְפִיק מְאוּדְנוּי, וְנַחֲתִית סוּחְרַנְיָה דְפוּמָא קִדְיָשָׁא, וְנַחֲתִית וְסָלִיק וְחָפִי, בְּתַקְרוּבָתָא (ס"ג) דְבוּסְמָא טְבָא, חוּרָא דִּיקְרָא (ס"א דְבִדְרִיקְנִית). וְנַחֲתִית (ס"א חוּרָא יְקִירָא דְרִיקְנִית נַחֲתִית) בְּשַׁקּוּלָא, וְחָפִי עַד טְבוּרָא. הוּא דִּיקְנָא יְקִירָא, מְהִימְנָא שְׁלִימָא, דְנַגְדִין בֵּיהּ תְּלַת עֶשֶׂר נְבִיעִין, מְבוּעִין דְמִשַׁח רְבוּת טְבָא, בְּתַלְתַּת עֶשֶׂר תְּקוּנִין מִתְּתַקְנָא.

תְּקוּנָא קְדָמָא. מִתְּתַקֵּן שַׁעְרָא מְלַעֲיָלָא, וְשַׁאֲרֵי מַהֲהוּא תְּקוּנָא דְשַׁעְרֵי רִישֵׁיהּ, דְסָלִיק בְּתַקּוּנֵי לְעֵילָא מְאוּדְנוּי, וְנַחֲתִית מְקַמֵּי פְתָחָא דְאוּדְנִין, בְּחַד חוּטָא בְּשַׁקּוּלָא טְבָא, עַד רִישָׁא דְפוּמָא.

תְּקוּנָא תְּנִינָא. מִתְּתַקֵּן שַׁעְרָא מְרִישָׁא דְפוּמָא, (וְסָלִיק) עַד רִישָׁא אַחְרָא דְפוּמָא, בְּתַקּוּנָא שְׁקִיל.

תְּקוּנָא תְּלִיתָא. מְאַמְצַעִיתָא דְתַחֲתוּת (ס"א דְהֵאִי) חוּטָא, מִתַּחֲתוּת תְּרִין נוּקְבִין, נְפִיק חַד אֹרְחָא, וְשַׁעְרָא אֲתַפְסֵק בְּהֵוּא אֹרְחָא, וּמְלֵיא מַהֲאִי גִיסָא, וּמַהֲאִי גִיסָא שַׁעְרָא, מִתְּקוּנָא שְׁלִים סוּחְרַנְיָה דְהֵוּא אֹרְחָא. תְּקוּנָא רְבִיעָא. מִתְּתַקֵּן שַׁעְרָא (וְנַחֲתִית) תַּחֲתוּת פּוּמָא, מְרִישָׁא חַדָּא לְרִישָׁא חַדָּא, בְּתַקּוּנָא שְׁלִים.

תְּקוּנָא חֲמִישָׁא. תַּחֲתוּת פּוּמָא נְפִיק אֹרְחָא אַחְרָא, בְּשַׁקּוּלָא דְאֹרְחָא דְלַעֲיָלָא, וְאֵלִין תְּרִין אֹרְחִין רְשִׁימִין עַל פּוּמָא, מְכַאן מְכַאן.

תְּקוּנָא שְׁתִּיתָא. מִתְּתַקֵּן שַׁעְרָא, וְסָלִיק וְנְפִיק מְלָרַע לְעֵיל לְרִישָׁא דְפוּמָא. וְחָפִי תְּקְרוּבָתָא דְבוּסְמָא טְבָא, עַד רִישָׁא דְפוּמָא דְלַעֲיָלָא. וְנַחֲתִית שַׁעְרָא לְרִישָׁא דְפְתָחָא דְאֹרְחָא תַּתָּא דְפוּמָא.

תְּקוּנָא שְׁבִיעָא. פְּסִיק שַׁעְרָא, וְאֲתַחֲזֵן תְּרִין תְּפוּחִין, בְּתַקְרוּבָתָא דְבוּסְמָא טְבָא, שְׁפִירִין וְיָאן לְמַחְזִי. בְּגִינִיהוּן אֲתַקְיִים עֲלָמָא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (משלי טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

תְּקוּנָא תְּמִינָא. נְפִיק חַד חוּטָא דְשַׁעְרֵי סוּחְרַנְיָה דִּיקְנָא, וְתֵלִין בְּשַׁקּוּלָא עַד טְבוּרָא.

תקונא תשיעא. מתערי ומתערבין שערי דיקנא, עם אינון שערי דתליין בשקולא, (דתליין) ולא נפקי דא מן דא.

תקונא עשיראה. (מתערבין) נחתין שערי תחות דיקנא, וחפיין בגרונא תחות דיקנא.

תקונא חד סר. דלא נפקין נימא מן נימא, ומתשערין בשיעורא שלים. תקונא תריסר. דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מפל סטרוי, ויזן שערי סחור סחור ליה.

תקונא תליסר. דתליין שערין בתחות דיקנא, מפאן ומפאן, ביקרא יאה, ביקרא שפירא. מחפיין עד טבורא. לא אתחזי (ס"א לאתחזאה) מפל אנפי תקרובא דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירין חנורין, דמפקין חייין לעלמא, ומחזיין חדו לזעיר אפיין.

בתריסר תקונין אלין, נגדין ונפקין תליסר מבויעין דמשח רבות, ונגדין לכל אינון דלתתא. ונהרין בההוא משחא. ומשיחין מההוא משחא, דבתליסר תקונין אלין. בתליסר תקונין אלין אתרשים דיקנא יקירא, סתימאה דכלא, דעתיק דעתיקין. מתרי תפוחין שפירין דאנפוי, נהירין אנפוי דזעיר אנפין, וכל חיור (ס"א חיור) ושושן דאשתכחן לתתא, נהירין ומתלהטין מההוא נהורא דלעילא. תקונין תליסר אלין, אשתכחו בדיקנא, ובשלימות דיקנא בתקוני, אתקרי בר נש נאמן. דכל דחמי דיקניה, תלי ביה מהימנותא.

תאנא בצניעותא דספרא, תליסר תקונין אלין דתליין בדיקנא יקירא, בשביעאה (מנהון) משתפחי בעלמא, ומתפתחי בתליסר תרעי דרחמי. ומאן דאשיט ידיה לאומאה, כמאן דאומי בתליסר תקוני דיקנא. האי באריה אפיין. בזעיר אפיין בכמה. אמר לרבי יצחק, קום בקיומך, וסלסל בסלסלא דתקונא דמלכא (ס"א בדיקנא) קדישא היאך יתתקנון.

קם רבי יצחק, פתח ואמר, (מליכה ז) מי אל פמוך נושא עון וגו', ישוב ירחמנו וגו', תתן אמת ליעקב וגו'. תאנא, תליסר מכילין אתחזון הקא, וכלהו נפקין מתליסר מבויעין דמשח רבות דתיקוני (דף קל"א ע"ב) דיקנא קדישא, עתיקא דעתיקין. טמירא דטמירין. תנא, תקונא דדיקנא טמיר וסתים, טמיר ולא טמיר. סתים ולא סתים. בתקוני דיע ולא ידע. תקונא קדמאה. הא תנינן, דכל שער ושער וכל נימא ונימא לא מתדבקא לחברתה. ושאריו נימין דדיקנא לאתקנא, מתקונא דשער רישא.

הָבָא אֵת לְאֶסְתַּפְּלָא, אִי כָל נִימִין דְּשַׁעַר רִישָׁא, וְנִימִין דְּדִיקְנָא וְדִיקְנָא וְקִירָא
 עֲלָאָה, בְּחַד נִימָא אֶתְפְּלְלוּ, (ס"א פסד מתקלא אתקלו) אַמַּאי אֵלִין אַרִיכִין,
 וְאֵלִין לָא אַרִיכִין. אַמַּאי (ק"ט) נִימִין דְּדִיקְנָא לָא אַרִיכִין כּוּלֵי הָאֵי, וְקִשְׁיִין.
 וְאֵלִין דְּרִישָׁא לָא קִשְׁיִין, אָלָא שְׁעִיעִין.

אַרְא, כָּל נִימִין שְׁקוּלִין דְּרִישָׁא וְדִיקְנָא. דְּרִישָׁא אַרִיכִין עַל פְּתַפִּין, לְמִיגַד
 לְרִישָׁא (ר"א מְרִישָׁא) דְּזַעִיר אַפִּין, מֵהֵהוּא מְשִׁיכָא דְמוּחָא, לְמוּחָא
 דִּילְיָה. וּבְגִינֵי כֶּף לָא הוּוּ קִשְׁיִין. וְעַל דָּא אֶתְחַזוּן לְמַהוּי רְכִיכֵי.

תְּאֵנָא, מְאִי דְכְּתִיב, (מְשִׁלֵי א) חֲכָמוֹת בַּחוּץ תְּרַנֶּה. וּלְכַסּוּף פְּתִיב, בְּרַחוּבוֹת
 תַּתָּן קוּלָּה. הָאֵי קָרָא לָאוּ רִישִׁיהִ סִיפִיה, וְלָאוּ סִיפִיה רִישִׁיה. אָלָא
 חֲכָמוֹת בַּחוּץ תְּרַנֶּה, כַּד נְגִיד מְמוּחָא סְתִימָאָה דְאַרְיָה אַפִּין, לְמוּחָא דְזַעִיר
 אַפִּין, בְּאִינוּן נִימִין. פְּאֵלוּ מִתְחַבְּרָאן לְבַר, תְּרִין מוּחִין, וְאֶתְעַבִּיד חַד
 מוּחָא, בְּגִין דְּלִית קִיוּמָא לְמוּחָא תַּתָּאָה, אָלָא בְּקִיוּמָא דְמוּחָא עֲלָאָה.
 וְכַד נְגִיד מֵהָאֵי לְהָאֵי, פְּתִיב תַּתָּן קוּלָּה חַד.

וּבְגִין דְּנְגִיד מְמוּחָא לְמוּחָא בְּאִינוּן נִימִין (פְּאֵלוּ מִתְחַבְּרָאן לְבַר תְּרִין מוּחִין וְאֶתְעַבִּיד חַד
 מוּחָא בְּאִינוּן נִימִין) אִינוּן לָא אֶשְׁתַּכְּחוּ קִשְׁיִשִׁין. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִי
 אֶשְׁתַּכְּחוּ קִשְׁיִשִׁין, לָא נְגִיד חֲכָמְתָא לְמוּחָא בְּהוּן. בְּגִינֵי כֶּף, לִית חֲכָמְתָא
 נְפָקָא מִבַּר נֶשׁ דְּאִיהוּ קִשְׁיִשָׁא (ס"א מְשִׁיָא) וּמְאִרֵי דְרוּגְזָא. דְכְּתִיב, (קִהֲלַת ט)
 דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים. וּמֵהָכָא אוּלִיפְנָא, מְאֵן דְּשַׁעְרוּי דְּרִישִׁיה
 קִשְׁיִשִׁין, לָאוּ חֲכָמְתָא מְתִישְׁבָא עֲמִיה.

וְעַל דָּא אִינוּן אַרִיכֵי, לְמִיתִי תוּעֵלְתָא לְכַלָּא. מְאִי לְכַלָּא. לְמִיעֵל עַל חוּטָא
 דְּשַׁדְּרָה, דְּמִתְשַׁקְּיִין מִן מוּחָא. וּבְגִין דָּא לָא תְּלִי שַׁעְרָא דְּרִישָׁא עַל
 שַׁעְרָא דְּדִיקְנָא. דְּשַׁעְרָא דְּרִישָׁא תְּלִי וְסָלִיק עַל אוּדְנִין לְאַחוּרוּי, וְלָא תְּלִי
 עַל דִּיקְנָא, מִשּׁוּם דְּלָא אַצְטְרִיף לְאֶתְעַרְבָא אֵלִין בְּאֵלִין. דְּכֻלְהוּ מִתְפָּרְשִׁין
 בְּאַרְחִייהוּ.

תְּאֵנָא, פְּלֵהוּ שַׁעְרֵי בֵּין דְּרִישָׁא, בֵּין דְּדִיקְנָא, פְּלֵהוּ חוּוּרֵי כְּתֻלְגָא. וְתֵאֵנָא,
 אִינְהוּ דְּדִיקְנָא קִשְׁיִשָׁאֵי פְּלֵהוּ. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּאִינוּן תְּקִיפָא
 דְּתְּקִיפִין, לְאַחְסִין (נ"א לְאַחְסִיָא) אִינוּן תְּלַת עֶשֶׂר מְכִילָן, מַעְתִּיק דְּעִתִּיקִין. וְהִנֵּי
 מְכִילָן מְקָמֵי אוּדְנוּי שְׁרִיָין, וְהִנֵּי מְכִילָן סְתִימָן אִינוּן. דְּלָא יִתְעַרְבוּן
 בְּאַחְרֵינִין. (דְּאֶתְחַסְּיֵנוּ לְתַתָּא וְחָבִי תְּנִינָא מְקָמֵי אוּדְנוּי שְׁרִיָין שַׁעְרֵי מִשּׁוּם דְּכֻלְחַוְדִּיָהוּ אִינוּן וְלֵא אֶתְעַרְבוּ בְּאַחְרֵינִין).

וְאִי תִימָא דְּלִית אַחְרֵינִין פְּנוּתִיָהוּ. לָא. דְּתִנְיָא תְּלִיסַר מְכִילָן דְּרַחְמֵי
 מַעְתִּיקָא קְדִישָׁא: מִי אֵל כְּמוּד, חַד. (ק"ט) נוּשָׂא עוֹן, תְּרִי. וְעוּבֵר עַל
 פְּשַׁע, תְּלַת. לְשִׁאֲרִית נַחְלָתוּ, אַרְבַּע. לָא הֶחֱזִיק לְעַד אַפּוּ, חֲמֵשׁ. פִּי חֲפִץ
 חֶסֶד הוּא, שֵׁית. יָשׁוּב יִרְחַמְנוּ, שְׁבַע. יִכְבוֹשׁ עוֹנוֹתֵינוּ, תְּמַנְיָא. וְתִשְׁלִיף

במצולות ים כל חטאתם, תשעה. תתן אמת ליעקב, עשרה. חסד לאברהם,
חד סר. אשר נשבעת לאבותינו, תריסר. מימי קדם, תליסר. לקביל דא,
אל רחום וחנון וגו', ואינון לתתא.

ואי תימא, משה איך לא אמר אלין עלאין. (קל"ח) אלא, משה לא אצטרך,
אלא לאתך דדינא אשתכח, ובאתך דדינא אשתכח, לא בעי הכי
למימר. ומשה לא אמר, אלא בעידנא דישאל חאבו, ודינא הוה תלייא,
ובגיני כך לא אמר משה, אלא באתך דדינא אשתכח. אבל בהאי אתר,
סדורא דשבחא דעתיק יומין מסדר נביאה.

ואינון תליסר תקונין דדיקנא עלאה קדישא, טמירא דטמירין, תקיפין,
לתברא ולאכפייא כל גזרי דינין. מאן חמי דיקנא עלאה קדישא,
טמירא דטמירין דלא אכסיף (ס"א אתהבס) מגייה. ובגין כך, כל שערוי קשישין,
ותקיפין בתקונוי (דף קל"ב ע"א).

ואי תימא, אי הכי הא שערי דלתתא, אינון אוכמי, אמאי לא הוו דא
כדא. דתנא כתיב, (שיר השירים ה) קווצותיו תלתלים שחורות כעורב.
וכתיב, (דניאל ז) ושער רישיה כעמר נקא. לא קשיא, הא בדיקנא עלאה,
הא בדיקנא תתאה. ועל דא, פד אתיהיבת אורייתא לישאל, אתיהיבת
באש שחורה על גבי אש לבנה.

ועקרא דמלה משום דהני שערי בגין דמוחא אשתכחו לאתמשכא
למוחא דלתתא ואינון לעילא מן דיקנא דיקנא בלחודוי הוא.
וכל תקונוי בלחודיהון אשתכחו. דיקנא בלחודוי. ושערי בלחודיהו.
תקונוא קדמאה תקונוא דשארי מרישא דשערי דרישא. ותאנא, כל תקוני
דיקנא לא אשתכח אלא (מחומא דלבא) ממוחא דרישא, (ס"א מתקוני דרישא)
והכא לא פריש הכי, דהא לא הוי. אלא תקונוא דא, דנחית מן רישא
דשערי דרישא, הכי אשתכח. (חסר כאן).

ומהאי דיקנא אשתמודע, כל מה דהוי ברישא, דאלף עלמין דסתמיין
(ס"א אלף עלמין סתמיין) בעזקא דדכיא. עזקא, דכליל כל עזקין.

אורבא דכל שערא, דנחית מקמי אודנוי, לא הוי אריכא. ולא אתדבק
דא בדא, ולא (ס"א דכלא) נחתין. אלין שעריין. מפד נגדין אתמשכון
(ס"א אלא מפד נחתין אלין, שעריין. נגדין ואתמשכון) ותליין.

ושירותא דתקונוא קדמאה, תלתין וחד קוצי, שקילן, אתמשכון עד רישא
דפומא. ותלת מאה ותשעין נימין אשתפחון בכל קוצא וקוצא.
תלתין וחד קוצי שקילין, דהוו בתקונוא קדמאה תקיפין, לאכפייא לתתא,
כחושפון א"ל. מהו א"ל. תקיף יכול. ובכל קוצא וקוצא, מתפרשין

תִּלְתִּין וְיָחַד עֲלָמִין, תְּקִיפִין שְׁלִטִין, לְאַתְעֵינָא (ס"א לְאַתְפְּשָׁמָא) (ס"א לְאַכְפֵּינָא, וְאַתְפְּשָׁמוּ) תִּלְתִּין וְיָחַד בְּהַאי סָטֵר, וְתִלְתִּין וְיָחַד בְּהַאי סָטֵר. וְכָל עֲלָמָא וְעֲלָמָא מְנִיָּה, מִתְפָּרֵשׁ לְאַלְפָּה עֲלָמִין דְכְּסִיפִין לְעֵדוּנָא רַבָּא. וְכֹלָא סְתִים בְּרִישָׁא דְדִיקְנָא, דְכֻלִּיל תְּקִיפָא, וְכֻלִּילֵן בְּהַאי א"ל. וְעַם כָּל דָּא, הַאי א"ל אֶתְכַפְּיָא לְרַחְמֵי, דְרַחְמֵי דַעֲתִיק יוֹמִין, (אֲתַבְּסֵם) וְאַתְכַּלְל וְאַתְפְּשֵׁט בֵּיהּ.

אַמְאֵי עַד פּוּמָא. מְשוּם דְכְּתִיב, (דְּנִיָּא ל'ו) דִּינָא יְתִיב וְסַפְרִין וְגו'. מְאֵי דִינָא יְתִיב. יְתִיב לְאַתְרִיָּה דְלָא שְׁלֵטָא. הֵדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ט) פְּלָא יוֹעֵץ אֶל גְּבוּר. אֶל דְּהוּא גְבוּר, וְאַתְבְּסֵם בְּדִיקְנָא (ס"א בְּדִיקְנָא) קְדִישָׁא דַעֲתִיק יוֹמִין. וְרָזָא דְכְּתִיב, מִי אֶל כְּמוֹד בַּעֲתִיק יוֹמִין אֶתְמַר, בְּתִקְוָנָא קְדַמָּאָה דְדִיקְנָא קְדִישָׁא עֲלָאָה.

עֲלָמָא קְדַמָּאָה, דְנִפְיָא מִתְקוּנָא קְדַמָּאָה, שְׁלִיט וְנַחֲתִית. וְסֻלִּיק לְאַלְפָּה אֶלְפִין וְרַבּוּא רַבְבֵּן מְאֵרִי תְרִיסִין. וּמְנִיָּה מִתְאַחַדִּין, בְּקַסְטָא בְּעִזְקָא רַבָּא. עֲלָמָא תְנִינָא. דְנִפְיָא מְהַאי תְקוּנָא. שְׁלִיט וְנַפְיָא, וְנַחֲתִית וְסֻלִּיק, לְשַׁבְעָה וְחֲמִשִּׁין אֶלְפָּה דְרַגִּין, מְאֵרִי דִיבְבָא. וּמִתְאַחַדִּין מְנִיָּה, לְאַכְפְּיָא בְּקוּדְלָא בְּחִירָא. (ס"א בְּחִירָא).

עֲלָמָא תְלִיתָאָה. דְנִפְיָא מְהַאי תְקוּנָא שְׁלִיט וְנַחֲתִית, וְסֻלִּיק לְשִׁיתָא וְתַשְׁעִין אֶלְפִין מְאֵרִי דִילְלָה, וּמִתְאַחַדִּין מְנִיָּה (בְּבוֹסִימָא לְקוֹסְטִירָא) כְּבוֹסִינָא לְקוֹסְרָא, וּמְהַאי תְקוּנָא, מִתְכַּפְּיִין כְּלָהוּ, וּמִתְבְּסָמִין בְּמִרְיָא דְדַמְעִין, דְמִתְבְּסָמִין בְּיָמָא רַבָּא.

מָאן חָמֵי תְקוּנָא דָּא, דְדִיקְנָא קְדִישָׁא, עֲלָאָה, וְקִירָא, דְלָא אַכְסִיף מְנִיָּה. מָאן חָמֵי טְמִירוּתָא (ס"א גְּמִירוּתָא) דְקוּצִין דְשַׁעֲרֵי דְתַלְיִין מְהַאי סְבָא. יְתִיב בְּעִטְרָא דְעִטְרִין, עִטְרִין דְכָל עִטְרִין. עִטְרִין דְלָא אֶתְכַּלְלוּ בְּעִטְרִין. עִטְרִין דְלָא כְשָׂאָר עִטְרִין. עִטְרִין, דְעִטְרִין דְלִתְתָּא מִתְאַחַדִּין מְנַהוּן. וּבְגִין כֵּן, הֲנִי תְקוּנִין, אֵינּוּן תְקוּנִין דְלִתְתָּא מְנַהוּן מִתְאַחַדִּין.

תְקוּנֵי דְאַתְתְּקִין, דְאַצְטְרִיף לְאַתְבְּרָכָא, מָאן דְבַעֵי בְרָכָה. דְכָל תְקוּנִין דְאַתְתְּקִין בְּקַבְלִיָּהוּן, בְּרָכָאן מְשַׁתְּפַחִין (לְקַבְלִיָּהוּן) וְאַתְעַבִּיד מְהַאי דְאַתְעַבִּיד. פְּלָא כְלִיל בְּהַאי תְקוּנִין. פְּלָא זְקָפֵן לְקַבְלִיָּה תְקוּנִין דְמִלְפָּא תְקִיפָא, עֲתִיקָא, סְתִימָא דְכֹלָא. וְכֵלְהוּ אֶתְבְּסָמִין מִתְקוּנִין אֶלְיָן. (דְמִלְכָא עֲתִיקָא). תְּאַנָּא. אֵי עֲתִיק דַעֲתִיקִין, קְדִישָׁא דְקְדִישִׁין, לָא אֶתְתְּקִין בְּאֶלְיָן תְקוּנִין, לָא אֶשְׁתַּכְּחוּ עֲלָאִין וְתַתָּאִין. וְכֹלָא הוּי כְלָא הוּי. וְתַנְיָא, עַד כְּמָה זְהִירִין אֶלְיָן (ס"א אֶתְתְּקִין בְּאֶלְיָן ל"ב) תְקוּנֵי דְדִיקְנָא. עַד תְּלִיסָר (דְלִתְתָּא), וְכָל זְמָנָא (דף קל"ב ע"ב) דְתְלִיסָר אֶלְיָן מְשַׁתְּפַחִין, זְהִירִין אֶלְיָן דְלִתְתָּא. וְכֹלָא. בְּחוּשְׁבָּנָא

דאלין תליסר, אשתכח דיקנא דמלפא עתיקא יקירא מפלא. פלא בחד
איהו טמירא ויקירא.

ובגין דאיהו יקירא וטמירא מפלא, לא אדפר ביה באתר דאורייתא (ס"א
לא אדפר באורייתא), ולא אתגלייא. ומה דיקנא אתגלייא. דיקנא דכהנא
רפא עלאה. ומהאי דיקנא, נחית לדיקנא דכהנא רפא דלתתא. (פ"א דיקנא
דכהנא רפא) דיקנא דכהנא רפא בתמניא תקונין אתתקן. ובגין כך, תמניא
תקונין לכהנא רפא, פד משחא נחית על דקניה, הךא הוא דכתיב, (תהלים
קלב) פשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וגו'.

זמנא לן. דכתיב, (תהלים קלב) שבת אחים גם יחד. גם לרבות כהן גדול
דלתתא. דכל זמנא דכהנא רפא דלתתא, משמש בכהונא רפא,
כפיכול כהן גדול דלעילא, משמש בכהונא רפא.

דא תקונא חד, דדיקנא דעתיקא סתימא דכלא. אמר ליה רבי שמעון,
זאות אנת רבי יצחק, למחמי ביקירא דתקוני דדיקנא, וסבר אפי
דעתיק יומין, עתיקא דעתיקין. זפאה חולקך, וזפאה חולקי עמכון בעלמא
דאתי.

תקונא תנינא. מתתקן שערא, מרישא דפומא, עד רישא אחרא דפומא,
בתקונא שקיל.

קום רבי חזקיה, וקאים בקיומן, ואוקיר יקרא דתקונא דא דדיקנא קדישא.
קם רבי חזקיה, שארי ואמר, (שיר השירים ז) אני לדודי ועלי תשוקתו מי
גרם שאני לדודי. משום דעלי תשוקתו.

מסתבר הוינא, וארו חמית, נהורא יקירא דבוצינא עלאה, נהיר וסליק
לתלת מאה וחמשה ועשרין עיבר. וחד חשוף הוה אתסחי בההוא
נהורא, כמאן דאתסחי בההוא נהרא עמיקא, דמימוי מתפלגין, ונהירין,
ונגדין לכל עיבר, ממה דעלוי. וסליק ההוא נהורא, בשפתא דימא עלאה
עמיקא, דכל פתחין טבין ויקירין, בההוא פתחא אתפתחין.

אנא שאיל מהם (ס"א מהו), פשרא דחמית. פתחו ואמרו, נושא עון חמיתא.
אמר, דא הוא תקונא תנינא. יתיב. אמר רבי שמעון, האידנא אתקשר
(ס"א אהבסם) עלמא. בריך אנת רבי חזקיה, לעתיקא דעתיקין.

אמר רבי שמעון, פלהו בוצינין חברין, דאתיין בהאי עזקא קדישא.
אסהדנא עלי שמייא עלאין דעלאין, וארעא קדישא עלאה דעלאה.
דאנא חמי השתא, מה דלא חמא בר נש, מיומא דסליק משה זמנא
תנינא לטורא דסיני. דאנא חמינא אנפאי נהירין, כנהורא דשמשא
תקיפא, דזמין למיפק באסוותא לעלמא. דכתיב, (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי

שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ. וְעוֹד דְּאָנָּא יְדַעְנָא דְּאִנְפְּאֵי נְהִירִין,
וּמִשָּׁה לֹא יָדַע וְלֹא אִסְתַּפֵּל. הָדָא הוּא דְכָתִיב, (שמות לד) וּמִשָּׁה לֹא יָדַע פִּי
קָרַן עוֹר פָּנָיו.

וְעוֹד, דְּאָנָּא חָמֵי בְעֵינֵי, תְּלִיסַר מְכִילִין גְּלִיפִין קִמְאֵי, וְנִהִירִין כְּבוֹצֵינִין.
וְכַד אֲתַפְרִישׁ כָּל חַד מְנִייהוּ מְפוּמִּיכוֹן, אִסְתַּלִּיק וְאֲתַתְּקֵן, וְאֲתַעְטֹר
וְאֲתַטְּמַר בְּטַמְירוּתָא דְתַקוּנֵי דְדִיקְנָא, וְכֹל אַחֲרָנִין אֲשַׁתְּאַרְן. וּבְעוֹד דְּכֹל
חַד מִתְּפָרֵשׁ בְּפוּמִיכוֹ, נִהִיר וְאֲתַעְטֹר וְיִתִּיב כְּמִלְכָּא בְּגוֹ חִילֵיהּ. וְכַד
אִסְתַּתִּים לְאֲתַפְרִישָׁא, סְלִיק וְאֲתַעְטֹר בְּעֵטְרָא קְדִישָׁא, וְאֲתַתְּקֵן וְאֲתַטְּמַר,
וְיִתִּיב בְּתַקוּנֵי דְדִיקְנָא קְדִישָׁא, וְכֵן לְכֹל חַד וְחַד. אֲזִדְרִזוּ חֲבָרִין קְדִישִׁין,
דְּהָא בְּקִיּוּמָא דָּא, לֹא יְהֵא עַד דְּיִיתֵי מִלְכָּא מְשִׁיחָא.

קוּם רַבִּי חֲזַקְיָה תְּנַנְיָנוּת, וְאוּקִיר תִּיקוּנָא תְּלִיתָא, דְּדִיקְנָא קְדִישָׁא. תְּנָא,
עַד לֹא קָם רַבִּי חֲזַקְיָה, קָלָא נִפְק וְאָמַר, אֵין מִלְּאָךְ אַחַד עוֹשֶׂה שְׁתֵּי
שְׁלִיחוֹת. אֲתַרְגִּישׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְדָאֵי כָּל חַד וְחַד בְּאֲתַרִּיהּ. וְאָנָּא,
וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי, וְרַבִּי אַבָּא, אֲשַׁתְּלִים שְׁלִימְתָא עֲלָאָה.

קוּם רַבִּי חֲזִיָּא. קָם רַבִּי חֲזִיָּא, פִּתַח וְאָמַר, (ירמיה א) וְאוּמַר אֶהְיֶה יְיָ אֱלֹהִים
הַנֵּה לֹא יָדַעְתִּי דְבַר פִּי נַעַר אֲנֹכִי. וְכִי יִרְמִיָה לֹא הָוּה יָדַע לְמִלְלָא,
וְהָא כְּמָה מְלוּלִין נִפְקֵי מְפוּמוֹי, עַד לֹא אָמַר דָּא. וְהוּא אָמַר מְלָה כְּדִיבָא,
דְּכָתִיב הַנֵּה לֹא יָדַעְתִּי דְבַר. אֶלָּא (תנא) חַס וְשְׁלוֹם דְּאִיהוּ אָמַר עַל דָּא.
אֶלָּא הָכִי תֵּאנָּא, מַה בֵּין דְּבוּר לְאֲמִירָה. אֲמִירָה הוּא דְלֹא בְּעֵי לְאַרְמָא
קָלָא, (דף קט"ג ע"א) דְּבוּר, בְּעֵי לְאַרְמָא קָלָא, וְלֹא כְּרוּזָא מְלִין.

דְּכָתִיב, (שמות כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר. וְתֵאנָּא, כָּל
עֲלֵמָא שְׁמַעוּ הוּא דְבוּר, וְכָל עֲלֵמָא אֲזִדְעִזְעוּ. וּבְגִין כֵּן פְּתִיב
וַיְדַבֵּר, וְלֹא כְתִיב וַיֹּאמֶר. אוֹף הָכָא כְּתִיב הַנֵּה לֹא יָדַעְתִּי דְבַר, לְאַכְרִזָּא
מְלָה וְלֹא וּכְחָא בְרוּחַ קְדִישָׁא לְעֵלְמָא.

אִי הָכִי, הָא כְּתִיב (שמות ו) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. אֶלָּא, מָאן הוּא נְבִיאָה
עֲלָאָה כְּמֹשֶׁה, דְּלֹא זָכָה בַר נֶשׁ כְּוֹתִיָה. דְּהוּא שְׁמַע דְּבוּר בְּהַכְרִזָּה,
וְלֹא דְחִיל, וְלֹא אֲזִדְעִזְעוּ. וְשָׂאֵר נְבִיאִים אֲזִדְעִזְעוּ, אֶפִּילוּ בְּאֲמִירָה, וְדַחֲלִין
בְּדַחֲלוּ.

וְתֵאנָּא, תְּקוּנָא קְדָמָא דְדִיקְנָא, וְתְנַנְיָנָא לְאַתְבָּא (ג"א לְאִיְתָאָה) (ס"א לְאַכְפָּא)
לְתִלִּיתָאָה. דְּכָתִיב, (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יַפְעֵל אֵל פְּעֻמִּים שְׁלֵשׁ
עִם גָּבַר. (תְּרִין נִסְכֵּי) וְתֵא חֲזִי דְתִרִין תְּקוּנִין קְדָמָאִין לְמִיתֵי לְתִלִּיתָאָה הוּוּ,
דְּהוּא:

תְּקוּנָא תְּלִיתָאָה. מְאֻמְצֵיתָא דְתַחֲוֹת חוּטְמָא, מִתַּחֲוֹת תְּרִין נוֹקְבִין. נְפִיק

חד אַרְחָא, וְשַׁעְרָא אַפְסִיק (ס"א אַתְפֶּסֶק) בְּהֵוּא אַרְחָא. אַמַּאי אַתְפֶּסֶק. מְשוּם (דְּכְתִיב וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע) דְּהָאִי אֹרְחָא אַתְתֶּקֶן לְאַעְבְּרָא בֵּיהּ. וּבִגִּין כּוֹ, יְתִיב תְּחוּת נּוֹקְבֵי חוּטְמָא הָאִי אֹרְחָא. וְשַׁעְרָא לֹא אַתְרַבֵּי בְּהָאִי אֹרְחָא, מְשוּם דְּכְתִיב וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, לְמִיּהֵב אַעְבְּרָא עַד (על) פּוּמָא קְדִישָׁא, דִּימָא סְלַחְתִּי. תְּאַנָּא, כִּמְה עֲרַקִּיסָאוֹת מְחַכָּאן לְהֵוּא פּוּמָא, וְלֹא אַתְגְּלִי לְחַד מְנַיִיהוּ, דְּהָא אַסְתֶּלַק וְאַתְעֵטֵר, יְדִיעַ וְלֹא יְדִיעַ.

תְּאַנָּא, בְּצַנִיעוּתָא דְסַפְרָא, מְהוּ דְכְתִיב פֶּשַׁע. זְכוּ עוֹבֵר, לֹא זְכוּ פֶּשַׁע. (מַאי מְשַׁמְעַ עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע, שִׁפְעַ דְאַקְרִים ש' לַפ', לֹא זְכוּ עוֹמֵד וְלֹא עוֹבֵר) (הָאִי) בְּזַעִיר אַפִּין.

מַאי בֵּין הָאִי לְהָאִי. בְּזַעִיר אַפִּין, כּד נְחִית הֵוּא אֹרְחָא מִתְּחוּת נּוֹקְבֵי חוּטְמוֹי, כְּתִיב, (בַּמְדַּבֵּר יב) וַיִּחַר אֵף יְיָ בָּם וַיִּלְךְ. מַאי וַיִּלְךְ. דְּנִפְיַק רַוְחָא דְרוּגְזָא מְאִינוֹן נּוֹקְבֵי, וּמֵאֵן דְאַשְׁכַּח קַמֵּיהּ, אָזִיל וְלֹא אֲשַׁתְּכַח. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה ז) כִּי רוּחַ יְיָ נִשְׁבָּה בּוֹ וַאֲיַנְנוּ (ס"א כִּי רוּחַ עֲבָרָה בּוֹ וַאֲיַנְנוּ). בְּאַרְיָךְ אַפִּין כְּתִיב, (מִיכָה ז) וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. וְכְתִיב, (אִיּוֹב לו) וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרֶם. וְתְאַנָּא, הֵכָא כְּתִיב, עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע בְּהֵוּא אַרְחָא. הָתָם, (שְׁמוֹת יב) וְעֹבֵר יְיָ לְנִגּוּף אֶת מְצָרִים.

זְבָאָה חוּלְקִיָּה דְמֵאֵן דְזָכִי לְהָאִי. וְדָא הוּא תְקוּנָא תְלִיתָאָה, (דְאֹרְחָא) דְדִיקְנָא יְקִירָא קְדִישָׁא עַלְאָה עֵתִיקָא דְעֵתִיקֵי. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדָאִי קְדִישָׁא כְּרִיף הוּא יִסְגֵי לְאוּטְבָא לָךְ, וַיִּחַדֵי לְאַגְנָא עַלְךָ.

וְתְאַנָּא, מַאי דְכְתִיב, (ישעיה סא) שׁוֹשׁ אָשִׁישׁ בֵּינִי, בְּעֵתִיק יוֹמִין אַתְמַר. דְּהָא הוּא חֲדוּוּתָא דְכֻלָּא. תְּאַנָּא, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְגְּלִי הָאִי אֹרְחָא דְדִיקְנָא דְעֵתִיק יוֹמִין. כִּלְהוּ מְאִרֵי דִיבְכָא וַיִּלְלָה, וּמְאִרִיהוֹן דְדִינָא סְתִימִין וְשַׁתִּיקִין, וְלִית דִּיפְתַח פֶּטְרָא לְאַבְּאָשָׁא. מְשוּם דְהָאִי אֹרְחָא אַתְגְּלִיָּא לְתַקְנָא. וּמְהָאִי, מֵאֵן דְאַחִיד (נ"א דְאַחִית) וְאַזְהַר (מְשוּם דְהָאִי אֹרְחָא סִימְנָא לְשַׁתִּיקוּתָא וּמְהָאִי הוּא מֵאֵן דְאַחִיו וְאַזְהַר) לְשַׁתְּקָאָה, לְהָאִי אֹרְחָא רְשִׁים, דְהוּא סִימְנָא דְעֵתִיקָא קְדִישָׁא.

תְּקוּנָא רַבִיעָאָה, מִתְתֶקֶן שַׁעְרָא (וְנִחִית) תְּחוּת פּוּמָא, מְרִישָׁא חָדָא לְרִישָׁא חָדָא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (מִיכָה ז) לְשָׂאֲרִית נַחֲלָתוֹ. כִּמְה דָּאֵת אָמַר (מַלְכִים ב יט) וּנְשֹׂאתָ תְפִלָּה בְּעַד הַשָּׂאֲרִית הַנִּמְצָאָה. הַנִּמְצָאָה מִמֶּשׁ. שָׂאֲרִית דְכְתִיב, (צַפְנִיָּה ג) שָׂאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה.

תְּקוּנָא חֲמִישָׁאָה. נִפְיַק אֹרְחָא אַחְרָא מִתְּחוּת פּוּמָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (מִיכָה ז) לֹא תִחְזִיק לְעַד אַפּוֹ. קוּם רַבִּי יוֹסִי. קוּם רַבִּי יוֹסִי, פִּתַּח וְאָמַר, (תְּהִלִּים קמ"ד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שִׁפְכָה לּוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׁיִי אֶלְהִיו. אֲשֶׁרֵי הָעַם

שְׁפָכָה לוֹ. מַהוּ שְׁפָכָה לוֹ. כִּמְהוּ דְאַתְּ אָמַר (אסתר ז) וַחֲמַת הַמֶּלֶךְ שְׁפָכָה, שְׁכִיף מְרוּגְזִיָּה.

דְּבַר אַחַר. שְׁכִיף בְּרוּגְזִיָּה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (במדבר יא) וְאִם כָּכָה אֶתְ עוֹשֶׂה לִּי הַרְגִנִּי נָא הַרוּג. דָּא הוּא דִּינָא דְדִינָא. אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂיִי אֱלֹהִיו, רַחֲמֵי דְרַחֲמֵי.

דְּבַר אַחַר, שְׁפָכָה, שְׂמָא דְכְּלִיל פֶּל שְׂמָהֶן, וְקוּדְשָׁא בְּרִין הוּא מְעַבְר רוגזיה, וְאִנְח בֵּיה לְזַעִיר אֲנַפִּין, וּמְעַבִּיר עַל פֶּל אִינוּן דְּלִבְר.

דְּתַנָּא, אֲרַחָא, עֲלָאָה דְדִיקְנָא קְדִישָׁא, (עלמא עתיקא דעתיקין) דְאִיהוּ נְחִית (פְּרִיקְנִיָּה) תַּחֲוֹת נוֹקְבֵי דְחוּטְמָא דְעֵתִיקִי. וְהֵאִי אֲרַחָא דְלִתְתָא. שְׁקִילָן אִינוּן בְּכֻלָּא. דָּא (דף קל"ג ע"ב) לְעֵילָא, וְדָא לִתְתָא. לְעֵילָא, עוֹבֵר עַל פְּשַׁע. לִתְתָא, לֹא הֶחֱזִיק לְעַד אַפּוּ. וְתַנִּינָן, לֹא הֶחֱזִיק: דְלָא אִית אֶתְר לְמִיתְב. כִּמְהוּ דְלְעֵילָא יְהִיב אֶתְרָא לְאַעְבְּרָא. כִּן לִתְתָא, יְהִיב אֶתְר לְאַעְבְּרָא.

תַּנָּא, בְּכָל אֶתְר דְּבַהֲאֵי עֵתִיקָא טְמִירָא דְכֻלָּא אֲרַחָא אֲתַגְלִיָּא, טַב לְכֻלְהוּ דְלִתְתָא, דְהָא אֲתַחֲזִי עֵיטָא לְמְעַבְד טַב לְכֻלָּא. מָאן דְסִתִּים וְלֹא אֲתַגְלִיָּא, לִית עֵיטָא, וְלִית מָאן דִּידַע לִיה, אֶלָּא הוּא בְּלַחֲוֹדוּי. כִּמְהוּ דְעַדָן עֲלָאָה, לִית דִּידַע לִיה אֶלָּא הוּא עֵתִיקָא דְעֵתִיקִי. וְעַל הֵאִי כְּתִיב, (תהלים צב) מַה גִּדְלוּ מְעֻשֵׁיךָ יְיָ מְאֹד עֲמָקוּ מַחֲשַׁבוֹתֶיךָ. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן יִתְקַנּוּן עוֹבְדֶיךָ לְעֲלֵמָא דְאַתִּי מְעַם עֵתִיקָא דְעֵתִיקִין.

תְּקוּנָא שְׁתִּיתָאָה. מִתְתַּקֵּן שְׁעָרָא וְסָלִיק מְלָרַע לְעֵילָא, וְחַפִּי תְּקוּרֹבְתָא דְבוּסְמָא טְבָא עַד רִישָׁא דְפּוּמָא דְלְעֵילָא. וְנְחִית שְׁעָרָא (דְרִישָׁא) לְרִישָׁא דְפִתְחָא דְאֲרַחָא תַּתָּאָה דְפּוּמָא.

קוּם רַבִּי יִיסָא וְאַתְקִין תְּקוּנָא דָּא. קָם רַבִּי יִיסָא, פִּתַּח וְאָמַר, (ישעיה נד) וְחִסְדֵי מֵאֲתַף לֹא יָמוּשׁ, וּכְתִיב (ישעיה נד) וּבַחֲסֵד עוֹלָם רַחֲמִתֶּיךָ, הֲנִי קָרָאִי קִשְׁיִין אֶהְדִּי.

וְרָא אַקְשׁוּ, דְתַנִּינָן, אִית חֲסֵד וְאִית חֲסֵד. אִית חֲסֵד דְלִגּוּ, וְאִית חֲסֵד דְלִבְר. חֲסֵד דְלִגּוּ, הָא דְאֲמָרֵן דְעֵתִיקָא דְעֵתִיקִין, וְהוּא סְתִים בְּסִטְרָא דָּא דְדִיקְנָא, דְאֲקָרִי פֶּאֶת הַזֶּקֶן. וְלֹא בְעֵי בַר נָשׁ לְחַבְלָא הֵאִי סִטְרָא, מְשׁוּם הֵאִי חֲסֵד דְלִגּוּ דְעֵתִיק יוּמִין. וּבְגִין כִּן, בְּכַהֵן דְלִתְתָא כְּתִיב בֵּיה, (ויקרא כא) לֹא יִקְרַחָה קְרַחָה בְּרֵאשִׁם וּפֶאֶת זִקְנָם לֹא יִגְלַחוּ. מָאִי טַעֲמָא. בְּגִין דְלָא לְחַבְלָא אֲוִרְחוּי דְחֲסֵד דְעֵתִיקָא, דְכַהֵן מְסִטְרָא דָּא קָא אֲתִי.

וְתַנָּא בְּצַנִּיעוּתָא דְסִפְרָא, בְּכֻלָּא אֲצִטְרִיךְ חֲסֵד לְאַתְרַבְּאָה וְלִמְבַנִּי, וְלֹא לְקֻטְעָא לִיה, וְלֹא אֲשַׁתְּצִי מְעֲלָמָא. וְהֵאִי דְכְּתִיב וְחִסְדֵי מֵאֲתַף לֹא יָמוּשׁ, חֲסֵד דְעֵתִיק יוּמִין. וּבַחֲסֵד עוֹלָם, חֲסֵד דְאֲקָרִי חֲסֵד עוֹלָם, וְהֵאִי

הוא אחרא דזעיר אנפין, דכתיב, (תהלים פט) אמרתי עולם חסד יבנה. וְהָאִי חֶסֶד דְּעֵתִיק דְּעֵתִיקין, הוא חסד דקשוט. וְחֶסֶד דְּקִשׁוּט לָאוּ בְּחַיִּי גוּפָא אֲתָמֵר, אֵלָא בְּחַיִּי דְּנִשְׁמָתָא. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, (מִיכָה ז) פִּי חֲפִץ חֶסֶד הוּא. דָּא הוּא תְּקוּנָא שְׁתִּיתָא דְּדִיקְנָא יְקִירָא, דְּעֵתִיק דְּעֵתִיקִי. תְּקוּנָא שְׁבִיעָא. פְּסִיק שְׁעָרָא, וְאֲתַחֲזֵן תְּרִין תְּפוּחִין בְּתַקְרוּבְתָּא דְּבוּסְמָא, שְׁפִירָן וַיֵּאָן לְמַחֲזִי.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) כְּתִפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגו'. מַה תְּפּוּחַ זֶה כְּלִיל בְּתֵלַת גּוּוּנִי, כֶּף קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, תְּרִין תְּפּוּחִין כְּלִיל שִׁיתָא גּוּוּנִי, וְתְרִין תְּפּוּחִין אֵלִין, דְּאִינוּן תְּקוּנָא שְׁבִיעָא, אִינוּן כְּלָלָא דְּכָל שִׁיתָא תְּקוּנִין דְּאִמִּינָא. וּבְגִינֵיהוֹן אֲתַקִּיִּים (מְשָׁלִי טז) בְּאֹר פְּנֵי מְלָךְ חַיִּים.

וְתֵאֲנָא, מַהֲנִי תְּפּוּחִין נְפִיקִין חַיִּין לְעֵלְמָא, וּמַחֲזִיין חִידוֹ לְזַעִיר אֲפִין. כְּתִיב (בְּמִדְבָר ו) יָאֵר יִי פְּנֵי אֱלִיךָ. וְכְתִיב (מְשָׁלִי טז) בְּאֹר פְּנֵי מְלָךְ חַיִּים. בְּאֹר פְּנֵי מְלָךְ אֵלִין אִינוּן תְּרִין תְּפּוּחִין דְּתַקְרוּבְתָּא דְּבוּסְמָא דְּאִמִּינָא. יָאֵר יִי פְּנֵי אֱלִיךָ, פְּנִים דְּלָבֵר, דְּכֵד נְהִירִין מִתְּבַרְךְ עֵלְמָא. וְתֵאֲנָא, כָּל זְמַן דְּהֵנִי בּוֹצִינֵי דְּלָבֵר נְהִירִין, כָּל עֵלְמָא מִתְּבַרְךְ, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח רוּגְזָא בְּעֵלְמָא. וְמַה אִי הֵנִי דְּלָבֵר כֶּף. תְּרִין תְּפּוּחִין דְּנְהִירִין תְּדִירָא, דְּחֻדָּאן תְּדִירָא עַל אַחַת כְּמַה וְכַמַּה.

תְּנָא, כֵּד אֲתַגְלִיין תְּרִין תְּפּוּחִין אֵלִין, אֲתַחֲזִי זַעִיר אֲפִין בְּחֻדּוּתָא. וְכָל אִינוּן בּוֹצִינֵין דְּלִתְתָּא, בְּחֻדּוּתָא. וְכָל אִינוּן דְּלִתְתָּא, נְהִירִין, וְכָל עֵלְמִין חֻדָּאן, וְשְׁלִימִין מְכָל שְׁלִימוּתָא. וְכָלָא חֻדָּאן וְנְהִירִין. וְכָל טִיבוּ לֹא פְּסִיק. כְּלָהוּ אֲתַמְלִיין בְּשַׁעְתָּא חֻדָּא, כְּלָהוּ חֻדָּאן בְּשַׁעְתָּא חֻדָּא. תָּא חֲזִי, פְּנִים דְּלָבֵר, אִית זְמַן דְּנְהִירִין, וְאִית זְמַן דְּלֹא נְהִירִין. וּבְגִין כֶּף כְּתִיב, יָאֵר יִי פְּנֵי אֱלִיךָ. (תהלים טז) יָאֵר פְּנֵי אֲתָנוּ סְלָה. מְכָלָל דְּלֹא הוּי תְּדִירָא. אֵלָא כֵּד אֲתַגְלִיין תְּפּוּחִין דְּלַעִילָא.

תֵּאֲנָא, אֵלִין תְּפּוּחִין דְּסְתִימִין, נְהִירִין וְחֻדּוּרִין תְּדִירָא. וּמַנְהוֹן נְהִירִין לְתֵלַת מָאָה וְשִׁבְעִין עֵיבֵר. וְכָל שִׁיתָא תְּקוּנִין קְדָמָיִן דְּבְדִיקְנָא בֵּיהּ פְּלִילָן. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (מִיכָה ז) יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ. יָשׁוּב, מְכָלָל דְּזַמְנִין טְמִירִין, וְזַמְנִין אֲתַגְלִיין. הֵכָא, הוּא יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ. וּבְהָאִי דְּלִתְתָּא, הוּא וְאָמַת. דָּא הוּא תְּקוּנָא (ד' קל"ג ט"ו ע"א) שְׁבִיעָא, דְּכְלִיל שִׁיתָא, בְּתְרִין תְּפּוּחִין דְּבַעְתִּיקָא דְּעֵתִיקִין.

תְּקוּנָא תְּמִינָא. נְפִיק חַד חוּטָא דְּשַׁעֲרֵי סוּחְרַנְיָה דְּדִיקְנָא, וְתִלְיִין בְּשַׁקּוּלָא עַד טְבוּרָא. קוּם אֲלַעֲזֵר בְּרִי, אֲתַקִּין תְּקוּנָא דָּא.

קם רבי אלעזר (בריה), פתח ואמר, הפל תלוי במזל, ואפילו ספר תורה שבהיכל. מלה דא אוקימנא בספרא דצניעותא, והכא אית לאסתפלא, וכי הפל תלוי במזל, ותנינן, ספר תורה קדש, ונרתקו קדש, וההיכל קדש. וכתיב (ישעיה ו) וקרא זה אל זה ואמר קדש קדש קדש, הא תלת אינון. וספר תורה. לקבליהון, נרתקו קדש, וההיכל קדש, והוא קדש. והתורה נתנה בשלש קדושות. בשלש מעלות, בימים שלשה, שכינה בשלש, לוחות וארון והיכל בספר תורה תליא, ואיהו תליא במזל, וכתיב (ירמיה י) ומאותות השמים אל תחתו. מאן דאיהו בקדושות הללו להוי תליא במזלא.

אלא הכי אוקימנא בספרא דצניעותא, האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערי דדיקנא תליין ביה, אתקרי מזל. מאי טעמא. משום דכל קדשי קודשין דקודשין, בהאי מזלא תליין. וספר תורה, אף על גב דאיהו קדוש לא חל עליה עשר קדושין עד דעייל להיכל. פיון דעייל להיכל, אתקרי קדוש בעשר קדושות. פגוונא דלעילא דלא אתקרי היכל, אלא כד אתחברן עשר קדושות. ותאנא, הפל תלוי במזל, דאיהו האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערין תליין ביה.

אמאי אתקרי מזל. משום דמניה תליין מזלי, ומזלי מניה עלאין ותתאין. ובגין כך איהי תליא. וביה תליין כל מלי דעלמא עלאין ותתאין. ואפילו ספר תורה שבהיכל, דמתעטר בעשר קדושות, לא נפיק מקבליה עם שאר קדושין וכלהו תליין בהאי. ומאן דחמי להאי תקוונא, אתכבשן חוביהון מקמיה ומתפפין, הדא הוא דכתיב, (מכה ז) יכבוש עוונותינו. אמר ליה רבי שמעון, בריה ברי לקודשא דקדישין, עתיק מפלא.

תקוונא תשיעאה. מתערבין שערי עם אינון שערי דתליין, ולא נפקין דא מן דא. קום רבי אבא, קם רבי אבא ואמר, אלין (אינון) שערי דמתערבין עם אינון דתליין, אקרון מצולות ים. משום דנפקי ממותרי מוחא, ומהאי אתרא רמיו, כל מארי דתבעין חובי דבני נשא ומתפפין. אמר רבי שמעון, בריה תהא לעתיק יומין.

תקוונא עשיראה. נחתין שערי תחות דיקנא, וחספין בגרונא תחות דיקנא. קום רבי יהודה. קם רבי יהודה פתח ואמר, (ישעיה ב) וכאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד יי וגו'. מפני פחד יי, הא אתידע דמאן דאיהו לבר, פחד יי אתקרי. ומחד גאונו, אינון שערי דתחות דיקנא, ואתקרון הדר גאונו, תרי. תקוונא עשיראה, (מכה ז) תתן אמת ליעקב. וחד סר, דלא נפקי נימא מן נימא, חסד לאברהם.

תקונא דתריסר. דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מפל סטריין,
וְיֵאִין שְׁעָרֵי סְחֹר סְחֹר לִיה, בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח טְרַחוּתָא, כְּמָה
דְּאֶצְטְרִיד.

מְרַחוּתָא בְּמַאי קָא מִיִּירֵי. דִּינָא. בְּאַתְר (נ"א כתר) דִּינָא טְרַחוּתָא אֲשַׁתְּכַח.
וְכִי שְׁעָרֵי דְדִיקְנָא טְרַחָא אִינוּן, אוּ דִינָא אִינוּן, וְהָא כְּלָא רַחְמֵי
אֲתַחְזוּן. אֶלָּא דְלֹא אֲתַטְרַח בִּישׁוּבָא (ס"א בְּשׁוּבָא) דְרוּחָא דְזַעִיר אֲפִין.

דְּתַאנָּא מְהַאי פּוּמָא קְדִישָׁא עֲלָא, קְדֵשׁ קְדָשִׁים, נְשָׁבָא רוּחָא. מְאִי
רוּחָא. רוּחָא דְאִיתְרַק (ס"א דְאִתְרַק) בֵּיה, דְמִתְלַבֵּשׁ בֵּיה (נ"א דְאִתְמַקֵּן
וּמִתְלַבֵּשׁ בֵּיה) זַעִיר אֲפִין. וּמְהַאי רוּחָא מִתְלַבְּשִׁין כָּל אִינוּן דְלִתְתָּא. וְכֵד הֵהוּא
רוּחָא נְפִיק, אֲתַפְרֵשׁ לְתַלְתִּין וּשְׁבַעָה אֶלְף עֵיבֵר. וְאֲתַפְּשֵׁט (ס"א וְאֲתַפְּרֵשׁ) כָּל
חַד בְּלַחֲדוּי לְאַתְרֵיה, וְכָל מָאן דְּאֲתַחְזִי לְאַתְלַבְּשָׁא מְנִיה אֲתַלְבֵּשׁ. וְעַל
דָּא שְׁעָרִין לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ עַל פּוּמָא קְדִישָׁא, מְשׁוּם דְרוּחֵיה נְפִיק, וְלֹא בְּעֵי
מְלָה אַחְרָא לְאַתְעָרְבָא בֵּיה, וְלִקְרָבָא בְּהִדְיָה.

וְדָא הוּא טְמִירוּתָא דְכְּלָא, דְּלֹא אֲתַדְבֵּק לֹא לְעִילָא וְלֹא לְתַתָּא. וְהוּא
סְתִימָא בְּסְתִימָא דְסְתִימִין דְּלֹא אֲתִידַע. (ד' קל"ד ע"ב) דָּא הוּא דְלֹא אֲתַתְּקֵן,
וְלֹא הָוָה בֵּיה תְּקוּנָא. וּבְגִין כֵּן, רוּחַ דְנִפְיָא לְבָר (ס"א דְנִפְיָא מִתְהוּא וְלְבָר),
וּמִתְלַבְּשִׁין בֵּיה נְבִיאֵי מְהִימְנֵי, אֲתַקְרִי פֶה יי. אֲבָל בְּהַאי עֲתִיקָא דְעֲתִיקִין
לֹא אֲתַפְרֵשׁ. וְלִית מָאן דִּידַע רוּחֵיה בְּר אִיהוּ. וּבְגִין כֵּן שְׁעָרֵי שְׁקוּלִין
סוּחְרָנָא דְפּוּמָא, וּפּוּמָא אֲתַפְנֵי מִכָּל סְטְרוּי.

וּבְהַאי אֲתַרְחִיצוּ אֲבָהֵתָּא, לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהַאי רוּחָא, דְמִתְפְּשֵׁט לְכַמָּה
עֵיבְרִין, בְּאַתְר דְּכָל שְׁעָרֵי שְׁקוּלִין בְּסוּחְרָנוּי. (הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מִכָּה ז) אֲשֶׁר
נִשְׁפַּעַת לְאַבּוּתֵינוּ). וְדָא הוּא תְּקוּנָא קְדִישָׁא עֲלָא דְתַרִּיסֵר. דְּמִכָּאן אֲשַׁתְּלִשְׁלוּ
תְּרִיסֵר תַּחּוּמִין לְעִילָא. תְּרִיסֵר תַּחּוּמִין לְתַתָּא. תְּרִיסֵר תַּחּוּמִין לְתַרִּיסֵר
שְׁבִטֵי אֲבָהֵתָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב אֲשֶׁר נִשְׁפַּעַת לְאַבּוּתֵינוּ.

תְּקוּנָא דְתַלִּיסֵר. תְּלִיין שְׁעָרֵי דְתַחוּת דִּיקְנָא מִכָּאן וּמִכָּאן, בִּיקְרָא יָאָה,
וּבִיקְרָא שְׁפִירָא, וְחַפְזִין עַד טְבוּרָא וְלֹא אֲתַחְזִיין מְאֲנִפֵי תְּקוּרָבָא
דְּבוּסְמָא, בְּר אִינוּן תַּפּוּחִין שְׁפִירִין חֲזוּרִין.

אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זַכָּאָה חוּלְקִיָּה דְמָאן דְּאֲשַׁתְּכַח בְּהַאי אֲדָרָא קְדִישָׁא
עֲלָאָה דְאַנְן בֵּיה. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה בְּעֲלָמָא דִּין, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי. דְאַנְן
יִתְבִּין בְּקְדוּשָׁא עֲלָאָה, אֲשָׁא עֲלָאָה אֲסַחֵר לָן (ס"א בִּין אֲשָׁא עֲלָאָה דְאַסַּחֵר לָן) וְהָא
כָּל תְּקוּנִין עֲלָאִין (לְדִיקְנָא) דְדִיקְנָא קְדִישָׁא אֲתַתְּקֵנוּ, וְאֲתַעְטְרוּ וְאֲסַחֵרוּ
לְדוּכְתֵייהוּ.

וְהָא תְּקוּנָא דְתַלִּיסֵר, הוּא תְּקוּנָא יָאָה, דְּבִיה אֲחִידִין כְּלָא. כְּלָהוּ מִתְפַּסְפִּין

לְמִזְקָף רִישָׁא לְקַבְלִיהּ. מַגִּיה תַלְיִין כֹּל אֵינוֹן דְּבוֹזְעִיר אַפִּין אַחֲדָן. מַגִּיה תַלְיִין עַלְאִין וְתַתְּאִין, וְכֹל גְּנִיזִין עַלְאִין וְתַתְּאִין גְּנִיזִין בֵּיהּ, וּבֵיהּ כְּלִילָן. וְאִיהוּ מִזְלָא דְמַתְּזִלָּא מַגִּיה כְּלָא, דָּא הוּא תְּקוּנָא שְׁלִימָתָא, דְּאִשְׁלִים לְכֹל תְּקוּנִין, דָּא אִשְׁלִים לְכֹלָא.

תַּאנָּא, אֵלִין תְּקוּנִין אַקְרוּן יְמֵי קָדָם, יוֹמִין קַדְמָאִין דְּקַדְמָאִי. וְאֵינוֹן דְּאִשְׁתַּכְּחוּ בְּזְעִיר אַפִּין, אַקְרוּן (ישעיה סג) יְמֵי עוֹלָם. וְתַאנָּא, אֵלִין יְמֵי קָדָם, כְּלָהוּ מִתְּקַנְנָן בְּתְּקוּנָא דְּדִיקְנָא דְּעַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, טְמִירָא דְּטְמִירִין (כְּלִיל בְּהוּ). וְהָאִי דְּתַלְיִסְר כְּלִיל לְהוּן, כְּמָה דְּאִתְּמַר. וְדָא יוֹמָא לָא אִתְּפְלִיל בְּהַדְיָהוּ, אֶלָּא הוּא כְּלִיל כְּלָא.

וּבְהַהוּא זְמַנָּא דְּאִתְּעַר עַתִּיק יוֹמִין בְּתְּקוּנִין דְּלַעֲיָלָא, הַהוּא אִתְּקַרֵי יוֹם אֶחָד, דְּבֵיהּ זְמִין לְאוּקִיר דִּיקְנִיהּ, הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (זכריה יד) יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לֵינִי. הוּא בְּלַחֲדוּדֵי יַתִּיר מְכֹלָא. הוּא דְּכְלִיל כְּלָא, הוּא דְּאִתְּקַרֵי בְּשָׂמָא יְדִיעָא.

דְּתַנְיִן, בְּאַתְרֵי דְּאִית יוֹם אִית לִילָה דְּלִית יוֹם כְּלָא לִילָה. וּמִשׁוּם דְּהַהוּא זְמַנָּא, זְמַן יְהֵא דִּיקְרָא דִּיקְנָא, וְהוּא בְּלַחֲדוּדֵי יִשְׁתַּפַּח. לָא אִתְּקַרֵי לָא יוֹם וְלָא לִילָה. דְּלִית יוֹם אַקְרִי, אֶלָּא מִסְטָרָא דִילָן. וְלִית לִילָה אַקְרִי, אֶלָּא מִסְטָרָא דִילָן. וּמִשׁוּם דְּהָאִי תְּקוּנָא כְּלִיל כְּלָא, לָא אִתְּיַדַע וְלָא אִתְּחַזֵי מַגִּיה, וּמַגִּיה נְגִיד מִשְׁחָא דְּרַבּוּתָא לְתַלְיִסְר עֵיבַר מְבוּעִין. לְכֹל אֵינוֹן דְּלַתְּפָא, דְּנַהֲרִין בְּהַהוּא מִשְׁחָא. (אִתְּתַקְנוּ).

בְּתַלְיִסְר תְּקוּנִין אֵלִין אִתְּתַקְנָא דִּיקְנָא כְּדִישָׁא עַלְאָה, וְאֵלִין תְּקוּנִין דְּבֵהָאִי דִּיקְנָא, מִתְּתַקְנָן וְנַחְתָּן לְכְּמָה עֵיבַר. וְלָא אִתְּחַזֵין הֵיךְ מִתְּפַשְׁטִין וְהֵיךְ נְפַקִין, מְכֹלָא אִסְתִּימוּ, וּמְכֹלָא אִתְּטַמְרוּ. לִית דִּידַע אִתְּרֵי לְהָאִי עַתִּיקָא, בְּפִשְׁטוּתָא דְּלַהוּן כְּלָהוּן כְּלִילָן, כְּמָה דְּאִתְּמַר, אִתְּיַדַע וְלָא אִתְּיַדַע. טְמִיר וְלָא טְמִיר. עַלְיָה אִתְּקַרֵי, (ישעיה מב) אֲנִי יְיָ הוּא שְׁמִי וְכְבוֹדִי לְאַחַר לָא אִתְּן. וְכַתִּיב (תהלים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלָא אֲנַחְנוּ. וְכַתִּיב (דניאל ז) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב. בְּאַתְרֵיהּ יְתִיב וְלִית יְדִיעַ לֵיהּ. יְתִיב וְלָא שְׁכִיחַ, וְכַתִּיב (תהלים קלט) אֹדְדָה עַל פִּי נִזְרָאוֹת נִפְלִיתִי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְחַבְרֵיָא, כַּד אִתְּפְרִיס פְּרִיסָא דָּא, דְּאִתּוֹן חָמָאן עַלְנָא, אֲנָא חָמִינָא דְּנַחְתּוּ כֹל תְּקוּנִין בְּגִוּוָה, וְנַהֲרִיר בְּאַתְרֵי דָּא. וְחַד פְּרוּכְתָּא בּוֹצִינָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ס"א בּוֹסִיסָא דְּקְרוּשָׁא), פְּרִיסָא בְּאַרְבַּע סְמִכִין, לְאַרְבַּע עֵיבַר. (דף קל"ה ע"א).

סְמִכָּא חַד הוּא יְתִיב מִתְּפָא לְעֵילָא, וְחַד מְגֻרּוּפִיא בִּידֵיהּ. וּבְמְגֻרּוּפִיא אַרְבַּע מִפְתָּחֵי שְׁנַיִן (ס"א שְׁנַיִן) מְכֹל סְטְרוֹי. וּמִתְּאַחַדָן פְּרָסָא, וְנַחְתָּן

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת פבא מציא

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה תעה-תעו	בבא מציא דף לה
ח"ה תעז-תעח	בבא מציא דף לו
ח"ה תעט-תפ	בבא מציא דף לז
ח"ה תפא-תפב	בבא מציא דף לח
ח"ה תפג-תפד	בבא מציא דף לט
ח"ה תפה-תפו	בבא מציא דף מ
ח"ה תפז-תפח	בבא מציא דף מא
ח"ה תפט-תצ	בבא מציא דף מב
ח"ה תצא-תצב	בבא מציא דף מג
ח"ה תצג-תצד	בבא מציא דף מד
ח"ה תצה-תצו	בבא מציא דף מה
ח"ה תצז-תצח	בבא מציא דף מו
ח"ה תצט-תק	בבא מציא דף מז
ח"ה תקא-תקב	בבא מציא דף מח
ח"ה תקג-תקד	בבא מציא דף מט
ח"ה תקה-תקו	בבא מציא דף נ
ח"ה תקז-תקח	בבא מציא דף נא
ח"ה תקט-תקי	בבא מציא דף נב
ח"ה תקיא-תקיב	בבא מציא דף נג
ח"ה תקיג-תקיז	בבא מציא דף נד
ח"ה תקטו-תקטז	בבא מציא דף נה
ח"ה תקיז-תקיח	בבא מציא דף נו
ח"ה תקיט-תקכ	בבא מציא דף נז
ח"ה תקכא-תקכב	בבא מציא דף נח
ח"ה תקכג-תקכד	בבא מציא דף נט
ח"ה תקכה-תקכו	בבא מציא דף ס
ח"ה תקכז-תקכח	בבא מציא דף סא
ח"ה תקכט-תקל	בבא מציא דף סב
ח"ה תקלא-תקלב	בבא מציא דף סג
ח"ה תקלג-תקלד	בבא מציא דף סד
ח"ה תקלה-תקלו	בבא מציא דף סה
ח"ה תקלו-תקלח	בבא מציא דף סו
ח"ה תקלט-תקמ	בבא מציא דף סז

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ה תט-תי	בבא מציא דף ב
ח"ה תיא-תיב	בבא מציא דף ג
ח"ה תיג-תיד	בבא מציא דף ד
ח"ה תטו-תטז	בבא מציא דף ה
ח"ה תיז-תיח	בבא מציא דף ו
ח"ה תיט-תכ	בבא מציא דף ז
ח"ה תכא-תכב	בבא מציא דף ח
ח"ה תכג-תכד	בבא מציא דף ט
ח"ה תכה-תכו	בבא מציא דף י
ח"ה תכז-תכח	בבא מציא דף יא
ח"ה תכט-תל	בבא מציא דף יב
ח"ה תלא-תלב	בבא מציא דף יג
ח"ה תלג-תלד	בבא מציא דף יד
ח"ה תלה-תלו	בבא מציא דף טו
ח"ה תלו-תלח	בבא מציא דף טז
ח"ה תלט-תמ	בבא מציא דף יז
ח"ה תמא-תמב	בבא מציא דף יח
ח"ה תמג-תמד	בבא מציא דף יט
ח"ה תמה-תמו	בבא מציא דף כ
ח"ה תמו-תמח	בבא מציא דף כא
ח"ה תמט-תנ	בבא מציא דף כב
ח"ה תנא-תנב	בבא מציא דף כג
ח"ה תנג-תנד	בבא מציא דף כד
ח"ה תנה-תנו	בבא מציא דף כה
ח"ה תנו-תנח	בבא מציא דף כו
ח"ה תנט-תס	בבא מציא דף כז
ח"ה תסא-תסב	בבא מציא דף כח
ח"ה תסג-תסד	בבא מציא דף כט
ח"ה תסה-תסו	בבא מציא דף ל
ח"ה תסז-תסח	בבא מציא דף לא
ח"ה תסט-תע	בבא מציא דף לב
ח"ה תעא-תעב	בבא מציא דף לג
ח"ה תעג-תעד	בבא מציא דף לד

לוח זוהר ש"ס דף היומי מסכת פּבא מציא

זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ו כה-כו	בבא מציעא דף צד	ח"ה תקמא-תקמב	בבא מציעא דף סח
ח"ו כז-כח	בבא מציעא דף צה	ח"ה תקמג-תקמד	בבא מציעא דף סט
ח"ו כט-ל	בבא מציעא דף צו	ח"ה תקמה-תקמו	בבא מציעא דף ע
ח"ו לא-לב	בבא מציעא דף צז	ח"ה תקמז-תקמח	בבא מציעא דף עא
ח"ו לג-לד	בבא מציעא דף צח	ח"ה תקמט-תקנ	בבא מציעא דף עב
ח"ו לה-לו	בבא מציעא דף צט	ח"ה תקנא-תקנב	בבא מציעא דף עג
ח"ו לז-לח	בבא מציעא דף ק	ח"ה תקנג-תקנד	בבא מציעא דף עד
ח"ו לט-מ	בבא מציעא דף קא	ח"ה תקנה-תקנו	בבא מציעא דף עה
ח"ו מא-מב	בבא מציעא דף קב	ח"ה תקנז-תקנח	בבא מציעא דף עו
ח"ו מג-מד	בבא מציעא דף קג	ח"ה תקנט-תקס	בבא מציעא דף עז
ח"ו מה-מו	בבא מציעא דף קד	ח"ה תקסא-תקסב	בבא מציעא דף עח
ח"ו מז-מח	בבא מציעא דף קה	ח"ה תקסג-תקסד	בבא מציעא דף עט
ח"ו מט-נ	בבא מציעא דף קו	ח"ה תקסה-תקסו	בבא מציעא דף פ
ח"ו נא-נב	בבא מציעא דף קז	ח"ה תקסז-תקסח	בבא מציעא דף פא
ח"ו נג-נד	בבא מציעא דף קח	ח"ו א-ב	בבא מציעא דף פב
ח"ו נה-נו	בבא מציעא דף קט	ח"ו ג-ד	בבא מציעא דף פג
ח"ו נז-נח	בבא מציעא דף קי	ח"ו ה-ו	בבא מציעא דף פד
ח"ו נט-ס	בבא מציעא דף קיא	ח"ו ז-ח	בבא מציעא דף פה
ח"ו סא-סב	בבא מציעא דף קיב	ח"ו ט-י	בבא מציעא דף פו
ח"ו סג-סד	בבא מציעא דף קיג	ח"ו יא-יב	בבא מציעא דף פז
ח"ו סה-סו	בבא מציעא דף קיד	ח"ו יג-יד	בבא מציעא דף פח
ח"ו סז-סח	בבא מציעא דף קטו	ח"ו טו-טז	בבא מציעא דף פט
ח"ו סט-ע	בבא מציעא דף קטז	ח"ו יז-יח	בבא מציעא דף צ
ח"ו עא-עב	בבא מציעא דף קיז	ח"ו יט-כ	בבא מציעא דף צא
ח"ו עג-עד	בבא מציעא דף קיח	ח"ו כא-כב	בבא מציעא דף צב
ח"ו עה-עו	בבא מציעא דף קיט	ח"ו כג-כד	בבא מציעא דף צג

